

JEIR

วารสารนวัตกรรมการศึกษาและการวิจัย

Journal of Educational Innovation and Research

ปีที่ 7 ฉบับที่ 4 : ตุลาคม-ธันวาคม 2566

Vol. 7 No. 4 : October-December 2023

ISSN: 3027-6446 (Online)

วารสารนวัตกรรมการศึกษาและการวิจัย

Journal of Educational Innovation and Research

ปีที่ 7 ฉบับที่ 4 : ตุลาคม-ธันวาคม 2566

Vol. 7 No. 4 : October-December 2023

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเผยแพร่ผลงานวิชาการที่มีคุณภาพ ในการพัฒนาศักยภาพผลงานทางวิชาการในลักษณะบทความทางวิชาการของคณาจารย์ นักวิชาการ และนักศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา
2. เพื่อให้บริการทางสังคมในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางวิชาการ

นโยบายการตีพิมพ์

วารสารนวัตกรรมการศึกษาและการวิจัย มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการศึกษาค้นคว้า และเพื่อเผยแพร่บทความวิจัยและบทความวิชาการแก่นักวิจัย นักวิชาการ คณาจารย์ และนักศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา ในมิติเพื่อสนับสนุนการศึกษา การสอน การวิจัยวารสารมุ่งเน้นบทความทางด้านการศึกษา นวัตกรรมการศึกษา ศิลปศาสตร์ การศึกษาเชิงประยุกต์ และสหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ เปิดรับบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

กระบวนการพิจารณาบทความจากผู้ทรงคุณวุฒิ

วารสารมีกระบวนการประเมินคุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิก่อนตีพิมพ์ โดยบทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ อย่างน้อย 3 ท่าน ในลักษณะปกปิดรายชื่อ (Double blind peer-reviewed) ทั้งนี้บทความจากผู้นิพนธ์ภายในจะได้รับการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกหน่วยงานที่จัดทำวารสาร ส่วนบทความจากผู้นิพนธ์ภายนอกจะได้รับการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิภายใน หรือนอกหน่วยงานที่จัดทำวารสารที่มีความเชี่ยวชาญในสาขา และไม่มีส่วนได้ส่วนเสียกับผู้นิพนธ์

เจ้าของ

สถาบันเทคโนโลยีนวัตกรรมทางการศึกษาและการวิจัยแห่งสุวรรณภูมิ (สนว.)

J
E
I
R

กองบรรณาธิการ

บรรณาธิการ

ผศ.ดร.ภูมิภควัชร จ ภูมิพงศ์คชศร มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

กองบรรณาธิการ

Prof. Dr. Shulan Zhao

ศ.ดร. จ้านงค์ อติวัฒน์สิทธิ

รศ.ดร. สันญา เคนาภูมิ

รศ.ดร. ภูมิพิพัฒน์ รักพรมงคล

รศ.ดร. ภารดี อนันต์นาวิ

ผศ.ดร. สมชาย ดำเนิน

ผศ.ดร. ญาณกร ไทประยูร

ผศ.ดร. สาโรจน์ เผ่าวงศากุล

ผศ.ดร. โยตะ ชัยวรมันกุล

ผศ.ดร. ณฐาพัชร วรพงศ์พัชร

ผศ.ดร. พรศักดิ์ สุจริตรักษ์

ผศ.ดร. เจริญวิชัย สมพงษ์ธรรม

ผศ.ดร. สถาพร พฤษตมิกุล

ผศ.ดร. พงษ์ศักดิ์ รวมชมรัตน์

ผศ. ณัฐนันท์ ทองทรัพย์

Dr. Chai Ching Tan

ดร. ลำพอง กลมกุล

ดร. สุขสรรพ ศุภเศรษฐ์เสริ

ดร. นวพล แก้วสุวรรณ

ดร. เพิ่มทรัพย์ เวชสุกรรม

ดร. ลีกร บำรุงกิจ

International Collaborations Office,

Yunnan Academy Social Sciences, China

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

สมาคมนักวิจัยแห่งประเทศไทย

มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

มหาวิทยาลัยราชธานี

มหาวิทยาลัยบูรพา

มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น

Rajamangala University of Technology

Rattanakosin, Thailand

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

บริษัท ตรวจสอบภายในธรรมนิติ จำกัด

มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

กองบรรณาธิการ

ดร. มิตภาณี พุ่มกล่อม
ดร. ประเมศร์ กลิ่นหอม
อาจารย์ฐานิดาภักดิ์ แสงทอง
Dr.Bilal Khalid

มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี
มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
King Mongkut's Institute of Technology
Ladkrabang – Bangkok, Thailand

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

ณัฐมน นานโพธิ์ศรี
กฤษณพล มั่งคั่งธรรม

สมโภช บินศรี

สถาบันรัชต์ภาคย์
สถาบันเทคโนโลยีนวัตกรรมทางการศึกษาและการ
วิจัยแห่งสุวรรณภูมิ
สถาบันเทคโนโลยีนวัตกรรมทางการศึกษาและการ
วิจัยแห่งสุวรรณภูมิ

สำนักงานกองบรรณาธิการ

สถาบันเทคโนโลยีนวัตกรรมทางการศึกษาและการวิจัยแห่งสุวรรณภูมิ (สนว.)
เลขที่ 22/2 ม.5 ต.หนองปรือ อ.พนัสนิคม จ.ชลบุรี 20140
โทร: 038-198600; 094-9615665

บทบรรณาธิการ

วารสารนวัตกรรมการศึกษาและการวิจัย (Journal of Educational Innovation and Research) โดย สถาบันเทคโนโลยีนวัตกรรมทางการศึกษา และการวิจัยแห่งสุวรรณภูมิ (สนว.) วารสารได้รับคุณภาพจากศูนย์ดัชนีการ อ้างอิงวารสารไทย (TCI) ในกลุ่มที่ 1 โดยมีผลตั้งแต่วันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ. 2565 ถึง วันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2567 ซึ่งปัจจุบันระบบการศึกษาในยุค 4.0 กำลังเผชิญกับความท้าทายด้าน “นวัตกรรมการเรียนรู้ยุคใหม่” ที่เกิดจากการ เปลี่ยนผ่านการศึกษาเข้าสู่สังคมเศรษฐกิจฐานนวัตกรรมของการเรียนรู้ ซึ่งเน้น การสร้างนักวิจัยพันธุ์ใหม่ เพื่อให้เป็นกำลังคนที่มีสมรรถนะและคุณภาพสูงใน การผลิตนวัตกรรมและสร้างมูลค่าเพิ่มด้านการผลิตและการบริหารจัดการ ที่ จะต้องใช้องค์ความรู้ในการขับเคลื่อนมากยิ่งขึ้น ทางวารสารจึงจำเป็นต้องเร่ง ปรับบทบาทของตนให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต เป็นแหล่งรวมความ รู้และจินตนาการที่เน้นความคิดสร้างสรรค์ และเน้นการวิจัยที่มุ่งเป้าให้เป็นศูนย์ บ่มเพาะและผลิตสำหรับงานวิจัยที่มีคุณภาพต่อไป

สำหรับฉบับนี้ ได้รับความสนใจจากคณาจารย์ นักวิชาการ และ นักศึกษา ในระดับบัณฑิตศึกษา ในมหาวิทยาลัยต่าง ๆ และได้รับการพิจารณาจากกอง บรรณาธิการให้เผยแพร่ได้ จำนวนความ 26 บทความ กองบรรณาธิการขอ นำเสนอบทความที่น่าสนใจ ดังนี้

ผลของโปรแกรมการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการกิจกรรม

“เยาวชนแกนนำ คนทำ CPR” ต่อความรู้และทักษะการปฏิบัติการช่วยฟื้นคืนชีพขั้น พื้นฐานของนักศึกษาพยาบาล โดย ศุภลักษณ์ ธนาโรจน์ การวิจัยกึ่งทดลองครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้และคะแนนทักษะปฏิบัติการ พยาบาล เรื่องการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐานของนักศึกษาพยาบาลก่อนและหลังการ เข้าร่วมโปรแกรมการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการกิจกรรม ภายใต้แนวคิดการ สร้างสรรค์ทางปัญญา (Constructivism) และเพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษา ที่มีต่อโปรแกรมการจัดการเรียนการสอน เรื่องการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐานใน นักศึกษาพยาบาล คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างจากนักศึกษาพยาบาลศาสตร์บัณฑิต ชั้นปี ที่ 2 ปีการศึกษา 2566 ทุกคน จำนวน 139 คน เครื่องมือที่ใช้ แบบทดสอบความรู้ เรื่องการการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐาน และแบบประเมินความพึงพอใจของนักศึกษา ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนเรื่องการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐาน วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติบรรยาย และ Paired t-test

ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับ การบริหารงานวิชาการโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราชญ์บุรี เขต 2 โดย สุวรรณ พาทะ และ ศิริรัตน์ ทองมีศรี การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็น ทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 และระดับความคิดเห็นการบริหาร งานวิชาการ 2) เพื่อเปรียบเทียบทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 และการบริหารงานวิชาการ โดยจำแนกตามอายุ ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษา 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะผู้บริหาร สถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนขยายโอกาส ทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราชญ์บุรี เขต 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ครูผู้สอนโรงเรียนขยายโอกาสทางการ ศึกษา ที่ได้จากรายการกำหนดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน จำนวน 217 คน และใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิเป็นสัดส่วน โดยใช้เขตคุณภาพการศึกษาเป็น เกณฑ์ในการแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม โดยมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .99 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบค่าความแปรปรวน ทางเดียว และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลของกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทาง การเรียนและความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 โดย รรินทร์ อุณหะ และ แสน สมนึก บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และ 2) เปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยาเขต 1 ที่ได้รับการสอนด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น ก่อนเรียนและหลังเรียน รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงทดลอง โดยกลุ่มตัวอย่าง คือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดสาย (ทวีปัญญา) ภาคเรียนที่ 1 ปีการ ศึกษา 2565 จำนวน 15 คน ใช้วิธีคัดเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 3 ชนิด ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และ 3) แบบวัดความคิดสร้างสรรค์ทาง วิทยาศาสตร์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าทีกรณีกลุ่มตัวอย่างไม่อิสระจากกัน (t-test Dependent samples)

ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการทางภูมิศาสตร์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อการเรียนวิชาภูมิศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดย อานันท์ เจริญสุข การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการทางภูมิศาสตร์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อการเรียนวิชาภูมิศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยเป็นการวิจัยเชิงทดลอง โดยมีวัตถุประสงค์ในการวิจัยเพื่อ 1) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภูมิศาสตร์ทวีปอเมริกาใต้ก่อนและหลังเรียนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้กระบวนการทางภูมิศาสตร์ 2) ศึกษาเจตคติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนวิชาภูมิศาสตร์โดยใช้กระบวนการทางภูมิศาสตร์ สำหรับเครื่องมือที่นำมาใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการทางภูมิศาสตร์ จำนวน 3 หน่วยการเรียนรู้ รวม 15 คาบเรียน 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภูมิศาสตร์ก่อนและหลังเรียน และ 3) แบบวัดเจตคติที่มีผลต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการทางภูมิศาสตร์ โดยนำไปใช้ทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 44 คน ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) ที่ใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและสถิติทดสอบทีแบบไม่เป็นอิสระต่อกัน

กองบรรณาธิการขอขอบคุณ ผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้ให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงบทความให้เป็นไปตามมาตรฐาน เพื่อการพัฒนาวารสารเข้าสู่การรับรองคุณภาพจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารไทย (TCI) ต่อไป

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภูมิภควัฒ์ ภูมิพงศ์คชศร
บรรณาธิการ

สารบัญ

บทความวิจัย

- 1038 ความต้องการจำเป็นในการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียน
ประจำ ตามแนวคิดทักษะทางพฤติกรรม
สุปัญญา ปักสังคะเนย์ และสุกัญญา แซ่มชัย
- 1052 ผลของโปรแกรมการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการกิจกรรม
“เยาวชนแกนนำ คนทำ CPR” ต่อความรู้และทักษะการปฏิบัติการ
ช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐานของนักศึกษาพยาบาล
ศุภลักษณ์ ธนาโรจน์
- 1069 บทบาททางการเมืองของนายกเทศมนตรีตำบลบ้านเชียง ในการ
ผลักดันวัฒนธรรมชุมชนท้องถิ่นไทพวนบ้านเชียง อำเภอหนองหาน
จังหวัดอุดรธานี ช่วง พ.ศ. 2555-2559
มานพ มนตรีพิทักษ์, ธโสธร ตู๋ทองคำ และยุทธพร อิศรชัย
- 1083 Transnationalization of Music Through the Composition of
Fon Ngiao
Yan Yan, Veera Phansue and Metee Metee
- 1096 เส้นทาง การเรียนรู้พิพัตณ์ที่มีชีวิตเพื่อสร้างเศรษฐกิจท้องถิ่น และ
คุณภาพชีวิตในพื้นที่เทศบาลเมืองปากพูน จังหวัดนครศรีธรรมราช
เชษฐา ชมูหะหมัด, เดโซ แชน้ำแก้ว, บุญยิ่ง ประทุม, พีระพงศ์ สุจริตพันธ์
และพีรดา สุจริตพันธ์
- 1109 การศึกษาเส้นทางที่เหมาะสมในการจัดเก็บขยะ กรณีศึกษาของ
องค์การบริหารส่วนตำบลหนองอ้อ
วีระชัย วงษ์วีระนิมิต และณัฐกฤษ น้อยก้อน
- 1123 การพัฒนาหลักสูตรเกษตรปลอดภัยตามแนวทางเกษตรทฤษฎีใหม่
เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตและทักษะอาชีพสำหรับนักเรียนชั้นประถม
ศึกษา จังหวัดเพชรบูรณ์
กมลฉัตร กล่อมอิม
- 1135 กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการตามแนวคิดเชิงนวัตกรรม
สุชาติ หุทธิพิย์, ทนง ทองภูเบศร์ และพิภพ วะขังเงิน

สารบัญ

- 1155 ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21
กับการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2
สุวรรณา พาเหาะ และศิริรัตน์ ทองมีศรี
- 1171 สาเหตุที่เป็นแรงจูงใจในการเลือกเรียนหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี
นิพนธ์ วรรณเวช
- 1186 การจัดการเรียนรู้ต่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำหรับ
นักศึกษาสาขาวิชาวิศวกรรมซอฟต์แวร์ วิทยาลัยการคอมพิวเตอร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตภูเก็ต
มณีเนตร พวงมณี
- 1204 รูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์บนฐานวิถี
ชีวิตใหม่ สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา
ชลิกา หุทธิพิย์, ทนง ทองภูเบศร์ และพิภพ วังเงิน
- 1224 ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียน
สุรศักดิ์มนตรี ตามแนวคิดทักษะการหลอมรวม
สโรชา เอี่ยมสุรนนท์ และสุกัญญา แซ่ม้อย
- 1238 ความรู้ทั่วไปต่อพืชกระท่อม และทัศนคติต่อการถอดพืชกระท่อม
ออกจากบัญชียาเสพติดประเภทที่ 5 ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ
กิตติศักดิ์ เหมือนดาว และมูฮำหมัด นิยมเดช
- 1253 การบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร
สมฤดี พละวุฒิไธทย
- 1270 ผลของกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียนและความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถม
ศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1
วรินธร อุณหะ และแสน สมนึก

สารบัญ

- 1286 Brand Communication and Consumers' Brand Purchase Intention in social media: Mediator Effect of Brand Image, Brand Association/Awareness, Brand Loyalty
Fuangfa Liwen and Fuangfa Amponstira
- 1301 ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการทางภูมิศาสตร์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อการเรียนวิชาภูมิศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
อาพันธ์ เจริญสุข
- 1315 แนวทางพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนกาญจนาอนุเคราะห์ตามแนวคิดทักษะการคิดขั้นสูง
อัชปาณี ชนะผล และสุกัญญา แซ่ม้อย
- 1327 กลยุทธ์การชี้แนะการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ ของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา
ศุภณัฐ สารรัตน์, บุณยทริกา บุณย์ศักดิ์ และจุไรรัตน์ สดรุง
- 1343 ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการนำนโยบายสวัสดิการผู้สูงอายุไปปฏิบัติ: กรณีศึกษาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสมุทรปราการ
ประสิทธิ์ เจตน์ทรงธรรม
- 1354 การบริหารโรงเรียนคุณธรรมสังกัดกรุงเทพมหานคร
กันต์ลภัส อชิรปัญญานันท์
- 1370 ประสิทธิภาพการจัดกิจกรรมสุขศึกษาโดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีความสามารถแห่งตนต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการบริโภคอาหารของผู้สูงอายุ โรคความดันโลหิตสูง ตำบลสาริกา จังหวัดนครนายก
กมลมาลย์ วิรัตน์เศรษฐสิน และจุมาพร เชี่ยวชาญ
- 1385 Development of English Reading Potential Using the Blended Teaching Techniques of SQ6R with Local Context Based Learning for Undergraduate Students
Mattana Chankit and Apapan Tiyawong

สารบัญ

- 1402 นวัตกรรมการบริหารจัดการงานบริการขององค์กรปกครองส่วน
ท้องถิ่น ในจังหวัดนครปฐม
ปรัชญา จำนงค์
- 1414 รูปแบบการท่องเที่ยวโดยใช้อาชาในเขตทหาร กองทัพบก
ชนิดดา ยังเฟื่องมน และธิดา ตรีศิริโชติ

ความต้องการจำเป็นในการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนประจำ ตามแนวคิดทักษะทางพฤติกรรม

Priority Needs for student affairs management in boarding schools based on concept of non-cognitive skills

สุปัญญา ปักสังคะณีย์¹ และ สุกัญญา แชมช้อย²

Supanya Paksungkane¹ and Sukanya Chamchoy²

^{1,2}คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

^{1,2}Faculty of Education, Chulalongkorn University, Thailand

E-mail: ¹6380189227@student.chula.ac.th; ²Sukanya.chae@chula.ac.th

Received June 8, 2022; Revised July 3, 2022; Accepted July 5, 2022

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนประจำตามแนวคิดทักษะทางพฤติกรรม 2) ศึกษาความต้องการจำเป็นในการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนประจำตามแนวคิดทักษะทางพฤติกรรม รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงบรรยาย ใช้แนวคิดขอบข่ายการบริหารกิจการนักเรียนเป็นกรอบการวิจัย พื้นที่วิจัยคือโรงเรียนประจำ เต็มรูปแบบ(ไม่มีนักเรียนไป-กลับ) ใช้วิธีคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนประจำ รองผู้อำนวยการ หัวหน้าฝ่ายกิจการนักเรียน และครูผู้ดูแลนักเรียน จำนวนทั้งสิ้น 80 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 1 ชนิด คือ แบบสอบถามเรื่องความต้องการจำเป็นในการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนประจำตามแนวคิดทักษะทางพฤติกรรม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และดัชนีความต้องการจำเป็น ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพปัจจุบันในการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนประจำตามแนวคิดทักษะทางพฤติกรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ งานกิจกรรมเสริมหลักสูตร รองลงมาคือ งานบริการและสวัสดิการ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ งานควบคุม กำกับดูแลระเบียบวินัย และสภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนประจำตามแนวคิดทักษะทางพฤติกรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ งานควบคุม กำกับดูแลระเบียบวินัย รองลงมา คือ งานด้านบริการและสวัสดิการ และงานกิจกรรมเสริมหลักสูตรมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด

2. ความต้องการจำเป็นในการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนประจำตามแนวคิดทักษะทางพฤติกรรม โดยเรียงลำดับได้ ดังนี้ 1)งานควบคุม กำกับดูแลระเบียบวินัย 2)งานบริการและสวัสดิการ และ 3) งานกิจกรรมเสริมหลักสูตร

ข้อค้นพบจากงานวิจัยนี้ ทำให้ได้รับทราบข้อมูลของการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนประจำตามแนวคิดทักษะทางพฤติกรรม ที่ได้แสดงถึงงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนประจำที่เป็นอยู่ และงานบริหารกิจการนักเรียนที่มีความจำเป็นต้องได้รับการพัฒนา รวมถึงทำให้ผู้บริหารสถานศึกษา ครูอาจารย์ บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับงานบริหารกิจการนักเรียนได้ทราบข้อมูลของการบริหารกิจการนักเรียน สำหรับการนำไปพัฒนาให้ดีขึ้น อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ ในบริบทของโรงเรียนประจำต่อไป

คำสำคัญ: การบริหารกิจการนักเรียน; ทักษะทางพฤติกรรม; โรงเรียนประจำ

Abstract

This Article aimed to study 1) study the current and desirable state of student affairs management of boarding schools based on the concept of behavioral skills, and 2) to study the priority needs of student affairs management in boarding schools based on the concept of non-cognitive skills. The research design was descriptive research using the student affairs management as the research framework. The research area was full boarding schools (boarding student). The purposive sampling was used. The sample group in this research consisted of directors, deputy directors, heads of student affairs, and teachers, totaling 80 people. The research instrument was a questionnaire on the priority needs of student affairs management in boarding schools based on the concept of non-cognitive skills. Data were analyzed using statistics: frequency, percentage, Mean, Standard Deviation and Modified Priority Needs index. The research results found that:

1. The current state of student affairs administration in boarding schools based on the concept of behavioral skills, overall, was at a low level. When considering each aspect, it was found that extra-curricular activities were at the highest level, followed by service and welfare work. Meanwhile, control and supervision of discipline were at the lowest level. The desirable conditions of student affairs management in boarding schools based on the concept of non-cognitive skills, overall, were at the highest level. When considering each aspect, it was found that control and supervision of discipline were at the highest level, followed by service and welfare work. On the other hand, extra-curricular activities were at the lowest level.

2. The priority needs of student affairs management in boarding schools based on the concept of non-cognitive skills could be prioritized as follows: 1) controlling and supervising discipline, 2) service and welfare work, and 3) extra-curricular activities.

The findings of the research were to provide information on student affairs management in boarding schools based on the concept of non-cognitive skills that showed the student affairs work of existing boarding schools and the student affairs management work that needed to be further developed. Importantly, it also allowed educational institution administrators, teachers, and personnel involved in student affairs management to know information about student affairs administration for appropriate and effective development in the context of boarding schools.

Keywords: Student affairs management; Non-cognitive skills; Boarding school

บทนำ

กระแสสังคมโลก มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรม ที่สลับซับซ้อน การเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัล ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของพลเมือง ไม่ว่าจะเป็นความเชื่อ ค่านิยม วัฒนธรรม และพฤติกรรมของพลเมือง ต้องปรับเปลี่ยนตามกระแสที่เปลี่ยนแปลงไป เกิดปัญหาสังคม การเอารัดเอาเปรียบ ปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้นเหล่านี้ มีสาเหตุประการหนึ่งที่สำคัญคือการขาดทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตอย่างรู้เท่าทันในการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว นั่นคือทักษะทางพฤติกรรม (Non-Cognitive skills) จะเป็นสิ่งที่ช่วยให้ชีวิตคนเราประสบความสำเร็จ ช่วยจุดไฟความมุ่งมั่นและการใฝ่รู้ (วิจารณ์ พานิช, 2557)

การจัดการศึกษาที่ทำให้นักเรียนมีคุณภาพและพัฒนาตัวผู้เรียน โดยส่วนมากจะมุ่งเน้นการพัฒนาทางด้านวิชาการเป็นหลัก เพราะถือว่าโรงเรียนได้จัดหลักสูตรและการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพ แต่ในความจริง งานวิชาการจำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนเกื้อกูลจากการบริหารกิจการนักเรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีกิจกรรมที่เหมาะสมและส่งเสริมในเชิงวิชาการ นอกจากนี้แล้วงานกิจการนักเรียนยังช่วยให้นักเรียนเกิดทักษะอื่น ๆ เพิ่มเติม (กาญจนา ศรีกาฬสินธุ์, 2538) ซึ่งการจัดกระบวนการทางการศึกษาโดยใช้แนวคิดทักษะทางปัญญา (Cognitive Skill) หมายถึงกระบวนการทำงานของสมองหรือกระบวนการคิด ที่มีจุดหมายเพื่อค้นหาข้อเท็จจริง และนำข้อเท็จจริงเหล่านั้นมาทำความเข้าใจ และประเมินสารสนเทศและแนวคิดจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย เพื่อใช้ในการปฏิบัติงาน การวินิจฉัย และการแก้ปัญหา นอกจากทักษะทางปัญญา (Cognitive Skill) แล้ว ทักษะทางพฤติกรรม (Non-Cognitive skills) ก็เป็นสิ่งที่จำเป็น ซึ่งเป็นคุณลักษณะเฉพาะที่มีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับผู้เรียน

ทักษะทางพฤติกรรม ถือว่าเป็นทักษะที่สำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จทางการเรียน ที่ส่งผลต่อชีวิตและความสำเร็จในหน้าที่การงาน (พิริยะ ผลพิรุฬห์ และปงปอนด์ รักอำนวยกิจ, 2557) แต่ในทางกลับกัน ถ้าบุคคลใดขาดทักษะทางพฤติกรรม ทักษะชีวิต และทักษะทางสังคมที่ดี ก็อาจจะส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิต หรือไม่ทำให้ประสบความสำเร็จในด้านต่าง ๆ ได้ ซึ่งทักษะทางพฤติกรรม อันได้แก่ การมีสติสัมปชัญญะ การมีความเชื่อมั่น การเข้าสังคม การมีความมั่นคงทางอารมณ์ และการเปิดใจ (Richard D. Roberts, Jonathan E. Martin, 2015) จะเป็นลักษณะบุคลิภาพและทักษะที่ติดตัวเราไป เป็นกุญแจสำคัญที่จะทำให้เราเติบโตจากวัยเด็กสู่วัยผู้ใหญ่ต่อไปอย่างมีคุณภาพ และถ้าหากขาดทักษะทางพฤติกรรมที่ดีเหล่านี้แล้ว จะเกิดเป็นข้อเสียต่อตัวเรา ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อการทำงาน และการใช้ชีวิตในภายภาคหน้า

ดังนั้นบทความวิจัยนี้จะสามารถเป็นแนวทางพัฒนาการบริหารกิจการนักเรียนตามแนวคิดทักษะทางพฤติกรรม ที่จะสามารถนำมาพัฒนา และปลูกฝังต่อผู้เรียนได้โดยตรงในสถานศึกษา โดยเฉพาะในโรงเรียนประจำที่มีบริบทที่เหมาะสม มีการจัดการศึกษาที่แตกต่างจากโรงเรียนทั่วไปตามปกติ ซึ่งโรงเรียนประจำไม่เพียงมีแต่การเรียนวิชาการเพียงอย่างเดียว แต่มีการสอนทักษะชีวิต และการอยู่ร่วมกันของนักเรียน ลักษณะดังกล่าว นักเรียนจะมีการฝึกทักษะต่าง ๆ ด้วยตัวนักเรียนเอง ในระหว่างการใช้ชีวิตในโรงเรียนประจำ ซึ่งทำให้เกิดการเรียนรู้ การปรับตัว การปรับอารมณ์ การอยู่ร่วมกันในสังคมโดยใช้งานด้านกิจการนักเรียนเพื่อเป็นการดูแลส่งเสริม พัฒนา ควบคุม และแก้ไขความประพฤติของนักเรียนให้อยู่ในระเบียบวินัย การอยู่ร่วมกัน และส่งเสริมให้นักเรียนเป็นคนดี เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม และเพื่อเป็นการสนับสนุนการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนปกติในสถานศึกษา ทำให้ผู้เรียนได้เข้าร่วมและได้รับการพัฒนาด้านคุณธรรม จริยธรรม พละนามัย ความรับผิดชอบ ความเป็นระเบียบวินัย ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และความเลื่อมใสในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนประจำตามแนวคิดทักษะทางพฤติกรรม
2. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนประจำตามแนวคิดทักษะทางพฤติกรรม

การทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้า หลักการ แนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการศึกษาความต้องการจำเป็นในการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนประจำ ตามแนวคิดทักษะทางพฤติกรรม ซึ่งประกอบด้วย

1. แนวคิดการบริหารกิจการนักเรียน
2. ขอบข่ายการบริหารกิจการนักเรียน
3. แนวคิดเกี่ยวกับทักษะทางพฤติกรรม
4. แนวคิดเกี่ยวกับโรงเรียนประจำ

1. แนวคิดการบริหารกิจการนักเรียน

การบริหารกิจการนักเรียน เป็นการดำเนินงานเกี่ยวกับนักเรียน ที่นอกเหนือจากการเรียนการสอนในห้องเรียน การบริการนักเรียน ตลอดจนงานสวัสดิการอื่น ๆ เพื่อประโยชน์แก่นักเรียนให้สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขทั้งร่างกาย สติปัญญา และอารมณ์

ชัยเดช อารีศิริไพศาล (2562) สรุปความหมายการบริหารกิจการนักเรียน ไว้ว่า เป็นการดำเนินการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมสนับสนุนทางการเรียนรู้ด้านความสามารถ พฤติกรรม ทักษะชีวิต การเรียนรู้ระบบประชาธิปไตยในสังคม ไม่ได้มีการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน แต่เป็นการจัดกิจกรรมสร้างประสบการณ์ความประพฤติดี มีระเบียบวินัย คุณธรรม จริยธรรม และฝึกการแก้ปัญหาต่าง ๆ เพื่อเตรียมความพร้อมก่อนที่ออกไปสู่สังคมภายนอก

ณัฐนันท์ คำชาย (2562) สรุปไว้ว่า การบริหารงานกิจการนักเรียน เป็นการบริหารงานที่เกี่ยวข้องกับตัวผู้เรียนซึ่งมีเป้าหมายจุดประสงค์ในการพัฒนาศักยภาพของตัวผู้เรียน คือนักเรียน ให้เป็นคนที่ดี เก่ง ดี มีสุข สามารถอยู่ร่วมกับสังคม ก่อให้เกิดเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าทั้ง ร่างกาย อารมณ์ และสติปัญญา และถือเป็นภารกิจ ที่สำคัญที่ต้องมีส่วนร่วมในการบริหาร ที่มีผู้เรียนเป็นสำคัญและเป็นองค์ประกอบหลักในการบริหารงานกิจการนักเรียน ผลประโยชน์สูงสุดที่จะอยู่ที่ตัวผู้เรียน

2. ขอบข่ายการบริหารกิจการนักเรียน

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของนักวิชาการต่าง ๆ ของงานบริหารกิจการนักเรียน ได้สังเคราะห์ขอบข่ายงานบริหารกิจการนักเรียน พบว่า ขอบข่ายงานบริหารกิจการนักเรียน มีทั้งสิ้น 14 งาน โดยขอบข่ายงานบริหารกิจการนักเรียนของนักวิชาการ มีส่วนที่สอดคล้องกันมากที่สุด คือ งานควบคุม กำกับดูแลระเบียบวินัย งานบริการและสวัสดิการ และงานกิจกรรมเสริมหลักสูตร ดังนั้น จึงได้กรอบแนวคิดการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนประจำตามแนวคิดทักษะทางพฤติกรรม จึงประกอบด้วย 1) งานควบคุม กำกับดูแลระเบียบวินัย 2) งานบริการและสวัสดิการ 3) งานกิจกรรมเสริมหลักสูตร

3. แนวคิดเกี่ยวกับทักษะทางพฤติกรรม

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของนักวิชาการต่าง ๆ ทักษะทางพฤติกรรม หมายถึง ทักษะที่เป็นลักษณะนิสัย ลักษณะเฉพาะบุคคล เป็นรูปแบบของความคิดและความรู้สึก มีความสัมพันธ์กับบุคลิกภาพ 5 องค์ประกอบ ที่นอกเหนือจากความรู้ความเข้าใจทางด้านปัญญา

วิจารณ์ พานิช (2557) ได้กล่าวถึงทักษะทางพฤติกรรม (Non-Cognitive Skills) ในบทความเรื่อง ความมุ่งมั่น ความใฝ่รู้ และพลังแห่งของลักษณะนิสัย ว่าเป็นลักษณะนิสัย เป็นสิ่งที่ฝึกได้ และความสำเร็จในชีวิต ไม่ได้ขึ้นอยู่กับความฉลาดเท่านั้นแต่ยังขึ้นกับลักษณะนิสัย เช่น ด้านการควบคุมตนเองให้สามารถรอคอย ความสามารถบังคับใจตนเองให้อดทน การยับยั้งชั่งใจหรือทักษะควบคุมบังคับใจตนเอง

Kautz & Heckman (2557) กล่าวว่า ทักษะทางพฤติกรรม เป็นการอธิบายคุณลักษณะส่วนบุคคล ที่ประกอบด้วยลักษณะนิสัย ลักษณะบุคลิกภาพ พฤติกรรมความสามารถ ทักษะส่วนบุคคล และทักษะทางสังคมอารมณ์

4. แนวคิดเกี่ยวกับโรงเรียนประจำ

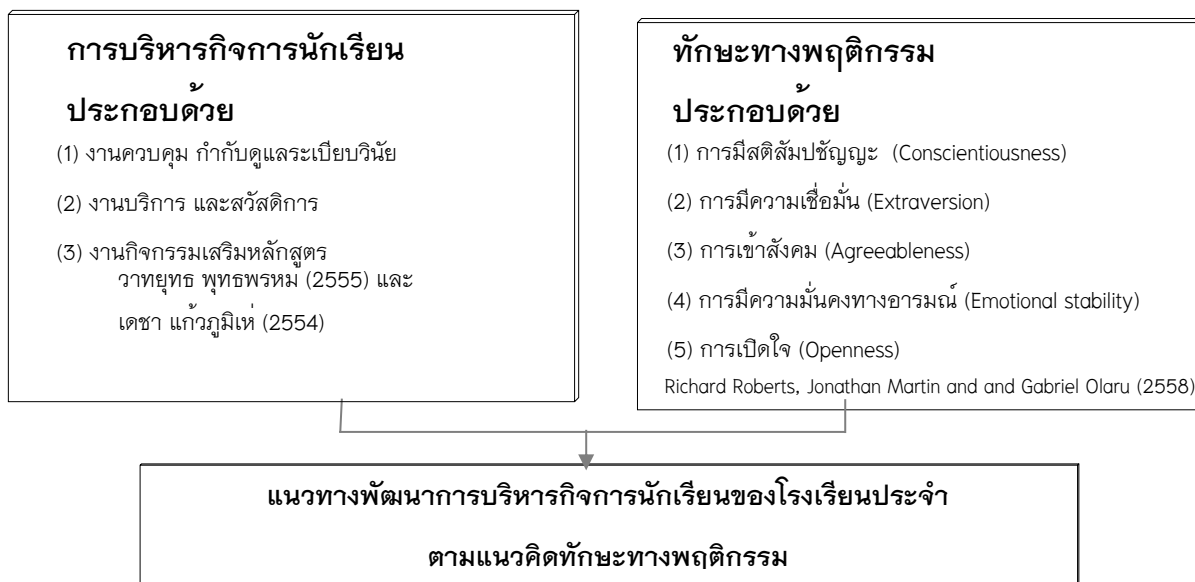
โรงเรียนประจำจัดขึ้นตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยให้การศึกษาแก่นักเรียนตามจุดมุ่งหมายของโรงเรียนนั้นๆ ตลอดจนจัดที่พักสำหรับนักเรียน ที่อยู่ร่วมกันตลอด 24 ชั่วโมงในขณะที่อยู่ที่โรงเรียน ซึ่งจะต้องมีการดูแล การให้คำปรึกษา การรักษาวินัย การปกครอง การปลูกฝัง และเสริมสร้างคุณธรรม ให้สมบูรณ์ครบถ้วน ทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม **นภาเดช บุญเชิดชู (2544)** กล่าวถึงโรงเรียนประจำว่า เป็นรูปแบบการดูแลนักเรียน ครอบคลุมถึงวิถีชีวิตของนักเรียนในการอยู่ในโรงเรียนตลอด 24 ชั่วโมง ซึ่งจะต้องจัดที่พักอาศัย การจัดบริการอาหาร การดูแลสุขภาพอนามัย การจัดการปกครองดูแล การให้คำปรึกษา การรักษาวินัย ให้กับนักเรียน

จากการทบทวนวรรณกรรมดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยได้นำแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารกิจการนักเรียนมาใช้ในการพัฒนาการบริหารกิจการนักเรียน โดยมีการปฏิบัติตามหลักการบริหารแบบ PIE มาใช้ในการวางแผน การนำแผนไปสู่การปฏิบัติ และการประเมิน ให้กับนักเรียนอย่างมีคุณภาพ มีคุณธรรม จริยธรรม ตามแนวคิดเกี่ยวกับทักษะทางพฤติกรรม ที่จะช่วยส่งเสริมให้นักเรียนเป็นคนดี มีคุณธรรม สามารถควบคุมตนเองได้ โดยผู้บริหารและครูนำมาส่งเสริมพัฒนานักเรียนในโรงเรียนประจำได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ ตามแนวคิดที่เกี่ยวข้องในการบริหารงานโรงเรียนประจำ

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ได้จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ การบริหารกิจการนักเรียน โดยใช้ทฤษฎีของ วาทยุทธ พุทธพรหม (2555) และ เดชา แก้วภูมิเห (2554) แนวคิดทักษะทางพฤติกรรม (Non-Cognitive

skills) โดยใช้ทฤษฎีของ Richard Roberts, Jonathan Martin and and Gabriel Olaru (2558) และการสังเคราะห์งานวิจัย เพื่อนำมาสังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยมีรายละเอียดดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและผู้ให้ข้อมูล

1) **ประชากร** ทำการศึกษาโรงเรียน จำนวน 19 โรงเรียน โดยคัดเลือกจากโรงเรียนที่เป็นโรงเรียนประจำเต็มรูปแบบ ไม่มีนักเรียนไป-กลับ

2) **ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัย**

ผู้ให้ข้อมูล คือ โรงเรียนที่เป็นโรงเรียนประจำเต็มรูปแบบ ไม่มีนักเรียนไป-กลับ ได้แก่ โรงเรียนวชิราวุธวิทยาลัย, โรงเรียน ภ.ป.ร. ราชวิทยาลัยในพระบรมราชูปถัมภ์, โรงเรียนดาวทองวิทยาลัย, โรงเรียนเตรียมทหาร, กลุ่มโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาภรณราชวิทยาลัย 12 โรงเรียน, โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ลพบุรี โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์พะเยา และโรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย จำนวนทั้งสิ้น 19 โรงเรียน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง ผู้ให้ข้อมูลแต่ละโรงเรียนประกอบด้วย ผู้อำนวยการ 1 คน รองผู้อำนวยการหรือหัวหน้าฝ่ายกิจการนักเรียน 1 คน หัวหน้างานหอพักหรือครูผู้ดูแลนักเรียนประจำ 2 คน ครูผู้สอน 2 คน รวมจำนวน 114 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลในครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยเป็นแบบสอบถามความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์ในการบริหารกิจการ

นักเรียนของโรงเรียนประจำตามแนวคิดทักษะทางพฤติกรรม (Non-Cognitive skills) แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลพื้นฐาน ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิสูงสุดทางการศึกษา ตำแหน่ง มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารกิจการนักเรียนตามแนวคิดทักษะทางพฤติกรรม (Non-Cognitive skills) มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการพัฒนาการบริหารกิจการนักเรียนโรงเรียนประจำตามแนวคิดทักษะทางพฤติกรรม (Non-Cognitive skills) เป็นคำถามปลายเปิด

วิธีการรวบรวมข้อมูล

1) ผู้วิจัยขอหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลวิจัยจากสาขาวิชา ทำหนังสือถึงผู้บริหารโรงเรียนประจำที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

2) ผู้วิจัยนำส่งหนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลในการวิจัย พร้อมแบบสอบถาม จัดส่งให้แต่ละโรงเรียนทางไปรษณีย์และระบบออนไลน์

3) ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูล นำมาวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1) สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2) สถิติที่ใช้หาคุณภาพเครื่องมือวิจัย ได้แก่ ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach)

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล และการแปลผลความหมายของการวิเคราะห์ข้อมูล นำเสนอได้ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนประจำตามแนวคิดทักษะทางพฤติกรรม

การบริหารกิจการนักเรียน	สภาพปัจจุบัน				สภาพที่พึงประสงค์			
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
งานควบคุม กำกับดูแลระเบียบวินัย	2.868	0.537	น้อย	3	4.930	0.264	มากที่สุด	1
งานบริการและสวัสดิการ	3.020	0.492	น้อย	2	4.925	0.248	มากที่สุด	2

การบริหารกิจการนักเรียน	สภาพปัจจุบัน				สภาพที่พึงประสงค์			
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
งานกิจกรรมเสริมหลักสูตร	3.235	0.483	น้อย	1	4.910	0.257	มากที่สุด	3
รวม	3.041	0.504	น้อย		4.922	0.257	มากที่สุด	

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพปัจจุบันในการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนประจำตามแนวคิดทักษะทางพฤติกรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X}=3.041$, S.D.=0.504) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ งานกิจกรรมเสริมหลักสูตร ($\bar{X}=3.235$, S.D.=0.483) รองลงมาคือ งานบริการและสวัสดิการ ($\bar{X}=3.020$, S.D.=0.492) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ งานควบคุม กำกับดูแลระเบียบวินัย ($\bar{X}=2.868$, S.D.=0.537)

สภาพพึงประสงค์ในการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนประจำตามแนวคิดทักษะทางพฤติกรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.922$, S.D.=0.257) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ งานควบคุม กำกับดูแลระเบียบวินัย ($\bar{X}=4.930$, S.D.=0.264) รองลงมา คือ งานด้านบริการและสวัสดิการ ($\bar{X}=4.925$, S.D.=0.248) และงานกิจกรรมเสริมหลักสูตร ($\bar{X}=4.910$, S.D.=0.257)

ตารางที่ 2 ความต้องการจำเป็นในการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนประจำตามแนวคิดทักษะทางพฤติกรรม

การบริหารกิจการนักเรียน	ประเด็น	องค์ประกอบทักษะทางพฤติกรรม					เฉลี่ยรวม	แปลผล	ลำดับความต้องการจำเป็น
		1.การมีสติสัมปชัญญะ	2.การมีความเชื่อมั่น	3.การซื่อสัตย์	4.การมีความมั่นคงทางอารมณ์	5.การเปิดใจ			
1.งานควบคุม กำกับดูแลระเบียบวินัย	D	3.388	2.475	3.338	2.525	2.613	2.868	น้อย	1
	I	4.925	4.938	4.875	4.938	4.975	4.930	มากที่สุด	
	PNI _{modified}	0.482	1.079	0.488	1.038	0.979	0.813		
2.งานบริการและสวัสดิการ	D	2.688	3.550	3.550	2.713	2.600	3.020	น้อย	2
	I	4.938	4.913	4.863	4.963	4.950	4.925	มากที่สุด	
	PNI _{modified}	0.904	0.411	0.398	0.890	0.981	0.717		

การบริหารกิจการนักเรียน	ประเด็น	องค์ประกอบทักษะทางพฤติกรรม					เฉลี่ยรวม	แปลผล	ลำดับความต้องการจำเป็น
		1.การมีสติสัมปชัญญะ	2.การมีความเชื่อมั่น	3.การเขาสังคม	4.การมีความมั่นคงทางอารมณ์	5.การเปิดใจ			
3.งานกิจกรรมเสริมหลักสูตร	D	3.538	3.863	2.963	2.763	3.050	3.235	น้อย	3
	I	4.888	4.888	4.825	4.963	4.988	4.910	มากที่สุด	
	PNI _{modified}	0.417	0.276	0.702	0.909	0.692	0.599		
เฉลี่ยรวม	D	3.204	3.296	3.283	2.667	2.754	3.041	น้อย	-
	I	4.917	4.913	4.854	4.954	4.971	4.922	มากที่สุด	
	PNI _{modified}	0.601	0.589	0.529	0.945	0.884	0.710		

หมายเหตุ D: Degree of success (สภาพปัจจุบัน), I: Importance (สภาพที่พึงประสงค์)

PNI_{modified} : Modified Priority Needs Index (ค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็น)

จากตารางที่ 2 พบว่า ความต้องการจำเป็นในการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนประจำตามแนวคิดทักษะทางพฤติกรรม เมื่อพิจารณารายด้านตามขอบข่ายการบริหารกิจการนักเรียน พบว่า ลำดับที่ 1 คือ งานควบคุม กำกับดูแลระเบียบวินัย มีความต้องการจำเป็นสูงสุด (PNI_{modified} = 0.813) เมื่อพิจารณาตามองค์ประกอบทักษะทางพฤติกรรม พบว่า การมีความเชื่อมั่น มีความต้องการจำเป็นสูงสุด (PNI_{modified} = 1.079) ความต้องการจำเป็นลำดับที่ 2 คือ งานบริการและสวัสดิการ (PNI_{modified} = 0.717) เมื่อพิจารณาตามองค์ประกอบทักษะทางพฤติกรรม พบว่า การเปิดใจ มีความต้องการจำเป็นสูงสุด (PNI_{modified} = 0.981) และความต้องการจำเป็นลำดับที่ 3 คือ งานกิจกรรมเสริมหลักสูตร (PNI_{modified} = 0.599) เมื่อพิจารณาตามองค์ประกอบทักษะทางพฤติกรรม พบว่า การมีความมั่นคงทางอารมณ์ มีความต้องการจำเป็นสูงสุด (PNI_{modified} = 0.909)

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาความต้องการจำเป็นในการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนประจำตามแนวคิดทักษะทางพฤติกรรม มีประเด็นสำคัญในการอภิปราย ดังนี้

1. ผลการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า สภาพปัจจุบันในการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนประจำตามแนวคิดทักษะทางพฤติกรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านตามขอบข่ายการบริหารกิจการนักเรียน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ งานกิจกรรมเสริมหลักสูตร ซึ่งเป็นกิจกรรมสำคัญที่ช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้ได้กว้างขึ้น มีพัฒนาการในด้านต่าง ๆ ทั้งด้านสติปัญญา อารมณ์และสังคม รวมถึงเป็นผู้มีระเบียบวินัย รู้จักสิทธิหน้าที่ตนเองและผู้อื่น มีความ

รับผิดชอบ ทั้งยังรู้คุณค่าของการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ สมบัติ กระจำนงยุทธ (2542) สอดคล้องกับงานวิจัยของ มนฤดี ชาวคำเขตต์ (2564) วิจัยเรื่อง การพัฒนากิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาสังคมศึกษา เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดเชิงอนาคตสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า กิจกรรมเสริมหลักสูตรจะส่งเสริมทักษะการคิดในอนาคตอยู่ในระดับดีมาก และสามารถพัฒนาทักษะการคิดกับนักเรียนได้จริง

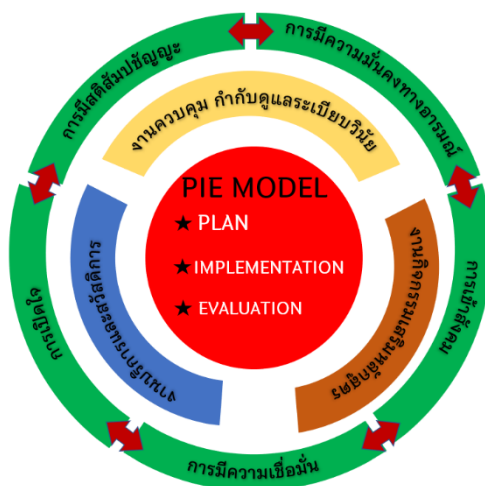
สำหรับสภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนประจำตามแนวคิดทักษะทางพฤติกรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านตามขอบข่ายการบริหารกิจการนักเรียน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ งานควบคุม กำกับดูแลระเบียบวินัย ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า ระเบียบวินัยเป็นสิ่งจำเป็นและมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพได้ในสังคม ทั้งระเบียบวินัยของตนเองและระเบียบวินัยที่กระทำต่อผู้อื่น สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมคิด กอมนิ (2548) ที่ได้วิจัยเรื่องการพัฒนาความมีระเบียบวินัยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) โดยใช้กลุ่มสัมพันธ ผลการวิจัย พบว่า ความมีระเบียบวินัยโดยรวมและรายด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความสำคัญในการที่จะพัฒนาระเบียบวินัย ให้รู้จักเคารพกฎกติกาในการอยู่ร่วมกันในสังคมและไม่ประพฤติล่วงเกินผู้อื่น

2. ผลการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า ความต้องการจำเป็นในการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนประจำตามแนวคิดทักษะทางพฤติกรรม ด้านที่มีความสำคัญเป็นลำดับหนึ่ง คือ งานควบคุม กำกับดูแลระเบียบวินัย รองลงมาคือ งานบริการและสวัสดิการ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ในปัจจุบันจากสภาพปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นของสังคม ล้วนเกิดจากการขาดระเบียบวินัย ความรับผิดชอบของบุคคล โดยส่วนหนึ่งที่เกิดจากการขาดการส่งเสริมและพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และพฤติกรรม โดยเฉพาะนักเรียนที่เป็นบุคลากรที่จะเติบโตขึ้นไปในอนาคต ไปอยู่ในสังคมภายนอกอย่างไร้ปัญหา และสร้างคุณภาพสู่สังคม ซึ่งสอดคล้องกับ ผลการวิจัยของ สิตาภา เพชรนที (2559) ที่ได้ทำการศึกษาสภาพการบริหารกิจการนักเรียนของอิสลามวิทยาลัยแห่งประเทศไทย ผลการวิจัย พบว่า ความต้องการจำเป็นสูงสุดในการบริหารกิจการนักเรียน คือ การกำกับดูแลวินัยและความประพฤติ และด้านงานกิจกรรมเสริมหลักสูตรมีความต้องการจำเป็นต่ำที่สุด พิจารณาเป็นรายด้านตามองค์ประกอบทักษะทางพฤติกรรม พบว่า การมีความมั่นคงทางอารมณ์ มีความต้องการจำเป็นสูงสุด รองลงมา คือ ด้านการเปิดใจ และด้านมีความเชื่อมั่น มีความต้องการจำเป็นต่ำที่สุด

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

งานวิจัยในครั้งนี้เป็นงานวิจัยเพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนประจำ จากผลการวิจัย ทำให้ทราบว่าขอบข่ายของงานบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนประจำเป็นส่วนสำคัญในการนำมาพัฒนานักเรียน ให้มีความรู้ ความสามารถ และเสริมสร้างในการ

พัฒนาคุณธรรม และจริยธรรม ตามแนวคิดทักษะทางพฤติกรรม สำหรับให้นักเรียนเติบโตขึ้นสู่สังคมภายนอกที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วได้

ภาพที่ 2 การบริหารกิจการนักเรียนตามแนวคิดทักษะทางพฤติกรรม (PIE Model)

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า สภาพปัจจุบันในการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนประจำตามแนวคิดทักษะทางพฤติกรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย สภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนประจำตามแนวคิดทักษะทางพฤติกรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านตามขอบข่ายการบริหารกิจการนักเรียน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ งานควบคุม กำกับดูแลระเบียบวินัย ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการ ดังนี้ โรงเรียนประจำ ควรกำหนดนโยบายหรือแนวทางการส่งเสริมพัฒนา ความประพฤติและระเบียบวินัย ให้เป็นรูปแบบที่ชัดเจนและแตกต่างจากโรงเรียนทั่วไป มีการกำหนดวงรอบตามหลักการปฏิบัติคุณภาพ PDCA เพื่อเป็นกระบวนการในการปลูกฝังและเสริมสร้างความประพฤติและระเบียบวินัยของนักเรียนในโรงเรียนประจำ ที่ซึ่งเป็นสถานที่ที่มีความเหมาะสมและบริบทที่เอื้ออำนวยต่อการส่งเสริมคุณลักษณะด้านนี้ เนื่องจากข้อค้นพบจากการวิจัยคือ งานควบคุม กำกับดูแลระเบียบวินัย มีความจำเป็นเร่งด่วนสูงสุดในการนำมาพัฒนานักเรียนในโรงเรียนประจำ

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า ความต้องการจำเป็นในการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนประจำตามแนวคิดทักษะทางพฤติกรรม พบว่า ด้านที่มีความสำคัญเป็นลำดับหนึ่ง คือ งานควบคุม กำกับดูแลระเบียบวินัย ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการ ดังนี้ ฝ่ายกิจการนักเรียน และครูที่ดูแลนักเรียนประจำหรือหอพัก ควรเอาใจใส่นักเรียนให้ทั่วถึงเป็นรายบุคคล และมีการติดตามตรวจสอบ ประเมินคุณลักษณะของนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยเฉพาะการเอาใจใส่ให้การปลูกฝัง

ระเบียบวินัย และส่งเสริมพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ให้กับนักเรียน เนื่องจากมีอำนาจและหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในการบริหารกิจการนักเรียนโดยตรง ซึ่งประกอบด้วย งานควบคุม กำกับดูแลระเบียบวินัย งานบริการและสวัสดิการ และงานกิจกรรมเสริมหลักสูตร

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

งานวิจัยนี้ได้ข้อค้นพบ การบริหารกิจการนักเรียนในโรงเรียนประจำตามแนวคิดทักษะทางพฤติกรรม ที่สำคัญ คือ งานด้านควบคุม กำกับดูแลระเบียบวินัย ที่เป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาคุณภาพของนักเรียน ให้มีความพร้อมด้านร่างกาย สติปัญญา และจิตใจ พร้อมที่จะให้นักเรียนได้เติบโตขึ้นสู่สังคมภายนอกอย่างมีคุณธรรม จริยธรรม และมีความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคมต่อไป สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับแนวทางพัฒนาการบริหารกิจการนักเรียนในโรงเรียนประจำที่มีความเฉพาะเจาะจงแต่ละด้านมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา ศรีกาฬสินธุ์. (2538). *การบริหารกิจการนักเรียน*. กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- ณัฐนันท์ คำชาย และคณะ. (2562). การบริหารจัดการงานกิจกรรมนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนเทพดินทร์วิทยาเชียงใหม่. *วารสารสมาคมพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย (สพบท.)*, 1(1), 23-30.
- ชัยเดช อาริศิริไพศาล. (2562). การบริหารกิจการนักเรียนที่มีคุณภาพ. *การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ Graduate School Conference*, 3(1), 248-256.
- เดชา แก้วภูมิเห่. (2554). *สภาพและปัญหาการบริหารกิจการนักเรียนเพื่อป้องกันปัญหายาเสพติดของโรงเรียน ในเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต)*. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นภาเดช บุญเชิดชู. (2544). *การศึกษาเปรียบเทียบการบริหารงานโรงเรียน ระหว่างโรงเรียนประจำเอกชนประเภทผลิตสกูล กับโรงเรียนประจำเอกชนประเภทอื่น ในเขตกรุงเทพมหานคร. (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต)*. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- พิริยะ ผลพิรุฬห์และบังปอนด์ รักอำนวนยกิจ. (2558). *ทุนมนุษย์กับผลิตภาพแรงงานในภาคอุตสาหกรรมไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- มนฤดี ชาวคำเขตต์. (2564). การพัฒนากิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาสังคมศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดเชิงอนาคตสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา. *วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยวิทยาเชิงพุทธ*, 6(6), 373-386.

- วาทยุทธ์ พุทธพรหม. (2555). *การพัฒนาระบบบริหารกิจการนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์* (ดุสิตนิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิจารณ์ พานิช. (16 กันยายน 2557). *เลี้ยงให้รู้' ความมุ่งมั่น ความใฝ่รู้ และพลังแห่งของลักษณะนิสัย*. สืบค้นเมื่อ 5 มีนาคม 2565, จาก http://www.thaiihdc.org/web/index.php?option=com_content&view=article&id=1216:2557-09-16-02-09-21&catid=16:2557-06-25-06-51-47
- สิตาภา เพชรนที. (2559). สภาพการบริหารกิจการนักเรียนของอิสลามวิทยาลัยแห่งประเทศไทย. *วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา*, 11, 804–819
- สมคิด กอมนี. (2548). การพัฒนาความมีระเบียบวินัยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) โดยใช้กลุ่มสัมพันธ์. *วารสารวิจัยทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*, 13(2), 153–168
- สมบัติ กระจำนุญ. (2542). *การศึกษากิจกรรมเสริมหลักสูตรดนตรีในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ* (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Murano, D., Martin, J. E., Burrus, J., & Roberts, R. D. (2018). Feedback and noncognitive skills: From working hypotheses to theory-driven recommendations for practice. *The Cambridge handbook of instructional feedback*. (pp. 240–263). Cambridge: Cambridge University Press.
- Kautz, T., Heckman, J. J., Diris, R., Ter Weel, B., & Borghans, L. (2014). *Fostering and measuring skills: Improving cognitive and non-cognitive skills to promote lifetime success*. National Bureau of economic research, Cambridge: Cambridge University.

ผลของโปรแกรมการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการกิจกรรม
“เยาวชนแกนนำ คนทำ CPR” ต่อความรู้และทักษะการปฏิบัติการช่วยฟื้น
คืนชีพขั้นพื้นฐานของนักศึกษาพยาบาล

Effect of the integrated teaching and learning program, “Youth
Leaders, CPR Doers” on knowledge and skills in basic resuscitation
practices of nursing students.

ศุภลักษณ์ ธนาโรจน์

Supalak Thanaroj

วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุราษฎร์ธานี คณะพยาบาลศาสตร์ สถาบันพระบรมราชชนก
Boromarajonani College of Nursing Suratthani, Faculty of Nursing Praboromajchanok Institute, Thailand
E-mail: supalak@bcnsurat.ac.th

Received November 22, 2023; Revised December 6, 2023; Accepted December 9, 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยกึ่งทดลองครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้และคะแนนทักษะปฏิบัติการพยาบาล เรื่องการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐานของนักศึกษาพยาบาลก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรมการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการกิจกรรม ภายใต้แนวคิดการสร้างสรรค์ทางปัญญา (Constructivism) และเพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อโปรแกรมการจัดการเรียนการสอน เรื่องการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐานในนักศึกษาพยาบาล คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างจากนักศึกษาพยาบาลศาสตร์บัณฑิต ชั้นปีที่ 2 ปีการศึกษา 2566 ทุกคน จำนวน 139 คน เครื่องมือที่ใช้ แบบทดสอบความรู้เรื่องการการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐาน และแบบประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนเรื่องการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐาน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติบรรยาย และ Paired t-test

ผลการวิจัยพบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้และคะแนนทักษะปฏิบัติการพยาบาล เรื่องการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐานของนักศึกษาพยาบาล หลังการเข้าร่วมโปรแกรมการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการกิจกรรม “เยาวชนแกนนำ คนทำ CPR” สูงกว่าก่อนเข้าร่วมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ที่ระดับ .01 (Mean=4.61, S.D.=.56) และ (Mean=4.85, S.D.=.66) ตามลำดับ และมีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (Mean=4.86, S.D.=.72)

คำสำคัญ: การจัดการเรียนการสอน; การบูรณาการ; การช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐาน

Abstract

The purpose of this quasi-experimental research was to compare the mean scores of nursing knowledge and practical skills regarding basic life support of nursing students before and after participating in the activity-integrated teaching and learning program under the concept of constructivism and to explore student satisfaction with the teaching program on basic life support for nursing students. The sample group consisted of 139 second-year nursing students in the academic year 2023. The research tools were a test on basic life support and a questionnaire to assess students' satisfaction with teaching and learning about basic life support. Data were analyzed using descriptive statistics and Paired t-test.

The results showed that the mean score of knowledge and nursing practice skills regarding basic life support of nursing students after participating in this integrated activity-based teaching program, "Youth Leaders, CPR Practitioners," was significantly higher than before participating at the .01 level (Mean=4.61, S.D.=.56) and (Mean=4.85, S.D.=.66) respectively. Overall satisfaction was at the highest level (Mean=4.86, S.D.=.72).

Keywords: Teaching and Learning Management; Integration; Basic Resuscitation

บทนำ

การช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐาน เป็นการช่วยเหลือผู้ที่ประสบกับภาวะหัวใจหยุดเต้น จากรายงานของประเศสหรัฐอเมริกาพบว่า มีผู้ที่หัวใจหยุดเต้นเฉียบพลันต่อปีมากกว่า 300,000 คน ซึ่งส่วนใหญ่คิดเป็นร้อยละ 88 เป็นผู้ที่ภาวะหัวใจหยุดเต้นนอกโรงพยาบาล (Yu et al, 2021) และในประเทศไทยพบผู้ที่ภาวะหัวใจหยุดเต้นนอกโรงพยาบาล คิดเป็นร้อยละ 78 (Pichedboonkiat, 2021) โดยที่มีประชากรผู้รอดชีวิตเพียง 2% – 11% นอกจากนี้มีการชี้ชัดว่า การแจ้งเหตุอย่างรวดเร็ว การประเมินสภาพผู้ป่วย การกดหน้าอก (CPR: cardiopulmonary resuscitation) และใช้เครื่องกระตุกไฟฟ้าหัวใจ

อัตโนมัติ (AED) ได้อย่างถูกต้องและทันเวลาที่ จะช่วยลดอัตราการเสียชีวิต ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเพิ่มโอกาสการรอดชีวิตได้ถึงสองหรือสามเท่า (Duangpratoom, Chusak & Prachaiboon, 2022) จึงเป็นที่มาให้วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุราษฎร์ธานี เห็นความสำคัญของการให้ความรู้และฝึกทักษะการช่วยฟื้นคืนชีพ ให้แก่บุคลากรสุขภาพ ด้วยการถ่ายทอดความรู้และทักษะไปยังทุกกลุ่มที่มีความจำเป็นและมีความต้องการ เช่น อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ประชาชนที่สนใจหรือแม้แต่ในกลุ่มนักเรียนนักศึกษา ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ และมีความจำเป็นที่สอดคล้องกับบริบทของรูปแบบครอบครัวไทย ที่ส่วนใหญ่มีการอาศัยอยู่ร่วมกันในครอบครัวขยาย แบบครัวเรือนข้ามรุ่น (Skipped-generation households) ที่มีทั้งปู่ย่า ตายาย พ่อแม่ และหลานในวัยรุ่น (Duangpratoom, Chusak & Prachaiboon, 2017) โดยมีอายุเฉลี่ย มากกว่า 35 ปี ซึ่งเป็นกลุ่มที่อาจจะมี ความเสี่ยงของภาวะหัวใจหยุดเต้นเฉียบพลันได้ จึงอาจกล่าวได้ว่า วัยรุ่นเป็นกลุ่มผู้ใกล้ชิดที่เป็นผู้ประสบ เหตุการณ์เมื่อเกิดภาวะฉุกเฉินทางสุขภาพของคนในครอบครัว จึงมีความจำเป็นต้องมีความรู้ ความเข้าใจ ในการประเมินเหตุการณ์และมีทักษะการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐานในกรณีที่เกิดภาวะฉุกเฉินได้

การช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐานถูกกำหนดไว้ในรายวิชาการพยาบาลขั้นพื้นฐาน ของหลักสูตร พยาบาลศาสตรบัณฑิต จัดการเรียนการสอนทั้งภาคทฤษฎี และภาคทดลอง (Boromarajonani College of Nursing Surat Thani, 2022) มีวัตถุประสงค์เพื่อให้นักศึกษาสามารถประเมินสภาพผู้ป่วยและความปลอดภัยของสถานการณ์ และสามารถช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐานได้อย่างถูกต้อง ผู้วิจัยได้ตระหนักถึงคุณค่าจากความรู้และทักษะที่นักศึกษาได้รับจากเรื่องดังกล่าว รวมทั้งความจำเป็นที่เยาวชนต้องมีความรู้และมีทักษะการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐานในกรณีที่เกิดภาวะฉุกเฉินได้ จึงออกแบบวิธีการสอนที่มุ่งหวังให้นักศึกษาประยุกต์ความรู้และนำไปปฏิบัติได้อย่างมั่นใจ เป็นบัณฑิตพยาบาลที่สมบูรณตามสมรรถนะของวิชาชีพพยาบาลในอนาคต ด้วยแนวคิดการสร้างสรรค์ทางปัญญา (Constructivism) ที่เน้นกระบวนการเรียนรู้มากกว่าเนื้อหาวิชา ช่วยให้นักศึกษาสามารถเชื่อมโยงความรู้ จนสร้างความรู้ให้เกิดขึ้นในตนเอง ด้วยการลงมือปฏิบัติจริงผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ โดยมีครูผู้สอนนี้เป็นผู้แนะนำและอำนวยความสะดวก จนบรรลุความคาดหวังของรายวิชา ทั้งนี้กิจกรรมการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมที่ครูสร้างขึ้น มีกระบวนการศึกษาสภาพปัญหาตามสภาพจริง (Authentic Learning) วิเคราะห์คุณค่าจากสิ่งที่ได้ทำร่วมกัน จนเกิดความตระหนักต่อการเรียนรู้และฝึกฝนตนเองให้สำเร็จจากประสบการณ์จริง (Kathalae, 2016) ทำให้การเรียนรู้จากสถานการณ์จริง และนำไปใช้ในสถานการณ์อื่น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Thanaroj, 2022) ภายใต้ความเชื่อที่ว่า นักศึกษาทุกคนจะสามารถเรียนรู้ได้ ด้วยการส่งเสริมให้พัฒนาตนเองตามธรรมชาติและทำอย่างเต็มศักยภาพ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2545 มาตรา 22 มาตรา 24 (3) ที่ได้กำหนดไว้ว่า ให้จัดกิจกรรมให้นักศึกษาได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง (Office of the National Education Commission, 2002)

ผู้วิจัยซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบรายวิชาการพยาบาลขั้นพื้นฐาน ตระหนักถึงประโยชน์ที่เกิดขึ้นกับสังคมและนักศึกษา หากนักศึกษาได้เรียนรู้จากโปรแกรมที่ออกแบบให้มีการบูรณาการกิจกรรม “เยาวชนแกนนำ คนทำ CPR” จะช่วยให้นักศึกษามีผลลัพธ์การเรียนรู้ที่ดีขึ้นและมีทักษะการช่วยฟื้นคืนชีพจากการฝึกฝนจนเกิดความมั่นใจ (Sandle, 2015) สามารถถ่ายทอดไปยังกลุ่มเป้าหมายร่วมกับอาจารย์จนเกิดคุณค่าแก่สังคม นอกจากนี้นักศึกษาจะได้พัฒนาทักษะการปฏิสัมพันธ์ และเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ (Rakthai, Cheeprasop, & Kanyook, 2010) โปรแกรมการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการกิจกรรมในครั้งนี้ จึงเป็นกระบวนการพัฒนานักศึกษาให้มีความพร้อมในการนำความรู้ที่ได้จากห้องเรียนไปสู่การลงมือปฏิบัติในบทบาทที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งต้องใช้องค์ความรู้ที่ได้จากการเรียนรู้ในชั้นเรียนร่วมกับการค้นคว้าและศึกษาความรู้อื่นๆ ที่เกี่ยวข้องไปทำกิจกรรมกับกลุ่มเป้าหมายให้สำเร็จ ซึ่งนักศึกษาจะเกิดผลลัพธ์การเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายรายวิชาและได้รับองค์ความรู้ใหม่จากสถานการณ์จริง ดังนั้นเพื่อเตรียมนักศึกษาให้มีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามลักษณะรายวิชาและมีศักยภาพที่ตรงกับวัตถุประสงค์การกิจกรรม ที่ช่วยสร้างคุณค่าให้แก่สังคมด้วยการเพิ่มเยาวชนที่มีความสามารถในการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐานได้จริง ผู้วิจัยจึงออกแบบโปรแกรมการเรียนการสอนแบบบูรณาการกิจกรรม “เยาวชนแกนนำ คนทำ CPR” โดยมุ่งหวังให้นักศึกษาได้รับการพัฒนาความรู้และทักษะการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐาน ให้เป็นกำลังสำคัญของบุคลากรสุขภาพในอนาคตที่สร้างคุณค่าที่สังคมต้องการต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้การช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐาน ก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรมการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการกิจกรรม
2. เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะการปฏิบัติการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐาน ก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรมการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการกิจกรรม
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนเรื่องการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐาน

ระเบียบวิธีวิจัย

วิจัยเรื่องนี้ เป็นวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Design) แบบกลุ่มเดียว วัดก่อนและหลัง (One Group Pre-Posttest)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร นักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิตชั้นปีที่ 2 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุราษฎร์ธานี ปีการศึกษา 2566 จำนวน 139 คน

กลุ่มตัวอย่าง นักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิตชั้นปีที่ 2 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุราษฎร์ธานี ปีการศึกษา 2566 ใช้วิธีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างจากกลุ่มประชากรทั้งหมด และยินดีเข้าร่วมการวิจัย ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 139 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน คือ โปรแกรมการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการกิจกรรม ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ ส่วนของการเรียนการสอนรายวิชาการพยาบาลขั้นพื้นฐาน ได้แก่ มคอ.3 รายวิชาการพยาบาลขั้นพื้นฐาน ตารางสอน แผนการสอนรายบท ที่กำหนดรายละเอียดของการบูรณาการกับกิจกรรมบริการวิชาการ เรื่อง “เยาวชนแกนนำ คนทำ CPR” ด้วยการประยุกต์ความรู้เกี่ยวกับแนวคิดและหลักการการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐาน และส่วนของการบริการวิชาการ ทั้งนี้ โปรแกรมการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการกิจกรรม จะประกอบไปด้วย 3 ระยะ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 โปรแกรมการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการกิจกรรม “เยาวชนแกนนำ คนทำ CPR”
บูรณาการวิชาการพยาบาลขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2566

ระยะการดำเนินการ	บทบาทอาจารย์ผู้สอน	บทบาทนักศึกษา
1. ขั้นเตรียมการ	1.1 รวมออกแบบผลลัพธ์การเรียนรู้และประเมินผลนักศึกษา 1.2 พัฒนานักศึกษาให้มีความรู้และทักษะ 1.3 เตรียมความพร้อมนักศึกษา - เนื้อหาและสื่อที่จะใช้พัฒนานักศึกษา - ประเด็นคำถามและแนวทางการช่วยเหลือกลุ่มเป้าหมายที่มีความแตกต่างระหว่างบุคคล	1.1 ทำแบบทดสอบ Pre-test 1.2 เตรียมความพร้อมการจัดกิจกรรม - ค้นหาปัญหาและความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย - วิเคราะห์คุณค่าที่ได้รับ - ค้นหาเนื้อหาสาระ/เลือกเนื้อหาที่จะใช้ในการถ่ายทอดความรู้ - ออกแบบกำหนดการจัดกิจกรรม - การกำหนดวัตถุประสงค์การให้ความรู้

ระยะการ ดำเนินการ	บทบาทอาจารย์ผู้สอน	บทบาทนักศึกษา
	- ทักษะการถ่ายทอดความรู้ให้แก่กลุ่มเป้าหมาย - การกำหนดวัตถุประสงค์การให้ความรู้และผลลัพธ์ที่คาดหวังจากกลุ่มเป้าหมาย	และผลลัพธ์ที่คาดหวังจากกลุ่มเป้าหมาย
2. ชั้น ดำเนินการ	2.1 รวมถ่ายทอดความรู้ตามกำหนดการ 2.2 สังเกตการณ์และประเมินความรู้และทักษะ 2.3 ควบคุมการดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ (Facilitator) 2.4 ประเมินสถานการณ์และผลลัพธ์เป็นที่ปรึกษาและแก้ไขสถานการณ์ให้เหมาะสม 2.5 ร่วมประเมินผลลัพธ์ที่คาดหวัง	2.1 จัดกิจกรรมตามกำหนดการ 2.2 เป็นผู้ถ่ายทอดความรู้และทักษะการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐานให้แก่กลุ่มเป้าหมาย 2.3 ประเมินเจตคติ ความรู้ และทักษะการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐานทั้งก่อนและระหว่าง ดำเนินกิจกรรม 2.4 สร้างบรรยากาศกิจกรรมที่น่าสนใจ และแก้ปัญหาเฉพาะหน้าระหว่างดำเนินกิจกรรมร่วมกับอาจารย์ประจำกลุ่ม 2.5 ประเมินผลกิจกรรม
3. ชั้น ประเมินผล	3.1 ประเมินผลลัพธ์ที่ได้จากการจัดกิจกรรม (สะท้อนคิดกลุ่มเล็ก) 3.2 ประเมินความรู้และทักษะ CPR 3.3 ร่วมสะท้อนคิดกลุ่มใหญ่ 3.4 อำนวยความสะดวกนักศึกษาได้ถอดบทเรียนและสะท้อนคิด	3.1 นำเสนอกระบวนการถ่ายทอดความรู้ 3.2 นำเสนอผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น 3.3 สะท้อนสิ่งที่ได้รับจากการจัดกิจกรรม 3.4 ถอดบทเรียนสิ่งที่เรียนรู้ 3.5 ทำแบบทดสอบ Post-test

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย

2.1 แบบทดสอบความรู้เรื่องการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยร่วมกับอาจารย์ผู้สอน สร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วยแบบวัดความรู้จำนวน 25 ข้อ เป็นลักษณะแบบทดสอบปรนัย แบบเลือกตอบจำนวน 4 ตัวเลือก กำหนดการผ่านการ

ประเมินแบบทดสอบที่ร้อยละ 70 และผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยกรรมการวิชาการของสาขาวิชา และอาจารย์ที่รับผิดชอบรายวิชาการพยาบาลชั้นพื้นฐาน จำนวน 5 ท่าน พิจารณาความสอดคล้องของข้อคำถามกับสาระและองค์ความรู้ที่ต้องการวัด ด้วยค่าตรงตามเนื้อหา (CVI: Content Validity Index) เท่ากับ .76 หลังจากนั้นนำไปทดลองใช้ (try out) กับนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ชั้นปีที่ 2 ที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จากต่างสถาบัน จำนวน 30 คน วิเคราะห์ความเชื่อถือได้ของเครื่องมือ (Reliability of the test) ด้วยวิธีของคูเดอร์-ริชาร์ดสัน (Kuder – Richardson's method) มีค่าความเชื่อมั่นแบบทดสอบ KR-20 = .72

2.2 แบบวัดความสามารถในการปฏิบัติทักษะการการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยร่วมกับอาจารย์ผู้สอน สร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐาน โดยประเมินทักษะทางคลินิกด้วย (OSCE) การช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐาน จำนวน 10 ข้อ แบบ checklist กำหนดการผ่านการประเมินแบบทดสอบที่ร้อยละ 70 และผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยกรรมการวิชาการของสาขาวิชา และอาจารย์ที่รับผิดชอบการสอนภาคทดลอง จำนวน 20 ท่าน พิจารณาความสอดคล้องของข้อคำถามกับสาระและองค์ความรู้ที่ต้องการวัด ด้วยค่าตรงตามเนื้อหา (CVI: Content Validity Index) เท่ากับ .52 หลังจากนั้นนำไปทดลองใช้ (try out) กับนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ชั้นปีที่ 2 ที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จากต่างสถาบัน จำนวน 30 คน วิเคราะห์ความเชื่อถือได้ของเครื่องมือ (Reliability of the test) ด้วยวิธีของคูเดอร์-ริชาร์ดสัน (Kuder – Richardson's method) มีค่าความเชื่อมั่นแบบทดสอบ KR-20 = .48

2.3 แบบประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนเรื่องการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐาน พัฒนาโดยผู้วิจัย ประกอบด้วย ส่วนที่ 1 เป็นข้อคำถาม ข้อมูลส่วนบุคคล ส่วนที่ 2 เป็นแบบข้อคำถามเกี่ยวกับความพึงพอใจ 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านบรรยากาศการเรียนการสอน 2) ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน และ 3) ด้านประโยชน์ที่ได้รับ จำนวน 20 ข้อ วัดระดับความพึงพอใจ 5 ระดับ โดยแบ่งระดับคะแนนความพึงพอใจมากที่สุด 5 คะแนน พึงพอใจมาก 4 คะแนน พึงพอใจปานกลาง 3 คะแนน พึงพอใจน้อย 2 คะแนน และพึงพอใจน้อยที่สุด 1 คะแนน ผลการทดสอบคุณภาพเครื่องมือโดยผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมและความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ความชัดเจนของภาษาและพิจารณาลงความเห็น และให้คะแนนนำไปหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.84 และนำมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย จากนั้นนำแบบประเมินความพึงพอใจไปใช้กับนักศึกษาชั้นปีที่ 2 รุ่นที่ 37 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 30 คน แล้วมาวิเคราะห์เพื่อหาความเชื่อมั่นโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .96

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการทดลองโดยใช้โปรแกรมการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการกิจกรรม 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. การออกแบบโปรแกรมการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการกับกิจกรรม ผู้วิจัย อาจารย์ผู้รับผิดชอบรายวิชาการพยาบาลขั้นพื้นฐานร่วมกับงานบริการวิชาการ และงานสร้างความเข้มแข็งของชุมชน พบว่า มีความสอดคล้องกับลักษณะรายวิชาและหลักสูตร ซึ่งกำหนดเนื้อหา เกี่ยวกับความรู้และทักษะของการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐาน จึงกำหนดให้มีการบูรณาการกับเนื้อหา เรื่อง หลักการและแนวคิดการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐานขึ้น ทั้งนี้ได้กำหนดผู้รับผิดชอบ การประเมินผล ระยะเวลา และการเตรียมชุมชน เพื่อนำไปวางแผนการจัดการเรียนการสอนและจัดทำ มคอ.3 เสนอ โครงการบริการวิชาการเพื่อขออนุมัติ และเตรียมข้อมูลของกลุ่มเป้าหมายเพื่อกำหนดผลลัพธ์ที่คาดหวัง

2. การนำโปรแกรมการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการกิจกรรมมาใช้ โดยหลังจาก มคอ.3 รายวิชาการพยาบาลขั้นพื้นฐาน และโครงการบริการวิชาการเรื่อง “เยาวชนแกนนำ คนทำ CPR” ได้รับการอนุมัติ ผู้วิจัยได้เตรียมนักศึกษาและอาจารย์ดังนี้

2.1 ปฐมนิเทศนักศึกษาเกี่ยวกับลักษณะรายวิชา วิธีการเรียนการสอน เนื้อหา การวัด ประเมินผล และพื้นที่ในการศึกษาด้วยการจัดกิจกรรม

2.2 ปฐมนิเทศอาจารย์และทำความเข้าใจความตกลงร่วมกันเกี่ยวกับโปรแกรมการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการกิจกรรม “เยาวชนแกนนำ คนทำ CPR” ที่ระบุไว้ใน มคอ.3 และแผนการสอน รวมทั้งกำหนดคำถามนำเกี่ยวกับเนื้อหาที่จะต้องนำไปใช้ในกิจกรรม “เยาวชนแกนนำ คนทำ CPR” ตลอดจนเน้นย้ำอาจารย์ผู้สอนที่จะต้องทำหน้าที่เป็นอาจารย์ประจำกลุ่มในการพัฒนานักศึกษาด้วยการเปิดโอกาสให้นักศึกษาร่วมแลกเปลี่ยนเนื้อหาสาระ วางแผนการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม และฝึกฝน ทักษะการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐานจนเกิดความมั่นใจ นำไปสู่ความพร้อมในการจัดกิจกรรม

2.3 ประเมินความรู้และนักศึกษาก่อนการจัดกิจกรรม (Pre-test) และอาจารย์ประจำ กลุ่มนำเสนอร่างกิจกรรม กำหนดการ ก่อนนำไปใช้จริง เพื่อร่วมกันพิจารณาความถูกต้องของเนื้อหา แนวปฏิบัติของการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐาน และความเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายในกิจกรรมครั้งนี้

2.4 นักศึกษาและอาจารย์จัดกิจกรรมบริการวิชาการ เรื่อง “เยาวชนแกนนำ คนทำ CPR” แก่นักเรียนมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 4 โรงเรียนสุราษฎร์ธานี 2 จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 280 คน ระยะเวลากิจกรรมรวมทั้งสิ้น 4 ชั่วโมง มีการบรรยายการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐาน การสาธิตและการสาธิตย้อนกลับกลุ่มย่อยโดยอาจารย์และนักศึกษาที่ได้รับมอบหมาย และการแข่งขัน “ผู้นำ คนทำ CPR” ที่ดำเนินการในรูปแบบการแข่งขันเชิงวิชาการ นอกจากนี้มีการมอบเกียรติบัตรผู้ชนะการแข่งขัน และผู้ได้รับรางวัลคะแนนสูงสุด เพื่อให้เป็นนักเรียนแกนนำที่มีความสามารถทางด้านการช่วยฟื้นคืนชีพ ขั้นพื้นฐานจนแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียนต่อไป ระหว่างการดำเนินนักศึกษาจะบันทึกประเด็นการเรียนรู้ที่ได้รับเพิ่มเติมจากการมีส่วนร่วมในครั้งนี้ รวมทั้งอาจารย์ประจำกลุ่มเป็นผู้ประเมิน ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ และทักษะปฏิบัติของนักศึกษา การคิดวิเคราะห์เพื่อแก้ปัญหา เพื่อการสร้างบรรยากาศของการมีส่วนร่วมกับกลุ่มเป้าหมายที่ดี

3. การประเมินผลโปรแกรมการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการกิจกรรม “เยาวชนแกนนำ คนทำ CPR” ดังนี้

3.1 อาจารย์ประจำกลุ่มประเมินความรู้และทักษะการปฏิบัติการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐานของนักศึกษาเป็นรายบุคคล ตลอดจนสังเกตพฤติกรรมและความสามารถในการกลุ่มรับผิดชอบ

3.2 ร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และถอดบทเรียนในสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการจัดกิจกรรม โดยมีอาจารย์เป็นผู้สรุปสาระสำคัญตามวัตถุประสงค์การบูรณาการ

3.3 นักศึกษาทำแบบทดสอบปรนัย และเข้าสอบทักษะการปฏิบัติการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐานในคลินิก (OSCE) หลังเข้าร่วมโปรแกรมการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการกิจกรรม

3.4 นักศึกษาประเมินความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนโดยใช้โปรแกรมการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการกิจกรรมในครั้งนี้

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สถิติเชิงพรรณนาคำนวณหาค่าความถี่และร้อยละ

2. เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้เรื่องการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐานก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรมการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการกิจกรรม โดยใช้สถิติการทดสอบค่าที่สัมพันธ์ (Paired t-test)

3. เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะการปฏิบัติการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐานก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรมการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการกิจกรรม โดยใช้สถิติการทดสอบค่าที่สัมพันธ์ (Paired t-test)

4. วิเคราะห์ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนเรื่องการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐานโดยใช้สถิติเชิงพรรณนาคำนวณหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

1. เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้เรื่องการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐานก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรมการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการกิจกรรม ข้อมูลทั่วไป พบว่า กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศหญิง จำนวน 129 คน คิดเป็นร้อยละ 92.81 มีอายุเฉลี่ย 20 ปี และมีคะแนนเฉลี่ยสะสม (GPA) ชั้นปีที่ 1 ตลอดปีการศึกษา อยู่ในช่วง 2.25 – 3.78 และคะแนนความรู้เรื่องการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐาน หลังการเข้าร่วมโปรแกรมการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการกิจกรรม “เยาวชนแกนนำ คนทำ CPR” สูงกว่าก่อนเข้าร่วม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังตาราง 2

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้เรื่องการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐานก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรมการจัดการเรียนสอนแบบบูรณาการกิจกรรม “เยาวชนแกนนำ คนทำ CPR” (n=139)

รายการประเมิน	ก่อน		หลัง		t	p-value
	Mean	S.D	Mean	S.D		
1) การประเมินสถานการณ์ฉุกเฉิน	2.89	.53	4.22	.82	25.15	.00
2) การประเมินสภาพผู้ป่วย	3.38	.62	4.25	.42	21.17	.00
3) การแจ้งเหตุขอความช่วยเหลือ	2.45	.52	4.61	.39	21.18	.00
4) ขั้นตอนปฏิบัติการช่วยฟื้นคืนชีพ	3.12	.56	5	.64	22.31	.00
5) หลักการกดหน้าอก	2.86	.82	4.52	.62	25.37	.00
6) การตัดสินใจเลือกวิธีการช่วยเหลือที่เหมาะสม	3.26	.42	4.5	.52	21.74	.00
7) หลักการเปิดทางเดินหายใจให้แก่ผู้ป่วย	2.55	.39	5	.56	24.32	.00
8) การทำงานของเครื่องกระตุ้นไฟฟ้าหัวใจอัตโนมัติ (AED)	3.12	.64	4.62	.65	21.74	.00
9) หลักการประเมินผู้ป่วยระหว่างการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐาน	3.11	.88	4.56	.62	22.31	.00
10) หลักการรายงานเพื่อส่งต่อข้อมูลแก่ทีมสุขภาพ	2.65	.66	4.86	.64	13.57	.00
เฉลี่ยรวม	2.94	.86	4.61	.56	21.23	.00

* $p < .01$

จากตารางที่ 2 พบว่าค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้เรื่องการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐานหลังเข้าร่วมโปรแกรมการจัดการเรียนสอนแบบบูรณาการกิจกรรม “เยาวชนแกนนำ คนทำ CPR” มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรมการจัดการเรียนสอนแบบบูรณาการกิจกรรม “เยาวชนแกนนำ คนทำ CPR” อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (Mean=4.61, S.D.=.56) โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.61

2. เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะการปฏิบัติการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐานก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรมการจัดการเรียนสอนแบบบูรณาการกิจกรรม พบว่า คะแนนทักษะการปฏิบัติการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐาน หลังการเข้าร่วมโปรแกรมการจัดการเรียนสอนแบบบูรณาการกิจกรรม “เยาวชนแกนนำ คนทำ CPR” สูงกว่าก่อนเข้าร่วม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังตาราง 3

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะการปฏิบัติการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐานก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรมการจัดการเรียนสอนแบบบูรณาการกิจกรรม “เยาวชนแกนนำ คนทำ CPR” (n=139)

รายการพฤติกรรม	ก่อน		หลัง		t	p-value
	Mean	S.D.	Mean	S.D.		
1) ประเมินสถานการณ์ความปลอดภัยของสิ่งแวดล้อม	2.44	.54	5	.82	22.18	.00
2) ประเมินความรู้สึกตัวสภาพด้วยการปลุกเรียกชื่อ	3.32	.66	5	.88	23.27	.00
3) ขอความช่วยเหลือพร้อมระบุเบอร์โทร 1669	3.16	.62	4.99	.88	22.18	.00
4) ประเมินการหายใจด้วยการดูการเคลื่อนไหวของท้อง หน้าอก และการคลำชีพจร	3.64	.54	5	.56	22.11	.00
5) ทำการ CPR (กดนวดหัวใจ) ด้วยท่าทางที่ถูกต้อง	2.26	.56	4.56	.62	25.27	.00
6) เปิดเครื่อง AED และถอดเสื้อผ้าผู้ป่วยออก	2.24	.58	4.88	.52	23.74	.00
7) ติดแผ่น AED หรือแผ่นนำไฟฟ้าบริเวณใต้กระดูกไหปลาร้าด้านขวา และชายโครงด้านซ้าย และห้ามสัมผัสตัว	2.35	.49	4.68	.56	22.32	.00
8) ปฏิบัติตามที่เครื่องเออีดีแนะนำได้ถูกต้อง	3.19	.56	4.86	.65	20.74	.00
9) กดหน้าอกต่อเนื่อง ทำ CPR และปฏิบัติตามคำแนะนำของเครื่องเออีดีจนกว่าทีมกู้ชีพจะมาถึง	3.14	.88	4.76	.52	22.52	.00
10) ประเมินสถานการณ์ความปลอดภัยของสิ่งแวดล้อม	2.22	.66	4.78	.64	13.59	.00
เฉลี่ยรวม	2.80	.86	4.85	.66	21.72	.00

* $p < .01$

จากตารางที่ 3 พบว่าค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะการปฏิบัติการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐานก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรมการจัดการเรียนสอนแบบบูรณาการกิจกรรม “เยาวชนแกนนำ คนทำ CPR” มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรมการจัดการเรียนสอนแบบบูรณาการกิจกรรม “เยาวชนแกนนำ คนทำ CPR” อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (Mean=4.85, S.D.=.66)

3. ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนเรื่องการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐาน พบว่า นักศึกษามีระดับความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (Mean= 4.80) (S.D.= .56) ดังตาราง 4

ตารางที่ 4 ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน เรื่อง การช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐาน (n=139)

รายการ	Mean	S.D.	ระดับ
ด้านบรรยากาศการเรียนการสอน	4.78	.62	มากที่สุด
ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน	4.76	.54	มากที่สุด
ด้านประโยชน์ที่ได้รับ	4.86	.56	มากที่สุด
รวม	4.80	.56	มากที่สุด

จากตารางที่ 4 พบว่านักศึกษามีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอน เรื่อง การช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐาน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (Mean=4.80, S.D.=.72)

อภิปรายผลการวิจัย

1. คะแนนความรู้และคะแนนทักษะการปฏิบัติ เรื่อง การช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐานหลังเข้าร่วมโปรแกรมการจัดการเรียนสอนแบบบูรณาการกิจกรรม “เยาวชนแกนนำ คนทำ CPR” มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สามารถอธิบายได้ว่า โปรแกรมที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น เป็นโปรแกรมที่ออกแบบมาให้ให้นักศึกษาเห็นความสำคัญว่า ความสำเร็จที่เกิดขึ้นจากการจัดกิจกรรมในครั้งนี้จะมีประโยชน์และคุณค่าต่อสังคมเป็นอย่างมาก ซึ่งนำไปสู่ความต้องการพัฒนาตนเองของนักศึกษาให้มีความรู้ และเป็นส่วนหนึ่งของการจัดกิจกรรมให้ประสบความสำเร็จ นักศึกษาทุกคนจะได้รับหน้าที่เป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ ตลอดจนได้รับหน้าที่อื่น ๆ ของกระบวนการจัดกิจกรรม เช่น พิธีกร ผู้สาธิต ผู้สังเกตการณ์ เป็นต้น ซึ่งต้องใช้ทักษะและความรู้ที่ไม่เคยได้รับการเรียนการสอนในชั้นเรียน ต้องมีการสร้างสัมพันธภาพเชิงวิชาชีพ ติดต่อบริการงานกับผู้เกี่ยวข้อง ตลอดจนประเมินสภาพปัญหา เพื่อนำมาปรับใช้ในได้อย่างเหมาะสม และเกิดประโยชน์ ผ่านการคิดวิเคราะห์เพื่อออกแบบการจัดกิจกรรม กำหนดการให้เหมาะสม ร่วมกับอาจารย์ประจำกลุ่ม ส่งผลให้นักศึกษาตื่นตัวต่อเรียนรู้ มีการทบทวนเนื้อหา ผักผ่อนทักษะจนเกิดความมั่นใจ ค้นหาวิธีและกระบวนการออกแบบกิจกรรม ตลอดจนแสวงหาองค์ความรู้ที่ทันสมัยจากแหล่งความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐาน นำมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้และฝึกคิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ โดยอาจารย์จะเป็นผู้สนับสนุนด้วยการใช้คำถาม สำหรับการฝึกการแก้ปัญหา พร้อมทั้งให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์

แก่นักศึกษาและกลุ่มเป้าหมาย นอกจากนี้อาจารย์ได้อำนวยความสะดวกในการจัดกิจกรรม ด้วยการให้การช่วยเหลือ ให้ความรู้ที่เป็นประโยชน์เพิ่มเติมตามความสนใจและสภาพปัญหาที่พบ ทำให้นักศึกษาได้รับการพัฒนาตนเอง จนเกิดความมั่นใจในการกล้าที่จะสอนและแนะนำผู้อื่น และฝึกฝนการแก้ปัญหาภายใต้คำแนะนำจากอาจารย์ประจำกลุ่มจนเกิดการเรียนรู้ใหม่ที่เพิ่มขึ้น และมีทักษะการปฏิบัติการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐานที่ดีขึ้นด้วยตนเอง จนสามารถถ่ายทอดความรู้ในสถานการณ์จริงได้สำเร็จ สอดคล้องกับ Thusriwan (2019) ที่กล่าวว่า การพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้และการเรียนรู้ด้วยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และประสบการณ์ เป็นกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์ในการปฏิบัติจริง ทำให้ค้นพบข้อบกพร่องของตนเองที่ควรปรับปรุงแก้ไข ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และ Phongsakchart et al. (2020) ที่กล่าวว่า การเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงโดยมีพื้นฐานหลักมาจากการผสมผสานความรู้ทางทฤษฎี การเชื่อมโยงความรู้จากรายวิชาที่เคยเรียนแล้วมาประยุกต์ใช้เข้ากับการฝึกด้วยการให้บริการวิชาการทำให้นักศึกษามีโอกาสพัฒนาความรู้ในวงกว้างและเชิงลึกไปพร้อมกับได้ทำความเข้าใจเนื้อหาสาระสำคัญจนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการวางแผนการสร้างเสริมสุขภาพได้

2. ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนเรื่อง การช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐานอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ด้านที่ได้คะแนนสูงสุดคือ ด้านประโยชน์ที่ได้รับ รองลงเป็นด้านบรรยากาศการเรียนการสอน และกิจกรรมการเรียนการสอน ตามลำดับ ซึ่งเป็นผลจากที่นักศึกษาเห็นความสำคัญ ประโยชน์ และคุณค่าที่ได้จากการจัดกิจกรรม โดยนักศึกษาได้มีส่วนร่วมในการถ่ายทอดความรู้และทักษะที่ถูกต้องร่วมกับอาจารย์ประจำกลุ่ม ที่เป็นผู้ให้คำแนะนำ และฝึกฝนนักศึกษาให้มีความพร้อม จนเกิดความมั่นใจ และมีจุดประสงค์ร่วมกัน เพื่อการทำประโยชน์ให้แก่สังคม กระบวนการพัฒนาตนเองร่วมกับกระบวนการพัฒนานักศึกษาให้มีความพร้อมตรงตามหลักสูตร กระทำภายใต้ข้อตกลงให้นักศึกษาได้ร่วมจัดกิจกรรมที่ครูออกแบบขึ้น การเรียนรู้ตามสภาพจริง (Authentic Learning) ได้ร่วมกันศึกษาสภาพปัญหา วิเคราะห์คุณค่าจากสิ่งที่ได้ทำร่วมกัน จนเกิดความตระหนักต่อการเรียนรู้และฝึกฝนตนเองจนสามารถทำให้เกิดประโยชน์ เป็นธรรมชาติ ตัวของตัวเอง จนเกิดความสบาย ไม่กดดัน นอกจากนี้ยังได้เป็นผู้ประเมินความสามารถของกลุ่มเป้าหมาย ทำให้เห็นผลลัพธ์และคุณค่าที่เป็นผลจากที่นักศึกษาได้เป็นผู้ถ่ายทอดร่วมกับอาจารย์ในสถานการณ์ที่ออกแบบไว้ในกิจกรรม จนเกิดความภาคภูมิใจ สอดคล้องกับ Thamnamsin et al. (2018) ที่ว่า การใช้สถานการณ์ช่วยถ่ายทอดความรู้จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ ผู้เรียนจะเกิดความเข้าใจ และส่งเสริมทักษะการปฏิบัติการพยาบาลที่ดีขึ้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้ นักศึกษาจะสามารถประเมินตนเองได้ก่อนที่จะจัดกิจกรรม ระหว่างจัดกิจกรรม

และหลังจากกิจกรรมจากการสะท้อนกลับของอาจารย์ประจำกลุ่ม และเพื่อสมาชิก นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ ผลการประเมินเชิงคุณภาพที่ได้จากการถอดบทเรียนของนักศึกษา ดังข้อความ “รู้สึกภูมิใจที่ได้สร้างเยาวชนที่มีความสามารถไปช่วยชีวิตคนอื่น ๆ ได้อีกมากมาย หนูชอบบรรยากาศการฝึกฝนตัวเองแบบนี้มาก มันทำให้รู้สึกมีความหวัง และมองเห็นว่าตัวเองเก่งขึ้นมาก ๆ จากที่เคยกลัวเป็นคนที่กำลังจะช่วยเหลือเมื่อเจอผู้ป่วยหรือผู้ประสบเหตุ ถึงแม้ว่ายังไม่ได้เป็นพยาบาลวิชาชีพก็ตาม ” และ “กิจกรรมที่อาจารย์ได้จัดขึ้นในครั้งนี้น่าจะ เป็นการสร้างคุณค่า ให้นักศึกษาทุกคนเก่งขึ้นมาก ๆ ค่ะ นอกจากความรู้ที่ได้เรียนมาแต่อาจจะยังไม่มี ความมั่นใจ จนครั้งนี้เรามั่นใจขึ้นมาก กล้าสอน กล้าปฏิบัติ และกล้าที่จะช่วยชีวิตคนได้จริง พวกเราต้องฝึกฝนตัวเอง หาข้อมูล ยืนยันข้อมูลและความรู้ที่ถูกต้องกับอาจารย์ สิ่งเหล่านี้ช่วยทำให้พวกเราเก่งขึ้น แบบมีความสุขค่ะ เห็นน้องเรียนทำได้ก็รู้สึกอึดใจใจค่ะ”

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

โมเดลการจัดการเรียนการสอน CPR ตามแนวคิดการสร้างสรรคทางปัญญา (Constructivism) ที่ได้นำไปใช้ในโปรแกรมการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการกิจกรรม “เยาวชนแกนนำ คนทำ CPR” ซึ่งประกอบไปด้วยโปรแกรมภาคทฤษฎีและภาคทดลอง และกำหนดรายละเอียดในใบงานชั้นเตรียมการ ใบงานชั้นดำเนินการ ใบงานชั้นประเมินผล โดยครอบคลุมเนื้อหารายวิชาการพยาบาลชั้นพื้นฐาน บทที่ 13 การช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐาน แสดงเป็นแผนภาพได้ดังนี้

ภาพที่ 1 แสดงโปรแกรมการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการกิจกรรม “เยาวชนแกนนำ คนทำ CPR”

โปรแกรมการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการกิจกรรม “เยาวชนแกนนำ คนทำ CPR” ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อใช้ในการทดลองทั้งสิ้น 2 แผน คือ แผนที่ใช้ในการเรียนการสอน และแผนที่ใช้ใน

การจัดกิจกรรม “เยาวชนแกนนำ คนทำ CPR” แผนละ 10 ชั่วโมง รวมทั้งสิ้น 20 ชั่วโมง มีลำดับของโปรแกรมโดยนำโมเดลการจัดการเรียนการสอน CPR ตามแนวคิดการสร้างสรรคทางปัญญา (Constructivism) มาใช้ ดังนี้ คือ 1) ขั้นเตรียมการ ผู้สอนกระตุ้นความคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษา (Creative) โดยการตั้งคำถามและให้เสนอแนวทางการแก้ปัญหา (2) ขั้นดำเนินการ ผู้สอนพัฒนาทักษะการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐานและทักษะอื่นๆ ที่จำเป็นโดยใช้สถานการณ์เสมือนจริงเพื่อให้ให้นักศึกษาฝึกฝนทักษะจนเกิดความมั่นใจ และ 3) ขั้นประเมินผล ผู้สอนและนักศึกษาประเมินคุณค่าจากผลลัพธ์จากการจัดกิจกรรม (Result of value) โดยใช้กระบวนการสะท้อนคิด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำเสนอผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการกิจกรรม ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้และทักษะปฏิบัติการพยาบาลให้นักศึกษาได้มากขึ้น จึงควรขยายผลการศึกษาในรายวิชาอื่น ๆ โดยบูรณาการกับกิจกรรมอื่น ๆ ที่แตกต่างกับการเรียนรู้ในห้องเรียน ภายใต้แนวคิดหรือทฤษฎีที่เหมาะสมเพื่อประสิทธิผลของการเรียนรู้ และเพิ่มทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 แก่นักศึกษาต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาวิจัยและพัฒนาโมเดลการจัดการเรียนการสอน ที่สร้างคุณค่าให้แก่สังคม เพื่อพัฒนาคุณลักษณะบัณฑิต เจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ และทักษะในศตวรรษที่ 21

References

- Thamnamsin, K. Punyapet, K., Noitung, S. & Artsanthia, J. (2018). The Effect of Teaching Simulation Based Learning Program to The Knowledge in Basic Medical Care of Nursing students. *Journal of The Royal Thai Army Nurses*, 19 (Supplement), 80–88.
- Kathalae, D. (2016). Mixed Style of learning: Research – Based Learning, Authentic learning and Student-centered learning. *The Journal of Baromarajonani College of Nursing, Nakhonrat chasima*, 22(1), 131–145.

- Duangpratoom, N. Chusak, T. & Prachaiboon, T. (2022). The Effects of the Resuscitation Training Program on Knowledge, Attitude and Resuscitation Skills among Village Health Volunteers in Pathum Thani province. *Thai Journal of Public Health and Health Sciences; TJPHS*, 5(3), 51–67.
- Pichedboonkiat, A. (2021). Survival factors of out of hospital cardiac arrest in Chiangrai Prachanukroh hospital. *Chiangrai Medical Journal*, 13(1), 43–57.
- Phongsakchart, P., Meeboon, S., Ruangkit, P., Kaewnoi, A. & Phosaen, R. (2020). A Mission–Integrated Education Model for the Development of Learning Outcomes among Nursing Students. *Journal of Prachomklao College of Nursing, Phetchaburi Province*, 3(3), 158–176.
- Chaisongmuang, P & Pearkao, C. (2017). Effect of Basic First Aid to Sudden Cardiac Arrest Program on Knowledge and Skill of High–school Students in Provincial Secondary School in the Northeastern. *National and International Graduate Studies Research Conference 2017*. Khon Kaen University.
- Boromarajonani College of Nursing Surat Thani. (2022). *Bachelor of Nursing Science Program revised in 2022*. Boromarajonani College of Nursing Surat Thani Faculty of Nursing Praboromarajchanok Institute.
- Thanaroj, S. (2022). The effect of an integrated teaching and learning management program on the knowledge of Health Assessment and Holistic Basic Nursing Practice Techniques: Nursing Principles and Techniques. *Journal of Health Research and Innovation*, 5(2), 167–178.
- Office of the National Education Commission Office of the National Education Commission. (2002). National Education Act 1999, amended 2002. Retrieved July 15, 2023, https://www.bic.moe.go.th/images/stories/5Porobor._2542pdf.pdf
- Rakthai, D., Cheeprasop, N., & Kanyook, P. (2010). *The opinion of the first nursing students in Trang Borommarajonani Nursing College and customers to food and health training course by social academic service*. Trang Borommarajonani Nursing College. (In Thai)
- Sandle, K. (2015). Service learning research at Ohio University. Retrieve from <http://www.ohiou.edu/commserv/>

- Thusriwan, T. (2019). *The Development of Coaching Model to Enhance 21st Century Learning Management Skills In-Service Teachers*. [Doctor of Philosophy Curriculum and Instruction]. Mahasarakham University.
- Yu, L.F et al. (2021). The impact of bystander cardiopulmonary resuscitation on patients with out-of-hospital cardiac arrests. *Journal of the Chinese Medical Association*, 84(12), 1071–1072.

บทบาททางการเมืองของนายกเทศมนตรีตำบลบ้านเชียง
ในการผลักดันวัฒนธรรมชุมชนท้องถิ่นไทพวนบ้านเชียง อำเภอหนองหาน
จังหวัดอุดรธานี ช่วง พ.ศ. 2555–2559

Political Role of Ban Chiang Sub-district Mayor in Promoting a Local
Culture of Tai Phuan Ban Chiang, Nong Han District, Udon Thani
Province During 2012 to 2016

มานพ มนต์รีพิทักษ์¹, ธโสธร ตูทองคำ² และยุทธพร อิศรชัย³

Manop Montreephitak¹, Thasothorn Tootongkam² And Yuttaporn Issarachai³

¹หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

^{2,3}สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

¹Master of Political Science Sukhothai Thammathirat Open University, Thailand

^{2,3}Political Science Sukhothai Thammathirat Open University, Thailand

E-mail: ¹manop_treenoie@hotmail.com

Received May 25, 2022; Revised December 10, 2023; Accepted December 12, 2023

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา บทบาททางการเมืองของนายกเทศมนตรีตำบลบ้านเชียง ในการผลักดันวัฒนธรรมชุมชนท้องถิ่นไทพวนบ้านเชียง อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี ช่วงพ.ศ. 2555–2559 วิธีการศึกษาเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการศึกษาข้อมูลจากเอกสาร บทความงานวิจัยและการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อให้เป็นตาม วัตถุประสงค์ สรุปอธิบายพรรณนาเชิงวิเคราะห์ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) ที่ใช้ในการวิจัย ครั้งนี้ได้มาจากการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) กำหนดคุณสมบัติของกลุ่มแบบ โควตา (Quota Sampling) ในการสัมภาษณ์ แบ่งออกเป็น 5 กลุ่ม ได้แก่ (1) นักการเมือง (2) เจ้าหน้าที่ ของรัฐ (3) นักธุรกิจ (4) กลุ่มอาชีพในชุมชนเขตเทศบาลตำบลบ้านเชียง (5) สื่อมวลชนนักวิชาการ

ผลการวิจัยพบว่าบทบาททางการเมืองของนายกเทศมนตรี ได้แก่ ด้านการกำหนดนโยบายจัดทำ แผนพัฒนาท้องถิ่นผ่านการจัดทำประชาคมร่วมกับชุมชน ด้านการบริหารจัดการจัดสรรทรัพยากรได้ วางกลยุทธ์โครงการแผนงานที่เหมาะสมนำเสนอร่างงบประมาณรายจ่ายประจำปีที่มีอย่างจำกัด

ด้านการเชื่อมประสานในฐานะตัวแทนขององค์กรดำเนินการตามแผนพัฒนาแบบบูรณาการร่วมกับหน่วยงานอื่น ด้านการส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาอาชีพจากการจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชน

คำสำคัญ: บทบาททางการเมือง; นายกเทศมนตรีตำบลบ้านเชียง; ชุมชน; กลุ่มทางการเมือง

Abstract

This research aimed to study the political role of Ban Chiang Sub-district Mayor in promoting a local culture of Tai Phuan Ban Chiang, Nong Han District, Udon Thani Province during 2012–2016. It was qualitative research using documents, research articles, and structured interviews to collect data for purposes and analytical descriptions. The key informants were obtained from purposive sampling and quota sampling. The interviews were divided into 5 groups: (1) politicians (2) government officials (3) businessmen (4) professional groups in the Ban Chiang Subdistrict Municipality community (5) media/academics.

This research found that the role of mayor consisted of policy for local development plan through the public participation with the community, resource allocation management that was suitable project strategy with limited annual budget. In addition, the mayor acts as a representative for an organization to implement the integrated development plan with other department and promoting career development through community-based activities.

Keywords: Political Role; Ban Chiang Sub-district Mayor; Community; Political Group

บทนำ

จากสภาพสังคมปัจจุบันเป็นยุคเทคโนโลยี ข้อมูลข่าวสารสนเทศ ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาทั้งทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี อันเป็นผลมาจากการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ และการปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางเศรษฐกิจ การเมืองมีผลทำให้ประเทศต่าง ๆ ในโลกต้องพึ่งพาซึ่งกันและกันมีความเชื่อมโยงระหว่างกันมากขึ้น ดังนั้นบุคคลหรือคณะบุคคลจะรับตำแหน่งเป็นผู้ปกครองจะต้องได้รับความเห็นชอบจากประชาชน นโยบายในการปกครองประเทศจะต้องสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนส่วนใหญ่การที่จะเป็นประชาธิปไตยที่แท้จริงนั้นต้องเป็นการปกครองแบบนี้จึงเป็นการปกครองของประชาชนโดยประชาชน และเพื่อประชาชน (ปัทมธร เขียวชัยพุกภัย, 2561) การบริหารราชการแผ่นดินของประเทศไทยตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 8) พ.ศ. 2553 กำหนดให้จัดระเบียบบริหาร

ราชการแผ่นดินออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ บริหารราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น โดยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นในปัจจุบันมี 4 รูปแบบประกอบไปด้วย (1) องค์การบริหารส่วนจังหวัด (2) เทศบาล (3) องค์การบริหารส่วนตำบล และ (4) ราชการบริหารส่วนท้องถิ่นอื่นตามที่กฎหมายกำหนด ประกอบด้วยกรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา (ฉนิทร ยืนยง, 2561) โดยมีสาระสำคัญให้ประชาชนได้มีโอกาสปกครองตนเองจากการเลือกตั้งตัวแทนเข้ามาบริหารจัดการทั้งในระดับชาติและระดับส่วนท้องถิ่น การจัดตั้งรูปแบบการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามขอบเขตกฎหมายที่วางไว้ (ทวี สุรฤทธิกุล, 2555)

จากบทบาทตัวแทนหรือ “ประชาธิปไตยแบบตัวแทน (Representative Democracy)” จากการได้รับคัดเลือกจากประชาชนเข้าบริหารจัดการรูปแบบสภา – ผู้บริหาร โดยเฉพาะการเมืองในระดับท้องถิ่นความแตกต่างและความหลากหลายตามสภาพพื้นที่ การใช้อำนาจทางการเมืองจากความชอบธรรมชัยชนะจากการเลือกตั้ง การกำหนดนโยบายออกข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี นำไปสู่การปฏิบัติเพื่อเกิดผลประโยชน์แก่ส่วนรวมในสังคม ในแง่มุมหนึ่งกลุ่มผลประโยชน์ที่สนับสนุน เช่น กลุ่มนักธุรกิจ กลุ่มอาชีพ ที่ให้ความสำคัญและตอบสนองในรูปแบบต่าง ๆ ที่ผู้บริหารท้องถิ่นให้ความสำคัญจากการสนับสนุนการเลือกตั้ง ซึ่งไม่สามารถแยกออกว่าเป็นผลประโยชน์ส่วนตนหรือส่วนรวม (ปธาน สุวรรณมงคล, 2554ก) ซึ่งจากสถานการณ์ปัจจุบันในการบริหารงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของเทศบาลตำบลบ้านเชียงได้ยกฐานะจากสุขาภิบาลตามพระราชบัญญัติการเปลี่ยนแปลงฐานะจากสุขาภิบาล พ.ศ. 2542 ด้านโครงสร้างการบริหารได้แบ่งเป็น 2 ส่วน แยกฝ่ายบริหารและฝ่ายสภาท้องถิ่นออกมาอย่างชัดเจนบทบาทผู้บริหารท้องถิ่นยังมีความเด่นชัดมากขึ้นทั้งมีศักยภาพ ความเข้มแข็ง ความเป็นอิสระในการปกครองตนเอง ในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่สามารถเข้าใจถึงปัญหาในท้องถิ่นของตนเองเป็นอย่างดี และการตัดสินใจประกอบกับการใช้อำนาจในการบริหารจัดการ โดยเฉพาะการร่างเทศบัญญัติ จากอดีตในสมัยก่อนที่เทศบาลจะอยู่ในการควบคุมการบังคับบัญชาส่วนภูมิภาคซึ่งเป็นหน่วยงานที่ทำงานนอกพื้นที่ทั้งยังไม่สามารถเข้าใจบริบทของท้องถิ่น มาปรับเปลี่ยนเปลี่ยนเป็นการกำกับดูแลบทบาททางการเมืองของ นายเศรษฐจักร บรรเทาทุกข์ นายกเทศมนตรีตำบลบ้านเชียง ได้แถลงนโยบายต่อสภาเทศบาลตำบลบ้านเชียง เช่น นโยบายด้านการท่องเที่ยวสนับสนุนและส่งเสริมให้มีแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในชุมชนเพิ่มขึ้น ได้แก่ ศูนย์วัฒนธรรม ภาษาไทพวน ศูนย์พิพิธภัณฑสถาน การส่งเสริมด้านวัฒนธรรมการส่งเสริมเน้นการแต่งกายชุดไทยพวนประยุกต์ที่ใช้ผ้าพื้นเมืองในการแต่งกายใน งานเทศกาลเกี่ยวกับประเพณี ทางศาสนา พิธีกรรมต่าง ๆ รวมทั้งใช้เป็นเครื่องแบบแต่งกายภายในองค์กรเทศบาลตำบลบ้านเชียง การฟื้นฟูวัฒนธรรมไทยพวนบ้านเชียง การตั้งโซนนิ่งในเขตเทศบาล การประสานงานร่วมกับภาคเอกชนในท้องถิ่น ธุรกิจชุมชน การรวมกลุ่มอาชีพในชุมชนที่สร้างความเข้มแข็งและภาคส่วนราชการในเรื่องการส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ ที่ก่อประโยชน์ให้แก่ชุมชนจากที่มำดังกล่าวจะเห็นได้ว่าการกระจายอำนาจตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 และพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 ระเบียบ กฎหมายที่เกี่ยวข้องจนถึง

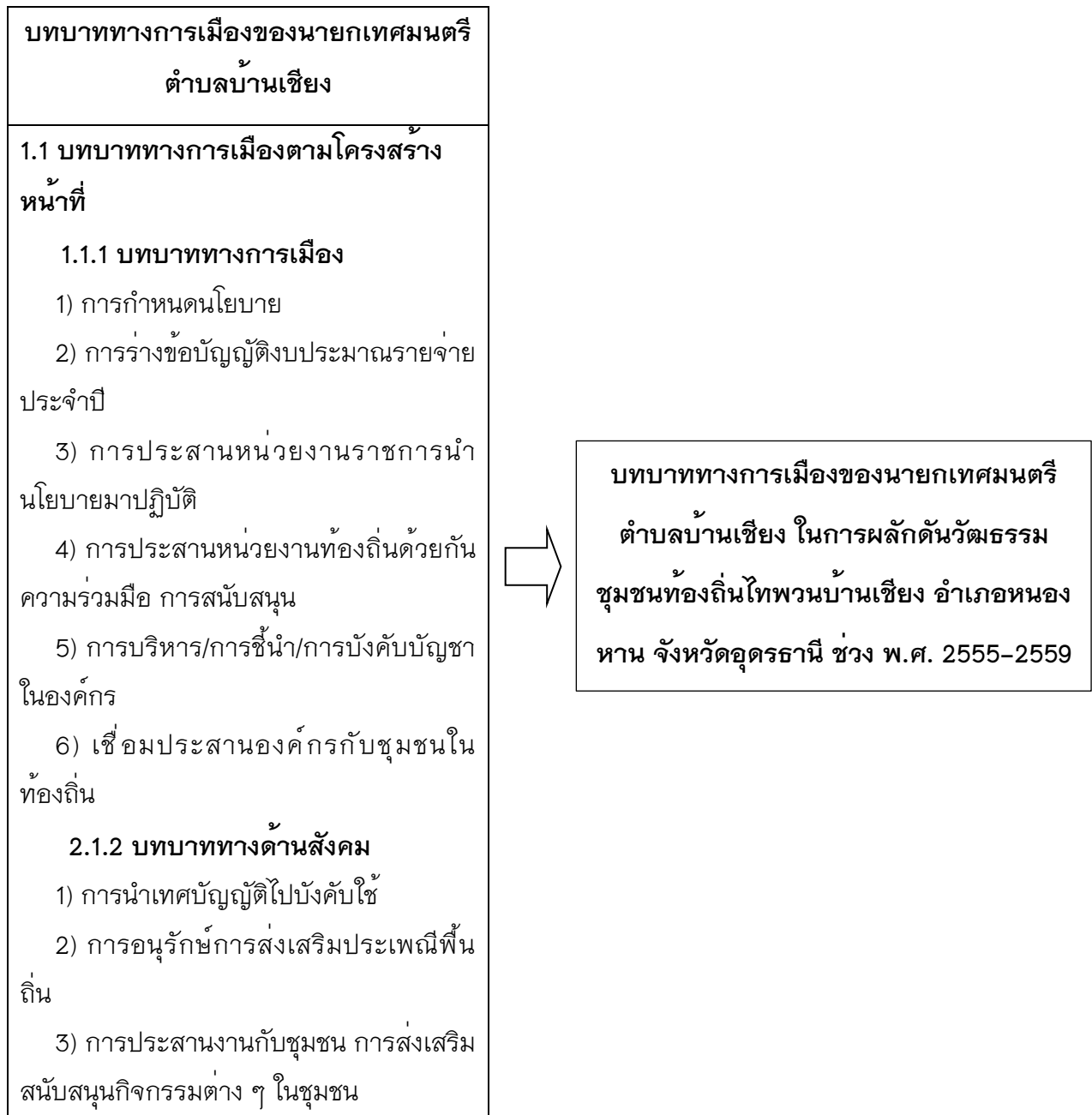
ปัจจุบัน บทบาทผู้บริหารมีความเข้มแข็งกว่าในอดีต ทั้งมีเสถียรภาพในการบริหารจัดการเทศบาล การเมืองการปกครองของประเทศไทยในท้องถิ่นมีบริบทหลากหลายตามสภาพแวดล้อมและสังคม วิทยา เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างคนกับพื้นที่ จากกระแสการเปลี่ยนแปลงทางสังคมใหม่ มีทิศทางและแนวโน้มตามที่ได้กล่าวมา การเมืองท้องถิ่นทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาวิจัยเรื่องบทบาททางการเมืองของนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลบ้านเชียงในการผลักดันอนุรักษ์ส่งเสริมวัฒนธรรมไทพวนบ้านเชียงเพราะชุมชนต่างก็มีแนวคิด ความเชื่อ วัฒนธรรมที่สะท้อนความเป็นตัวตนของตัวเองมาก่อนที่จะรวมกันเป็น “รัฐชาติ” ในทุก ๆ ด้านและส่งผลให้ผลลัพธ์ของงานออกมาอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดทางการเมืองของนายกเทศมนตรีตำบลบ้านเชียงในการผลักดันวัฒนธรรมชุมชนท้องถิ่นไทพวนบ้านเชียง ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาบทบาททางการเมืองของนายกเทศมนตรีตำบลบ้านเชียง ในการผลักดันวัฒนธรรมชุมชนท้องถิ่นไทพวนบ้านเชียง อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี ช่วง พ.ศ. 2555-2559

กรอบแนวคิดของการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาททางการเมืองของนายกเทศมนตรีตำบลบ้านเชียง ในการผลักดันวัฒนธรรมชุมชนท้องถิ่นไทพวนบ้านเชียง อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี ช่วง พ.ศ. 2555-2559” จากการศึกษา ทบทวนวรรณกรรมและผลงานที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยโดยสามารถเขียนเป็นระบบได้ดังต่อไปนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยศึกษาเอกสาร และสัมภาษณ์ ตามขั้นตอนในการดำเนินการ ดังนี้

1. ศึกษาข้อมูลจากเอกสารชั้นปฐมภูมิ คือ โดยการทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้ดำเนินการศึกษาจากเอกสารทางวิชาการ ผลงานวิจัย บทความทางวิชาการต่าง ๆ

ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ รวมถึงข้อมูลทางวิชาการที่ได้จากการสืบค้นทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือสื่อทางเว็บไซต์ต่าง ๆ เพื่อให้ผู้วิจัยได้ข้อมูลที่ต้องการและจัดทำข้อมูลใหม่ให้ครอบคลุมกับความเป็นจริงมากที่สุด

2. กลุ่มเป้าหมาย การกำหนดคุณสมบัติของกลุ่ม และแบ่งกลุ่มแบบโควตา (Quota Sampling) ที่กำหนดจำนวนตัวบุคคลของกลุ่มในการเก็บข้อมูลด้วยแบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้างเพื่อให้ได้ข้อมูลตรงตามวัตถุประสงค์ รวมจำนวนกลุ่มตัวอย่าง 5 กลุ่ม จำนวน 19 คน ไม่แยกเพศ นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ตามแบบวัตถุประสงค์ รวมจำนวนกลุ่มตัวอย่าง 5 กลุ่ม จำนวน 19 คน นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ตามแบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้างมาตรวจสอบความถูกต้องกับเอกสารทางวิชาการ บทความแนวคิดทฤษฎี โดยนำเสนอข้อมูลในเชิงพรรณนาภาพรวมตามกรอบแนวคิด และวัตถุประสงค์

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) จากข้อคำถามที่เปิดกว้างแบบกึ่งโครงสร้าง (Semi Structure Interview) โดยจะทำการสัมภาษณ์ตามประเด็นของคำถามในการวิจัย โดยมีขั้นตอนการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัยประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ 1) ศึกษาเอกสาร แนวคิดและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องและศึกษาบทสรุปความคิดเห็น ข้อเสนอแนะแล้วสร้างคำถามเพื่อใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึก 2) นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาคุณุญนิพนธ์ตรวจสอบความเหมาะสมของเนื้อหาภาษาที่ใช้แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขข้อคำถามตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา และ 3) ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญตามลำดับ

4. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) จากฐานข้อมูลต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นหนังสือ เอกสาร บทความทางวิชาการ รายงานผลการศึกษา บทความวิพากษ์วิจารณ์ เป็นต้น พร้อมทั้งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) โดยข้อมูลปฐมภูมิใช้การวิเคราะห์เนื้อหาจากเอกสารทางวิชาการและใช้แบบสัมภาษณ์ที่มีความตรงเชิงเนื้อหาซึ่งเป็นการสนทนอย่างมีจุดหมายที่แน่นอนทั้งสองฝ่าย คือ ผู้สัมภาษณ์และผู้ให้สัมภาษณ์ผู้สัมภาษณ์จะต้องมีการวางแผนและเตรียมการให้พร้อมรวมทั้งดำเนินการตามขั้นตอนที่จะช่วยให้ได้ความจริงจากผู้ให้สัมภาษณ์ตามลำดับ

5. การวิเคราะห์ข้อมูล โดยการรวบรวมข้อมูลและจัดหมวดหมู่ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยเชิงคุณภาพเรียงเรียงข้อมูลที่เป็นประเด็นหลักและประเด็นย่อยจากนั้นลดทอนข้อมูลที่คลุมเครือและซ้ำซ้อนกัน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นรูปธรรมพิจารณาความสอดคล้องความเชื่อมโยงระหว่างข้อมูลพรรณนา (บุษกร เชี่ยวจินดาภานต์, 2561) เพื่อสนับสนุนผลการวิเคราะห์ที่ได้จากการวิจัยแล้วนำมาสรุปผลการวิจัย โดยนำเสนอทั้งข้อมูลที่มีความเหมือนและความต่างที่ผ่านการวิเคราะห์ข้อมูลจนได้แก่นแท้ของแนวคิดในประเด็นที่ได้ศึกษาต่อไป

6. การพิทักษ์สิทธิผู้ให้ข้อมูลในการวิจัย ผู้วิจัยจึงต้องคำนึงถึงจรรยาบรรณของนักวิจัยอย่างเคร่งครัดเพื่อเป็นการเก็บรักษาความลับ ความปลอดภัย คำถามที่ใช้ต้องไม่คุกคามอารมณ์ ความรู้สึก และเคารพสิทธิของผู้ให้ข้อมูลการวิจัย

ผลการวิจัย

การศึกษาเรื่องบทบาททางการเมืองของนายกเทศมนตรีตำบลบ้านเชียง ในการผลักดันวัฒนธรรมชุมชนท้องถิ่นไทพวนบ้านเชียง อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี ช่วง พ.ศ. 2555–2559 โดยสรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

ประเด็นที่ 1 บทบาททางการเมืองตามโครงสร้างหน้าที่

1.1 ด้านการกำหนดนโยบาย บทบาทด้านกำหนดนโยบายของนายกเทศมนตรีตำบลบ้านเชียง ในการผลักดันวัฒนธรรมท้องถิ่นชุมชนไทพวนบ้านเชียงได้ มีการกำหนดนโยบายเป็นแผนงานและโครงการ จากการร่วมประชุมจากหน่วยงานภาครัฐ สถานศึกษา องค์กร หน่วยงานภาครัฐในพื้นที่ กลุ่มอาชีพต่าง ๆ ในชุมชนและจากการร่วมกิจกรรมการประชาคมการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ในชุมชน การพบปะพูดคุยอีกทั้งเป็นคนในพื้นที่โดยกำเนิด การกำหนดนโยบายต้องสอดคล้องกับแผนพัฒนาในระดับมหภาคระดับจังหวัดที่เป็นกรอบกว้าง ๆ เชื่อมโยงในมาสู่ท้องถิ่น

1.2 ด้านการร่างเทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี การร่างเทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี เป็นไปตามนโยบายที่กำหนดไว้ จากการได้รับสนับสนุนและสัญญาจากประชาชนในท้องถิ่น จากการเสนอโยกย้ายก่อนการเลือกตั้ง บทบาทนายกเทศมนตรีตำบลบ้านเชียงที่มีความเข้มแข็งในสภาที่เป็นกลุ่มการเมืองกลุ่มเดียวกัน ด้านกระบวนการนำนโยบายลงสู่แผนงานการปฏิบัติ ได้มอบหมายให้หน่วยงานเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในองค์กร รับผิดชอบ โดยมีกรอบระยะเวลาในการจัดทำงบประมาณรายจ่ายเพื่อขออนุมัติจากทางสภาเทศบาลเป็นขั้นตอนต่อไป

1.3 ด้านการประสานงานกับหน่วยงานราชการที่นำนโยบายมาปฏิบัติ การเชื่อมประสานการนำนโยบายมาสู่การปฏิบัติในชุมชนท้องถิ่นได้มีการเชื่อมประสานเพื่อให้เป็นไปตามนโยบายและแผนงาน สอดคล้องกับนโยบายจากภาครัฐที่เป็นกรอบแนวทางปฏิบัติกว้าง ๆ จากส่วนกลาง เชื่อมประสานจากหน่วยงานของภาครัฐทั้งระดับ กระทรวง ทบวง กรม และหน่วยงานของภาครัฐในระดับจังหวัดของส่วนภูมิภาค การนำนโยบายที่มีความสำคัญเร่งด่วนจากภาครัฐเพื่อนำมาปฏิบัติในพื้นที่และการพัฒนาประเทศ โดยถือว่ารัฐมีอำนาจหน้าที่ในด้านรักษาความมั่นคง ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองที่ต้องปฏิบัติตาม

1.4 บทบาทการเชื่อมประสานงานระหว่างท้องถิ่นด้วยกันในแนวราบ บทบาทการเชื่อมประสานงานระหว่างท้องถิ่นด้วยกันในแนวราบ บทบาทนายกเทศมนตรีตำบลบ้านเชียงในการเชื่อมประสานงานเพื่อบรรลุตามวัตถุประสงค์ตามแผนงานและโครงการที่วางไว้ อาศัยความคุ้นเคยเป็นการส่วนตัว ตำแหน่งหน้าที่การงานที่ช่วยให้การเชื่อมประสานความร่วมมือการเชื่อมประสานหน่วยงานราชการระดับอำเภอและระดับจังหวัด เพื่อขอความร่วมมือการขอรับการสนับสนุน ไม่ว่าจะเป็นด้านบุคลากร งบประมาณ อุปกรณ์ ที่มีศักยภาพในการพัฒนาท้องถิ่นหรือในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ โดยเฉพาะการจัดกิจกรรมในระดับประเทศที่ต้องอาศัยหน่วยงานต่าง ๆ ที่มีศักยภาพเข้ามาช่วยเหลือหน่วยงานหรือองค์กรที่มีขีดจำกัด

1.5 การบริหาร/การชี้แนะ/การบังคับบัญชาขององค์กร บทบาทด้านการบริหารจัดการในองค์กร ได้มีการชี้แนะ บังคับบัญชา การปลูกฝังค่านิยม การอนุญาตการแต่งตั้ง การเลื่อนตำแหน่ง และการลงโทษ และการนำนโยบายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปปฏิบัติที่เป็นในรูปแบบของแผนงานและโครงการ ภายใต้กรอบงบประมาณประจำปี ที่คาดการณ์ไว้และขีดความสามารถขององค์กรเพื่อบรรลุถึงเป้าหมาย การใช้อำนาจดังกล่าวทำให้ผู้บริหารเป็นได้ทั้งผู้ให้ผลประโยชน์และเกื้อกูลทั้งมีอิทธิพลต่อข้าราชการประจำที่พึงหวังความก้าวหน้าการพึงพิงในลักษณะผู้น้อยผู้ใหญ่และผลประโยชน์ต่างตอบแทน

1.6 บทบาทการเป็นตัวแทนองค์กรเชื่อมประสานทั้งแนวดิ่งและแนวราบ กับภาคส่วนต่าง ๆ บทบาทการเชื่อมประสานงานทั้งแนวดิ่งและแนวราบกับภาคส่วนต่าง ๆ ที่ได้เชื่อมประสานในแนวราบ การสร้างความสัมพันธ์ทางสังคมและเครือข่ายผู้นำชุมชน องค์กร กลุ่มอาชีพต่าง ๆ และเครือข่ายติข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ การร่วมจัดกิจกรรมของชุมชน พิธีกรรมทางศาสนา “ฮีตสิบสองคองสิบสี่” การกระตุ้นทางสังคมทางด้านศีลธรรม การส่งเสริมพุทธศาสนา ที่เชื่อมโยงสร้างความชอบธรรมและความนิยมส่วนบุคคล การช่วยเหลือส่วนตัวทางทรัพย์สิน และเป็นการสร้างโอกาสทางการเมืองและฐานอำนาจ

ภาพที่ 1 การผลักดันวัฒนธรรมท้องถิ่นชุมชนไทพวน เสริมสร้างค่านิยมด้านการแต่งกาย
นายกเทศมนตรีตำบลบ้านเชียงและปลัดกระทรวงวัฒนธรรม นายอำเภอหนองหาน

ประเด็นที่ 2 บทบาททางการเมืองที่มีต่อปัจจัยภายนอกด้านสังคม ได้แก่

2.1 การนำเทศบัญญัติมาบังคับใช้ เทศบาลบ้านเชียงมีอำนาจในการตราเทศบัญญัติเพื่อประโยชน์ต่อชุมชนและการออกมาบังคับใช้ เกี่ยวกับการกำหนดบริเวณห้ามก่อสร้าง ดัดแปลง หรือเปลี่ยนใช้อาคารบางชนิดบางประเภท ในเขตเทศบาลตำบลบ้านเชียง อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี ได้มีการชี้แจงจากการร่วมประชุมหารือหน่วยงานในพื้นที่ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ หน่วยงานองค์กรด้านวัฒนธรรมระดับตำบล กลุ่มผู้ประกอบการ ประชาชนในพื้นที่อีกทั้ง ยังเป็นการวางแผนโครงสร้างผังเมืองที่จะเติบโตขึ้น ในอนาคต

ภาพที่ 2 บทบาทในการเสนอร่างเทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี
ของนายกเทศมนตรีตำบลบ้านเชียง

2. การอนุรักษ์การส่งเสริมประเพณี พื้นถิ่น การอนุรักษ์ส่งเสริมประเพณีท้องถิ่น จากสภาพความเปลี่ยนแปลงทางสังคม ที่เกิดขึ้นจากความเจริญทางเทคโนโลยี ที่เน้นความสะดวกสบาย สภาพสังคมชนบทสู่สังคมกึ่งเมือง ชีวิตในแบบเรียบง่ายของชุมชนท้องถิ่นที่มีความผูกพันกับสภาพสิ่งแวดล้อมหล่อหลอมเป็นวิถีชีวิตที่ดำรงอยู่ เกิดเป็นจารีต ประเพณี ขนบธรรมเนียมวัฒนธรรม เป็นเหมือนบรรทัดฐานของการดำเนินชีวิตที่อยู่ในสังคมร่วมกันอย่างสงบสุข

3. การประสานงานกับชุมชน การส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชน การประสานงานกับชุมชนในการส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ ได้มีการประสานงานในหลายรูปแบบ ด้านหน่วยงานในองค์กรโดยมีเจ้าหน้าที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจากแผนงานและโครงการเชื่อมประสานกับผู้นำชุมชน หน่วยงานภาครัฐ กลุ่มอาชีพต่าง ๆ ในการจัดกิจกรรมเป็นการประสานในแนวราบการร่วมแสดงความคิดเห็นในการจัดกิจกรรม การหาแนวทางการส่งเสริมสนับสนุนต่าง ๆ

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องบทบาททางการเมืองของนายกเทศมนตรีตำบลบ้านเชียง ในการผลักดันวัฒนธรรมชุมชนท้องถิ่นไทพวนบ้านเชียง อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี ช่วง พ.ศ. 2555-2559 โดยผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลการวิจัย ซึ่งมีรายละเอียดโดยแยกประเด็นในการนำเสนอได้ดังต่อไปนี้

ประเด็นที่ 1 บทบาททางการเมืองตามโครงสร้างหน้าที่

1.1 ด้านการกำหนดนโยบาย ได้มีการกำหนดนโยบายจากการรวบรวมความคิดและจากการร่วมประชุมจากหน่วยงานภาครัฐ สถานศึกษา องค์กร หน่วยงานภาครัฐในพื้นที่ กลุ่มอาชีพต่าง ๆ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของปธาน สุวรรณมงคล (2554) ได้ทำการศึกษาแนวคิดทางการเมืองท้องถิ่นจากการกระจายอำนาจได้อธิบายว่า บทบาทผู้บริหารในการที่จะกระทำหรือไม่กระทำใด ๆ ต่อนโยบาย

สาธารณะ และแสดงถึงทิศทางการพัฒนาหรือแก้ไข รวมถึงการมีส่วนร่วม เช่น การจัดเวทีประชาคม เพื่อให้ประชาชนแสดงความคิดเห็น

1.2 ด้านการร่างเทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี เป็นไปตามนโยบายที่กำหนดไว้ จากการได้รับสนับสนุนและสัญญาจากประชาชนในท้องถิ่น การเสนอนโยบายก่อนการเลือกตั้ง บทบาทนายกเทศมนตรีที่มีความเข้มแข็ง และกลุ่มการเมืองในสภาท้องถิ่น การตรวจสอบเพื่อหลักการถ่วงดุลทางอำนาจจึงเป็นไปได้เพียงหลักการและพิธีการ ด้านกระบวนการนำนโยบายลงมาสู่แผนงานการปฏิบัติ มีหน่วยงานเจ้าหน้าที่เกี่ยวข้องในองค์กรรับผิดชอบและสอดคล้องกับบทความงานวิจัย ยุทธพร อิศรชัย และคณะ (2549) เรื่อง “บทบาทและการปฏิบัติหน้าที่สภาท้องถิ่นในการปกครองท้องถิ่น” สถาบันพระเกล้าปกเกล้า พบว่า บทบาทผู้บริหารที่มีความเข้มแข็งในด้านสภาท้องถิ่นมีอำนาจลดลง เนื่องจากผู้บริหารมาจากการเลือกตั้งโดยตรงบทบาทด้านถ่วงดุลฝ่ายบริหาร ในลักษณะที่เป็นการตรวจสอบถ่วงดุลโดยอาศัยการกระทำและอนุมัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี ในกรณีที่นายกเทศมนตรีมีความเข้มแข็งและถ่วงดุลฝ่ายบริหารกับฝ่ายสภาเป็นกลุ่มการเมืองเดียวกันกระบวนการ

1.3 ด้านการประสานงานกับหน่วยงานราชการที่นำนโยบายมาปฏิบัติ โดยหลักการกระจายอำนาจตามกรอบกฎหมายที่บัญญัติ ซึ่งรัฐมีอำนาจหน้าที่ในด้านความมั่นคง ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีของ แมกซ์ เวเบอร์ (วิศาล ศรีมหาโร, 2556) ที่เสนอแนวคิดทฤษฎี ความมีเหตุผลและเข้าใจพฤติกรรมของมนุษย์ที่กำหนดตามขนบธรรมเนียม ประเพณี การตอบสนองต่อพฤติกรรมของผู้อื่น และตามความคาดหวังของสังคม การแบ่งช่วงชั้นของสังคม อำนาจที่เหนือการกระทำของผู้อื่นในสังคม อำนาจทางการเมืองที่มาจากตำแหน่งขององค์กรการจัดระเบียบราชการ

1.4 บทบาทการเชื่อมประสานงานระหว่างท้องถิ่นด้วยกันในแนวราบ การประสานความร่วมมือรับการสนับสนุน ไม่ว่าจะเป็นด้าน บุคลากร งบประมาณ อุปกรณ์ ที่มีศักยภาพ ที่ช่วยให้การเชื่อมประสานบรรลุตามวัตถุประสงค์ สอดคล้องกับ วิโรจน์ ภูจันดา (พรเพ็ญ เจริญนฤมล, 2542) ที่กล่าวว่า บทบาทฐานะรวมพลังเพื่อร่วมกันในการประกอบกิจกรรมใด ๆ ในการพัฒนาด้านต่าง ๆ ของประชาชนในท้องถิ่นจากบทบาทของผู้เชื่อมประสานต้องอาศัยความคุ้นเคยเป็นส่วนตัว หรือตำแหน่งหน้าที่ การงานที่ช่วยให้การเชื่อมประสานบรรลุตามวัตถุประสงค์ สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีของ อริสโตเติล ใน “The Politics” (พิศาล มุกตาร์ศรี, 2557) กล่าวไว้ว่า “มนุษย์เป็นสัตว์การเมือง” ที่มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน และการรวมตัวพัฒนาไปสู่ความสัมพันธ์ที่ซับซ้อน อันได้แก่ชุมชน และการรวมตัวในทุกรูปแบบเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ของความดี ไปยังสิ่งที่ดีและมีลักษณะเฉพาะตัว ในลักษณะของการสร้างองค์กร

1.5 การบริหาร/การชี้นำ/การบังคับผู้นำทรัพยากรมาใช้ให้เกิดประสิทธิภาพ กำหนดทิศทางการบริหารจัดการ การชี้นำสร้างค่านิยมให้เกิดความเชื่อมั่นแรงจูงใจ ส่งผลให้ผู้ปฏิบัติอาศัยฟังผู้มีอำนาจ สอดคล้องกับ พรชัย เทพปัญญา (มานิช สุวรรณสาร, กาญจ ดาริส, และมฤดา แก่นสุวรรณ

2558) ได้กล่าวทฤษฎีว่าด้วย ผู้นำ (Elitist Theory) ว่า ผู้นำเป็นผู้มีอำนาจที่จะชี้ชะตาบุคคลที่อยู่ใต้การปกครองเป็นไปตามที่ตนต้องการและสถานะทางเศรษฐกิจที่มั่นคง

1.6 บทบาทการเป็นตัวแทนองค์กรเชื่อมประสานทั้งแนวดิ่งและแนวราบ บทบาทผู้นำตัวแทนขององค์กรอย่างเป็นทางการ เชื่อมประสานความสัมพันธ์ทางสังคมในการจัดสรรทรัพยากร จากการสร้างเครือข่ายผู้นำชุมชน องค์กร กลุ่มอาชีพต่าง ๆ ข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ การจัดองค์ความรู้ให้สมาชิกทางสังคมผ่านการจัดอบรมศึกษาดูงาน ร่วมจัดกิจกรรมของชุมชน การเชื่อมประสานผู้นำทางการปฏิบัติแบบอย่างไม่เป็นทางการ สอดคล้องกับ วิศาล ศรีมหาโร (2558) ที่อธิบายว่า สังคมไทยที่มีการเปลี่ยนแปลง (Transitional Society) การรวมกลุ่มที่เกิดขึ้นภายใต้แนวคิดที่เน้นความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจและการเมืองร่วมกันเป็นหลัก และมีลักษณะผสมหรือคาบเกี่ยวอย่างแน่นแฟ้น มีลักษณะของสังคมเกษตรกรรม คือ บรรทัดฐานทางสังคม การแบ่งงาน การแบ่งของชนชั้น

ประเด็นที่ 2 บทบาททางด้านสังคม

2.1 การนำเทศบัญญัติมาบังคับใช้ การออกเทศบัญญัติห้ามก่อสร้าง ดัดแปลง หรือเปลี่ยนใช้อาคารบางชนิด หรือบางประเภท ในเขตเทศบาลตำบลบ้านเชียง อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี ได้มีการชี้แจงและการร่วมประชุมหารือ หน่วยงานในองค์กรและชุมชน สอดคล้องกับ วิศาล ศรีมหาโร (2556) ที่กล่าวถึง การมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ การร่วมรับรู้ข่าวสาร เกี่ยวข้องกับการกระจายอำนาจทรัพยากรที่ไม่เท่าเทียมอันมีผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ และหมายถึงอำนาจในการตัดสินใจไม่ควรเป็นของคนกลุ่มน้อย

2.2 การอนุรักษ์การส่งเสริมประเพณีพื้นถิ่น การอนุรักษ์ส่งเสริมประเพณีท้องถิ่น จากสังคมชนบทสู่สังคมกึ่งเมือง ส่งผลให้นายกเทศมนตรีตำบลบ้านเชียงเห็นความสำคัญและสภาพที่เปลี่ยนแปลงไป อีกทั้งยังอนุรักษ์ภูมิปัญญาที่เกิดจากการสร้างสมมาเป็นระยะเวลายาวนาน ของชุมชนให้คงอยู่ยาวนาน สอดคล้องกับ ธเนศวร์ เจริญเมือง (2551) ได้อธิบาย ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับท้องถิ่นนิยมว่า เป็นความผูกพันกับพื้นที่และใช้ประโยชน์แผ่นดินที่มีสิ่งที่ดึงดูดใจ ด้วยการทำให้ศิลปวัฒนธรรมหวนกลับมาดูแลท้องถิ่นด้านจิตใจและเศรษฐกิจได้

2.3 การประสานงานกับชุมชน การส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชน การประสานงานกับชุมชน การส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมต่างกับผู้นำชุมชน หน่วยงาน กลุ่มอาชีพต่าง ๆ ในการจัดกิจกรรม การประสานด้วยตัวเอง ที่เกิดขึ้นระหว่างบุคคลกับบุคคลหรือระหว่างกลุ่มต่าง ๆ และความสัมพันธ์ระหว่างความแตกต่าง ความหลากหลายของกลุ่มต่าง ๆ ทั้งโดยการเจรจา ทำความเข้าใจ โดยเฉพาะสังคมที่มีความหลากหลายซึ่งสอดคล้องกับสมพันธ์ เตชะอธิก และคณะ (เปรมกมลทิพย์โปธา , 2555) ได้ศึกษาศักยภาพและเครือข่ายผู้นำ มีความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนตามลำดับ

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย พบว่า การบริหารการจัดการทรัพยากรทางเศรษฐกิจและการส่งเสริมแนวทางการปกครองตามขบวนการแนวทางประชาธิปไตย โดยการเปิดพื้นที่สาธารณะในการรับฟังความคิดเห็นต่อประเด็นสำคัญการพัฒนาท้องถิ่น การประสานเนื้อเดียวกับภาคส่วนอื่นกับองค์กรท้องถิ่นใกล้เคียง และพื้นที่เสียงส่วนน้อยของชุมชน เพื่อเกิดการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง การส่งเสริมระบบคุณธรรมและการให้ความยุติธรรมในการบริหารจัดการในองค์กร การเน้นนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ให้เกิดผลอย่างจริงจังถือเป็นลักษณะของการบริหารการจัดการทรัพยากรทางเศรษฐกิจและสังคมโดยมีเป้าหมายสำคัญอยู่ที่การพัฒนาท้องถิ่นเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์สุขของประชาชนที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่น จะนำไปสู่บทบาททางการเมืองของนายกเทศมนตรีตำบลบ้านเชียง ในการผลักดันวัฒนธรรมชุมชนท้องถิ่นไทพวนบ้านเชียง นำเสนอได้ดังภาพที่ 3. ดังต่อไปนี้

ภาพที่ 3 โมเดลบทบาททางการเมืองของนายกเทศมนตรีตำบลบ้านเชียงในการผลักดันวัฒนธรรมชุมชนท้องถิ่นไทพวนบ้านเชียง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะการนำผลครั้งนี้

1.1 ควรสร้างการมีส่วนร่วมทางการเมืองเพิ่มขึ้น การส่งเสริมแนวทางการปกครองตามขบวนการแนวทางประชาธิปไตย โดยการเปิดพื้นที่สาธารณะในการรับฟังความคิดเห็นต่อประเด็นสำคัญการพัฒนาท้องถิ่น และการให้ความยุติธรรมในการบริหารจัดการในองค์กร การเน้นนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ให้เกิดผลอย่างจริงจัง

1.2 ควรเพิ่มอำนาจให้แก่ชุมชน โดยการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของทางเทศบาล การเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการทำกิจกรรมและการสร้างเครือข่ายของชุมชน จากการมีส่วนร่วมความสำนึกรับผิดชอบต่อชุมชนโดยคำนึงถึงความต้องการอย่างแท้จริงที่เป็นประโยชน์แก่ชุมชน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ผู้ศึกษาควรทำการศึกษา บทบาททางการเมืองภาคประชาชนในชุมชนเขตเทศบาลตำบลบ้านเชียง การศึกษาการบังคับใช้เทศบัญญัติท้องถิ่นในเรื่องอื่น ๆ ของเทศบาลที่ออกเป็นเทศบัญญัติท้องถิ่น

2.2 ผู้ศึกษาควรทำการศึกษา ผลกระทบทางการเมืองของนายกเทศมนตรีตำบลบ้านเชียง ปัญหาและความขัดแย้งในพื้นที่การเปรียบเทียบกับ การอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นไทพวน ในต่างท้องที่ เช่น กลุ่มไทพวนบ้านผือ

2.3 ผู้ศึกษาควรทำการศึกษาปัจจัย อื่น ๆ ที่ส่งผลไปสู่บทบาททางการเมืองของนายกเทศมนตรีตำบลบ้านเชียง

เอกสารอ้างอิง

- ทวี สุรฤทธิกุล. (2555). *แนวการศึกษาชุดวิชา การเมืองการปกครองท้องถิ่นเปรียบเทียบ หน่วยที่ 14* หน้า 14–20. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชารัฐศาสตร์.
- ธเนศวร์ เจริญเมือง. (2551). *ทฤษฎีและแนวคิด : การปกครองท้องถิ่นกับการบริหารจัดการท้องถิ่น* (ภาคแรก). กรุงเทพฯ: โครงการจัดพิมพ์คบไฟ.
- ปณณธร เขียวชัยพุกภัย. (2561). ทิศทางองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทยในอนาคต. *วารสาร มจร พุทธปัญญาปริทรรศน์*, 3(2), 183–196.
- ธนิศร ยืนยง. (2561). การมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดนครนายก. *วารสารมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*, 5(2), 119 – 135.
- บุษกร เชี่ยวจินตนาการ. (2561). เทคนิคการวิจัยเชิงคุณภาพแบบกรณีศึกษา. *วารสารศิลปศาสตร์ปริทัศน์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ*, 13(25), 103–118.
- ปธาน สุวรรณมงคล. (2554ก). *การเมืองท้องถิ่น: การเมืองของใคร โดยใคร และเพื่อใคร*. (ฉบับปรับปรุง ครั้งที่ 1). นนทบุรี: โครงการวิทยาลัยการเมือง สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ปธาน สุวรรณมงคล. (2554ข). *การกระจายอำนาจแนวคิดและประสบการณ์จากเอเชีย การกระจายอำนาจ. การปกครองท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เปรมกมล ทิพย์โปธา. (2555). *บทบาทนายกเทศมนตรีในการสร้างความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจชุมชน ศึกษากรณี ตำบลริมเหนือ อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ (วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต)*. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พรเพ็ญ เจริญนฤมล. (2542). *บทบาทผู้นำท้องถิ่นในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ : ศึกษาเฉพาะกรณีอุทยานแห่งชาติศรีสัชนาลัย (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต)*. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

พิศาล มุกตารัตน์. (2557). *บนเส้นทางความคิดทางการเมืองจากคำพยากรณ์มหาวิหารเดลฟีถึงห้องรมแก๊ส เอชวีดีซ์*. นนทบุรี: โครงการส่งเสริมการแต่งตำรา ฝ่ายตำรา สำนักวิชาการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

มานิช สุวรรณสาร, กาญจนา ดำริสุข, และมุกดา แก่นสุวรรณ. (2558). *นักการเมืองถิ่นจังหวัดนครพนม*. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.

ยุทธพร อิศรชัย, และคณะ. (2549). *บทบาทและการปฏิบัติหน้าที่ของสภาท้องถิ่นในการปกครองท้องถิ่น*. สืบค้นคืนเมื่อ 15 มีนาคม 2559, จาก https://kpi.ac.th/media/pdf/M7_113.pdf

วิศาล มหาวโร. (2556). *สังคมวิทยาการเมืองการปกครอง* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

Transnationalization of Music Through the Composition of Fon Ngiao

Ming Yan¹, Veera Phansue² and Metee Punvaratorn³

¹Graduate School Srinakharinwirot University, Thailand

^{2,3}Faculty of Fine Arts. Srinakharinwirot University, Thailand

E-mail: ¹mingyan103114@gmail.com; ²veerap@swu.ac.th; ³matee@swu.ac.th

Received June 15, 2023; **Revised** October 26, 2023; **Accepted** October 28, 2023

Abstract

This research aimed to explore the concept of original and contemporary Ngiao music, a traditional Thai musical form, and create a new sonata composition for piano and Thai string chamber ensemble. The study focused on the music, history, and culture of Fon Ngiao, examining the syncretism of Thai and Western music through the analysis of contemporary Ngiao compositions. The research explored ways to effectively convey the aesthetic standard of Thai music to Western audiences through performance, despite the challenges of harmonizing Thai and Western music systems. The research was conducted in Bangkok, Thailand using qualitative research methodologies such as surveys, interviews, and participant observation. The goal was to compose a new work blending Thai with Western music, promoting understanding and appreciation of Thai traditional music among university musicians, and showcasing its beauty to a wider audience. The research also documented and analyzed the piano compositions of Natchar Pancharoen and Bruce Gaston, who devoted themselves to the preservation and promotion of Thai music. Furthermore, the study examined the role of the piano in Thai music and its integration into traditional Thai string ensembles, providing insights into the influence of Western classical music on Thai culture and society. Overall, this research presented a comprehensive analysis of Fon Ngiao and its adaptations to inspire the creation of modern musical works with Thai characteristics.

Keywords: Traditional Thai Music; Sonata Composition; Fon Ngiao; Chamber Music

Introduction

French missionaries introduced Western music to Thailand in the 16th century, utilizing trumpets in Catholic churches and the royal family. In the period of King Narai of Ayutthaya era.

While, the Western classical music was officially introduced in the mid-19th century during the reign of King Rama V, with Miss Fanny Knox bringing the piano. (Arisara Matakunakorn, 2018) The piano had a significant influence on Princess Dara Rasmi and Christian schools.

In King Rama VI's era, Western culture had a profound impact on Thai arts, particularly music. Western musicians and educators were employed to teach in Thailand, promoting the development of Western classical music education. (Yamprai Jinttapim, 2011) Today, Thai public schools and universities incorporate Western classical music into their curricula.

Contemporary music in Thailand combines traditional Thai music with global genres, experimenting with traditional instruments and contemporary styles. Digital technology is used to create new sounds while preserving Thai music heritage. Cross-cultural collaborations and notable ensembles and composers, such as Fong Naam Ensemble, Boy Thai, Bangkok Xylophone, Chamras Saewataporn, Professor Natchar Pancharoen, and Professor Narongrit Dhamabutra, contribute to the evolution of contemporary Thai music.

The addition of the piano to Thai string ensembles created a new ensemble. Notable piano players like Klaew Watcharobol and Sumitra Sucharitkul played with traditional Thai strings ensembles, preserving Thai classical tunes. Choochart Pitaksakorn arranged Thai classical works for Western orchestras, while Natchar Pancharoen created piano notations for his compositions. Chamber music, known as "the music of friends" in European classical music, has similarities and differences with Thai chamber music. The researcher discovered works played by Natchar Pancharoen and her partners, leading to the release of four CDs titled "Listening to the Compositions of Sound: Piano Notes, Thai Songs."

The integration of Western classical music in Thailand has significantly influenced Thai music's development. The piano and Thai string ensembles have added new dimensions to traditional Thai music. Composers like Sumitra Sucharitkul and Choochart Pitaksakorn have enriched Thai classical music. The fusion of Western and Thai music has created a unique and dynamic musical culture in Thailand.

Despite the impact of Western classical music on Thai culture, research on the contributions of Thai composers, particularly those who disseminate Thai music to the West, is lacking. This study aims to explore the history of music development in Thailand, document and analyze Fon Ngiao and related music, and develop a new performance form based on the achievements of these composers. The research also aims to make their works more accessible and appreciated by a wider audience, fostering a better understanding and appreciation of Thai music's history and culture.

Research Objectives

1. To present the development of Ngiao music from its original compositions to contemporary variations
2. To create the piano quintet sonata incorporates Western and Thai instruments.
3. To promote cultural interaction and understanding through piano and Thai string chamber music.

Literature Review

The literature review examined the composition of piano and Thai string instrument ensembles and its academic foundation in musicology and anthropology. The research focuses on key questions and gaps in these areas.

Thai String and Percussion Ensemble

The Mahori ensemble is a mixed instrument ensemble that provides a pleasant sound without any dancing. It consists of woodwinds, plucked instruments, percussion melody instruments, and percussion rhythm instruments. In Thailand, there are five categories of Mahori ensembles with varying sizes and instrumentation. The Mahori Kherungn Si is a small ensemble with four instruments that create a unique sound. The Mahori Kherungn Hok is an ensemble with six instruments, including the Ramana and the Khлуй, adding complexity and depth to the music in a call-and-response style. The Mahori Kherueng Diew, Mahori Kherueng Khu, and the Mahori Kherueng Yai are other categories of Mahori ensembles that differ in size and instrumentation.

The Khap Mai is a traditional Thai music ensemble with a prolonged history in Thailand and significant cultural importance. It comprises three performers, including a vocalist, a Saw Sam Sai player, and a Bando drummer. The Bando drum, originating from China, Tibet, and India, is a vital part of the Khap Mai ensemble, played by rolling it sideways using a handle to create a rhythmic line. The Khap Mai ensemble's exceptional vocals, strings, and percussion blend is appreciated by audiences worldwide, making it an important cultural tradition in Thailand.

The Mahori, a stringed and percussion ensemble, was initially invented by the Khmers and later refined by the Thais. It originally consisted of four performers but now includes additional instruments. During the Ayutthaya period, women began performing in the Mahori style, resulting in the ensemble growing to six members. Smaller instruments were added to the ensemble for women performers. (Morton & Duriyanga, 1976)

Ngiao songs

Contemporary Thai music is influenced by popular music from other countries. The Thai royal family has also made contributions to music composition. Classical musicians in Thailand are exploring new avenues for development. Col. Choochart Pitakasakorn and Natchar Pancharoen have arranged numerous pieces of Thai music for solo piano. The Piano Solo School of Traditional Thai Music (PSTM) in Bangkok focuses on researching and performing traditional Thai music on the piano. "Fon Ngiao" represents the merging of Thai contemporary music with Western instruments. The development of Thai music promotes and strengthens the national identity. The blending of Western and Thai cultural influences reflects modern Thai music culture.

Ngiao is a type of melody from eastern Lanna, Thailand that features the Saw Ngiao instrument and is often accompanied by the Fon Ngiao dance (Pidokrajt, 2014, p. 219). The dance is traditionally performed by the Ngiao Hill ethnic group and is associated with spiritual figures and objects. The music for this dance was composed in 1938 by Mr. Rod Aksorn Thap. Professor Lamul Yamagupt observed the Ngiao Pon Meueng dance being performed in the late 1800s and brought elements of it to the central Thai dance style, resulting in the development of a new standardized form of beautiful dance in 1895.

Theory of western music composition

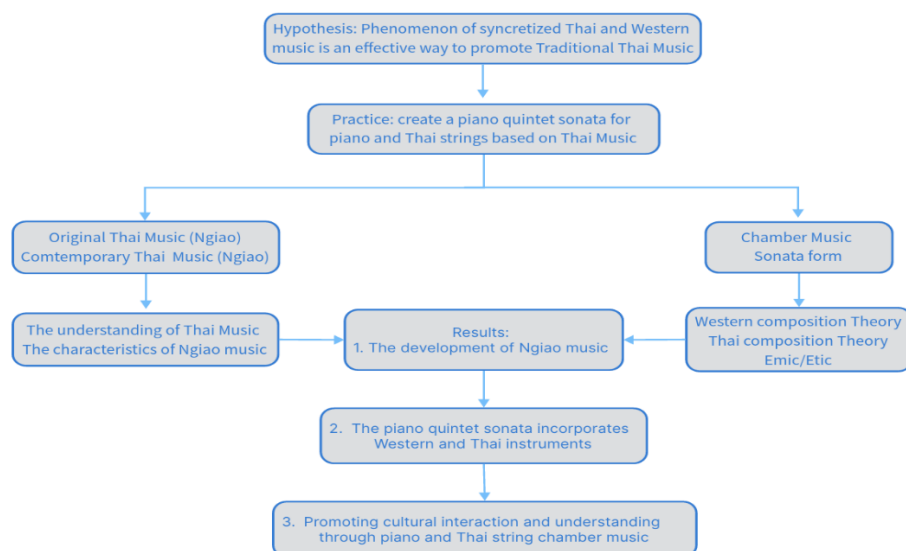
Music is a medium of expression with auditory elements subject to analysis and interpretation. Music theory studies the application of these elements in creating and understanding music, including melody, rhythm, harmony, and more. Melody is a cohesive sequence of musical tones with specific characteristics. It can be described in terms of movement, pitch, spacing, range, continuity, rhythm, and shape. Western music theory divides the octave into a chromatic scale with twelve pitches, and different patterns of selecting notes create additional scales. Heptatonic scales, named using tonic, supertonic, dominant, and other terms, can be used to construct melody and harmony. Rhythm is the organization of sounds and silences in time, creating movement and flow. Meter involves grouping beats into bars with a specified number and value of beats. Rhythm is related to pulse, meter, and beats and involves an interrelationship between accented and unaccented beats. Harmony refers to the use of simultaneous pitches or chords and the principles governing them. It is the "vertical" aspect of music and is closely related to counterpoint and polyphony. Harmony is a fundamental element of Western music and is based on the listener's perception of the relationship between different pitches and chords. Consonant pitch relationships are pleasant while dissonant relationships are harsh. (Palisca & Ian, 2014).

Chamber music is a genre of intimate music performed by small instrumental ensembles. It was coined by Richard Henry Walthew in a lecture published in 1909 (Walthew, 1909). It is composed of small groups and played without a conductor. The genre originated in the 16th century and was associated with aristocratic households. The string quartet emerged in the 1750s. Classical chamber music forms such as the serenade, nocturne, and divertimento were intended for various instrumental forces and often played at social gatherings. Standard chamber music ensembles include the string trio, string quintet, and piano trio.

Sonata form is a musical structure widely used in the first movements of various genres. It has three main parts: exposition, development, and recapitulation, which present, explore, and repeat musical themes. The exposition is divided into four sections, while the development section mainly extends and develops the exposition material. The recapitulation reproduces the exposition material, but each part stays in the tonic key. Although sonata form is a powerful tool for organizing music, it's not always strictly followed by composers. An introduction and an epilogue can be included in sonata form, with the introduction often echoing or contrasting with the exposition. The epilogue can have the character of a second development section (Rosen, 1988).

The researcher examined academic texts and theses on chamber music in West, Central, and Northern Thailand, and the composition of Thai contemporary chamber music. This provided a comprehensive understanding of other authors' views, which will guide the creation of new music that combines Thai and Western music theories. The researcher will use these ideas to produce a novel and innovative composition.

Conceptual Framework

The inspiration for this study stems from observing the fascinating phenomenon of syncretism between Thai and Western music, sparking a hypothesis that whether it is an effective way to promote Traditional Thai Music. This study will verify it by creating a piano quintet sonata for piano and Thai strings based on Thai Music. The creating process comprise two distinct yet interconnected sections: comprehension and creation. The comprehension portion will examine Thai music, further divided into two subgroups: traditional Thai music (Ngiao) and contemporary Thai music (Ngiao). The second part of this study, creation, will build upon the knowledge and perspectives gained from analyzing both traditional and contemporary Ngiao music. Applying Western compositional techniques, a new chamber piece in sonata form will be composed, blending piano and Thai string instruments harmoniously.

Methodology

The research design of this study involves two main parts with the aim to gain a comprehensive understanding of the evolution of Thai Ngiao music from traditional to contemporary interpretations.

Part 1 focuses on analyzing original traditional Thai Ngiao music using the following research methods:

- Literature review of academic books and articles on Thai music analysis (e.g. Manop Wisuttiwat's book) to gain foundational knowledge.
- Purposive sampling and musical analysis of 4 representative traditional Ngiao songs (Ngiao, Saw Ngiao, Fon Ngiao, Ngiao Ram Luk Thao) using musicological methods to examine elements like melody, rhythm, structure and instrumentation.
- Expert interviews with traditional Thai musicians identified through criteria-based selection to gain insider perspectives.

Part 2 centers on examining contemporary Thai Fon Ngiao music using these methods:

- Literature review of academic sources on contemporary Thai music.
- Purposive sampling and musical analysis of 2 contemporary Fon Ngiao compositions by Thai ethnic and Western musicians using Western musicological methods.
- Expert interviews with contemporary musicians from Thai and Western backgrounds selected based on criteria.
- Comparative analysis of traditional and contemporary Thai music characteristics.

In terms of data collection and analysis, academic literature, expert interviews, musical analysis and comparative analysis will be utilized. Quantitative and qualitative methods will analyze the evolution of Thai Ngiao music across time periods and cultures. This will inform the researcher's own composition of an original contemporary Thai chamber music piece.

Research Results

1. The development of Ngiao music from its original compositions to contemporary variations

Ngiao music, originating from the northern region of Thailand, has a diverse and evolving history. It encompasses a variety of styles and compositions that have shaped its unique identity. The journey of Ngiao music began with the contributions of early musicians like Saw Ngiao and Selemao. However, it was the collaborative work of Miss Lamul Yamagupt and Mr. Rod Aksorn Thap in 1938 that marked a significant turning point, giving birth to the distinctive style known as Fon Ngiao music. (Phiphatphong Masiri, 2022).

Over time, Fon Ngiao music became a source of inspiration for subsequent generations of musicians. Notable contemporary artists such as Natchar Pancharoen and Bruce Gaston were influenced by Fon Ngiao and ventured into creating their own interpretations of this musical genre. One remarkable composition that emerged from this lineage is Boonyong Ketkong's Ngiao Ram Luk Thao, released in 1958, which further developed the melodic aspects of Fon Ngiao.

The influence of Fon Ngiao extended beyond its original boundaries, reaching different regions of Thailand. In 1957, two compositions deeply influenced by Fon Ngiao were released: "Toey Khong," a captivating Thai folk song from the Northeastern region, and "Kulab Wiang Phing," a popular song from northern Thailand that symbolizes the Rose of Chiang Mai City. These compositions serve as testaments to the widespread impact and enduring legacy of Ngiao music.

By exploring the rich history, evolution, and influence of Ngiao music through the works of various musicians and composers, this research sheds light on the cultural significance and artistic development of this unique musical genre.

2. Create The piano quintet sonata incorporates Western and Thai instruments.

The creative endeavor of blending Western and Thai musical elements resulted in the creation of a captivating piano quintet sonata. Masterfully revised by Bruce Gaston, this composition represents a harmonious fusion of diverse musical traditions. The sonata unfolds in three distinct parts: a captivating prelude, a dynamic main body, and a satisfying postlude.

Rooted in the key of C minor, the sonata incorporates the evocative tones of two pentatonic scales, seamlessly bridging the gap between Western and Thai musical aesthetics. Within the main body, listeners are treated to two sections, A and B, with an interlude gracefully interwoven between them. Throughout the composition, traditional Thai motifs and instruments like the "Sueng" and "Mong Sae spelling" are skillfully integrated, lending an unmistakable Thai flavor to the overall musical tapestry.

The structure and melodies of the sonata pay homage to the foundations of traditional Thai music while allowing for variations and development, showcasing the creative genius of the composer. As the sonata reaches its conclusion, the coda masterfully brings a sense of closure through a thoughtfully crafted chord progression, ultimately resolving to the poignant tonality of C minor.

In addition to Bruce Gaston's revised version, another noteworthy interpretation of the piano quintet sonata emerges from the expertise of Professor Natchar Pancharoen. This rendition follows a binary form and embraces the enchanting sounds of the pentatonic scale. Divided into an introduction, a captivating main body, and a concluding coda, the sonata's sections A and B feature verses and refrains, while the coda echoes the essence of Section The melodic motifs in this composition draw inspiration from the original "Fon Ngiao" and Ngiao Ram Luk, allowing for a sense of continuity while offering delightful variations on the main theme.

These captivating arrangements, adapted by the researcher, exemplify the researcher's aim to blend traditional Thai music with Western instruments while preserving the essence of the Ngiao genre. The incorporation of the Thai rhythm instrument "Ching" and the exploration of Thai string instruments as substitutes for their Western counterparts have yielded valuable experiences and insights. These arrangements contribute to the repertoire of chamber music that seamlessly merges traditional and Western elements, creating a truly unique and captivating sound.

Fon Ngiao Sonata

Ming YAN

Andante

Ching

Sueng

Saw Duang

Saw Sam Sai

Piano

Andante

版权 © 2022

Piano Sonata first page

photo of ensemble in perform

3. The significance of transnationalization in promoting cultural interaction and understanding through piano and Thai string chamber music.

The chamber music collaboration between piano and Thai strings serves as a testament to the transformative power of cultural exchange and collaboration among musicians from diverse backgrounds. By combining traditional Thai instruments with Western counterparts, this innovative ensemble creates a platform for cultural dialogue and mutual appreciation.

The integration of Thai and Western musical instruments within the chamber music setting is a distinctive feature that contributes to the richness and uniqueness of the compositions. The enchanting sounds of traditional Thai instruments like the Sueng and the Saw Duang blend harmoniously with the expressive capabilities of the piano, resulting in a musical experience that transcends cultural boundaries and opens up new possibilities for artistic expression.

Furthermore, the emphasis on cultural exchange and collaboration fosters a sense of unity and cooperation among the musicians. Through their shared understanding and appreciation of different musical traditions, they create a harmonious musical landscape that promotes cross-cultural understanding and respect.

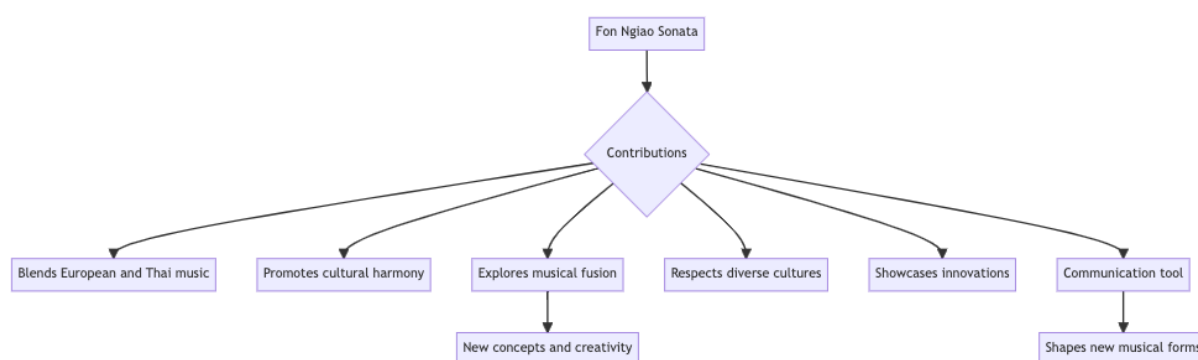
The cognitive and psychological effects of this chamber music extend beyond the performers themselves. The performance of this music creates an immersive experience for the audience, evoking emotional responses and providing a deeper understanding and appreciation of Thai culture. Through the exploration of traditional musical practices within a contemporary context, the audience gains valuable insights into the cultural traditions, history, and values of Thailand.

The development of piano and Thai strings chamber music reflects the increasing globalization and modernization of Thailand, as well as its commitment to cultural exchange and understanding. By embracing both Thai and Western cultural influences and adapting traditional music to new contexts, this form of ensemble music represents a dynamic bridge between diverse musical traditions.

In conclusion, the chamber music of piano and Thai strings exemplifies a unique and innovative fusion of traditional Thai and Western musical elements. Through its artistic creations, it promotes cultural diversity, preserves traditional musical practices, and fosters cross-cultural understanding. This musical collaboration not only enriches the lives of musicians but also offers audiences an immersive experience that deepens their understanding and appreciation of Thai culture.

New knowledge and contributions

The Fon Ngiao Sonata blends European classical music with Thai melodies, reflecting cultural syncretism in Bangkok. It aims to promote understanding and harmony across cultural and religious boundaries. The study explores the fusion of Thai and Western music, leading to new musical concepts and creative spaces. The composer emphasizes the importance of respecting different tuning systems and cultural beliefs to make music understandable for diverse cultures. New music concepts prioritize exploration, innovation, and cross-cultural fusion, showcased through performance. Music creation can serve as a communication tool, shaping new musical forms through cross-cultural exchange.

Recommendations

1. Specific Recommendation

This study recommends first presenting the development of Ngiao music from its origins to contemporary variations in order to provide context. It then advises composing an original piano quintet sonata blending Thai and Western instruments to achieve musical fusion. Finally, it recommends performing the work publicly and gauging audience response to evaluate its capacity to promote cultural understanding. In summary, the recommendations are to 1) outline the history of Ngiao, 2) compose a Thai–Western chamber music fusion piece, and 3) assess the composition's effectiveness via public performance. Through this multi-faceted approach of analysis, creation, and evaluation, the study aims to explore the integration of Thai and Western musical cultures.

2. General Recommendation

Strategies for promoting traditional Thai music through chamber music with piano and Thai strings include: Collaboration with cultural institutions: Partner with museums and music schools to

offer performances, workshops, and educational programs that emphasize the cultural significance of Thai piano chamber music, raising awareness and appreciation.

In future research, educational programs should develop programs that teach traditional Thai music techniques and styles to both Thai and non-Thai musicians. Offer workshops or classes taught by traditional Thai musicians, or incorporate Thai music into existing music education programs.

Cultural exchange programs: Facilitate exchanges between Thai and non-Thai musicians to encourage mutual understanding and appreciation. Organize collaborative performances or events featuring traditional Thai music alongside other genres.

Conclusion

This study has traced the evolution of Ngiao music from its origins in northern Thailand, which were influenced by seminal musicians that established distinct melodic and compositional styles. The collaborative efforts of Lamul Yamagupt and Rod Aksorn Thap marked a crucial turning point, leading to the influential Fon Ngiao style, which was later expanded by artists such as Natchar Pancharoen. As demonstrated, compositions like "Ngiao Ram Luk Thao" and "Toey Khong" further developed Ngiao's unique musical identity. By harmoniously blending Thai melodic motifs and pentatonic scales with Western instruments, the piano quintet sonata created exemplifies the possibilities for cultural exchange. The quintet fuses Thai and Western musical elements in a harmonious manner, adapting between instrumental interludes and verse/refrain sections while unfolding through traditional structures. This innovative synthesis highlights the potential for appreciating diverse artistic traditions through intercultural creativity and conversation. Musicians facilitate greater understanding between Thailand and the West by analyzing foundational compositions, composing new cross-cultural fusions, and assessing their reception. While requiring further evaluation, this research initiates an ongoing process of musical dialogue spanning cultures. Through such collaborative efforts, Thai and Western artists can gain mutual respect for each other's artistic practices and perspectives.

References

- Arisara Matakunakorn. (2018). *Piano and Traditional Thai Music*. Bangkok: Chulalongkorn University.
- Yamprai Jittapim. (2011). *Establishment of western music in Thailand*. University of Northern Colorado.

- Morton, D., & Duriyanga, C. (1976). *The Traditional Music of Thailand*. University of California Press.
- Palisca, C. V., & Ian, D. B. (2014). *Theory, Theorists*. Grove Music Online, edited by Deane Root. Oxford University Press.
- Pidokrajt, N. (2014). *Thai music encyclopedia*. Nakhon Pathom: Mahidol press.
- Rosen, C. (1988). *Sonata Forms* (revised ed.). New York: Norton.
- Walthew, R. H. (1909). *The Development of Chamber Music*. London: Boosey & Hawkes Co.

เส้นทางการเรียนรู้พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเพื่อสร้างเศรษฐกิจท้องถิ่น
และคุณภาพชีวิตในพื้นที่เทศบาลเมืองปากพูน จังหวัดนครศรีธรรมราช
Learning path of living museums to build local economy and quality
of life in Pak Phun Municipality area Nakhon Si Thammarat Province

เชษฐา มุหะหมัด¹, เดโช แชน้ำแก้ว², บุญยิ่ง ประทุม³,
พีระพงศ์ สุจริตพันธ์⁴ และ พีรดาว สุจริตพันธ์⁵

Chettha Muhammad¹, Daycho Khaenamkhaew², Boonying Pratum³,

Peerarapong Sutcharitpan⁴ and Peeradaw Sutcharitpan⁵

^{1,2,3}สาขาวิชาการพัฒนาชุมชน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

^{4,5}สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

^{1,2,3}Program in Community Development, Faculty of Humanities and Social Sciences,

Nakhon Si Thammarat Rajabhat University, Thailand

^{4,5}Program in Local Government, Faculty of Humanities and Social Sciences,

Nakhon Si Thammarat Rajabhat University, Thailand

E-mail: ¹Chettha_muh@nstru.ac.th; ²Daycho_kha@nstru.ac.th; ³baocd12@gmail.com;

⁴Peerapong_sut@nstru.ac.th; ⁵aummomi@hotmail.com

Received June 8, 2022; Revised December 12, 2023; Accepted December 13, 2023

บทคัดย่อ

เส้นทางการเรียนรู้เป็นเหมือนเข็มทิศที่สร้างประสบการณ์และมีส่วนร่วมในพื้นที่เพื่อศึกษาเส้นทางการเรียนรู้พิพิธภัณฑ์มีชีวิต บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเส้นทางการเรียนรู้พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเพื่อสร้างเศรษฐกิจท้องถิ่นและคุณภาพชีวิตในพื้นที่เทศบาลเมืองปากพูน จังหวัดนครศรีธรรมราช รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพพื้นที่วิจัย คือ พื้นที่เทศบาลเมืองปากพูน จังหวัดนครศรีธรรมราช ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 40 คน ประกอบด้วย กลุ่มองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กลุ่มสถานประกอบการ และวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเชิงนิเวศและกลุ่มสถาบันการศึกษาโดยการเลือกแบบเจาะจง และกลุ่มภาคเอกชนโดยการเลือกแบบสโนบอล เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์เชิงโครงสร้างแนวทางการสนทนากลุ่ม และใช้การวิเคราะห์เนื้อหาแล้วเขียนบรรยายเชิงพรรณนา ผลการวิจัยพบว่าเส้นทางการท่องเที่ยวในพื้นที่แห่งการเรียนรู้โดยใช้ตลาดความสุขชาวเลเป็นศูนย์กลางแห่งการเรียนรู้ประกอบด้วย 3 เส้นทาง คือ 1) เส้นทางท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ เพื่อเรียนรู้

เกี่ยวกับอนุสาวรีย์วีระไทย (พ่อเจ้าดำ) เส้นทางประวัติศาสตร์ของการยกพลขึ้นบกในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 ของทหารญี่ปุ่น 2) เส้นทางท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติป่าบับและตลาดความสุขชาวเล เพื่อเรียนรู้เกี่ยวกับอุโมงค์โก๊งกาง เยี่ยมชมระบบนิเวศในพื้นที่ ดื่มน้ำกับธรรมชาติ พร้อมลิ้มรสน้ำผึ้งจากป่าโก๊งกางในตลาดความสุขชาวเล และ 3) เส้นทางท่องเที่ยวเชิงเศรษฐกิจชุมชนและอาหารท้องถิ่น เพื่อเรียนรู้เกี่ยวกับวิธีการผลิตต้นกล้า ขยายพันธุ์ จำหน่ายพันธุ์มะพร้าว และเรียนรู้ภูมิปัญญาการแปรรูปมะพร้าวเป็นผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ โดยข้อค้นพบจากงานวิจัยนี้ลักษณะ “รู้ รัก รส” ประกอบด้วย 1) รู้-วัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ 2) รัก-ธรรมชาติป่าบับและตลาดความสุข 3) รส-อาหารท้องถิ่น และเศรษฐกิจชุมชนที่เป็นประโยชน์เพื่อสร้างเศรษฐกิจท้องถิ่นและคุณภาพชีวิตสำหรับประชาชนในพื้นที่ต่อไป

คำสำคัญ: เส้นทางการเรียนรู้พิพิธภัณฑ์มีชีวิต; เศรษฐกิจท้องถิ่น; คุณภาพชีวิต; เทศบาลเมืองปากพูน

Abstract

The learning path is like a compass, creating experiences and actively participating in the space to explore the vibrant museum learning journey. This Article aimed to study the learning path of living museums to build local economy and quality of life in Pak Phun Municipality area Nakhon Si Thammarat Province. It was qualitative research. Research area was Pak Phun Municipality area, Nakhon Si Thammarat Province. The 40 key informants included group of local government organizations, ecotourism community enterprises and enterprises and educational institutions through purposive sampling, and private groups through snowball sampling. The research tools were structured interviews and focus groups. After that, a content analysis was performed and a descriptive narrative was written. The research results found that the tourism route in the learning area using the Chaw Lay Happiness Market as the center of learning consists of 3 routes: 1) cultural and historical tourism routes to learn about the monument of Weera Thai (Por Cha Dam), the history of the Japanese soldiers' landing during World War II 2) natural therapeutic tourism routes and Chaw Lay happiness market to learn about mangrove tunnels Visit the ecosystem in the area Immerse yourself in nature and taste the honey from the mangrove forest in the Chaw Lay happiness market, and 3) community economic and local food tourism route to learn about seedling production, propagation, distribution of coconut varieties, and learning about the wisdom of transforming coconuts into various products. The findings from this research were “know, love, taste”, consisting of 1) Know – Culture and community history 2) Love – Nature, rules and happiness market of the

people of Ley, and 3) Taste – Local food and community economy, beneficial to build local economy and quality of life for people in the next area.

Keywords: Learning Path of Living Museums; Local Economy; Quality of Life; Pak Phun Municipality

บทนำ

พื้นที่ปากพูน จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยมีทรัพยากรเชิงพื้นที่ส่วนใหญ่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ปานกลาง รูปร่างของตำบลเป็นแนวยาวและอยู่บนภูมิประเทศที่เป็นสันดอนจากการตกตะกอนทับถมของทรายทำให้มีปัญหาเรื่องการระบายน้ำ ส่วนชายทะเลจะมีพื้นที่ป่าชายเลนอยู่ในสภาพพื้นที่นาเป็นห่วงในปัจจุบัน เนื่องจากทรัพยากรเหล่านี้กำลังประสบปัญหากับสภาวะแวดล้อมเป็นพิษทางน้ำ เนื่องจากการบุกรุกสร้างบ้านเรือนที่อยู่อาศัยริมคลองและมีคลองที่สำคัญอยู่ 2 สาย คือ คลองท่าแพ ต้นน้ำเขาหลวงผ่านจากคลองบ้านตาลไหลผ่านตำบลท่าจั่ว ต้นน้ำมาจากอำเภอพรมหิรีไหลออกสู่ปากอ่าวไทยบริเวณปากน้ำคลองปากพึง ต้นน้ำจากเทือกเขาหลวงไหลผ่านอำเภอพรมหิรี บ้านหลาโอนไหลสู่อ่าวไทย ซึ่งการวิเคราะห์ศักยภาพเพื่อประเมินสภาพการณ์พัฒนาในปัจจุบัน และโอกาสในการพัฒนาในอนาคตของเทศบาลเมืองปากพูน เป็นการประเมินถึงโอกาสและภาวะคุกคามหรือข้อจำกัดอันเป็นสภาวะแวดล้อมภายนอกที่มีผลต่อการพัฒนาท้องถิ่น รวมถึงจุดแข็งและจุดอ่อนของท้องถิ่น อันเป็นสภาวะแวดล้อมภายในขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อพิจารณาศักยภาพการพัฒนาของแต่ละยุทธศาสตร์เทศบาลเมืองปากพูนได้รวบรวมปัญหา ความต้องการของประชาชนในเขตเทศบาล ซึ่งได้จากการจัดประชาคมท้องถิ่นและข้อมูลจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง นำมาจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ.2561-2565) เทศบาลเมืองปากพูน โดยผ่านการกลั่นกรองของคณะกรรมการพัฒนาเทศบาลเพื่อใช้เป็นกรอบทิศทางในการพัฒนาเทศบาลจะเป็นประโยชน์ในการวางแผนการพัฒนาเทศบาลเมืองปากพูนต่อไป (เทศบาลเมืองปากพูน, 2561) ประกอบการลงพื้นที่เพื่อค้นหาโจทย์วิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาเมืองแห่งการเรียนรู้ (Learning City) การพัฒนาเมืองน่าอยู่และการกระจายศูนย์กลางความเจริญ สอดคล้องกับการพัฒนาในอนาคตของเทศบาลเมืองปากพูนที่สามารถสร้างเศรษฐกิจท้องถิ่นและคุณภาพชีวิตในพื้นที่ได้ อาจเนื่องจากมีทุนมนุษย์ ได้แก่ ปราชญ์ชาวบ้าน ผู้นำชุมชน และแรงงานในชุมชน ทุนสังคมมีลักษณะความสัมพันธ์แบบเครือญาติ ทุนกายภาพเป็นสิ่งแวดล้อมความสะอาดที่เกิดจากความร่วมมือระหว่างภาครัฐและประชาชนจัดสร้างขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการในลักษณะของโครงสร้างพื้นฐาน ทุนธรรมชาติ คือ ที่ดิน น้ำ ป่า อากาศ ที่สมบูรณ์ ทุนทางวัฒนธรรม คือ ความรู้ ภูมิปัญญา ประเพณี และศักยภาพในการจัดการตนเองของชุมชนท้องถิ่นเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (วันชัย ธรรมสังการ, อัศวรักษ์ ราชพลสิทธิ์, ปรีดี โชติช่วง, อังคณา ธรรมสังการ และสมฤดี สงวนแก้ว, 2565)

ทั้งนี้ พื้นที่ปากพูน จังหวัดนครศรีธรรมราช มีความความต้องการหรือลักษณะกลุ่มเป้าหมายของการสร้างประสบการณ์และมีส่วนร่วมในพื้นที่เพื่อศึกษาเส้นทางการเรียนรู้วิถีชีวิตเพื่อสร้างเศรษฐกิจท้องถิ่นและคุณภาพชีวิตในพื้นที่เทศบาลเมืองปากพูน จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยมีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ เช่น งานวิจัยของณรงค์ พลรักษ์ (2557) พบว่า การจัดเส้นทางการท่องเที่ยว ได้แก่ เส้นทางทำบุญไหว้พระ-ชมวัฒนธรรม และเส้นทางย้อนรอยเส้นทางทัพเพื่อสัมผัสวัฒนธรรมชายฝั่งทะเล และงานวิจัยของวิศรุต สมเกียรติกุล, กมล เรืองเดช และบุญฤกษ์ บุญคง (2562) พบว่า เส้นทางท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของอำเภอไชยา สามารถจำแนกได้แก่ เส้นทางสายอาหาร เส้นทางสายธรรมชาติ เส้นทางสายพระพุทธศาสนาและเส้นทางสายประเพณีวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ ผู้วิจัยเทียบเคียงได้ว่า “เส้นทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ เส้นทางการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติบำบัดและตลาดความสุข และเส้นทางท่องเที่ยวเชิงเศรษฐกิจชุมชนและอาหารท้องถิ่น” โดยเป้าหมายของงานวิจัย คือเพื่อศึกษาเส้นทางการเรียนรู้วิถีชีวิตเพื่อสร้างเศรษฐกิจท้องถิ่นและคุณภาพชีวิตในพื้นที่เทศบาลเมืองปากพูน จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งจะเป็นเหมือนเข็มทิศบอกแนวทางการพัฒนาเส้นทางการเรียนรู้วิถีชีวิตเพื่อสร้างเศรษฐกิจท้องถิ่นและคุณภาพชีวิตโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ทั้งการสัมภาษณ์และแนวทางประชุมกลุ่มเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์การวิจัยที่วางไว้

บทความวิจัยนี้นำเสนอเรื่อง เส้นทางการเรียนรู้วิถีชีวิตเพื่อสร้างเศรษฐกิจท้องถิ่นและคุณภาพชีวิตในพื้นที่เทศบาลเมืองปากพูน จังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อศึกษาเส้นทางการเรียนรู้วิถีชีวิตเพื่อสร้างเศรษฐกิจท้องถิ่นและคุณภาพชีวิต โดยข้อค้นพบจากงานวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์เพื่อสร้างเศรษฐกิจท้องถิ่นและคุณภาพชีวิตสำหรับประชาชนในพื้นที่ รวมถึงประโยชน์ที่จะเกิดแก่วิชาการหรือสังคมต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาเส้นทางการเรียนรู้วิถีชีวิตเพื่อสร้างเศรษฐกิจท้องถิ่นและคุณภาพชีวิตในพื้นที่เทศบาลเมืองปากพูน จังหวัดนครศรีธรรมราช

การทบทวนวรรณกรรม

งานวิจัยของณรงค์ พลรักษ์ (2557) เรื่อง การท่องเที่ยวชุมชนเชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมในพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก พบว่า การจัดเส้นทางการท่องเที่ยว ได้แก่ เส้นทางทำบุญไหว้พระชมวัฒนธรรม และเส้นทางย้อนรอยเส้นทางทัพเพื่อสัมผัสวัฒนธรรมชายฝั่งทะเล เช่นเดียวกับงานวิจัยของมนัสนันท์ ช่างนิช (2555) เรื่อง การจัดการแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในชุมชนตลาดพลู เขตธนบุรี พบว่า การสำรวจทรัพยากรการท่องเที่ยวท้องถิ่นของชุมชนย่านตลาดพลู นำมาเชื่อมโยงเส้นทางท่องเที่ยวแบบครึ่งวันมากที่สุด เส้นทางท่องเที่ยวที่ทดลองทั้งสองเส้นทางนั้นเป็นเส้นทางแบบเดินทาง

เดียว โดยยึดหลักในเรื่องของในเชิงประวัติศาสตร์และสถาปัตยกรรมในเชิงวัฒนธรรม จัดทำแผนที่สำหรับการท่องเที่ยวโดยการกำหนดจุดการท่องเที่ยวที่น่าสนใจลงไปในพื้นที่เพื่ออำนวยความสะดวกที่จะเดินทางท่องเที่ยว ซึ่งการท่องเที่ยวในรูปแบบนี้เป็นแนวความคิดในเรื่องของการท่องเที่ยวแบบเดินเท้า (Walking Street) ซึ่งในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวให้สมบูรณ์ได้นั้นจำเป็นจะต้องมีการร่วมมือกันของทุกฝ่ายจึงจะสามารถประสบความสำเร็จได้ อีกทั้งยังต้องแก้ปัญหาในเรื่องแหล่งท่องเที่ยวโดยส่งเสริมให้เกิดความน่าสนใจ ส่วนงานวิจัยของนนทิภัค เพียรโรจน์, สิริภัทร โชติช่วง และณัฐมน ราชรักษ์ (2558) เรื่อง การเชื่อมโยงเส้นทางและการส่งเสริมการตลาดโปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของกลุ่ม 4 จังหวัดในภาคใต้ของประเทศไทย พบว่า การลงพื้นที่สำรวจเส้นทางท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมสามารถจัดโปรแกรมท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมได้หลากหลายมากขึ้นเพื่อความเหมาะสมและดึงดูดนักท่องเที่ยว เช่น โปรแกรมทัวร์แบบเข้าไป-เย็นกลับ นอกจากนี้เสนอการจัดทำรูปแบบการประชาสัมพันธ์ในลักษณะต่าง ๆ ให้กับจังหวัด โดยการใช้สื่อหรือรูปแบบการประชาสัมพันธ์ที่โดดเด่นและชัดเจน

ทั้งนี้ งานวิจัยของธนรัตน์ รัตนพงศ์ธระ, เสรี วงษ์มณฑา, ชุษณะ เตชคณา และณัฐพล ประดิษฐ์ผลเลิศ (2559) เรื่อง แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงมรดกวัฒนธรรมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า การส่งเสริมและฟื้นฟูทรัพยากรมรดกวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว การรวบรวมองค์ความรู้และหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่มีการเก็บรวบรวมไว้เพื่อพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวจัดเส้นทางท่องเที่ยว รพัฒนาคุณภาพสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยว การส่งเสริมการตลาดท่องเที่ยวเพื่อเป็นศูนย์กลางภาพลักษณ์การท่องเที่ยวและยกระดับการมีส่วนร่วมทางสังคมในแหล่งมรดกวัฒนธรรม ในขณะที่งานวิจัยของวริศรา สมเกียรติกุล, กมล เรืองเดช และบุญฤกษ์ บุญคง (2562) ศึกษาเรื่อง แนวทางการจัดทำโปรแกรมประยุกต์เส้นทางท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในอำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า เส้นทางท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของอำเภอไชยา จำแนกได้แก่ เส้นทางสายอาหาร เส้นทางสายธรรมชาติ เส้นทางสายพระพุทธศาสนาและเส้นทางสายประเพณีวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ ในลักษณะ มาเช้ากลับเย็น กิจกรรมที่ชอบคือ ถ่ายรูป ให้อาหารพระทำบุญและรับประทาน อาหาร ดังนั้น ผู้วิจัยเทียบเคียงได้ว่า “เส้นทางท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ เส้นทางท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติบำบัดและตลาดความสุข และเส้นทางท่องเที่ยวเชิงเศรษฐกิจชุมชนและอาหารท้องถิ่น” โดยมีตลาดความสุขชาวเลเป็นศูนย์กลางในการประสานความร่วมมือเพื่อการท่องเที่ยว

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยตามแนวคิดของวริศรา สมเกียรติกุล, กมล เรืองเดช และบุญฤกษ์ บุญคง (2562) ประกอบด้วย เส้นทางท่องเที่ยว

เชิงวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ เส้นทางท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติบำบัดและตลาดความสุข และเส้นทางท่องเที่ยวเชิงเศรษฐกิจชุมชนและอาหารท้องถิ่น โดยมีรายละเอียดดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยเลือกพื้นที่แบบเจาะจง (Purposive Sampling) คือพื้นที่ปากพูน จังหวัดนครศรีธรรมราช

1. กลุ่มเป้าหมายในการดำเนินการวิจัย จำนวน 40 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มดังนี้

1.1 กลุ่มองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 20 คน ได้แก่ ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่เทศบาลเมืองปากพูน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และสมาชิกสภาเทศบาล โดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection)

1.2 กลุ่มสถานประกอบการและวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จำนวน 10 คน ได้แก่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศป่าชายเลน พิพิธภัณฑสถานชุมชน อุโมงค์โก่งกาง สถานประกอบการสวนมะพร้าว การทำน้ำผึ้งป่าโก่งกางและประวัติศาสตร์ปากพูน โดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection)

1.3 กลุ่มสถาบันการศึกษา จำนวน 5 คน ได้แก่ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช โรงเรียนอนุบาลปากพูน (สังกัดเทศบาลเมืองปากพูน) และโรงเรียนผู้สูงอายุ โดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection)

1.4 กลุ่มภาคเอกชนในพื้นที่ จำนวน 5 คน โดยการเลือกแบบสโนว์บอล (Snow Ball)

2. วิธีดำเนินการศึกษาและการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการ การดำเนินการวิจัย และการเก็บข้อมูลเพื่อศึกษาเส้นทางเรียนรู้พิพิธภัณฑสถานมีชีวิตเพื่อสร้างเศรษฐกิจท้องถิ่นและคุณภาพชีวิตในพื้นที่เทศบาลเมืองปากพูน จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากนั้นสร้างเครื่องมือการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์เชิงโครงสร้าง แนวทางการสนทนากลุ่ม และให้ผู้ทรงคุณวุฒิ พิจารณาตรวจสอบ และให้ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงเครื่องมือการวิจัย และผู้วิจัยใช้วิธีในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

2.1 ข้อมูลปฐมภูมิ โดยการสังเกต การสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่มแกนนำชุมชน ผู้นำชุมชน ปราชญ์ชาวบ้าน ตัวแทนสถาบันการศึกษาในชุมชน ตัวแทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคธุรกิจ

2.2 การศึกษาข้อมูลทุติยภูมิ โดยการศึกษาจากเอกสาร งานวิชาการและงานวิจัย โดยผู้วิจัยศึกษาและค้นคว้า พร้อมทั้งรวบรวมข้อมูลและประมวลข้อมูลพื้นฐานจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเส้นทางการเรียนรู้พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเพื่อสร้างเศรษฐกิจท้องถิ่นและคุณภาพชีวิตในพื้นที่เทศบาลเมืองปากพูน จังหวัดนครศรีธรรมราช

2.3 ผู้วิจัยใช้ข้อมูลปฐมภูมิ โดยการสังเกต การสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่มแกนนำชุมชน ผู้นำชุมชน ปราชญ์ชาวบ้าน ตัวแทนสถาบันการศึกษาในชุมชน ตัวแทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคธุรกิจ เพื่อสัมภาษณ์แบบเจาะลึกข้อมูลเกี่ยวกับเส้นทางการเรียนรู้พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเพื่อสร้างเศรษฐกิจท้องถิ่นและคุณภาพชีวิตในพื้นที่เทศบาลเมืองปากพูน จังหวัดนครศรีธรรมราช

2.4 ผู้วิจัยนำข้อมูลทั้งหมดมารวบรวมเป็นหมวดหมู่และทำการวิเคราะห์เพื่อเสนอข้อมูลในแต่ละกลุ่ม ทั้งกลุ่มภาคประชาชนในพื้นที่ รวมถึงภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อให้ได้ข้อมูลในแต่ละกลุ่มที่เชื่อมโยงข้อมูลการมีส่วนร่วมและเส้นทางการเรียนรู้พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเพื่อสร้างเศรษฐกิจท้องถิ่นและคุณภาพชีวิตในพื้นที่เทศบาลเมืองปากพูน จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยการสนทนากลุ่มและเพื่อนำไปสู่การรวบรวมเป็นองค์ความรู้ท้องถิ่น

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ เส้นทางการเรียนรู้พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเพื่อสร้างเศรษฐกิจท้องถิ่นและคุณภาพชีวิตในพื้นที่เทศบาลเมืองปากพูน จังหวัดนครศรีธรรมราช ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลในเชิงคุณภาพ โดยการจำแนกข้อมูลแต่ละกลุ่ม และหลังจากนั้นนำข้อมูลมาวิเคราะห์ในแต่ละประเด็นตามวัตถุประสงค์และนำเสนอข้อมูลในเชิงการพรรณนา

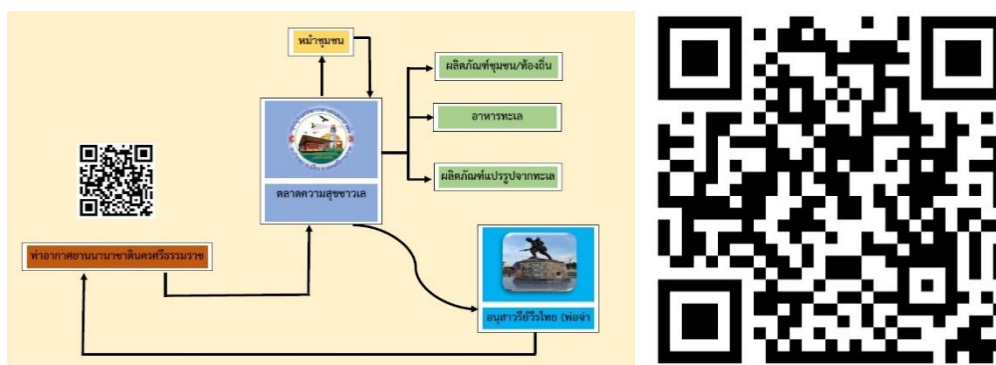
ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เส้นทางการเรียนรู้พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเพื่อสร้างเศรษฐกิจท้องถิ่นและคุณภาพชีวิตในพื้นที่เทศบาลเมืองปากพูน จังหวัดนครศรีธรรมราช เริ่มต้นจากพื้นที่แห่งการเรียนรู้ คือ ตลาดความสุขชาวเล 3 เส้นทาง ประกอบด้วย

1. เส้นทางท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ (1 วัน)

จุดเริ่มต้นจากท่าอากาศยานนานาชาติจังหวัดนครศรีธรรมราช มุ่งตรงไปยังทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือไปยังตลาดความสุขชาวเล ผ่านเทศบาลเมืองปากพูน มุ่งหน้าไปยังตลาดความสุขชาวเล เพื่อดูวิถีชีวิตการทำประมงและห่อหุ้มชุมชน จากนั้นกลับมายังตลาดความสุขชาวเลเพื่อแวะชมของฝากชุมชน เช่น อาหารทะเลสด ผลิตภัณฑ์แปรรูปอาหารทะเล และผลิตภัณฑ์ชุมชนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

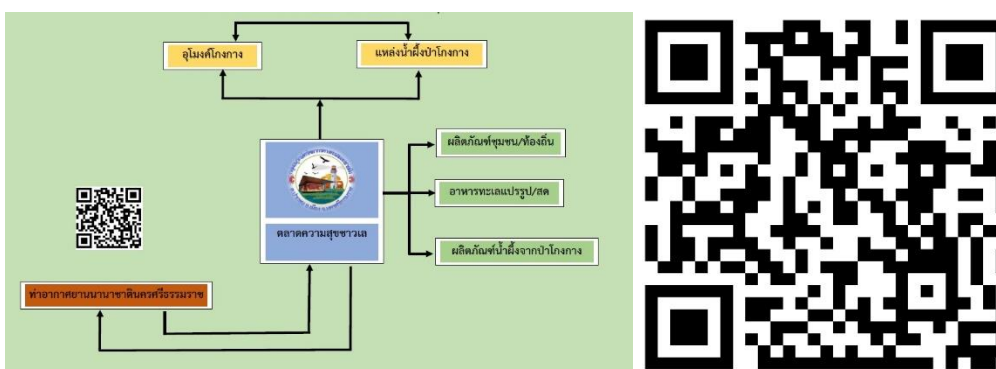
เดินทางต่อไปยังอนุสาวรีย์วีระไทย (พ่อเจ้าดำ) เพื่อศึกษาเส้นทางประวัติศาสตร์ การยกพลขึ้นบกในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 ของทหารญี่ปุ่น และเดินทางกลับโดยสวัสดิภาพ (ภาพที่ 2)

ภาพที่ 2 เส้นทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ (1 วัน)

2. เส้นทางการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติบำบัดและตลาดความสุขชาวเล (1 วัน)

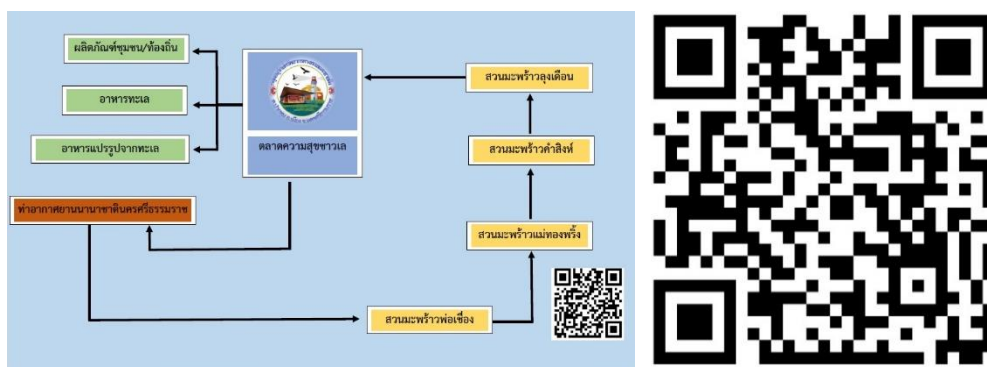
จุดเริ่มต้นจากท่าอากาศยานนานาชาติจังหวัดนครราชสีมา มุ่งตรงไปยังทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือไปยังตลาดความสุขชาวเล โดยผ่านเทศบาลเมืองปากพูน มุ่งหน้าไปยังตลาดความสุขชาวเล เพื่อแวะชมตลาดที่เป็นวิถีชีวิตท้องถิ่น และชาวประมง และผลิตภัณฑ์แปรรูปอาหารทะเลและผลิตภัณฑ์ชุมชน เดินทางต่อไปอุโมงค์โกงกาง เพื่อเยี่ยมชมระบบนิเวศในพื้นที่พร้อมจุดเช็คอินดื่มด่ำกับธรรมชาติ พร้อมลิ้มรสน้ำผึ้งจากป่าโกงกาง เดินทางกลับมายังตลาดความสุขชาวเลเพื่อซื้อของฝากกลับบ้าน และเดินทางกลับโดยสวัสดิภาพ (ภาพที่ 3)

ภาพที่ 3 เส้นทางการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติบำบัดและตลาดความสุขชาวเล (1 วัน)

3. เส้นทางท่องเที่ยวเชิงเศรษฐกิจชุมชนและอาหารท้องถิ่น (1 วัน)

จุดเริ่มต้นจากท่าอากาศยานนานาชาติจังหวัดนครศรีธรรมราช มุ่งตรงไปยังทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือไปยังตลาดความสุขชาวเล โดยผ่านเทศบาลเมืองปากพูน มุ่งหน้าไปยังสวนมะพร้าวบ้านพ่อเชื่อง หมู่ที่ 4 ตำบลปากพูน อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อดูเพื่อศึกษาวิธีการผลิตต้นกล้า จำหน่ายพันธุ์มะพร้าวชุมพร วิธีการเพาะ และขยายพันธุ์จากสื่อต่าง ๆ และเรียนรู้จากภูมิปัญญาในการขยายพันธุ์ รวมถึงการทำเกษตรแบบผสมผสาน เช่น การปลูก พริก มะเขือ ผักกล้วยชนิดต่าง ๆ แซมในร่องสวน เป็นต้น เดินทางต่อไปยังสวนมะพร้าวลุงเดียน หมู่ที่ 4 ตำบลปากพูน อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อดูการปลูกมะพร้าวแบบยกร่อง รูปแบบการขายตรงและออนไลน์ เดินทางต่อไปยังสวนมะพร้าวแม่ทองพริ้ง หมู่ที่ 8 ตำบลปากพูน อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช ดูวิธีการการปลูกมะพร้าว และปลูกมะนาวแซม การทำมะพร้าวแคะ การเรียนรู้การผลิตน้ำตาลมะพร้าว (น้ำตาลปี๊บ) น้ำมันมะพร้าวสกัดเย็น น้ำมันมะพร้าวสกัดร้อน น้ำตาลมะพร้าวคาราเมล น้ำตาลมะพร้าวแบบผง เดินทางต่อไปยังสวนมะพร้าวคำสิงห์ หมู่ที่ 2 ตำบลปากพูน อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อดูการดำเนินงานการทำเกษตรแบบครบวงจร มีการปลูกมะพร้าวน้ำหอม ส้มโอทับทิมสยาม ส้มโอขาวน้ำผึ้ง ส้มโอทองดี ฝรั่งพันธุ์กิมจู และปลูกผักสวนครัว และเยี่ยมชมการทำสวนเกษตรผสมผสานและเชิงท่องเที่ยว และเดินทางกลับโดยสวัสดิภาพ (ภาพที่ 4)

ภาพที่ 4 เส้นทางท่องเที่ยวเชิงเศรษฐกิจชุมชนและอาหารท้องถิ่น (1 วัน)

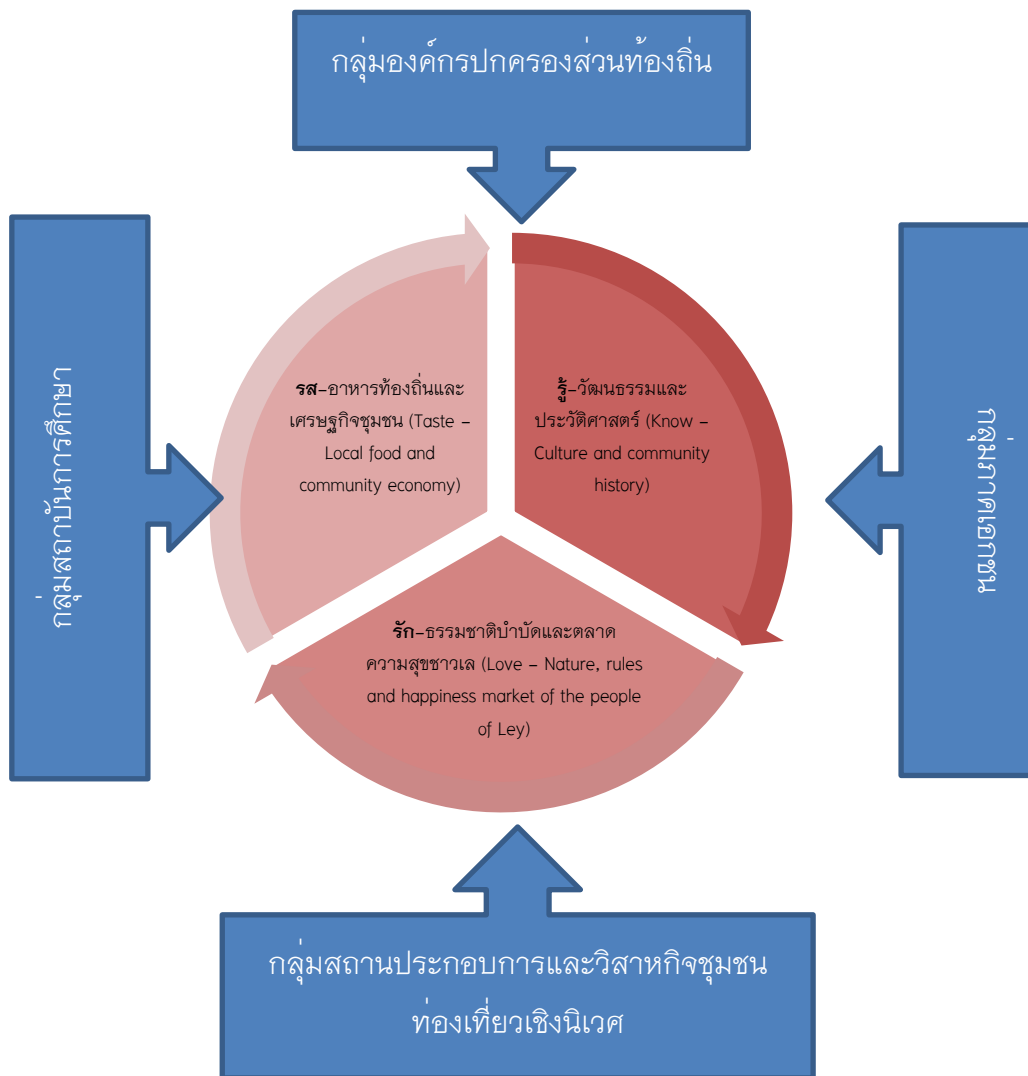
อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาครั้งนี้ เส้นทางการเรียนรู้พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเพื่อสร้างเศรษฐกิจท้องถิ่นและคุณภาพชีวิตในพื้นที่เทศบาลเมืองปากพูน จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า มีเส้นทางท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและการเรียนรู้ คือ ตลาดความสุขชาวเล ประกอบด้วย 3 เส้นทาง คือ เส้นทางท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ และเส้นทางท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติบำบัดและตลาดความสุขชาวเล ทั้งนี้อาจสืบเนื่องมาจากในพื้นที่เทศบาลเมืองปากพูนมีประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมที่โดดเด่นและน่าสนใจ มีธรรมชาติที่ยังคงอุดมสมบูรณ์สามารถไปพักผ่อนหย่อนใจได้ รวมถึงมีตลาดท้องถิ่นที่มีสินค้าที่

หลากหลายให้จับจ่ายใส่อยอย่างมีความสุข ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของณรงค์ พลธิราช (2557) ที่ทำการศึกษาเรื่อง การท่องเที่ยวชุมชนเชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมในพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก พบว่า การจัดเส้นทางการท่องเที่ยวทำบุญไหว้พระ-ชมวัฒนธรรม และเส้นทางย้อนรอยเส้นทางทัพเพื่อสัมผัสวัฒนธรรมชายฝั่งทะเล และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของวริศรา สมเกียรติกุล, กมล เรืองเดช และบุญฤกษ์ บุญคง (2562) ที่ทำการศึกษาเรื่อง แนวทางการจัดทำโปรแกรมประยุกต์เส้นทางท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในอำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า สามารถพัฒนาเป็นเส้นทางสายธรรมชาติและเส้นทางสายประเพณีวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ ในขณะที่ผลการวิจัยเกี่ยวกับเส้นทางท่องเที่ยวเชิงเศรษฐกิจชุมชนและอาหารท้องถิ่น สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนรัตน์ รัตนพงศ์ธระ, เสรี วงษ์มณฑา, ชุชนะ เดชคณา และณัฐพล ประดิษฐ์ผลเลิศ (2559) ที่ทำการศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงมรดกวัฒนธรรมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า การส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยการส่งเสริม “การตลาดท่องเที่ยว” บ่งชี้ในลักษณะเดียวกับ “ตลาดความสุขชาวเล” เพื่อเป็นศูนย์กลางภาพลักษณ์ในการท่องเที่ยวและยกระดับการมีส่วนร่วมทางสังคมและชุมชน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะเส้นทางการเรียนรู้วิถีชีวิตเพื่อสร้างเศรษฐกิจท้องถิ่นและคุณภาพชีวิต มีความสอดคล้องกับบริบทพื้นที่ที่มีความโดดเด่นทั้งวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ชุมชน และทรัพยากรทางธรรมชาติที่มีอยู่ในพื้นที่ เช่น ป่าโกงกาง สวนมะพร้าว และยังมี “ตลาดความสุขชาวเล” ที่เป็นเสมือนศูนย์กลางหรือ “จุดเช็คอิน” ที่พร้อมประสานงานการท่องเที่ยวไปยังจุดเชื่อมการท่องเที่ยวและการเรียนรู้ในจุดต่าง ๆ

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

องค์ความรู้อันเป็นผลมาจากการวิจัยเรื่องเส้นทางเรียนรู้วิถีชีวิตเพื่อสร้างเศรษฐกิจท้องถิ่นและคุณภาพชีวิตในพื้นที่เทศบาลเมืองปากพูน จังหวัดนครศรีธรรมราช มีข้อค้นพบสำคัญ ซึ่งเรียกว่า “รู้ รัก รส” มีดังนี้

ภาพที่ 5 เส้นทางการเรียนรู้พิพิธภัณฑน์มีชีวิตเพื่อสร้างเศรษฐกิจท้องถิ่นและคุณภาพชีวิต
ในพื้นที่เทศบาลเมืองปากพูน จังหวัดนครศรีธรรมราช

จากภาพที่ 5 เส้นทางการเรียนรู้พิพิธภัณฑน์มีชีวิตเพื่อสร้างเศรษฐกิจท้องถิ่นและคุณภาพชีวิต
ในพื้นที่เทศบาลเมืองปากพูน จังหวัดนครศรีธรรมราช มีข้อค้นพบสำคัญในลักษณะ “รู้ รัก รส”
ซึ่งอธิบายรายละเอียดดังนี้

1) รู้-วัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ (Know - Culture and community history) คือ การเรียนรู้
เส้นทางท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์เกี่ยวกับอนุสาวรีย์วีระไทย (พ่อเจ้าดำ) รวมถึง
เส้นทางประวัติศาสตร์ของการยกพลขึ้นบกในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 ของทหารญี่ปุ่น

2) รัก-ธรรมชาติบำบัดและตลาดความสุขชาวเล (Love - Nature, rules and happiness market
of the people of Ley) คือ การเรียนรู้เส้นทางท่องเที่ยวเชิงเกี่ยวกับอุโมงค์โก่งกาง เยี่ยมชมระบบ
นิเวศในพื้นที่ป่าโก่งกางและดื่มด่ำกับธรรมชาติในตลาดความสุขที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของชุมชน

3) รส-อาหารท้องถิ่นและเศรษฐกิจชุมชน (Taste – Local food and community economy) คือ การเรียนรู้เส้นทางการท่องเที่ยวเชิงเกษตรแบบผสมผสานเกี่ยวกับมะพร้าว เช่น วิธีการผลิตต้นกล้า ขยายพันธุ์ จำหน่ายพันธุ์มะพร้าว และเรียนรู้ภูมิปัญญาการแปรรูปมะพร้าวเป็นอาหารท้องถิ่น

สรุป

การศึกษาเรื่อง เส้นทางการเรียนรู้วิถีชีวิตเพื่อสร้างเศรษฐกิจท้องถิ่นและคุณภาพชีวิตในพื้นที่เทศบาลเมืองปากพูน จังหวัดนครศรีธรรมราช ประกอบด้วย 3 เส้นทาง คือ 1) เส้นทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ 2) เส้นทางการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติบำบัดและตลาดความสุขชาวเล และ 3) เส้นทางท่องเที่ยวเชิงเศรษฐกิจชุมชนและอาหารท้องถิ่น ทำให้ประโยชน์ต่อชุมชนในการสร้างเศรษฐกิจท้องถิ่นและคุณภาพชีวิตต่อไป

กิตติกรรมประกาศหรือคำขอบคุณ

งานวิจัยชิ้นนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยเรื่อง “เกลอปากพูน: การสร้างกลไกความร่วมมือและเครือข่ายพัฒนาพื้นที่การเรียนรู้วิถีชีวิตเพื่อสร้างเศรษฐกิจท้องถิ่นและคุณภาพชีวิตในพื้นที่เทศบาลเมืองปากพูน จังหวัดนครศรีธรรมราช” ขอขอบคุณทุนของกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม หน่วยบริหารและจัดการทุน ด้านการพัฒนาระดับพื้นที่ (เลขที่สัญญา นสท. -ปม. 020/2564)

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

การศึกษาเส้นทางการเรียนรู้วิถีชีวิตเพื่อสร้างเศรษฐกิจท้องถิ่นและคุณภาพชีวิตในพื้นที่เทศบาลเมืองปากพูน จังหวัดนครศรีธรรมราช มีเส้นทางการท่องเที่ยวในพื้นที่แห่งการเรียนรู้ที่เน้นการวัฒนธรรมชุมชน ธรรมชาติในชุมชน และอาหารพื้นถิ่นในชุมชน จากผลจากการวิจัย ทำให้เกิดเส้นทางการท่องเที่ยว 3 เส้นทาง คือ เส้นทางท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ เส้นทางท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติบำบัดและตลาดความสุขชาวเล และ เส้นทางท่องเที่ยวเชิงเศรษฐกิจชุมชนและอาหารท้องถิ่น ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ท่องเที่ยวจังหวัดและพัฒนาชุมชนจังหวัดนครศรีธรรมราช ควรเข้าไปส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่ออาชีพและรายได้ของชุมชน โดยเทศบาลเมืองปากพูนควรเข้าไปส่งเสริมและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง รวมถึงประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวให้รับทราบทุกภาคส่วนอย่างมีส่วนร่วม

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

จากผลการวิจัย พบว่า ได้เรียนรู้วัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ ได้เรียนรู้ธรรมชาติบำบัดและเยี่ยมชมระบบนิเวศ ได้เรียนรู้เกษตรแบบผสมผสานและเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น งานวิจัยนี้ได้ช่วยค้นพบเส้นทางการเรียนรู้พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเพื่อสร้างเศรษฐกิจท้องถิ่นและคุณภาพชีวิตในพื้นที่เทศบาลเมืองปากพูน จังหวัดนครศรีธรรมราช ในลักษณะ “รู้ รัก รส” โดยควรให้ความสำคัญกับการเรียนรู้วัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ การเรียนรู้ธรรมชาติบำบัดและตลาดความสุขชาวเล และการเรียนรู้เศรษฐกิจชุมชนและอาหารท้องถิ่นเพื่อสร้างอาชีพและรายได้ในชุมชนท้องถิ่น สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไป ควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการ รวมถึงแนวทางพัฒนาเส้นทางการเรียนรู้พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเพื่อสร้างเศรษฐกิจท้องถิ่นและคุณภาพชีวิตในพื้นที่เทศบาลเมืองปากพูน จังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อเป็นต้นแบบของชุมชนอื่น ๆ ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- ณรงค์ พลธิราช. (2557). การท่องเที่ยวชุมชนเชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมในพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออกเฉียงใต้. *วารสารการบริการและการท่องเที่ยวไทย*, 9(2), 3-15.
- เทศบาลเมืองปากพูน. (2561). *เทศบาลเมืองปากพูน อำเภอเมืองนครศรีธรรมราช จังหวัดนครศรีธรรมราช*. สืบค้นเมื่อ 13 เมษายน 2566, จาก <https://www.pakpooncacity.go.th/>
- ธนรัตน์ รัตนพงศ์ธระ, เสรี วงษ์มณฑา, ชุมนะ เตชคณา และณัฐพล ประดิษฐ์ผลเลิศ. (2559). แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงมรดกวัฒนธรรมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. *วารสารวิชาการนวัตกรรมการสื่อสารสังคม*, 4(2), 34-45.
- นนทิภัค เพียรโรจน์, สิทธิภัทร โชติช่วง และณัฐมน ราชรักษ์. (2558). การเชื่อมโยงเส้นทางและการส่งเสริมการตลาดโปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของกลุ่ม 4 จังหวัดในภาคใต้ของประเทศไทย. *วารสารวิทยาการจัดการ*, 32(2), 89-115.
- มณีวรรณ ชาตวนิช. (2555). การจัดการแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในชุมชนตลาดพลู เขตธนบุรี. *กระแสวัฒนธรรม*, 13(24), 16-32.
- วริศรา สมเกียรติกุล, กมล เรืองเดช และบุญฤกษ์ บุญคง. (2562). แนวทางการจัดทำโปรแกรมประยุกต์เส้นทางการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในอำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี. *วารสารวิชาการนวัตกรรมการสื่อสารสังคม*, 7(1), 144-155.
- วันชัย ธรรมสังการ, อัครวิทย์ ราชพลสิทธิ์, ปรีดี โชติช่วง, อังคณา ธรรมสังการและสมฤดี สงวนแก้ว. (2565). ทูตชุมชนและศักยภาพในการจัดการตนเองเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของชุมชนท้องถิ่น. *วารสารนาคบุตรปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช*, 14(1), 22-32.

การศึกษาเส้นทางที่เหมาะสมในการจัดเก็บขยะ กรณีศึกษาของ องค์การบริหารส่วนตำบลหนองอ้อ

Study of Suitable Route for Waste Collection: Case Study of Tambon Nong O Sub district Administrative Organization

วีระชัย วงษ์วีระนิมิต¹ และ ณัฐกร น้อยก้อน²

Weerachai Wongweeranimit¹ and Natthakrit Noikon²

^{1,2} วิศวกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิศวกรรมสำรวจ คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น

^{1,2} Bachelor of Engineering survey engineering Faculty of Arts and Sciences Western University, Thailand

E-mail: ¹kitisak.lu@western.ac.th

Received November 29, 2023; Revised December 15, 2023; Accepted December 18, 2023

บทคัดย่อ

ปัจจุบันองค์การบริหารส่วนตำบลหนองอ้อมีปริมาณขยะมูลฝอยจากชุมชนต่าง ๆ ในเขตพื้นที่ ความรับผิดชอบประมาณเฉลี่ย 5 ตันต่อวัน และมีแนวโน้มว่าจะมีปริมาณขยะมูลฝอยเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ ตามการขยายตัวของประชากรและในการเก็บขยะไม่มีแผนเส้นทางการจัดเก็บขยะที่เป็นรูปแบบ ทำให้การจัดเก็บขยะใช้เวลาหลายชั่วโมงต่อวัน ทำให้สูญเสียทั้งด้านงบประมาณและด้านพลังงานเชื้อเพลิง งานวิจัยนี้ จึงได้ศึกษาระบบการจัดเก็บและขนส่งขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองอ้อมโดยวิธีระบบโปรแกรมเชิงเส้นและการใช้โปรแกรม lingo มีวัตถุประสงค์เพื่อจัดสันเส้นทางการขนส่งขยะมูลฝอยให้เหมาะสมและวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองอ้อมในปัจจุบันเพื่อนำมาปรับปรุงและจัดสร้างเส้นทางขนส่งขยะมูลฝอยให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยใช้ค่าใช้จ่ายและประสิทธิภาพของรถขนส่งขยะที่มีอยู่เดิมเป็นเกณฑ์

การวิเคราะห์จะพิจารณาจากข้อมูลปริมาณของขยะมูลฝอย จตุรบรรณเก็บขน ระยะทาง ค่าน้ำมันเชื้อเพลิงและค่าบำรุงรักษา โดยวิธีระบบโปรแกรมเชิงเส้นและการใช้โปรแกรม lingo ทำให้สามารถลดค่าต้นทุนลงได้ ซึ่งจากเดิมมีค่าต้นทุนเฉลี่ยเป็นเงิน 1,036.64 บาทต่อวัน ลดลงเหลือ เงิน 853.95 บาทต่อวัน จะช่วยประหยัดต้นทุนได้วันละ 182.72 บาท คิดเป็นต้นทุนที่สามารถลดลง 17.62 % /วัน ถ้าคิดทั้งปีงบประมาณจะช่วยลดต้นทุนของหน่วยงานได้ถึง 66,692 บาท จากข้อมูลข้างต้นจึงสามารถสรุปได้ว่า การศึกษาการพัฒนาระบบการจัดเก็บขยะมูลฝอยโดยวิธีระบบโปรแกรมเชิงเส้นและการใช้โปรแกรม lingo ในการแก้ปัญหาการจัดเส้นทางสำหรับยานพาหนะนั้นสามารถช่วยลดระยะทางการขนส่งและค่าใช้จ่ายลงได้จริง

คำสำคัญ: ความเหมาะสม; ขยะมูลฝอย; เส้นทางการขนส่งขยะ

Abstract

Currently, the Nong O Subdistrict Administrative Organization has an average amount of solid waste in its area of responsibility of 5 tons per day and it is likely that the amount will continue to increase as the population expands. While there is no uniform waste collection route plan, waste collection takes many hours a day, resulting in wasted budget and energy costs. This research studied the solid waste collection and transportation system of the Nong O Subdistrict Administrative Organization using linear programming and Lingo. In this regard, the goal was to allocate appropriate solid waste transportation routes and analyze the current costs of solid waste collection of the Nong O Subdistrict Administrative Organization to improve and create more efficient waste transportation routes by considering the cost and efficiency of existing garbage trucks as criteria.

The analysis took into account information on the amount of solid waste, collection points, distance, fuel costs, and maintenance costs using linear and Lingo to reduce costs. Originally, the average cost was 1,036.64 baht per day, reduced to 853.95 baht per day, which saved costs 182.72 baht per day, or equivalent to a cost that could be reduced by 17.62%/day. If calculated throughout the fiscal year, government costs would be reduced by up to 66,692 baht. Based on the above information, it could be concluded that the study on the development of a solid waste collection system using linear programming and Lingo to solve vehicle routing problems could actually reduce transportation distance and costs.

Keywords: Suitability; Solid Waste; Waste Transport Routes

บทนำ

ปัจจุบันองค์การบริหารส่วนตำบลหนองอ้อมีปริมาณขยะมูลฝอยจากชุมชนต่าง ๆ ในเขตพื้นที่ความรับผิดชอบประมาณเฉลี่ย 5 ตันต่อวัน และมีแนวโน้มว่าจะมีปริมาณขยะมูลฝอยเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ ตามการขยายตัวของประชากรและในการเก็บขยะไม่มีแผนเส้นทางการจัดเก็บขยะที่เป็นรูปแบบทำให้การจัดเก็บขยะใช้เวลาหลายชั่วโมงต่อวัน ทำให้สูญเสียทั้งด้านงบประมาณและด้านพลังงานเชื้อเพลิง ดังนั้น องค์การบริหารส่วนตำบลหนองอ้อจึงควรมีการศึกษาวิเคราะห์ประสิทธิภาพของระบบการจัดเก็บขยะมูลฝอย ค่าใช้จ่าย ค่าบำรุงรักษายานพาหนะ เพื่อเป็นข้อมูลช่วยจัดการปริมาณขยะที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

จากปัญหาข้างต้นผู้วิจัยมีความคิดที่จะศึกษาความเป็นไปได้ในการใช้โปรแกรม Lingo Version 14 สำหรับแก้ไขปัญหการจัดเส้นทางในการจัดเก็บขยะขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองอ้อ ซึ่งมี

พื้นที่รับผิดชอบขนาดเล็กโดยมีนักวิจัยหลายท่านได้นำเสนอโปรแกรมเชิงเส้น (Linear Programming) และวิธีการเชิงวิวัฒนาการ (Evolutionary algorithm) นำมาประยุกต์ใช้สำหรับแก้ปัญหาการจัดเส้นทาง

โปรแกรมเชิงเส้น (Linear Programming) (Frederick, 2010) เป็นเครื่องมือหนึ่งที่นิยมใช้ในการวางแผนการดำเนินงานต่าง ๆ เพื่อหาผลลัพธ์ที่เหมาะสมที่สุด โดยผลลัพธ์ที่ได้จะต้องสอดคล้องกับเงื่อนไข ที่ได้กำหนดไว้ด้วย ตัวอย่างเช่น การวางแผนการผลิตเพื่อให้เกิดต้นทุนต่ำที่สุด (Sae-lee and Ritvirool, 2014) และการวางแผนการดำเนินงานให้ใช้พนักงานน้อย (Sae-lee and Ritvirool, 2014) เป็นต้น สำหรับปัญหาในด้านการจัดเส้นทางขนส่ง มีงานวิจัยที่ได้ประยุกต์ใช้โปรแกรมเชิงเส้นช่วยในการจัดเส้นทางขนส่งในปัญหาการขนส่งต่าง ๆ โดยมักมีวัตถุประสงค์เพื่อลดต้นทุนการขนส่งและจัดหาเส้นทางขนส่งที่สั้นที่สุด เช่น ปัญหา การจัดเส้นทางขนส่งขึ้นส่วนจากโรงงานต่าง ๆ ให้เกิดต้นทุนต่ำที่สุด (Phosamrit and Thammaponphirat, 2010) และปัญหาการจัดเส้นทางเพื่อลดต้นทุนการขนส่งในธุรกิจเครื่องสำอาง (Sirioran, 2014)

วิธีการเชิงวิวัฒนาการ (Evolutionary algorithm) (Rapeepan Pitakaso, 2016); (Ragsdale, 2015) เป็นวิธีที่ใช้กลุ่มประชากรเป็นฐานในการหาคำตอบที่เหมาะสมที่สุด วิธีการนี้จะใช้กลไกการคำนวณที่ได้รับแรงบันดาลใจมาจากการวิวัฒนาการทางชีววิทยา ได้แก่ การสืบพันธุ์ การกลายพันธุ์ การแลกเปลี่ยนยีน และการคัดเลือกโดยคำตอบที่ได้รับคัดเลือกในปัญหาการหาคำตอบที่เหมาะสมที่สุด จะแทนด้วยประชากร และฟังก์ชันความเหมาะสม (Fitness function) เป็นฟังก์ชันเป้าหมายของปัญหาที่ศึกษา เพื่อใช้คัดเลือกประชากรที่เหมาะสมภายใต้สภาพแวดล้อมที่กำหนดไว้ ในการหาคำตอบของวิธีการเชิงวิวัฒนาการนั้นจะ สุ่มคำตอบที่ได้รับคัดเลือกจากพื้นที่ค้นหาคำตอบของปัญหา ขึ้นมา แล้วใช้ฟังก์ชันความเหมาะสมประเมินค่าความ เหมาะสมและคัดเลือกคำตอบบางส่วนที่ดีกว่าในแต่ละรอบ การคำนวณไปเป็นประชากรรุ่นถัดไป โดยการสืบพันธุ์ การ กลายพันธุ์ และการแลกเปลี่ยน องค์ประกอบในโครโมโซมจะ ถูกนำมาดำเนินการเพื่อสร้างคำตอบรุ่นใหม่ อย่างไรก็ตาม คำตอบที่ ค้นหาได้จากวิธีการเชิง วิวัฒนาการ อาจไม่ใช่คำตอบที่ดีที่สุดของปัญหา แต่คำตอบ เหล่านี้เป็นคำตอบที่ใกล้เคียงกับคำตอบที่ดีที่สุดและสามารถ นำไปใช้ได้

โปรแกรม Lindo ถูกพัฒนาขึ้นมาในปี 1981 โดย Lindo Systems Inc. (Lindo Systems Inc, 2011) เป็นโปรแกรมเชิงโต้ตอบที่นิยมใช้กันมาก เนื่องจากใช้ง่ายไม่ซับซ้อน สามารถใช้ในการแก้ปัญหาที่มีขนาดใหญ่พอสมควร สามารถกำหนดตัวแปรได้ 119 ตัวแปร และมีเงื่อนไข 59 ข้อ และ lingo เป็นเครื่องมือที่ครอบคลุมที่ออกแบบมาเพื่อสร้างและแก้ปัญหา Linear, Nonlinear (Convex และ No convex/Global), Quadratic, Quadratic ally Constrained, Second Order Cone, Semi-Definite, Stochastic และ Integer optimization models ได้เร็วขึ้นง่ายขึ้นและมีประสิทธิภาพมากขึ้น เช่น แบบจำลองโปรแกรมเชิงเส้นจำนวนเต็มแบบผสมสำหรับการเลือกสถานที่ตั้งลานมัน (Napaporn Thanakamonpradit and Prathana Prathanadee, 2012)

งานวิจัยนี้ได้ใช้แบบจำลองทางคณิตศาสตร์ของโปรแกรม Lingo Version 14 (Lindo System Inc, 2014) สำหรับปัญหาการจัดเส้นทางในการจัดเก็บขยะขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองอ้อ งานวิจัยนี้จะเก็บข้อมูลระยะทางและเส้นทางที่ผ่านตำแหน่งจุดตั้งถังขยะเพื่อหาระยะทางสั้นที่สุด และจำลองเส้นทางการเดินทางจัดเก็บขยะโดยโปรแกรม Lingo Version 14 สามารถทำให้ค่าดำเนินการ (ค่าพนักงานเชื้อเพลิง และซ่อมบำรุง) ลดลง และองค์การบริหารส่วนตำบลหนองอ้อสามารถประมาณค่าใช้จ่ายน้ำมันเชื้อเพลิงได้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาเส้นทางที่เหมาะสมในการจัดเก็บขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองอ้อโดยใช้โปรแกรม Lingo
2. เพื่อเปรียบเทียบผลลัพธ์ระยะทางการขนส่งขยะมูลฝอยและค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บขยะมูลฝอยโดยโปรแกรม Lingo กับพฤติกรรมวิธีดั้งเดิม

ระเบียบวิธีวิจัย

แบบจำลองทางคณิตศาสตร์

โปรแกรมเชิงเส้น (Linear Programming) การจัดเส้นทางเดินทางโดยโปรแกรมเชิงเส้น การขนย้ายทรัพยากรจากสถานที่หนึ่งไปยังอีกสถานที่หนึ่งในโครงข่ายโดยในกรณีของการกำหนดเส้นทางเดินทางของเทศบาลนี้กำหนดให้จุดต่อ (Nodes) แทนตำแหน่งที่ตั้งของถังขยะ และเส้น (Arcs) แทนถนนที่เชื่อมระหว่างจุดแต่ละจุดโดยกำหนดระยะทางระหว่างจุดเป็นตัวเลข เมตริกยะทางเป็นแบบสมมาตร ยานพาหนะแต่ละคันมาความจุจำกัด โดยการขนส่งตามจุดเก็บเพื่อให้มีระยะทางรวมต่ำสุด ซึ่งสามารถจัดตั้งปัญหาในรูปแบบการจำลองทางคณิตศาสตร์ได้ดังนี้

ดัชนี (Indices)

ij = ใช้แทนลำดับของจุดรวบรวมขยะ โดยกำหนดให้สถานที่ที่ทิ้งขยะมี $ij = 0$, และลูกค้าอื่น ๆ จะมี

$ij = 1, 2, \dots, n$

k = ใช้แทนพาหนะคันที่ 1, 2, ..., k

ตัวแปร (Variables)

C_{ij} = ระยะทางระหว่างจุดรวบรวมขยะ หรือสถานที่ทิ้งขยะลำดับที่ i ไปยัง j

n = จำนวนจุดรวบรวมขยะ

q_i = จำนวนถังขยะที่อยู่ในจุดรวบรวมขยะลำดับที่ i

Q = ความสามารถในการบรรทุกถังขยะของพาหนะ

X_{ij}^k = ถ้ายานพาหนะ k ขนส่งถังขยะระหว่าง i ไป $j = 0$ ในกรณีอื่น ๆ

ฟังก์ชันวัตถุประสงค์

การวางแผนการจัดเส้นทางรถขนขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองอ้อ มีวัตถุประสงค์ เพื่อให้เกิดระยะทางรวมในการขนขยะมูลฝอยต่ำที่สุดดังสมการที่ (1)

$$\text{Minimize } z = \sum_{k=1}^m \sum_{i=0}^n \sum_{j=0}^n c_{ij} \cdot x_{ij}^k \quad (1)$$

$$\sum_{i=0}^n \sum_{k=1}^k X_{ij}^k = 1 \quad \forall_i \in \{1, \dots, n\} \quad (2)$$

$$\sum_{j=0}^n \sum_{k=1}^k X_{ij}^k = 1 \quad \forall_j \in \{1, \dots, n\} \quad (3)$$

$$\sum_{i=0}^n x_{ij}^k - \sum_{i=0}^n x_{ji}^k = 0 \quad \forall_{j,k} \in \{1, \dots, n\} \quad (4)$$

$$\sum_{j=0}^n q_j \left(\sum_{i=0}^n X_{ij}^k \right) \leq Q \quad \forall_k \in \{1, \dots, k\} \quad (5)$$

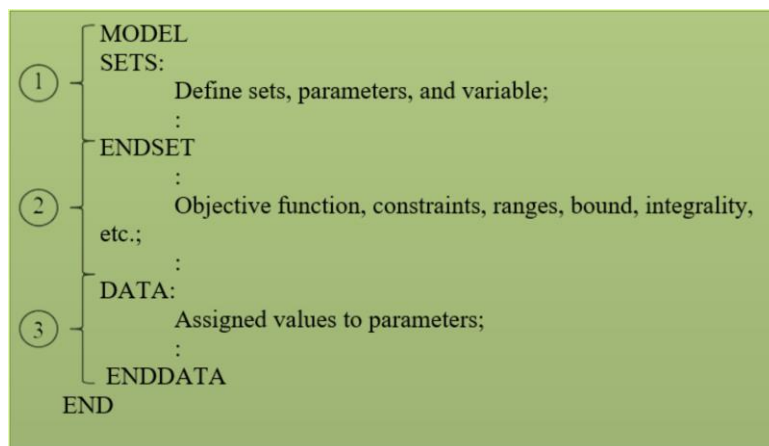
$$\sum_{j=1}^n X_{0j}^k \leq 1 \quad \forall_k \in \{1, \dots, k\} \quad (6)$$

$$\sum_{i=1}^n X_{i0}^k \leq 1 \quad \forall_k \in \{1, \dots, k\} \quad (7)$$

$$X_{ij}^k \in \{0,1\} \quad \forall_{i,j,k} \quad (8)$$

สำหรับความหมายของแต่ละสมการเป็นดังนี้ คือสมการที่ 1 เป็นสมการวัตถุประสงค์ เพื่อหา ระยะทางรวมในการขนขยะมูลฝอยทุกเที่ยววิ่งที่ต่ำที่สุด สมการที่ 2 – 4 เป็นสมการที่จะประกันว่ารถ เก็บขยะจะเดินทางผ่านเข้า-ออก เพื่อเก็บขยะที่จุดรวบรวมขยะต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ สมการที่ 5 กำหนดให้รถเก็บขยะต้องรับน้ำหนักขยะไม่เกินความสามารถในการบรรทุกขยะ สมการที่ 6 และ 7 ประกันว่าจะมีจำนวนรถ 1 เที่ยวเท่านั้น ที่ออกเดินทางจากจุดจอดรถเพื่อไปเก็บขยะที่จุดรวบรวมขยะ ต่าง ๆ และเดินทางกลับมายังจุดจอดเมื่อเก็บขยะครบทุกจุดในเส้นทางจนครบตามเงื่อนไขและสมการที่ 8 กำหนดให้ตัวแปรตัดสินใจในการเลือกเดินรถเก็บขยะบนเส้นทางระหว่างจุดที่เก็บขยะ 2 จุดใด ๆ

โปรแกรม lingo (Lindo Systems Inc., 2011) เป็น Software หนึ่งที่ใช้ในการแก้ปัญหาการ ตัดสินใจรูปแบบต่าง ๆ ทั้งปัญหาเชิงเส้นตรง (linear programming) ปัญหาที่ไม่เป็นเส้นตรง (non-linear programming) และปัญหาที่ต้องการคำตอบเป็นจำนวนเต็ม (integer programming) โปรแกรมนี้คิดค้น โดยบริษัท lindo system ประเทศสหรัฐอเมริกา ตั้งแต่ปี 1998 การใช้งานโปรแกรมจะเริ่มจากการ กำหนดตัวแปรและมิติ การกำหนดค่าให้ตัวแปรต่าง ๆ การสร้างสมการในการคำนวณ และสร้าง สมการเป้าหมาย ซึ่งเราอาจใช้ตัวแบบปัญหา mathematical model เขียนในโปรแกรมโดยตรงซึ่งคำตอบ ที่ได้จากโปรแกรม lingo นี้จัดเป็นคำตอบที่ดีที่สุด(optimal solution)ส่วนประกอบหลักของตัวแบบปัญหา บน lingo แสดงดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 ส่วนประกอบหลักของตัวแบบปัญหาบน LINGO

ส่วนประกอบของรูปแบบปัญหาที่เขียนบน lingo ในการเขียนตัวแบบปัญหาใน lingo นั้นจะประกอบด้วย ส่วนประกอบหลัก ๆ คือ

- 1) SET: ใน SET จะต้องมีการระบุตัวแปรและพารามิเตอร์ต่างๆที่ใช้ในตัวแบบจำลอง
- 2) Model Formulation: ในส่วนนี้จะต้องนำแบบจำลองปัญหาที่มีอยู่ เขียนลงบน lingo โดยแปลงเป็นภาษาของ lingo
- 3) DATA: เป็นส่วนที่ต้องทำการใส่ข้อมูลของพารามิเตอร์ต่างๆที่ต้องใช้ในการหาคำตอบหน้าตาของตัวแบบจำลองบน lingo

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

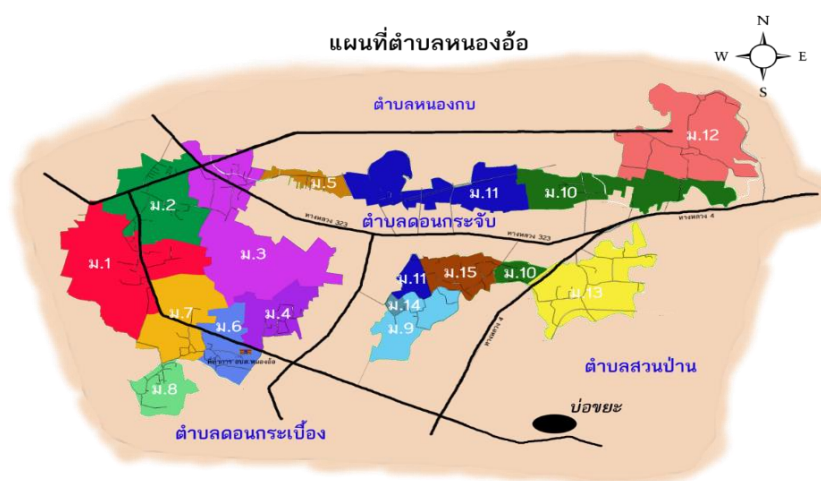
ในการศึกษาการปรับปรุงเส้นทางขนส่งขยะมูลฝอยนั้นจำเป็นต้องทำการสำรวจและรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องโดยมีวิธีการเก็บข้อมูลดังต่อไปนี้

ข้อมูลปฐมภูมิ

ผู้วิจัยทำการสำรวจเส้นทางและเก็บรวบรวมปริมาณขยะมูลฝอยภายในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองอ้อ ซึ่งพื้นที่รับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองอ้อแสดงดังภาพที่ 2 มีพื้นที่รับผิดชอบรวมทั้งสิ้น 28.10 ตารางกิโลเมตร ประมาณ 17,525 ไร่ เขตการปกครอง องค์การบริหารส่วนตำบลหนองอ้อแบ่งเขตการปกครองออกเป็น 15 ชุมชน คือ

1. ชุมชนหมู่ที่ 1 บ้านหนองบอน	8. ชุมชนหมู่ที่ 8 บ้านหนองหู่ช้าง
2. ชุมชนหมู่ที่ 2 บ้านหัวโป่งเล็ก	9. ชุมชนหมู่ที่ 9 บ้านหนองกระเจียว
3. ชุมชนหมู่ที่ 3 บ้านหัวโป่งใหญ่	10. ชุมชนหมู่ที่ 10 บ้านหนองตะแดง
4. ชุมชนหมู่ที่ 4 บ้านอ้อไทย	11. ชุมชนหมู่ที่ 11 บ้านทุ่งน้อย
5. ชุมชนหมู่ที่ 5 บ้านนาเจริญ	12. ชุมชนหมู่ที่ 12 บ้านลาดใหญ่
6. ชุมชนหมู่ที่ 6 บ้านหนองอ้อตะวันออก	13. ชุมชนหมู่ที่ 13 บ้านโรงข้าวสาร
7. ชุมชนหมู่ที่ 7 บ้านหนองอ้อตะวันตก	14. ชุมชนหมู่ที่ 14 บ้านหนองเจริญ
	15. ชุมชนหมู่ที่ 15 บ้านทุ่งเจริญ

การเก็บข้อมูลในครั้งนี้จะเดินทางไปเก็บรถเก็บขนขยะมูลฝอย เป็นเวลา 7 วัน เป็น วันทำการ 5 วัน วันหยุดราชการ 2 วัน ตั้งแต่เดือน มีนาคมถึงกรกฎาคม 2565 ซึ่งทำการสำรวจและจดบันทึก ปริมาณขยะมูลฝอยในแต่ละถังของแต่ละจุดเก็บ จำนวนถังรองรับขยะมูลฝอย ระยะทางที่จัดเก็บ เวลาที่ใช้ในการจัดเก็บ เวลาที่ใช้ในการเดินทางแต่ละจุดเก็บ จำนวนจุดเก็บ จำนวนชนิด ขนาดความจุและ สภาพการใช้งานของรถเก็บขนขยะมูลฝอย ตลอดจนเส้นทางในการเก็บขนและสภาพการจราจร และสถานที่ทิ้งขยะ เป็นต้น

ภาพที่ 2 พื้นที่รับผิดชอบองค์การบริหารส่วนตำบลหนองอ้อ

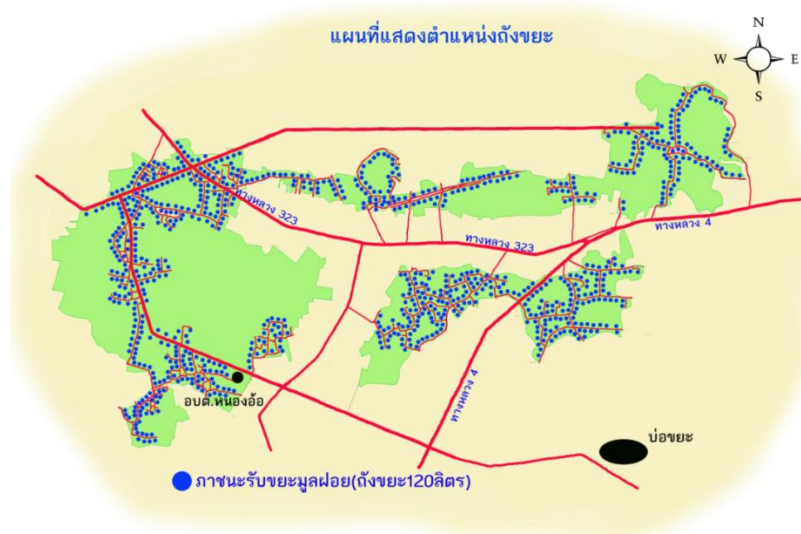
ข้อมูลทุติยภูมิ

ผู้ศึกษาจะทำการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งจะต้องขอความอนุเคราะห์จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยจะขอข้อมูลจากสำนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลหนองอ้อ โดยจะทำการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

- สภาพพื้นที่ ลักษณะทางภูมิศาสตร์ เขตการปกครอง
- จำนวนรถขนขยะ
- ขนาดและความจุของรถแต่ละคัน
- สถานที่จอดรถ และที่ทิ้งขยะ
- ประเภท ความจุ และจำนวนของภาชนะรองรับขยะ
- จำนวนขยะและสภาพการใช้งานของรถเก็บขนขยะมูลฝอย
- พื้นที่ รับผิดชอบ เส้นทางที่ใช้ในการเก็บขนปัจจุบัน
- จำนวนพนักงานประจำรถเก็บขนขยะมูลฝอย
- ค่าซ่อมรถ ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง ราคาและปีที่จัดซื้อรถเก็บขนขยะมูลฝอย

ซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบลหนองอ้อ มีพื้นที่รับผิดชอบรวมทั้งสิ้น 28.10 ตารางกิโลเมตร ประมาณ 17,525 ไร่ 15 ชุมชน ใช้รถบรรทุกขยะมูลฝอยชนิดอัดท้ายจำนวน 2 คัน หมายเลขทะเบียน

รบ.82-8950 ขนาดบรรจุ 10 ลูกบาศก์เมตร ประมาณ 8.8 ตัน หมายเลขทะเบียน รบ 82-7058 ขนาดบรรจุ 10 ลูกบาศก์เมตร ประมาณ 8.8 ตัน และมีจัดเก็บขยะ 17 จุด ดังแสดงในตารางที่ 1 และแผนที่แสดงตำแหน่งของที่ว่างถึงขยะแสดงดังภาพที่ 3

ภาพที่ 3 แผนที่แสดงตำแหน่งภาชนะใส่ขยะมูลฝอย

ตารางที่ 1 จำนวนถังขยะมูลฝอยในแต่ละหมู่บ้านปัจจุบันแบ่งเก็บเป็น 2 โซน

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	จำนวนถัง (ใบ)	เขต (zone)
1	บ้านหนองบอน	69	A
2	บ้านหัวโป่งเล็ก	75	A
3	บ้านหัวโป่งใหญ่	85	A
4	บ้านอโไทย	34	B
5	บ้านนาเจริญ	34	A
6	บ้านหนองออต ตะวันออก	43	B
7	บ้านหนองออตตะวันตก	45	B
8	บ้านหนองหูล่าง	32	B
9	บ้านหนองกระเจียว	21	B
10	บ้านหนองตะแดง	26	A,B
11	บ้านทุ่งน้อย	23	A,B
12	บ้านลาดใหญ่	34	A

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	จำนวนถัง (ใบ)	เขต (zone)
13	บ้านโรงขาวสาร	42	B
14	บ้านหนองเจริญ	5	B
15	บ้านทุ่งเจริญ	41	B

ผลการการวิจัย

จากการศึกษาพบว่าการจัดเส้นทางของการเก็บขยะมูลฝอยในปัจจุบันที่แสดงในภาพที่ 4 ใช้เวลานานในการเก็บขนขยะมูลฝอย นอกจากนี้ลักษณะของถนนไม่มีอุปสรรคในการดำเนินการในการเก็บขยะมูลฝอย แต่ในบางเส้นทางยังต้องปรับปรุงในด้านของปริมาณขยะมูลฝอยที่เก็บขน โดยลดจำนวนจุดเก็บขน เพื่อให้มีความสมดุลของปริมาณขยะมูลฝอยที่เก็บขน และเส้นทางที่มีการเดินทางโดยลดจำนวนจุดเก็บขน เพื่อให้มีความสมดุลในการเก็บขนขยะและเส้นทางที่มีการเดินทางทับเส้นทาง ทำให้มีการเก็บขยะมูลฝอยซ้ำซ้อนกันทำให้สิ้นเปลืองเวลาและค่าใช้จ่ายโดยไม่จำเป็น จากข้อมูลที่คุณศึกษาทำการสำรวจสามารถนำข้อมูลต่าง ๆ มาทำการคำนวณ วิเคราะห์หาเส้นทางที่เหมาะสมที่สุดโดยใช้โปรแกรมเชิงเส้น โดยมีข้อจำกัดดังนี้

1. ค่าน้ำมัน + ค่าบำรุงรักษาต้องไม่เกินค่าใช้จ่ายในปัจจุบัน
2. ปริมาณการจัดเก็บขนขยะมูลฝอยของรถแต่ละคันต้องบรรจุให้เต็มหรือใกล้เคียงปริมาณของการใช้ให้มากที่สุด
3. รถเก็บขนขยะมูลฝอยแต่ละคันที่วิ่งไปแล้วจะต้องเก็บจำนวนถังขยะให้ได้มากที่สุด

จากข้อจำกัดดังกล่าวผู้วิจัยได้ทำการคำนวณเพื่อออกแบบเส้นทางรถเก็บขนขยะมูลฝอยและขนส่งขยะมูลฝอยด้วยโปรแกรม lingo 14 ได้ดังตารางที่ 2 – 3

ตารางที่ 2 การจัดเส้นทางขนส่งปัจจุบัน

ประเภทของรถ	เส้นทางรถเดินทาง	จำนวน ถังขยะ	ระยะทาง ทั้งหมด
รถ 6 ล้อ 82-8950	0-1.2-1.3-1.4-1.5-1.6-1.7-1.8-1.9-1.10-1.11-1.12-1.13-1.14-1.15-1.16-1.17-1.18-1.19-1.20-0	326	51.10
รถ 6 ล้อ 82-7058	0-2.2-2.3-2.4-2.5-2.6-2.7-2.8-2.9-2.10-2.11-2.12-2.13-2.14-2.15-2.16-2.17-2.18-2.19-2.20-0	283	32.8
รวม		609	83.18

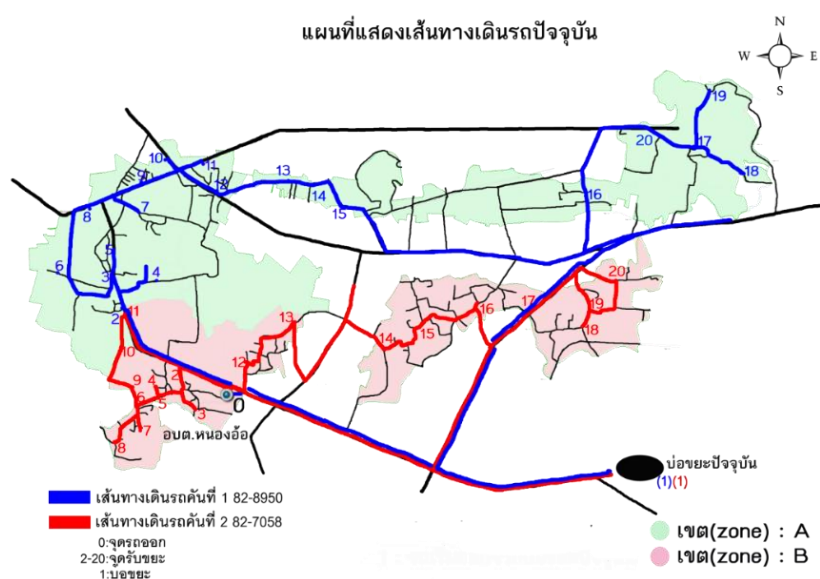
- *หมายเหตุ -1.2 หมายความว่า 1 คือ โซน A และ .2 หมายความว่า node ที่ 2
 -2.2 หมายความว่า 2 คือ โซน B และ .2 หมายความว่า node ที่ 2
 -0 คือ จุดเก็บรถ

ตารางที่ 3 การจัดเส้นทางขนส่งทางเลือกกรณีศึกษา

ประเภทของรถ	เส้นทางการเดินทาง	จำนวน ถึงขยะ	ระยะทาง ทั้งหมด
รถ 6 ล้อ 82-8950	1->16->14->17->20->19->18->15->23->24->22->21->27->28->26->15->30->31->29->13->12->40->1	321	42.8
รถ 6 ล้อ 82-7058	1->39->10->28->35->33->34->32->36->37->11->->4->7->8->6->5->9->2->3->40->1	288	16.0
รวม		609	58.8

*หมายเหตุ 1->16 หมายถึง node 1 ไป node 16

จากการแบ่งเขตเส้นทางที่ใช้ในการเก็บขยะมูลฝอยในปัจจุบันพบว่าการแบ่งเขตเส้นทางทำให้บริการเก็บรวบรวมและขนส่งขยะมูลฝอย ดังแสดงในรูปที่ 4 และข้อมูลการสำรวจระยะทาง ปริมาณถึงขยะ สามารถคำนวณหาค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับรถเก็บขนขยะมูลฝอยของแต่ละคันในปัจจุบัน กำหนดให้รถคันที่ 1 ทะเบียน 82-8950 และรถคันที่ 2 รถบรรทุก 82-7058 ได้แสดงในตารางที่ 4

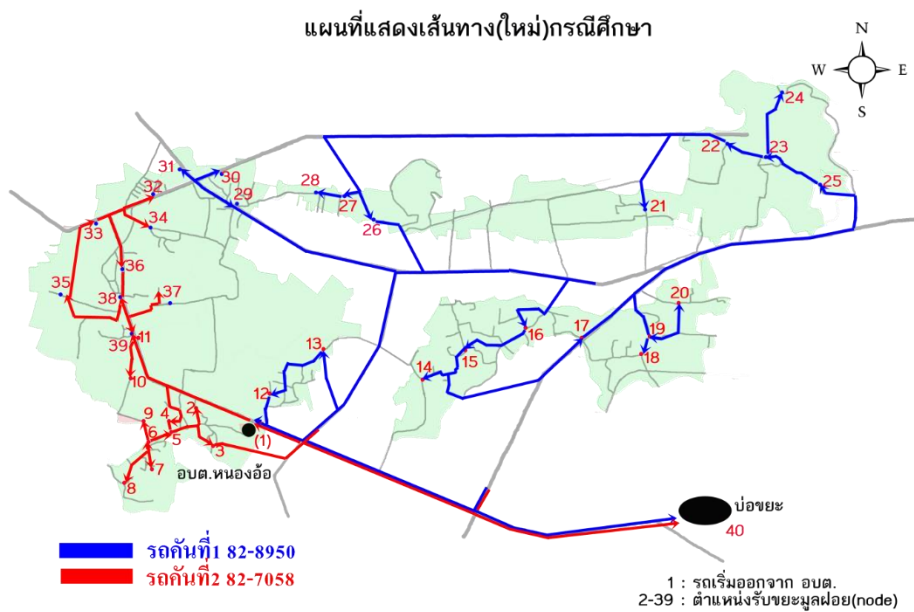

ภาพที่ 4 เส้นทางเดินรถปัจจุบัน

ตารางที่ 4 การคำนวณค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับรถเก็บขนขยะมูลฝอยปัจจุบัน

รายการ	รบ. 82- 8950	รบ. 82- 7058	รวม
จำนวนเที่ยว/วัน	1	1	2
ปริมาณถังขยะจัดเก็บ(ถัง)	326	283	609
ปริมาณขยะมูลฝอย(กก.)	2,347	2,037	4,384
ปริมาณขยะมูลฝอย(ลบ.ม.)	9.34	8.15	17.49
ระยะทาง(กม.)	42.8	32.8	75.6
เวลา(ชม.)	5.31	3.47	8.75
รวมค่าน้ำมันเชื้อเพลิง+ค่าบำรุงรักษา (บาท/กม)	11.2	17.6	28.8
รวมค่าใช้จ่าย (บาทต่อวัน)	479.36	557.28	1,036.64

เส้นทางกรณีศึกษา ที่ใช้ในการเก็บขยะมูลฝอยให้บริการเก็บรวบรวมและขนส่งขยะมูลฝอย ดังแสดงในภาพที่ 5 และจากข้อมูลการสำรวจระยะทาง ปริมาณถังขยะ สามารถคำนวณหาค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับรถเก็บขนขยะมูลฝอยของแต่ละคัน กำหนดให้รถคันที่ 1 ทะเบียน 82-8950 และรถคันที่ 2 ทะเบียน 82-7058 ได้ดังแสดงในตารางที่ 5

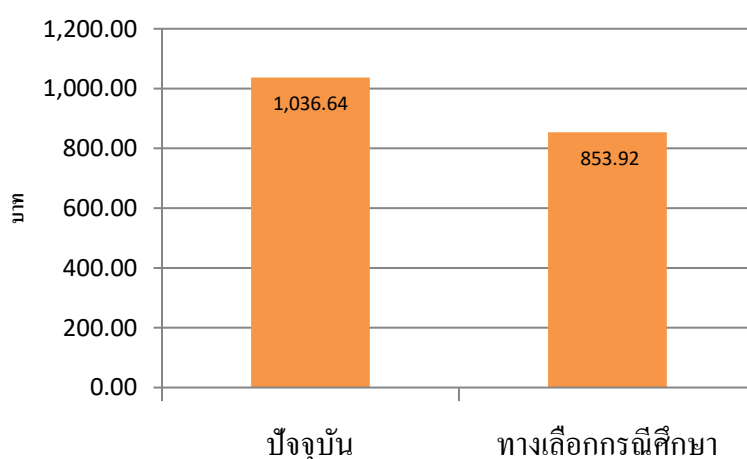

ภาพที่ 5 เส้นทางเดินรถกรณีศึกษา

ตารางที่ 5 การคำนวณค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับรถเก็บขนขยะมูลฝอยกรณีศึกษา

รายการ	รบ. 82- 8950	รบ. 82- 7058	รวม
จำนวนเที่ยว/วัน	1	1	2
ปริมาณถังขยะจัดเก็บ(ถัง)	321	288	609
ปริมาณขยะมูลฝอย(กก.)	2,311	2,073	4,384
ปริมาณขยะมูลฝอย(ลบ.ม.)	9.24	8.3	17.54
ระยะทาง(กม.)	51.1	16.0	67.1
เวลา(ชม.)	4.25	2.55	6.80
รวมค่าน้ำมันเชื้อเพลิง+ ค่าบำรุงรักษา (บาท/กม)	11.2	17.6	28.8
รวมค่าใช้จ่าย (บาทต่อวัน)	572.32	281.6	853.92

จากการคำนวณหาค่าใช้จ่ายในการเก็บขนขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองอ้อ ทางเลือกปัจจุบัน ค่าใช้จ่ายคิดเป็นเงินรวม 1,036.64 บาท/วัน ทางเลือกกรณีศึกษาค่าใช้จ่ายคิดเป็นเงินรวม 853.92 บาท/วัน มีค่าใช้จ่ายลดลง 182.72 บาท/วัน ซึ่งสามารถเขียนเป็นกราฟแท่งเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายดังแสดงในภาพที่ 6

ภาพที่ 6 กราฟเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายทางเลือกปัจจุบันและทางเลือกกรณีศึกษา

สรุปผล

งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาและประยุกต์การแก้ปัญหาโดยวิธีโปรแกรมเชิงเส้นใช้การสร้างแบบจำลองปัญหาทางคณิตศาสตร์และใช้โปรแกรม lingo ในการแก้ปัญหการจัดเส้นทางสำหรับยานพาหนะภายใต้เงื่อนไขปริมาณความจุเฉลี่ยของถังขยะแต่ละจุดและขนาดของการบรรทุกจำกัด เพื่อช่วยลดต้นทุนค่าน้ำมันในการขนส่งขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองอ้อ ผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูล

จำนวนถึงขยะและระยะทาง ทุกจุด โดยประมาณปริมาตรของถึงขยะเป็นค่าเฉลี่ย รวมทั้งสิ้น 609 ถัง จากนั้นจึงจัดรูปแบบปัญหาให้เป็นตัวแบบทางคณิตศาสตร์ และใช้โปรแกรม lingo ทำการประมวลผลผลที่ได้จากโปรแกรม lingo ทำให้สามารถลดค่าต้นทุนลงได้ ซึ่งจากเดิมมีค่าต้นทุนเฉลี่ยเป็นเงิน 1,036.64 บาทต่อวันใช้เวลาเก็บขนขยะมูลฝอย 8.75 ชั่วโมง กรณีศึกษาทางเลือกใหม่มีค่าต้นทุนเฉลี่ยเป็นเงิน 853.95 บาทต่อวันใช้เวลาเก็บขนขยะมูลฝอย 6.80 ชั่วโมง จะช่วยประหยัดต้นทุนได้วันละ 182.72 บาท คิดเป็นต้นทุนที่สามารถลดลง 17.62 % /วัน ถ้าคิดทั้งปีงบประมาณจะช่วยลดต้นทุนของหน่วยงานได้ถึง 66,692 บาท จากข้อมูลข้างต้นจึงสามารถสรุปได้ว่า การศึกษาการพัฒนากระบวนการจัดเก็บขยะมูลฝอยโดยวิธีระบบโปรแกรมเชิงเส้นและการใช้โปรแกรม lingo ในการแก้ปัญหาการจัดเส้นทางสำหรับยานพาหนะนั้นสามารถช่วยลดระยะทางการขนส่งและค่าใช้จ่ายลงได้จริง

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยและประยุกต์การแก้ปัญหาโดยวิธีโปรแกรมเชิงเส้นใช้การสร้างแบบจำลองปัญหาทางคณิตศาสตร์และใช้โปรแกรม lingo ในการแก้ปัญหาการจัดเส้นทางสำหรับยานพาหนะภายใต้เงื่อนไขปริมาณความจุเฉลี่ยของถึงขยะแต่ละจุดและขนาดของการบรรทุกจำกัด เพื่อช่วยลดต้นทุนค่าน้ำมันในการขนส่งขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองอ้อ ผลที่ได้จากโปรแกรม lingo ทำให้สามารถลดค่าต้นทุนลงได้ ซึ่งจากเดิมมีค่าต้นทุนเฉลี่ยเป็นเงิน 1,036.64 บาทต่อวันใช้เวลาเก็บขนขยะมูลฝอย 8.75 ชั่วโมง และทางเลือกใหม่มีค่าต้นทุนเฉลี่ยเป็นเงิน 853.95 บาทต่อวันใช้เวลาเก็บขนขยะมูลฝอย 6.80 ชั่วโมง จะช่วยประหยัดต้นทุนได้วันละ 182.72 บาท คิดเป็นต้นทุนที่สามารถลดลง 17.62 % /วัน ถ้าคิดทั้งปีงบประมาณจะช่วยลดต้นทุนของหน่วยงานได้ถึง 66,692 บาท จากข้อมูลข้างต้นจึงสามารถสรุปได้ว่า

1. ความสัมพันธ์ระหว่างระยะเวลากับระยะทาง พบว่า ผลรวมระยะเวลากับระยะทาง โดยวิธีดังเดิมมีค่าสูงกว่าผลรวมระยะทางโดยโปรแกรม lingo
2. แบบจำลองเส้นทางในการเดินทางโดยวิธีโปรแกรม lingo (เป็นประโยชน์อย่างมากต่อองค์การบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลหนองอ้อ ในด้านงบประมาณน้ำมันเชื้อเพลิงและด้านระยะเวลาการปฏิบัติงาน

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย พบว่า ปัญหาของปริมาณขยะมูลฝอยจากชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองอ้อ ผู้วิจัยได้ทำการออกแบบเส้นทางในการเก็บขยะขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองอ้อใหม่ขึ้นมา ซึ่งความรู้ใหม่ของเส้นทางในการจัดเก็บขยะที่จะออกแบบใหม่จะใช้โปรแกรม Lingo Version 14 สำหรับแก้ไขปัญหาการจัดเส้นทางในการจัดเก็บขยะขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองอ้อ ซึ่งมีพื้นที่รับผิดชอบขนาดเล็กโดยมีนักวิจัยหลายท่านได้นำเสนอโปรแกรมเชิงเส้น (Linear

Programming) และวิธีการเชิงวิวัฒนาการ (Evolutionary algorithm) นำมาประยุกต์ใช้สำหรับแก้ปัญหาการจัดเส้นทาง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

งานวิจัยนี้เน้นไปที่การสร้างเครื่องมือ เพื่อหาระยะทางในการจัดเก็บขยะที่เหมาะสมที่สุดซึ่งไม่ได้วิจัยในประเด็นพนักงานในการจัดเก็บขยะ ปริมาณขยะในแต่ละวัน ขนาดความจุของรถเก็บขยะ ได้นำเสนอการแก้ปัญหาการจัดเส้นทาง ดังนั้นควรมีการพัฒนาต่อโดยเพิ่มเงื่อนไขดังกล่าว

References

- Frederick, S.H. (2010), *Introduction to operations research*. 9th edition. New York: McGraw-Hill.
- Sae-lee, P. and Ritvirool, A. (2014). A Mixed-Integer linear programming model for workforce planning in the Pickled-Ginger production. *Naresuan University Engineering Journal*, 9(3), 48-54.
- Sae-lee, P. and Ritvirool, A. (2014). An integer linear programming model for herbal cosmetic production planning. *KMUTT Research and Development Journal*, 37(4), 347-360.
- Phosamrit, N. and Thammaphonphirat, W. (2010). A mathematical model for inventory-routing problem. *The Journal of King Mongkut's University of Technology North Bangkok*, 20(3), 544-551.
- Sirioran, P. (2014). Transportation cost reduction by optimal vehicle routing management a case study: the soft drink business. *Panyapiwat Journal*, 5, 272-279.
- Rapeepan Pitakaso, (2016). Evolutionary method using difference for solving logistics transportation problems. Ubon Ratchathani: Ubon Ratchathani University Press.
- Ragsdale, C. T. (2015). *Spreadsheet Modeling and Decision Analysis: A Practical Introduction to Business Analytics*. 7th edition. Connecticut: Cengage Learning.
- Lindo Systems Inc. (2011). *Lindo program student version*. Retrieved February 9, 2022, from www.lindo.com
- Napaporn Thanakamonpradit and Prathana Prathanadee, (2012) “Mixed Integer Linear Programming Model for Yard Location Selection,” 50th Kasetsart University Academic Conference, 31 Jan. – 2 Feb. 2012, pp 138-145.
- Lindo System Inc, (2014) *Lingo 14 Optimization Modeling Software for Linear, Nonlinear and Integer Programming*. Retrieved 29 May 29, 2022, from www.lindo.com

การพัฒนาหลักสูตรเกษตรปลอดภัยตามแนวทางเกษตรทฤษฎีใหม่เพื่อ เสริมสร้างทักษะชีวิตและทักษะอาชีพสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา

จังหวัดเพชรบูรณ์

Development of safety agriculture curriculum as new agricultural
theory to enhance life skills and professional skills for elementary
school students in Phetchabun province

กมลฉัตร กล่อมอิม

Kamolchart Klomim

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

Faculty of Education, Phetchabun Rajabhat University, Thailand

E-mail: Kamolchart.klo@pcru.ac.th

Received May 25, 2022; Revised July 11, 2022; Accepted July 21, 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาหลักสูตรเกษตรปลอดภัยตามแนวทางเกษตรทฤษฎีใหม่เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตและทักษะอาชีพสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา จังหวัดเพชรบูรณ์ วิธีดำเนินการวิจัยใช้กระบวนการสร้างและพัฒนา แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 สร้างและหาคุณภาพหลักสูตรเกษตรปลอดภัย โดยวิธีการสนทนากลุ่มและสัมภาษณ์กับเกษตรกรและนักวิชาการเกษตร หลังจากนั้นยกร่างหลักสูตรเกษตรปลอดภัยและนำเสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเหมาะสมของหลักสูตรและนำไปหาประสิทธิภาพกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 30 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ขั้นตอนที่ 2 การทดลองใช้หลักสูตรเกษตรปลอดภัยกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 30 คน ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง โดยใช้แบบแผนการทดลองแบบหนึ่งกลุ่มทดสอบหลังเรียนและแบบหนึ่งกลุ่มทดสอบก่อน-หลังการทดลองและขั้นตอนที่ 3 ประเมินการใช้หลักสูตรเกษตรปลอดภัย โดยการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนต่อการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้

ผลการวิจัยพบว่า ขั้นตอนที่ 1 หลักสูตรเกษตรปลอดภัยที่พัฒนามีประสิทธิภาพ E/E_c เท่ากับ 82.53/80.13 สามารถเสริมสร้างทักษะชีวิตและทักษะอาชีพสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ขั้นตอนที่ 2 ผลการทดลองใช้หลักสูตรเกษตรปลอดภัย พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนและหลังการใช้หลักสูตรเกษตรปลอดภัย พบว่าหลังเรียนมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมี

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีทักษะชีวิตและทักษะอาชีพสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 6 หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และขั้นตอนที่ 3 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีความคิดเห็นต่อการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ของหลักสูตรเกษตรปลอดภัยในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.54$, $SD = 0.63$)

คำสำคัญ: การพัฒนาหลักสูตร; เกษตรปลอดภัยตามแนวทางเกษตรทฤษฎีใหม่; ทักษะชีวิตและทักษะอาชีพ

Abstract

The objective of this research was to develop a safe agriculture curriculum as the new agricultural theory approach to enhance life skills and vocational skills for primary school students in Phetchabun province. The creation and development process were divided into 3 steps as follows. Step 1: Create and find quality, safe agriculture curriculum using focus groups and interviews with farmers and agricultural academics. After that, a draft agricultural safety curriculum was drafted and presented to experts to check the appropriateness of the curriculum and find its effectiveness with 30 non-sample Grade 6 students. Step 2: Test the agricultural safety curriculum with 30 sample Grade 6 students through purposive sampling using an experimental design of one group posttest and one group pretest-posttest. Step 3: Evaluate the use of the safe agriculture curriculum by evaluating student satisfaction with participating in learning activities.

The results showed that Step 1: The developed safe agriculture curriculum had an efficiency of E1/E2 equal to 82.53/80.13, thus enhancing life skills and professional skills for Grade 6 students. Step 2: Results of the agricultural safety curriculum in terms of student academic achievement before and after implementation, after studying, the average score was significantly higher than before, at the .01 level. After the experiment, life skills and professional skills for Grade 6 students were significantly higher than before, at the .01 level. Step 3: Grade 6 students' opinions on participating in the learning activities of the agricultural safety curriculum were at the highest level ($\bar{X} = 4.54$, $SD = 0.63$).

Keywords: Curriculum Development; Safe Agriculture As New Agricultural Theory Guidelines; Life Skill And Professional Skills

บทนำ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 ได้กำหนดยุทธศาสตร์การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ทุนมนุษย์ของประเทศไทยยังมีปัญหาในด้านคุณภาพคนในแต่ละช่วงวัย โดยผลลัพธ์ทางการศึกษาของเด็กวัยเรียนค่อนข้างต่ำ การพัฒนาความรู้และทักษะของแรงงานไม่ตรงกับตลาดงาน ในขณะที่คนไทยจำนวนไม่น้อยยังไม่สามารถคัดกรองและเลือกรับวัฒนธรรมได้อย่างเหมาะสม ซึ่งส่งผลกระทบต่อวิกฤตค่านิยม ทักษะคน และพฤติกรรมในการดำเนินชีวิต การพัฒนาในระยะต่อไปจึงต้องให้ความสำคัญกับการวางรากฐานการพัฒนาคนให้มีความสมบูรณ์ เพื่อให้คนไทยมีทัศนคติและพฤติกรรมตามบรรทัดฐานที่ดีของสังคม ได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพสูงตามมาตรฐานสากล และสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง มีสุขภาวะที่ดีขึ้น คนทุกช่วงวัยมีทักษะ ความรู้ และความสามารถเพิ่มขึ้นรวมทั้งสถาบันทางสังคมมีความเข้มแข็งและมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศเพิ่มขึ้น ทั้งนี้การพัฒนาคนหรือเสริมสร้างคนให้สอดคล้องกับบริบทของสังคมและความสามารถของตนซึ่งมีความสำคัญที่จะต่อยอดให้เกิดความสำเร็จ ซึ่งการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนให้บรรลุเป้าหมายจึงมีจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการออกแบบหลักสูตรที่มีความเหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ให้มีความสอดคล้องกับบริบทในสังคมของผู้เรียนที่เป็นความต้องการที่แท้จริง จึงจะทำให้การพัฒนาผู้เรียนได้ตรงตามศักยภาพ

ตามยุทธศาสตร์ที่ 2 ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขันได้กำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 การเกษตรสร้างมูลค่า เกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น เกษตรปลอดภัย เกษตรแปรรูป สอดคล้องกับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการพัฒนาทักษะอาชีพที่สอดคล้องกับความต้องการของประเทศ การบ่มเพาะการ เป็นนักคิด นักนวัตกรรม และการเป็นผู้ประกอบการใหม่ รวมทั้งทักษะชีวิตที่สามารถอยู่รวมและทำงานภายใต้ สังคมที่เป็นพหุวัฒนธรรมโดยให้ “ผู้เรียน ประชาชนทุกช่วงวัยในแต่ละพื้นที่ทุกจังหวัดดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข บนพื้นฐานหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21”

จังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นพื้นที่ที่เหมาะสมกับการปลูกพืชการเกษตรโดยมีจำนวนเกษตรกรที่ผ่านการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ ณ ปี 2561 มีจำนวน 22 ราย พื้นที่เพาะปลูกรวม 798.642 ไร่ และมีประเภทพืชรวม 63 ชนิด โดยพืชที่มีพื้นที่ปลูกมากที่สุด คือ ใบหม่อน มะพร้าว มะขามเปรี้ยวยักษ์ ตามลำดับ ส่วนจำนวนเกษตรกรที่ผ่านการรับรองมาตรฐานเกษตรปลอดภัย (GAP) ณ ปี 2561 มีจำนวน 818 ราย พื้นที่เพาะปลูกรวม 6,535.53 ไร่ และมีประเภทพืชรวม 106 ชนิด โดยพืชที่มีพื้นที่ปลูกมากที่สุด คือ มะขาม มะม่วง หน่อไม้ฝรั่ง ตามลำดับ โดยพืชที่ได้รับรองมีทั้งหมด 55 ชนิด คือ สลัดพิเลย์โซซ์เบร์รี่ สลัดคอส สลัดกรีนโอ๊ค สลัดเรดโอ๊ค สลัดเรดคอรัล สลัดบัตเตอร์เฮด ผักกาดแก้ว ผักกาดหอม วอเตอร์เครส ชะอม มะนาว เลมอน บวบเหลี่ยม เบบีแครอท ซาโยเต้ ถั่วพู ถั่วแขก ถั่วฝักยาว ผักบุ้ง ดอกชมจันทร์ ต้นหอม ผักชี ผักชีใบเลื่อย ข่า ขึ้นฉ่าย สารแหน่ บล๊อคน้อย ไตโตเกียว จิงจูฉ่าย มะพร้าว กล้วย ผักกาดกวางตุ้ง คื่นห่อ กระเจี๊ยบเขียว พริก ฝรั่ง มะม่วง ตะไคร้ หน่อพริก

ใบหม่อน มะขามเปรี้ยว มะเขือเปราะ แผลง แดงกวา ผักกาดฮ่องเต้ ผักโขม หน่อไม้ฝรั่ง ข้าวโพดหวาน หน่อไม้ หน่อไม้ฝรั่ง ข้าวโพด มะละกอ มะเขือเทศราชินี พักทอง กะเพรา (ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรเพชรบูรณ์, 2561)

อีกหนึ่งฐานทางเศรษฐกิจของจังหวัดเพชรบูรณ์ที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่ง คือภาคการท่องเที่ยวซึ่งเป็นปัจจัยทำให้เกิดสาขาอาชีพตามมาอย่างหลากหลาย อาทิ การบริการ การค้าจากแหล่งท่องเที่ยว ดังนี้ ภูทับเบิก เขาตะเคียนโง๊ะ ทุ่งแสงหลวง วัดพระธาตุช่อนแก้ว Pino Latte Resort & Café Bluesky Garden ทุ่งกังหันลมเขาค้อ และอุทยานแห่งชาติน้ำหนาว เป็นต้น ซึ่งในแต่ละปีจะมีนักท่องเที่ยวเดินทางมาเยือนเพิ่มขึ้นทุกปีทำให้สร้างรายได้ให้จังหวัดเพชรบูรณ์ ปีละโดยเฉลี่ย 1.9 พันล้านบาท สำหรับคุณภาพสิ่งแวดล้อมของจังหวัดเพชรบูรณ์อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานระดับดี ทำให้สภาพแวดล้อมของจังหวัดเพชรบูรณ์เป็นพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์เต็มไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติมากมาย อันเป็นปัจจัยสำคัญที่เป็นรากฐานของการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และส่งเสริมการพัฒนาเกษตรปลอดภัย นอกจากนี้จังหวัดเพชรบูรณ์ยังมีถนนคนเดิน पैด-ชะ-บูน จะเป็นตลาดต้องชมแห่งที่ 2 ของจังหวัดเพชรบูรณ์ ซึ่งตลาดแห่งนี้บริหารงานโดยเทศบาลเมืองเพชรบูรณ์และมีจุดเด่นดึงดูดคนในชุมชนและนักท่องเที่ยวให้เข้ามาใช้บริการไม่ว่าจะเป็นเวทีการแสดง ความสามารถของศิลปิน นักเรียน เยาวชนในชุมชน กิจกรรมการต่างๆ ที่สำคัญสินค้าที่จำหน่ายในตลาดมีความหลากหลายทั้งผักผลไม้ตามฤดูกาล อาหาร ขนมพื้นบ้าน ที่มีรสชาติที่ดี สินค้าทำมือ ของฝาก ของที่ระลึก ราคาเยียมเยาสามารถดึงดูดคนในชุมชนและนักท่องเที่ยวให้เข้ามาใช้บริการได้ สำนักงานพาณิชย์จังหวัดเพชรบูรณ์ จึงได้เข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาตลาดชุมชนแห่งนี้ ที่เน้นความเป็นเอกลักษณ์พาณิชย์ และคงไว้ซึ่งความเป็นอัตลักษณ์ของชุมชนโดยดำเนินการปรับปรุงภูมิทัศน์ตลาดและบริเวณโดยรอบให้มีความสะอาด และสวยงาม จัดตั้งจุดถ่ายภาพ สถานที่ตั้งเครื่องชั่งกลาง ป้ายบอกทางและประชาสัมพันธ์ตลาดผ่านสื่อต่างๆที่เกี่ยวข้องโดยถนน คนเดิน पैด-ชะ-บูน จัดขึ้นทุกวันศุกร์ ตั้งแต่เวลา 17.00 –21.00 น.

นอกจากนี้ จังหวัดเพชรบูรณ์ได้กำหนดประเด็นยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดด้านการเกษตร คือ การส่งเสริมเกษตรปลอดภัยการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต และสร้างมูลค่าเพิ่มภายใต้สัญลักษณ์ “กรีนมาร์เก็ต เพชรบูรณ์” เพื่อเป็นการสนองตอบยุทธศาสตร์และ วิสัยทัศน์ของจังหวัด ประกอบกับรัฐบาลมีนโยบายพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากโดยเน้นเกษตรทฤษฎีใหม่ และหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช (รัชกาลที่ 9) ดังนั้นทางสำนักงานพาณิชย์จังหวัดจึงได้จัดทำโครงการประชาสัมพันธ์สินค้าเกษตร /เกษตรแปรรูปปลอดภัยภายใต้สัญลักษณ์ “กรีนมาร์เก็ต เพชรบูรณ์” ขึ้นเพื่อให้นโยบายของจังหวัดบรรลุผลสำเร็จสอดคล้องกับรองผู้ว่าราชการจังหวัดเพชรบูรณ์ กล่าวว่า พืชผักที่บริโภคภายในประเทศกว่า 40 % ผลิตจากจังหวัดเพชรบูรณ์ ก่อนกระจายไปสู่ผู้บริโภคทั่วประเทศ นโยบายกรีนส์มาเก็ต 2 ปีที่ผ่านมา มุ่งเน้นให้เกษตรกรปลูกผักปลอดภัย นอกจากทำให้ราคาผลผลิตเพิ่มขึ้นจากเดิมถึง 3 เท่าแล้ว ยังเป็นการอนุรักษ์ป่าต้นน้ำ

ล่าสุดมีเกษตรกรเข้าร่วมกว่า 3,000 ราย รวมกลุ่มเป็นสหกรณ์การเกษตร 7 แห่ง เพื่อเพิ่มอำนาจต่อรองราคาได้ ทั้งนี้จะเร่งดำเนินการต่อยอดด้วยการเพิ่มจุดจัดจำหน่ายผลผลิต ตามนโยบายกรีนส์มาเก็ต ตามหัวเมืองหลักของประเทศ ประสานแหล่งท่องเที่ยว และสถานที่ราชการ เช่น โรงพยาบาล นำผลผลิตเกษตรปลอดภัยไปจัดจำหน่าย รวมทั้งให้ผู้ประกอบการท่องเที่ยวเข้ามาเป็นสมาชิกสหกรณ์ โดยบูรณาการร่วมกับสหกรณ์ รวมทั้งการรับไปจำหน่ายอีกด้วย

ยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นตามพระราชบัญญัติ 20 ปี (พ.ศ.2560–2579) เป็นมหาวิทยาลัยการพัฒนาชุมชนเชิงพื้นที่ที่ติด 1 ใน 10 ของกลุ่ม 3 การพัฒนาชุมชนเชิงพื้นที่ (Area –Based and Community) ภายใน 5 ปี (2568) ด้านพันธกิจของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ การบูรณาการพันธกิจสัมพันธ์โดยใช้องค์ความรู้ตามศาสตร์พระราชาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น และด้านการผลิตและพัฒนาครู ส่งเสริมการสร้างนวัตกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สู่อุตสาหกรรม 4.0 สอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 โดยมีพันธกิจดังนี้ 1) พัฒนาคุณภาพผู้เรียน ให้มีความรู้ทักษะวิชาการ ทักษะชีวิต ทักษะอาชีพ และคุณลักษณะในศตวรรษที่ 21 2) สร้างโอกาสความเสมอภาค ลดความเหลื่อมล้ำ ให้ผู้เรียนทุกคนได้รับบริการทางการศึกษาอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม 3) ส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ยึดหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง และสอดคล้องกับเป้าประสงค์ประกอบด้วย 1) สถานศึกษาร่วมมือกับชุมชนภาคเอกชน และผู้เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาระดับพื้นที่ จัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนเพื่อการเรียนรู้ในทุกมิติ เป็นโรงเรียนนวัตกรรม 2) ส่งเสริมการน้อมนำศาสตร์พระราชาและพระบรมราชูปถัมภ์ด้านการศึกษาสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมและยั่งยืน

และจากพันธกิจหลักของมหาวิทยาลัยที่มีแนวทางการขับเคลื่อนการพัฒนาเชิงพื้นที่ในทิศทางเดียวกันผู้วิจัยจึงมีแนวคิดในการพัฒนาระบบบริหารจัดการงานวิจัยบูรณาการกับการจัดการเรียนการสอนเชิงพื้นที่เพื่อพัฒนาท้องถิ่นให้กับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา จังหวัดเพชรบูรณ์ ในด้านการพัฒนาหลักสูตรเกษตรปลอดภัยตามแนวทางเกษตรทฤษฎีใหม่ในพื้นที่อย่างเป็นระบบ โดยมหาวิทยาลัยเป็นกลไกในการขับเคลื่อนให้ชุมชนท้องถิ่นโดยภาพรวมของจังหวัดเพชรบูรณ์ มีการพัฒนาอย่างบูรณาการทั้งในด้านการพัฒนาการเรียนการสอนและการพัฒนาท้องถิ่น เน้นการสร้างวัฒนธรรมทำงานร่วมกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและกลุ่มเกษตรกรในพื้นที่เพื่อให้เกิดการประสานการดำเนินการวิจัยเพื่อพัฒนาผลผลิตของชุมชนทุกกลุ่ม

สำหรับการพัฒนางานวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่ในปี 2565 นี้จะมุ่งเน้นการวิจัย ด้านพัฒนาหลักสูตรเกษตรปลอดภัยตามแนวทางเกษตรทฤษฎีใหม่เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตและทักษะอาชีพ สำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาที่ 6 จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยการยกระดับและเพิ่มมูลค่า “ผักปลอดภัย” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 4) สร้างและหาคุณภาพหลักสูตรเกษตรปลอดภัยตามแนวทางเกษตรทฤษฎีใหม่เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตและทักษะอาชีพสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา จังหวัดเพชรบูรณ์ 2) ทดลอง

ใช้หลักสูตรเกษตรปลอดภัยตามแนวทางเกษตรทฤษฎีใหม่เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตและทักษะอาชีพสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา จังหวัดเพชรบูรณ์ 3) ประเมินหลักสูตรเกษตรปลอดภัยตามแนวทางเกษตรทฤษฎีใหม่เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตและทักษะอาชีพสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยคาดหวังให้เกิดผลลัพธ์การดำเนินงาน คือ นักจัดการงานวิจัยที่มีคุณภาพ นักเรียนมีทักษะชีวิตและทักษะอาชีพสามารถสร้างรายได้เพิ่มขึ้นระหว่างเรียนหรือกลุ่มเกษตรกรคุณภาพภาคีเครือข่ายคุณภาพและนักวิชาการที่มีคุณภาพ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อสร้างและหาคุณภาพหลักสูตรเกษตรปลอดภัยตามแนวทางเกษตรทฤษฎีใหม่เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตและทักษะอาชีพสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดเพชรบูรณ์
2. เพื่อทดลองใช้หลักสูตรเกษตรปลอดภัยตามแนวทางเกษตรทฤษฎีใหม่เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตและทักษะอาชีพสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดเพชรบูรณ์
3. เพื่อประเมินการใช้หลักสูตรเกษตรปลอดภัยตามแนวทางเกษตรทฤษฎีใหม่เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตและทักษะอาชีพสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดเพชรบูรณ์

ระเบียบวิธีวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 สร้างและหาคุณภาพหลักสูตรเกษตรปลอดภัยตามแนวทางเกษตรทฤษฎีใหม่เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตและทักษะอาชีพสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดเพชรบูรณ์

1. แหล่งข้อมูล

กลุ่มเป้าหมาย 1. ผู้เชี่ยวชาญ ด้านเกษตรกร จำนวน 5 คน 2. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านวังชะนาง ตำบลท้ายดง อำเภอวังโป่ง จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 30 คน ภาคเรียนที่ 2 ปีพ.ศ.2564

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

แบบบันทึกข้อมูลการสนทนากลุ่มและแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

รวบรวมข้อมูลจากสัมภาษณ์เกษตรกรด้านเกษตรปลอดภัยพื้นที่จังหวัดเพชรบูรณ์และศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องด้านเกษตรปลอดภัย

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เชิงพรรณนา ด้วยการหาค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ขั้นตอนที่ 2 ทดลองใช้หลักสูตรเกษตรปลอดภัยตามแนวทางเกษตรทฤษฎีใหม่เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตและทักษะอาชีพสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดเพชรบูรณ์

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 300 คน ปีพ.ศ.2564 จังหวัด เพชรบูรณ์

1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนชุมชนบ้านวังกระดาศเงิน ตำบลท้ายดง อำเภอวังโป่ง จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 30 คน ภาคเรียนที่ 2 ปีพ.ศ.2564 ซึ่งได้มาด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

แบบทดสอบและแบบประเมิน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

รวบรวมข้อมูลจากผลการทดลองใช้หลักสูตรเกษตรปลอดภัยตามแนวทางเกษตรทฤษฎีใหม่

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เชิงพรรณนา ด้วยการหาความถี่ และค่าร้อยละ

ขั้นตอนที่ 3 ประเมินการใช้หลักสูตรเกษตรปลอดภัยตามแนวทางเกษตรทฤษฎีใหม่เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตและทักษะอาชีพสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดเพชรบูรณ์

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 300 คน ภาคเรียนที่ 2 ปี พ.ศ. 2564 จังหวัดเพชรบูรณ์

1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนชุมชนบ้านวังกระดาศเงิน ตำบลท้ายดง อำเภอวังโป่ง จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 30 คน ภาคเรียนที่ 2 ปีพ.ศ.2564 ซึ่งได้มาด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

แบบประเมินหลักสูตรเกษตรปลอดภัยตามแนวทางเกษตรทฤษฎีใหม่เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิต และทักษะอาชีพสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

รวบรวมข้อมูลจากนักเรียนในการสร้างเกษตรปลอดภัยตามแนวทางเกษตรทฤษฎีใหม่เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตและทักษะอาชีพสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดเพชรบูรณ์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เชิงพรรณนา ด้วยการหาค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

1. ผลการสร้างและหาคุณภาพหลักสูตรเกษตรปลอดภัยตามแนวทางเกษตรทฤษฎีใหม่เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตและทักษะอาชีพสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่าหลักสูตรเกษตรปลอดภัยมีประสิทธิภาพ ตามเกณฑ์ E/E_2 เท่ากับ 82.53/80.13 ปรากฏผลดังตาราง 1

ตารางที่ 1 ประสิทธิภาพของหลักสูตรเกษตรปลอดภัยตามแนวทางเกษตรทฤษฎีใหม่เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตและทักษะอาชีพสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดเพชรบูรณ์

จำนวนนักเรียน n = 30	คะแนนทดสอบระหว่างเรียน (E ₁)					ทดสอบหลังเรียน E/E ₂	
	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 3	ครั้งที่ 4	รวม	(E ₂)	
คะแนนเต็ม	25	25	25	25	100	25	
คะแนนรวม	616	618	620	622	2476	601	82.53/
ร้อยละ	82.13	82.40	82.67	82.93	82.53	80.13	80.13
ร้อยละเฉลี่ย	82.53					80.13	

การทดลองใช้หลักสูตรเกษตรปลอดภัยตามแนวทางเกษตรทฤษฎีใหม่เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตและทักษะอาชีพสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดเพชรบูรณ์ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการใช้หลักสูตรเกษตรปลอดภัย ตามแนวทางเกษตรทฤษฎีใหม่เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตและทักษะอาชีพสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดเพชรบูรณ์ ใน 3 ด้าน ดังนี้

2.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า การทดสอบหลังเรียน มีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 20.03 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 80.12 และเมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์ คะแนนสอบหลังเรียนของนักเรียนสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ปรากฏผลดังตาราง 2

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนด้วยหลักสูตรเกษตรปลอดภัยเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70

							Sig
การทดสอบ	n	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	SD	% of Mean	t	(1-tailed)
หลังเรียน	30	25	20.03	1.29	80.12	10.67*	0.00

*p<.01

2.2 ทักษะชีวิตและการใช้ทักษะอาชีพ พบว่า นักเรียนที่ได้รับการใช้หลักสูตรเกษตรปลอดภัยมีทักษะชีวิต ก่อนการทดลอง ($\bar{X}$ =10.60, SD=1.79) หลังการทดลอง($\bar{X}$ =19.96, SD=1.27) และการใช้ทักษะชีวิตก่อนการทดลอง ($\bar{X}$ =10.37, SD=1.73) หลังการทดลอง ($\bar{X}$ =20.03, SD= 1.40) สรุปได้

ว่านักเรียนที่ได้รับการใช้หลักสูตรเกษตรปลอดภัยมีทักษะชีวิตและทักษะอาชีพหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ปรากฏผลดังตาราง 3 และตาราง 4

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังการทดลองการใช้ทักษะชีวิต

การทดลอง	n	$\bar{X}$	SD	D	SD	t	Sig (1-tailed)
ก่อนเรียน	30	10.60	1.79	9.36	1.03	49.64*	0.00
หลังเรียน	30	19.96	1.27				

*p<.01

ตารางที่ 4 การเปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังการทดลองด้านการใช้ทักษะอาชีพ

การทดลอง	n	$\bar{X}$	S.D.	D	SD	t	Sig (1-tailed)
ก่อนเรียน	30	10.37	1.73	9.66	0.71	74.45*	0.00
หลังเรียน	30	20.03	1.40				

*p<.01

3. ผลประเมินการใช้หลักสูตรเกษตรปลอดภัยตามแนวทางเกษตรทฤษฎีใหม่เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตและทักษะอาชีพสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตรเกษตรปลอดภัยโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.55, SD. = 0.54) ปรากฏผลดังตาราง 5

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความพึงพอใจของนักเรียนต่อการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตรเกษตรปลอดภัย

รายการ	ระดับความพึงพอใจ		
	$\bar{X}$	SD	แปลผล
1. สื่อต่างๆที่ครูใช้จัดกิจกรรมช่วยกระตุ้นให้อยากเรียนรู้	4.53	0.55	มากที่สุด
2. แหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียนที่ครูใช้จัดกิจกรรมเหมาะสม	4.52	0.50	มากที่สุด
3. ระยะเวลาที่ใช้จัดกิจกรรมแต่ละครั้งเหมาะสม	4.50	0.62	มากที่สุด
4. กิจกรรมที่ครูจัดขึ้นมีความหลากหลายน่าสนใจ	4.54	0.71	มากที่สุด
5. กิจกรรมช่วยให้ฉันมีความมั่นใจและกล้าคิดกล้าแสดงออก	4.50	0.61	มากที่สุด
6. กิจกรรมที่ครูจัดช่วยให้เปิดโลกทัศน์ ทำให้ฉันได้เรียนรู้สิ่งใหม่ๆ	4.52	0.63	มากที่สุด
7. ฉันชอบที่ได้เรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติจริง	4.61	0.64	มากที่สุด
8. ฉันชอบที่ได้สะท้อนการเรียนรู้โดยการลงมือปฏิบัติจริง	4.55	0.73	มากที่สุด

รายการ	ระดับความพึงพอใจ		
	$\bar{X}$	SD	แปลผล
9. ฉันรู้สึกมีความสุขสนุกสนานในขณะที่ทำกิจกรรม	4.51	0.55	มากที่สุด
10. ฉันสามารถนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้	4.62	0.75	มากที่สุด
รวม	4.54	0.63	มากที่สุด

สรุปผล

1. การสร้างและหาคุณภาพหลักสูตรเกษตรปลอดภัยตามแนวทางเกษตรทฤษฎีใหม่เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตและทักษะอาชีพสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่าหลักสูตรเกษตรปลอดภัยมีประสิทธิภาพ ตามเกณฑ์ E/E_2 เท่ากับ 82.53/80.13

2. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการใช้หลักสูตรเกษตรปลอดภัย ตามแนวทางเกษตรทฤษฎีใหม่เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตและทักษะอาชีพสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดเพชรบูรณ์ ปรากฏว่า 2.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า นักเรียนมีคะแนนสอบหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 2.2 ทักษะชีวิตและการใช้ทักษะอาชีพ พบว่านักเรียนที่ได้รับการใช้หลักสูตรเกษตรปลอดภัยมีทักษะชีวิตและทักษะอาชีพหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ประเมินการใช้หลักสูตรเกษตรปลอดภัยตามแนวทางเกษตรทฤษฎีใหม่เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตและทักษะอาชีพสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตรเกษตรปลอดภัยโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.55$, SD. = 0.54)

อภิปรายผลการวิจัย

1. การพัฒนาหลักสูตรเกษตรปลอดภัยตามแนวทางเกษตรทฤษฎีใหม่เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตและทักษะอาชีพสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา จังหวัดเพชรบูรณ์ ที่พัฒนาขึ้นโดยประยุกต์ทฤษฎีการพัฒนาหลักสูตรของเทเลอร์ (Tyler, 1962) เพราะว่าหลักสูตรของเทเลอร์ เป็นการยึดความสำเร็จของผู้เรียนส่วนใหญ่เป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจโดยอาศัยการวัดพฤติกรรมก่อนและหลังเรียนและมีการกำหนดเกณฑ์ไว้ก่อนล่วงหน้า เนื่องจากมีการออกแบบหลักสูตรโดยประยุกต์กิจกรรมตามแนวทางเกษตรทฤษฎีใหม่เพื่อให้นักเรียนในพื้นที่ได้บริโภคผักปลอดสารพิษ มีสุขภาพร่างกายแข็งแรงสามารถลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ในครอบครัวและดำรงชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม รวมทั้งสร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนสู่การสร้างโอกาส สร้างอาชีพ สร้างรายได้ ผลการวิจัยนี้

สอดคล้องกับงานวิจัยของ ออมสิน จตุพร (2560) พบว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตร มีความรู้ความเข้าใจในถิ่นฐานหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. หลักสูตรเกษตรปลอดภัยตามแนวทางเกษตรทฤษฎีใหม่เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตและทักษะอาชีพสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา จังหวัดเพชรบูรณ์ ทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้สูงขึ้น เนื่องจากผู้เรียนมีส่วนร่วมค้นพบความรู้ด้วยตนเองหรือสร้างความรู้ด้วยตนเองที่นำไปสู่การสร้างโอกาส สร้างอาชีพ สร้างรายได้ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะชีวิตในด้านการคิดวิเคราะห์ การตัดสินใจ และแก้ไขปัญหาอย่างสร้างสรรค์ นอกจากนี้ ผู้เรียนยังมีทักษะด้านการใช้ทักษะชีวิตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 เนื่องจากกิจกรรมการเรียนการสอนเกษตรอินทรีย์เป็นกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองในการสร้างโอกาส สร้างอาชีพ สร้างรายได้และการใช้ทักษะชีวิตสูงขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ สรเดช เลิศวัฒนาวนิช (2560) พบว่า คะแนนเฉลี่ยทักษะอาชีพหลังการทดลองใช้หลักสูตรสูงกว่าก่อนทดลองใช้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 นอกจากนี้หลักสูตรเกษตรอินทรีย์ที่พัฒนาขึ้นทำให้ผู้เรียนมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.55$, $SD. = 0.54$) ทั้งนี้เนื่องจากเนื้อหาและกิจกรรมของหลักสูตรออกแบบเพื่อให้ผู้เรียนสามารถสร้างโอกาส สร้างอาชีพ สร้างรายได้ และกิจกรรมของหลักสูตรช่วยให้ผู้เรียนมีความมั่นใจ กล้าคิดและกล้าแสดงออก เพราะสะท้อนการเรียนรู้โดยการแลกเปลี่ยนและการปฏิบัติจริงผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ สรเดช เลิศวัฒนาวนิช (2560) พบว่า ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรอยู่ในระดับมากและสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิมพ์พร ธรรมสนธิ์ (2559) พบว่า ผู้เรียนมีความคิดเห็นต่อหลักสูตรอยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 การพัฒนาหลักสูตรเกษตรปลอดภัยตามแนวทางเกษตรทฤษฎีใหม่เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตและทักษะอาชีพสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา จังหวัดเพชรบูรณ์ ที่สร้างขึ้น สามารถใช้ในการจัดการเรียนรู้กับนักเรียนในระดับชั้นอื่น ๆ ได้

1.2 ครูผู้สอนควรสร้างความคุ้นเคยและสร้างความสัมพันธ์อันดีกับนักเรียนเพื่อให้ผู้เรียนมีความกล้าแสดงออก กล้าซักถาม หรือแสดงความคิดเห็นโดยไม่เขินอายซึ่งจะส่งผลให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่เรียนมากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการพัฒนาหลักสูตรเกษตรปลอดภัยสู่ชุมชนเพื่อส่งเสริมการบริโภคพืชผักที่ปลอดภัย

2.2 ควรมีการพัฒนาหลักสูตรเกษตรปลอดภัยในระดับชั้นมัธยมศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงเกษตรและสหกรณ์การเกษตร. (2560). แผนพัฒนาการเกษตรในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560 – 2564). กรุงเทพฯ: กระทรวงเกษตรและสหกรณ์การเกษตร.
- พิมพ์พร ธรรมสนธิ์. (2559). การพัฒนาหลักสูตรสาระการเรียนรู้เพิ่มเติม เรื่อง ตำนานเมืองชาละวัน จังหวัดพิจิตร กลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรเพชรบูรณ์. (2561). พันธุ์พืชในท้องถิ่น. สืบค้นเมื่อ 14 ตุลาคม 2564, จาก <https://www.doa.go.th/ac/phetchabun/>
- สรเดช เลิศวัฒนาวิช. (2560). การพัฒนากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโดยใช้โครงงานเป็นฐานเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพและคุณลักษณะในการประกอบอาชีพสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา (วิทยานิพนธ์การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ออมสิน จตุพร. (2560). การพัฒนาหลักสูตรประวัติศาสตร์ท้องถิ่นตามแนวคิดการศึกษาอิงถิ่นฐานสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา: กรณีชุมชนลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาตอนบน จังหวัดนครสวรรค์ (วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- Tyler, R. (1962). *Basic Principia of Curriculum and Instruction*. Chicago: University of Chicago press.

กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการตามแนวคิดเชิงนวัตกรรม

Academic Management Strategies According to Innovative Concepts

สุชาติ หูทิพย์¹, ทนง ทองภูเบศร์² และ พิกพ วะชังเงิน³

Suchart HooTip¹, Thanong Thongpubas² and Pipob Wachangoun³

^{1,2,3}วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

^{1,2,3}College of Innovation Management, Rajamangala University of Technology Rattanakosin, Thailand

E-mail: ¹mamachalee55@gmail.com; ²thanong.tho@rmutr.ac.th; ³Pipobwachungngern@gmail.com

Received June 23, 2023; Revised August 21, 2023; Accepted September 18, 2023

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ (1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการ (2) เพื่อพัฒนากลยุทธ์การบริหารงานวิชาการตามแนวคิดเชิงนวัตกรรม รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวกับกลยุทธ์การบริหารจัดการและแนวคิดทฤษฎีเชิงนวัตกรรม เป็นกรอบการวิจัย พื้นที่วิจัยเป็นสถานศึกษาในระดับมัธยมศึกษา สังกัดเขตตรวจราชการที่ 4 ประกอบด้วย 4 จังหวัด คือ จังหวัดสมุทรสงคราม จังหวัดสมุทรสาคร จังหวัดเพชรบุรี และจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญคือผู้บริหารสถานศึกษาที่มีผลการดำเนินงานดีเด่น ที่ผ่านเกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอกรอบที่ 3 จังหวัดละ 4 คน ใช้วิธีโดยการเลือกแบบเจาะจงรวม 16 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็น การวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิเคราะห์เนื้อหาแล้วเขียนบรรยายเชิงพรรณนา ผลการวิจัย วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการตามแนวคิดเชิงนวัตกรรมพบว่า การจัดการเกี่ยวกับหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน สื่อการสอน งานวัดผลและประเมินผล ควรมีการบริหารงานที่มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ผลการศึกษากลยุทธ์การบริหารงานวิชาการ ด้านการจัดการเรียนการสอน ควรมีการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีศักยภาพสร้างองค์ความรู้ด้วยตัวเองโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการพัฒนานุเคราะห์พบว่า ควรส่งเสริมพัฒนาการครูให้มีทักษะการคิดที่แตกต่างโดยใช้สื่อนวัตกรรมเป็นแนวทางการพัฒนา ด้านการสร้างนวัตกรรมพบว่าควรมีการนำนวัตกรรมด้านการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมแบบสามดี โมเดลมาเป็นแนวทางในการสร้างนวัตกรรม ด้านการวิเคราะห์สิ่งแวดล้อม พบว่าควรมีการวิเคราะห์สิ่งแวดล้อมภายนอกที่ส่งผลต่อการพัฒนางานวิชาการ และด้านการหาแนวทางปฏิบัติ พบว่าควรมีการนำแผนกลยุทธ์วิชาการสู่การปฏิบัติเพื่อให้เกิดกลไกในการปฏิบัติงาน

คำสำคัญ: กลยุทธ์การบริหาร; วิชาการ; แนวคิดเชิงนวัตกรรม

Abstract

This article aimed (1) to study the current and desirable conditions of academic administration; (2) to develop academic administration strategies based on innovative concepts. This was qualitative research using theoretical concepts related to management strategies and innovative theoretical concepts as the research framework. The research area was a secondary educational institution under Government Inspection Area 4, consisting of 4 provinces: Samut Songkhram, Samut Sakhon, Phetchaburi and Prachuap Khiri Khan. The key informant group was 16 school administrators with outstanding performance and who passed the external quality assessment criteria in the third round, 4 from each province using purposive selection. The research instrument was qualitative research using content analysis and descriptive narrative. The research results showed that Objective 1: The results of the current condition of academic administration according to innovative concepts found that management of the curriculum, teaching and learning, teaching media, assessment work, and evaluation should focus on the participation of all sectors. Objective 2: The results of the academic administration strategy in teaching and learning found that students should be encouraged to create knowledge by themselves with a learner-centered approach. In terms of personnel development, teachers should promote out-of-the-box thinking skills by using innovative media as a development guideline. In terms of creating innovation, innovation in participatory management using the 3-D model should be used as a guideline for creating innovation. In terms of environmental analysis, there should be an analysis of the external environment that affects the development of academic work. In terms of finding guidelines, the academic strategic plan should be put into practice to create a working mechanism.

Keywords: Management strategy; Academic; Innovative concept

บทนำ

การจัดการศึกษาของไทยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ดังปรากฏในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตราที่ 64 ที่กำหนดว่ารัฐจะต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการผลิตและพัฒนาแบบเรียน ตำรา หนังสือทางวิชาการ สื่อสิ่งพิมพ์ วัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา โดยเร่งรัดพัฒนาขีดความสามารถในการผลิต จัดให้มีเงินสนับสนุนการ

ผลิตและมีการให้แรงจูงใจแก่ผู้ผลิตและพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ทั้งนี้ โดยเปิดให้มีการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม และมาตรา 65 ให้มีการพัฒนาบุคลากรทั้งด้านผู้ผลิตและผู้ใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เพื่อให้มีความรู้ ความสามารถ และทักษะในการผลิตรวมทั้งการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม มีคุณภาพ และประสิทธิภาพ(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานกฤษฎมนตรี, 2542) หากมีการดำเนินการตามแนวคิดเชิงนวัตกรรมดังกล่าวจะทำให้เกิดเป็นนวัตกรรมที่สามารถนำมาใช้กับการบริหารและการจัดการศึกษาได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ มาตรา 64 ยังให้ความสำคัญกับนวัตกรรมซึ่งเป็นเครื่องมือในการพัฒนาที่สอดคล้องไปตามยุคสมัย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานกฤษฎมนตรี, 2542)

ด้วยเหตุนี้ โรงเรียนมัธยมศึกษาต้องให้ความสำคัญและมุ่งพัฒนาสู่ความเป็นองค์กรแห่งนวัตกรรม โดยมุ่งการปรับปรุงกระบวนการทำงานอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเน้นให้บุคลากรคิดสิ่งใหม่ ๆ อยู่เสมอทั้งสิ่งใหม่ที่เป็นวิธีการทำงาน และผลงานเน้นการเปลี่ยนแปลงด้วยกระบวนการ วิธีการและเครื่องมือใหม่ ๆ ที่มีประสิทธิภาพ (อัปสร เสถียรทิพย์, 2554) จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่สถานศึกษาต่าง ๆ จะต้องพัฒนาแนวคิดเชิงนวัตกรรมมาพัฒนาการบริหารจัดการสถานศึกษาทุกด้าน โดยมุ่งผลลัพธ์ คือคุณภาพผู้เรียน ดังนั้น การจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้และแนวคิดเชิงนวัตกรรมของผู้เรียนจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่ง โดยครูจึงต้องปรับบทบาทจากผู้สอนมาเป็นผู้ออกแบบการเรียนรู้มีความกล้าคิดกล้าทำรู้จักตั้งคำถาม เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนคิดและลงมือปฏิบัตินอกจากนี้การจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริงครูจะต้องคำนึงถึงผลลัพธ์การเรียนรู้เป็นอันดับแรก (วิจารณ์ พานิช, 2555)

จากความสำคัญของปัญหา และการทบทวนเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องข้างต้น จึงเป็นที่มาของการศึกษา เรื่อง กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการตามแนวคิดเชิงนวัตกรรม ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เนื่องด้วยตามโครงสร้างของสถานศึกษา งานวิชาการถือเป็นหน่วยงานหลักในการบริหารเชิงนวัตกรรม เพื่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และพัฒนาสถานศึกษาสู่ความเป็นองค์กรเรียนรู้เชิงนวัตกรรม ด้วยกรอบแนวคิดที่ชัดเจน สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานเพื่อสร้างนวัตกรรมการบริหารงานวิชาการที่มีขอบข่ายงานที่หลากหลาย อาทิ งานพัฒนาหลักสูตร งานจัดการเรียนการสอน งานนิเทศ การสอน งานวัดและประเมินผล เป็นต้น ตามกรอบแนวคิดเชิงนวัตกรรม และกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการตามแนวคิดเชิงนวัตกรรม ด้วยการจัดการเรียนการสอน การพัฒนาบุคลากร การสร้างนวัตกรรม การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม การสร้างกลยุทธ์การพัฒนา และการหาแนวทางปฏิบัติ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการ
2. เพื่อพัฒนากลยุทธ์การบริหารงานวิชาการตามแนวคิดเชิงนวัตกรรม

การทบทวนวรรณกรรม

ผู้วิจัยทำการทบทวนแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง กลยุทธ์การบริหารเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารงานสถานศึกษา โดยผู้บริหารมีบทบาทโดยตรงในการขับเคลื่อนสถานศึกษาให้บรรลุผลสำเร็จ ดังนั้นผู้บริหารจึงควรให้ความสำคัญกับการกำหนดกลยุทธ์ เนื่องจากกลยุทธ์เป็นการวางแผนแม่บทในการดำเนินงานเพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องสามารถดำเนินงานสู่เป้าหมายความสำเร็จที่ตั้งไว้โดยการจัดการเชิงกลยุทธ์เป็นการบริหารงานแบบองค์รวมที่ต้องมีการศึกษาวิเคราะห์และประเมินสถานการณ์เพื่อการวางแผนและผลักดันกลยุทธ์ไปสู่เป้าหมาย

1) ความหมายของกลยุทธ์ได้ว่า กลยุทธ์ หมายถึง แนวทางหรือวิธีดำเนินการเชิงรุกเพื่อนำองค์กรไปสู่ความสำเร็จ บรรลุตามภารกิจ เป้าหมาย วัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้โดยมีองค์ประกอบสำคัญ 2 ประการ คือ องค์ประกอบที่เป็นวัตถุประสงค์ของกลยุทธ์ ได้แก่ เป้าหมาย และพันธกิจ และองค์ประกอบที่เป็นแนวทางในการดำเนินงานเชิงกลยุทธ์ ได้แก่ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมการกำหนดกลยุทธ์การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ และการควบคุมกลยุทธ์

2) การบริหารงานวิชาการเป็นการบริหารกิจกรรมทุกประเภทในโรงเรียน เป็นงานที่ผู้บริหารและทุกฝ่ายต้องให้ความสำคัญ เพราะเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนให้ได้ผลดี มีประสิทธิภาพและให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายหลักของสถานศึกษา เป็นเครื่องชี้วัดความสำเร็จ และความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษา และที่สำคัญเป็นการบริหารจัดการคุณภาพในการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน (วิภา ทองหง่า, 2554)

จากความหมายข้างต้น ผู้วิจัยจึงสรุปได้ว่า การบริหารงานวิชาการหมายถึงกระบวนการจัดกิจกรรมในงานวิชาการที่เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในด้านการพัฒนาหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนการวัดและประเมินผลให้มีประสิทธิภาพสูงสุดและเป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายหลักหรือเป็นหัวใจของสถานศึกษา เป็นเครื่องชี้วัดความสำเร็จ และความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษา และคุณภาพในการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน

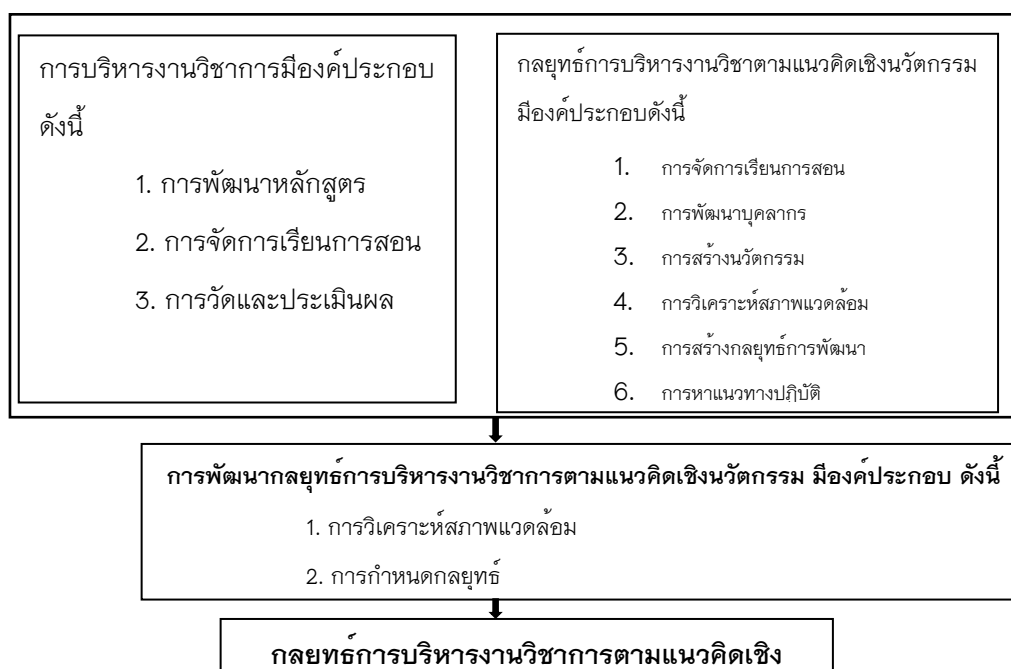
3. ขอบข่ายการบริหารวิชาการตามทัศนะของ ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553) ได้เสนอขอบข่ายการบริหารวิชาการไว้ 3 ด้านหลักๆ ดังนี้

1) การวางแผนเกี่ยวกับวิชาการ ซึ่งเป็นการวางแผนเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้จัดการล่วงหน้าเกี่ยวกับการเรียนการสอนมีรายละเอียดของงาน ดังนี้ 1) แผนปฏิบัติวิชาการ ได้แก่การประชุมเกี่ยวกับหลักสูตรการจัดปฏิทินการศึกษาความรับผิดชอบงานตามภาระหน้าที่ การจัดชั้นตอนและเวลาในเวลางาน 2) โครงการสอนเป็นการจัดรายละเอียดเกี่ยวกับวิชาที่ต้องสอนตามหลักสูตร 3) บันทึกการสอนเป็นการแสดงรายละเอียดของการกำหนดเนื้อหาที่จะสอนในแต่ละคาบเวลาของแต่ละวันหรือสัปดาห์โดยการวางแผนไว้ล่วงหน้า และยึดโครงการสอนเป็นหลัก

2. การจัดทำเนื้องานเกี่ยวกับการเรียนการสอน เพื่อให้การสอนในสถานศึกษาดำเนินไปด้วยดีและสามารถปฏิบัติได้จึงมีการจัดเกี่ยวกับการเรียนการสอนดังนี้ 1) การจัดตารางสอนเป็นการกำหนดวิชา 2) การจัดชั้นเรียน เป็นงานที่ฝ่ายวิชาการต้องประสานกับฝ่ายอาคารสถานที่รวมทั้งการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในห้องเรียน 3) การจัดครูเข้าสอน การจัดครูเข้าสอนต้องพิจารณาถึงความพร้อมของสถานศึกษาและความพร้อมของบุคลากรรวมถึงการเชิญวิทยากรภายนอกมาช่วยสอน 4) การจัดแบบเรียนโดยปกติสถานศึกษาในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ 5) การปรับปรุงการเรียนการสอน เป็นการพัฒนาครูผู้สอนให้ก้าวหน้าวิทยาการเทคโนโลยีใหม่ ๆ 6) การฝึกงาน จุดมุ่งหมายของการฝึกงาน เป็นการให้นักเรียนนักศึกษา รู้จักนำเอาทฤษฎีมาประยุกต์ใช้กับชีวิตจริง

3. การจัดบริการเกี่ยวกับการเรียนการสอนเป็นการจัดสิ่งอำนวยความสะดวก และการส่งเสริมการจัดหลักสูตร และโปรแกรมการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและคุณภาพ ได้แก่ 1) การจัดสื่อการเรียนการสอน เป็นสิ่งที่เอื้อต่อการศึกษานักเรียนนักศึกษาเน้นเครื่องมือและกิจกรรมให้ครูได้เลือกใช้การสอน 2) การจัดห้องสมุด เป็นที่รวมหนังสือ เอกสาร สิ่งพิมพ์ และวัสดุอุปกรณ์ที่เป็นแหล่งวิทยาการให้นักเรียนนักศึกษา ได้ศึกษาและค้นคว้าเพิ่มเติมและ 3) การนิเทศการสอน เป็นการช่วยเหลือแนะแนวครูให้เกิดการปรับปรุง แก้ไขปัญหาการเรียนการสอน

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 2 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัย เรื่อง กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการตามแนวคิดเชิงนวัตกรรมนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยกำหนดได้มีการกำหนดขอบเขตการวิจัยดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหาประกอบด้วย

1.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับแนวคิดการบริหารงานวิชาการจากการทบทวนเอกสารงานวิชาการที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยเลือกตัวแปร คือ การพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผล

1.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการตามแนวคิดเชิงนวัตกรรมจากการทบทวนเอกสารงานวิชาการที่เกี่ยวข้อง คือ การจัดการเรียนการสอน การพัฒนาบุคลากร การสร้างนวัตกรรม การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม การสร้างกลยุทธ์การพัฒนา และการหาแนวทางปฏิบัติ

1.3 การพัฒนากลยุทธ์การบริหารงานวิชาการตามแนวคิดเชิงนวัตกรรมจากการทบทวนเอกสารงานวิชาการจาก พฤษี ศิริบรรณพิทักษ์ (2552), Wheelen and hunger (2012), และ Charles (2016)

ผู้วิจัยเลือกองค์ประกอบ คือ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม และการกำหนดกลยุทธ์

2. ขอบเขตด้านพื้นที่

การวิจัยครั้งนี้กำหนดขอบเขตพื้นที่การวิจัยเป็นสถานศึกษาในระดับมัธยมศึกษา สังกัดเขตตรวจราชการที่ 4 ซึ่งครอบคลุม 4 จังหวัด คือ จังหวัดสมุทรสงคราม จังหวัดสมุทรสาคร จังหวัดเพชรบุรี และจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ประกอบด้วยโรงเรียนขนาดเล็ก 4 โรงเรียน ขนาดกลาง 4 โรงเรียน ขนาดใหญ่ 4 โรงเรียน และขนาดใหญ่พิเศษ 4 โรงเรียน

3. ขอบเขตด้านเวลา

ตั้งแต่ เดือน มีนาคม พ.ศ. 2564 ถึงเดือนธันวาคม พ.ศ. 2565

4. ด้านเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการตามแนวคิดเชิงนวัตกรรม เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยผู้วิจัยใช้ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือการวิจัย ดังนี้

1) แบบสังเกตและแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (semi-structured or guided interview) บันทึกข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก การศึกษาพหุกรณีศึกษาเพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการ

2) แบบบันทึกข้อมูลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ เพื่อพัฒนากลยุทธ์การบริหารงานวิชาการตามแนวคิดเชิงนวัตกรรม

4.1 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย ผู้วิจัยตรวจสอบความเชื่อมั่นและความเที่ยงตรง ดังนี้

4.1.1 การทดสอบความเชื่อมั่นเพื่อความมั่นใจว่ารูปแบบ วิธีการและการวิเคราะห์ข้อมูลงานวิจัยเชิงคุณภาพ มีความน่าเชื่อถือ สอดคล้อง สม่่าเสมอ โดยการทดสอบความน่าเชื่อถือจะใช้แบบสัมภาษณ์ชุดเดียวกันตลอดการวิจัยเพื่อให้เกิดความมั่นใจในการเก็บข้อมูลและมีการบันทึกเสียง บันทึกภาพ บันทึกวิดีโอ และจดบันทึกตลอดการศึกษาพหุกรณีศึกษาและการสัมภาษณ์

4.1.2 การทดสอบค่าความเที่ยงตรงในเรื่องการแปลความหมาย หรือการตีความของข้อมูลเพื่อให้ได้ผลสรุปที่เป็นไปตามแนวทางที่ถูกต้องประกอบด้วย 3 ลักษณะ ได้แก่ ความเที่ยงตรงเชิงองค์ประกอบ (construct validity) ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (content validity) และความเที่ยงตรงเชิงสภาพ (concurrent validity)

1. ความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสามเส้า (triangulation) โดยการหาข้อมูลจากหลายแหล่งเพื่อยืนยันข้อมูล โดยผู้วิจัยจะส่งผลการศึกษากลับไปยังผู้ให้ข้อมูลเพื่อตรวจสอบ และแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม

2. การทดสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยผู้วิจัยนำกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เข้าพบผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ที่มีความรู้และประสบการณ์ในด้านการบริหารการศึกษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง เหมาะสมสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยโดยการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา จากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญนั้น จะใช้วิธีดัชนีความสอดคล้องระหว่างประเด็นคำถามที่ใช้ในการเก็บข้อมูลกับวัตถุประสงค์ของข้อคำถาม (index of item – objective congruence: IOC) ที่มีค่า $IOC \geq .50$

3. ความเที่ยงตรงเชิงสภาพโดยผู้วิจัยนำเครื่องมือที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษาตรวจสอบความถูกต้อง เหมาะสม สอดคล้องกับสภาพของการบริหารงานเชิงวิชาการตามแนวคิดนวัตกรรม

วิธีการรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลงานวิจัยเรื่อง “กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการตามแนวคิดเชิงนวัตกรรม” ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูล 2 รูปแบบ ดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลปฐมภูมิ (primary data) เก็บข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารงานด้านวิชาการของสถานศึกษาในการศึกษากรอบแนวคิดการบริหารงานวิชาการด้วยการสัมภาษณ์เจาะลึก เลือกแบบเจาะจง จากผู้บริหารสังกัดโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดเขตตรวจราชการที่ 4 ที่มีผลการดำเนินงานดีเด่น ที่ผ่านการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบ 3 จังหวัดละ 4 คน และเก็บรวบรวมข้อมูลจากสถานศึกษาต้นแบบ 4 สถานศึกษา แบบพหุกรณีศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1

การรวบรวมข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 เพื่อพัฒนากลยุทธ์การบริหารงานวิชาการตามแนวคิดเชิงนวัตกรรมผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 12 ท่านเลือกแบบเจาะจง จากผู้เชี่ยวชาญ 3 กลุ่ม กลุ่มละ 4 คน ประกอบด้วย กลุ่มผู้บริหารการศึกษา กลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา และกลุ่มศึกษานิเทศก์

2. ข้อมูลทุติยภูมิ (secondary data) เก็บข้อมูลโดยการศึกษาค้นคว้าทบทวนวรรณกรรมจากงานวิจัยต่างๆและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการงานวิชาการเชิงนวัตกรรมของสถานศึกษา เพื่อใช้เป็นข้อมูลเปรียบเทียบผลการวิเคราะห์จากการศึกษาพหุกรณีศึกษา และการสัมภาษณ์เชิงลึกตามกรอบแนวคิดของงานวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์เนื้อหาและสรุปผลการศึกษา (content analysis and conclusion) ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์เนื้อหาและข้อมูลโดยใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพของ Colaizzi (1978) ซึ่งเป็นวิธีที่ได้รับการยอมรับและใช้กันอย่างแพร่หลายในงานวิจัยเชิงปรากฏการณ์วิทยา

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการตามแนวคิดเชิงนวัตกรรม สภาพปัจจุบันของโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ พบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการ งานวิชาการเป็นการจัดการเกี่ยวกับงานหลักสูตร งานการเรียนการสอน งานสื่อการสอน งานวัดผลและประเมินผล งานห้องสมุด งานนิเทศศึกษา งานวางแผนการศึกษา และงานประชุมอบรมวิชาการ การบริหารจัดการทุกงานที่เกี่ยวกับงานวิชาการ มีการบริหารงานมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วน แต่มีข้อจำกัด เช่น หลักสูตรแกนกลางที่เรียนมากเกินไป เนื่องจากปัจจุบันมีการเรียนการสอนแบบออนไลน์ ครูและนักเรียนบางส่วน ยังไม่สามารถปรับตัวได้ ไม่มีความชำนาญ และขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ ด้านเทคโนโลยีมีการเปลี่ยนแปลงเกณฑ์การจบหลักสูตร กระบวนการจัดการเรียนรู้และระบบการคัดเลือกเข้าศึกษาต่อ

สภาพปัจจุบันของโรงเรียนขนาดใหญ่ พบว่า การบริหารงานแบบมีส่วนร่วมให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการวางแผน เช่น คณะกรรมการ เครือข่ายภาครัฐและภาคเอกชน ผู้ปกครอง ชุมชน วัด และผู้นำชุมชน มีส่วนร่วมให้ข้อคิดเห็นให้การสนับสนุน จัดการศึกษาโดยใช้หลักการสร้างศรัทธาและความเชื่อมั่น การสร้างยุทธศาสตร์ในการบริหารจัดการสมัยใหม่ เทคโนโลยีสมัยใหม่ และกระบวนการคิดใหม่

สภาพปัจจุบันของโรงเรียนขนาดกลาง พบว่า มีการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของครูในการตัดสินใจ เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์และลดช่องว่างของการสื่อสาร ขจัดปัญหาความขัดแย้ง ปัจจุบัน พบว่า ปัญหาการบริหารงานวิชาการก้าวกระโดดเร็วเกินไป และยังไม่มีความพร้อม ครูมีภาระหน้าที่มากเกินไป ไม่สามารถทำงานด้านวิชาการได้อย่างเต็มที่ และเนื่องจากสถานการณ์การระบาดของ โควิด-19 ทำให้การจัดการเรียนการสอนอยู่ในช่วงรอยต่อของการเปลี่ยนแปลง ไม่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียนได้ดีเท่าที่ควร

สภาพปัจจุบันของโรงเรียนขนาดเล็ก พบว่าการบริหารงานทั่วไปใช้วงจรคุณภาพ และการบริหารตามสถานการณ์ การบริหารงานการใช้นวัตกรรมแบบมีส่วนร่วมสามดีโมเดล (WPC)

และโรงเรียนสนับสนุนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ในเรื่องคุณธรรม จริยธรรม ดนตรี ศิลปะ ทักษะอาชีพ กับโครงการการศึกษาของวิทยาลัยการอาชีพ ห้องเรียนปัญญาภิวัฒน์ และวิทยาลัยพยาบาล ปัญหาการบริหารวิชาการปัจจุบัน พบว่า นักเรียนไม่มีความเป็นเลิศทางวิชาการ โรงเรียนมีปัญหากับชุมชน ขาดความศรัทธาของผู้ปกครอง สภาพโรงเรียนมีสภาพเป็นป่าและแห้งแล้ง และขาดงบประมาณในการช่วยเหลือนักเรียน

สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการตามแนวคิดเชิงนวัตกรรม

สภาพที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ พบว่าปรับปรุงหลักสูตรกระบวนการจัดการเรียนการสอน สิ่งอำนวยความสะดวก และสื่อเทคโนโลยีให้ทันสมัย และส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะการปฏิบัติและใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่มาต่อยอดสร้างนวัตกรรม

สภาพที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขนาดใหญ่ พบว่าด้านผู้บริหารมีความเป็นผู้นำ มีความรู้ความสามารถในการบริหาร มีวิสัยทัศน์ เป็นนักประชาธิปไตย และผู้ประสานที่ดีในการสร้างความร่วมมือ ด้านผู้เรียนเป็นผู้ที่มีความสามารถด้านภาษาสากล ค่านิยมสากล เทคโนโลยี และสามารถบูรณาการวิถีชีวิตไทยกับสังคมสากลได้อย่างมีความสุข

สภาพที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขนาดกลาง พบว่ามีการนิเทศ ติดตามอย่างสม่ำเสมอ พัฒนาความก้าวหน้าทางวิชาการ พัฒนาบุคลากรและแหล่งเรียนรู้ และการบริหารแบบค่อยเป็นค่อยไป ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับความพร้อมก่อน การบริหารโดยเน้นให้เด็กเป็นคนคิดค้นเก่ง มีความสุข มีคุณธรรม

สภาพที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขนาดเล็ก พบว่า รัฐบาลควรให้การสนับสนุนให้นักเรียนได้เรียนในภูมิลาเนาท้องถิ่นของตนเอง โดยยึดตามทะเบียนบ้าน และควรจัดสรรงบประมาณให้ตรงจุดตามทะเบียนบ้าน และสำรวจกลุ่มประชากรเป้าหมายที่ขาดโอกาสทางการศึกษาอย่างจริงจัง ต้องการให้นักเรียนเข้าสู่ยุคปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligent: AI)

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการตามแนวคิดเชิงนวัตกรรม ผลการวิจัยพบว่า

1. ด้านการจัดการเรียนการสอน

1.1 ด้านการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ พบว่า มีการส่งเสริมการพัฒนาผู้เรียนให้มีศักยภาพการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง รูปแบบการเรียนรู้เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

1.2 ด้านการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนขนาดใหญ่ พบว่า มีการจัดการเรียนรู้ในทศวรรษที่ 21 จัดทำแผนและพัฒนาหลักสูตรอย่างมีระบบการจัดครูผู้สอน การจัดการอย่างเป็นระบบ มีการสนับสนุนทรัพยากรอย่างพอเพียง และต้องมีการนิเทศการสอนอย่างต่อเนื่อง

1.3 ด้านการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนขนาดกลาง พบว่า การเรียนการสอนมีรูปแบบสอนทางไกลผ่านดาวเทียมไทยคอม และหลักศรัทธา สร้างจุดขายของโรงเรียน โดยเน้นความเป็นเลิศทางวิชาการด้านภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ ภาษาพม่า คอมพิวเตอร์)

1.4 ด้านบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนขนาดเล็ก พบว่า การจัดการเรียนการสอน แบบการปฏิบัติงานจริงให้ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้เป็นตัวอย่าง จัดการสอนโดยให้นักเรียนพึ่งพาตนเองได้ มีวินัย มีความรับผิดชอบ มีทักษะอาชีพ สามารถสร้างรายได้ระหว่างเรียน

2. ด้านการพัฒนาบุคลากร

2.1 ด้านการพัฒนาบุคลากรของโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ พบว่า การพัฒนาครูที่มีการเรียนรู้เน้นผู้เรียนพัฒนาการเรียนรู้การใช้สื่อเทคโนโลยีนวัตกรรมใหม่ ๆ และส่งเสริมครูให้มีทักษะการที่คิดแตกต่างพัฒนาการสร้างความเข้มแข็งทีมงานด้วยหลักธรรมาภิบาลแบบมีส่วนร่วม

2.2 ด้านการพัฒนาบุคลากรของโรงเรียนขนาดใหญ่ พบว่า การพัฒนาบุคลากรผู้บริหารสถานศึกษาจะเป็นผู้นำและข้อสำคัญในการพัฒนา ผู้บริหารจะทำการสำรวจความต้องการของบุคลากรในการพัฒนาตนเองส่งเสริมให้บุคลากรมีความสามารถ สร้างสรรค์งานให้มีคุณภาพและมาตรฐานมากขึ้น ส่งเสริมการบริหารทีมงานให้มีความก้าวหน้าในอาชีพเป็นคู่มืออาชีพ

2.3 ด้านการพัฒนาบุคลากรของโรงเรียนขนาดกลางพบว่า ความตระหนักในหน้าที่ ปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพ ส่งเสริมให้มีความสามารถสร้างสรรค์งานอย่างมีคุณภาพและมีมาตรฐานเพิ่มขึ้น เป็นครูมืออาชีพ ส่งเสริมการบริหารทีมงานส่งเสริมและพัฒนารูปแบบ Active Learning และกระบวนการ Steam Design เพื่อลดภาระของครูในเรื่องตัวชี้วัด

2.4 ด้านการพัฒนาบุคลากรของโรงเรียนขนาดเล็ก พบว่า การพัฒนาบุคลากร พบสำรวจความต้องการของครู มุ่งเน้นสมรรถนะมาตรฐานในตำแหน่งและวิชาชีพ สมรรถนะการปฏิบัติงานหน้าที่และตามกลุ่มสาระ ส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วยกัน หาแหล่งชุมชนแห่งการเรียนรู้เพื่อสร้างค่านิยมร่วมกัน

3. ด้านการสร้างนวัตกรรม

3.1 ด้านการสร้างนวัตกรรมของโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ ผลการศึกษา พบว่า มีนวัตกรรมการบริหารงาน 3 ดีโมเดล (Wtc Model) ประกอบด้วย ระบบงานดีมีบุคลากรดี และการมีส่วนร่วมที่ดี และมีทีมงานเยี่ยมมีการใช้เทคโนโลยีการสื่อสารและการดำเนินงานเน้นการสื่อสารแบบ 2 ทาง อย่างมีประสิทธิภาพ

3.2 ด้านการสร้างนวัตกรรมของโรงเรียนขนาดใหญ่ ผลการศึกษา พบว่า การสร้างนวัตกรรมต้องเริ่มต้นที่ผู้นำและบุคลากรเป็นบุคลากรแห่งการเปลี่ยนแปลง มีทีมงานสร้างสรรค์ที่มีความกล้าและรับความที่เกิดขึ้นดังนั้นการสร้างนวัตกรรมประกอบด้วย ผู้นำนวัตกรรม บุคลากรนวัตกรรม วิสัยทัศน์นวัตกรรม บรรยากาคนวัตกรรม และ เครือข่ายนวัตกรรม

3.3 ด้านการสร้างนวัตกรรมของโรงเรียนขนาดกลางผลการศึกษา การบริหารงานจัดการด้านการสร้างนวัตกรรมของโรงเรียนขนาดกลาง ผลการศึกษา พบว่า การสร้างนวัตกรรมประกอบด้วย การพัฒนาศักยภาพสู่ความเป็นเลิศของบุคคลความเป็นเลิศที่ทีมงาน และความเป็นเลิศขององค์กร นำมาสู่การสร้างความร่วมมือเพื่อกำหนด วิสัยทัศน์ พันธกิจ และนโยบายร่วมกัน

3.4 ด้านการสร้างนวัตกรรมของโรงเรียนขนาดเล็ก พบว่า นวัตกรรมที่นำมาใช้ประกอบด้วย 1) นวัตกรรมด้านเทคนิควิธีการ เช่น พัฒนาวิธีการเรียน การฝึกอบรม การประชุม การส่งเอกสารต่าง ๆ โดยผ่านสื่อออนไลน์ 2) สิ่งประดิษฐ์วัสดุอุปกรณ์ เช่น สื่อการเรียนการสอน

4. ด้านการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม

4.1 ด้านการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ พบว่า การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมมีความสำคัญในการจัดทำและเพื่อพัฒนาโดยเน้นการมีส่วนร่วมของคณะทำงานทำเป็นบุคลากรโรงเรียนผู้ปกครอง นักเรียนและชุมชน การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมที่เป็นนวัตกรรมต้องเริ่มจากแนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ ประกอบด้วยการวิเคราะห์สิ่งแวดล้อมภายใน และภายนอกโรงเรียน

4.2 ด้านการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของโรงเรียนขนาดใหญ่ พบว่า การวิเคราะห์สิ่งแวดล้อมเพื่อสร้างกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมีการดำเนินงาน 2 บริการ ได้แก่ 1) ให้ความสำคัญกับผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อกำหนดกลยุทธ์ได้ตามความต้องการและสร้างความพึงพอใจของผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย 2) ให้ความสำคัญต่อความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อม เข้าใจการและอุปสรรค และที่เป็นจุดแข็งและจุดอ่อนของโรงเรียน ซึ่งผู้บริหารต้องให้ความสำคัญกับการวิเคราะห์บริบทและสภาพแวดล้อมภายนอกเป็นสำคัญ

4.3 ด้านการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของโรงเรียนขนาดกลาง พบว่า กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการด้านการวิเคราะห์สิ่งแวดล้อม มีองค์ประกอบ 1) การวิเคราะห์เชิงกลยุทธ์เป็นการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกและภายใน 2) การกำหนดกลยุทธ์ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ 3) การปฏิบัติเชิงกลยุทธ์ และ 4) การควบคุมและการประเมินผล

4.4 ด้านการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของโรงเรียนขนาดกลาง พบว่า การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม เป็นเครื่องมือในการประเมินสถานการณ์ของโรงเรียนซึ่งนำไปสู่การกำหนดแผนยุทธศาสตร์ แผนพัฒนาคุณภาพแผนการควบคุมและกำกับติดตาม

5. ด้านการสร้างกลยุทธ์การพัฒนา

5.1 ด้านการสร้างกลยุทธ์การพัฒนาของโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ พบว่ากลยุทธ์การพัฒนานั้นกระบวนการประกอบด้วยการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของโรงเรียน การกำหนดทิศทางการกำหนดกลยุทธ์ การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ และการประเมินผลกลยุทธ์ เพื่อนำไปแก้ไขปรับปรุง ซึ่งแผนระดับกลยุทธ์ออกเป็น กลยุทธ์ระดับองค์กร กลยุทธ์ระดับธุรกิจ และกลยุทธ์ระดับปฏิบัติการ

5.2 ด้านการสร้างกลยุทธ์การพัฒนาของโรงเรียนขนาดใหญ่ พบว่า การสร้างกลยุทธ์การพัฒนานั้นกระบวนการพัฒนาผู้ที่มีส่วนร่วมต้องเข้าใจบริบทและสภาพแวดล้อม เน้นวิธีการที่มุ่งสร้างสมรรถนะของบุคลากรและผู้เรียนได้แก่ การเพิ่มโอกาสของประชาชนวัยเรียนได้รับการศึกษา เร่งพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้เรียน มีวิถีชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

5.3 ด้านการสร้างกลยุทธ์การพัฒนาของโรงเรียนขนาดกลาง พบว่า กลยุทธ์การบริหารงานจัดการตามแนวคิดเชิงนวัตกรรมด้านการสร้างกลยุทธ์พัฒนาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาด้าน

พื้นฐานมีการกำหนด “จุดเน้น” ประกอบด้วยขั้นตอน 1) การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม 2) วิสัยทัศน์ พันธกิจ 3) เป้าประสงค์ 4) กลยุทธ์ 5) ตัวชี้วัดความสำเร็จ 6) แผนกลยุทธ์ 7) แผนปฏิบัติการประจำปี 8) ดำเนินการตามแผนประจำปี และ 9) กำกับติดตามประเมินผล

5.4 ด้านการสร้างกลยุทธ์ของโรงเรียนขนาดเล็ก ผลการศึกษา พบว่า การสร้างกลยุทธ์ พัฒนาการจะอยู่ภายใต้พันธกิจของการบริหารการศึกษาขั้นพื้นฐานของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ประกอบด้วย กลยุทธ์การมีส่วนร่วมการจัดการศึกษา/สร้างภาพเครือข่ายการเรียนรู้ร่วมกับ ชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่น กลยุทธ์ระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา มีการพัฒนาบริหารงานงบประมาณให้มีประสิทธิภาพ กลยุทธ์ครุมาความสามารถเสริมสร้างสมรรถนะครูและบุคลากรและกลยุทธ์บริหาร อาคารแบบครบวงจร การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน

6. ด้านการหาแนวทางปฏิบัติ

6.1 ด้านการหาแนวทางปฏิบัติของโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ พบว่า การหาแนวทางการปฏิบัติเป็นการนำแผนสู่การปฏิบัติกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการด้านการหาแนวทางปฏิบัติเป็น เครือข่ายเพื่อที่จะผลักดันการทำงานของกลไก/วิชาการที่สำคัญทั้งหมดเพื่อให้การดำเนินงานตามแผน อย่างมีประสิทธิภาพเกิดการสูญเสียน้อยที่สุด ประกอบด้วยคู่มือการปฏิบัติ คู่มือแนวทางการปฏิบัติที่ดี เอกสารรายงาน แผนการพัฒนา การศึกษา แผนงานและแผนการสอน/โครงการสอนของวิชาต่าง ๆ เป็นต้น

6.2 ด้านการหาแนวทางปฏิบัติของโรงเรียนขนาดใหญ่ พบว่า การหาแนวทางการปฏิบัติงาน ประกอบด้วยการจัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน และจัดทำคู่มือแนวทางการปฏิบัติที่ดี ซึ่งจะทำให้ใช้เวลา น้อยที่สุด สูญเสียพลังงานน้อยที่สุดและใช้งานมีคุณภาพและปริมาณสูงที่สุดมี

6.3 ด้านการหาแนวทางปฏิบัติของโรงเรียนขนาดกลาง พบว่า ผู้บริหารให้จัดทำคู่มือการ บริหารงานสถานศึกษา และเป็น งานวิชาการงานบุคลากร งานวิชาการ การเงินและวัสดุ งานก่อกอง นักเรียน งานอาคารสถานที่ และงานสัมพันธ์ชุมชน จัดทำขึ้นเพื่อให้งานบริหารงานแต่ละงานมีความ ชัดเจน รู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเอง รับผิดชอบและเป็นไปในทางเดียวกัน

อภิปรายผลการวิจัย

จากแนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการตามแนวคิดเชิง นวัตกรรม ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ดังนี้

วัตถุประสงค์ข้อ 1 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการ ตามแนวคิดเชิงนวัตกรรม ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการตามแนวคิดเชิง นวัตกรรม พบว่า เป็นการจัดการเกี่ยวกับหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน สื่อการสอน งานวัดผล และประเมินผล มีการบริหารงานมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วน โดยใช้หลักการสร้างศรัทธาและ ความเชื่อมั่น บริหารด้วยวงจรคุณภาพ และบริหารตามสถานการณ์ทั้งนี้อาจสืบเนื่องจากสถานศึกษา

แต่ละแห่งมีการบริหารงานวิชาการ ที่สอดคล้องกับขอบข่ายการบริหารงานวิชาการของ กระทรวงศึกษาธิการที่ได้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550 สอดคล้องกับแนวคิดของภารดี อนันต์นาวี (2552) ที่กล่าวว่าภารกิจการบริหาร วิชาการประกอบการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การวัดผลประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน สอดคล้อง กับแนวคิดของปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2555) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการเป็นหัวใจของการ บริหารสถานศึกษาประกอบด้วยงานด้านหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน และงานวัดและ ประเมินผล

2. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการ พบว่า มีข้อจำกัดหลักสูตรแกนกลาง ที่เรียนมากเกินไป นักเรียนไม่มีความชำนาญและขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ด้านเทคโนโลยี ทั้งนี้ อาจสืบ เนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีที่รวดเร็ว และการเกิดสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด 19 ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนการสอนจากห้องเรียนเป็นการเรียนในรูปแบบออนไลน์ ซึ่ง ผู้เรียนต้องมีความรู้ทักษะความพร้อมทางด้านการใช้วัสดุอุปกรณ์ และมีอุปกรณ์ที่รองรับการเรียน ออนไลน์ ทำให้มีปัญหาดต่อการบริหารงานวิชาการ

3. ผลการศึกษาสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการ พบว่าควรมีการส่งเสริมให้ นักเรียนมีทักษะ การปฏิบัติ และใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่มาต่อยอดนวัตกรรมมีการวัดประเมินผล หลากหลายเหมาะสมกับศักยภาพของผู้เรียน ผู้เรียนมีความสามารถภาษาสากล คำนิยมสากลมีการบูร ณาการวิถีชีวิตไทยกับสังคมสากลอย่างมีความสุข พัฒนาผู้เรียนเข้าสู่ยุคปัญญาประดิษฐ์ มีความคิดชั้น สูงและสถานแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมทั้งที่อาจส่งเสริมมาจาก สถานศึกษามีภารกิจสำคัญในการพัฒนา ผู้เรียนโดยอาจช่วยการบริหารงานวิชาการเป็นระบบและกลไกหลัก

4. ผลการศึกษาสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการพบว่าผู้บริหารมีความเป็นผู้นำ มีความรู้ความสามารถในการบริหารมีความมุ่งมั่นในการสร้างนวัตกรรมมีการบริหารค้อยเป็นค้อยไป และให้ความสำคัญกับเครือข่ายทางการศึกษาในการสร้างนวัตกรรม ทั้งนี้สืบเนื่องมาจากการ บริหารงานวิชาการเป็นภาระงานที่สำคัญของผู้บริหารและผู้นำโรงเรียนดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนจำเป็นต้อง มีความรู้ความสามารถมีความมุ่งมั่นมีภาวะผู้นำในการบริหารงานในทุกด้าน โดยเฉพาะงานวิชาการต้อง จัดเป็นงานหลักของงานบริหารโรงเรียน

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อ 2 เพื่อพัฒนากลยุทธ์การบริหารงานวิชาการตามแนวคิดเชิงนวัตกรรม ผู้วิจัยเสนอแนะจากผลการวิจัยในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

ผลการศึกษากลยุทธ์การบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนพบว่าการส่งเสริม ผู้เรียนมีศักยภาพสร้างองค์ความรู้ด้วยตัวเองเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ"เป็นคนดี คนเก่ง มีความสุข และมี คุณธรรมและพัฒนาโรงเรียนใช้หลักปรัชญาพอเพียงเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ส่งเสริมพัฒนาทักษะใน ทศวรรษที่ 21 ใช้กระบวนการ Active Learning มีการสอนแบบพลิกด้านเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ส่งเสริมพัฒนา

ทักษะ ในทศวรรษที่ 21 ใช้กระบวนการ Active Learning มีการสอนแบบพลิกด้านและพัฒนาหลักสูตร สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและทุกคนสอดคล้องกับแนวคิดของ ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553) ที่กล่าวว่าขอบเขตการบริหารวิชาการเป็นการจัดเรียงกับการเรียนการสอนการพัฒนาการเรียน การสอนให้สอดคล้องกับความต้องการความก้าวหน้าของสังคมธุรกิจ

2. ผลการศึกษากลยุทธ์การบริหารวิชาการด้านการพัฒนาบุคลากรพบว่าส่งเสริมพัฒนาการ ครูให้มีทักษะการคิดที่แตกต่างการใช้สื่อนวัตกรรมพัฒนาที่มด้วยหลักธรรมาภิบาลเป็นคัมม่ออาชีพ พัฒนาสมรรถนะปฏิบัติตามหน้าที่และกลุ่มสาระพัฒนางานด้านวิชาการและพัฒนาบุคคลด้านเครือข่าย มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและมีความนิยมนร่วมกันสอดคล้องกับแนวคิดของไพบุลย์ สิ้นลาร์ตันและคณะ (2557) ได้เสนอการคิดนอกกรอบหลายด้านแนวทางใหม่อย่างสร้างสรรค์ที่แปลกแตกต่างจากความคิด เดิมที่เรียกว่าการคิดเชิงนวัตกรรมสอดคล้องกับงานวิจัยของ ที่พบว่าคุณลักษณะผู้นำเชิงนวัตกรรมของ ผู้บริหารสถานการศึกษาในบริบทของสังคมพหุวัฒนธรรมผู้นำเชิงนวัตกรรมต้องมีการพัฒนาบุคลากร ให้มีความรู้ความสามารถอาศัยการมีส่วนร่วมในการทำงานกล้าคิดกล้าทำกล้าเปลี่ยนแปลงและสร้าง เครือข่ายและสัมพันธ์ภาพกับหน่วยงานอื่น ๆ

3. ผลการศึกษากลยุทธ์การบริหารงานวิชาการด้านการสร้างนวัตกรรมพบว่ามี การนำ นวัตกรรมด้านการบริหารงานแบบมีส่วนร่วม สามดี โมเดล ด้านเทคโนโลยีการสื่อสารนวัตกรรมด้าน ทักษะการคิดที่แตกต่างหรือการคิดนอกกรอบนวัตกรรมการเรียนรู้สร้างองค์ความรู้เพื่อตนเองด้านจัด บรรยายภาพการเรียนรู้เป็นองค์การอัจฉริยะเน้นระบบ ดิจิตอล ด้านการวิจัยและการพัฒนา มีการ พัฒนาศักยภาพสู่ความเป็นเลิศของบุคคล ทีมงานและองค์การสอดคล้องกับแนวคิดของ ปรีวัฒน์ ยืนยง (2563) ที่กล่าวว่านโยบายการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่ 21 มีวิสัยทัศน์คือการพัฒนา คุณภาพคนไทยยุคใหม่พัฒนาคุณภาพครูยุคใหม่พัฒนาสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่และพัฒนา งานบริหารจัดการใหม่

4. ผลการศึกษากลยุทธ์การบริหารงานวิชาการด้านการวิเคราะห์สิ่งแวดล้อม พบว่าการ วิเคราะห์สิ่งแวดล้อมประกอบด้วยปัจจัยภายนอก ได้แก่ โอกาสและอุปสรรค และ ปัจจัยภายในได้แก่ จุดแข็งและจุดอ่อน เพื่อทำไปจัดทำแบบพัฒนาการศึกษาที่ประกอบด้วย 1) การกำหนดกลยุทธ์ เช่น วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ 3) การปฏิบัติเชิงกลยุทธ์และ 4) การควบคุมและประเมินผล สภาพ สิ่งแวดล้อมที่จะทำให้เกิดนวัตกรรมต้องสร้างการเรียนรู้ที่เป็นนวัตกรรมใหม่ที่เริ่มต้นด้วยแนวคิดและ การพัฒนา ได้นำแนวคิดการพัฒนากลยุทธ์มาใช้ในวงการศึกษาในการวางแผนกลยุทธ์ร่วมขององค์การ ได้แบ่งขั้นตอนออกเป็น 1) การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมองค์การ 2) การวิเคราะห์แหล่งทรัพยากร 3) การสร้างเป้าประสงค์ 4) การทำแผนกลยุทธ์การออกแบบองค์การและ 5) การออกแบบปฏิบัติงาน และสอดคล้องกับแนวคิดของทศพร ศิริสัมพันธ์ (2539) กล่าวว่า การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของ องค์การเป็นการวิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ซึ่งเป็นรากฐานของการคิดของกลยุทธ์ เพื่อบรรลุภารกิจขององค์การ

5. ผลการศึกษากลยุทธ์การบริหารงานวิชาการด้านการสร้างกลยุทธ์การพัฒนา พบว่าการสร้างกลยุทธ์การพัฒนาเป็นการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกภายในของโรงเรียน เพื่อกำหนดทิศทาง การกำหนดกลยุทธ์ การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติและการประเมินกลยุทธ์ ประกอบด้วยกลยุทธ์ระดับองค์การ ระดับธุรกิจและระดับปฏิบัติการการสร้างกลยุทธ์อยู่ภายใต้พันธกิจ ของการบริหาร การศึกษาขั้นพื้นฐานประกอบด้วย กลยุทธ์การมีส่วนร่วมการจัดการศึกษา/สร้างภาคีกลยุทธ์ระดับทรัพยากร กลยุทธ์เสริมสร้างสมรรถนะครู บุคลากร และนักเรียน กลยุทธ์บริหารอาคารครบวงจร กลยุทธ์ด้านพัฒนาผู้เรียนโดยการสร้างหลักสูตร กลยุทธ์ด้านพัฒนานวัตกรรมและการวิจัยและด้านสร้างภาวะผู้นำสอดคล้องกับแนวคิด Wheelen and Hunger (2012) กล่าวถึงการจัดการเชิงกลยุทธ์ ว่าเป็นการกำหนดการดำเนินการขององค์การมีการตรวจสอบสภาพแวดล้อมภายนอกและภายในรวมถึงการกำหนดกลยุทธ์การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติและการประเมินการควบคุมกลยุทธ์

6. ผลการศึกษากลยุทธ์การบริหารงานวิชาการด้านหาแนวทางปฏิบัติพบว่าเป็นการนำแผนพัฒนาสู่การปฏิบัติจัดเป็นเครื่องมือที่จะผลักดันการทำงาน/กลไกวิชาการ วิธีการทั้งหมดเพื่อให้การดำเนินงานวางตามแผนมีประสิทธิภาพโดยใช้เวลาน้อยที่สุด สูญเสียพลังงานน้อยที่สุด แต่ได้งานมากที่สุด ประกอบด้วย คู่มือปฏิบัติงานคู่มือ แนวทางปฏิบัติที่ดี แผนการปฏิบัติงาน เอกสาร รายงาน และโครงการการสอนของรายวิชาต่าง ๆ เพื่อนำไปปฏิบัติซึ่งในคู่มือการปฏิบัติงานจะแบ่งออกเป็นงานต่าง ๆ เช่น งานบริหาร งานบุคลากร งานธุรการ งานกิจการนักเรียน และอื่น ๆ จัดทำเพื่อให้การบริหารงานแต่ละงานมีความชัดเจน รู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเอง และกำหนดเป็นแนวทางปฏิบัติเชิงนวัตกรรมทั้งนี้อาจสืบเนื่องมาจาก ผู้บริหารงานวิชาการจำเป็นต้องมีวิธีปฏิบัติ หรือขั้นตอนการปฏิบัติงานที่ทำให้การบริหารงานประสบความสำเร็จหรือนำไปสู่ความเป็นเลิศตามเป้าหมายเป็นที่ยอมรับและเป็นคู่มือการปฏิบัติงานให้ผู้ปฏิบัติงานอื่นนำไปใช้สอดคล้องกับแนวคิดของ จิรารัตน์ กระจำนที (2562: 6) กล่าวว่ากลยุทธ์เป็นรูปแบบหรือแผนการดำเนินงานที่รวบรวมเป้าหมาย นโยบายหลักเข้าไว้ด้วยกันเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

มีข้อค้นพบจากการศึกษาวิจัยที่แสดงให้เห็นถึงองค์ความรู้ใหม่ ในการบริหารงานวิชาการ โดยเริ่มตั้งแต่การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย และวัตถุประสงค์ที่ ชัดเจน ที่มุ่งผลสู่ความสำเร็จในการบริหารงานวิชาการอย่างยั่งยืน โดยมีกลยุทธ์ในยุทธการบริหารงานวิชาการ 7 ด้านที่เป็นแนวทางในการพัฒนา ดังต่อไปนี้ ด้านที่ 1) การจัดการเรียนการสอน พบว่าควรเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 2) ด้านการพัฒนาบุคลากรพบว่าควรมีส่งเสริมพัฒนาการครูให้มีทักษะการคิดที่แตกต่างโดยใช้สื่อนวัตกรรมเป็นแนวทางการพัฒนาที่มงานด้วยหลักธรรมาภิบาล 3) ด้านการสร้างนวัตกรรมพบว่าควรมีการนำนวัตกรรมด้านการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมแบบสามดี โมเดลมาเป็นแนวทางในการสร้างนวัตกรรม 4) ด้านการวิเคราะห์สิ่งแวดล้อม พบว่าควรมีการวิเคราะห์สิ่งแวดล้อมภายนอกที่ส่งผลต่อการพัฒนางาน

วิชาการ 5)ด้านการสร้างกลยุทธ์การพัฒนา พบว่าการสร้างกลยุทธ์การพัฒนาเป็นการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกภายในของโรงเรียน เพื่อกำหนดทิศทาง การกำหนดกลยุทธ์ การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติและการประเมินกลยุทธ์ 6) ด้านการหาแนวทางปฏิบัติ พบว่าควรมีการนำแผนกลยุทธ์วิชาการสู่การปฏิบัติเพื่อให้เกิดกลไกในการปฏิบัติงานด้านการหาแนวทางปฏิบัติพบว่าเป็นการนำแผนพัฒนาสู่การปฏิบัติจัดเป็นเครื่องมือที่จะผลักดันการทำงาน/กลไกวิชาการ

สรุป

สรุปในภาพรวมของบทความกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการตามแนวคิดเชิงนวัตกรรมเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ที่มุ่งศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการและเพื่อพัฒนากลยุทธ์การบริหารงานวิชาการตามแนวคิดเชิงนวัตกรรม โดยใช้แบบสอบถามเชิงลึกเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 16 คนคือผู้บริหารสังกัดโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดเขตตรวจราชการที่ 4 ครอบคลุม 4 จังหวัด คือ จังหวัดสมุทรสงครามจังหวัดสมุทรสาครจังหวัดเพชรบุรีและจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยเลือกแบบเจาะจง จากผู้บริหารสถานศึกษาที่มีผลการดำเนินงานดีเด่น ที่ผ่านเกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอกรอบที่ 3 จังหวัดละ 4 คน ขนาดสถานศึกษาละ 1 คน ผลการศึกษาวิจัยพบว่า 1)การศึกษาสภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการตามแนวคิดเชิงนวัตกรรม เป็นการจัดการเกี่ยวกับหลักสูตรการจัดการเรียนการสอน สื่อการสอน งานวัดผลและประเมินผล มีการบริหารงานมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วนโดยใช้หลักการสร้างศรัทธาและความเชื่อมั่น บริหารด้วยวงจรคุณภาพ และบริหารตามสถานการณ์ทั้งนี้อาจสืบเนื่องจากสถานศึกษาแต่ละแห่งมีการบริหารงานวิชาการ ที่สอดคล้องกับขอบข่ายการบริหารงานวิชาการของกระทรวงศึกษาธิการ ที่ได้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550 2)ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการ พบว่า มีข้อจำกัดหลักสูตรแกนกลางที่เรียนมากเกินไป นักเรียนไม่มีความชำนาญและขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ด้านเทคโนโลยี 3)ผลการศึกษาสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการพบว่าผู้บริหารมีความเป็นผู้นำมีความรู้ความสามารถในการบริหารมีความมุ่งมั่นในการสร้างนวัตกรรมมีการบริหารค้อยเป็นค้อยไปและให้ความสำคัญกับเครือข่ายทางการศึกษาในการสร้างนวัตกรรม และผลการศึกษากลยุทธ์การบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนจะมีกลยุทธ์ 7 ด้านคือ กลยุทธ์ด้านการจัดการเรียนการสอน กลยุทธ์ด้านการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา ด้านกลยุทธ์การสร้างนวัตกรรม กลยุทธ์ด้านการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม ด้านกลยุทธ์การสร้างกลยุทธ์การพัฒนา และด้านสุดท้าย กลยุทธ์การหาแนวทางการปฏิบัติตามกลยุทธ์

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษา กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการตามแนวคิดเชิงนวัตกรรมผู้วิจัย แบ่งออกเป็น 2 ข้อดังนี้ 1) ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย และ 2) ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้นำผลการวิจัยมาเสนอแนะในประเด็นสำคัญต่าง ๆ ดังนี้

1) ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการตามแนวคิดเชิงนวัตกรรมพบว่า หลักสูตรแกนกลางที่เรียนมากเกินไป ครูและนักเรียนไม่มีความชำนาญและขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ด้านเทคโนโลยี ผู้วิจัยขอเสนอแนะดังนี้

1.1) ปัญหาหลักสูตรแกนกลางที่เรียนมากเกินไป มีข้อเสนอดังนี้

1.1.1) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นหน่วยงานกลางควรพิจารณา จุดอ่อนจุดแข็งของหลักสูตรแกนกลางหลักสูตรนำมาพิจารณาเพื่อปรับหลักสูตรแกนกลางที่มีช่องว่างมากเกินไป อาจจะต้องมีการกระจายอำนาจจากส่วนกลางและเปลี่ยนวิธีคิดดังนั้น การพัฒนาหลักสูตรจะต้องเปิดให้สถานศึกษาพัฒนาหลักสูตรโดยเปิดโอกาสให้คนภายนอกหลากหลายกลุ่มได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาให้มากที่สุดเพื่อให้ได้หลักสูตรที่มีมุมมองที่ต้องการและสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาโดยจะมีความเชื่อมโยงระหว่างหลักสูตรใหม่และหลักสูตรเก่าผสมผสานการเรียนรู้ของโลกในศตวรรษที่ 21 และเน้นการเรียนรู้หลักสูตรท้องถิ่น

1.1.2) ปัญหาด้านการขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ด้านเทคโนโลยีขาดงบประมาณในการพัฒนานวัตกรรม ผู้วิจัยขอเสนอแนะเช่น การเพิ่มงบประมาณให้เพียงพอให้หน่วยงานที่มีส่วนร่วมจัดทำงบประมาณสนับสนุนสำนักงานเขตพื้นที่การต้องเข้ามาดูแลให้ความช่วยเหลือจัดสรรงบประมาณให้มีพอเพียง และมีคุณภาพยิ่งขึ้น มีการระดมทรัพยากรท้องถิ่นมาสนับสนุน

1.1.3) ปัญหาด้านบุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจทักษะในการใช้เทคโนโลยีแนวทางแก้ไข คือ ส่งเสริมให้เข้าร่วมการอบรมสัมมนาส่งเสริมให้เกิดการศึกษาด้วยตนเอง เพื่อให้มีความรู้ทักษะการใช้สื่อนวัตกรรมทางการศึกษาที่มากขึ้น ผู้บริหารต้องสร้างแรงจูงใจความมั่นใจในการใช้เทคโนโลยีให้เกิดขึ้นกับบุคลากร

1.1.4) ผลการศึกษาสถานปัจจุบันของ การบริหารงานวิชาการ พบว่าสถานศึกษาบางแห่งมีความไม่พร้อมในบริบทของสถานศึกษาแต่ละแห่งและเน้นเฉพาะนักเรียนด้านคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์เท่านั้น ผู้วิจัยขอเสนอแนะ

1.1.5) ผลการศึกษาสถานปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการ พบว่า การบริหารงานวิชาการมีการพัฒนาแบบก้าวกระโดดเร็วเกินไป และยังไม่มีความพร้อม ครูผู้สอนมีภาระหน้าที่สอนมากเกินไปไม่สามารถทำงานด้านวิชาการได้อย่างเต็มที่ผู้วิจัย ขอเสนอแนะให้มีการเพิ่มช่องทางการเข้าถึงบทเรียน เช่น จัดทำคลิปการเรียนการสอนของแต่ละชั้นเรียนให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน เช่น เว็บไซต์

โรงเรียนเว็บไซต์ของกระทรวงศึกษาธิการช่องทางโทรทัศน์เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเข้าไปทบทวนบทเรียนได้ตลอดเวลา

1.1.6) ผลการศึกษา สภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการ พบว่า ผู้เรียนไม่มีความเป็นเลิศทางวิชาการ โรงเรียนมีปัญหากับชุมชน ขาดความศรัทธาจากผู้ปกครอง สภาพโรงเรียนมีสภาพเป็นป่าและขาดงบประมาณในการช่วยเหลือนักเรียน

2) ผลการศึกษาสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการ พบว่า ต้องการให้นักเรียนเข้าสู่ยุคปัญญาประดิษฐ์ เป็นนักคิด นักปฏิบัติ มีความคิดแบบมีวิจารณญาณ และการคิดแก้ปัญหา เพื่อต่อยอดการสร้างนวัตกรรมผู้วิจัยขอเสนอแนะดังนี้

2.1) ครูเป็นนักฟังที่ดีรับฟังปัญหาเรื่องราวต่างต่างจากผู้เรียนครูคือผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้และลักษณะการสอนต้องมีความหลากหลายสอนให้นักเรียนรู้จักคิด คิดเป็น ทำเป็นมีวิจารณญาณของตนเอง การสอนครู

2.2) ครูต้องจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนให้มีลักษณะจูงใจช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้จากพื้นฐานเดิมห้องเรียนไม่จำเป็นต้องเป็นห้องเรียนสี่เหลี่ยมภายในโรงเรียนเท่านั้น อาจเรียนรู้จากการทดลอง การฝึกสังเกต การวิเคราะห์ การวิจัย การบันทึก การเสนอผลงาน การอภิปราย การซักถาม และการฟังมีการแสวงหาความรู้ค้นหาคำตอบจากแหล่งวิชาการต่าง ๆ ด้วยตนเองและมีการเพิ่มความสำคัญทางการคิดผ่านการฟังคำถามเขียนต่อผู้เรียนทักษะทั้ง 4 ด้านเน้นถึงกระบวนการเรียนรู้

3) ผลการศึกษากลยุทธ์การบริหารงานวิชาการตามแนวคิดเชิงนวัตกรรมด้านการจัดการเรียนการสอน พบว่ามีรูปแบบการสร้างศรัทธาสร้างจุดขายของโรงเรียน และเน้นความเป็นเลิศทางวิชาการ มีการจัดการศึกษา โดยใช้หลักปรัชญาพอเพียงผู้วิจัยขอเสนอแนะดังนี้

3.1) ความเป็นเลิศของผู้เรียน สถานศึกษาสามารถแสวงหาความเป็นเลิศของวิชาการออกเป็นด้าน ๆ เช่น ความเป็นเลิศทางภาษา ความเป็นเลิศทางตรรกะและคณิตศาสตร์ และ ความเป็นเลิศทางดนตรี และความเป็นเลิศทางกีฬาและนำมาเป็นจุดขาย

3.2) ครูที่สอนผู้เรียนให้มีความเป็นเลิศครูต้องมีพัฒนาตนเองให้มีความเป็นเลิศอย่างสม่ำเสมอ เช่น การมีความรู้ดี มีความสามารถในการปฏิบัติงาน การสอนมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี และมีคุณธรรมจริยธรรม ความเป็นครูเป็นเลิศอาจสร้างผลิตผลงานวิชาการ

3.3) การจัดการศึกษาโดยใช้แนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย หลักสูตรสาระเรียนรู้ในห้องและนอกห้องเรียนที่เรียกว่า กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ซึ่งอาจต้องกำหนดขอบเขตที่ชัดเจนในการเรียนการสอนของแต่ละช่วงชั้น

4) ผลการศึกษากลยุทธ์บริหารวิชาการเชิงนวัตกรรมด้านการพัฒนาบุคลากร พบว่า การส่งเสริมครูให้มีทักษะการคิดที่แตกต่าง มีความก้าวหน้าเป็นครูมืออาชีพสร้างสรรค์งาน อย่างมีคุณภาพ พัฒนางานเพื่อเลื่อนวิทยฐานะมุ่งเน้นสมรรถภาพมาตรฐานในตำแหน่งและวิชาชีพ สร้างความเข้มแข็งการบริหารทีมงาน ด้วยหลักธรรมมาภิบาล ผู้วิจัยขอเสนอแนะดังนี้

4.1) การพัฒนาและส่งเสริมให้ครูเป็นครูมืออาชีพที่จะต้องส่งเสริมความเป็นครูที่ดี 4 ประการ ได้แก่ 1) มีอุดมการณ์ของครู 2) คุณลักษณะของการเป็นครูที่ดี 3) ปฏิบัติตนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและ 4) มีคุณธรรมที่ใช้ในการปฏิบัติงาน

4.2) การสร้างความเข้มแข็งการบริหารทีมงานด้วยหลักธรรมาภิบาล ผู้บริหารต้องสร้างกำลังใจในการทำงานให้กับบุคลากรตลอดจนองค์การ สร้างความมั่นคงในอาชีพ สร้างผลงานที่ดี สร้างความสัมพันธ์ที่ดีของการทำงานและสร้างสมาชิกในทีม กระตุ้นส่งเสริมสนับสนุนให้องค์การและบุคลากรมีการพัฒนาตลอดเวลา มีการจัดทำแผนการพัฒนาศักยภาพบุคลากร

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพสัมภาษณ์กลุ่มเฉพาะเจาะจงคือผู้บริหารสถานศึกษาเท่านั้น ด้านในการวิจัยครั้งต่อไป ควรทำการวิจัยเชิงปริมาณสอบถามกลุ่มที่เกี่ยวข้อง เช่น บุคลากรภายในโรงเรียน ผู้ปกครอง นักเรียน ชุมชนในท้องถิ่น และผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย

2) การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับกลยุทธ์บริหารงานวิชาการตามแนวคิดเชิงนวัตกรรมเท่านั้น ดังนั้นการวิจัยครั้งต่อไป ควรทำการวิจัยงานด้านอื่นของโรงเรียนงานด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป เพื่อจะได้ข้อมูลเชิงลึกและครอบคลุมที่สอดคล้องกับภารกิจของโรงเรียน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). *คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- จิราวัฒน์ กระจำดี. (2562). *การศึกษากลยุทธ์การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสในอำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- ทศพร ศิริสัมพันธ์. (2539). *การวางแผนเชิงกลยุทธ์*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: คณะกรรมการปฏิรูประบบราชการ สำนักงานกฤษฎามนตรี.
- ปรีวัฒน์ ยืนยง. (2563). *ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา วิทยาลัยเทคนิคอุบลราชธานี*. *วารสารนวัตกรรมการศึกษาและการวิจัย*, 4(3), 330–341.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). *การบริหารงานวิชาการ*. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). *งานสำคัญของการศึกษาไทย สร้างทักษะให้ผู้เรียนพร้อมสู่ศตวรรษที่ 21*. *School in focus*, 4(11), 6–7.
- วิภา ทองหง่า. (2554). *รูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วุฒิพงษ์ รักดีเหล่า. (2554). *การศึกษาคุณลักษณะขององค์การนวัตกรรม : กรณีศึกษาองค์กรที่ได้รับรางวัลด้านนวัตกรรม* (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต). สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

- พฤษี ศิริบรรณพิทักษ์. (2552). *แนวคิดและหลักการจัดทำแผนกลยุทธ์ (Strategic Planning) การบริหารและการจัดการศึกษาเพื่อโลกใบเล็ก*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- ไพฑูรย์ สินลารัตน์. (2557). *คิดนอกกรอบ: สอนและสร้างได้อย่างไร*. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยครุศาสตร์มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2555). *คู่มือการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม (พ.ศ. 2554-2558) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานฉบับสถานศึกษา (แก้ไขเพิ่มเติม พฤศจิกายน 2554)*. สมุทรปราการ: ออฟเซ็ท พลัส.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2556). *คู่มือการบริหารงานโรงเรียนในโครงการพัฒนาการบริหารรูปแบบนิติบุคคล*. กรุงเทพฯ: กลุ่มวิจัยและพัฒนานโยบาย สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2543). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ: ครูสภาลาดพร้าว.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545*. กรุงเทพฯ: ครูสภาลาดพร้าว.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2553). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553*. กรุงเทพฯ: ครูสภาลาดพร้าว.
- อัปสร เสถียรทิพย์. (2554). องค์กรอัจฉริยะ องค์กรแห่งการเรียนรู้. *วารสาร KM Lite*, 4(3), 5-7.
- Colaizzi P. (1978). *Psychological research as the Phenomenologist views it*. In *Existential-Phenomenological Alternatives for Psychology* (Valle R. & King M. eds). London: Oxford University Press.
- Wheelen, T. L. & Hunger, J. D. (2012). *Strategic Management and Business Policy: toward Global Sustainability*. (13th ed). New York: Pearson Education.

ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21
กับการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราชญ์บุรี เขต 2

Relationship between skills of school administrators in the 21st century
and academic administration in educational opportunity expansion school
under the Prachinburi Primary Educational Service Area Office 2

สุวรรณา พาเหาะ¹ และ ศิริรัตน์ ทองมีศรี²

Suwanna Pahor¹ and Sirirat Tongmeesri²

^{1,2}สาขาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

^{1,2}Educational Administration Branch Faculty of Teacher Training College, Phranakhon Rajabhat University, Thailand

E-mail: ¹suwanna.gsup@pnru.ac.th; ²suwanna_pahor@hotmail.com

Received May 5, 2022; Revised December 19, 2023; Accepted December 20, 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 และระดับความคิดเห็นการบริหารงานวิชาการ 2) เพื่อเปรียบเทียบทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 และการบริหารงานวิชาการ โดยจำแนกตามอายุ ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษา 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราชญ์บุรี เขต 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ครูผู้สอนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ที่ได้จากรายการกำหนดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน จำนวน 217 คน และใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิเป็นสัดส่วน โดยใช้เขตคุณภาพการศึกษาเป็นเกณฑ์ในการแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม โดยมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .99 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบค่าความแปรปรวนทางเดียว และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการศึกษาพบว่า 1) ทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 และการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราชญ์บุรี เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) การเปรียบเทียบทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่

21 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราชญ์บุรี เขต 2 จำแนกตามอายุ ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษา โดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จำแนกตามอายุ ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษา โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

3) ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราชญ์บุรี เขต 2 มีความสัมพันธ์กันทางบวกอยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อค้นพบจากงานวิจัยนี้ เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาในการกำหนดนโยบายการจัดการศึกษาด้านการบริหารงานวิชาการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์การศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

คำสำคัญ: ทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21; ผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา; สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราชญ์บุรี เขต 2

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the level of opinions on the skills of school administrators in the 21st century and the level of opinions on academic administration 2) to compare the skills of school administrators in the 21st century and academic administration classified by age, work experience, and school size, and 3) to study the relationship between the skills of school administrators in the 21st century and academic administration in educational opportunity expansion school under the Prachinburi Primary Educational Service Area Office 2. The sample consisted of 217 teachers in educational opportunity expansion school obtained from Krejcie and Morgan's sample schedule. Stratified sampling was performed using educational quality zones as the criterion for stratification. The data collection tool was a questionnaire with a total confidence value of .99. Statistics for data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation, one-way ANOVA test, and Pearson's correlation coefficient.

The results found that 1) The skills of educational administrators in the 21st century and academic administration in educational opportunity expansion school under the Prachinburi Primary Educational Service Area Office 2, overall and in each aspect, were at a high level. 2) Comparison of the skills of educational administrators in the 21st century in educational opportunity expansion school under the Prachinburi Primary Educational Service Area Office 2 classified by age, work experience, and size of educational institution, overall, there was a significant difference at the .05 level. On the other hand, academic administration in educational opportunity expansion school under

the Prachinburi Primary Educational Service Area Office 2 classified by age, work experience, and size of educational institution, overall, there were no differences. 3) The relationship between the skills of school administrators in the 21st century and academic administration in educational opportunity expansion school under the Prachinburi Primary Educational Service Area Office 2 had a positive relationship at the highest level.

The findings served as information for consideration in formulating educational management policies for academic administration to improve academic achievement.

Keywords: 21st Century School Administrator Skills; Educational Opportunity Expansion School; Prachinburi Primary Educational Service Area Office 2

บทนำ

โรงเรียนเป็นหน่วยงานหลักที่มีหน้าที่พัฒนาผู้เรียนและสังคม ผู้บริหารโรงเรียนต้องตระหนักและเข้าใจในหลักการบริหารจัดการศึกษา โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาตามธรรมชาติ และเต็มตามศักยภาพ สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัด โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลด้วยวิธีการที่หลากหลาย ในอันที่จะส่งผลให้โรงเรียนพัฒนาสู่มาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ และมาตรฐานโรงเรียน งานด้านวิชาการจึงเป็นงานหลักที่สำคัญที่สุดในการบริหารจัดการศึกษาในโรงเรียน (นุชเรศ คำดีบุญ, 2564) ผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งเป็นผู้นำจึงจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาทักษะที่จำเป็นและสำคัญต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาและการบริหารตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำไปสู่การบริหารงานให้มีประสิทธิภาพ (มณฑาทิพย์ นามนุ, 2561) ในปัจจุบันการจัดการศึกษาตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2544 ได้กำหนดให้สถานศึกษามีบทบาทและมีหน้าที่ในการจัดการศึกษาให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองและให้เป็นไปตามหลักสูตรกำหนด ขณะเดียวกันจะต้องพัฒนาตนเองให้มีคุณสมบัติมีคุณลักษณะที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน การจะจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพได้นั้น สถานศึกษาจำเป็นต้องพึ่งพาชุมชนและสังคมภายนอก ให้เข้ามามีส่วนร่วมช่วยเหลือ กำหนดทิศทางให้คำแนะนำ เพื่อให้สถานศึกษาสามารถผลิตประชากรที่มีคุณภาพเป็นกำลังของสังคมต่อไป (กมล ภูประเสริฐ, 2545)

ฉะนั้นเทคโนโลยีมีการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว จึงเป็นสิ่งที่ท้าทายครูผู้สอนเป็นอย่างมาก เพราะครูผู้สอนส่วนใหญ่มาจากศตวรรษที่ 20 ซึ่งนวัตกรรมและเทคโนโลยีพัฒนาอย่างค่อยเป็นค่อยไป แต่ต้องมารับผิดชอบในการอบรมสั่งสอนให้นักเรียนปรับตัวเข้าสู่การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว เรียกได้ว่าเป็นยุคแห่งการใช้เทคโนโลยีเป็นฐาน ผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นหลักในการนำพาบุคลากรและสถานศึกษาเข้าสู่การเปลี่ยนแปลงครั้งยิ่งใหญ่ เพื่อให้เกิดการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

บทความวิจัยนี้นำเสนอระดับความคิดเห็นทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 และระดับความคิดเห็นการบริหารงานวิชาการ ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราชญ์บุรี เขต 2 จะเป็นข้อมูลให้ผู้บริหารสถานศึกษาใช้เป็นแนวทางในการกำหนด วางแผน ปรับปรุง แก้ไขส่งเสริมพัฒนาการบริหารงานวิชาการให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราชญ์บุรี เขต 2 ซึ่งผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อการใช้เป็นแนวทางในการพัฒนางานบริหารวิชาการของโรงเรียนมากยิ่งขึ้นและพัฒนากิจการศึกษามีคุณภาพเป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 และระดับความคิดเห็นการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราชญ์บุรี เขต 2
2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 และการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราชญ์บุรี เขต 2 โดยจำแนกตามอายุ ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษา
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราชญ์บุรี เขต 2

สมมติฐานการวิจัย

1. ครูผู้สอนที่มีอายุ ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 และการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราชญ์บุรี เขต 2 แตกต่างกัน
2. ทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 มีความสัมพันธ์กับการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราชญ์บุรี เขต 2 หรือไม่

การทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราชญ์บุรี เขต 2 ครั้งนี้ โดยผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี ดังนี้

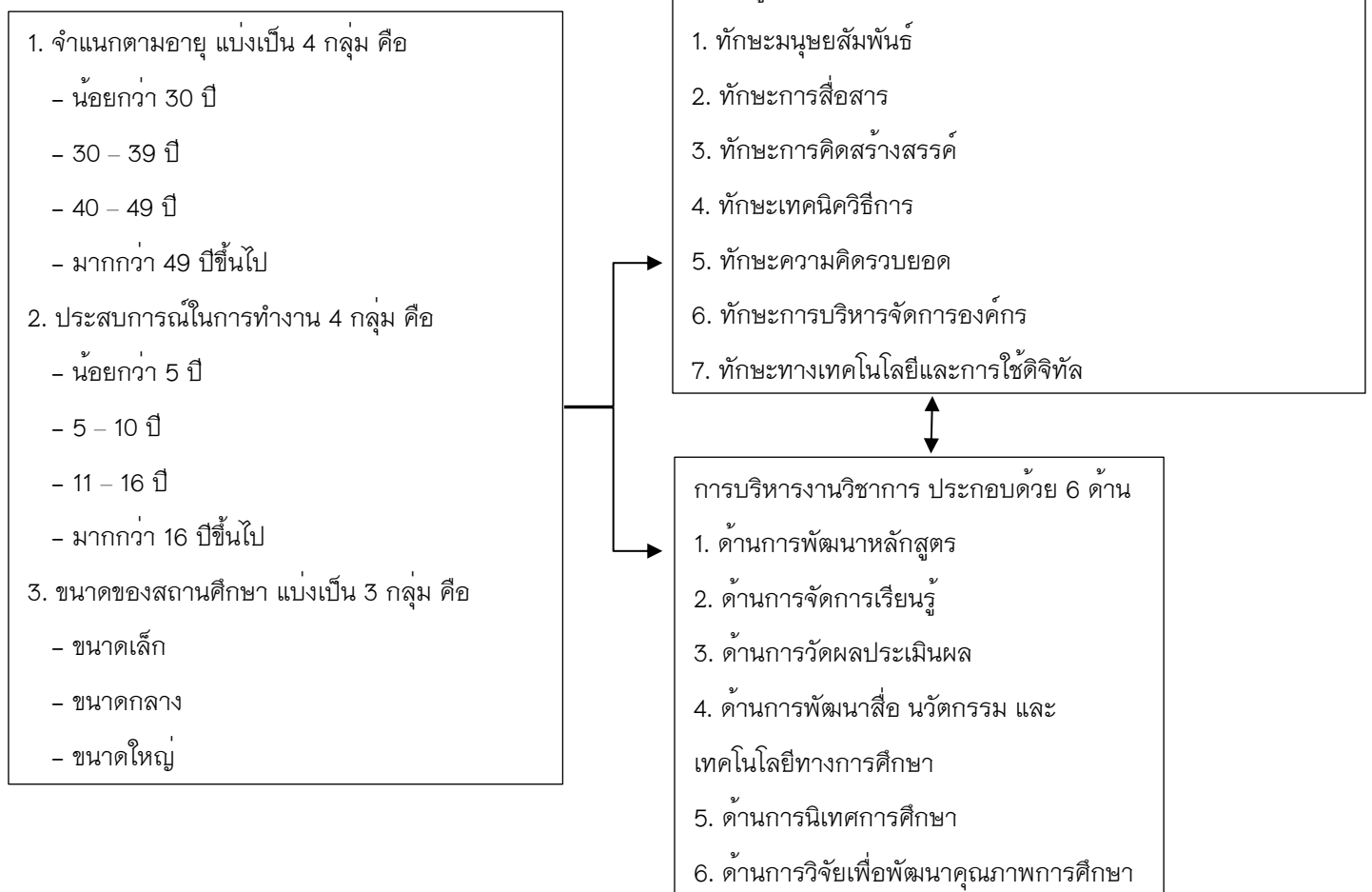
1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 จากแนวคิดของ Hoyle & Steffe (2005); มณฑาทิพย์ นามนุ (2561); ไกรสร เจียมทอง (2561); ปัทมพร พงษ์เพชร (2561) และอีกทั้ง 6 ท่าน โดยจำแนกได้ 7 ทักษะ

2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับขอบข่ายการบริหารงานวิชาการจากนักการศึกษาและหน่วยงาน ได้แก่ Faber & Shearon (1970); ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553); จันทราณี สงวนนาม (2553); ภารดี อนันต์นาวิ (2557) และอีกทั้ง 6 ท่าน จึงแบ่งได้ 6 ด้าน

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 จากแนวคิด Hoyle & Steffe, มณฑาทิพย์ นามนุ, ไกรสร เจียมทอง, ปัทมพร พงษ์เพชร และอีกทั้ง 6 ท่าน

สำหรับการบริหารงานวิชาการ ประกอบด้วยขอบข่ายการบริหารงานวิชาการที่สังเคราะห์จากนักการศึกษาและหน่วยงาน ได้แก่ Faber & Shearon, ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, จันทราณี สงวนนาม, ภารดี อนันต์นาวิ และอีกทั้ง 6 ท่าน

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ ประชากร คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราชญ์บุรี เขต 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 529 คน กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูผู้สอนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราชญ์บุรี เขต 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 217 คน ที่ได้มาจากการใช้ตารางกำหนดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie and Morgan และการสุ่มตัวอย่างเป็นการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิเป็นสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) โดยใช้กลุ่มเขตคุณภาพการศึกษาเป็นเกณฑ์ในการแบ่งชั้นเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม โดย 1) ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เกี่ยวกับทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 และการบริหารงานวิชาการ เพื่อกำหนดขอบเขต กรอบแนวคิด และแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม 2) สร้างแบบสอบถามตามกรอบแนวคิดและวัตถุประสงค์ของการวิจัย 3) นำแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระเพื่อตรวจสอบและปรับปรุง แก้ไข 4) นำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยใช้วิธีหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถาม โดยค่าดัชนีความสอดคล้องจะต้องมีค่าตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป จึงจะถือว่าข้อคำถามในแบบสอบถามมีความตรงเชิงเนื้อหา 5) นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ และเสนออาจารย์ที่ปรึกษา จากนั้นนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับครูผู้สอนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค 6) นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงสมบูรณ์แล้วไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยเก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผู้วิจัยจะตรวจสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยใช้วิธีการตรวจสอบความแตกต่างของเชฟเฟ (Scheffe' Method) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 ผลการวิจัยพบว่าระดับความคิดเห็นทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 และระดับความคิดเห็นการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราชญ์บุรี เขต 2 ปรากฏผลการวิจัยดังตารางที่ 1 และตารางที่ 2

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21

ทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21	n = 217			
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	อันดับที่
1. ทักษะมนุษยสัมพันธ์	4.19	0.64	มาก	7
2. ทักษะการสื่อสาร	4.22	0.59	มาก	5
3. ทักษะการคิดสร้างสรรค์	4.22	0.69	มาก	6
4. ทักษะเทคนิควิธีการ	4.28	0.67	มาก	1
5. ทักษะความคิดรวบยอด	4.28	0.70	มาก	2
6. ทักษะการบริหารจัดการองค์กร	4.26	0.67	มาก	3
7. ทักษะทางเทคโนโลยีและการใช้ดิจิทัล	4.24	0.70	มาก	4
รวม	4.24	0.62	มาก	

จากตารางที่ 1 ผลการวิจัยพบว่าจากตาราง 4.2 พบว่าทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานการบริหารงานวิชาการ

การบริหารงานวิชาการ	n = 217			
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	อันดับที่
1. ด้านการพัฒนาหลักสูตร	4.25	0.65	มาก	6
2. ด้านการจัดการเรียนรู้	4.35	0.69	มาก	2
3. ด้านการวัดผลประเมินผล	4.36	0.67	มาก	1
4. ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา	4.32	0.64	มาก	3
5. ด้านการนิเทศการศึกษา	4.28	0.70	มาก	4
6. ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา	4.26	0.73	มาก	5
รวม	4.30	0.65	มาก	

จากตารางที่ 2 พบว่าการบริหารงานวิชาการ โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

วัตถุประสงค์ที่ 2 ผลการวิจัยพบว่าการเปรียบเทียบทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 และการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปราชญ์บุรี เขต 2 โดยจำแนกตามอายุ ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษา ปรากฏผลการวิจัยดังตารางที่ 3 และตารางที่ 4

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21

จำแนกตามอายุ					
ทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21	SS	df	MS	F	P
ภาพรวม					
ระหว่างกลุ่ม	5.194	3	1.731	4.670	.004**
ภายในกลุ่ม	78.968	213	.371		
รวม	84.161	216			
จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน					
ทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21	SS	df	MS	F	P
ภาพรวม					
ระหว่างกลุ่ม	3.721	3	1.240	3.284	.022*
ภายในกลุ่ม	80.440	213	.378		
รวม	84.161	216			
จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา					
ทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21	SS	df	MS	F	P
ระหว่างกลุ่ม	2.501	2	1.251	3.277	.040*
ภายในกลุ่ม	81.660	214	.382		
รวม	84.161	216			

* $p \leq .05$, ** $p \leq .01$

จากตารางที่ 3 พบว่าทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 จำแนกตามอายุ ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดสถานศึกษา โดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ จึงได้ทำการเปรียบเทียบรายคู่ในลำดับต่อไป

ตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการ

จำแนกตามอายุ					
การบริหารงานวิชาการ	SS	df	MS	F	P
ภาพรวม					
ระหว่างกลุ่ม	3.108	3	1.036	2.522	.059
ภายในกลุ่ม	87.515	213	.411		
รวม	90.623	216			
จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน					
ทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21	SS	df	MS	F	P
ภาพรวม					
ระหว่างกลุ่ม	2.939	3	.980	2.380	.071
ภายในกลุ่ม	87.685	213	.412		
รวม	90.623	216			
จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา					
ทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21	SS	df	MS	F	P
ระหว่างกลุ่ม	1.482	2	.741	1.779	.171
ภายในกลุ่ม	89.141	214	.417		
รวม	90.623	216			

*p ≤ .05, **p ≤ .01

จากตารางที่ 4 พบว่าการบริหารงานวิชาการ จำแนกตามอายุ ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดสถานศึกษา โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

วัตถุประสงค์ที่ 3 ผลการวิจัยพบว่าความสัมพันธ์ระหว่างทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราชญ์บุรี เขต 2 ปรากฏผลการวิจัยดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับการบริหารงานวิชาการ

	X	Y
X		
Y	.903**	

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

จากตารางที่ 3 พบว่าทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับการบริหารงานวิชาการมีความสัมพันธ์กันระดับมากที่สุด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า ทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราชญ์บุรี เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารมีความสามารถในการปฏิบัติงานด้วยความรู้ ความชำนาญ มีการปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลง และนำพาสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จ สนองต่อการแข่งขันที่ทันสมัย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยมณฑลทิพย์ นามนุ (2561) ได้ศึกษาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 พบว่าทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก

การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราชญ์บุรี เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารมีกระบวนการบริหารกิจกรรมต่างๆ ที่ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความสามารถ และพัฒนาคุณภาพการศึกษา ให้เกิดประโยชน์สูงสุดอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของยุพา พรหมแย้ม (2562: 93) ได้ศึกษาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอบางบัวทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 2 พบว่าการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอบางบัวทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า ผลการศึกษาการเปรียบเทียบทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 จำแนกตามอายุโดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารที่มีอายุมากกว่าจะเข้าใจในหลักการแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหาร มากกว่า ซึ่งสามารถบริหารตามสถานการณ์ได้อย่างครอบคลุมและรวดเร็ว บริหารทรัพยากรได้อย่างเป็นระบบและเกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งไม่สอดคล้องกับวิจัยของสุวัฒน์ กู้เกียรติกาญจน์ และวิจิต แสงสว่าง (2564) ได้ศึกษาเรื่องทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่าจำแนกตามอายุที่แตกต่างกัน ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดฉะเชิงเทราไม่แตกต่างกัน โดยผลที่ต่างกันอาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดฉะเชิงเทรา เข้าใจในหลักการบริหารอย่างทั่วถึงในทุกช่วงวัย ทำให้การบริหารนั้นไม่แตกต่างกัน

ผลการศึกษาการเปรียบเทียบทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานโดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไป

ตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารที่มีประสบการณ์มากกว่าจะมีเทคนิคในการคิดเชิงกลยุทธ์ วางแผน กำหนดนโยบาย และทิศทางการศึกษาได้อย่างชัดเจน อีกทั้งยังมีเทคนิคการสั่งการมอบหมายงานที่หลากหลายน่าสนใจ ซึ่งไม่สอดคล้องกับวิจัยของศศิตา เพลินจิต (2558) ได้ศึกษาเรื่องทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 พบว่าการเปรียบเทียบทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษาในภาพรวมไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผลที่ต่างกันอาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 มุ่งมั่นและตั้งใจแสวงหาวิธีที่เหมาะสมในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ในการบริหารจัดการศึกษาให้บรรลุตามแผนปฏิบัติการที่วางไว้ได้เป็นอย่างดี

การเปรียบเทียบทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 จำแนกตามขนาดสถานศึกษาโดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน มีความพร้อม ศักยภาพ และข้อจำกัดทางการบริหารที่แตกต่างกัน ทำให้ขอบข่ายภารกิจการบริหารและการจัดการของสถานศึกษาเปลี่ยนไป ผู้บริหารสถานศึกษาต่างๆ มีทักษะและใช้ทักษะเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับวิจัยของอนิรุทธิ์ อมรแก้ว และสุทธิวรรณ ดันตริจนวงศ์ (2562) ได้ศึกษาเรื่องทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ พบว่าเปรียบเทียบทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยภาพรวมมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการ จำแนกตามอายุโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารมีความกระตือรือร้นในการพัฒนาความรู้ความสามารถในการบริหารงานวิชาการเหมือนกัน จึงทำให้การบริหารงานวิชาการไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับวิจัยของวรพร ลิ้นศิริ (2564) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองบัวลำภู พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผลที่ต่างกันอาจเป็นเพราะผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 2 มีการค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอและมุ่งมั่นในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายทางการศึกษาที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา

การเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการ จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารมีความตั้งใจกับงานที่ได้รับมอบหมาย โดยนำประสบการณ์มาช่วยในการเพิ่มพูนความรู้ ซึ่งประสบการณ์และเทคนิควิธีการ

ต่าง ๆ ที่ได้พบเห็นปัญหาและการแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่ผ่านมามีไม่เท่ากัน แต่ก็มุ่งที่เจตนารมณ์การบริหารงานวิชาการที่ดีเช่นเดียวกัน จึงทำให้ความคิดเห็นที่ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับวิจัยของยุพาพรหมแย้ม (2562) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอบางบัวทองสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 พบว่าผลการเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอบางบัวทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการศึกษาการเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการ จำแนกตามขนาดสถานศึกษาโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการบริหารงานวิชาการในแต่ละสถานศึกษามีการกระจายอำนาจการบริหาร และจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการงบประมาณ การบริหารงานบุคคล การบริหารงานทั่วไป ทำให้ขอบข่ายและภารกิจการบริหารไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับวิจัยของประธานพล พลเรือง (2019) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 พบว่าผู้บริหารและครูวิชาการโรงเรียนที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาของขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 โดยภาพรวมและรายด้าน ทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการพัฒนาสื่อและการนำเอาสื่อไปใช้ ด้านการวัดผลและประเมินผล และด้านการนิเทศการศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผลที่ต่างกันอาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 มีทรัพยากรในการบริหารที่แตกต่างกันทำให้การบริหารเกิดความไม่เท่าเทียมโรงเรียนที่มีความพร้อมสูงจึงมีการจัดการบริหารงานวิชาการได้ดีกว่า

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 มีความสัมพันธ์กันระดับมากที่สุด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า การบริหารงานวิชาการกับด้านการจัดการเรียนรู้ และการบริหารงานวิชาการกับด้านการนิเทศการศึกษา มีความสัมพันธ์กันในระดับมากที่สุด ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่า การบริหารงานวิชาการเป็นหัวใจของการจัดการศึกษาซึ่งเป็นงานสำคัญสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นงานที่จะต้องปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอน เป็นจุดมุ่งหมายหลักของสถานศึกษา เพราะเป็นเครื่องชี้วัดความสำเร็จความสามารถของผู้บริหารไม่ว่าสถานศึกษาจะเป็นประเภทใด มาตรฐานและคุณภาพของสถานศึกษาจะพิจารณาได้จากผลงานด้านวิชาการ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการศึกษา นั่นคือสถานศึกษากำหนดแนวทางให้นักเรียนมีความรู้ มีคุณธรรม เป็นคนเก่ง คนดี มีความสุข มีคุณภาพและมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่

สถานศึกษากำหนดไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของธีระพงษ์ เจริญศิริ, มิตรภาณี พุ่มกล่อม และพงษ์ศักดิ์ รวมชมรัตน์ (2021) พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 กับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์กันทางบวกอยู่ในระดับสูงมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

ทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย 7 ทักษะ ได้แก่

1. ทักษะมนุษยสัมพันธ์ ความสามารถของผู้บริหารในการทำงานร่วมกับผู้อื่น มีความเข้าใจธรรมชาติพฤติกรรมของมนุษย์และความแตกต่างของแต่ละบุคคล สร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบุคลากรในสถานศึกษา และมีวิธีการสร้างแรงจูงใจให้บุคลากรปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถ อีกทั้งยังให้คำแนะนำแก่ผู้ร่วมงาน ตลอดจนประสานงาน และสร้างเครือข่ายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ทักษะการสื่อสาร ผู้บริหารสามารถฟัง พูด อ่าน เขียน และสรุปได้อย่างชัดเจน ตรงประเด็น มีการสื่อสารภาษาอังกฤษ และภาษาไทยได้เป็นอย่างดี เป็นผู้เจรจา โน้มน้าว เพื่อให้เกิดผลดีในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสถานศึกษา มีกระบวนการในการถ่ายทอดข้อมูล ความรู้ และประสบการณ์ได้เป็นอย่างดี มีวิธีการสื่อสารโดยแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน สามารถประชาสัมพันธ์ผลงานไปสู่ชุมชนด้วยวิธีที่หลากหลาย ตลอดจนสามารถนำเสนองานในที่สาธารณะได้อย่างมืออาชีพ

3. ทักษะการคิดสร้างสรรค์ ความสามารถของผู้บริหารในการมีวิสัยทัศน์กว้างไกล รู้เท่าทันกระแสโลกาภิวัตน์ มีกระบวนการคิดที่แปลกใหม่แตกต่างไปจากเดิม เป็นแบบอย่างในการนำแนวคิดใหม่ ๆ มาใช้ในการปฏิบัติงาน มีการกระตุ้นส่งเสริมให้บุคลากรในสถานศึกษาแสดงความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ กล้าแสดงออก และนำความรู้ประสบการณ์เดิมมาประยุกต์ใช้สร้างสรรค์ผลงานเป็นผลงานที่แปลกใหม่ ทำให้เกิดการพัฒนาศึกษาในอนาคต

4. ทักษะเทคนิควิธีการ ความสามารถของผู้บริหารในด้านความรู้ ความสามารถในการทำงานของผู้บริหาร ในการบริหารวิชาการ บริหารบุคคล บริหารทั่วไป บริหารงบประมาณ และทำงานเป็นแบบอย่างแก่บุคลากรในสถานศึกษา รวมถึงการปรับปรุงวิธีการทำงานให้ มีประสิทธิภาพ โดยติดตามข่าวสารความรู้ด้านต่าง ๆ เพื่อนำมาปรับใช้ในสถานศึกษา

5. ทักษะความคิดรวบยอด ความสามารถของผู้บริหารโดยมีการมองภาพความสัมพันธ์โครงสร้างองค์กรและงานแต่ละฝ่าย มีความรอบรู้ในรอบด้าน ทั้งแนวนโยบายการจัดการศึกษากลยุทธ์ต่าง ๆ ที่มีการเปลี่ยนแปลงทำให้มองเห็นการเปลี่ยนแปลงในอนาคตที่จะเกิดขึ้นบนพื้นฐานของความเป็นเหตุเป็นผลได้อย่างน่าเชื่อถือ จนสามารถกำหนดทิศทาง วิสัยทัศน์ เป้าหมาย กลยุทธ์ ได้อย่างชัดเจนและสอดคล้องกับนโยบายทางการศึกษา

6. ทักษะการบริหารจัดการองค์กร ความสามารถของผู้บริหารที่เข้าใจในหลักการ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหาร สามารถบริหารทรัพยากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประยุกต์การบริหารจัดการให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น และมอบหมายงานให้บุคลากรปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย

7. ทักษะทางเทคโนโลยีและการใช้ดิจิทัล ความสามารถของผู้บริหารที่นำเทคโนโลยีดิจิทัล มาพัฒนาองค์กรให้มีความทันสมัย มีประสิทธิภาพ และจัดการข้อมูลอย่างเป็นระบบ มีการสร้างเครือข่ายชุมชนการเรียนรู้ออนไลน์ ในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ใหม่ๆ เพื่อนำมาใช้ในการปฏิบัติงาน มีการพัฒนาระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตให้ครอบคลุมภายในสถานศึกษา ผู้บริหารมีการพัฒนาบุคลากรโดยการจัดอบรมการใช้เทคโนโลยีและส่งเสริมให้บุคลากรในสถานศึกษานำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน

สรุป

สรุปองค์ความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะผู้บริหารสถานศึกษาใน ศตวรรษที่ 21 กับการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาปราชญ์บุรี เขต 2 โดยระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับทักษะผู้บริหารสถานศึกษาใน ศตวรรษที่ 21 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงาน วิชาการ โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก การเปรียบเทียบทักษะผู้บริหารสถานศึกษาใน ศตวรรษที่ 21 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ปราชญ์บุรี เขต 2 จำแนกตามอายุ ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษา โดยภาพรวม แตกต่างกันไป ส่วนการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จำแนกตามอายุ ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษา โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน และความสัมพันธ ะหว่างทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขยายโอกาส ทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราชญ์บุรี เขต 2 มีความสัมพันธ์กัน ระดับมากที่สุด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1.1 จากผลการวิจัยที่พบว่า ทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหาร โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราชญ์บุรี เขต 2 พบว่าทักษะมนุษยสัมพันธ์มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้นควรส่งเสริมให้ผู้บริหารสร้างสัมพันธที่ดี มีการให้ คำแนะนำแก่บุคลากรในสถานศึกษาในการปฏิบัติงาน โดยเข้าใจการทำงานของตนเองและผู้ร่วมงาน

เป็นอย่างดี และมีความเอาใจใส่บุคลากรในสถานศึกษา ทำให้เกิดความไว้วางใจในการปฏิบัติงานและทำงานได้อย่างเต็มความสามารถ

1.2 จากผลการวิจัยที่พบว่า การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราชญ์บุรี เขต 2 พบว่า ด้านการพัฒนาหลักสูตร มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้นควรส่งเสริมครูนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสม โดยมีการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการใช้หลักสูตร เพื่อปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรตามความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น

1.3 จากผลการวิจัยที่พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราชญ์บุรี เขต 2 มีความสัมพันธ์กันระดับมากที่สุด แสดงให้เห็นว่าทักษะของผู้บริหารมีความสำคัญในการบริหารงานวิชาการโดยการจัดการศึกษาให้ประสบผลสำเร็จหรือมีการพัฒนา ต้องอาศัยความรู้ ความสามารถ ความเข้าใจในหลักการบริหาร ของผู้บริหาร โดยมีทักษะในการจัดการวางแผนการพัฒนางาน เปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย โครงสร้างการบริหารที่ชัดเจนเป็นระบบ รับฟังความคิดเห็นของผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อประกอบการตัดสินใจ มีการใช้เทคนิค วิธีการต่างๆ ในการพัฒนางานวิชาการ และนำเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้ในการบริหารงานของสถานศึกษาให้เกิดประโยชน์

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราชญ์บุรี เขต 2

2.2 ควรศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราชญ์บุรี เขต 2

เอกสารอ้างอิง

- ไกรศร เจียมทอง. (2561). *ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต)*. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- จันทร์ธานี สงวนนาม. (2553). *ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). นนทบุรี: บุ๊คพอยท์.
- ธีระพงษ์ เจริญศิริ, มิตภาณี พุ่มกล่อม และพงษ์ศักดิ์ รวมชมรัตน์. (2565). ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 กับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3. *วารสารนวัตกรรมการศึกษาและการวิจัย*, 6(1), 102–116.

- ประธานพล พลเมือง, ไพรวลัย โคตรตะ และศักดิ์ดา บุญยี่ด. (2019). การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5. *วารสารราชธานีนวัตกรรมทางสังคมศาสตร์*, 3(2), 31 – 42.
- นุชเรช คำดีบุญ. (2564). *การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต)*. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). *การบริหารงานวิชาการ*. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.
- ปัทมพร พงษ์เพชร. (2561). *ทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต)*. มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.
- ภารดี อนันต์นาวิ. (2557). *หลักการ แนวคิด ทฤษฎีทางการบริหารการศึกษา*. ชลบุรี: มนตรี.
- มณฑาทิพย์ นามนุ. (2561). *ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต)*. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- ยุพา พรหมแย้ม. (2562). *การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอบางบัวทองสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 2. Zวิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต)*. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- วรภาพร สิ้นศิริ. (2564). *การบริหารงานวิชาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์*, 7(3), 129 – 146.
- ศศิตา เพลิณจิต. (2558). *ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 (การค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต)*. มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- อนิรุทธิ์ อมรแก้ว และสุทธิวรรณ ตันติรจนวงศ์. (2562). *ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่. ในการประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ครั้งที่ 9. (หน้า 432 – 444). นนทบุรี: สุโขทัยธรรมมาธิราช*.
- Faber, Charles F. and Sharon, Gilbert F. (1970). *Elementary School Administration Theory and Practice*. New York: Rinehart and Winston.
- Hoyle, J. R., English, F. W., & Steffe, B. E. (2005). *Skill for successful 21st-century school leaders*. Maryland: Lanham.

**สาเหตุที่เป็นแรงจูงใจในการเลือกเรียนหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี**
**Motivational reasons for choosing graduate School curriculum
educational administration program of Kanchanaburi Rajabhat University**

นิพนธ์ วรรณเวช

Nipon Wonnawed

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

Faculty of Education, Kanchanaburi Rajabhat University, Thailand

E-mail: niponwonnawed17@gmail.com

Received June 12, 2022; **Revised** December 24, 2023; **Accepted** December 25, 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินสาเหตุที่เป็นแรงจูงใจในการเลือกเรียนหลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษาในมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรีโดยใช้แนวคิดทฤษฎีสองปัจจัยของเฮิร์สเบอร์กและทฤษฎีการจูงใจของ อี.อาร์.จี (E.G.R) ประกอบด้วย แรงจูงใจ 5 ด้าน คือ ด้านความสำเร็จของงานด้านการได้รับการยอมรับด้านความรับผิดชอบด้านความก้าวหน้าและเติบโต และด้านความต้องการความสัมพันธ์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักศึกษาที่เข้าเรียนในสาขาวิชาการบริหารการศึกษาที่ยังไม่สำเร็จการศึกษา โดยใช้การสุ่มแบบเจาะจงจากกลุ่มประชากรทั้งหมด ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 120 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ ที่ความเชื่อมั่นร้อยละ 95

ผลการวิจัยพบว่า 1. นักศึกษามีระดับแรงจูงใจในการเลือกเรียนหลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา โดยภาพรวมในระดับมากที่สุด เมื่อวิเคราะห์แยกเป็นรายด้าน ปรากฏว่า ด้านความสำเร็จของงาน ด้านความรับผิดชอบ และด้านความต้องการความสัมพันธ์ นักศึกษามีแรงจูงใจอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านความก้าวหน้าและเติบโต กับด้านการได้รับการยอมรับมีแรงจูงใจอยู่ในระดับมาก 2. การเปรียบเทียบแรงจูงใจในการเลือกเรียนหลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ในมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี จำแนกตามเพศ และประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 3.การประเมินสาเหตุที่เป็นแรงจูงใจในการเลือกเรียนหลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษาของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรีตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนด พบว่า สาเหตุที่เป็นแรงจูงใจในการเลือก

เรียนหลักสูตรบัณฑิตศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความสำเร็จของงานเป็นสาเหตุของแรงจูงใจในการเลือกเรียนหลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของนักศึกษาในระดับที่สูงกว่าเกณฑ์มากที่สุด รองลงมาคือ ด้านความรับผิดชอบ ด้านความต้องการความสัมพันธ์ ด้านความก้าวหน้าและเติบโต และด้านการได้รับการยอมรับ ตามลำดับ

คำสำคัญ: สาเหตุที่เป็นแรงจูงใจในการเลือกเรียน; หลักสูตรบัณฑิตศึกษา; สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

Abstract

The purpose of this research was to evaluate the reasons that motivated the selection of a graduate program. Department of Educational Administration in Kanchanaburi Rajabhat University. Herzberg's Two-Factor Theory and E.G.R's Motivation Theory were used for this purpose, which consisted of five motivational factors: job success, recognition, responsibility, advancement and growth, and relationship needs. The research sample was students in the field of educational administration who had not yet graduated using purposive sampling from the entire population, resulting in a sample size of 120 people. The research tool was a 5-level estimation questionnaire with 95% confidence.

The research findings showed that: 1. Overall, students had the highest level of motivation for choosing to study the graduate program in Educational Administration. When analyzing each aspects, it was found that job success, responsibility, and relationship needs were the highest levels of motivation. In terms of advancement and growth and recognition were the high levels of motivation. 2. Comparison of the motivations for choosing to study the graduate program in Educational Administration at Kanchanaburi Rajabhat University, classified by gender and work experience, there were no statistically significant differences. 3. Evaluation of the motivational reasons for choosing to study the graduate program in educational administration of students at Kanchanaburi Rajabhat University according to the researcher's criteria, the motivational reasons for choosing to study a graduate program overall and each aspect were higher than the threshold of statistical significance at 0.01. When considering each aspect, it was found that job success was the highest motivation for choosing to study the graduate program in Educational Administration,

followed by responsibility, relationship needs, advancement and growth, and recognition, respectively.

Keywords: Motivational Reason; Graduate School; Curriculum Administration

บทนำ

การศึกษามีความจำเป็นและมีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ และนักการศึกษาหลายท่านเชื่อว่ามนุษย์สามารถเรียนรู้ได้อย่างไม่มีขีดจำกัด กล่าวคือ มีศักยภาพในการเรียนรู้สูงกว่าสัตว์ทั้งหลายในโลกทุกชนิด ทำให้มนุษย์สามารถพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งตรงกับความเชื่อในพุทธศาสนาที่ว่า มนุษย์เป็นสัตว์โลกประเภทเดียวที่สามารถบรรลุถึงความเป็นอรหัตต์ เพราะมนุษย์ทุกคนมีความเป็นพุทธะอยู่ในตน ความเป็นพุทธะนี้ สามารถอธิบายโดยง่ายว่า คือ ความเป็นผู้ตื่น ได้แก่ผู้ที่เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ได้อย่างไม่เบื่อหน่ายหรือตื่นตัวอยู่ตลอดเวลา อีกประการหนึ่ง คือ ความเป็นผู้เบิกบาน ได้แก่มีความสุขที่ได้เรียนรู้หรือมีความสุขที่ได้หลุดพ้นจากความไม่รู้อันเป็นอวิชชา ซึ่งหลักการในพุทธศาสนาดังกล่าว สอดคล้องกับความหมายของการศึกษาในแนวตะวันตก เพราะคำว่าการศึกษามาจากภาษาละตินว่า Educare แปลว่า การนำออกหรือดึงศักยภาพออกมาใช้ คือ ความสามารถที่มีอยู่ในตัวนำออกมาใช้หรือมาพัฒนาให้เจริญงอกงามถึงขีดสูงสุดเท่าที่มนุษย์แต่ละคนควรจะไปถึง โดยอาศัยกระบวนการทางการศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญ และจากแนวคิดดังกล่าว เชื่อว่ามนุษย์เป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ และตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560–2564) ที่มุ่งพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมให้เกิดความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ที่มียุทธศาสตร์ในการเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ สร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม สร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจให้มีการเจริญเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อความยั่งยืน มีการเสริมสร้างความมั่นคงแห่งชาติเพื่อการพัฒนาประเทศ และมีการบริหารจัดการในภาครัฐ การป้องกันการทุจริตประพฤติมิชอบและธรรมาภิบาลในสังคมไทย พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์ และการพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัยและนวัตกรรม (สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559)

การจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษาถือว่าการจัดการศึกษาในระดับที่มีความสำคัญ เนื่องจากเป็นการศึกษาที่เตรียมบุคคลเพื่อไปประกอบอาชีพ และผู้ที่จบการศึกษาในระดับนี้จะเข้าสู่การประกอบอาชีพต่าง ๆ ตามความรู้ความสามารถ และความถนัดในสาขาวิชาที่เรียนมา ดังนั้น การสำเร็จการศึกษาและมีงานทำจึงเป็นเป้าหมายสำคัญของนักศึกษาในทุกระดับ ส่วนปัญหาคุณภาพการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษาที่ยังไม่มีคุณภาพเท่าที่ควรในหลายประเด็น กล่าวคือ สถาบันอุดมศึกษาปรับตัวไม่ทันต่อการเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะในเรื่องการสร้างและพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการเรียนการสอนและการวิจัย เปิดหลักสูตรตามความพอใจ โดยไม่คำนึงถึงคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา

การวางแผนพัฒนาสถาบันในระยะยาวไม่มีความต่อเนื่องในเชิงระบบ รวมถึงคณะกรรมการบริหาร/สภาสถาบันอุดมศึกษาทั้งของรัฐและเอกชนหลายแห่งยังคงมีปัญหการบริหารจัดการที่ดีอีกด้วย

มนุษย์มีความต้องการที่แตกต่างกันในแต่ละบุคคลซึ่งจะแสดงออกมาเป็นพฤติกรรมต่าง ๆ ตามเหตุปัจจัย และแรงจูงใจที่ขับเคลื่อนภายในสู่ภายนอก ตามทฤษฎีของมาสโลว์ (Maslow, 1970) ที่เชื่อว่าปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้บุคคลมีพฤติกรรมแตกต่างกันหลากหลายคือ ความต้องการ (Needs) ที่มีอยู่ในตัวมนุษย์นั่นเอง โดยที่แรงจูงใจในการเข้าเรียนหลักสูตรสาขาวิชาการบริหารการศึกษานักศึกษานั้นน่าจะเกิดจากความต้องการที่จะบรรลุถึงความต้องการของตนเองอย่างแท้จริงมากที่สุด ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดของมาสโลว์ในความต้องการขั้นสูงสุด กล่าวคือ เป็นแรงจูงใจที่ต้องการให้ตนเองบรรลุถึงศักยภาพแห่งตนที่มีอยู่ และการได้กระทำตามสิ่งที่ตนเองพึงพอใจอย่างแท้จริง จากขีดความสามารถทั้งหมดเป็นการพัฒนาตนเองไปสู่จุดสุขสมบูรณ์ในตัวเอง อันจะก่อให้เกิดความสุขความอิ่มใจและความภาคภูมิใจในที่สุด และตามแนวคิดทฤษฎีของเมอร์เรย์ (อาร์ยี่ พันธมณี, 2534) มีความเห็นเพิ่มเติมว่าความต้องการเหล่านั้นบางครั้งอาจเกิดจากแรงกระตุ้นภายในของบุคคลและบางครั้งอาจเกิดจากความต้องการอันเนื่องมาจากสภาพจิตใจ กล่าวคือ ความต้องการที่จะเอาชนะหรือฟันฝ่าอุปสรรคต่าง ๆ ด้วยตนเอง ด้วยการสร้างความพยายามขึ้น หรือต้องการความสำเร็จ ซึ่งเป็นแรงจูงใจที่จะกระทำสิ่งต่าง ๆ ที่ยากลำบากให้ประสบความสำเร็จ พยายามเอาชนะอุปสรรคทั้งปวงเพื่อให้การทำงานของตนประสบความสำเร็จ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแรงจูงใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนหลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบแรงจูงใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนหลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี จำแนกตาม เพศ และประสบการณ์การทำงาน
3. เพื่อประเมินสาเหตุที่เป็นแรงจูงใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนหลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี เปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนด

สมมติฐานการวิจัย

1. นักศึกษาที่มีเพศ และประสบการณ์การทำงานต่างกันมีแรงจูงใจในการเลือกเรียนหลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรีแตกต่างกัน
2. สาเหตุที่เป็นแรงจูงใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนหลักสูตรบัณฑิตศึกษาสาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี ตามการประเมินของนักศึกษาแตกต่างกันกับเกณฑ์

การทบทวนวรรณกรรม

ทฤษฎีแรงจูงใจ อี.อาร์.จี ของอัลเดอร์เฟอร์ (Alderfer's Existence – Relatedness – Growth: E.R.G. Theory) อัลเดอร์เฟอร์ (Alderfer) ได้นำแนวความคิดพื้นฐานมาจากทฤษฎีแรงจูงใจ ของมาสโลว์ (Maslow) และสร้างรูปแบบที่ต่างไปจากเดิมโดยเสนอว่าความต้องการของมนุษย์แบ่งออกเป็น 3 ประเภท ซึ่งเป็นผลจากการศึกษาทดสอบที่ชื่อว่า “An Empirical Treat of New Theory of Human Needs” ในปี ค.ศ. 1969 ความต้องการ 3 ประเภท (Alderfer, 1972) คือ ความต้องการดำรงอยู่ (Existence needs : E) เป็นความต้องการทางด้านร่างกายและความมั่นคงปลอดภัยรวมถึงวัตถุสิ่งของต่างๆ ที่จำเป็น เช่น อาหาร น้ำ ที่อยู่อาศัย ความต้องการความสัมพันธ์ (Related Needs : R) เป็นความต้องการมีความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นๆ ในสังคม และความต้องการก้าวหน้าและเติบโต (Growth Needs: G) เป็นความต้องการเกี่ยวกับการพัฒนาเปลี่ยนแปลงฐานะ สภาพและความเติบโตก้าวหน้าในการทำงาน ความต้องการมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์สำหรับตนเองและสิ่งแวดล้อมรอบตัว

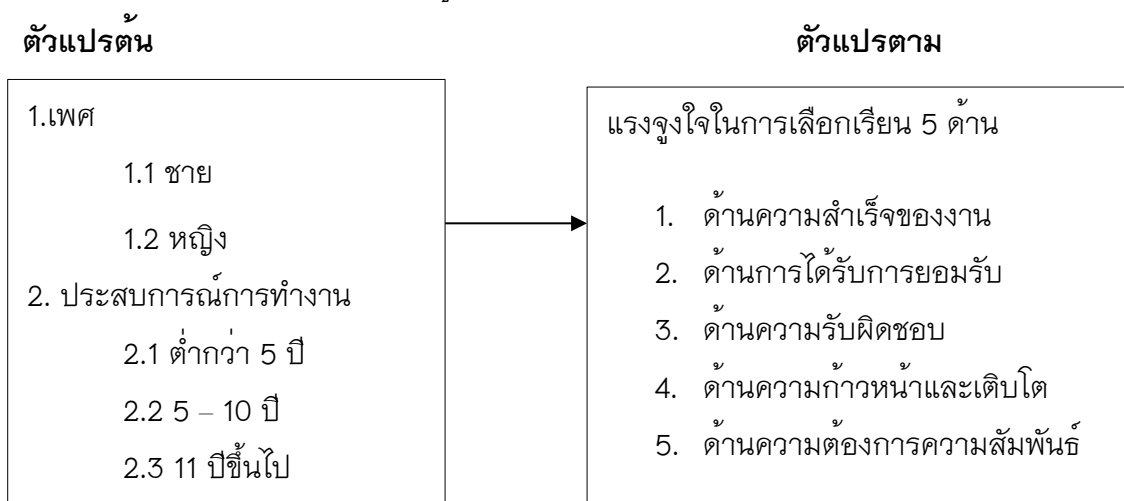
สำหรับทฤษฎีแรงจูงใจ – คำจูง หรือทฤษฎีสองปัจจัยของเฮิร์ซเบิร์ก (Motivation – Hygiene Theory or Two Factors Theory) (Herzberg, 1959, pp. 53 – 92) เฮิร์ซเบิร์ก ได้วิจัยเกี่ยวกับความต้องการ ต่อมาได้พัฒนาเป็นทฤษฎีแรงจูงใจในการทำงาน ซึ่งถือเป็นประโยชน์มากในการบริหาร และในความหมายที่จะใช้ทรัพยากรมนุษย์ที่มีค่าอย่างมีประสิทธิภาพ เขาได้สร้างสมมติฐานเกี่ยวกับพฤติกรรมมนุษย์แล้วสร้างเครื่องมือเป็นแบบสอบถามสัมภาษณ์ เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับเจตคติในการทำงาน ทฤษฎีแรงจูงใจนี้เป็นผลมาจากการวิเคราะห์ข้อมูลจากการวิจัยโครงการแรกซึ่งคณะผู้วิจัยประกอบด้วยเฮิร์ซเบิร์กและเพื่อนร่วมงานของสถาบันบริการทางจิตวิทยาแห่งพิทส์เบิร์ก (Psychological Service of Pittsburgh) การวิจัยได้สัมภาษณ์วิศวกรและสมุห์บัญชี ซึ่งได้รับการขอร้องให้ตอบคำถามเกี่ยวกับการทำงานของพวกเขาว่ามีอะไรบางอย่างที่ทำให้เขามีความสุขหรือพึงพอใจ

อรุณทวดี พัฒนิบุรณ์ (2551) ได้นำเสนอแนวคิดของฟูลไบรท์ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับการเลือกมหาวิทยาลัยในประเทศสหรัฐอเมริกา ของนิสิตชาวนิวซีแลนด์ ปรากฏว่าสิ่งที่พิจารณาในการเลือกเข้ามหาวิทยาลัย สรุปได้ดังนี้ เหตุจูงใจการเข้าศึกษาเพราะนิสิตนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ต้องการพัฒนาศักยภาพของตนเองให้มีความรู้ความสามารถและมีประสบการณ์มากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังต้องการนำความรู้ไปปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพตามความเปลี่ยนแปลงของสังคม ต้องการให้เป็นที่ยอมรับของสังคม และให้มีความก้าวหน้าทั้งด้านหน้าที่การงานและในด้านเศรษฐกิจ

จากวรรณกรรมที่กล่าวมาพอสรุปได้ว่า แรงจูงใจเป็นปัจจัยหรือสิ่งต่าง ๆ ที่มากระตุ้นหรือชักนำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมเพื่อให้บรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์หรือเพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งที่ตนเองต้องการ แรงจูงใจมีทั้งแรงจูงใจภายในและแรงจูงใจภายนอก สำหรับบุคคลที่มีแรงจูงใจภายในจะมีความสุขในการทำสิ่งต่างๆ เพราะมีความสุขโดยตัวของเขาเองไม่ได้หวังรางวัลหรือคำชมส่วนบุคคลที่มีแรงจูงใจภายนอกจะทำอะไรต้องได้รับการยอมรับจากผู้อื่นหรือรางวัลหรือผลตอบแทน

กรอบความคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยกำหนดกรอบความคิดในการวิจัยโดยใช้แนวคิดทฤษฎีสองปัจจัยของเฮิร์สเบอร์ก (Herzberg, 1959, pp. 53–92) และทฤษฎีการจูงใจของ อี.อาร์.จี (โคกิน คลังแสง; อ้างถึงใน Alderfer's, Existence–Realstedfast–Growth: E.G.R, 1972) ประกอบด้วย แรงจูงใจ 5 ด้าน คือ ด้านความสำเร็จของงานด้านการได้รับการยอมรับด้านความรับผิดชอบด้านความก้าวหน้าและเติบโตและด้านความต้องการความสัมพันธ์ ดังแสดงได้ตามแผนภูมิที่ 1 ดังนี้

แผนภูมิที่ 1 สรุปกรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษากลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษาบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรีและยังไม่สำเร็จการศึกษา ได้มาโดยการสุ่มแบบเจาะจง(determine random sampling) จากกลุ่มนักศึกษาที่มาเรียน และมาสอบโครงสร้างการค้นคว้าอิสระ ในมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรีได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 120 คน และเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ของลิเคอร์ท (Likert-scale)

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

1. นำแบบสอบถามที่ได้รับตอบคืนจากโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมาตรวจสอบความถูกต้องและมีความสมบูรณ์ในการตอบ
2. นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามทั้งหมดมาจัดระเบียบข้อมูล ลงรหัส และทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ
3. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

4. วิเคราะห์แรงจูงใจในการเลือกเรียนหลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษาในมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean หรือ $\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation หรือ S.D.)

5. การเปรียบเทียบตัวแปรอิสระ 2 กลุ่ม และทดสอบนัยสำคัญของความแตกต่างใช้ t-test และเปรียบเทียบตัวอย่างที่มากกว่า 2 กลุ่ม และทดสอบนัยสำคัญของความแตกต่างใช้ one way anova เมื่อพบนัยสำคัญทางสถิติทำการทดสอบรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ้ (Scheffe's)

6. เกณฑ์การประเมินแรงจูงใจในการเลือกเรียนหลักสูตรวิชาชีพการบริหารการศึกษา ของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี ผู้วิจัยได้ตั้งเกณฑ์ไว้ดังนี้ (วิเชียร เกตุสิงห์; อ้างอิงจาก นิพนธ์ วรรณเวช, 2548)

คะแนนเฉลี่ย	3.67 – 5.00	เป็นสาเหตุของแรงจูงใจในระดับสูง
คะแนนเฉลี่ย	2.34 – 3.66	เป็นสาเหตุของแรงจูงใจในระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	1.00 – 2.33	เป็นสาเหตุของแรงจูงใจในระดับต่ำ

7. การประเมินสาเหตุที่เป็นแรงจูงใจในแต่ละด้านและโดยรวมทุกด้านเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ดังนี้

7.1 ถ้าพบว่าแรงจูงใจในการเลือกเรียนหลักสูตรวิชาชีพการบริหารการศึกษาของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรีในแต่ละด้านและโดยรวมทุกด้าน สูงกว่าค่า 3.66 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ถือว่าเป็นสาเหตุของแรงจูงใจในระดับสูงกว่าเกณฑ์

7.2 ถ้าพบว่าแรงจูงใจในการเลือกเรียนหลักสูตรวิชาชีพการบริหารการศึกษาของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรีในแต่ละด้านและโดยรวมทุกด้าน ต่ำกว่าค่า 3.66 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ถือว่าเป็นสาเหตุของแรงจูงใจในระดับต่ำกว่าเกณฑ์

7.3 ถ้าไม่พบว่าแรงจูงใจในการเลือกเรียนหลักสูตรวิชาชีพการบริหารการศึกษาของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรีในแต่ละด้านและโดยรวมทุกด้าน แตกต่างกับค่า 3.66 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ถือว่าเป็นสาเหตุของแรงจูงใจในระดับไม่แตกต่างกับเกณฑ์

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า การศึกษาสาเหตุที่เป็นแรงจูงใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนหลักสูตรบัณฑิตศึกษาสาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับแรงจูงใจในการเลือกเรียนสาขาการบริหารการศึกษาในมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรีในภาพรวมทั้ง 5 ด้าน และรวมทุกด้าน

แรงจูงใจในการเลือกเรียนสาขาการบริหารการศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับแรงจูงใจ
ด้านความสำเร็จของงาน	4.74	0.36	มากที่สุด
ด้านการได้รับการยอมรับ	4.48	0.52	มาก
ด้านความรับผิดชอบ	4.56	0.44	มากที่สุด
ด้านความก้าวหน้าและเติบโต	4.49	0.49	มาก
ด้านความต้องการความสัมพันธ์	4.53	0.48	มากที่สุด
รวม	4.56	0.36	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับแรงจูงใจในการเลือกเรียนสาขาการบริหารการศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรีโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.56$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านผลปรากฏว่าด้านความสำเร็จของงาน ด้านความรับผิดชอบและด้านความต้องการความสัมพันธ์นักศึกษา มีแรงจูงใจมากที่สุด ($\bar{X} = 4.74$, $\bar{X} = 4.56$, $\bar{X} = 4.53$) ส่วนด้านรองลงมาคือด้านความก้าวหน้าและเติบโตกับด้านการได้รับการยอมรับมีแรงจูงใจเข้าศึกษาของนักศึกษาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.49$, $\bar{X} = 4.48$)

วัตถุประสงค์ที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยแรงจูงใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนหลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี ปรากฏผลดังนี้

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยแรงจูงใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนหลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี โดยรวมและรายด้าน จำแนก ตามตัวแปรเพศ

แรงจูงใจในการเลือกเรียนสาขาการบริหารการศึกษา	เพศ		t	Sig
	ชาย	หญิง		
ด้านความสำเร็จของงาน	4.73	4.75	0.34	0.41
ด้านการได้รับการยอมรับ	4.49	4.47	1.75	0.10
ด้านความรับผิดชอบ	4.53	4.56	1.72	0.50
ด้านความก้าวหน้าและเติบโต	4.47	4.49	0.56	0.40
ด้านความต้องการความสัมพันธ์	4.55	4.53	1.12	0.17
รวม	4.55	4.56	1.42	0.92

จากตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบแรงจูงใจในการเลือกเรียนหลักสูตรบัณฑิตศึกษาด้านสาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี จำแนกตามเพศทั้งโดยรวมและรายด้าน พบว่า ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบแรงจูงใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนหลักสูตรบัณฑิตศึกษาด้านสาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน

แรงจูงใจในการเลือกเรียน สาขาวิชาการบริหารการศึกษา		SS	df	MS	F	Sig
ด้านความสำเร็จของงาน	ระหว่างกลุ่ม	.355	2	.177	1.343	0.265
	ภายในกลุ่ม	15.061	114	.132		
	รวม	15.416	116			
ด้านการได้รับการยอมรับ	ระหว่างกลุ่ม	.105	2	.053	.195	0.823
	ภายในกลุ่ม	30.753	114	.270		
	รวม	30.858	116			
ด้านความรับผิดชอบ	ระหว่างกลุ่ม	.765	2	.383	2.050	0.133
	ภายในกลุ่ม	21.275	114	.187		
	รวม	22.040	116			
ด้านความก้าวหน้าและเติบโต	ระหว่างกลุ่ม	.226	2	.113	0.473	0.624
	ภายในกลุ่ม	27.250	114	.239		
	รวม	27.476	116			
ด้านความต้องการความสัมพันธ์	ระหว่างกลุ่ม	.226	2	.113	0.483	0.618
	ภายในกลุ่ม	26.682	114	.234		
	รวม	26.909	116			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	.215	2	.108	0.808	0.448
	ภายในกลุ่ม	15.205	114	.133		
	รวม	15.421	116			

จากตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบแรงจูงใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนหลักสูตรบัณฑิตศึกษาด้านสาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน พบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน

วัตถุประสงค์ที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า การประเมินสาเหตุที่เป็นแรงจูงใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนหลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี ปรากฏผลดังนี้

ตารางที่ 4 ผลการประเมินสาเหตุที่เป็นแรงจูงใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนหลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี โดยรวมและรายด้านเปรียบเทียบกับเกณฑ์

แรงจูงใจในการเลือกเรียนสาขาวิชาการบริหารการศึกษา	X	SD	t	Sig
ด้านความสำเร็จของงาน	4.74	0.36	29.59	.000**
ด้านการได้รับการยอมรับ	4.48	0.52	23.92	.000**
ด้านความรับผิดชอบ	4.56	0.44	20.96	.000**
ด้านความก้าวหน้าและเติบโต	4.49	0.49	27.62	.000**
ด้านความต้องการความสัมพันธ์	4.53	0.48	25.49	.000**
รวม	4.56	0.36	32.10	.000**

จากตารางที่ 4 ผลการประเมินสาเหตุที่เป็นแรงจูงใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนหลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี เปรียบเทียบกับเกณฑ์พบว่า สาเหตุที่เป็นแรงจูงใจในการเลือกเรียนหลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี ทั้งโดยรวมและรายด้านสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย เรื่อง สาเหตุที่เป็นแรงจูงใจในการเลือกเรียนหลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. จากผลการศึกษาแรงจูงใจในการเลือกเรียนหลักสูตร สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรีที่พบว่า นักศึกษามีแรงจูงใจในการเลือกเรียนหลักสูตรการบริหารการศึกษาในมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรีโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้เรียนเห็นว่าการเป็นผู้บริหาร และการทำงานด้านการบริหารเป็นความสำเร็จอย่างหนึ่งของตนเอง และผู้เรียนยังแสดงถึงความมุ่งมั่นตั้งใจ และอุดมการณ์ในการทำหน้าที่ที่มีต่อการปฏิบัติงาน เพื่อให้เกิดผลดีเพิ่มมากขึ้น โดยเชื่อว่าจะสามารถนำความรู้ที่ได้จากการเรียนในสาขาวิชาการบริหารการศึกษาไปใช้ในการพัฒนางานให้ประสบความสำเร็จได้มากขึ้น อีกทั้งผู้เรียนยังได้แสดงถึง

เจตนาธรรมณ์ในเรื่องความรับผิดชอบต่องานที่ปฏิบัติ และต้องการความสัมพันธ์ในการเข้าไปมีส่วนร่วมร่วมกับผู้ที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ อีกด้วย ดังที่ มิทเชล (Mitchell, 1992) ได้กล่าวไว้ว่า แรงจูงใจ คือ ระดับความต้องการและ ความพยายามที่จะกระทำภารกิจนั้น ๆ ของแต่ละคนแต่ในความหมายโดยเฉพาะแล้ว การจูงใจยังเป็นกระบวนการทางจิตที่รวมถึงเหตุที่ปลุกเร้าพฤติกรรมทิศทางของพฤติกรรมและความคงอยู่ของพฤติกรรมโดยกระทำด้วยความเต็มใจเพื่อนำไปสู่เป้าหมาย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านปรากฏว่า ด้านความสำเร็จของงานนักศึกษามีแรงจูงใจอยู่ในระดับมากที่สุด และทุกข้อก็อยู่ในระดับมากที่สุดเช่นกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ นักศึกษารู้สึกมีความมุ่งมั่นต่อการเป็นผู้บริหาร เพื่อที่จะสามารถทำให้การศึกษาของไทยมีความเจริญมากขึ้น คุณภาพการศึกษาดีขึ้น และยังมีความมั่นใจว่าหากเรียนสำเร็จแล้ว และมีความรู้กว้างขวางทางบริหารการศึกษามากขึ้นก็จะสามารถนำความรู้ที่ได้ไปพัฒนาการศึกษาของไทยให้ดีขึ้นได้ สอดคล้องกับทฤษฎีสองปัจจัยของเฮิร์ซเบิร์ก (Herzberg, 1959) ที่เรียกว่า ปัจจัยจูงใจ (Motivator Factor) มีความสัมพันธ์โดยตรงกับแรงจูงใจภายในที่เกิดจากงานที่ทำ เช่น ความสำเร็จของงานหมายถึง การที่บุคคลสามารถทำงานได้เสร็จสิ้นและประสบผลสำเร็จอย่างดี ความสามารถในการแก้ปัญหาต่าง ๆ สอดคล้องกับ รัฐธีร ไชยสิริวิชญ์ และ สุมิตร สุวรรณ (2563) ศึกษาวิจัยเรื่อง ความสนใจของนิสิตนักศึกษาในการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาโท มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน กลุ่มตัวอย่างมีเหตุผลความสนใจมากที่สุด คือ มีสาขาวิชาเรียนให้เลือกหลากหลาย น่าสนใจ และต้องการศึกษาต่อในสาขาที่เรียนอยู่เพื่อต่อยอดความรู้ โดยให้ความสำคัญกับภาพลักษณ์ หลักสูตร อาจารย์ การจัดการเรียนการสอน การบริหารจัดการ และเทคโนโลยีและอุปกรณ์การเรียนการสอน ซึ่งมีความเห็นแตกต่างกับงานวิจัยของ สุนทร โคตรบรรเทา (2560) ศึกษาวิจัยเรื่องแรงจูงใจและความคาดหวังในการศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของนักศึกษบัณฑิตศึกษา วิทยาลัยนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามีแรงจูงใจในการศึกษาปริญญาโท โดยรวมและเกือบทุกด้าน อยู่ในระดับมาก ยกเว้นนักศึกษาที่มีตำแหน่งเป็นผู้บริหาร มีแรงจูงใจโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และด้านการเดินทางอยู่ในระดับน้อย

2. ผลการเปรียบเทียบแรงจูงใจในการเลือกเรียนหลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษาของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรีจำแนกตามเพศทั้งโดยรวมและรายด้านที่พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันนั้น อาจเป็นเพราะในปัจจุบันมีการรณรงค์ในเรื่องความเท่าเทียมทางเพศและความหลากหลายทางเพศให้มีความเท่าเทียมกันในแง่ของเสรีภาพในความเป็นมนุษย์ที่มีกระแสการเปลี่ยนแปลงมาเป็นระยะๆ จึงอาจเป็นเหตุให้ความรู้สึกและความเข้าใจในตามลักษณะเพศสภาพจึงไม่มีผลต่อความแตกต่างในการเป็นผู้บริหารการศึกษา ซึ่งงานวิจัยของ ทศนีย์ ชาติไทย (2555) พบว่าแรงจูงใจและความต้องการด้านส่วนตัวของนักศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก การได้รับวุฒิสูงขึ้นเป็นแรงจูงใจมากที่สุด ด้านอาชีพของนักศึกษา พบว่า ความก้าวหน้าในอาชีพเป็นแรงจูงใจมากที่สุด ด้านสถาบันการศึกษาพบว่า ชื่อเสียงของสถาบันและคณาจารย์ผู้สอนเป็นแรงจูงใจมากที่สุด และจากผลการเปรียบเทียบพบว่า เพศชายและเพศหญิงไม่มีแรงจูงใจต่างกันทั้งในด้านอาชีพ ด้านส่วนตัว และ

ด้านสถาบันการศึกษา แต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธัชพงศ์ เอี้ยวสกุล (2551) ศึกษาวิจัยเรื่อง แรงจูงใจในการเลือกเรียนสาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 2 และชั้นปีที่ 3 โรงเรียนพนัสนิคมการเพชรบุรี ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่มีพื้นฐานความรู้เดิมต่างกัน มีแรงจูงใจในการเลือกเรียนสาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ โดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านเหตุผลส่วนตัว ด้านการประกอบอาชีพ และด้าน สังคม นักเรียนมีแรงจูงใจในการเลือกเรียนสาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

3. ผลการเปรียบเทียบแรงจูงใจในการเลือกเรียนหลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการบริหาร การศึกษาของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี จำแนกตามประสบการณ์การทำงานทั้งโดยรวม และรายด้านที่พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันนั้น อาจเป็นเพราะว่า การที่นักศึกษาแต่ละคนจะมีแรงจูงใจ ในการเลือกเรียนเพื่อเป็นผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้บริหารการศึกษา ประสบการณ์การทำงานอาจ ไม่ได้มีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับแรงจูงใจของแต่ละคน ความต้องการในการเป็นผู้บริหารและแรงจูงใจ ในการเข้าเรียนหลักสูตรบริหารการศึกษา นับว่ามีความสอดคล้องกัน เนื่องจากการที่ผู้เรียนจะเป็น ผู้บริหารได้นั้นมีเงื่อนไขว่าจะต้องมีวุฒิทางการศึกษาด้านการบริหารการศึกษาเป็นเบื้องต้นจึงจะ สามารถเข้าสู่ระบบของการเป็นผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้บริหารการศึกษาได้ จึงอาจเป็นเหตุให้ ประสบการณ์การทำงานของนักศึกษาไม่มีอิทธิพลต่อการเลือกเรียนหรือเป็นแรงจูงใจในการเลือกเรียน ดังกล่าว

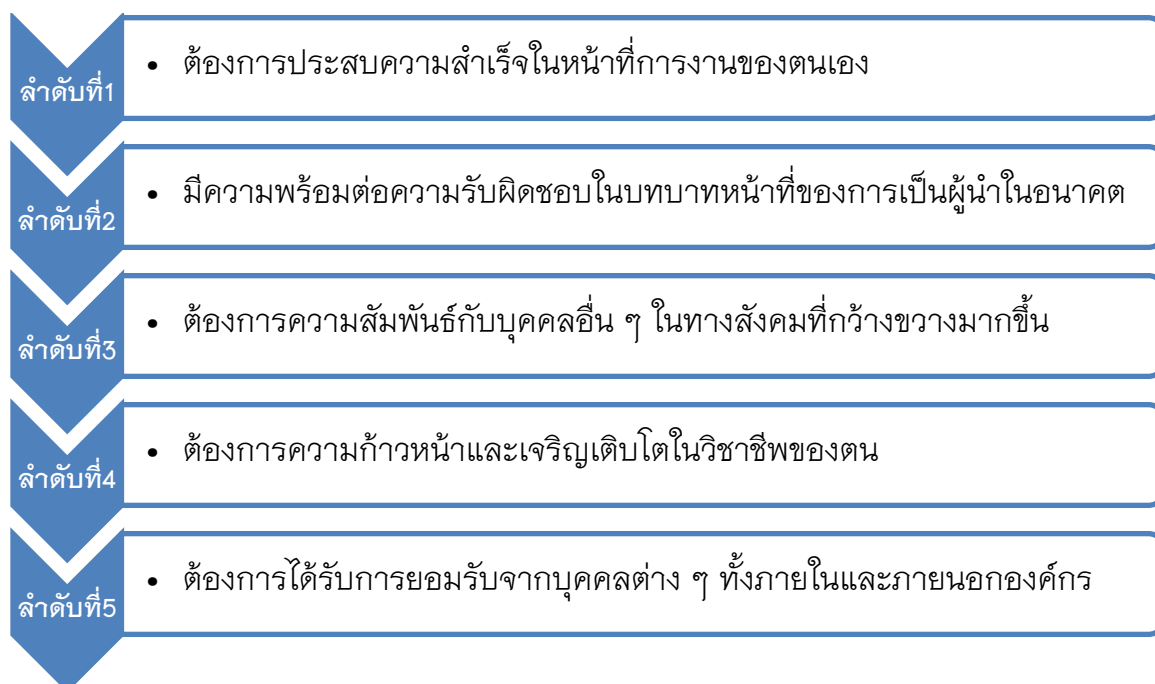
4. ผลการประเมินสาเหตุที่เป็นแรงจูงใจในการเลือกเรียนหลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการ บริหารการศึกษาของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้าน เป็นสาเหตุของแรงจูงใจในการเลือกเรียนหลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษาสูงกว่า เกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จากข้อค้นพบดังกล่าวอาจเป็นเพราะผู้เรียนมีแรงจูงใจ ส่วนตัวในการเข้าเรียนในสาขาวิชาการบริหารการศึกษา และยังคงเป็นไปตามความต้องการภายในใจ ที่ต้องการจะพัฒนาตนเอง อีกทั้งยังมีแรงจูงใจด้านความรับผิดชอบต่องานที่ต้องการให้เกิดผลดี และ ยัง จะได้รับการยอมรับนับถือในวงวิชาชีพโดยทั่วไปอีกด้วย ซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีความคาดหวังของวูม (Vroom, 1964) ที่กล่าวไว้ กล่าวคือ พฤติกรรมเป็นผลจากสิ่งแวดล้อมรอบตัว ซึ่งเป็นผลมาจากการ ตัดสินใจของตนเอง โดยแต่ละคนมีความต้องการ ความปรารถนา และเป้าหมายที่แตกต่างกันไป พฤติกรรมที่แสดงออกของบุคคลจะอยู่บนพื้นฐานของการรับรู้ และการคาดหวังว่าจะได้รับผลตอบแทน หรือผลลัพธ์ที่ตนปรารถนา

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากการวิจัยแรงจูงใจในการเลือกเรียนหลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ในมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี ครั้งนี้ได้องค์ความรู้ใหม่ตามข้อค้นพบที่ว่าอะไรเป็นสาเหตุของ

แรงจูงใจในการเลือกเรียนหลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา และจากผลการวิจัยพบว่า ด้านความสำเร็จของงานเป็นสาเหตุของแรงจูงใจในการเลือกเรียนมากที่สุด ซึ่งแสดงให้เห็นว่าแรงจูงใจที่ผู้เรียนมีต่อการเลือกเข้าเรียนก็คือความต้องการความก้าวหน้าในหน้าที่การงานของตนเป็นสำคัญ และรองลงมาคือด้านความรับผิดชอบ ซึ่งก็หมายความว่าจิตใต้สำนึกของการเป็นผู้นำในการบริหารงานส่วนใหญ่เห็นว่าจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีความรับผิดชอบซึ่งเป็นหลักการที่สำคัญของการเป็นหัวหน้างานโดยทั่วไป และจากการวิจัยครั้งนี้สามารถจัดลำดับความต้องการและหรือสาเหตุที่เป็นแรงจูงใจในการเลือกเรียนหลักสูตรสาขาวิชาการบริหารการศึกษาของนักศึกษาจากมากที่สุดไปน้อยที่สุดได้ ดังนี้

ลำดับความต้องการและหรือสาเหตุที่เป็นแรงจูงใจในการเลือกเรียน หลักสูตรสาขาวิชาการบริหารการศึกษา

สรุป

นักศึกษามีระดับแรงจูงใจในการเลือกเรียนหลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา โดยภาพรวมในระดับมากที่สุด เมื่อวิเคราะห์แยกเป็นรายด้าน ปรากฏว่า ด้านความสำเร็จของงาน ด้านความรับผิดชอบ และด้านความต้องการความสัมพันธ์ นักศึกษามีแรงจูงใจอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านความก้าวหน้าและเติบโต กับด้านการได้รับการยอมรับมีแรงจูงใจอยู่ในระดับมาก

การเปรียบเทียบแรงจูงใจในการเลือกเรียนหลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ในมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี จำแนกตามเพศ และประสบการณ์ในการทำงาน พบว่าไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

การประเมินสาเหตุที่เป็นแรงจูงใจในการเลือกเรียนหลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการบริหาร การศึกษาของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรีตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนด พบว่า สาเหตุที่เป็นแรงจูงใจในการเลือกเรียนหลักสูตรบัณฑิตศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความสำเร็จของงานเป็นสาเหตุของแรงจูงใจในการเลือกเรียนหลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของนักศึกษาในระดับที่สูงกว่าเกณฑ์มากที่สุด รองลงมาคือ ด้านความรับผิดชอบ ด้านความต้องการความสัมพันธ์ ด้านความก้าวหน้าและเติบโต และด้านการได้รับการยอมรับ ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเรื่อง สาเหตุที่เป็นแรงจูงใจในการเลือกเรียนหลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษาในมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

จากผลการวิจัย เรื่อง แรงจูงใจในการเลือกเรียนหลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษาในมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรีครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1.1 หลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษาคควรนำผลการวิจัยไปวิเคราะห์และสรุปประเด็นของแรงจูงใจในด้านต่างๆ ไปพิจารณาเพื่อการคัดเลือกนักศึกษาเข้าเรียนต่อในอนาคตหรือในรุ่นต่อไป

1.2 คณาจารย์ในสาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี ควรนำข้อมูลไปประกอบเพื่อการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน

1.3 เขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาชั้นพื้นฐานในจังหวัดกาญจนบุรี หรือจังหวัดอื่นๆ สามารถนำข้อมูลไปประยุกต์ใช้ในการคัดเลือก การรับเข้า เพื่อกำหนดคุณลักษณะของการเป็นผู้บริหารตามเงื่อนไขต่างๆ ได้

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการวิจัยเรื่องแรงจูงใจในการเลือกเรียนหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ในสาขาอื่นๆ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี และหรือสถาบันอุดมศึกษาอื่น

2.2 ศึกษาแรงจูงใจในการเลือกเรียนในหลักสูตรปริญญาตรี และหลักสูตรในระดับการศึกษาอื่นๆ เพิ่มขึ้น

2.3 ศึกษาปัจจัยที่เป็นแรงจูงใจในการเลือกเรียนหลักสูตรสาขาการบริหารการศึกษาในมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี และสถาบันอุดมศึกษาอื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง

- ธัชพงศ์ เอี้ยวสกุล. (2551). แรงจูงใจในการเลือกเรียนสาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 2 และชั้นปีที่ 3 โรงเรียนพณิชยการเพชรบุรี. (สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- รัฐธีร์ ไชยสิทธิ์วิชัย และ สมิตร์ สุวรรณ. (2563). ความสนใจของนิสิตนักศึกษาในการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาโท มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน. *วารสารวิชาการ ปช มท.*, 9(3), 123–136.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2557). *การรับรองปริญญาและประกาศนียบัตรทางการศึกษาเพื่อการประกอบวิชาชีพ พ.ศ. 2557*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคุรุสภา.
- สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2559). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560–2564*. กรุงเทพฯ: สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- อารีย์ พันธมณี. (2534). *จิตวิทยาการสอน*. กรุงเทพฯ: เลิฟแอนด์เลิฟเพรส.
- อรุณทวดี พัฒนินบูลย์. (2551). ปัจจัยที่มีผลต่อแรงจูงใจของนักศึกษาระดับปริญญาโทในการเลือกเข้าศึกษาต่อที่สาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติมหาวิทยาลัยรามคำแหง. *วารสารวิจัยรามคำแหง ฉบับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 11(1), 17–21.
- Alderfer, C. P. (1972). *Existence Relatedness and Growth*. New York: Free Press.
- Cronbach, L. J. (1984). *Essentials of Psychological* (3rd ed.). New York: Harper & Row Publisher.
- Herzberg, F. (1959). *The Motivation of work* (2nd ed.). New York: John Wiley & Sons. Maslow, A. H. (1970). *Motivation and Personality* (2nd ed.). New York: Harper & Row Publishers.

**การจัดการเรียนรู้ต่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาวิศวกรรมซอฟต์แวร์ วิทยาลัยการคอมพิวเตอร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตภูเก็ต**

**Learning Management Towards the Development of Academic
Achievement for Software Engineering Students, College of
Computing, Prince of Songkla University, Phuket Campus**

มณีเนตร พวงมณี

Maneenate Puongmanee

วิทยาลัยการคอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตภูเก็ต

College of Computing, Prince of Songkla University, Phuket Campus, Thailand

E-mail: maneenate.p@phuket.psu.ac.th

Received May 25, 2022; Revised June 29, 2022; Accepted July 2, 2022

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับการรับทราบและความเข้าใจข้อกำหนดที่กำหนดและพฤติกรรมการใช้งานอินเทอร์เน็ตและเทคโนโลยีสารสนเทศของนักศึกษาสาขาวิชาวิศวกรรมซอฟต์แวร์ ชั้นปีที่ 4 วิทยาลัยการคอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตภูเก็ต 2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยกิจกรรมเรียนรู้เชิงประสบการณ์แบบบูรณาการ ก่อนและหลังเรียนวิชาข้อกำหนดและจริยธรรมทางเทคโนโลยีสารสนเทศ กลุ่มตัวอย่างคือ นักศึกษาสาขาวิชาวิศวกรรมซอฟต์แวร์ ชั้นปีที่ 4 วิทยาลัยการคอมพิวเตอร์จำนวน 53 คน ที่ลงทะเบียนเรียนวิชาข้อกำหนดและจริยธรรมทางเทคโนโลยีสารสนเทศ ภาคเรียนที่ 1/2564 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 3 ชนิด ได้แก่ 1) คลิปวิดีโอ 2) แบบประเมินผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ 3) แบบสอบถามสำรวจพฤติกรรม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และ t-test (Hypothesis test statistic)

ผลการวิจัยพบว่า 1) นักศึกษารับทราบข้อมูลการประกาศใช้ข้อกำหนดที่กำหนด มากกว่าร้อยละ 53 โดยมีความเข้าใจในระดับปานกลางถึงระดับมาก พฤติกรรมที่นักศึกษามีแนวโน้มกระทำมากที่สุด คือ การตรวจสอบและสืบค้นที่มาของแหล่งข้อมูลข่าวสารที่ได้จากอินเทอร์เน็ต ตัดสินใจทำธุรกรรมต่าง ๆ ในรูปแบบธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ เนื่องจากความสะดวก ประหยัดเวลาและค่าใช้จ่ายรวมทั้ง

ค่าธรรมเนียมแม้ว่าอาจมีความเสี่ยง ในขณะที่มีแนวโน้มใช้ซอฟต์แวร์หรือสินค้าและผลิตภัณฑ์ละเมิดลิขสิทธิ์น้อย 2) เมื่อเปรียบเทียบการเรียนรู้ด้วยการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์แบบบูรณาการ ผลประเมินก่อนและหลังทำกิจกรรมคะแนนมีค่าเฉลี่ย 3.79 และ 6.4 ตามลำดับ ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้หลังจากรวมกิจกรรมสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลจากการวิจัยสามารถนำองค์ความรู้ ปรับเป็นรูปแบบกิจกรรมสำรวจพฤติกรรมจากประสบการณ์ของกลุ่มเป้าหมาย ประเมินผลสัมฤทธิ์ด้วยคำถามในประเด็นที่ต้องการวัดผลก่อน (pre-test) และหลัง (post-test) ทำกิจกรรม ผลประเมินที่ได้จากการสำรวจตนเองสามารถใช้เป็นแนวทางวางแผนปรับตัวในประเด็นปัญหาหรือเป้าหมายที่กำหนด

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้ต่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน; สาขาวิชาวิศวกรรมซอฟต์แวร์; ทักษะการใช้งานอินเทอร์เน็ตและเทคโนโลยีสารสนเทศ

Abstract

The purposes of this article were 1) to study perception levels including comprehension in the particular laws, and, the Internet and Information Technology behaviors of the 4th year Software Engineering students, College of Computing, Prince of Songkla University, Phuket Campus and 2) to compare pre-learning and post-learning achievements by using integrated experiential learning activity in the class Legal and Ethical Considerations in Information Technology (IT). The sample group consisted of 53 fourth-year software engineering students in the College of Computer Science who were enrolled in the Information Technology Law and Ethics course in the first semester of 2021. There were 3 research tools: 1) video clips, 2) academic achievement assessment forms, and 3) behavioral survey questionnaires. Data were analyzed using percentage, mean, standard deviation and t-test.

The results showed that 1) Students received more than 53% of the information regarding the promulgation of the specified law with a moderate to high level of understanding. The most behavioral trend was to verify and search the source of information obtained from the Internet, electronic transactions due to convenience, time and cost savings and fees, despite the risks. On the other hand, there was less tendency to use pirated software or goods and products. 2) Learning achievements of the students on the learning activity found that the pre-learning and post-learning mean scores were 3.79 and 6.4 respectively. The post-learning was significantly higher than pre-learning at the 0.05 level.

The knowledge from the research results could be adapted into an activity format to survey the experiential behavior of the target group using the pre-test and post-test achievement evaluation. The evaluation results obtained from the self-survey could be used as a guideline for planning self-improvement in the specified problems or goals.

Keywords: Learning Management Towards Development of Academic Achievement; Software Engineering; Internet and Information Technology Skills

บทนำ

ประเทศไทยมีการใช้งานอินเทอร์เน็ตมาแล้วไม่น้อยกว่า 30 ปี (ทวีศักดิ์ กอนันต์กุล, 2544) ทำให้ปัจจุบันมีผู้ใช้งานอินเทอร์เน็ตเพิ่มขึ้นจำนวนมาก ซึ่งทำให้สามารถเข้าถึงระบบสารสนเทศและบริการออนไลน์ได้อย่างกว้างขวาง ผลกระทบสำคัญประการหนึ่งจากการใช้อินเทอร์เน็ตคือ อาชญากรรมเครือข่ายหรือภัยคุกคามออนไลน์ จากการเก็บสถิติภัยคุกคามความมั่นคงปลอดภัยคอมพิวเตอร์ ของไทยเซิร์ต (ศูนย์ประสานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยระบบคอมพิวเตอร์ประเทศไทย, 2565) แสดงข้อมูลภัยคุกคามที่เกิดขึ้นย้อนหลัง 5 ปี ได้แก่ malicious code, vulnerability และ information gathering เป็นต้น โดยปี พ.ศ. 2564 พบว่าภัยคุกคามจาก vulnerability มีจำนวน 674 ครั้ง malicious code จำนวน 479 ครั้ง และ information gathering จำนวน 248 ครั้ง ในขณะที่ศูนย์ปฏิบัติการ Cyber Security Operating Center (จารุณี, 2565) สรุป 5 อันดับภัยคุกคามปี พ.ศ. 2564 ได้แก่ attempts intrusion 82%, malicious code 14%, availability 1%, information gathering 1%, policy violation 1% นอกจากนี้ สำนักงานศาลยุติธรรม สำนักงานแผนงานและงบประมาณ (สำนักงานแผนและงบประมาณ, 2562) รายงานสถิติความผิดต่อพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 ถูกดำเนินคดีในศาลชั้นต้น โดยมีแนวโน้มสูงขึ้นอย่างก้าวกระโดดจากปี พ.ศ. 2557 จนถึง พ.ศ. 2562 จำนวน 125, 451, 874, 886, 978 และ 823 คดี ตามลำดับ จึงทำให้ประเทศไทยมีกฎหมายรวมทั้งพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการป้องกัน คุ่มครอง กำหนดมาตรการอันเป็นแนวทางปฏิบัติให้ผู้ใช้และผู้ให้บริการ เพื่อลดความเสียหายหรือภัยอันตรายที่เกิดจากการใช้อินเทอร์เน็ต นอกจากนี้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันภัยคุกคามไซเบอร์อาชญากรรมคอมพิวเตอร์หรือการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ได้ผลิตสื่อสารสนเทศ คลิปวิดีโอ แผนภาพ และโปสเตอร์ประชาสัมพันธ์ให้ความรู้เกี่ยวกับ ภัยอันตราย กลโกง การระมัดระวังการทำธุรกรรมออนไลน์ การใช้โซเชียลมีเดียอย่างปลอดภัยและมีสติ เผยแพร่ผ่านช่องทางสาธารณะ

แม้ว่าจะมีสื่อสาธารณะประชาสัมพันธ์ดังกล่าว สถิติภัยคุกคามไซเบอร์หรืออาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์ยังเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ปัญหาที่กล่าวข้างต้นได้กลายเป็นโจทย์วิจัยทางการศึกษาในรูปแบบการกำหนดกลุ่มตัวอย่างหรือกลุ่มเป้าหมายจากประชากรที่สนใจซึ่งเป็นการเข้าถึงคนเฉพาะ

กลุ่ม ด้วยการระบุประเด็นที่ต้องการศึกษาแบบเจาะจง ที่จะทำให้เข้าใจสาเหตุของปัญหา เพื่อใช้องค์ความรู้ของการวิจัยสำหรับวางแผนใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตอย่างปลอดภัย และลดอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ ด้วยการใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ ได้แก่ เอกพันธ์ (2558) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของประชาชน เมื่อลงชื่อเข้าใช้งานเฟซบุ๊ก วิภาวดี (2560) ทำการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้ซอฟต์แวร์ละเมิดลิขสิทธิ์ในประเทศไทย ปริยวิศว์ (2560) ศึกษาระดับการรับรู้และความเข้าใจต่อการกระทำผิดตาม พ.ร.บ. คอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2560 กมลชนก (2563) ศึกษาความรู้ ความเข้าใจต่อ พ.ร.บ.คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 ของพนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค สำนักงานใหญ่ และชนัญชิตา (2564) ศึกษาความรู้ เจตคติและการปฏิบัติตามกฎหมาย พ.ร.บ. ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2560 ของบุคลากรส่วนท้องถิ่นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอศรีมามาศ จังหวัดสุโขทัย

งานวิจัยนี้เป็นผลมาจากการทำวิจัยในชั้นเรียนของผู้วิจัย ในรายวิชาข้อกฎหมายและจริยธรรมทางเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งเป็นวิชาชีพบังคับของนักศึกษาสาขาวิชาวิศวกรรมซอฟต์แวร์ วิทยาลัยการคอมพิวเตอร์ นักศึกษาทุกคนจะต้องลงทะเบียนเรียนตามที่หลักสูตรกำหนด ประกอบกับสายงานของนักศึกษาสาขาวิชานี้จะเกี่ยวข้องกับการพัฒนาเทคโนโลยีด้านคอมพิวเตอร์และออนไลน์แอปพลิเคชันโดยตรง จึงจำเป็นต้องรับทราบ เข้าใจกฎหมายและพระราชบัญญัติที่เกี่ยวกับสายอาชีพ ปัญหาหนึ่งของการเรียนการสอนรายวิชานี้มาจาก รายละเอียดที่เป็นสาระสำคัญในมาตราต่าง ๆ ของพระราชบัญญัตินี้ค่อนข้างมาก เมื่อนักศึกษาต้องอธิบายและวิเคราะห์ประเด็นจากกรณีศึกษา นักศึกษาจะใช้วิธีการจดจำรูปแบบวิธีการอธิบายและวิเคราะห์จากตัวอย่างที่มีการวิเคราะห์ไว้แล้ว อย่างไรก็ตาม นักศึกษาควรมีทักษะและกระบวนการวิเคราะห์ปัญหาจากกรณีศึกษา หรือสถานการณ์ต่าง ๆ ด้วยตนเองได้ โดยเริ่มจากการสำรวจตนเองเกี่ยวกับ มารยาท คุณธรรมจริยธรรมรวมทั้งจรรยาบรรณในวิชาชีพของตนเอง นอกจากนี้ นักศึกษาควรมีทักษะ ความสามารถเชื่อมโยงพฤติกรรมของตนเองให้อยู่ในกรอบกฎหมาย

การจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต สามารถจัดในรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ที่มีอยู่ในตัวมนุษย์ ซึ่งจะเป็นสิ่งที่มีอิทธิพลต่อการรับทราบ เข้าใจ พร้อมกับหาวิธีการแก้ปัญหาให้แก่ผู้เรียนได้โดยตรง ทฤษฎีการเรียนรู้จากประสบการณ์ (Experiential Learning Theory: ELT) Kolb, D.A. (1984) เป็นกระบวนการหนึ่งที่ช่วยให้ผู้เรียนสร้างความรู้ และเจตคติด้วยการนำประสบการณ์เดิมของผู้เรียนมาบูรณาการเพื่อสร้างการเรียนรู้ใหม่ ๆ มีการนำแนวคิด ELT ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยประสบการณ์ในการจัดการเรียนเช่น ดาวรดา (2560) พัฒนาคอมพิวเตอร์ช่วยสอนนักศึกษาหลักสูตรวิทยาการคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ เรื่องพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2560 กรณีใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ ได้แก่ กิตติพศ (2560) ศึกษาพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตและสารสนเทศ ของนิสิตมหาวิทยาลัยบูรพา และจิตรลดา (2562) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้และความเข้าใจ ต่อการ

กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2560 ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาสารสนเทศและเทคโนโลยีสารสนเทศและคอมพิวเตอร์ธุรกิจ

จากปัญหาในวิชาข้อกฎหมายและจริยธรรมทางเทคโนโลยีสารสนเทศที่กล่าวไว้ข้างต้น ผู้สอนมีแนวคิดที่จะใช้การเรียนรู้จากประสบการณ์เพื่อส่งเสริมการใช้ระบบสารสนเทศและอินเทอร์เน็ตอย่างสร้างสรรค์และปลอดภัย ด้วยการสำรวจการรับทราบข้อกฎหมาย ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตราพื้นฐานของกฎหมายที่กำหนด โดยใช้คำถามประเมินผลสัมฤทธิ์ก่อน (pre-test) และหลัง (post-test) การทำแบบสอบถามสำรวจพฤติกรรมตนเองเกี่ยวกับการใช้ระบบคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศบนอินเทอร์เน็ตตามที่กำหนด ซึ่งเป็นประสบการณ์ตรงในชีวิตของนักศึกษา เพื่อให้ให้นักศึกษาทำการเชื่อมโยงความเข้าใจด้านกฎหมายพื้นฐานที่เกี่ยวข้องเข้ากับประสบการณ์จากการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในชีวิตประจำวันทั้งด้านบวกและด้านลบ การใช้ประสบการณ์จริงเป็นกรณีศึกษามีแนวโน้มที่จะช่วยให้นักศึกษาสามารถอธิบาย เชื่อมโยง พร้อมกันกับประยุกต์ใช้ข้อกฎหมายเป็นแนวทางในการะงานหรือใช้ในชีวิตประจำวัน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการรับทราบและความเข้าใจข้อกฎหมายที่กำหนด รวมทั้งพฤติกรรมการใช้งานอินเทอร์เน็ตและเทคโนโลยีสารสนเทศของนักศึกษากลุ่มเป้าหมาย
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จากการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์แบบบูรณาการ ก่อนเรียนและหลังเรียนวิชาข้อกฎหมายและจริยธรรมทางเทคโนโลยีสารสนเทศของนักศึกษากลุ่มเป้าหมาย

สมมติฐานการวิจัย

หลังจากจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์แบบบูรณาการ สมมติฐานในงานวิจัยนี้ประกอบด้วย สมมติฐานหลัก H_0 : คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาไม่มีการเปลี่ยนแปลง สมมติฐานรอง H_1 : คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษามีการเปลี่ยนแปลง ในแนวโน้มสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

การทบทวนวรรณกรรม

เนื่องจากงานวิจัยนี้จัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์แบบบูรณาการ ด้วยการใช้แบบสอบถามเพื่อศึกษาระดับการรับทราบ ความเข้าใจ รวมทั้งสำรวจพฤติกรรมจากประสบการณ์ กลุ่มเป้าหมายคือนักศึกษาชั้นปีที่ 4 ซึ่งอยู่ในเจนเนอเรชัน Y (ผู้มีอายุ 20-39 ปี) จึงนำแนวคิดต่อไปนี้ ปรับใช้ในงานวิจัย ได้แก่ 1) แนวคิดการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ เพื่อส่งเสริมการศึกษาให้ผู้เรียนในยุคดิจิทัล 2) แนวคิด

เกี่ยวกับพฤติกรรมสารสนเทศ โดยใช้เป็นทฤษฎีอธิบายพฤติกรรมผู้เรียน 3) แนวคิดการใช้คำถามในการสอน เพื่อสะท้อนพฤติกรรมของผู้เรียน พร้อมทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดต่าง ๆ ดังนี้

1) แนวคิดการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์

เนื่องจากการวิจัยนี้ให้ความสำคัญกับการเรียนรู้จากประสบการณ์ทั้งทางตรงและทางอ้อม เพื่อให้ผู้เรียนสามารถหาความรู้ ผูกพันทักษะต่าง ๆ รวมทั้งเรียนรู้ข้อผิดพลาดจากพฤติกรรมที่ตนเองได้กระทำเกี่ยวกับการใช้อินเทอร์เน็ตและเทคโนโลยีสารสนเทศ จากแนวคิดการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ของ Kolb (1984) และรูปแบบทฤษฎีการเรียนรู้ของ Mumford (1992) สรุปวงจรการเรียนรู้ 4 ขั้นตอนดังนี้ 1) ขั้นประสบการณ์ เป็นขั้นที่ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ หรือลงมือทำกิจกรรมจากสภาพจริงทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยเชื่อมโยงกับชีวิตประจำวัน 2) ขั้นสะท้อนคิดและทบทวนประสบการณ์ เป็นขั้นที่ผู้เรียนทำความเข้าใจความหมายของประสบการณ์จากการสังเกต คิดวิเคราะห์ ไตร่ตรองเกี่ยวกับเหตุและผลที่ได้รับจากประสบการณ์ 3) ขั้นสร้างแนวคิดและสรุปจากประสบการณ์ ขั้นตอนนี้ผู้เรียนใช้เหตุผล ความคิดรวบยอดความรู้และความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับ ส่งเสริมให้รู้จักประยุกต์ใช้หลักการที่ได้ในการเรียนรู้ให้ดียิ่งขึ้น 4) ขั้นวางแผนการลงมือปฏิบัติในครั้งต่อไป เป็นขั้นตอนที่ผู้เรียนนำแนวคิดรวบยอดสรุปจากประสบการณ์ในขั้นที่ 3 ลงมือปฏิบัติตามความคิด ความสนใจ หรือความถนัดของผู้เรียน หลายงานวิจัย ได้ปรับการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์แปลกใหม่ด้วยตนเอง นอกเหนือจากหนังสือและการฟังบรรยายในชั้นเรียน โดยนำอินเทอร์เน็ตและสื่อสารสนเทศช่วยส่งเสริมทักษะหลายด้านแก่ผู้เรียน เช่น การจัดการเรียนการสอนแบบเน้นประสบการณ์ตามสภาพจริง เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา (กันตภา สุธธิอาจ, 2561) การใช้คำถามที่นำไปสู่ประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับนักเรียนพยาบาล (รังสิณี พูลเพิ่ม, 2561) การใช้คำถามเป็นฐานกับมัลติมีเดียสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สำหรับช่วยพัฒนาทักษะการคิด การตีความ การไตร่ตรองอย่างมีวิจารณญาณ (เกียรติพร สนิพินุลย์, 2560)

2) แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมสารสนเทศ

อารีย์ (2534) ให้นิยามคำว่า “พฤติกรรม” โดยทั่วไปหมายถึง กิจกรรมหรือการกระทำของกายที่บุคคลสามารถสังเกตเห็นได้ รู้ได้ หรือใช้เครื่องมือวัด ตรวจสอบพฤติกรรมได้ ทั้งพฤติกรรมภายนอก (Overt Behavior) และพฤติกรรมภายใน (Covert Behavior) ทั้งนี้ การประเมินพฤติกรรมสามารถทำได้ทางตรง ได้แก่ การสังเกตพฤติกรรม การสังเกตและบันทึกพฤติกรรม การวัดผล และการวัดทางสรีระ วิธีการประเมินพฤติกรรมทางอ้อม ได้แก่ การสัมภาษณ์ การรายงานตนเอง สำหรับความหมายโดยภาพรวมของคำว่า “พฤติกรรมสารสนเทศ” (กิตติพิศ, 2560) กล่าวว่า เป็นการกระทำตัวหรือพฤติกรรมแสดงอาการโดยรวมของมนุษย์ที่เข้าถึง และกระทำกับช่องทางการสื่อสารทุกรูปแบบที่สามารถเชื่อมโยงถึงสื่อสารสนเทศต่าง ๆ ที่มีอยู่ได้ Wilson (1999) กล่าวว่า การแสวงหาสารสนเทศเกิดจากความต้องการสารสนเทศ ซึ่งมาจากสาเหตุหรือความต้องการที่มีความเฉพาะตัวและแตกต่างกันของผู้

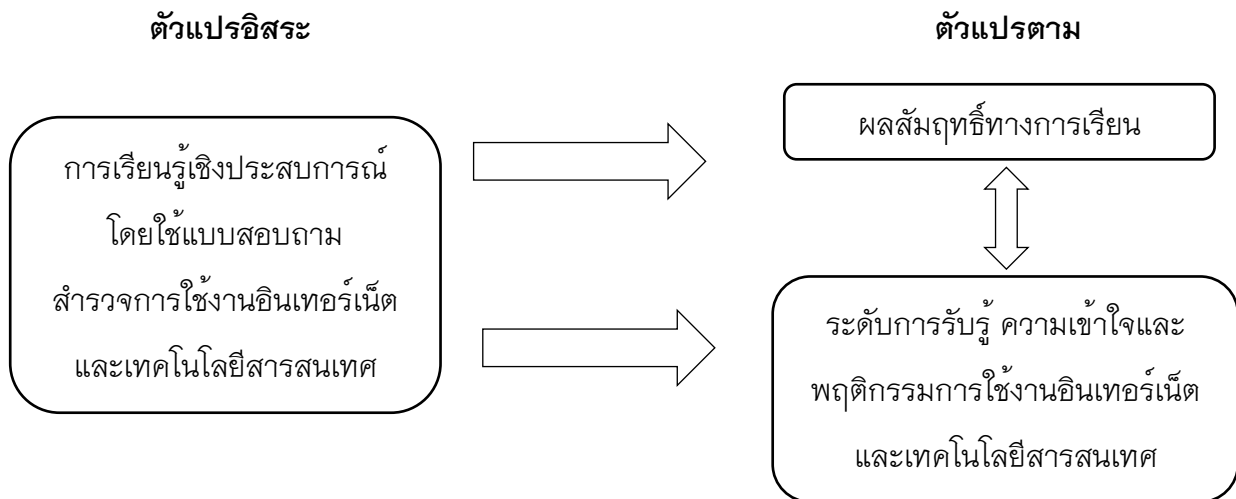
แสวงหา เมื่อต้องการแสวงหาจะมีพฤติกรรมที่จะนำไปสู่การค้นหาสารสนเทศโดยใช้เครื่องมือ หรือกระบวนการอย่างใดอย่างหนึ่งค้นหาสารสนเทศที่ต้องการ ทำให้พฤติกรรมการใช้สารสนเทศได้รับความสนใจและศึกษามากขึ้น ผลลัพธ์ที่ได้ถูกนำไปใช้ในการวิเคราะห์พฤติกรรมผู้ใช้งาน เพื่อประโยชน์ในการบริหารจัดการหลายด้าน ได้แก่ เอกพันธ์ (2558) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล ภิภาวดี (2560) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้ออฟต์แวร์ละเมิดลิขสิทธิ์ในประเทศไทย ปรียวิศว์ (2560) ศึกษาและสำรวจการรับรู้และความเข้าใจต่อการกระทำผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ สำนักยุทธศาสตร์ สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ได้ทำการสำรวจพฤติกรรมผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทย ปี 2563 และ 2564 (สำนักพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ 2563, 2564)

3) แนวคิดการใช้คำถามในการสอน

วิชัย (2558) ได้ให้ความสำคัญกับ “คำถาม” ว่าเป็นเครื่องมือจำเป็นอย่างหนึ่งในกระบวนการคิด ที่ผู้สอนจะช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนมีแนวทางพัฒนากระบวนการคิด การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ การแก้ปัญหา และการนำไปปรับใช้กับงานหรือชีวิตประจำวัน โดยการคิดอย่างมีระบบ มีวิจารณญาณ สร้างสรรค์ ทั้งนี้คำถามจะต้องประเมินศักยภาพผู้เรียนได้ แนวคิดการตั้งคำถามของ Bloom (1956) กรณิวัตรระดับพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัย ใช้วัดระดับความรู้และกระบวนการที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ตามลำดับขั้นตอน ได้แก่ 1) ระดับความรู้ความจำ (Knowledge) ถามเพื่อทบทวนหรือฟื้นความจำ 2) ระดับความเข้าใจ (Comprehension) ถามเพื่อให้ได้ใจความ 3) ระดับการประยุกต์ใช้ (Application) ถามเพื่อให้เกิดการนำไปใช้ 4) ระดับการวิเคราะห์ (Analysis) ถามเพื่อให้เกิดการวิเคราะห์ 5) ระดับการสังเคราะห์ (Synthesis) ถามเพื่อสร้างความคิดขึ้นมาใหม่ และ 6) ระดับการประเมิน (Evaluation) ถามเพื่อการประเมินผล มีการใช้คำถามเป็นฐานประเมินผลการเรียนหลายกลุ่ม ได้แก่ รังสิณี (2561) ใช้คำถามเป็นฐานในการเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ของนักเรียนพยาบาล เกียรติพร (2560) ใช้คำถามเป็นฐานร่วมกับมัลติมีเดีย ในการพัฒนาความสามารถด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณให้นักศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยตามทฤษฎีการเรียนรู้จากประสบการณ์ (Experiential Learning Theory: ELT) โดย Kolb (1984) ร่วมกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการประเมินพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัยของ Bloom และ Krathwohl กรอบแนวคิดดังภาพที่ 1 ประกอบด้วย การจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์แบบบูรณาการ โดยใช้แบบสอบถามสำรวจพฤติกรรมนำไปใช้ในการเรียนการสอน จากนั้นทำการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพฤติกรรมการใช้งานอินเทอร์เน็ตและเทคโนโลยีสารสนเทศ

ภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) ผู้วิจัยได้ทำการทดลองกับกลุ่มทดลองเพียงกลุ่มเดียว โดยวัดผลก่อนและหลังการทดลอง (One-group Pretest-Posttest Design) พื้นที่วิจัย คือ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตภูเก็ต ประชากรและกลุ่มตัวอย่างเป็นกลุ่มเดียวกันคือ นักศึกษาสาขาวิชาวิศวกรรมซอฟต์แวร์ ชั้นปีที่ 4 วิทยาลัยการคอมพิวเตอร์ จำนวน 53 คน ซึ่งเป็นกลุ่มนักศึกษาที่ผู้วิจัยเป็นผู้สอนรายวิชาดังกล่าวในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 (ระหว่างเดือนสิงหาคม – ธันวาคม 2564) งานวิจัยนี้ใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนา ประกอบด้วย

- 1) การศึกษาข้อมูล แนวคิด ทฤษฎี จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2) การพัฒนารูปแบบบูรณาการ การเรียนการสอนตามแนวคิดการสอนแบบเน้นประสบการณ์ตามสภาพจริง เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้จากประสบการณ์และนำตนเองให้มีทักษะการใช้งานอินเทอร์เน็ตและเทคโนโลยีสารสนเทศได้อย่างปลอดภัย การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนประกอบด้วย
 - I. การวิเคราะห์สังเคราะห์หารูปแบบการสอนจากแนวคิด ทฤษฎี ให้สอดคล้องกับแนวคิดและวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนการสอน
 - II. ออกแบบกิจกรรมผลิตสื่อสารสนเทศเกี่ยวกับการให้ความรู้กฎหมายที่กำหนด โดยให้นักศึกษากำหนดกรอบและขอบเขตการนำเสนอให้เหมาะสมกับเวลาที่กำหนด พร้อมกรณีศึกษาจากประสบการณ์ของนักศึกษา หรือ ข่าวและเหตุการณ์ปัจจุบัน
 - III. ออกแบบคำถามวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 9 เรื่อง แต่ละเรื่องประกอบด้วย 10 คำถาม (วัดผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ก่อนและหลังทำกิจกรรม)
 - IV. ออกแบบคำถามเพื่อจัดทำแบบสอบถาม (questionnaire) สํารวจพฤติกรรมการใช้งานอินเทอร์เน็ตและเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยการอ้างอิงและใช้ตัวอย่างแบบสอบถามจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องได้แก่ จากปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล (เอกพันธ์ พัฒนาวิจิตร, 2558),

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้ซอฟต์แวร์ละเมิดลิขสิทธิ์ในประเทศไทย (วิภาวดี อวยพร, 2560) การรับรู้และความเข้าใจต่อการกระทำผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2560 (2559), พฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตและสารสนเทศของนิสิตมหาวิทยาลัยบูรพา (กิตติพศ ทุปยะ 2560) วิภาวดี อวยพร (2560) รายงานผลการสำรวจพฤติกรรมผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทยปี 2563 (2563) และ ปี 2564 (2564) โดยทำการศึกษา รวบรวม คัดกรองและได้ปรับคำถามสำรวจให้สอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมาย

3) การนำรูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้น ไปใช้ทดลองในการเรียน

I. นักศึกษาจัดทำสื่อสารสนเทศเป็นคลิปวิดีโอความยาว 3-5 นาที ให้ความรู้ข้อกฎหมายที่กำหนด บทลงโทษ พร้อมกรณีศึกษาจากประสบการณ์ของนักศึกษา หรือ ข่าวและเหตุการณ์ปัจจุบัน พร้อมคำถามประเมินความรู้ที่ได้จากคลิปวิดีโอ เปิดให้เพื่อนร่วมชั้นเรียนในรายวิชาได้ชมและตอบคำถามดังกล่าว

II. การทำแบบประเมินผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ก่อนทำกิจกรรม (pre-test)

III. การทำแบบสอบถามสำรวจพฤติกรรม (questionnaire)

IV. การทำแบบประเมินผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้หลังทำกิจกรรม (post-test)

4) ประเมินประสิทธิผลรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) สำหรับวิเคราะห์ลักษณะทั่วไปของข้อมูลกลุ่มเป้าหมาย ความรู้ ความเข้าใจ พฤติกรรมของกลุ่มเป้าหมายที่มีต่อประเด็นทางกฎหมายและแสดงผลข้อมูลในรูปแบบตารางและข้อความ ประกอบด้วย ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และ t-test (Hypothesis test statistic)

เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยเป็นแบบสอบถามออนไลน์ ผ่านเว็บไซต์ของ Google form เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการศึกษา เป็นแบบสอบถามสำรวจพฤติกรรมของกลุ่มเป้าหมาย 3 ด้านได้แก่ 1) การสำรวจความรู้/ความจำ/การรับทราบข้อมูล เกี่ยวกับกฎหมายทางคอมพิวเตอร์ 2) ความเข้าใจเกี่ยวกับข้อกฎหมาย และ 3) พฤติกรรมการใช้งานอินเทอร์เน็ตและเทคโนโลยีสารสนเทศ พระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการใช้งานคอมพิวเตอร์และคุณธรรมจริยธรรมการใช้คอมพิวเตอร์ ได้แก่ (1) ทรัพย์สินทางปัญญา (เครื่องหมายการค้า และ ลิขสิทธิ์) (2) พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 และ พ.ศ. 2560 (พ.ร.บ. กระทำผิดคอมพิวเตอร์ ฯ) (3) พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2562 (พ.ร.บ. ธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์) (4) พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ พ.ศ. 2562 (พ.ร.บ. ไซเบอร์) (5) พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 (พ.ร.บ. คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล) (6) คุณธรรมและจริยธรรมในการใช้คอมพิวเตอร์ (Privacy Accuracy Property Accessibility; PAPA) เป็นคำถามที่มีสาระสำคัญอยู่ในกฎหมายข้อ (1) – (5)

เกณฑ์ประเมินและระดับคะแนนการสำรวจจากแบบสอบถามแสดงในตารางที่ 1 เกณฑ์ประเมินและระดับคะแนนด้านต่าง ๆ ได้แก่ 1) ความรู้/ความจำ/การรับทราบข้อมูล 2) ความเข้าใจ และ 3) พฤติกรรม ทั้งนี้การแปลผลการประเมิน แต่ละด้านมีลักษณะเป็นช่วงคะแนน โดยใช้มาตรวัดของลิเคิร์ท (Likert Scale) ซึ่งใช้เกณฑ์ 5 ระดับ ได้แก่ ระดับมากที่สุด (4.21–5.00) มาก (3.41–4.20) ปานกลาง (2.61–3.40) น้อย (1.81–2.60) และน้อยที่สุด (1.00–1.80)

ตารางที่ 1 เกณฑ์ประเมินและระดับคะแนน

เกณฑ์การประเมินเกี่ยวกับข้อกฎหมายที่กำหนด	ระดับคะแนนประเมิน
1) ความรู้/ความจำ/การรับทราบข้อกฎหมาย	ใช่ = 2, ไม่ใช่ = 1, ไม่ทราบ = 0
2) ความเข้าใจ	มากที่สุด = 5, มาก = 4, ปานกลาง = 3, น้อย = 2, น้อยที่สุด = 1
3) พฤติกรรม	เป็นประจำแทบทุกครั้ง = 5, บ่อยครั้ง = 4, บางครั้ง = 3, นาน ๆ ครั้ง/น้อยครั้ง = 2, ไม่ทำหรือไม่เกิดขึ้นเลย = 1

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาระดับการรับทราบและความเข้าใจข้อกฎหมาย รวมทั้งพฤติกรรมการใช้งานอินเทอร์เน็ตและเทคโนโลยีสารสนเทศ ของนักศึกษาสาขาวิศวกรรมซอฟต์แวร์ ชั้นปีที่ 4 ผลการวิจัยแบ่งเป็น 3 ส่วนย่อยได้แก่ 1) ระดับด้านความรู้/ความจำ/การรับทราบ เกี่ยวกับข้อกฎหมายที่สำรวจพบว่านักศึกษาได้รับทราบถึงการมีข้อกฎหมายที่กำหนดโดยเรียงลำดับการรับทราบสูงสุดไปยังต่ำสุด คือ ทรัพย์สินทางปัญญา (เครื่องหมายการค้า, ลิขสิทธิ์) ร้อยละ 83.20, พ.ร.บ. ไซเบอร์ ร้อยละ 78.49, พ.ร.บ.คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ร้อยละ 76.92, พ.ร.บ. ธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์ ร้อยละ 75.00 และ พ.ร.บ. กระทำผิดคอมพิวเตอร์ ฯ มีค่าต่ำสุดคือ ร้อยละ 53.80

2) ผลสำรวจระดับความเข้าใจพบว่า นักศึกษามีความเข้าใจใน พ.ร.บ. กระทำผิดคอมพิวเตอร์ ฯ, พ.ร.บ. ธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์, พ.ร.บ. ไซเบอร์ และ พ.ร.บ. คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ในระดับมาก ในขณะที่มีความเข้าใจในเรื่อง ทรัพย์สินทางปัญญา เครื่องหมายการค้าและลิขสิทธิ์ ในระดับปานกลาง

3) ผลจากการสำรวจพฤติกรรมการใช้งานอินเทอร์เน็ตและเทคโนโลยีสารสนเทศประเด็นต่าง ๆ พบว่าพฤติกรรมต่อไปนี้เป็นสิ่งที่นักศึกษากระทำอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ นักศึกษาตรวจสอบและสืบค้นที่มาของแหล่งข้อมูลข่าวสารที่ได้จากอินเทอร์เน็ต ทั้งนี้ มีแนวโน้มตัดสินใจทำธุรกรรมต่าง ๆ ในรูปแบบธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ เนื่องจากความสะดวก ประหยัดเวลาและค่าใช้จ่ายรวมทั้งค่าธรรมเนียม ในขณะที่พฤติกรรมต่อไปนี้เป็นสิ่งที่นักศึกษากระทำอยู่ในระดับมาก ได้แก่ นักศึกษามีความเชื่อมั่นในการใช้งานอินเทอร์เน็ต จึงมีการส่งต่อข้อมูลข่าวสารที่ได้รับ ให้ผู้อื่นต่อไป นักศึกษาคิด

ว่าจะเก็บบันทึกข้อมูลสำคัญ หรือข้อมูลอันเป็นความลับของผู้อื่นที่ได้รับมาโดยตรงหรือได้รับจากการส่งต่อ นอกจากนี้ นักศึกษามีแนวโน้มตัดสินใจทำธุรกรรมต่าง ๆ ในรูปแบบธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ แม้ว่าจะมีความเสี่ยงทางไซเบอร์ อย่างไรก็ตาม ในการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ นักศึกษาได้รับความเป็นธรรมและความรับผิดชอบจากผู้ขายหรือผู้ให้บริการ หากมีความผิดพลาดจากการซื้อสินค้าหรือบริการ (สินค้าไม่ตรงตามใบสั่งซื้อ ชำรุด ล้าช้า) นักศึกษาอ่านและทำความเข้าใจเกี่ยวกับข้อตกลงก่อนให้ความยินยอม เมื่อต้องติดตั้งใช้งานแอปพลิเคชันทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ ทั้งนี้ นักศึกษามีแนวโน้มตัดสินใจใช้สื่อโซเชียลมีเดียหรือออนไลน์แอปพลิเคชัน แม้ว่าจะอาจจะมีภัยอันตรายทางไซเบอร์โดยยินยอมและยอมรับว่าจำเป็นต้องจะเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล พฤติกรรมต่อไปนี้เป็นสิ่งที่นักศึกษากะทำซึ่งอยู่ในระดับน้อย ได้แก่ แนวโน้มในการใช้ซอฟต์แวร์ละเมิดลิขสิทธิ์หรือซอฟต์แวร์ที่ไม่ได้รับอนุญาตให้สิทธิ์ในการใช้งานอย่างครบถ้วน รวมถึงการใช้สินค้าและผลิตภัณฑ์ละเมิดลิขสิทธิ์หรือลอกเลียนแบบ

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์แบบบูรณาการ ก่อนเรียนและหลังเรียนวิชาข้อกฎหมายและจริยธรรมทางเทคโนโลยีสารสนเทศของกลุ่มเป้าหมาย โดยการใช้แบบสำรวจการรับทราบข้อมูลและความเข้าใจในกฎหมายพร้อมกับการสำรวจพฤติกรรม ซึ่งเป็นประสบการณ์ตรงจากการใช้อินเทอร์เน็ตและเทคโนโลยีสารสนเทศของนักศึกษา ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในการเรียนวิชา ผลสัมฤทธิ์มีคะแนนเฉลี่ยประเมินด้วยข้อสอบรายข้อกฎหมายดังตารางที่ 2 แบบประเมินผลสัมฤทธิ์ก่อน (pre-test) และหลัง (post-test) สำรวจพฤติกรรม ฯ พบว่าผลสัมฤทธิ์การเรียนเฉลี่ยรายข้อหลังทำแบบสำรวจพฤติกรรม ฯ มีค่าสูงกว่าก่อนทำแบบสำรวจพฤติกรรม ฯ ตารางที่ 3 แสดงผลสัมฤทธิ์การเรียนเฉลี่ยรวมก่อนและหลังทำแบบสำรวจพฤติกรรม ฯ มีค่า 3.79 และ 6.4 ตามลำดับ ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงในแนวโน้มสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 2 คะแนนผลสัมฤทธิ์การเรียนเฉลี่ยก่อนและหลังทำแบบสำรวจพฤติกรรมเสริมประสบการณ์

หัวข้อกฎหมาย	M	M
	Pre-test	Post-test
1. ลิขสิทธิ์ผลงาน	4.11	5.93
2. ลิขสิทธิ์ซอฟต์แวร์	2.78	5.12
3. พฤติกรรมเสี่ยงกระทำผิดทางคอมพิวเตอร์	0.85	5.19
4. เครื่องหมายการค้า ความลับทางการค้า สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์	3.56	6.44
5. พ.ร.บ. การรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ พ.ศ. 2562	3.62	6.31
6. พ.ร.บ. ว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550, 2560	4.44	5.75
7. พ.ร.บ.คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562	3.73	6.67
8. คุณธรรมและจริยธรรมในการใช้คอมพิวเตอร์ (Privacy Accuracy Property Accessibility; PAPA)	5.00	7.48
9. กฎหมาย IT สำหรับการศึกษา	5.21	7.61

ตารางที่ 3 ผลคะแนนจากการประเมินก่อนและหลังทำแบบสำรวจพฤติกรรมเสริมการเรียนรู้

การทดสอบ	N	M	SD	t	Sig
ก่อนเรียน	53	3.79	1.26	10.36	0.000
หลังเรียน	53	6.40	0.92		

*** Sig < 0.05

อภิปรายผลการวิจัย

หลังจากจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์แบบบูรณาการ มีประเด็นสำคัญในการอภิปรายผล 2 ส่วนดังนี้

1. ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า นักศึกษาไม่น้อยกว่าร้อยละ 53 รับทราบเกี่ยวกับการประกาศใช้ข้อกฎหมายที่กำหนด โดยมีความเข้าใจในพระราชบัญญัติที่กำหนดในระดับปานกลางถึงระดับมาก ผลสำรวจทางด้านพฤติกรรมพบว่า นักศึกษามีการตรวจสอบและสืบค้นที่มาของแหล่งข้อมูลข่าวสารที่ได้จากอินเทอร์เน็ต มีแนวโน้มตัดสินใจทำธุรกรรมต่าง ๆ ในรูปแบบธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ในระดับมากที่สุด นอกจากนี้ นักศึกษามีความเชื่อมั่นในการใช้งานอินเทอร์เน็ต จึงมีการส่งต่อข้อมูลข่าวสารที่ได้รับ ให้ผู้อื่นต่อไป และคิดว่าจะเก็บบันทึกข้อมูลสำคัญ หรือข้อมูลอันเป็นความลับของผู้คนที่ได้รับมาโดยตรงหรือได้รับจากการส่งต่อ ทั้งนี้ นักศึกษามีแนวโน้มตัดสินใจทำธุรกรรมต่าง ๆ ในรูปแบบธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ โดยทำการอ่านและทำความเข้าใจเกี่ยวกับข้อตกลงก่อนให้ความยินยอม และยอมรับว่าจำเป็นต้องจะเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล เมื่อต้องติดตั้งใช้งานแอปพลิเคชันดังกล่าว แม้ว่าจะมีความเสี่ยงทางไซเบอร์ พฤติกรรมเหล่านี้ นักศึกษากระทำในระดับมาก อย่างไรก็ตาม นักศึกษามีแนวโน้มใช้ซอฟต์แวร์ละเมิดลิขสิทธิ์หรือซอฟต์แวร์ที่ไม่ได้รับอนุญาตให้สิทธิในการใช้งานอย่างครบถ้วน รวมถึงการใช้สินค้าและผลิตภัณฑ์ละเมิดลิขสิทธิ์หรือลอกเลียนแบบในระดับน้อย อาจเป็นเพราะนักศึกษาเรียนในสาขาวิศวกรรมซอฟต์แวร์จึงมีความคุ้นเคยกับการใช้งานอินเทอร์เน็ตและสืบค้นข้อมูลจากระบบสารสนเทศ และจำเป็นต้องติดตั้งใช้งานซอฟต์แวร์สำหรับพัฒนาชุดคำสั่งและโปรแกรมที่กำหนดในรายวิชาของสาขาที่เรียน ประกอบกับการได้รับทราบข้อมูลจากคลิปวิดีโอ จึงทำให้นักศึกษาใช้ซอฟต์แวร์ สินค้าและผลิตภัณฑ์ที่ละเมิดลิขสิทธิ์ในระดับน้อย มีความสอดคล้องกับ จิตรลดา (2562) พบว่านักศึกษาสาขาวิชาระบบสารสนเทศและคอมพิวเตอร์ธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ มีการรับรู้และมีความเข้าใจใน พ.ร.บ. คอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2560 โดยภาพรวมในระดับมากที่สุด เนื่องจากได้รับการเรียนการสอนเกี่ยวกับ พ.ร.บ. ว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์และมีประสบการณ์ใช้อินเทอร์เน็ตมากกว่า 4 ปี

2. ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า ประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบการเรียนการสอนเชิงประสบการณ์แบบบูรณาการ ทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายข้อและผลสัมฤทธิ์

เฉลี่ยรวมเกี่ยวกับข้อกฎหมายที่กำหนด นักศึกษามีการเปลี่ยนแปลงในแนวโน้มสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เป็นไปตามสมมติฐานรองที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์แบบบูรณาการมีส่วนช่วยเสริมทักษะการเรียนรู้ สอดคล้องกับการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กระบวนการเหล่านี้ประกอบด้วย 3 ส่วนได้แก่

1) ประสบการณ์ (experience) นักศึกษาได้นำเสนอ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ในข้อกฎหมายที่กำหนด จากคลิปวิดีโอที่ได้ผลิตขึ้นโดยเพื่อนร่วมชั้นเรียน ซึ่งเป็นการนำข้อมูลกฎหมายพร้อมยกตัวอย่างจากประสบการณ์ หรือข่าวเหตุการณ์ปัจจุบัน และสร้างคำถามเป็นแบบประเมินความเข้าใจเกี่ยวกับสื่อที่ผลิตขึ้น เป็นการช่วยส่งเสริมการรับทราบ การปรับใช้ข้อกฎหมายกับการกระทำหรือความผิดที่เกิดขึ้นจริง ซึ่งอาจจะเป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยให้นักศึกษาเข้าใจและปรับตัวใช้งานโซเชียลมีเดีย อินเทอร์เน็ตและเทคโนโลยีอย่างปลอดภัยและลดความเสี่ยงกระทำผิดกฎหมาย แทนการจดจำกฎหมายในลักษณะข้อความที่ประกาศบังคับใช้ ซึ่งข้อค้นพบนี้สอดคล้องกับ ชนัญฑิตา (2564) พบว่าบุคลากรส่วนท้องถิ่น ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอศรีราชา จังหวัดสุโขทัย รับทราบและมีความเข้าใจต่อ พ.ร.บ. ว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2560 อยู่ในระดับปานกลาง จากประสบการณ์ในการใช้คอมพิวเตอร์/อินเทอร์เน็ตด้วยการใช้งานโทรศัพท์มือถือ โดยมีความแตกต่างจาก ปรีวิศว์ (2560) พบว่าการรับรู้และความเข้าใจต่อการกระทำผิดตาม พ.ร.บ. ว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2560 ของประชาชนในจังหวัดนนทบุรีอยู่ในระดับน้อย เนื่องจากการประชาสัมพันธ์ให้รับรู้ข่าวสาร ไม่ทั่วถึงเพียงพอ

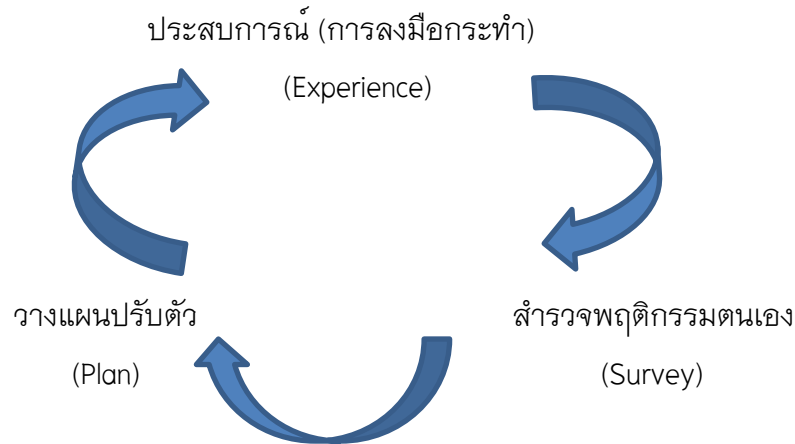
2) สสำรวจพฤติกรรม (survey) เป็นการใช้แบบสอบถามสำรวจตนเอง เพื่อกระตุ้นความคิด มุมมอง ให้เกิดการสะท้อนการรับทราบข้อมูล ความเข้าใจและพฤติกรรมหรือประสบการณ์ของนักศึกษาผ่านคำถามภายใต้ข้อกฎหมายที่กำหนด ซึ่งจะช่วยให้ศึกษาเห็นสาระสำคัญของข้อกำหนดในกฎหมาย บทลงโทษ หรือช่องทางที่ทำให้เกิดความเสียหายหรืออันตรายจากตัวอย่างคำถามสำรวจพฤติกรรมของตนเอง ซึ่งมีความสอดคล้องกับการศึกษาของ เอกพันธ์ (2558) พบว่าถ้าผู้ใช้ได้รับรู้ถึงการควบคุมการใช้ข้อมูลส่วนบุคคลเพื่อใช้พิจารณาความเสี่ยง จะมีผลต่อแนวโน้มการตัดสินใจเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล

3) วางแผนปรับตัว (plan) ขั้นตอนนี้เป็นกรวางแผนปรับตัวที่เกิดหลังจากทำการสำรวจพฤติกรรมตนเอง การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังทำกิจกรรม (post-test) สูงกว่าก่อนทำกิจกรรม (pre-test) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักศึกษาได้ผ่านกระบวนการสำรวจตนเองจากคำถามสำรวจพฤติกรรม ประกอบกับคลิปวิดีโอของเพื่อนร่วมชั้นเรียน เมื่อมีการวัดผลสัมฤทธิ์หลังทำกิจกรรม ทำให้นักศึกษาเกิดกระบวนการวางแผนปรับตัว ซึ่งอาจจะมีส่วนช่วยให้นักศึกษา (สร้างประสบการณ์/การลงมือกระทำ) ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตและเทคโนโลยีสารสนเทศ ที่มีความระมัดระวังรอบคอบมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ดารวธา (2560) พบว่าการใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอนเรื่อง พ.ร.บ. ว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 ระบบช่วยสอนดังกล่าวเป็น

ระบบ ADDIE ประกอบด้วยขั้นตอน 1) การวิเคราะห์ปัญหา 2) การออกแบบบทเรียน 3) การพัฒนาบทเรียน 4) การทดลองใช้บทเรียน 5) การประเมินผลประสิทธิภาพบทเรียน ทั้งนี้ผู้เรียนมีความพึงพอใจในระดับมาก ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนได้ทบทวนบทเรียน และช่วยในการวางแผนปรับตัวลดเพื่อการกระทำผิดเมื่อมีการใช้งานคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

องค์ความรู้ใหม่เป็นผลมาจากการวิจัย มีข้อค้นพบสำคัญของกระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์แบบบูรณาการ 3 ขั้นตอน ซึ่งเรียกว่า “Experience, Survey, Plan (ESP)” ดังนี้

ภาพที่ 2 แสดงกระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์แบบบูรณาการ
Experience, Survey, Plan (ESP)

1) ประสบการณ์ (Experience) เป็นการรวบรวมประสบการณ์จากการใช้อินเทอร์เน็ตและเทคโนโลยีสารสนเทศในแง่มุมต่าง ๆ ที่เป็นข่าว ประสบการณ์ที่กระทำด้วยตนเองหรือเป็นผู้มีส่วนร่วมในเหตุการณ์ดังกล่าว

2) สำรวจพฤติกรรมตนเอง (Survey) เป็นใช้คำถามที่เกี่ยวกับประสบการณ์การใช้อินเทอร์เน็ตและเทคโนโลยีสารสนเทศ ให้มีความสอดคล้องกับข้อกฎหมาย หรือพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องในเนื้อหา เพื่อให้ผู้เรียนสะท้อนด้านการรับทราบข้อมูล ความเข้าใจ เชื่อมโยงเข้ากับพฤติกรรมของตนเอง ทำให้เกิดการวิเคราะห์หาจุดแข็ง ประโยชน์ที่ได้รับ ข้อบกพร่อง หรือความเสี่ยงต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นทั้งด้านความปลอดภัยในชีวิตหรือทรัพย์สินและในมุมมองของกฎหมาย

3) วางแผนปรับตัว (Plan) เป็นการนำผลที่ได้จากการวิเคราะห์ตนเอง สำหรับปรับเปลี่ยนพฤติกรรมใช้อินเทอร์เน็ตและเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างปลอดภัย ถูกกฎหมาย ลดความเสี่ยงและนำไปสู่การรู้เท่าทันการใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

สรุป

กิจกรรมการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ แบบบูรณาการโดยใช้แบบสอบถาม ช่วยเสริมทักษะการเรียนรู้ข้อกฎหมายทางด้านคอมพิวเตอร์ เป็นกระบวนการที่ให้นักศึกษาใช้คำถามสำรวจตนเอง แล้วเชื่อมโยงเข้ากับข้อกฎหมาย ซึ่งช่วยให้นักศึกษาสามารถจดจำ เสริมความเข้าใจข้อกฎหมายได้จากตัวอย่างการใช้อินเทอร์เน็ตและเทคโนโลยีสารสนเทศในชีวิตประจำวัน ประเมินได้จากการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านกฎหมายที่กำหนด โดยมีผลคะแนนประเมินหลังทำแบบสำรวจตนเองสูงกว่าก่อนการทำแบบสำรวจตนเอง ผลจากการวิจัยสามารถนำองค์ความรู้ ปรับเป็นรูปแบบกิจกรรมสำรวจพฤติกรรมจากประสบการณ์ของกลุ่มเป้าหมาย ประเมินผลสัมฤทธิ์ด้วยคำถามในประเด็นที่ต้องการวัดผลก่อน (pre-test) และหลัง (post-test) ทำกิจกรรม ผลประเมินที่ได้จากการสำรวจตนเองสามารถใช้เป็นแนวทางวางแผนปรับตัวในประเด็นปัญหา หรือเป้าหมายที่กำหนด

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบผลสะท้อนของระดับการรับทราบและความเข้าใจข้อกฎหมาย รวมทั้งพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตและเทคโนโลยีสารสนเทศของนักศึกษา แสดงให้เห็นจุดแข็งและข้อพร่องในกระบวนการเรียนรู้ ทั้งแบบองค์รวมและแบบเจาะจง เกี่ยวกับการจดจำ ความเข้าใจ การนำองค์ความรู้แต่ละด้านของเนื้อหาวิชาข้อกฎหมาย ฯ เพื่อปรับใช้ในชีวิตประจำวันและในสายอาชีพ

ผลจากการวิเคราะห์สามารถนำไปใช้ในการออกแบบกระบวนการเรียนเสริมทักษะการเรียนรู้ โดยใช้ประสบการณ์เป็นฐานและเสริมด้วยทฤษฎีหรือข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ในภาพรวมหรือเฉพาะจุดที่ยังบกพร่อง ซึ่งเกิดจากขั้นตอนการรับทราบข้อมูล การทำความเข้าใจ รวมทั้งพฤติกรรมที่ต้องการสำรวจ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

งานวิจัยนี้ได้ข้อค้นพบการนำประสบการณ์เชิงบูรณาการผ่านแบบสำรวจตนเองของผู้เรียน เพื่อใช้วิเคราะห์จุดแข็งและประเด็นที่ต้องปรับปรุง สำหรับวางแผนวิธีจัดการเรียนการสอนเสริมให้มีความครอบคลุมทักษะที่สำคัญซึ่งยังไม่เพียงพอต่อการประยุกต์ใช้งาน ประเด็นสำคัญคือ กระบวนการทำซ้ำตามขั้นตอนของ ESP โดยการติดตามผลลัพธ์เกี่ยวกับพฤติกรรมที่ได้ปรับตามแผนที่วางไว้ เพื่อให้เกิดพฤติกรรมการใช้งานอินเทอร์เน็ตและเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างสร้างสรรค์ และปลอดภัย ตลอดชีพด้วยตนเอง ทั้งนี้ควรให้ความสำคัญกับคำถามในแบบสำรวจที่มีความทันสมัย เท้าทันกับเทคโนโลยีที่เปลี่ยนไป สำหรับประเด็นการวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยหัวข้อกฎหมายที่มีความเฉพาะเจาะจง ซึ่งเป็น

พระราชบัญญัติเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะในแง่มุมต่าง ๆ และให้ผู้เรียนทำแบบประเมินความพึงพอใจในกิจกรรมที่จัดขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กมลชนก วงศ์สวัสดิ์ และวัลลภ รัฐฉัตรานนท์. (2563). ความรู้ความเข้าใจต่อพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 ของพนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค สำนักงานใหญ่. *วารสารรัฐศาสตร์ปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*, 7(2), 53–67.
- กิตติพิศ ฐูปิยะ. (2560). พฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตและสารสนเทศของนิสิตมหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยบูรพา.
- กันตภา สุธธิอาจ, ไพฑูรย์ สิ้นลารัตน์ และไสว พักขาว. (2561). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบเน้นประสบการณ์ตามสภาพจริง เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์*, 12(3), 1–15.
- เกียรติพร สิ้นพิบูลย์. (2560). การพัฒนาความสามารถด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณโดยการจัดการเรียนรู้ด้วยการใช้คำถามเป็นฐานกับมัลติมีเดีย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- จารุณี กัมพลาวลี. (18 กุมภาพันธ์ 2565). สรุปสถิติภัยคุกคามปี 2564 จากศูนย์ปฏิบัติการ CSOC ของ NT cyfence. ศูนย์ปฏิบัติการ Cyber Security Operation Center (CSOC). สืบค้นเมื่อ 22 มีนาคม 2565, จาก <https://www.cyfence.com/article/ntcyfence-csoc-summary-2021/>
- จิตรลดา เพลิดพริ้ง, อังสนา ผ่องสุข, มงคล ณ ลำพูน, ไพฑูรย์ จันทร์เรือง, จงกลณี ลิ้มประภัสสร, กัลยานี น้อยนิม, ชีระยุทธ เพลิดพริ้ง. (2562). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้และความเข้าใจต่อการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2560. *วารสารวิชาการ สถาบันวิทยาการจัดการแห่งแปซิฟิก*, 5(2), 378–385.
- ชนัญชิตา มุลชีพ และกัมปนาท วงษ์วัฒนพงษ์. (2564). การศึกษา ความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติตามกฎหมายพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2560 ของบุคลากรส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษา องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอศรีราชา จังหวัดสุโขทัย. *วารสารวิจัยวิชาการ*, 4(4), 39–52.
- ดาวรรดา วีระพันธ์. (2560). การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์*, 11(1), 44–54.
- ทวีศักดิ์ กอนันต์กุล. (2544). ความก้าวหน้าของอินเทอร์เน็ตในประเทศไทย. สืบค้นเมื่อ 20 มิถุนายน 2565, จาก <http://www.nectec.or.th/users/htk/milestones-th.html>

- ปริญวิศว์ ชูเชิด และ เรวดี คักดีคุณธรรม. (2560). การรับรู้และความเข้าใจต่อการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2560 ของประชาชนในจังหวัดนนทบุรีและกรุงเทพมหานคร (รายงานผลการวิจัย). มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์.
- รังสิณี พูลเพิ่ม, จันทนา โปรยเงิน, แสงจันทร์ สุนันตะ และนนทิกา พรหมเบ้ง. (2561). ประสิทธิภาพการเรียนการสอนโดยใช้คำถามเป็นฐานของนักเรียนพยาบาล วิทยาลัยกองทัพบก. *วารสารพยาบาลทหารบก*, 19(3), 126–136.
- วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒผล. (2558). *การโค้ชเพื่อการรู้คิด (Cognitive Coaching)*. กรุงเทพฯ: จรัสสินทวงศ์.
- วิภาวดี อวยพร. (2560). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้ซอฟต์แวร์ละเมิดลิขสิทธิ์ในประเทศไทย (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศูนย์ประสานการรักษาคความมั่นคงปลอดภัยระบบคอมพิวเตอร์ประเทศไทย. (2565). สถิติภัยคุกคามประจำปี พ.ศ. 2565. สืบค้นเมื่อ 20 มิถุนายน 2565, จาก <https://www.etda.or.th/th/Our-Service/thaicert/stat.aspx>
- สำนักแผนงานและงบประมาณ. (28 ตุลาคม 2562). สถิติความผิดต่อ พ.ร.บ. ว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550. สืบค้นเมื่อ 20 มิถุนายน 2565, จาก <https://oppb.coj.go.th/th/content/category/detail/id/8/cid/2101/iid/166875>
- สำนักพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์. (2564). รายงานผลสำรวจพฤติกรรมผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทย ปี 2563. สืบค้นเมื่อ 4 สิงหาคม 2564, จาก <https://www.etda.or.th/th/newsevents/pr-news/ETDA-released-IUB-2020.aspx>
- สำนักพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์. (2564). รายงานผลสำรวจพฤติกรรมผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทย ปี 2564. สืบค้นเมื่อ 4 สิงหาคม 2564, จาก <https://www.etda.or.th/th/pr-news/ETDA-released-IUB-2021.aspx>
- อารีย์ ศรีสุกอง. (2562). ผลการจัดการเรียนรู้แบบประสบการณ์ ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องความน่าจะเป็น สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 (การค้นคว้าอิสระมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- เอกพันธ์ พัฒนาวิจิตร. (2558). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล กรณีศึกษาการลงชื่อเข้าใช้ด้วยรหัสผู้ใช้เฟซบุ๊ก (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- Bloom, B. S., and Krathwohl, D. R. (1956). Taxonomy of educational objectives: The classification of educational goals, by a committee of college and university examiners. *Handbook I: Cognitive domain*. New York: Longmans, Green.
- Mumford, A. (1992). *The manual of learning styles*. Berkshire: Peter Honey Publications.

Kolb, D. A. (1984). *Experiential Learning: Experience as the source of learning and development*. Englewood Cliffs. New York: Prentice–Hall.

Wilson, T.D. (1999). Models in Information Behavior Research. *Journal of Documentation*, 55, 249–270.

รูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์บนฐานวิถีชีวิตใหม่ สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา

Results-based academic management model based on new normal for secondary schools

ชลิกา หูทิพย์¹, ทนง ทองภูเบศร์² และพิภพ วังเงิน³

Chalika Hoothip¹, Thanong Thongpubas² and Pipub Wachangoun³

^{1,2,3}วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

^{1,2,3}College of Innovation Management, Rajamangala University of Technology Rattanakosin, Thailand

E-mail: ¹chaleemama5555@gmail.com; ²thanong.tho@rmutr.ac.th; ³Pipobvachungngern@gmail.com

Received August 2, 2023; Revised November 19, 2023; Accepted November 24, 2023

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ (1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์บนฐานวิถีชีวิตใหม่สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา (2) เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของการบริหารงานวิชาการแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์บนฐานวิถีชีวิตใหม่สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา (3) เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์บนฐานวิถีชีวิตใหม่สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี พื้นที่วิจัยเป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 18 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูลสำคัญผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษา และผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 9 คน กลุ่มตัวอย่างผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการหรือผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ และครูบุคลากร จำนวน 262 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เชิงลึก ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ในสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์บนฐานวิถีชีวิตใหม่สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาโดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.872, S.D. = 0.630) ด้านที่มีสภาพพึงประสงค์สูงสุดคือ ด้านการนิเทศการสอน ($\bar{X}$ = 3.937, S.D. = 0.665) วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ผลการวิจัยพบว่าความต้องการจำเป็นในการบริหารงานวิชาการแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์บนฐานวิถีชีวิตใหม่สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา ในภาพรวมพบว่า มีค่าความต้องการจำเป็นในระดับสูง ($PNI_{modified}$ = 0.117) เมื่อพิจารณาเป็นรายพบว่า ด้านที่มีลำดับความต้องการจำเป็นสูงสุดคือ ด้านการจัดการเรียนการสอน ($PNI_{modified}$ = 0.106) วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ผลการวิจัยรูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์บนฐานวิถีชีวิตใหม่สำหรับโรงเรียน มัธยมศึกษา พบว่า รูปแบบการบริหารงานวิชาการประกอบด้วย 4

องค์ประกอบคือ 1) การกำหนดพันธกิจและแผนกลยุทธ์ 2) การกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมายและตัวชี้วัด 3) การจัดระบบข้อมูลเทคโนโลยีสารสนเทศและ 4) การติดตาม ตรวจสอบ การวัดประเมินผล และการรายงาน นำองค์ประกอบทั้ง 4 มาพัฒนาการบริหารวิชาการในขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ คือ (1) การพัฒนาหลักสูตร (2) การจัดการเรียนการสอน (3) การวัดผลและการประเมินผล (4) การนิเทศการสอน

คำสำคัญ : รูปแบบการบริหาร; งานวิชาการแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์; บัณฑิตวิชาชีพใหม่

Abstract

The objectives of this research were (1) to study the current and desired conditions of achievement-based academic work management based on the new normal for secondary schools (2) to study the needs of achievement-based academic work management based on the new normal for secondary schools, and (3) to develop achievement-based academic work management model based on the new normal for secondary schools. The research design was mixed research. The research area was 18 secondary schools under the Prachuap Khiri Khan Secondary Educational Service Area Office. The key informants were 9 educational experts and school administrators. The sample group consisted of 262 school directors, deputy directors or assistant academic directors, and teachers/staff. The research tools were questionnaires and in-depth interviews. Research results of objective 1: In the current condition and the desired condition of academic work management with an achievement-based approach based on the new normal for secondary schools, the overall average was at a high level ($\bar{x} = 3.872$, S.D. = 0.630). The aspect with the most desirable condition was teaching supervision ($\bar{x} = 3.937$, S.D. = 0.665). Research results of objective 2: The need for achievement-based academic work management based on the new normal for secondary schools as a whole is high ($PNI_{\text{modified}} = 0.117$). When considering each aspect, it was found that teaching and learning management was at a high level ($PNI_{\text{modified}} = 0.106$). Research results of objective 3: The academic work management model consisted of 4 elements: 1) formulating the mission and strategic plan 2) setting objectives, goals, and indicators 3) organizing information technology information system, and 4) tracking, inspection, measurement, evaluation, and reporting. After that, these 4 elements were used to develop academic management in the scope of academic management, that is, (1) curriculum development (2) teaching and learning management (3) measurement and evaluation, and (4) teaching supervision.

Keywords: Management Model; Results-Based Academic Work; Based on New Normal

บทนำ

จากกระแสโลกาภิวัตน์ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วทั้งด้านวิทยาการความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีเป็นสังคมที่ต้องอาศัยความรู้ทำให้การศึกษาของไทยต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขของการแข่งขันต้องเรียนรู้และปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงจึงมีความจำเป็นต้องสร้างยุทธวิธีในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ตอบสนองความต้องการของบุคคลและสังคมสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติมซึ่งกำหนดหลักการจัดการเรียนรู้ไว้ใน มาตรา 8 ว่าด้วยการจัดการศึกษาให้ยึดหลักดังนี้ 1) เป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน 2) ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา 3) การพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง และให้มีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาโดยกล่าวไว้ใน มาตรา 39 ให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการ ประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไปไปยังคณะกรรมการและสำนักงานการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรงหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจดังกล่าว ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ, 2542, หน้า 4-12) จากหลักการดังกล่าวทำให้สถานศึกษาต้องบริหารจัดการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องให้ความสำคัญกับการบริหารงานวิชาการเพราะหน้าที่ของสถานศึกษาคือการจัดการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550

นโยบายรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ นางสาวตรีนุช เทียนทอง ณ ห้องประชุมราชวัลลภ กระทรวงศึกษาธิการ 29 มีนาคม 2564 ข้อ 1 การปรับปรุงหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ให้ทันสมัยและทันการเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21 โดยมุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกระดับการศึกษาให้มีความรู้ทักษะและคุณลักษณะที่เหมาะสมกับบริบทสังคมไทย และข้อ 4 การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารและการจัดการศึกษาโดยการส่งเสริมสนับสนุนสถานศึกษาให้มีความเป็นอิสระและคล่องตัวการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาโดยใช้จังหวัดเป็นฐานโดยอาศัยอำนาจตามกฎหมายการศึกษาแห่งชาติที่ได้รับการปรับปรุงเพื่อกำหนดให้มีระบบบริหารและการจัดการรวมถึงการจัดโครงสร้างหน่วยงานให้เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพ (ตรีนุช เทียนทอง, 2564) ในขณะที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดนโยบายปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 -2565 ด้านคุณภาพ ให้ปรับหลักสูตรเป็นหลักสูตรฐานสมรรถนะที่เน้นการพัฒนาสมรรถนะหลักที่จำเป็นในแต่ละระดับจัดกระบวนการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติจริงรวมทั้งส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่สร้างสมดุลทุกด้านส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาพหุปัญญาพัฒนาระบบการวัดและประเมินผลผู้เรียนทุกระดับและด้านประสิทธิภาพ พัฒนาระบบบริหารจัดการโดยใช้พื้นที่เป็นฐานมีนวัตกรรมเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนบนฐานข้อมูลสารสนเทศที่ถูกต้องทันสมัยและการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2563)

โรงเรียนมัธยมศึกษาซึ่งเป็นหน่วยงานในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีบทบาทในการจัดการศึกษาและนำนโยบายจากกระทรวงศึกษาธิการและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานสู่การปฏิบัติในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนให้เป็นไปตามหลักสูตรและมาตรฐานการศึกษาของชาติที่กำหนดไว้อย่างแท้จริงโดยผ่านระบบการบริหารตามกฎหมายซึ่งมีการบริหารงานวิชาการเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรและมีกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมสนับสนุนให้การบริหารงานวิชาการดำเนินงานได้บรรลุเป้าหมายโดยเฉพาะหน่วยงานต้นสังกัดมีนโยบายในการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้สูงขึ้น

การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาจึงเปรียบเหมือนเส้นเลือดใหญ่ไปหล่อเลี้ยงหัวใจ การบริหารงานวิชาการจึงเป็นกิจกรรมที่สำคัญที่สุดของการบริหารสถานศึกษาที่จะทำให้งานวิชาการเกิดผลวัดอยู่ตลอดเวลา ส่งผลต่อประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และคุณภาพของการศึกษาการบริหารงานวิชาการให้ประสบผลสำเร็จนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในงานวิชาการ มีการวางแผนการทำงานที่เป็นระบบ ต้องเป็นผู้นำทางวิชาการสามารถปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดีและมีประสิทธิภาพมากที่สุดโดยมุ่งประโยชน์ให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรโดยเฉพาะการปรับตัวด้วยการพัฒนาการบริหารงานวิชาการแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ (results-based management) บนฐานวิถีชีวิตใหม่ (new normal) กล่าวคือ เป็นการบริหารงานวิชาการที่เข้มแข็งเพื่อส่งมอบผลลัพธ์ตามที่ตกลงไว้ โดยเฉพาะผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีของนักเรียน และมีความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานผ่านบทบาทและหน้าที่ที่ชัดเจน มีการประเมินประสิทธิภาพและการตรวจสอบอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้มั่นใจได้ว่า ทรัพยากรที่มีอยู่จะถูกใช้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ (WHO, 2015) ขณะเดียวกันก็ต้องมีมาตรการการป้องกันและควบคุมการระบาดของ COVID-19 เป็นกรอบ มีการจัดการศึกษาแบบเว้นระยะห่างเป็นไปตามมาตรฐานสาธารณสุข โดยปรับกระบวนการเรียนการสอนเป็นแบบผสมผสาน (blended learning) เป็นต้น ซึ่งการสาธารณสุขกับการจัดการศึกษามบนฐานวิถีชีวิตใหม่ในศตวรรษที่ 21 จะต้องคู่ขนานไปพร้อมกัน นอกจากนี้ในการบริหารงานวิชาการในภาวะวิกฤตยังต้องคำนึงถึงการปรับเปลี่ยนเป็นระบบอิเล็กทรอนิกส์ เช่น ระบบบริการทางวิชาการอิเล็กทรอนิกส์ (e-academic service)ตลอดถึงการบริหารงานวิชาการหลังจากภาวะวิกฤติ COVID-19 ยุติลง สถานศึกษาต้องเตรียมการบริหารงานวิชาการแบบใหม่ไว้ล่วงหน้าด้วยการจัดทำแผนการบริหารงานวิชาการหลังวิกฤติ COVID-19 ดังนั้นการบริหารงานวิชาการแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์บนฐานวิถีชีวิตใหม่จึงต้องให้ความสำคัญต่อการเรียนรู้ของนักเรียน ให้น้ำหนักกับปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนให้มากกว่าการนับชั่วโมงเรียน การเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสนใจของนักเรียนและความคิดสร้างสรรค์ การสร้างความรักสามัคคีในครอบครัว สังคม และประเทศชาติ เป็นคนดีมีคุณธรรม ส่งเสริมนักเรียนที่มีความคิดสร้างสรรค์ การพัฒนาทักษะชีวิตที่สามารถยืดหยุ่นปรับตัวอยู่ได้บนฐานวิถีชีวิตใหม่ การออกแบบการบริหารงานวิชาการแบบมุ่ง

ผลสัมฤทธิ์บนฐานวิถีชีวิตใหม่ ผู้นำต้องนำในการตัดสินใจลงมือทำอย่างรวดเร็ว สามารถสร้างความมั่นใจด้วยการสื่อสารที่ชัดเจนและเป็นระบบเดียว เป็นการจัดการเรียนการสอนด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล มีการออกแบบหลักสูตรที่สนองตอบต่อสังคมในอนาคต ตอบสนองความต้องการของนักเรียน โดยครูและผู้บริหารต้องปรับบทบาทมาเป็นผู้สนับสนุนการเรียนรู้มากยิ่งขึ้น ต้องเตรียมรับระบบเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามา ทั้ง e-service, digital school และต้องสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนเพราะชุมชนเป็นกลไกสำคัญในการสนับสนุนการบริหารงานวิชาการด้วย

จากสภาพแวดล้อมทางการศึกษาและปัญหาที่เกิดขึ้นที่ไม่สามารถควบคุมได้จากการเกิดสภาวะวิกฤติการแพร่ระบาดของ COVID-19 ได้ส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการงานวิชาการ ตั้งแต่การพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอนการวัดผล การประเมินผลและการนิเทศการสอนของโรงเรียน ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่ศึกษารูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์บนพื้นฐานวิถีชีวิตใหม่ภายหลังสภาวะการแพร่ระบาดของ COVID19 เพื่อที่จะได้นำผลการศึกษาวิจัยมาพัฒนาปรับปรุง คุณภาพ การบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนมัธยมต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์บนฐานวิถีชีวิตใหม่สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา
2. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของการบริหารงานวิชาการแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์บนฐานวิถีชีวิตใหม่สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา
3. เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์บนฐานวิถีชีวิตใหม่สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา

การทบทวนวรรณกรรม

ผู้วิจัยทำการทบทวนแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องรูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์บนฐานวิถีชีวิตใหม่สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา ไว้ดังต่อไปนี้

จากการทบทวนเอกสารงานวิจัยเกี่ยวกับแนวคิดการบริหารงานวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาพบว่า แม้ว่าจะมีการศึกษาวิจัยจำนวนมากที่กำหนดกรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาและมีการศึกษาส่วนหนึ่งที่ศึกษาเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ ขณะที่การศึกษาอีกส่วนหนึ่งกล่าวถึงการบริหารงานวิชาการโรงเรียนมัศึกษาด้านฐานวิถีชีวิตใหม่ แต่ผู้วิจัยยังไม่พบการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์บนฐานวิถีชีวิตใหม่สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่นำแนวคิดแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์มาพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนมัศึกษาด้านวิถีชีวิตใหม่ โดยเริ่มต้นด้วยการศึกษาสภาพ

ปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการโรงเรียนมัธยม เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์บนฐานวิถีชีวิตใหม่สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา ที่มีประสิทธิภาพและเป็นต้นแบบได้ เพื่อนำเสนอองค์ความรู้และนวัตกรรมที่ได้

องค์ประกอบของการบริหารงานวิชาการแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์

รัตนา เชาว์ปรีชา (2553, หน้า 52) สรุปองค์ประกอบที่สำคัญของการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ดังนี้

- 1) การกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายองค์การ
- 2) การกำหนดตัวชี้วัดการบรรลุเป้าหมายและผลการปฏิบัติงานเพื่อใช้ในการติดตามและประเมินผลงาน

- 3) การจัดทำข้อตกลงเพื่อให้รับรู้ถึงเป้าหมาย
- 4) การจัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดทำฐานข้อมูล เพื่อนำมาสนับสนุนการตัดสินใจ การวางแผน การควบคุมงานและการประเมินผล

- 5) การปรับปรุงงานอย่างต่อเนื่อง

- 6) การวัดและประเมินผลงาน

- 7) การจัดวางกลไกการตรวจสอบ (Accountability Mechanism)

จรุณี แก้วเอี่ยม (2557) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์มีดังต่อไปนี้

1. ผู้บริหารระดับสูงมีความเข้าใจและสนับสนุน คือ สนับสนุนในการจัดทำระบบวัดผลการปฏิบัติงาน การใช้ข้อมูลผลการวัดผลการปฏิบัติงาน การจัดสรรงบประมาณ การสร้างสิ่งจูงใจเพื่อให้เจ้าหน้าที่ทำงานโดยมุ่งผลสัมฤทธิ์ รวมถึงการมอบอำนาจในการตัดสินใจเพื่อแลกเปลี่ยนกับความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงาน

- 1.1 การกำหนดพันธกิจและแผนกลยุทธ์ที่ชัดเจน ผู้บริหารยังสถานศึกษาจะต้องให้ความสำคัญและเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการกำหนดพันธกิจและแผนกลยุทธ์วัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการเพื่อให้เกิดผล

- 1.2 การใช้ข้อมูลผลการปฏิบัติงานในการบริหาร ผู้บริหารจะต้องระลึกเสมอว่าการวัดผลไม่ได้ทำให้ผลการปฏิบัติงานดีขึ้น โดยอัตโนมัติ แต่ข้อมูลจากการวัดผลการปฏิบัติงานจะเป็นข้อมูลที่จะช่วยให้ผู้บริหารสามารถปรับปรุงเกณฑ์มาตรฐานในการทำงานให้ดียิ่งขึ้นแก้ปัญหาได้ถูกต้องมากขึ้น ดังนั้นผู้บริหารจึงต้องเอาข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์อย่างรอบคอบเพื่อกำหนดมาตรการที่จะปรับปรุงผลการปฏิบัติงานให้ดีขึ้นต่อไป

2. การจัดระบบข้อมูลผลการปฏิบัติงาน การจัดระบบข้อมูลผลการปฏิบัติงานจะต้องคำนึงเสมอว่า ระบบข้อมูลนั้นสามารถที่จะแสดงถึงระดับการเปลี่ยนแปลงของผลลัพธ์สู่เป้าหมายของ

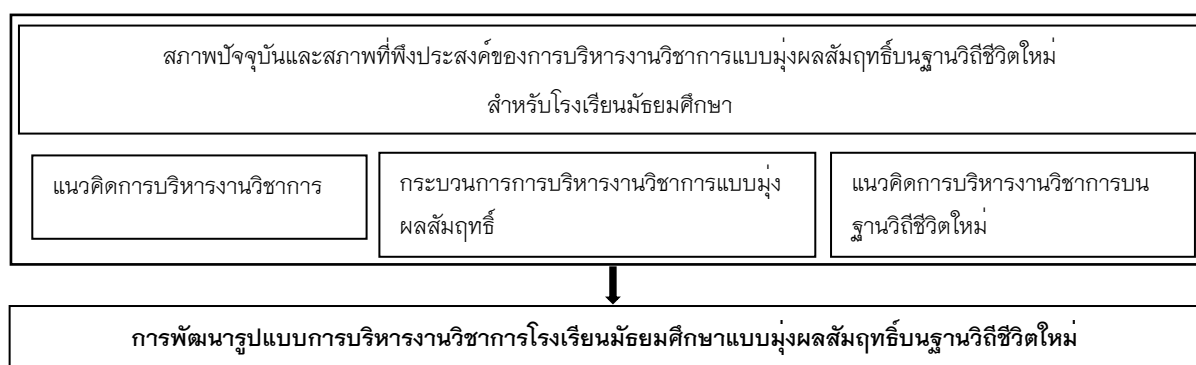
สถานศึกษาได้ ซึ่งจะต้องจัดทำเพิ่มเติมขึ้นจากระบบข้อมูลเดิม ที่เน้นปัจจัยนำเข้าและกิจกรรมเพื่อให้ผู้บริหารมีข้อมูลในการตัดสินใจได้ดีขึ้น

2.1 การพัฒนาตัวบ่งชี้ การเลือกตัวบ่งชี้ที่จำเป็นต่อการให้บริการและการตัดสินใจนั้น จะต้องเลือกตัวบ่งชี้ให้ครอบคลุมความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องซึ่งจะต้องพัฒนาโดยผู้ที่มีประสบการณ์ในงานด้านนั้น ๆ กับผู้มีส่วนได้เสียกับงานนั้น ๆ ด้วยโดยตัวบ่งชี้จะมีทั้งส่วนของปัจจัยนำเข้า กิจกรรม ผลผลิต และผลลัพธ์ รวมถึงตัวบ่งชี้ที่แสดงความพึงพอใจของผู้รับบริการ แต่ควรจะมีตัวบ่งชี้ในจำนวนเท่าที่จำเป็น โดยคำนึงถึงความคุ้มค่าของการจัดทำและรักษาระบบข้อมูลนี้ด้วย

2.2 การวางระบบสารสนเทศเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลและประมวลผลข้อมูลผู้พัฒนาระบบจะต้องมีความเข้าใจเนื้อหาสาระของโครงการหรืองานที่จะวัดผลการปฏิบัติงานโดยต้องคำนึงถึงการจัดทำรายงานผลซึ่งจะแยกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่จะรายงานเป็นช่วงเวลาตามกำหนด ทุกครึ่งปีหรือหนึ่งปี เพื่อประโยชน์ในการกำหนดนโยบายและวางแผนหรือการจัดทำงบประมาณประจำปี และส่วนที่เป็นการรายงานเฉพาะกิจที่สามารถเรียกดูข้อมูลตัวบ่งชี้ได้ทันทีในกรณีที่เกิดปัญหาขึ้น ซึ่งความสำเร็จในการจัดทำระบบข้อมูลผลการปฏิบัติงานที่ใช้ประโยชน์ได้จึงอยู่ที่การจัดทำข้อมูลที่สะท้อนผลงานจริงทันเวลาและมีปริมาณข้อมูลที่เหมาะสม โดยมีค่าใช้จ่ายที่ประหยัด

3. การพัฒนาบุคลากรและองค์การ ผู้บริหารทุกระดับถือได้ว่ามีบทบาทสำคัญในการดำเนินงานโครงการต่าง ๆ ให้บรรลุเป้าหมายภายใต้ระบบการบริหารแบบมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ดังนั้นก็จึงจำเป็นที่จะต้องการพัฒนาผู้บริหารไว้วางหน้าให้สามารถปฏิบัติงานที่ต้องรับผิดชอบต่อผลสัมฤทธิ์ของงาน ภายใต้สภาวะที่มีความคล่องตัวและมีอำนาจในการบริหารเพิ่มขึ้น ผู้บริหารทุกคนจะต้องมีความรู้ในการวางแผนกลยุทธ์การวัดผลการปฏิบัติงาน รวมถึงการใช้ข้อมูลผลการปฏิบัติงานเพื่อการตัดสินใจในการทำงานประจำวัน ในขณะเดียวกันจะต้องมีระบบการพัฒนาและฝึกอบรมเข้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานให้มีความชำนาญที่หลากหลายมากขึ้น เพื่อให้มีศักยภาพที่จะสับเปลี่ยนบทบาทหน้าที่ได้ในยุคที่มีความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและเข้าใจเรื่องการวัดและการใช้ข้อมูลผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงานประจำวันด้วย

กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์บนฐานวิถีชีวิตใหม่สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน โดยผู้วิจัยได้มีการกำหนดขอบเขตการวิจัย ดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหาประกอบด้วย

- การบริหารงานวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษา มีตัวแปรที่ผู้วิจัยเลือกจากการสังเคราะห์งานวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย 1) การพัฒนาหลักสูตร 2) การจัดการเรียนการสอน 3) การวัดและประเมินผล และ 4) การนิเทศการสอน

- การบริหารงานวิชาการแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ มีตัวแปรที่ผู้วิจัยเลือกจากการสังเคราะห์งานวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย 1) การกำหนดพันธกิจและแผนกลยุทธ์ 2) การกำหนดวัตถุประสงค์เป้าหมาย และตัวชี้วัด 3) การจัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ 4) การวัดประเมินผลการติดตาม ตรวจสอบและรายงาน

- การบริหารงานวิชาการบนฐานวิถีชีวิตใหม่ มีตัวแปรที่ผู้วิจัยเลือกจากการสังเคราะห์งานวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านบุคลากร และด้านการจัดการข้อมูลสารสนเทศ

2. ขอบเขตด้านพื้นที่

การวิจัยครั้งนี้กำหนดขอบเขตพื้นที่การวิจัยกำหนดประชากรสำหรับการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำบุรีรัมย์

3. ขอบเขตด้านเวลา

ตั้งแต่ เดือน มีนาคม พ.ศ. 2564 ถึงเดือนธันวาคม พ.ศ. 2565

4. ด้านเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์บนฐานวิถีชีวิตใหม่สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา เป็นการวิจัยแบบผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพกับการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาวิเคราะห์กำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย นำเสนอกรอบแนวคิด ส่งอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องให้ข้อเสนอแนะ แล้วนำไปปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1) สร้างแบบสอบถามที่สอดคล้องตามกรอบแนวคิดการวิจัยและวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยนำแบบสอบถามที่ได้เสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ให้ข้อเสนอแนะ แล้วนำไปปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

2) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่านตรวจสอบ ความตรงเชิงเนื้อหา และพิจารณาความเหมาะสมของแบบสอบถาม

3) นำผลการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิมาคำนวณหาค่าความตรงเชิงเนื้อหา พิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้อง

4) ปรับปรุงข้อคำถามตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ และให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบอีกครั้งก่อนนำไปทดลองใช้

5) เก็บข้อมูลสภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์บนฐานวิถีชีวิตใหม่สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาโดยใช้แบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง 262 คน

วิธีการรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลงานวิจัยเรื่อง “รูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์บนฐานวิถีชีวิตใหม่สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา” ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูล 2 รูปแบบ ดังต่อไปนี้

1) ข้อมูลปฐมภูมิ (primary data) เก็บข้อมูลจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารงานด้านวิชาการตามกรอบแนวคิดการบริหารงานวิชาการโดยการแบ่งเป็นชั้นตามขนาดโรงเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ ขนาดกลางและขนาดเล็กตามบทบาทหน้าที่ของสถานศึกษาโดยผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการหรือผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ และครู ได้กลุ่มตัวอย่างรวมจำนวน 262 คน ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1

2) ข้อมูลทุติยภูมิ (secondary data) เก็บข้อมูลโดยการศึกษาค้นคว้าทบทวนวรรณกรรมจากงานวิจัยต่างๆและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการงานวิชาการแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์บนฐานวิถีชีวิตใหม่สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา เพื่อใช้เป็นข้อมูลเปรียบเทียบผลการวิเคราะห์จากการศึกษาพหุกรณีศึกษา และการสัมภาษณ์เชิงลึกตามกรอบแนวคิดของงานวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาจากการสัมภาษณ์ นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เชิงพรรณนา

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณนำแบบสอบถามที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1) นำแบบสอบถามที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS Windows (Statistical Package for Science) และใช้สถิติในการวิเคราะห์ ค่าสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ ค่าความถี่ (f) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าร้อยละ (Percentage) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์สภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้ค่าสถิติ ได้แก่ การแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 วิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์บนฐานวิถีชีวิตใหม่สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีลักษณะเป็นมาตรฐานประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยใช้ค่าสถิติ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าดัชนี PNI Modified

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 ผลการวิจัยพบว่าในสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์บนฐานวิถีชีวิตใหม่สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาโดยรวมมีค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับมาก ทั้ง 4 ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการนิเทศการสอน ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านจัดการเรียนการสอน ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และด้านการวัดและประเมินผล เมื่อพิจารณาองค์ประกอบรายด้านของสภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์บนฐานวิถีชีวิตใหม่สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สามารถอธิบายได้ ดังนี้

1) ด้านการบริหารงานวิชาการแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ โดยรวมมีค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้ง 4 ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการกำหนดพันธกิจและแผนกลยุทธ์ด้านการจัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศด้านการวัดประเมินผลการติดตาม ตรวจสอบและรายงาน

2) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับมาก ทุกด้าน

3) ด้านการจัดการเรียนการสอนโดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับมาก ทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ การติดตามตรวจสอบ การวัดประเมินผลและรายงานการจัดระบบข้อมูลเทคโนโลยีสารสนเทศ และการกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย และตัวชี้วัด

4) ด้านการวัดและประเมินผลโดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับมาก ทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ การจัดระบบข้อมูลเทคโนโลยีสารสนเทศการกำหนดพันธกิจและแผนกลยุทธ์การติดตามตรวจสอบ การวัดประเมินผลและรายงาน

5) ด้านการนิเทศการสอนโดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับมาก ทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ การกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย และตัวชี้วัดการจัดระบบข้อมูลเทคโนโลยีสารสนเทศการติดตามตรวจสอบ การวัดประเมินผลและรายงาน และการกำหนดพันธกิจและแผนกลยุทธ์ และสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับมาก

วัตถุประสงค์ที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า ตามกระบวนการการบริหารงานวิชาการแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์มีความต้องการจำเป็นแตกต่างกันโดยแยกตามการบริหารงานวิชาการ ได้ดังนี้

1. การบริหารงานวิชาการด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา มีกระบวนการการบริหารงานวิชาการที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุดเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ การกำหนดวัตถุประสงค์

เป้าหมาย และตัวชี้วัด รองลงมาคือ การจัดระบบข้อมูลเทคโนโลยีสารสนเทศ การติดตามตรวจสอบ การวัดประเมินผลและรายงาน และการกำหนดพันธกิจและแผนกลยุทธ์ ตามลำดับ

2. การบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอน มีกระบวนการการบริหารงานวิชาการที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุดเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ การกำหนดวัตถุประสงค์เป้าหมาย และตัวชี้วัด รองลงมาคือ การจัดระบบข้อมูลเทคโนโลยีสารสนเทศ การกำหนดพันธกิจและแผนกลยุทธ์ และการติดตามตรวจสอบ การวัดประเมินผลและรายงาน ตามลำดับ

3. การบริหารงานวิชาการด้านการวัดและประเมินผล มีกระบวนการการบริหารงานวิชาการที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุดเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ การกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย และตัวชี้วัด รองลงมาคือ การกำหนดพันธกิจและแผนกลยุทธ์ การติดตามตรวจสอบ การวัดประเมินผล และรายงาน และการจัดระบบข้อมูลเทคโนโลยีสารสนเทศ ตามลำดับ

4. การบริหารงานวิชาการด้านนิเทศการสอน มีกระบวนการการบริหารงานวิชาการที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุดเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ การกำหนดพันธกิจและแผนกลยุทธ์ รองลงมาคือ การจัดระบบข้อมูลเทคโนโลยีสารสนเทศการกำหนดวัตถุประสงค์เป้าหมาย และตัวชี้วัด และการติดตามตรวจสอบ การวัดประเมินผลและรายงาน ตามลำดับ

วัตถุประสงค์ที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์บนฐานวิถีชีวิตใหม่สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา ที่ได้พัฒนาขึ้นจากงานวิจัยครั้งนี้ คือ “การบริหารงานวิชาการแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์บนฐานวิถีชีวิตใหม่” เกิดจากผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์บนฐานวิถีชีวิตใหม่สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์เป้าหมาย กลยุทธ์และแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการในขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ มีองค์ประกอบที่มีลักษณะสำคัญของรูปแบบ คือ การกำหนดพันธกิจและแผนกลยุทธ์การกำหนดเป้าหมายและตัวชี้วัดการจัดระบบข้อมูลเทคโนโลยีสารสนเทศ และการติดตาม ตรวจสอบ การวัดประเมินผล และรายงาน สรุปได้ดังนี้

1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรการพัฒนาหลักสูตรควรคำนึงถึงความต้องการของสังคมสนองตอบความต้องการของผู้เรียน หลักสูตรมีโครงสร้างเวลาเรียนที่ยืดหยุ่น มีความหลากหลายหลักสูตรสามารถปรับให้เข้ากับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปได้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะและทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น การพัฒนาหลักสูตรที่มุ่งผลสัมฤทธิ์บนฐานวิถีชีวิตใหม่2) ด้านการจัดการเรียนการสอนการจัดการเรียนการสอนจะต้องมีกระบวนการพัฒนาผู้เรียนที่เน้นการมีส่วนร่วมของผู้เรียน มีการใช้สื่อเทคโนโลยีมาช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถเกิดทักษะในการลงมือปฏิบัติมีสมรรถนะที่สำคัญและมีเจตคติในทางบวกส่งผลให้เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามเป้าหมายของหลักสูตรสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันในสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปได้อย่างเหมาะสมการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งผลสัมฤทธิ์บนฐานวิถีชีวิตใหม่3) ด้านการวัดและประเมินผลการวัดและประเมินผลเป็นการประเมินเพื่อนำไปพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครู เป็นการประเมินเพื่อนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียน มี

การกำหนดเกณฑ์ เครื่องมือการวัดและประเมินผล ตลอดจนมีการวัดและประเมินผลที่หลากหลาย สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป การวัดและประเมินผลที่มุ่งผลสัมฤทธิ์บนฐานวิถีชีวิตใหม่ และ 4) ด้านการนิเทศการสอน การนิเทศการสอนเป็นกระบวนการติดตาม ช่วยเหลือ และสร้างความร่วมมือ ระหว่างครู บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครูผู้สอนเพื่อ ปรับปรุง พัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพเป็นไปตามความมุ่งหมายของการจัดการ การศึกษา การนิเทศการสอนที่มุ่งผลสัมฤทธิ์บนฐานวิถีชีวิตใหม่

อภิปรายผลการวิจัย

จากแนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการตามแนวคิดเชิงนวัตกรรม ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ดังนี้

1 วัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการ แบบมุ่งผลสำเร็จบนฐานวิถีชีวิตใหม่สำหรับโรงเรียนมัธยม

1) สภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์บนฐาน วิถีชีวิตใหม่ของโรงเรียน มัธยมศึกษาด้านการบริหารงานวิชาการ ภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาตาม พบว่าด้าน การนิเทศการสอนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.270, S.D. = 0.615$) สอดคล้องกับงานวิจัย สิทธิชัย ทองมาก (2560) ทำการวิจัยเรื่องกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการเพื่อยกระดับคุณภาพด้านในสังคมพบว่า วัฒนธรรม สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่พบว่า สภาพปัจจุบันของการ บริหารวิชาการเพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ของนักเรียนด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือการนิเทศ

2) สภาพปัจจุบันของการบริหารงาน วิชาการ แบบมุ่งผลสำเร็จบนฐานวิถีชีวิตใหม่ สำหรับ โรงเรียนมัธยมศึกษาด้านการบริหารงานวิชาการแบบมุ่งผลสำเร็จในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.872, S.D. = 0.630$) สอดคล้องกับแนวคิด สอดคล้องกับแนวคิดของ ยงยุทธ ทรัพย์เจริญวิชญ์ สมพงษ์ มีธรรม และ สมุทธ ชำนาญ (2561) ที่กล่าวว่า การบริหารแบบมุ่งผลสำเร็จสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาชั้นตอนแรกของการปฏิบัติแบบมุ่งผลสำเร็จผล ได้แก่ การวิเคราะห์วิสัยทัศน์ พันธกิจ วัตถุประสงค์และกลยุทธ์

3) ผลการวิจัยสภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ บนฐานวิถีชีวิตใหม่ สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาด้านการพัฒนา หลักสูตรเกี่ยวกับการกำหนดพันธกิจและแผนกลยุทธ์ใน ภาพรวม พบว่าอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.872, S.D. = 0.630$) สอดคล้องกับงานวิจัยของชัยศักดิ์ ตั้งนิติพิรุณ จักร และประเสริฐ อินทร์รักษ์ (2562) ที่ศึกษาการบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์ของศูนย์เทคโนโลยีเพื่อ การศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พบว่าการบริหารมุ่งผลสำเร็จสอดคล้องกับ การกิจและการขับเคลื่อนด้านเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างมี

4) ผลการวิจัยสภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการแบบมุ่งผลสำเร็จบนฐานวิถีชีวิตใหม่ สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาด้านการพัฒนาหลักสูตรการกำหนดวัตถุประสงค์เป้าหมายและตัวชี้วัด

พบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.730, S.D. = 0.700$) สอดคล้องกับงานวิจัยของสุภัสชา โพธิ์เงิน (2562) ศึกษาเรื่องนวัตกรรมการบริหารวิชาการ สังกัดกรุงเทพฯ ตามแนวคิดการศึกษาเพื่ออาชีพ พบว่า การพัฒนาหลักสูตรเพื่อสร้างตามพร้อมเข้าสู่อาชีพประกอบด้วย การพัฒนาหลักสูตรอาชีพตามบริบทโลกอนาคตโดยมีหลักสูตรอาชีพหลากหลายตามความสนใจของผู้เรียน

5) ผลการวิจัยสภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการแบบมุ่งผลสำเร็จบนฐานวิถีชีวิตใหม่ของโรงเรียนมัธยมศึกษาด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเกี่ยวกับการจัดระบบข้อมูลเทคโนโลยีสารสนเทศในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.861, S.D. = 0.728$) สอดคล้องกับแนวคิดของกระทรวงศึกษาธิการ (2551) ที่กล่าวว่า การดำเนินการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษามีแนวทาง ได้แก่ การสร้างความเข้าใจแก่ครู บุคลากรทางการศึกษา สนับสนุนให้มีแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ สื่อ ICT สื่อดิจิทัลสำหรับการศึกษา

6) สภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์บนฐานวิถีชีวิตใหม่สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ที่ศึกษา เกี่ยวกับการติดตามการสอน การวัดประเมินผล และรายงาน พบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.584, S.D. = 0.714$) สอดคล้องกับงานวิจัยของสุภัสชา โพธิ์เงิน (2562) ศึกษาเรื่องนวัตกรรมการบริหารงานวิชาการโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครตามแนวคิดการศึกษาเพื่ออาชีพพบว่าสภาพปัจจุบันและสถานที่พึงประสงค์เหมือนกันจากมากไปน้อย คือ การวัดผลประเมินผลการเรียน

7) สภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการแบบมุ่งผลสำเร็จบนฐานวิถีชีวิตใหม่และการจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับการกำหนดพันธกิจและแผนกลยุทธ์พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.885, S.D. = 0.690$) สอดคล้องกับแนวคิดของ อมรรัตน์ ศรีพอ (2561 หน้า 37) ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนเป็นกระบวนการที่มีความสำคัญมากโดยเฉพาะยุคปฏิรูปการศึกษาจำเป็นต้องอาศัยเทคโนโลยีต่าง ๆ มากมายที่ทำให้การเรียนการสอนในปัจจุบันแตกต่างจากอดีตเป็นการดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดทำแผนการสอนเนื้อหาสาระที่ใช้ในการเรียนการสอนการใช้สื่อเทคโนโลยีในการปรับปรุงการสอนให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของเนื้อหา และการติดตามการประเมินผลการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพมาตรฐานของหลักสูตร

8) สภาพปัจจุบันการบริหารงานวิชาการแบบมุ่งผลสำเร็จบนฐานวิถีชีวิตใหม่ด้านการจัดการเรียนการสอน การกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย และตัวชี้วัดพบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.774, S.D. = 0.703$) สอดคล้องกับแนวคิดของ อมรรัตน์ ศรีพอ (2561) ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนเป็นกระบวนการที่มีความสำคัญมากโดยเฉพาะในยุคปฏิรูปการศึกษาซึ่งจำเป็นต้องอาศัยเทคโนโลยีต่าง ๆ มากมายทำให้การจัดการสอนในปัจจุบันแตกต่างจากอดีต

9) สภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการแบบมุ่งสัมฤทธิ์บนฐานวิถีชีวิตใหม่ด้านการจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับการจัดระบบข้อมูลเทคโนโลยีภาพรวมพบว่ามีค่าเฉลี่ยระดับมาก ($\bar{X} = 3.859, S.D. = 0.712$) สอดคล้องกับงานวิจัยของจักรพันธ์ พรหมฉลวย (2564) ศึกษาการจัด

การศึกษาวิธีใหม่ภายใต้สถานการณ์วิกฤตโควิด-19 พบว่าการจัดการศึกษาวิธีใหม่กับการบูรณาการ การเรียนการสอนแจ้งการพัฒนาท้องถิ่นมีการจัดการเรียนการสอนออนไลน์แบบการเรียนรู้กับการ พัฒนาท้องถิ่น

10) สภาพปัจจุบันการบริหารงานวิชาการแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์บนการเรียนการสอนบนวิถีชีวิตใหม่ ด้านการจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับการติดตามตรวจสอบการวัดประเมินผลและรายงานพบว่า มี ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =3.851, S.D. =0.656) สอดคล้องกับงานวิจัยของรัตนา จันทรรวม (2560) นวัตกรรมการบริหารโรงเรียนระบบทวิศึกษาตามแนวคิดหลักสูตรการศึกษาเชื่อมโยงสู่อาชีพ พบว่า สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด คือ ด้านการประเมินผลเช่นกัน

11) สภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์บนฐานวิถีชีวิตใหม่ด้านการวัดและ ประเมินผลโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =3.861, S.D. = 0.656) สอดคล้องกับงานวิจัย ของกัญญภัทร หุ่นสุวรรณ และพระมหาสายัณห์ เปมสิโล (2563) ศึกษาเรื่อง การจัดการเรียนการสอน ในความปกติใหม่ในวิกฤตโควิด 19 พบว่า การออกแบบเรียนรู้ ได้แก่ การเรียนรู้แบบออนไลน์ 100%

12) สภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์บนฐานวิถีชีวิตใหม่สำหรับโรงเรียน มัธยมศึกษาด้านการวัดและประเมินผลเกี่ยวกับการกำหนดพันธกิจและแผนกลยุทธ์อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =3.875, S.D. =0.732) สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันทั้งนี้อาจสืบเนื่องจากกระทรวงศึกษาธิการมี การกำหนดขอบเขตและการบริหารงานวิชาการเรื่องการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการ ศึกษาทำให้สถานศึกษาจึงทำให้สถานศึกษามีนโยบาย การใช้สื่อเทคโนโลยีมาใช้และปรับปรุงการวัด และการประเมินผลที่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน

13) สภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์บนฐานวิถีชีวิตใหม่ด้านการวัดและ ประเมินผลเกี่ยวกับการกำหนดวัตถุประสงค์เป้าหมายตัวชี้วัดพบว่าโรงเรียนมีเป้าหมายในการวัดและ ประเมินผลจากการใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศที่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =3.912, S.D. =0.750) เป็นลำดับแรกสอดคล้องกับงานวิจัยของ Sir John Daniel (2020) ศึกษาเรื่อง การการศึกษาและการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 พบว่าการจัดการการศึกษาต้อง ตอบสนองความต้องการของนักเรียนสร้างความมั่นใจให้กับนักเรียนผู้ปกครองใช้ประโยชน์จากดิจิทัล ร่วมกับการเรียนตามปกติมีการออกแบบหลักสูตรการประเมินผลของนักเรียนที่ตรงเป้าหมาย

14) สภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์บนฐานวิถีชีวิตใหม่ สำหรับโรงเรียน มัธยมศึกษาด้านนิเทศการสอนเกี่ยวกับการกำหนดพันธกิจและแผนกลยุทธ์ พบว่าภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X}$ =3.875, S.D. =0.700) ทั้งนี้เนื่องจากกระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดขอบข่ายการบริหาร จัดการด้านการนิเทศการศึกษาและการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา จึงทำให้ สถานศึกษามีนโยบายการใช้สื่อเทคโนโลยีในการบริหารงานโรงเรียนในทุก ๆ ด้าน

15) สภาพปัจจุบันการบริหารงานวิชาการแบบมุ่งผลสำเร็จบนฐานวิถีชีวิตใหม่ของโรงเรียน มัธยมศึกษาด้านนิเทศการสอนเกี่ยวกับการกำหนดวัตถุประสงค์เป้าหมายและตัวชี้วัด พบว่า ภาพรวม

อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.980, S.D. = 0.773) และสอดคล้องกับแนวคิดของหน่วยศึกษานิเทศก์, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2562) ที่กล่าวถึงการนิเทศการสอนส่งเสริมการเกิดการพัฒนาวิชาชีพ ทำให้ผู้สอนเข้าใจตามต้องการรู้จักให้กำลังใจ เข้าใจปัญหาของผู้เรียนและความต้องการของเด็กในวัยต่าง ๆ

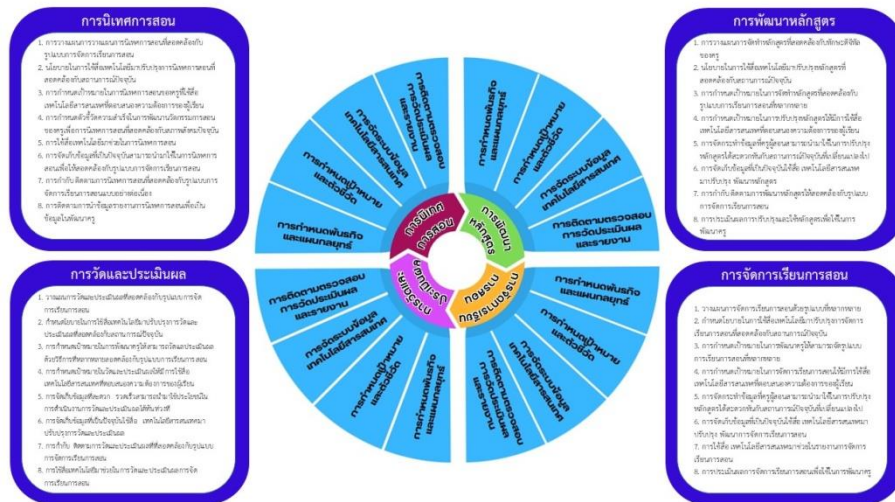
16) สภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์บนฐานวิถีชีวิตใหม่ของโรงเรียนมัธยมศึกษาด้านนิเทศการสอนเกี่ยวกับการจัดระบบข้อมูลเทคโนโลยีสารสนเทศ พบว่าภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.967, S.D. = 0.709) ทั้งนี้อาจสืบเนื่องมาจากสถานศึกษามีแนวทางการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่มุ่งงานนิเทศ ภายในเพื่อให้เกิดการกำกับติดตามการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะอย่างมีประสิทธิภาพด้วยวิธีต่าง ๆ ในยุคดิจิทัล ทำให้โรงเรียนมีระบบจัดเก็บข้อมูลเทคโนโลยีสารสนเทศที่สะดวกสามารถนำมาใช้ ประโยชน์ ในงานนิเทศการสอนได้ทันที

17) สภาพปัจจุบันการบริหารงานวิชาการแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์บนฐานวิถีชีวิตใหม่ด้านนิเทศการสอนเกี่ยวกับการติดตาม การตรวจสอบ การวัดประเมินผล และรายงาน พบว่าภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.922, S.D. = 0.702) และสอดคล้องกับแนวคิดของ United Nations Development Group:UNDG (2011) กล่าวว่าการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์เกิดจากที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมโดยตรงหรือโดยอ้อมต่อการสัมฤทธิ์ผล ซึ่งการตรวจสอบการดำเนินงานบรรลุเป้าหมาย หรือได้ผลลัพธ์ตามที่ตั้งไว้โดยใช้ข้อมูลและสารสนเทศที่เป็นจริงมาประกอบการตัดสินใจ

วัตถุประสงค์การวิจัย เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์บนฐานวิถีชีวิตใหม่สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา ผลการวิจัยรูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์บนฐานวิถีชีวิตใหม่สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาพบว่ารูปแบบประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ การกำหนดพันธกิจและแผนกลยุทธ์ การกำหนดเป้าหมายและตัวชี้วัด การจัดระบบข้อมูลเทคโนโลยีสารสนเทศ การติดตาม ตรวจสอบ การวัดประเมินผล และการรายงาน เมื่อนำองค์ประกอบทั้ง 4 มาพัฒนาบริหารงานวิชาการในขอบข่ายการบริหารงานวิชาการบนฐานวิถีชีวิตใหม่ พบว่าประกอบด้วยการจัดการเรียนการสอน บุคลากร และสื่อเทคโนโลยี ซึ่งพบว่าสอดคล้องกับงานวิจัยของรชตฤต ธรรมวรรณ รุ่งนภา ตั้งจิตเรเจริญกุลและองค์อร สงวนญาติ (2563) ที่ศึกษาเรื่องการพัฒนาสมรรถนะบุคลากรทางการศึกษาวิถีใหม่ พบว่ามีการพัฒนาเพื่อรับสิ่งใหม่ที่แตกต่างจากประสบการณ์ความรู้ที่มีอยู่เดิม

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

มีข้อค้นพบองค์ความรู้ใหม่จากการศึกษาวิจัยที่แสดงให้เห็นถึงองค์ความรู้ใหม่ ของรูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์บนฐานวิถีชีวิตใหม่สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา ดังแผนภาพโมเดล ต่อไปนี้

แผนภาพที่ 1 รูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์บนฐานวิถีชีวิตใหม่
สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา

รูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์บนฐานวิถีชีวิตใหม่สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น คือ รูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์บนฐานวิถีชีวิตใหม่สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา “การบริหารงานวิชาการแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์บนฐานวิถีชีวิตใหม่” ประกอบด้วย

องค์ประกอบลักษณะสำคัญของรูปแบบ

รูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์บนฐานวิถีชีวิตใหม่สำหรับโรงเรียนมัศึกษามี 4 องค์ประกอบที่สำคัญ คือ

1. การกำหนดพันธกิจและแผนกลยุทธ์ คือ การวางแผนทิศทาง นโยบายและกรอบในการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร
2. การกำหนดเป้าหมายและตัวชี้วัด คือ การกำหนดผลที่เกิดจากกระบวนการปฏิบัติ หรือการกำหนดสิ่งที่คาดหวัง หรือการกำหนดค่าตัวชี้วัดความสำเร็จ
3. การจัดระบบข้อมูลเทคโนโลยีสารสนเทศ คือ การจัดเก็บและจัดกระทำข้อมูลที่เป็นปัจจุบันเพื่อให้สามารถนำข้อมูลมาใช้ในการดำเนินงานและตัดสินใจได้สะดวก รวดเร็ว
4. การติดตาม ตรวจสอบ การวัดประเมินผล และรายงาน คือ การติดตามอย่างต่อเนื่องหรือเป็นระยะเพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีประสิทธิภาพ การประเมินเมื่อดำเนินการเสร็จสิ้นโดยประเมินตามวัตถุประสงค์เป้าหมาย และตัวชี้วัด และรายงานต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้นำองค์ประกอบทั้ง 4 มาพัฒนาการบริหารงานวิชาการในขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่

การพัฒนาหลักสูตรหมายถึง การจัดทำหลักสูตร การปรับปรุงหลักสูตรที่มีอยู่แล้วให้ดียิ่งขึ้น หรือสร้างหลักสูตรใหม่ที่เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของสภาพสังคมและสนองต่อความต้องการของผู้เรียนเพื่อปรับให้เข้ากับสถานการณ์ปัจจุบันเพื่อให้ผู้เรียนได้รับมวลประสบการณ์และทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเพื่อให้บรรลุตามความมุ่งหมายของการจัดการศึกษา

การจัดการเรียนการสอน หมายถึงกระบวนการพัฒนาผู้เรียนที่เน้นการมีส่วนร่วมของผู้เรียน มีการใช้สื่อเทคโนโลยีมาช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถและเกิดทักษะในการลงมือปฏิบัติและมีเจตคติในทางบวกส่งผลให้เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตามเป้าหมายของหลักสูตรสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

การวัดและประเมินผลหมายถึง กระบวนการที่ใช้ในการประเมิน โดยมีการกำหนดเกณฑ์การประเมิน เครื่องมือการประเมิน และนำผลจากการวัดมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้เพื่อพิจารณาพัฒนาการของผู้เรียน

การนิเทศการสอน หมายถึงกระบวนการติดตาม ช่วยเหลือ และสร้างความร่วมมือระหว่างครู บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาเพื่อปรับปรุง พัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพเป็นไปตามความมุ่งหมายของการจัดการศึกษา

สรุป

"รูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์บนฐานวิถีชีวิตใหม่สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา" เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน ที่มุ่งศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ความจำเป็นของการบริหารงานวิชาการที่มุ่งผลสัมฤทธิ์บนพื้นฐานวิถีชีวิตใหม่และเพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์บนพื้นฐานวิถีชีวิตใหม่ โดยใช้แบบสอบถาม ข้อมูลปฐมภูมิ (primary data) 1) ข้อมูลปฐมภูมิ โดยการเก็บข้อมูลจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารงานด้านวิชาการตามกรอบแนวคิดการบริหารงานวิชาการโดยการแบ่งเป็นชั้นตามขนาดโรงเรียน โรงเรียนมัธยมขนาดใหญ่ ขนาดกลางและขนาดเล็กตามบทบาทหน้าที่ของสถานศึกษาโดยผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วยผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการหรือผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ และครู ได้กลุ่มตัวอย่างรวมจำนวน 262 คน 2) ข้อมูลทุติยภูมิ (secondary data) เก็บข้อมูลโดยการศึกษาค้นคว้าทบทวนวรรณกรรมจากงานวิจัยต่างๆและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการงานวิชาการแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์บนฐานวิถีชีวิตใหม่สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา เพื่อใช้เป็นข้อมูลการวิเคราะห์จากการศึกษาพหุกรณีศึกษา และการสัมภาษณ์เชิงลึกตามกรอบแนวคิดของงานวิจัย ผลการศึกษารวบรวมว่า 1) ในสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์บนฐานวิถีชีวิตใหม่สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาโดยรวมมีค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับมาก ทั้ง 4 ด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการนิเทศการสอน 2) รูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์บนฐานวิถีชีวิตใหม่สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา “การบริหารงานวิชาการแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์บนฐานวิถีชีวิตใหม่” ประกอบด้วยกระบวนการบริหารงานวิชาการตามขอบข่าย

การบริหารงานวิชาการทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรการพัฒนาหลักสูตร 2) ด้านการจัดการเรียนการสอนการจัดการเรียนการสอน 3) ด้านการวัดและประเมินผลการวัดและประเมินผลเป็นการประเมิน 4) ด้านการนิเทศการสอนการนิเทศการสอน

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยขอเสนอแนะในการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ 1) ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ และ 2) ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยขอเสนอแนะการทำการวิจัยในครั้งนี้ คือ เนื่องจากยังไม่เคยมีการวิจัยในลักษณะดังกล่าวนี้มาก่อน ดังนั้นผลการวิจัยในครั้งนี้จะใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการพัฒนางานวิชาการภายหลังภาวะการแพร่ระบาดของ COVID-19 ซึ่งผลการวิจัยอาจจะสะท้อนให้เห็นถึง ภาวะการปรับตัวที่ผู้บริหารสถานศึกษาที่จะต้องมีความสนใจและตระหนักถึงปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการคุณภาพทางวิชาการ ซึ่งจากผลการวิจัยพบว่าการบริหารงานวิชาการแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ มีตัวแปรที่ผู้วิจัยเลือกจากการสังเคราะห์งานวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย 1) การกำหนดพันธกิจและแผนกลยุทธ์ 2) การกำหนดวัตถุประสงค์เป้าหมาย และตัวชี้วัด 3) การจัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ 4) การวัดประเมินผลการติดตาม ตรวจสอบและรายงาน ซึ่งผลจากการนำการวิจัยครั้งนี้ไปใช้ในอนาคตอาจจะมีตัวแปรอื่นๆที่มีความสำคัญต่อการบริหารงานวิชาการแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์เพิ่มขึ้นต่อไปในอนาคต

2) ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยครั้งนี้พบว่ารูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์บนฐานวิถีใหม่พบว่าองค์ประกอบด้านบุคลากรมีความสำคัญในการบริหารงาน ซึ่งบุคลากรจัดเป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุดในการบริหาร ดังนั้นการวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาเรื่องการพัฒนาสมรรถนะบุคลากรทางการศึกษาเพื่อส่งเสริมบุคลากรในการทำงานแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์บนฐานวิถีใหม่

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). *คู่มือการปฏิบัติงานข้าราชการครู*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). *แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- กัญญภัทร หุ่นสุวรรณ และพระมหาสายัณห์ เปมสิโล. (2563). การจัดการเรียนการสอนในความปรกติกใหม่ในวิกฤตโควิด-19. *วารสารนิสิตวัง*, 22(2), 51-59.

- จักรพันธ์ พรหมฉลวย. (2564). การจัดการศึกษาวิถีใหม่ภายใต้สถานการณ์วิกฤติโควิด-19 โดยการบูรณาการเรียนการสอนกับการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี. *วารสารวิชาการรับใช้สังคม มทร.ล้านนา*, 13(5), 1-12.
- ชัยศักดิ์ ตั้งนิตพิฐจักร และประเสริฐ อินทร์รักษ์. (พฤษภาคม – สิงหาคม 2561). การบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ของศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา. *วารสารวิชาการครุศาสตร์อุตสาหกรรม พระจอมเกล้าพระนครเหนือ*, 9(2), 191-198.
- ตริณัฐ เทียนทอง. (2564). คำแถลงนโยบายการจัดการศึกษา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ เมื่อวันที่ 29 มีนาคม 2564 เวลา 09.09 น. ณ ห้องประชุมราชวัลลภ ชั้น 2 อาคารราชวัลลภ กระทรวงศึกษาธิการ. สืบค้นเมื่อ 3 เมษายน 64, จาก <https://moe360.blog/2021/04/16/education-policy/>
- เทียน ทองแก้ว. (2563). การออกแบบการศึกษาในชีวิตวิถีใหม่: ผลกระทบจากการแพร่ระบาด COVID-19. *วารสารครุสภาวิทยาจารย์*, 1(2), 1-10.
- พรณิธร อินทราเวช (2560). แนวทางการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนอนุบาลตามแนวคิดสะเต็มศึกษา: กรณีศึกษาจังหวัดนนทบุรี (วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ยงยุทธ ทรัพย์เจริญ, เจริญวิชญ์ สมพงษ์ธรรม และสมุทรา ชำนาญ. (2561). การพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา. *วารสารการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยบูรพา*, 12(1), 1-13.
- รชต กฤตธรรม, วรณ รุ่งณา ตั้งจิตเรเจริญกุล และองค์อร สงวนญาติ. (2563). การพัฒนาสมรรถนะบุคลากรทางการศึกษาวิถีใหม่. *วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์*, 5(2), 779-788.
- รัตนา จันทรรวม. (2560). นวัตกรรมการบริหารโรงเรียนระบบทวิศึกษาตามแนวคิดหลักสูตรการศึกษาเชื่อมโยงสู่อาชีพ (วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศักดิ์ดนัย โรจน์สรณมย์. (2562). กลยุทธ์การบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาตามแนวคิดความฉลาดรู้ทางดิจิทัลของนักเรียน (วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ลลิตชัย ทองมาก. (2560). กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.
- สุรัชชา โพธิ์เงิน. (2562). นวัตกรรมการบริหารวิชาการโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครตามแนวคิดการศึกษาเพื่ออาชีพ (วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2563). *เรื่องนโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณพ.ศ. 2564–2565*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

หน่วยศึกษานิเทศก์, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). *แนวทางการนิเทศเพื่อพัฒนาและส่งเสริมการ จัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

อมรรัตน์ ศรีพอ. (2561). *กลยุทธ์การบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชนตามแนวคิดทักษะความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และทักษะการคิดเชิงนวัตกรรม* (วิทยานิพนธ์ปริญญาคุุณบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Daniel, S. J. (2020). *Education and the Covid–19 pandemic*. Prospects. Retrieved October 16, 2022, from <https://doi.org/10.1007/s11125–020–09464–3>

United Nations Development Group (2011). *Results–based Management handbook*. Harmonizing RBM concepts and approaches for improved development results at country level . Retrieved October 16, 2022, from <https://unsdg.un.org/sites/default/files/UNDG–RBM–Handbook–2012.pdf>

ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี ตามแนวคิดทักษะการหลอมรวม

Priority Needs of Academic Management Development of Surasakmontree School Based on Concept of Fusion Skills

สโรชา เอี่ยมสุรนันทน์¹ และ สุกัญญา แซ่มช้อย²

Sarocho Aiamsuranunt¹ and Sukanya Chaemchoy²

^{1,2}จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

^{1,2}Chulalongkorn University, Thailand

E-mail: ¹6380176027@student.chula.ac.th

Received May 9, 2022; Revised June 15, 2022; Accepted July 6, 2022

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารวิชาการโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรีตามแนวคิดการพัฒนาทักษะการหลอมรวม และ 2) เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาตามแนวคิดการพัฒนาทักษะการหลอมรวม การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แนวคิดการบริหารวิชาการและทักษะการหลอมรวมเป็นกรอบการวิจัย พื้นที่วิจัย คือ โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี ผู้ให้ข้อมูล 107 คน ประกอบด้วย คณะผู้บริหารโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี จำนวน 5 คน ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจงและคณะครูโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี จำนวน 102 คน ใช้วิธีการเลือกแบบสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การหาค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าดัชนีความต้องการจำเป็น

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารวิชาการตามแนวคิดการพัฒนาทักษะการหลอมรวมในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลางและมาก ตามลำดับ 2) ด้านที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุดของการบริหารวิชาการ คือ ด้านการจัดการเรียนรู้ รองลงมา คือ ด้านการประเมินผล และ ด้านการพัฒนาหลักสูตร เป็นลำดับสุดท้าย

ทั้งนี้โรงเรียนสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการวางแผนแนวทางการบริหารวิชาการ อันประกอบไปด้วยการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ และการประเมินผล เพื่อส่งเสริมผู้เรียนให้มีทักษะการหลอมรวม

คำสำคัญ: การบริหารวิชาการ; ทักษะการหลอมรวม; ความต้องการจำเป็น

Abstract

The objectives of this research article were 1) to study the current and desired conditions of academic management development of Surasakmontree School based on the concept of fusion skills and 2) to study the priority needs of academic management development of Surasakmontree School based on the concept of fusion skills. It was quantitative research using academic management concepts and fusion skills as the research framework. The research area was Surasakmontri School. The 107 key informants consisted of 5 Surasakmontri School administrators using purposive sampling and 102 Surasakmontri School teachers using simple random sampling. The research instrument was a questionnaire on current and desired conditions. Statistics used in data analysis were mean, standard deviation and needs index.

The research results found that: 1) The current and desired conditions of academic management based on the concept of fusion skills development, overall, were at a moderate and high level, respectively. 2) Learning management was at the highest level, followed by evaluation and curriculum development.

Schools could use the research results (curriculum development, learning management, and evaluation) to plan academic management guidelines to promote learners to have fusion skills.

Keywords: Academic management; Fusion skills; Priority needs

บทนำ

ในยุคปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงของโลกเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วโดยอิทธิพลของเทคโนโลยี จนกลายเป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนทุกวงการ โดยเฉพาะในช่วงที่ผ่านมาการเข้าสู่โลกดิจิทัลของคนไทยเติบโตและเปิดกว้างมากขึ้น (สันติธาร เสถียรไทย, 2564) จากรายงานภาวะสังคมไทย ประเด็นที่ต้องคำนึงถึงสำหรับมนุษย์ คือ การส่งเสริมการพัฒนาแรงงานด้านดิจิทัลเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2565) เราจึงต้องปรับตัวตามกระแสโลก แม้ว่าอาจมีปัญหการถูกแทรกแซงจากเทคโนโลยี แต่มนุษย์เราก็จะหาช่องทางในงานอื่น และอาจจะมียานที่เพิ่มขึ้นด้วยในอนาคตอีกด้วย เพราะงานบางส่วนก็เกิดจากการมีเทคโนโลยี ด้วยเพียงแค่เราปรับตัวไปพร้อมกับสิ่งที่เกิดขึ้นให้ได้ (สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล, 2563) ดังนั้นเราจึงควรเพิ่มทักษะการเพิ่มความสามารถในการทำงานร่วมกับเทคโนโลยี หรืออาจหมายถึงทักษะการหลอมรวม

รายงานของดีลอยท์ ประเทศไทย กล่าวว่าหนึ่งในแนวทางการพัฒนาทักษะเพื่อรองรับสภาพแวดล้อมการเปลี่ยนแปลงดิจิทัลในประเทศไทย คือ การปฏิรูปการศึกษา ระบบการศึกษาไทยต้องปรับตัวและเตรียมคนรุ่นใหม่สำหรับตลาดแรงงานที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว (Chutijirawong et al., 2020) เนื่องจาก ผู้คนในยุคนี้ถือเป็นแรงขับเคลื่อนสำคัญในอนาคต เป็นตัวแปรสำคัญที่ต้องเข้าใจและใช้เทคโนโลยีนี้ให้เกิดประโยชน์และคุณค่า (สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล, 2563) การศึกษาเพื่อสร้างทักษะการหลอมรวม จึงเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติที่กล่าวว่าประเทศไทยจำเป็นต้องมีทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพ มีความรู้ สมรรถนะและทักษะที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2562)

แต่สาเหตุหนึ่งที่นักเรียนระดับมัธยมศึกษาไม่เกิดทักษะการเรียนรู้ เนื่องจาก ทักษะที่สะท้อนถึงทักษะการหลอมรวมมักจะพบในระดับอุดมศึกษา แต่ไม่ค่อยพบในระดับก่อนหน้านั้น (CreativeSkillset, 2013) สถานศึกษาในระดับมัธยมศึกษาจึงควรเปลี่ยนแปลงรูปแบบทางการเรียนรู้ โดยเริ่มต้นจากการปรับปรุงรูปแบบการบริหารวิชาการของสถานศึกษา ซึ่งถือเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารสถานศึกษา (จันทร์ธานี สงวนนาม, 2545) ได้แก่ หลักสูตร การจัดการเรียนรู้และการประเมินผล (สุกัญญา แซ่มซ้อย, 2565)

โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี เป็นองค์กรมุ่งพัฒนาและส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ผู้เรียนทุกคนได้รับการศึกษาอย่างมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาชาติเทียบเคียงมาตรฐานสากล ใช้สื่อนวัตกรรม เทคโนโลยีการสื่อสารที่ทันสมัย ซึ่งจากรายงานประจำปีของสถานศึกษา ปีการศึกษา 2563 ของโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี พบว่า มีทักษะเกี่ยวกับเทคโนโลยีอีกหลายด้านทั้งด้านนวัตกรรม การคิดคำนวณที่ยังไม่ถึงค่าเป้าหมาย และยังต้องพัฒนาในด้านผลลัพธ์ของผู้เรียน (โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี, 2563) ซึ่งทักษะที่กล่าวมานี้ ถือเป็นหนึ่งในมุมมองสำคัญของทักษะการหลอมรวม

บทความวิจัยนี้จึงนำเสนอสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารวิชาการโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรีตามแนวคิดทักษะการหลอมรวมเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะหลอมรวม พร้อมรับมือต่อการเปลี่ยนแปลงในอนาคต รวมถึงเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษาในการขับเคลื่อนการบริหารโรงเรียนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารวิชาการโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรีตามแนวคิดทักษะการหลอมรวม
2. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของการบริหารวิชาการโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรีตามแนวคิดทักษะการหลอมรวม

การทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยครั้งนี้ได้ทำการศึกษาภายใต้แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. แนวคิดการบริหารวิชาการ

กระทรวงศึกษาธิการ (2550) ได้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาตามกฎหมายกระทรวงศึกษาธิการในปี 2550 โดยกำหนดขอบข่ายของงานวิชาการไว้ 17 ขอบข่าย กรมการศึกษานอกโรงเรียน (2553) ได้กล่าวถึงขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ โดยแบ่งขอบข่ายงานวิชาการออกเป็น 9 ขอบข่าย ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2555) ได้ให้ข้อคิดว่างานวิชาการน่าจะมีขอบข่ายการบริหารใน 4 ประเด็น และสุกัญญา แซ่มชัย (2565) ได้กล่าวถึงขอบข่ายงานวิชาการออกมาเป็น 3 ขอบข่าย ซึ่งจากการสังเคราะห์เอกสารทั้งหมด สามารถสรุปขอบข่ายงานวิชาการได้ดังนี้

- 1) การพัฒนาหลักสูตร หมายถึง การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของหลักสูตรและการกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร เพื่อระบุผลลัพธ์การเรียนรู้ที่พึงประสงค์
- 2) การจัดการเรียนรู้ หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และการจัดสภาพบรรยากาศ สื่อ นวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้
- 3) การประเมินผล หมายถึง การประเมินผลการเรียนรู้และการประเมินผลหลักสูตรเพื่อนำผลการประเมินไปปรับปรุงและพัฒนาผลลัพธ์การเรียนรู้และพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา

2. แนวคิดทักษะการหลอมรวม

Daugherty and Wilson (2018) Ini (2019) Woo and Magazine (2020) และ Mitchell and Guile (2021) ได้กล่าวถึง ทักษะการหลอมรวม ไว้ว่าประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การบริหารเวลาของมนุษย์ (Rehumanizing Time) 2) การร่วมปฏิบัติงานกับเทคโนโลยี (Responsible Normalizing) 3) การบูรณาการการตัดสินใจ (Judgement Integration) 4) การหาคำตอบอย่างชาญฉลาด (Intelligent Interrogation) 5) การใช้ปัญญาประดิษฐ์เสริมความสามารถ (Bot-based Empowerment) 6) การผสานการทำงานเป็นหนึ่งเดียว (Holistic Melding) 7) การเรียนรู้ร่วมกัน (Reciprocal apprenticing) 8) การทบทวนกระบวนการทำงานใหม่ (Relentless reimagining) จึงสามารถสรุปองค์ประกอบของทักษะการหลอมรวม ได้ดังนี้

- 1) การคืนเวลาให้ความเป็นมนุษย์ (Rehumanizing Time) ความสามารถในการให้เวลามากขึ้นกับกิจกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการวิจัยเชิงสร้างสรรค์
- 2) การทำให้เป็นปกติอย่างมีความรับผิดชอบ (Responsible Normalizing) ความสามารถในการกำหนดวัตถุประสงค์และการรับรู้ของปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับบุคคล ธุรกิจและสังคมอย่างมีความรับผิดชอบ
- 3) การบูรณาการการตัดสินใจ (Judgement Integration) ความสามารถในการใช้วิจารณญาณและกำหนดจุดแทรกแซงการทำงานของเทคโนโลยี เพื่อออกแบบใช้เทคโนโลยีปฏิบัติงานในสถานการณ์ที่คลุมเครือได้

4) การสอบถามอย่างชาญฉลาด (Intelligent Interrogation) ความสามารถในการรับรู้วิธีที่ดีที่สุดที่จะถามคำถามปัญญาประดิษฐ์และข้ามระดับของสิ่งที่เป็นนามธรรม เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกที่คุณและผู้อื่นต้องการ

5) การเสริมพลังโดยใช้หุ่นยนต์เป็นฐาน (Bot-based Empowerment) ความสามารถในการทำงานโดยใช้ปัญญาประดิษฐ์ เพื่อขยายขีดความสามารถของมนุษย์และสร้างอำนาจในกระบวนการทางธุรกิจและอาชีพการงาน

6) การผสมผสานแบบองค์รวม (Holistic Melding) ความสามารถในการพัฒนาแบบจำลองทางจิตในการทำงานของปัญญาประดิษฐ์ เพื่อปรับปรุงผลลัพธ์ของกระบวนการและสร้างแบบจำลองทางจิตในการทำงานว่าเทคโนโลยีทำงานและเรียนรู้อย่างไร และเทคโนโลยีก็บันทึกข้อมูลพฤติกรรมของผู้ใช้เพื่ออัปเดตการโต้ตอบ

7) การฝึกปฏิบัติงานร่วมกัน (Reciprocal Apprenticing) ความสามารถในการฝึกปฏิบัติงานควบคู่กับปัญญาประดิษฐ์เพื่อเรียนรู้ทักษะใหม่ ๆ และการฝึกปฏิบัติงานพร้อมการทำงานจริงให้มนุษย์ทำงานได้ดีภายในกระบวนการที่เสริมด้วยปัญญาประดิษฐ์

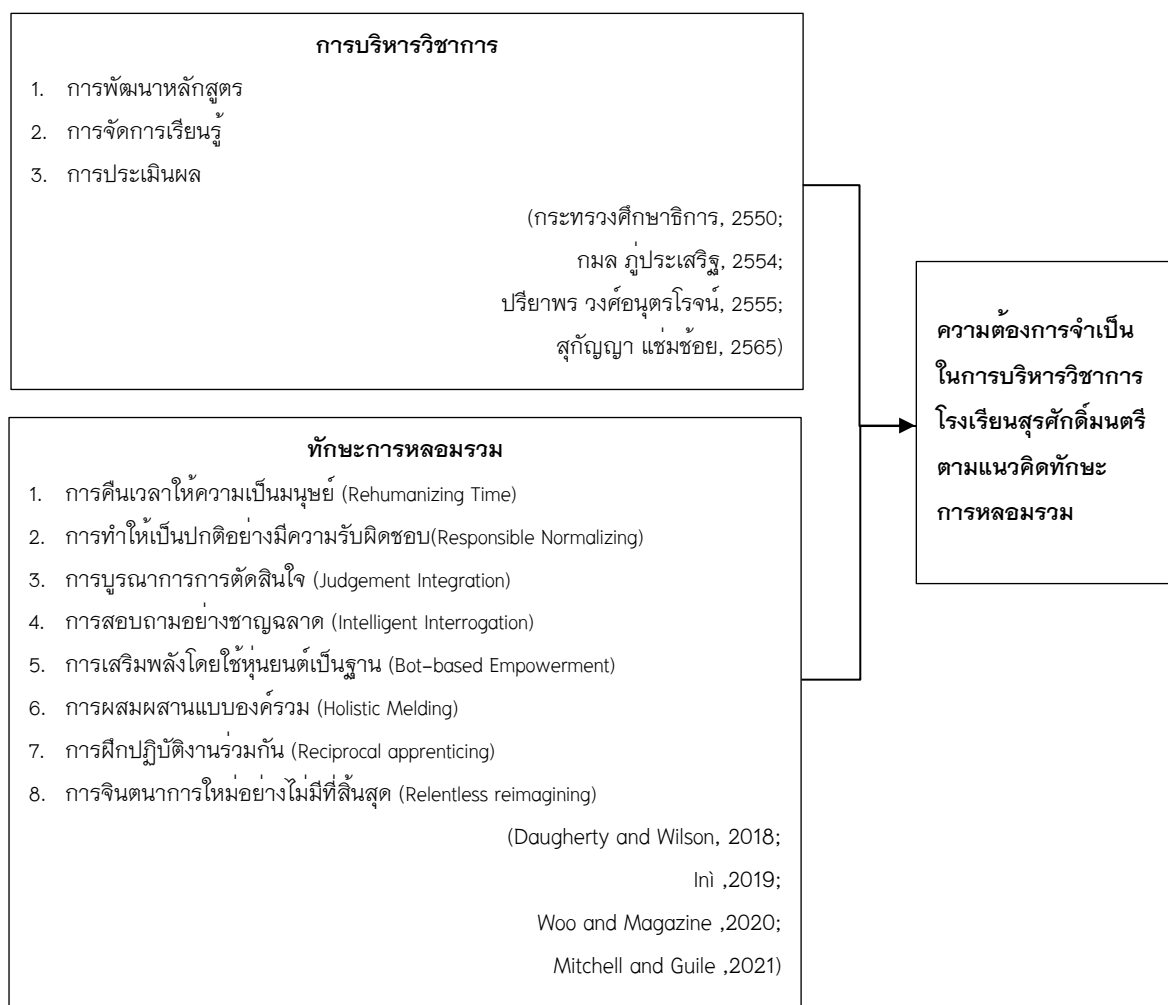
8) การจินตนาการใหม่อย่างไม่มีที่สิ้นสุด (Relentless Reimagining) ความสามารถในการมีวินัยในการสร้างกระบวนการทำงานใหม่ตั้งแต่เริ่มต้นแทนการใช้กระบวนการเก่าโดยอัตโนมัติและการจินตนาการใหม่ว่า ปัญญาประดิษฐ์สามารถเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงงาน กระบวนการขององค์กร โมเดลธุรกิจและภาคส่วนทั้งหมดได้

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยเรื่องการบริหารวิชาการ โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรีตามแนวคิดทักษะการหลอมรวม โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. การบริหารวิชาการ สืบเคราะห์มาจากแนวคิดกฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ.2550 (2550) กมล ภูประเสริฐ (2554) ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2555) และ สุกัญญา แซ่มซ้อย (2565) พบว่า การบริหารวิชาการ ประกอบด้วย การพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ และการประเมินผล

2. ทักษะการหลอมรวม สืบเคราะห์มาจาก Daugherty and Wilson (2018) Ini (2019) Woo and Magazine (2020) และ Mitchell and Guile (2021) พบว่า ทักษะการหลอมรวม ประกอบด้วย การคืนเวลาให้เป็นมนุษย์ (Rehumanizing Time) การทำให้เป็นปกติอย่างมีความรับผิดชอบ (Responsible Normalizing) การบูรณาการการตัดสินใจ (Judgement Integration) การสอบถามอย่างชาญฉลาด (Intelligent Interrogation) การเสริมพลังโดยใช้หุ่นยนต์เป็นฐาน (Bot-based Empowerment) การผสมผสานแบบองค์รวม (Holistic Melding) การฝึกปฏิบัติงานร่วมกัน (Reciprocal apprenticing) และการจินตนาการใหม่อย่างไม่มีที่สิ้นสุด (Relentless reimagining)

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ พื้นที่วิจัย คือ โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี ประชากร คือ คณะผู้บริหารและครูสุรศักดิ์มนตรี จำนวน 148 คน (โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี, 2564) ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ คณะผู้บริหารและครู จำนวน 107 คน โดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และยอมให้เกิดความคลาดเคลื่อนได้ $\pm 5\%$ ประกอบไปด้วยผู้บริหาร 5 คน ใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง และครู 102 คน ใช้วิธีการคัดเลือกแบบสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นการบริหารวิชาการโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรีตามแนวคิดทักษะการหลอมรวม สร้างตามกรอบแนวคิดทางการบริหารวิชาการ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550; กมล ภูประเสริฐ, 2554; ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2555; สุกัญญา แซ่มซ้อย, 2565) และทักษะการหลอมรวม (Daugherty and Wilson, 2018; Ini ,2019; Woo and Magazine ,2020; Mitchell and Guile ,2021) ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติความถี่ และร้อยละ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ เป็นแบบตอบสนองคู่แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติค่าเฉลี่ยเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัยโดยเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความสามารถด้านการบริหารการศึกษา และด้านทักษะการหลอมรวม เพื่อพิจารณาตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของงานวิจัย ซึ่งเกณฑ์ที่ใช้ในการวัดค่าดัชนี คือ IOC (Item-Objective Congruence) โดยพิจารณาข้อคำถามที่มีค่าระหว่าง 0.67 – 1.00 จึงสามารถนำไปใช้ได้

จากผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของข้อคำถาม พบว่า จากข้อคำถามทั้งหมด 96 ข้อ ข้อคำถามทุกข้อมีค่า IOC = 1.00 ดังนั้น ข้อคำถามสามารถนำไปสร้างเป็นเครื่องมือสำหรับการวิจัยได้

นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Tryout) จำนวน 30 คน กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มผู้ให้ข้อมูลแล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach, 1984) ผลการตรวจสอบแบบสอบถามได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.98 จึงนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

รวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ระหว่างเดือนมีนาคม ถึงเดือนเมษายน พ.ศ.2565 นำข้อมูลเชิงปริมาณมาวิเคราะห์ด้วยสถิติค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและดัชนีลำดับความต้องการจำเป็น ($PNI_{Modified}$)

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารวิชาการโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรีตามแนวคิดทักษะการหลอมรวมในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.185$) โดยขอขยายการบริหารวิชาการที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ การพัฒนาหลักสูตร ($\bar{X}=3.217$) เมื่อพิจารณาตามองค์ประกอบของทักษะการหลอมรวม พบว่า ด้านการบูรณาการการตัดสินใจมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=3.339$) รองลงมา คือ การประเมินผล ($\bar{X}=3.172$) เมื่อพิจารณาตามองค์ประกอบของทักษะการหลอมรวม พบว่าด้านการคืนเวลาให้ความเป็นมนุษย์มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=3.292$) และการจัดการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}=3.167$) เมื่อพิจารณาตามองค์ประกอบของทักษะการหลอมรวม พบว่าด้านการคืนเวลาให้ความเป็นมนุษย์มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=3.334$)

สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารวิชาการโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรีตามแนวคิดทักษะการหลอมรวมในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.229$) โดยขอขยายการบริหารวิชาการที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ การจัดการเรียนรู้ ($\bar{X}=4.247$) เมื่อพิจารณาตามองค์ประกอบของทักษะการหลอมรวม พบว่า ด้านการ

คืนเวลาให้ความเป็นมนุษย์มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=4.344$) รองลงมา คือ การพัฒนาหลักสูตร ($\bar{X}=4.243$) เมื่อพิจารณาตามองค์ประกอบของทักษะการหลอมรวม พบว่า ด้านการจินตนาการใหม่อย่างไม่มีที่สิ้นสุดมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=4.322$) และการประเมินผลมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}=4.196$) เมื่อพิจารณาตามองค์ประกอบของทักษะการหลอมรวม พบว่า ด้านการคืนเวลาให้ความเป็นมนุษย์มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=4.259$) โดยค่าเฉลี่ยรวมด้านการทำให้เป็นปกติอย่างมีความรับผิดชอบ มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าด้านอื่น ($\bar{X}=4.280$)

ตารางที่ 1 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารวิชาการตามแนวคิดทักษะการหลอมรวม

		ทักษะการหลอมรวม (Fusion skills)											
การบริหารวิชาการ	ประเด็น	การคืนเวลาให้ความเป็นมนุษย์	การทำเป็นปกติอย่างมีความรับผิดชอบ	การบูรณาการการตัดสินใจ	การสอบถามอย่างชาญฉลาด	การเสริมพลังโดยใช้หุ่นยนต์เป็นฐาน	การผสมผสานแบบองค์รวม	การฝึกปฏิบัติงานร่วมกัน	การจินตนาการใหม่อย่างไม่มีที่สิ้นสุด	เฉลี่ยรวม	แปลผล	ลำดับความต้องการจำเป็น	
1. การพัฒนาหลักสูตร	D	3.325	3.287	3.339	3.236	3.094	3.070	3.105	3.278	3.217	ปานกลาง	3	
	I	4.229	4.287	4.315	4.152	4.227	4.180	4.234	4.322	4.243	มาก		
	PNI _{Modified}	0.272	0.304	0.293	0.283	0.366	0.361	0.363	0.319	0.319			
	(ลำดับ)	8	5	6	7	1	3	2	4				
2. การจัดการเรียนรู้	D	3.334	3.213	3.098	3.185	3.122	3.108	3.065	3.213	3.167	ปานกลาง	1	
	I	4.344	4.313	4.215	4.210	4.252	4.182	4.278	4.182	4.247	มาก		
	PNI _{Modified}	0.303	0.343	0.361	0.322	0.362	0.346	0.396	0.302	0.341			
	(ลำดับ)	7	5	3	6	2	4	1	8				
3. การประเมินผล	D	3.292	3.173	3.185	3.196	3.136	3.150	3.089	3.154	3.172	ปานกลาง	2	
	I	4.259	4.241	4.200	4.215	4.164	4.154	4.168	4.166	4.196	มาก		
	PNI _{Modified}	0.294	0.337	0.319	0.319	0.328	0.319	0.349	0.321	0.323			
	(ลำดับ)	8	2	6	7	3	5	1	4				
เฉลี่ยรวม	D	3.317	3.224	3.207	3.206	3.117	3.109	3.086	3.215	3.185	ปานกลาง		
	I	4.277	4.280	4.245	4.192	4.214	4.172	4.227	4.224	4.229	มาก		
	PNI _{Modified}	0.290	0.328	0.323	0.308	0.352	0.342	0.369	0.314	0.328			
ลำดับความต้องการจำเป็น		8	4	5	7	2	3	1	6				

หมายเหตุ D = Degree of Success (สภาพปัจจุบัน) I = Importance (สภาพที่พึงประสงค์) PNI_{Modified} = ดัชนีลำดับความต้องการจำเป็น

จากตารางที่ 1 วัตถุประสงค์ที่ 2 ผลการวิจัยพบว่าความต้องการจำเป็นของการบริหารวิชาการ โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรีตามแนวคิดทักษะการหลอมรวมในภาพรวม คือ 0.328 โดยขอขยายการบริหารวิชาการที่มีความต้องการจำเป็นลำดับที่ 1 คือ การจัดการเรียนรู้ ($PNI_{Modified} = 0.341$) เมื่อพิจารณาตามองค์ประกอบของทักษะการหลอมรวม พบว่า ด้านการฝึกปฏิบัติงานร่วมกันมีความต้องการจำเป็นสูงสุด ($PNI_{Modified} = 0.396$) ความต้องการจำเป็นลำดับที่ 2 คือ การประเมินผล ($PNI_{Modified} = 0.323$) เมื่อพิจารณาตามองค์ประกอบของทักษะการหลอมรวม พบว่า ด้านการฝึกปฏิบัติงานร่วมกันมีความต้องการจำเป็นสูงสุด ($PNI_{Modified} = 0.349$) และความต้องการจำเป็นลำดับที่ 3 คือ การพัฒนาหลักสูตร ($PNI_{Modified} = 0.319$) เมื่อพิจารณาตามองค์ประกอบของทักษะการหลอมรวม พบว่า ด้านการเสริมพลังโดยใช้หุ่นยนต์เป็นฐานมีความต้องการจำเป็นสูงสุด ($PNI_{Modified} = 0.366$) โดยภาพรวมการจัดการเรียนรู้การฝึกปฏิบัติงานร่วมกัน มีความต้องการจำเป็นสูงกว่าด้านอื่น ($PNI_{Modified} = 0.396$)

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า สภาพที่พึงประสงค์สูงกว่าสภาพปัจจุบันทุกด้าน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะโรงเรียนให้ความสำคัญกับการพัฒนาการบริหารวิชาการเพื่อให้สอดคล้องกับ ความประสงค์ของสังคมและเป้าหมายของโรงเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ อมรรัตน์ ศรีพอ, รับขวัญ ภูษาแก้ว, และ พุทธิ ศิริบรรณพิทักษ์ (2563) ที่พบว่า การพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ และการประเมินผลมีสภาพที่พึงประสงค์สูงกว่าสภาพปัจจุบันทุกด้าน และเป็นไปตามที่สุกัญญา แซ่มซ้อย (2565) กล่าวถึงความสำคัญของงานวิชาการไว้ว่า การบริหารวิชาการเป็นงานที่ทุก สถานศึกษาต้องให้ความสำคัญ เพื่อพัฒนานักเรียนให้มีผลลัพธ์การเรียนรู้ที่พึงประสงค์

สภาพปัจจุบันของการบริหารวิชาการโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรีตามแนวคิดทักษะการหลอมรวม อยู่ในระดับปานกลาง โดยขอขยายการบริหารวิชาการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การพัฒนาหลักสูตร เมื่อพิจารณาตามองค์ประกอบของทักษะการหลอมรวม พบว่า ด้านการบูรณาการการตัดสินใจ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารและครูส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาหลักสูตร เนื่องจาก หลักสูตรเปรียบเสมือนหลักและแนวทางในการนำไปจัดการเรียนการสอนและประเมินผล หากพัฒนาได้อย่างถูกต้องทิศทางก็จะนำไปสู่การปฏิบัติที่ดี สอดคล้องกับวารินทร์ แก้วอุไร (2564) กล่าวว่า หลักสูตรเป็นหัวใจของการจัดการศึกษา เป็นแกนสำคัญในการวางแผนการจัดการศึกษา เป็นตัวกำหนดทิศทางของการศึกษาในการที่จะให้ความรู้ การเสริมสร้าง เจตคติ ตลอดจนการฝึกฝนใน ด้านต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนารอบด้าน หลักสูตรเป็นหลักและหัวใจของ การจัดการเรียน การสอน ทำให้การศึกษาดำเนินไปสู่เป้าหมายที่วางไว้และทำให้การศึกษามีประสิทธิภาพ และการพัฒนาหลักสูตรที่ดีจะทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะด้านการบูรณาการการตัดสินใจ สอดคล้องกับ Daugherty and Wilson (2018) อธิบายไว้ว่า แม้ปัญญาประดิษฐ์สามารถที่จะคำนวณได้ถูกต้อง

แต่ก็ยังคงไม่รู้วิธีการอ่านเหตุการณ์หรือผู้คนได้ดีพอ ดังนั้น การบูรณาการการตัดสินใจจึงเป็นทักษะสำคัญในการปฏิบัติงาน

สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารวิชาการโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรีตามแนวคิดทักษะการหลอมรวมอยู่ในระดับมาก โดยขอบข่ายการบริหารวิชาการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ การจัดการเรียนรู้ เมื่อพิจารณาตามองค์ประกอบของทักษะการหลอมรวม พบว่า ด้านการคืนเวลาให้ความเป็นมนุษย์มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารและครูส่วนใหญ่มีความปรารถนาที่จะจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการหลอมรวมอย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากการจัดการเรียนรู้เป็นขั้นตอนในการปฏิบัติที่จะสร้างให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง สอดคล้องกับสุกัญญา แซ่มซ้อย (2565) ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามเนื้อหาสาระความรู้ที่กำหนดไว้ และสามารถสร้างองค์ความรู้ใหม่ได้ ถือเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุผลลัพธ์การเรียนรู้ที่ตั้งไว้ ซึ่งการจัดการเรียนรู้ควรเน้นการใช้เทคโนโลยีให้เกิดทักษะด้านการคืนเวลาให้ความเป็นมนุษย์ เพื่อให้ผู้เรียนนำเวลาไปใช้อย่างสร้างสรรค์และเกิดประโยชน์กับมนุษย์ สอดคล้องกับ Woo and Magazine (2020) อธิบายไว้ว่า มนุษย์จะมีเวลามากขึ้นในการไปปฏิบัติกิจกรรมของมนุษย์ เช่น การเพิ่มปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการเพิ่มความคิดสร้างสรรค์

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า ความต้องการจำเป็นของการบริหารวิชาการโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรีตามแนวคิดทักษะการหลอมรวม ขอบข่ายการบริหารวิชาการที่มีความต้องการจำเป็นลำดับที่ 1 คือ การจัดการเรียนรู้ เมื่อพิจารณาตามองค์ประกอบของทักษะการหลอมรวม พบว่า ด้านการฝึกปฏิบัติงานร่วมกันมีความต้องการจำเป็นสูงสุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารต้องการขับเคลื่อนพัฒนาการจัดการเรียนรู้และครูต้องการการสนับสนุนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และจัดสภาพบรรยากาศ สื่อ นวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้ที่พัฒนาทักษะการหลอมรวม โดยให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติจริงร่วมกับเทคโนโลยีเพื่อให้เกิดประสบการณ์เรียนรู้โดยตรง สอดคล้องกับ Mitchell and Guile (2021) อธิบายไว้ว่า เสริมสร้างโอกาสในกิจกรรมโครงงานและปัญหาให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติควบคู่ไปกับปัญญาประดิษฐ์ เพื่อให้ให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ทักษะใหม่ ๆ และเริ่มทำงานภายใต้กระบวนการของปัญญาประดิษฐ์ได้

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากการวิจัยสะท้อนให้เห็นถึงการพัฒนาการบริหารวิชาการเพื่อเสริมสร้างทักษะการหลอมรวมให้แก่แก่นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี ดังแผนภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 2 ลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารวิชาการเพื่อเสริมสร้างทักษะการหลอมรวม

โดยหากเรียงตามลำดับความต้องการจำเป็นของการบริหารวิชาการโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี ตามแนวคิดการพัฒนาทักษะการหลอมรวมที่ได้จากการวิจัย จะเริ่มจากการสร้างแนวทางพัฒนาการจัดการเรียนรู้ เนื่องจากมีลำดับความต้องการจำเป็นสูงสุด รองลงมาเป็นการประเมินผล และการพัฒนาหลักสูตรตามลำดับ โดยพัฒนาตามความต้องการจำเป็นขององค์ประกอบของทักษะการหลอมรวม

1. การจัดการเรียนรู้ ผู้บริหารควรสนับสนุนให้ครูจัดการเรียนรู้ในลักษณะที่เน้นการฝึกปฏิบัติจริงของผู้เรียนร่วมกับเทคโนโลยี โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น การเรียนรู้แบบลงมือทำ(ปฏิบัติ) เพื่อให้เกิดทักษะด้านการฝึกปฏิบัติงานร่วมกัน

2. การประเมินผล ควรสอดคล้องและควบคู่ไปกับการจัดการเรียนรู้ เพื่อสะท้อนผลของการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะด้านการฝึกปฏิบัติงานร่วมกัน โดยผู้บริหารควรติดตามอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะของตนเองอยู่เสมอ

3. การพัฒนาหลักสูตร ต้องออกแบบโดยเสริมรายวิชาที่เน้นในเรื่องของการนำเทคโนโลยีมาใช้ หรือเพิ่มการบูรณาการนำเทคโนโลยีเข้ามามีส่วนร่วมในเนื้อหาของรายวิชาต่าง ๆ ให้ได้มากที่สุด เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเห็นถึงการเสริมพลังโดยใช้หุ่นยนต์เป็นฐาน

สรุป

เนื่องจากโลกที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว เทคโนโลยีเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในทุกภาคส่วน มนุษย์จึงต้องเรียนรู้การทำงานร่วมกับเทคโนโลยีเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพที่ดียิ่งขึ้น ทักษะหนึ่งที่สำคัญ คือ ทักษะการหลอมรวม ซึ่งเป็นทักษะการเรียนรู้และความสามารถของมนุษย์หลอมรวมกับทักษะการเรียนรู้และความสามารถของเทคโนโลยี โดยการศึกษาถือเป็นหัวใจสำคัญในการเสริมสร้างมนุษย์ให้มีทักษะต่าง ๆ สถานศึกษาจึงต้องพัฒนาการบริหารวิชาการ มุ่งเน้นให้ครูผู้สอนจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเกิดทักษะการหลอมรวม เพื่อสามารถนำทักษะนี้ไปใช้ในการดำเนินชีวิตได้

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารวิชาการโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรีตามแนวคิดทักษะการหลอมรวม อยู่ในระดับปานกลาง โดยขอขยายการบริหารวิชาการที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ การพัฒนาหลักสูตร เมื่อพิจารณาตามองค์ประกอบของทักษะการหลอมรวม พบว่า ด้านการบูรณาการการตัดสินใจมีค่าเฉลี่ยสูงสุด สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารวิชาการโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรีตามแนวคิดทักษะการหลอมรวมอยู่ในระดับมาก โดยขอขยายการบริหารวิชาการที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ การจัดการเรียนรู้ เมื่อพิจารณาตามองค์ประกอบของทักษะการหลอมรวม พบว่า ด้านการคืนเวลาให้ความเป็นมนุษย์มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการประสานงานร่วมกับสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพื่อจัดทำรายวิชาในการเสริมสร้างทักษะการหลอมรวม เพื่อให้มีการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ และการประเมินผล เป็นแกนกลางมาตรฐาน สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในแต่ละโรงเรียนได้

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า ความต้องการจำเป็นของการบริหารวิชาการโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรีตามแนวคิดทักษะการหลอมรวม ขอขยายการบริหารวิชาการที่มีความต้องการจำเป็นลำดับที่ 1 คือ การจัดการเรียนรู้ เมื่อพิจารณาตามองค์ประกอบของทักษะการหลอมรวม พบว่า ด้านการฝึกปฏิบัติงานร่วมกันมีความต้องการจำเป็นสูงที่สุด ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการเร่งวางระบบการบริหารวิชาการเพื่อพัฒนาทักษะการหลอมรวม โดยเฉพาะด้านการฝึกปฏิบัติงานร่วมกัน เนื่องจากจะเห็นได้ว่าความต้องการจำเป็นในลำดับต้น ๆ ของทุกขยายของการบริหารวิชาการโดยเชิญผู้เชี่ยวชาญหรือผู้มีประสบการณ์เข้ามาช่วยในการสนับสนุนและให้คำแนะนำทั้งด้านการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ และการประเมินผล รวมถึงส่งเสริมการเรียนรู้ทักษะการฝึกปฏิบัติงานร่วมกันให้กับครูผู้สอนในทุกสถานศึกษา โดยเน้นไปที่การจัดการเรียนการสอนการจัดสภาพบรรยากาศและการสร้างสื่อการเรียนการสอนให้ส่งเสริมการฝึกปฏิบัติงานร่วมกัน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

งานวิจัยนี้ได้ข้อค้นพบ (องค์ความรู้) การบริหารวิชาการตามแนวคิดทักษะการหลอมรวมที่สำคัญสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับผู้เรียนระดับมัธยมศึกษา โดยควรให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับการฝึกปฏิบัติงานร่วมกันโดยเฉพาะ และเป็นการวิจัยในเชิงทดลอง เนื่องจากการฝึกปฏิบัติงานร่วมกันมีค่าเฉลี่ยของสภาพปัจจุบันต่ำ และค่าเฉลี่ยของสภาพพึงประสงค์ที่สูงเกือบทุกข้ออยู่ในทุกขอบข่าย และมีความต้องการจำเป็นลำดับต้น ๆ ในทุกขอบข่ายของการบริหารวิชาการ

เอกสารอ้างอิง

- กมล ภูประเสริฐ. (2554). *การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: เสริม สิ้นพรีเพรสซิสเต็ม.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). *แนวทางการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้คณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ตามกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ.2550*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- จันทราณี สงวนนาม. (2545). *ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ: บุคพอบท.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2555). *การบริหารงานวิชาการ*. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี. (2563). *รายงานประจำปีของสถานศึกษา ปีการศึกษา 2563*. สืบค้นเมื่อ 21 กันยายน 2564, จาก <http://www2.surasak.ac.th/งานประกันคุณภาพ/file/SARสุรศักดิ์มนตรี%20ปีการศึกษา%202563/1.SAR%20สุรศักดิ์มนตรีปีการศึกษา2563.pdf>
- โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี. (2564). *สารสนเทศโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี ปีการศึกษา 2564*. กรุงเทพฯ: โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี.
- วาริรัตน์ แก้วอุไร. (2564). *การพัฒนาหลักสูตร: จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ*. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สันติธาร เสถียรไทย. (2564). *ฉายภาพอนาคตประเทศไทยหลังวิกฤตโควิด-19*. สืบค้นเมื่อ 30 เมษายน 2565, จาก <https://cdngarenanow-a.akamaihd.net/webth/corporate/report/TH-The-Digital-Generation-Survey-2021.pdf>
- สุกัญญา แซ่มซ้อย. (2565). *การบริหารวิชาการที่ตอบสนองการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคพลิกผัน*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2562). *ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580)*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

- สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน). (2563). *AI GOVERNMENT FRAMEWORK*. กรุงเทพฯ: พีเอเอ็น (ไทยแลนด์) จำกัด.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565). *ภาวะสังคมไทย*. สืบค้นเมื่อ 30 เมษายน 2565, จาก https://www.nesdc.go.th/ewt_dl_link.php?nid=5491
- อมรรัตน์ ศรีพอ, รับขวัญ ภูเขาแก้ว, และ พงษ์สิทธิ์ ศิริบรรณพิทักษ์. (2563). *ความต้องการจำเป็นในการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชนตามแนวคิดทักษะความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และทักษะการคิดเชิงนวัตกรรม*, 10(3), 85–98.
- Chutijirawong, N., Hora, V., Bunsupaporn, K., Bunsupaporn, K., & Bunyalug, C. (2020). *The Thailand Digital Transformation Survey Report 2020*. Retrieved November, 21 2021, from <https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/th/Documents/technology/th-tech-the-thailand-digital-transformation-report.pdf>
- Conbach, L. Joseph. (1984). *Essential of Psychology and Education*. New York: Mc-Graw Hill.
- CreativeSkillset. (2013). *fusion skills : Perspectives and Good Practice*. Retrieved November, 21 2021, from https://www.screenskills.com/media/1551/fusion_report.pdf
- Daugherty, P., & Wilson, J. H. (2018). *Human + Machine: Reimagining Work in the Age of AI*. Boston, Massachusetts: Harvard Business Review Press.
- Inì, P. (2019). *Artificial intelligence in italian manufacturing: growth potentials and criticalities*.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determination sample size for research activities. *Education and Psychology Measurement*, 30(3), 607–610.
- Mitchell, J., & Guile, D. (2021). *Fusion Skills and Industry 5.0: Conceptions and Challenges*. In Insights Into Global Engineering Education After the Birth of Industry 5.0. IntechOpen.
- Woo, W. L. J. I. I., & Magazine, M. (2020). *Future trends in I&M: Human-machine co-creation in the rise of AI*, 23(2), 71–73.

ความรู้ทั่วไปต่อพืชกระท่อม และทัศนคติต่อการถอดพืชกระท่อม ออกจากบัญชียาเสพติดประเภทที่ 5 ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ

General knowledge about kratom and the police's attitude towards removing Kratom from list of Schedule 5 (V) Drugs

กิตติศักดิ์ เหมือนดาว¹ และ มุฮัมมัด นิยมเดชา²

Kittisak Muandao¹ and Muhammad Niyomdech²

^{1,2}ภาควิชาเคมี สาขานิติวิทยาศาสตร์ และงานยุติธรรม คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร นครปฐม

^{1,2}Department of Chemistry Faculty of Science, Silpakorn University, Nakhonpathom, Thailand

E-mail: ²momoniyom@yahoo.com

Received June 15, 2022; Revised October 16, 2022; Accepted November 2, 2022

บทคัดย่อ

ความรู้ทั่วไปต่อพืชกระท่อม และทัศนคติต่อการถอดพืชกระท่อมออกจากบัญชียาเสพติดประเภทที่ 5 ของเจ้าหน้าที่ตำรวจนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความรู้ทั่วไปของเจ้าหน้าที่ตำรวจต่อพืชกระท่อม และ เพื่อศึกษาทัศนคติของเจ้าหน้าที่ตำรวจต่อการถอดพืชกระท่อมออกจากบัญชียาเสพติดประเภทที่ 5 เป็นการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง คือ เจ้าหน้าที่ตำรวจที่ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการป้องกัน และปราบปรามยาเสพติดในพื้นที่ อำเภอเมืองนครปฐม หรือเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องหรือเคยเกี่ยวข้องกับการทำคดียาเสพติด จำนวน 150 คน ใช้แบบสอบถาม ชนิดปลายปิด และชนิดปลายเปิด กำหนดมาตรวัดแบบ Likert Scale

ผลการวิจัยพบว่า สถานภาพ การศึกษา ชั้นยศ และการอบรม ทั้งสี่ปัจจัยส่งผลต่อความรู้ทั่วไปของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่มีต่อพืชกระท่อม ($p < 0.05$) กลุ่มเพศหญิง กลุ่มอายุ 20-30 ปี กลุ่มปริญญาตรี-โท กลุ่มที่ยังไม่สมรส และกลุ่มอายุราชการอายุมากกว่า 7 ปี เป็นกลุ่มที่มีค่าเฉลี่ยจำนวนข้อที่ตอบถูกมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ ปัจจัยภูมิหลังของการศึกษาทั้งหมด มีผลต่อทัศนคติของเจ้าหน้าที่ตำรวจต่อการถอดพืชกระท่อมออกจากบัญชียาเสพติดประเภทที่ 5 ($p < 0.05$) ผลของทัศนคติของเจ้าหน้าที่ตำรวจต่อการถอดพืชกระท่อมออกจากบัญชียาเสพติดประเภทที่ 5 ในด้านต่าง ๆ มีผลดังนี้ ด้านความรู้สึก (4.06 ± 0.99 , มาก) ด้านการรับรู้หรือการเชื่อ (3.76 ± 1.02 , มาก) ด้านความพร้อมที่จะกระทำ (3.78 ± 0.86 , มาก) ด้านความคิดเห็นต่อประโยชน์ของการใช้พืชกระท่อม (3.61 ± 0.93 , มาก) ด้านความคิดเห็นต่อโทษของการใช้พืชกระท่อม (3.29 ± 1.01 , ปานกลาง) ด้านความคิดเห็นต่อ ร่าง พ.ร.บ. พืชกระท่อม พ.ศ. ... (3.72 ± 0.99 , มาก)

ข้อเสนอแนะของเจ้าหน้าที่ตำรวจต่อการถือการถอดพืชกระท่อมออกจากบัญชียาเสพติดประเภทที่ 5 ส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการปลดกระท่อมออกจากกฎหมายยาเสพติดประเภท 5 ควรควบคุมการขายให้ได้มาตรฐานเพื่อไม่เป็นการอันตรายต่อผู้บริโภค เปิดให้ขายได้โดยเสรี และควรมีการส่งเสริม ให้จัดการบรรยายให้ความรู้กับผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อเพิ่มทักษะความรู้ความเข้าใจ

คำสำคัญ: ทักษะของตำรวจ; กระท่อม; กฎหมายยาเสพติดประเภท 5

Abstract

The purpose of this research was to study the general knowledge of the police towards Kratom and to study the police's attitude towards removing Kratom from the list of Schedule 5 (V) Drugs. It was quantitative research. The sample group consisted of 150 police officers working on drug prevention and suppression in Mueang Nakhon Pathom District or officers involved or previously involved in drug cases. Closed – and open – ended questionnaires and a Likert scale were used.

The results of the research found that all 4 factors of status, education, rank, and previous training affected the police's general knowledge about Kratom ($p < 0.05$), that is, females aged 20–30 years; bachelor's or master's degrees; single; and with more than 7 years of government service had a higher average of correct answers than other groups. All study background factors affected police officers' views on removing Kratom from the list of Schedule 5 (V) Drugs ($p < 0.05$). The results of the police's opinions regarding the removal of Kratom from the list of Schedule 5 (V) Drugs in various aspects were as follows: feelings (4.06 ± 0.99 , high), perception or belief (3.76 ± 1.02 , high), readiness to act (3.78 ± 0.86 , high), opinion on the benefits of Kratom (3.61 ± 0.93 , high), opinions on the harms of Kratom (3.29 ± 1.01 , medium), and opinions on the draft Kratom Act....(3.72 ± 0.99 , high).

On the recommendation of the police to remove Kratom from the list of Schedule 5 (V) Drugs, most of them agreed but the sale should be controlled with standards so as not to harm consumers for the free sale of Kratom. Most importantly, lectures should be promoted to increase the knowledge and understanding skills of those involved.

Keywords: Police's Attitude; Kratom; Schedule 5 (V) Drugs of The Narcotics Code

บทนำ

พืชกระท่อม หรือกระท่อม เคยเป็นที่รู้จักในแวดวงยาเสพติดให้โทษว่า เป็นยาเสพติด ประเทศไทยจึงเป็นประเทศแรกที่ประกาศควบคุมการใช้พืชกระท่อม โดยตราพระราชบัญญัติพืชกระท่อม พ.ศ. 2486 ซึ่งระบุการห้ามปลูก และครอบครอง รวมทั้งห้ามจำหน่าย และเสพใบกระท่อม (สาริตีร์ อัยนันท์กรชัย และอาภา ศิริวงศ์ ณ อยุธยา, 2548) ต่อมาก็ถูกจัดอยู่ในยาเสพติดประเภทที่ 5 ตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 มาตรา 7 ประเภทที่ 5 นี้ (สำนักงาน ป.ป.ส. กระทรวงยุติธรรม, 2556) แม้ว่าจัดพืชกระท่อมเป็นยาเสพติดให้โทษตามกฎหมายบ้านเมือง แต่พืชกระท่อมก็เป็นพืชที่อยู่คู่สังคมไทยมาช้านาน พืชกระท่อมเป็นยาเสพติดที่ถูกตราว่าผิดกฎหมายเป็นอันดับท้าย ๆ ในยาเสพติดตระกูลพืช หลังจากฝิ่นและกัญชา

ถึงจะมีบทลงโทษอย่างชัดเจนแต่ก็ยังมีผู้ที่ลักลอบใช้กระท่อมเพื่อประโยชน์ต่าง ๆ มากมาย โดยเฉพาะทางภาคใต้ของประเทศไทย มีงานวิจัยสำรวจประสบการณ์ใช้สารเสพติดชนิดต่าง ๆ ในประชากรอายุ 12-65 ปีทั่วประเทศในปี 2562 พบว่าใบกระท่อมเป็นสารเสพติดที่มีจำนวนผู้ใช้ที่ผ่านมามากเป็นอันดับสามรองจากกัญชา และยาบ้า มีการใช้สูงสุดในภาคใต้ (เครือข่ายพัฒนาวิชาการและข้อมูลสารเสพติด ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2562) ในอดีตมีการใช้กัญชา พืชกระท่อมในตำรับยาแผนไทยมาเป็นเวลานานหลายร้อยปีดังปรากฏใน “ตำราพระโอสถพระนารายณ์” แต่กลับไม่มีแพทย์แผนไทย หรือหมอพื้นบ้านที่กล้าเปิดเผยเรื่องการนำพืชกระท่อม กัญชามาใช้ในตำรับยาแผนไทยเพื่อรักษาโรค ทำให้ภูมิปัญญาแพทย์แผนไทยที่สืบทอดกันมานานแทบจะสูญหายไป เพราะการหาวัตถุดิบก็ทำได้ยาก ต้องทำแบบหลบ ๆ ซ่อน ๆ มีหลายงานวิจัยที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับประโยชน์ของพืชกระท่อม แต่ก็เป็นการศึกษาที่ขาดอิสระ เพราะพืชกระท่อมยังคงเป็นพืชที่ผิดกฎหมายในประเทศไทย มีความพยายามทั้งจากนักการเมือง นักวิชาการ และผู้ที่เกี่ยวข้องหลายครั้งที่จะเสนอให้เอาพืชกระท่อมออกจากยาเสพติดให้โทษประเภท 5 ซึ่งข้อเสนอ นั้นนำไปสู่การศึกษาวิจัยอย่างเป็นระบบถึงโทษภัยต่อสุขภาพ และต่อสังคม

จนกระทั่งมีการตรา “พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2562” ซึ่งมีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2562 ซึ่งถือเป็นครั้งแรกที่กฎหมายเปิดโอกาสให้นำพืชกระท่อมมาใช้ประโยชน์ทางการแพทย์ได้เป็นครั้งแรกในหลายสิบปีที่ผ่านมา ต่อมาเว็บไซต์ราชกิจจานุเบกษา เผยแพร่พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ 8) พ.ศ. 2564 โดยเหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้คือ ในหลายประเทศมิได้กำหนดให้พืชกระท่อมเป็นยาเสพติดให้โทษประกอบกับอนุสัญญาเดี่ยวว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ ค.ศ. 1961 และพิธีสารแก้ไขอนุสัญญาเดี่ยวว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ ค.ศ. 1972 มิได้กำหนดให้ “กระท่อม” เป็นยาเสพติดให้โทษ สมควรยกเลิกพืชกระท่อมจากการเป็นยาเสพติดให้โทษในประเภท 5 และเมื่อวันที่ 30 ธันวาคม พ.ศ. 2564 เว็บไซต์ราชกิจจานุเบกษา เผยแพร่ประกาศกระทรวงสาธารณสุข (ฉบับที่ 430) พ.ศ. 2564 ออกตามความในพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. 2522 เรื่องแก้ไขเพิ่มเติมประกาศกระทรวงสาธารณสุข (ฉบับที่ 424) พ.ศ. 2564 ออกตามความใน

พระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. 2522 เรื่อง อาหารที่ห้ามผลิต นำเข้า หรือจำหน่าย โดยที่ได้มีการยกเลิกการกำหนดให้พืชกระท่อมเป็นยาเสพติดให้โทษในประเภทที่ 5

จากการเปลี่ยนแปลงสถานะของกระท่อมดังกล่าว ย่อมส่งผลโดยตรงต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ตำรวจในฐานะที่เป็นผู้บังคับใช้กฎหมาย จะมีทิศทางการเปลี่ยนแปลงสถานะของพืชกระท่อมนี้อย่างไร จึงเป็นเหตุที่ทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษา ความรู้ทั่วไปต่อพืชกระท่อม และทิศทางการถอดพืชกระท่อมออกจากบัญชียาเสพติดประเภทที่ 5 ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความรู้ทั่วไปของเจ้าหน้าที่ตำรวจต่อพืชกระท่อม
2. เพื่อศึกษาทัศนะของเจ้าหน้าที่ตำรวจต่อการถอดพืชกระท่อมออกจากบัญชียาเสพติดประเภทที่ 5

การทบทวนวรรณกรรม

มอร์ฟี และนิวคอมบ์ (Murphy and Newcomb 1937, อ้างถึงใน อัจฉรา นาคไธสง, 2545) ได้ให้ความหมายว่า ทัศนคติ คือลักษณะของความชอบ หรือไม่ชอบ พึงพอใจ หรือไม่พึงพอใจ ที่บุคคลแสดงออกจากรูปลักษณ์ต่าง ๆ

เครช และครูธฟิลด์ (Krech and Cruthfield, 1980, อ้างถึงใน อัจฉรา นาคไธสง, 2545) ได้ให้ความหมายว่า ทัศนคติ คือลักษณะการรวมตัวอย่างเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันระหว่าง แรงจูงใจ อารมณ์ การรับรู้ และความคิดความเข้าใจของแต่ละบุคคล

ดัลตัน (Dalton, 1968 อ้างถึงใน อัจฉรา นาคไธสง, 2545) ได้กล่าวว่าทัศนคติ หมายถึง ความรู้สึกของคนใดคนหนึ่งว่าชอบหรือไม่ชอบในบุคคล สิ่งของ หรือสภาพแวดล้อมที่เข้าไปเกี่ยวข้อง

อรพินท์ นิรนาทกุล (2557) ในการศึกษาเรื่อง “การกำหนดความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ศึกษา นโยบายทางอาญากรณีการเสพ และการครอบครองกัญชา” พบว่าการยกเลิกความผิดอาญาให้แก่ความผิดในการเสพ และครอบครองกัญชาที่มีไว้ใช้เพื่อการส่วนตัวลงนั้น ไม่ได้ทำให้มีการเพิ่มอัตราการเสพกัญชาแต่อย่างใด และยังสามารถลดจำนวนผู้เสพกัญชาลงได้อีกด้วย

คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล (สยามโกษชัยพฤกษ์, 2538) ในใบกระท่อมนั้นประกอบด้วยแอลคาลอยด์ทั้งหมดประมาณร้อยละ 0.5 ในจำนวนนี้มีสารไมทราจินีน (Mitragynine) มากที่สุด ซึ่งมีฤทธิ์ระงับอาการปวดในลักษณะเดียวกับแอลคาลอยด์ที่ได้จากยางฝิ่น เช่น มอร์ฟีน แต่มีความแรงน้อยกว่ามอร์ฟีนประมาณ 10 เท่า ใช้เป็นยาสมุนไพรแก้ท้องเสีย มีฤทธิ์ต้านภาวะซึมเศร้าสามารถใช้รักษาโรคเบาหวานได้

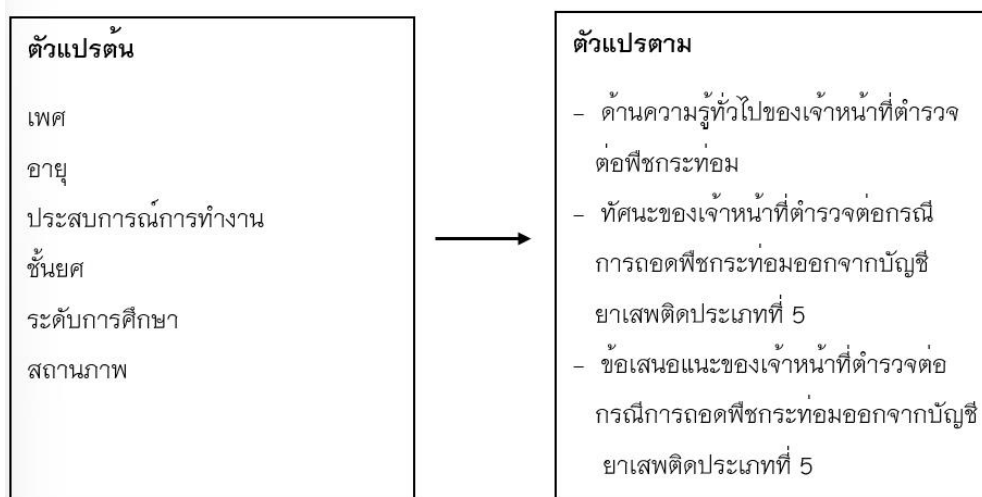
จากการพยายามจากหลายภาคส่วน เสนอให้ถอดกระท่อมออกจากสารเสพติดประเภท 5 จนกระทั่งมีการตรา “พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2562” ซึ่งมีผลใช้บังคับเมื่อวันที่

19 กุมภาพันธ์ 2562 ซึ่งถือเป็นครั้งแรกที่กฎหมายเปิดโอกาสให้นำพืชกระท่อมมาใช้ประโยชน์ทางการแพทย์ได้เป็นครั้งแรกในหลายสิบปีที่ผ่านมา ต่อมาเว็บไซต์ราชกิจจานุเบกษา เผยแพร่พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ 8) พ.ศ. 2564 โดยเหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือในหลายประเทศมิได้กำหนดให้พืชกระท่อมเป็นยาเสพติดให้โทษ ประกอบกับอนุสัญญาเดี่ยวว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ ค.ศ. 1961 และพิธีสาร แก้ไขอนุสัญญาเดี่ยวว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ ค.ศ. 1972 มิได้กำหนดให้ "กระท่อม" เป็นยาเสพติดให้โทษ สมควรยกเลิกพืชกระท่อมจากการเป็นยาเสพติดให้โทษ ในประเภท 5

จากการเปลี่ยนแปลงสถานะของกระท่อมดังกล่าว ย่อมส่งผลโดยตรงต่อผู้ที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ตำรวจ ในฐานะที่เป็นผู้บังคับใช้กฎหมาย จะมีทิศทางการเปลี่ยนแปลงสถานะของพืชกระท่อมอย่างไร จึงเป็นเหตุที่ทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษา ความรู้ทั่วไปต่อพืชกระท่อม และทิศทางการดำเนินการถอดพืชกระท่อมออกจากบัญชียาเสพติดประเภทที่ 5 ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ

กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “ความรู้ทั่วไปต่อพืชกระท่อม และทิศทางการถอดพืชกระท่อมออกจากบัญชียาเสพติดประเภทที่ 5 ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ” เป็นการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยมีรายละเอียดดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “ความรู้ทั่วไปต่อพืชกระท่อม และทิศทางการถอดพืชกระท่อมออกจากบัญชียาเสพติดประเภทที่ 5 ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ” เป็นการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) กลุ่มตัวอย่างคือ เจ้าหน้าที่ตำรวจที่ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการป้องกัน และปราบปรามยาเสพติดในพื้นที่ อำเภอเมืองนครปฐม หรือเจ้าหน้าที่ ที่เกี่ยวข้อง หรือเคยเกี่ยวข้องกับการทำคดียาเสพติด

จำนวน 150 คนเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ใช้แบบสอบถาม (Questionnaires) ประกอบด้วยคำถามชนิดปลายปิด (Closed Ended) และคำถามชนิดปลายเปิด (Open Ended) โดยกำหนดมาตรวัดตามแบบของ (Likert Scale) ซึ่งประกอบด้วยคำถาม 4 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง เช่น อายุ ชั้นยศ อายุงาน ระดับการศึกษา สถานภาพ ฯ ตอนที่ 2 ด้านความรู้ทั่วไปของเจ้าหน้าที่ตำรวจต่อพืชกระท่อม ตอนที่ 3 ทักษะของเจ้าหน้าที่ตำรวจต่อการเฝ้าระวังการถอดพืชกระท่อมออกจากบัญชียาเสพติดประเภทที่ 5 และตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะของเจ้าหน้าที่ตำรวจต่อการเฝ้าระวังการถอดพืชกระท่อมออกจากบัญชียาเสพติดประเภทที่ 5 รวบรวมข้อมูลโดยใช้ google forms และแบบสอบถามกระดาษ ระหว่างเดือนเมษายน ถึงเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2565 นำข้อมูลที่ได้ มาวิเคราะห์ด้วยสถิติอนุมาน (Inferential Statistics)

ผลการวิจัย

ข้อมูลพื้นฐานของประชากรที่ใช้ในการศึกษา ประชากร 150 คน (100%) เป็นเพศชาย (96.70%) หญิง (3.30%) ช่วงอายุ 20–30 ปี (44.70%) 31–40 ปี (12.00%) และ 41–50 ปี (43.30%) สถานภาพ สมรส (65.30%) ยังไม่สมรส (32.00%) และหย่าร้าง (2.70%) การศึกษาต่ำกว่าปริญญา (30.00%) ปริญญาตรี (51.30%) และปริญญาโท (18.70%) ชั้นยศสิบตำรวจตรี (0.70%) สิบตำรวจโท (8.00%) สิบตำรวจเอก (2.00%) จ่าสิบตำรวจ (25.30%) ดาบตำรวจ (18.00%) ร้อยตำรวจตรี (8.00%) ร้อยตำรวจโท (2.00%) ร้อยตำรวจเอก (3.30%) พันตำรวจตรี (10.70%) พันตำรวจโท (19.30%) และพันตำรวจเอก (2.70%) อายุราชการ น้อยกว่า 1 ปี (0.70%) 1–3 ปี (7.30%) 4–5 ปี (10.70%) และมากกว่า 7 ปี (81.30%) การอบรม ไม่เคย (52.70%) เคย 1 ครั้ง (7.30%) มากกว่า 1 ครั้ง (40.00%)

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาความรู้ทั่วไปของเจ้าหน้าที่ตำรวจต่อพืชกระท่อมผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยภูมิหลังของการศึกษามีผลต่อความรู้ทั่วไปของเจ้าหน้าที่ตำรวจต่อพืชกระท่อม ($P < 0.05$) ได้แก่ สถานภาพ การศึกษา ชั้นยศ และการอบรม โดยแสดงค่าเฉลี่ยจำนวนข้อที่ตอบถูก และค่าเฉลี่ยจำนวนข้อที่ตอบผิด ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลของปัจจัยภูมิหลังของการศึกษา เช่น เพศ อายุ สถานภาพ การศึกษา ชั้นยศ อายุราชการ และการอบรม ต่อแนวโน้มความรู้ทั่วไปของเจ้าหน้าที่ตำรวจต่อพืชกระท่อม ($P < 0.05$)

เพศ	อายุ	สถานภาพ	การศึกษา
ชาย	20–30 ปี	สมรส	ต่ำกว่าปริญญา
(0.68±0.14)	(0.70±0.33)	(0.71±0.34)*	(0.49±0.27)*
หญิง	31–40 ปี	ยังไม่สมรส	ปริญญาตรี
(0.8±0.15)	(0.69±0.29)	(0.77±0.29)*	(0.70±0.33)*
	41–50 ปี	หย่าร้าง	ปริญญาโท
	(0.68±0.36)	(0.71±0.11)*	(0.70±0.33)*

อายุราชการ	การอบรม	ชั้นยศ		
น้อยกว่า 1 ปี	ไม่เคย	สิบตำรวจตรี	จ่าสิบตำรวจ	ร้อยตำรวจโท
(0.40±0.13)	(0.70±0.34)*	(0.70±0.33)*	(0.80±0.04)*	(0.66±0.19)*
1-3 ปี	เคย 1 ครั้ง	สิบตำรวจโท	ดาบตำรวจ	ร้อยตำรวจเอก
(0.48±0.25)	(0.66±0.24)*	(0.77±0.29)*	(0.71±0.38)*	(0.58±0.28)*
4-5 ปี	มากกว่า 1 ครั้ง	สิบตำรวจเอก	ร้อยตำรวจตรี	พันตำรวจตรี
(0.58±0.24)	(0.68±0.39)*	(0.69±0.25)*	(0.70±0.46)*	(0.71±0.17)*
		พันตำรวจโท	พันตำรวจเอก	
		(0.70±0.33)*	(0.65±0.23)*	

หมายเหตุ ค่าเฉลี่ย 0.51 – 1.00 หมายถึง ค่าเฉลี่ยจำนวนข้อที่ตอบถูก, ค่าเฉลี่ย 0.00 – 0.50

หมายถึง ค่าเฉลี่ยจำนวนข้อที่ตอบผิด และ * หมายถึง ระดับนัยสำคัญทางสถิติ $P < 0.05$

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อศึกษาทัศนคติของเจ้าหน้าที่ตำรวจต่อกรณีการถอดพีชกระท่อมออกจากบัญชียาเสพติดประเภทที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยภูมิหลังของการศึกษา เช่น เพศ อายุ สถานภาพ การศึกษา ชั้นยศ อายุราชการ และการอบรม มีผลต่อทัศนคติของเจ้าหน้าที่ตำรวจต่อกรณีการถอดพีชกระท่อมออกจากบัญชียาเสพติดประเภทที่ 5 ($P < 0.05$) ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่า P-value ปัจจัยภูมิหลังของการศึกษา เช่น เพศ อายุ สถานภาพ การศึกษา ชั้นยศ อายุราชการ และการอบรม มีผลต่อทัศนคติของเจ้าหน้าที่ตำรวจต่อกรณีการถอดพีชกระท่อมออกจากบัญชียาเสพติดประเภทที่ 5

ปัจจัยภูมิหลังของการศึกษา	ด้านความรู้	ด้านการรับรู้หรือการเชื่อ	ด้านความพร้อม	ด้านประโยชน์ของกระท่อม	ด้านโทษของกระท่อม	ด้านความคิดเห็นต่อร่าง พ.ร.บ.
เพศ	P=0.454	P=0.656	P=0.832	P=0.689	P=0.285	P=0.876
อายุ	P=0.564	P=0.103	P=0.001*	P=0.457	P=0.011*	P=0.001*
สถานภาพ	P=0.608	P=0.420	P=0.874	P=0.008*	P=0.110	P=0.014*
การศึกษา	P=0.021*	P=0.002*	P=0.001*	P=0.138	P=0.001*	P=0.012*
ชั้นยศ	P=0.001*	P=0.001*	P=0.002*	P=0.001*	P=0.001*	P=0.001*
อายุราชการ	P=0.172	P=0.472	P=0.001*	P=0.334	P=0.489	P=0.303
การอบรม	P=0.001*	P=0.047*	P=0.002*	P=0.001*	P=0.129	P=0.554

* หมายถึง ระดับนัยสำคัญทางสถิติ $P < 0.05$

จากตารางที่ 2 ผลการศึกษาพบว่า ความแตกต่างของปัจจัยพื้นฐาน เช่น สถานภาพ การศึกษา ชั้นยศ และการอบรม ทั้งสี่ปัจจัยส่งผลต่อทัศนคติของเจ้าหน้าที่ตำรวจต่อกรณีการถอดพีชกระท่อมออกจากบัญชียาเสพติดประเภทที่ 5 ในด้านต่าง ๆ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ดังนี้

1. ความแตกต่างของปัจจัย การศึกษา ชั้นยศ และการฝึกอบรม ส่งผลต่อความรู้สึก และการรับรู้ หรือความเชื่อของเจ้าหน้าที่ตำรวจต่อกรณีการถอดพีชกระท่อมออกจากบัญชียาเสพติดประเภทที่ 5

2. ความแตกต่างของปัจจัย อายุ การศึกษา ชั้นยศ อายุราชการ และการฝึกอบรม ส่งผลต่อ ความพร้อมของเจ้าหน้าที่ตำรวจต่อกรณีการถอดพีชกระท่อมออกจากบัญชียาเสพติดประเภทที่ 5

3. ความแตกต่างของปัจจัย สถานภาพ ชั้นยศ อายุราชการ และการฝึกอบรม ส่งผลต่อความรู้ ด้านประโยชน์ของพีชกระท่อมของเจ้าหน้าที่ตำรวจต่อกรณีการถอดพีชกระท่อมออกจากบัญชียาเสพติดประเภทที่ 5

4. ความแตกต่างของปัจจัย อายุ การศึกษา และชั้นยศ ส่งผลต่อความรู้ด้านโทษของพีชกระท่อมของเจ้าหน้าที่ตำรวจต่อกรณีการถอดพีชกระท่อมออกจากบัญชียาเสพติดประเภทที่ 5

5. ความแตกต่างของปัจจัย อายุ สถานภาพ การศึกษา และชั้นยศ ส่งผลต่อความคิดเห็นต่อ ร่าง พ.ร.บ.พีชกระท่อมของเจ้าหน้าที่ตำรวจต่อกรณีการถอดพีชกระท่อมออกจากบัญชียาเสพติดประเภทที่ 5

ผลของทัศนคติของเจ้าหน้าที่ตำรวจต่อกรณีการถอดพีชกระท่อมออกจากบัญชียาเสพติดประเภทที่ 5 ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลของทัศนคติของเจ้าหน้าที่ตำรวจต่อกรณีการถอดพีชกระท่อมออกจากบัญชียาเสพติดประเภทที่ 5

ทัศนคติของเจ้าหน้าที่ตำรวจต่อกรณีการถอดพีชกระท่อม ออกจากบัญชียาเสพติดประเภทที่ 5	$\bar{x}$	S.D	ระดับ
ด้านความรู้สึก	4.06	0.99	มาก
ด้านการรับรู้ หรือการเชื่อ	3.76	1.02	มาก
ด้านความพร้อมที่จะกระทำ	3.78	0.86	มาก
ด้านความคิดเห็นต่อประโยชน์ของการใช้พีชกระท่อม	3.61	0.93	มาก
ด้านความคิดเห็นต่อโทษของการใช้พีชกระท่อม	3.29	1.01	ปานกลาง
ด้านความคิดเห็นต่อ ร่าง พ.ร.บ.พีชกระท่อม พ.ศ. ...	3.72	0.99	มาก
รวม	3.64	0.97	มาก

หมายเหตุ ร่าง พ.ร.บ.พีชกระท่อม พ.ศ. ...หมายถึง (ร่าง) พระราชบัญญัติพีชกระท่อม พ.ศ. ที่ คณะรัฐมนตรีเสนอ ในการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 25 ปีที่ 3 ครั้งที่ 9 (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่หนึ่ง) วันพุธที่ 7กรกฎาคม 2564

จากตารางที่ 3 ผลของทัศนะของเจ้าหน้าที่ตำรวจต่อการถือปฏิบัติพิธีกรรมนอกจากบัญญัติยาเสพติดประเภทที่ 5 ($P < 0.05$) ในด้านความรู้สึก หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดของเจ้าหน้าที่ตำรวจต่อการยกเลิกบังคับใช้กฎหมายยาเสพติดเกี่ยวกับพิธีกรรมตามพระราชบัญญัติยาเสพติด พ.ศ. 2522 ความคิดเห็นส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก และในหัวข้อคำถาม ท่านเห็นด้วยกับการยกเลิกบังคับใช้กฎหมายยาเสพติดเกี่ยวกับพิธีกรรม ตามพระราชบัญญัติยาเสพติด พ.ศ. 2522 มีความเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด (4.31 ± 1.01) ด้านการรับรู้หรือการเชื่อ หมายถึง กระบวนการที่เจ้าหน้าที่ตำรวจได้รับความรู้สึก และแปลความหมาย หรือตีความจากสิ่งเร้าที่รับเข้ามา ผ่านการวิเคราะห์โดยอาศัยความรู้ผสมผสานกับประสบการณ์ และความเชื่อเดิมเดิมที่มีอยู่ ความคิดเห็นส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก มีเพียงในหัวข้อคำถาม ท่านคิดว่าการบริโภคพิธีกรรมไม่ทำให้เป็นผู้มีกิริยาก้าวร้าว หรือทำให้ก่ออาชญากรรมเกิดขึ้น มีความเห็นอยู่ในระดับปานกลาง (3.33 ± 1.27) ด้านความพร้อมที่จะกระทำ หมายถึง ความพร้อมของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น หรือรองรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ในกรณียกเลิกบังคับใช้กฎหมายยาเสพติดเกี่ยวกับพิธีกรรมตามพระราชบัญญัติยาเสพติด พ.ศ. 2522 ความคิดเห็นส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก ความคิดเห็นด้านประโยชน์ของการใช้พิธีกรรม หมายถึง ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่เห็นถึงประโยชน์ หรือโอกาสในทางบวกของการใช้พิธีกรรมในกิจกรรมต่าง ๆ ความคิดเห็นส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก ยกเว้นหัวข้อคำถาม ท่านเชื่อว่าพิธีกรรมจะเป็นพิธีเศรษฐกิจที่จะสามารถสร้างรายได้ให้กับประเทศชาติ และหากมีผลิตภัณฑ์เพื่อส่งเสริมสุขภาพที่เกี่ยวข้องกับพิธีกรรมท่านพร้อมจะซื้อบริโภค เพราะเห็นถึงประโยชน์ที่จะได้รับความเห็นส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง (3.39 ± 1.05) และ (3.19 ± 1.27) ตามลำดับ ความคิดเห็นด้านโทษของการใช้พิธีกรรม หมายถึง ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่เห็นถึงโทษ หรือโอกาสในทางลบของการใช้พิธีกรรมในกิจกรรมต่าง ๆ ความคิดเห็นส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นหัวข้อคำถาม ท่านเคยทราบว่าการบริโภคกระหม่อมมีผลกระทบต่อร่างกายที่ร้ายแรง ความคิดเห็นส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก (3.37 ± 0.94) และด้านความคิดเห็นต่อ ร่าง พ.ร.บ. พิธีกรรม พ.ศ. ... หมายถึง ความเห็นด้วยของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่มีต่อร่างพระราชบัญญัติพิธีกรรม ในกรณีต่าง ๆ ความคิดเห็นส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะของเจ้าหน้าที่ตำรวจต่อการถือปฏิบัติพิธีกรรมนอกจากบัญญัติยาเสพติดประเภทที่ 5 สรุปได้ดังนี้

1. ส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการปลดกระหม่อมออกจากกฎหมายยาเสพติดประเภท 5 เพื่อการนำมาบริโภค แต่ก็มีบางส่วนเห็นว่าไม่ควรปลดล็อกออกจากยาเสพติด เพราะมีความกังวลว่า การปลดล็อกทำให้เกิดปัญหาแก๊งค์ค้ายา และครอบครัวยุคใหม่

2. ควรควบคุมการขายให้ได้มาตรฐาน เพื่อไม่เป็นอันตรายต่อผู้บริโภค และเปิดให้ขายได้โดยเสรี

3. ควรมีการส่งเสริมให้จัดการบรรยายให้ความรู้กับข้าราชการตำรวจทั้งสี่สว่น และสอบสวนเจ้าหน้าที่สาธารณสุข และกรมราชทัณฑ์" ที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับยาเสพติด เพื่อเพิ่มทักษะความรู้ความเข้าใจ

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาความรู้ทั่วไปของเจ้าหน้าที่ตำรวจต่อพืชกระท่อม ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยภูมิหลังของการศึกษา เช่น เพศ อายุ สถานภาพ การศึกษา ชั้นยศ อายุราชการ และการอบรม มีผลต่อค่าเฉลี่ยจำนวนข้อที่ตอบถูกของเจ้าหน้าที่ตำรวจต่อความรู้ทั่วไปของพืชกระท่อม ($P < 0.05$) โดยความแตกต่างของปัจจัยพื้นฐาน เช่น สถานภาพ การศึกษา ชั้นยศ และการอบรม ทั้งสี่ปัจจัยส่งผลต่อความรู้ทั่วไปของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่มีต่อพืชกระท่อม ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 โดยมี ค่าเฉลี่ยจำนวนข้อที่ตอบถูกของความรู้ทั่วไปต่อพืชกระท่อมดังนี้ เพศหญิง มีค่าเฉลี่ยจำนวนข้อที่ตอบถูกของความรู้ทั่วไปต่อพืชกระท่อมมากกว่าเพศชาย ทุกกลุ่มอายุมีค่าเฉลี่ยจำนวนข้อที่ตอบถูกของความรู้ทั่วไปต่อพืชกระท่อมใกล้เคียงกัน ทุกสถานภาพมีค่าเฉลี่ยจำนวนข้อที่ตอบถูกของความรู้ทั่วไปต่อพืชกระท่อมใกล้เคียงกัน กลุ่มปริญญาตรี และปริญญาโท มีค่าเฉลี่ยจำนวนข้อที่ตอบถูกของความรู้ทั่วไปต่อพืชกระท่อมมากกว่า กลุ่มการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี ในทุกกลุ่มชั้นยศมีค่าเฉลี่ยจำนวนข้อที่ตอบถูกของความรู้ทั่วไปต่อพืชกระท่อมใกล้เคียงกัน ค่าเฉลี่ยจำนวนข้อที่ตอบถูกสูงสุดอยู่ที่กลุ่มจำสิบตำรวจ อายุราชการอายุมากกว่า 7 ปี มีค่าเฉลี่ยจำนวนข้อที่ตอบถูกของความรู้ทั่วไปต่อพืชกระท่อมมากที่สุด และการเข้ารับการอบรมหลักสูตรเกี่ยวกับยาเสพติดมีค่าเฉลี่ยจำนวนข้อที่ตอบถูกของความรู้ทั่วไปต่อพืชกระท่อมใกล้เคียงกัน

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อศึกษาทัศนคติของเจ้าหน้าที่ตำรวจต่อกรณีการถอดพืชกระท่อมออกจากบัญชียาเสพติดประเภทที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยภูมิหลังของการศึกษา เช่น เพศ อายุ สถานภาพ การศึกษา ชั้นยศ อายุราชการ และการอบรม มีผลต่อทัศนคติของเจ้าหน้าที่ตำรวจต่อกรณีการถอดพืชกระท่อมออกจากบัญชียาเสพติดประเภทที่ 5 ($P < 0.05$) 1. ความแตกต่างของปัจจัยการศึกษา ชั้นยศ และการฝึกอบรม ส่งผลต่อความรู้สึกและการรับรู้หรือความเชื่อของเจ้าหน้าที่ตำรวจต่อกรณีการถอดพืชกระท่อมออกจากบัญชียาเสพติดประเภทที่ 5 2. ความแตกต่างของปัจจัย อายุ การศึกษา ชั้นยศ อายุราชการ และการฝึกอบรม ส่งผลต่อความพร้อมของเจ้าหน้าที่ตำรวจต่อกรณีการถอดพืชกระท่อมออกจากบัญชียาเสพติดประเภทที่ 5 3. ความแตกต่างของปัจจัย สถานภาพ ชั้นยศ อายุราชการ และการฝึกอบรม ส่งผลต่อความรู้ด้านประโยชน์ของพืชกระท่อมของเจ้าหน้าที่ตำรวจต่อกรณีการถอดพืชกระท่อมออกจากบัญชียาเสพติดประเภทที่ 5 4. ความแตกต่างของปัจจัย อายุ การศึกษา และชั้นยศ ส่งผลต่อความรู้ด้านโทษของพืชกระท่อมของเจ้าหน้าที่ตำรวจต่อกรณีการถอดพืชกระท่อมออกจากบัญชียาเสพติดประเภทที่ 5 และ 5. ความแตกต่างของปัจจัย อายุ สถานภาพ การศึกษา และชั้นยศ ส่งผลต่อความคิดเห็นต่อ ร่าง พ.ร.บ.พืชกระท่อมของเจ้าหน้าที่ตำรวจต่อกรณีการถอดพืชกระท่อมออกจากบัญชียาเสพติดประเภทที่ 5

ผลของทัศนะของเจ้าหน้าที่ตำรวจต่อการถือการถอดพืชกระท่อมออกจากบัญชียาเสพติดประเภทที่ 5 ในด้านความรู้สึก หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดของเจ้าหน้าที่ตำรวจต่อการยกเลิกบังคับใช้กฎหมายยาเสพติดเกี่ยวกับพืชกระท่อมตามพระราชบัญญัติยาเสพติด พ.ศ. 2522 ความคิดเห็นส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก และ ในหัวข้อคำถาม ท่านเห็นด้วยกับการยกเลิกบังคับใช้กฎหมายยาเสพติดเกี่ยวกับพืชกระท่อม ตามพระราชบัญญัติยาเสพติด พ.ศ. 2522 มีความเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด (4.31 ± 1.01) ด้านการรับรู้หรือการเชื่อ หมายถึง กระบวนการที่เจ้าหน้าที่ตำรวจได้รับความรู้สึกและแปลความหมายหรือตีความจากสิ่งเร้าที่รับเข้ามา ผ่านการวิเคราะห์โดยอาศัยความรู้ผสมผสานกับประสบการณ์ และความเชื่อเดิมเดิมที่มีอยู่ ความคิดเห็นส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก มีเพียง ในข้อคำถาม ท่านคิดว่าการบริโภคพืชกระท่อมไม่ทำให้เป็นผู้มีกิริยาก้าวร้าวหรือทำให้เกิดอาชญากรรมเกิดขึ้น มีความเห็นอยู่ในระดับปานกลาง (3.33 ± 1.27) ด้านความพร้อมที่จะกระทำ หมายถึง ความพร้อมของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น หรือรองรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ในกรณียกเลิกบังคับใช้กฎหมายยาเสพติดเกี่ยวกับพืชกระท่อมตามพระราชบัญญัติยาเสพติด พ.ศ. 2522 ความคิดเห็นส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก ความคิดเห็นด้านประโยชน์ของการใช้พืชกระท่อม หมายถึง ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่เห็นถึงประโยชน์ หรือโอกาสในทางบวก ของการใช้พืชกระท่อมในกิจกรรมต่าง ๆ ความคิดเห็นส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก ยกเว้นหัวข้อคำถาม ท่านเชื่อว่าพืชกระท่อมจะเป็นพืชเศรษฐกิจที่จะสามารถสร้างรายได้ให้กับประเทศชาติ และหากมีผลิตภัณฑ์เพื่อส่งเสริมสุขภาพที่เกี่ยวข้องกับพืชกระท่อมท่านพร้อมจะซื้อบริโภค เพราะเห็นถึงประโยชน์ที่จะได้รับ ความคิดเห็นส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง (3.39 ± 1.05) และ (3.19 ± 1.27) ตามลำดับ ความคิดเห็นด้านโทษของการใช้พืชกระท่อม หมายถึง ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่เห็นถึงโทษ หรือโอกาสในทางลบ ของการใช้พืชกระท่อมในกิจกรรมต่าง ๆ ความคิดเห็นส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นหัวข้อคำถาม ท่านเคยทราบว่าการบริโภคกระท่อมมีผลกระทบต่อร่างกายที่ร้ายแรง ความคิดเห็นส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก (3.37 ± 0.94) และด้านความคิดเห็นต่อ ร่าง พ.ร.บ.พืชกระท่อม พ.ศ. ... หมายถึง ความเห็นด้วยของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่มีต่อร่างพระราชบัญญัติพืชกระท่อม ในกรณีต่าง ๆ ความคิดเห็นส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก

เจ้าหน้าที่ตำรวจเห็นความสำคัญของการเข้ารับการฝึกฝนอบรม เพื่อให้เกิดความเข้าใจต่อการยกเลิกบังคับใช้กฎหมายยาเสพติดเกี่ยวกับพืชกระท่อม และเห็นความสำคัญของการยกเลิกบังคับใช้กฎหมายยาเสพติดเกี่ยวกับพืชกระท่อม ซึ่งมีแนวโน้มไปในทางเดียวกันกับความเห็นส่วนใหญ่ของกลุ่มตัวอย่าง ที่เห็นด้วยกับการยกเลิกบังคับใช้กฎหมายยาเสพติดเกี่ยวกับพืชกระท่อม แต่ก็ยังมีความกังวลใจ ในกรณียกเลิกบังคับใช้กฎหมายยาเสพติดเกี่ยวกับพืชกระท่อม จะส่งผลให้มีความสับสนในการปฏิบัติงานในกรณีเกี่ยวกับกระท่อม

ส่วนใหญ่เชื่อว่าการยกเลิกบังคับใช้กฎหมายยาเสพติดเกี่ยวกับพืชกระท่อมเป็นสิ่งที่เหมาะสมในสถานการณ์ปัจจุบัน จะทำให้สังคมมีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น จะทำให้สิทธิในการ

ค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับสารที่อยู่ในพืชกระท่อม ในทางวิทยาศาสตร์มีมากขึ้น แต่ยังไม่มั่นใจว่าการบริโภคพืชกระท่อมไม่ทำให้เป็นผู้มีกิริยาก้าวร้าว หรือทำให้เกิดอาชญากรรมเกิดขึ้น

ความกระตือรือร้นที่จะศึกษาค้นคว้าหาความรู้กรณีการยกเลิกบังคับใช้กฎหมายยาเสพติดเกี่ยวกับพืชกระท่อม ของเจ้าหน้าที่ตำรวจกลุ่มตัวอย่าง มีความกระตือรือร้นที่จะเข้ารับฝึกฝนอบรม เพื่อให้เกิดความเข้าใจต่อกรณียกเลิกบังคับใช้กฎหมายยาเสพติดเกี่ยวกับพืชกระท่อม โดยหน่วยงานเริ่มมีการเตรียมพร้อมในการฝึกฝน อบรม เพื่อให้เกิดความเข้าใจต่อกรณียกเลิกบังคับใช้กฎหมายยาเสพติดเกี่ยวกับพืชกระท่อม

ส่วนใหญ่ทราบว่ากระท่อมได้เคยถูกใช้เป็นยารักษาโรค สามารถนำมาใช้ทำเป็นยาสมุนไพร รักษาโรคตามตำราแพทย์แผนโบราณได้ และเชื่อว่าการใช้พืชกระท่อมมีผลดีมากกว่าผลเสีย มีผลเสียต่อร่างกายน้อยกว่าการดื่มสุรา หรือการสูบบุหรี่ สามารถทำให้ทำงานได้นานขึ้น ช่วยลดอาการง่วงนอน และอาการอ่อนเพลีย เป็นพืชสมุนไพรที่ไม่มีอันตรายต่อร่างกาย แต่ไม่แน่ใจว่าพืชกระท่อมจะเป็นพืชเศรษฐกิจที่สามารถสร้างรายได้ให้กับประเทศชาติ และยังไม่มั่นใจในการบริโภคผลิตภัณฑ์เพื่อส่งเสริมสุขภาพที่เกี่ยวข้องกับพืชกระท่อม แต่เห็นด้วยอย่างมากว่า ถ้ารัฐบาลเปิดโอกาส และสนับสนุนให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทำการวิจัยถึงประโยชน์ของพืชกระท่อมจะเป็นประโยชน์ต่อคนในประเทศโดยรวมมากขึ้น

ความคิดเห็นด้านโทษของการใช้พืชกระท่อม เจ้าหน้าที่ตำรวจกลุ่มทดลองส่วนใหญ่เคยทราบว่าการบริโภคกระท่อมมีผลกระทบต่อร่างกายที่ร้ายแรง แต่ไม่แน่ใจที่จะเชื่อว่าการบริโภคกระท่อมเป็นต้นเหตุต่อการเกิดอุบัติเหตุร้ายแรง การเป็นต้นเหตุต่อการประทุติตัวผิดกฎหมาย หรือเกิดอาชญากรรมที่ร้ายแรง รวมถึงการบริโภคกระท่อมเป็นต้นเหตุต่อการเกิดอุบัติเหตุต่าง ๆ เช่นอุบัติเหตุด้านการขับขี่ยานพาหนะ

ส่วนใหญ่ของกลุ่มตัวอย่างเห็นว่ามีควมจำเป็นต้องมีกฎหมายเฉพาะสำหรับพืชกระท่อม โดยเฉพาะ เช่น พระราชบัญญัติพืชกระท่อม เห็นด้วยกับข้อกำหนด ร่าง พ.ร.บ.พืชกระท่อม พ.ศ. ... ว่าทุกส่วนของต้นกระท่อมสามารถจำหน่ายได้โดยไม่ผิดกฎหมาย ยกเว้นการขายผ่านระบบออนไลน์ ห้ามขายใบ น้ำ หรืออาหารที่มีส่วนผสมของพืชกระท่อมแก่บุคคลอายุต่ำกว่า 18 ปี สตรีมีครรภ์ และสตรีที่กำลังให้นมบุตร ในเชิงอุตสาหกรรม การขาย นำเข้า หรือส่งออกพืชกระท่อมต้องได้รับใบอนุญาตจากภาครัฐ การบริโภคกระท่อมขณะขับรถไม่เป็นสิ่งผิดกฎหมาย การบริโภคใบหรือน้ำกระท่อมที่ผสมกับยาเสพติดให้โทษอื่น ๆ ยังถือว่าเป็นสิ่งผิดกฎหมาย ผู้รับใบอนุญาตขาย นำเข้า และส่งออกใบกระท่อมต้องจัดให้มีป้ายระบุสถานที่ขาย นำเข้า หรือส่งออกให้ชัดเจน และต้องจัดให้มีฉลาก และเอกสารกำกับ โดยอย่างน้อยต้องระบุแหล่งที่มา คำเตือน และข้อควรระวัง การขายใบกระท่อม น้ำต้มกระท่อม ที่หอบก สวนสาธารณะ สถานศึกษา ขายโดยใช้เครื่องขาย เป็นความผิดทางกฎหมาย และการโฆษณาหรือสื่อสารการตลาดใบกระท่อม หรือน้ำต้มกระท่อมเพื่อจูงใจสาธารณชนให้บริโภค เป็นความผิดทางกฎหมาย

ในส่วนข้อเสนอแนะของเจ้าหน้าที่ตำรวจต่อกรณีการถอดพืชกระท่อมออกจากบัญชียาเสพติดประเภทที่ 5 ส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการปลดกระท่อมออกจากกฎหมายยาเสพติดประเภท 5 เพื่อนำมาบริโภค แต่ก็มีส่วนเห็นว่าไม่ควรปลดล๊อคออกจากยาเสพติด เพราะมีความกังวลว่า การปลดล๊อคทำให้เกิดปัญหาแก๊งค์ค้ายา และครอบครัวยุติธรรม ควรควบคุมการขายให้ได้มาตรฐานเพื่อไม่อันตรายต่อผู้บริโภค และเปิดให้ขายได้โดยเสรี และควรมีการส่งเสริมให้จัดการบรรยายให้ความรู้กับข้าราชการตำรวจทั้งสืบสวน และสอบสวน เจ้าหน้าที่สาธารณสุข และกรมราชทัณฑ์ ที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับยาเสพติด เพื่อเพิ่มทักษะความรู้ความเข้าใจ

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

ความรู้ทั่วไปต่อพืชกระท่อม และทัศนคติต่อการถอดพืชกระท่อมออกจากบัญชียาเสพติดประเภทที่ 5 ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ เป็นงานวิจัยที่จะช่วยให้ภาครัฐ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แนวทางในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น ที่เกี่ยวข้องกับการถอดพืชกระท่อมออกจากยาเสพติดประเภท 5 ทั้งในเชิงโครงสร้างการทำงาน และเชิงนโยบาย รวมถึงการกำหนดแนวทางในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น ทั้งด้านบวก และด้านลบ จากแนวคิด หรือทัศนคติจากผู้ปฏิบัติงานจริง จึงเป็นข้อมูลที่สำคัญ และมีประโยชน์เป็นอย่างมาก

สรุป

ปัจจัยภูมิหลังของการศึกษาปัจจัยพื้นฐาน เช่น สถานภาพ การศึกษา ชั้นยศ และการอบรม ทั้งสี่ปัจจัยส่งผลต่อความรู้ทั่วไปของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่มีต่อพืชกระท่อม ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 เพศหญิงมีค่าเฉลี่ยจำนวนข้อที่ตอบถูกของความรู้ทั่วไปต่อพืชกระท่อมมากกว่าเพศชาย ในทุกกลุ่มอายุสถานภาพ กลุ่มชั้นยศ และการเข้ารับการอบรมหลักสูตรเกี่ยวกับยาเสพติด มีค่าเฉลี่ยจำนวนข้อที่ตอบถูกของความรู้ทั่วไปต่อพืชกระท่อมใกล้เคียงกัน กลุ่มปริญญาตรี และปริญญาโท มีค่าเฉลี่ยจำนวนข้อที่ตอบถูกของความรู้ทั่วไปต่อพืชกระท่อมมากกว่า กลุ่มการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี อายุราชการมากกว่า 7 ปี มีค่าเฉลี่ยจำนวนข้อที่ตอบถูกของความรู้ทั่วไปต่อพืชกระท่อมมากที่สุด

ปัจจัยภูมิหลังของการศึกษา เช่น เพศ อายุ สถานภาพ การศึกษา ชั้นยศ อายุราชการ และการอบรม มีผลต่อทัศนคติของเจ้าหน้าที่ตำรวจต่อกรณีการถอดพืชกระท่อมออกจากบัญชียาเสพติดประเภทที่ 5 ($P < 0.05$) การศึกษา ชั้นยศ และการฝึกอบรม ส่งผลต่อความรู้สึก และการรับรู้หรือความเชื่อของเจ้าหน้าที่ตำรวจต่อกรณีการถอดพืชกระท่อมออกจากบัญชียาเสพติดประเภทที่ 5 อายุ การศึกษา ชั้นยศ อายุราชการ และการฝึกอบรม ส่งผลต่อความพร้อมของเจ้าหน้าที่ตำรวจต่อกรณีการถอดพืชกระท่อมออกจากบัญชียาเสพติดประเภทที่ 5 สถานภาพ ชั้นยศ อายุราชการ และการฝึกอบรม ส่งผลต่อความรู้ด้านประโยชน์ของพืชกระท่อมของเจ้าหน้าที่ตำรวจต่อกรณีการถอดพืชกระท่อม ออกจาก

บัญชียาเสพติดประเภทที่ 5 อายุ การศึกษา และชั้นยศ ส่งผลต่อความรู้ด้านโทษของพืชกระท่อมของเจ้าหน้าที่ตำรวจต่อกรณีการถอดพืชกระท่อมออกจากบัญชียาเสพติดประเภทที่ 5 อายุ สถานภาพ การศึกษา และชั้นยศ ส่งผลต่อความคิดเห็นต่อร่าง พ.ร.บ.พืชกระท่อมของเจ้าหน้าที่ตำรวจต่อกรณีการถอดพืชกระท่อมออกจากบัญชียาเสพติดประเภทที่ 5

ในส่วนข้อเสนอแนะของเจ้าหน้าที่ตำรวจต่อกรณีการถอดพืชกระท่อมออกจากบัญชียาเสพติดประเภทที่ 5 ส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการปลดกระท่อมออกจากกฎหมายยาเสพติดประเภท 5 เพื่อนำมาบริโภค แต่ก็มีส่วนเห็นว่าไม่ควรปลดล๊อคออกจากยาเสพติด เพราะมีความกังวลว่า การปลดล๊อคทำให้เกิดปัญหาแก๊งค์คัม และครอบครัว ควรควบคุมการขายให้ได้มาตรฐานเพื่อไม่อันตรายต่อผู้บริโภค และเปิดให้ขายได้โดยเสรี และควรมีการส่งเสริมให้จัดการบรรยายให้ความรู้แก่ข้าราชการตำรวจทั้งสิบสวน และสอบสวน เจ้าหน้าที่สาธารณสุข และกรมราชทัณฑ์ ที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับยาเสพติด เพื่อเพิ่มทักษะความรู้ความเข้าใจ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยพบว่า สถานภาพ การศึกษา ชั้นยศ และการอบรม ทั้งสี่ปัจจัยส่งผลต่อความรู้ทั่วไปของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่มีต่อพืชกระท่อม ปัจจัยภูมิหลังของการศึกษาทั้งหมด มีผลต่อทัศนคติของเจ้าหน้าที่ตำรวจต่อกรณีการถอดพืชกระท่อมออกจากบัญชียาเสพติดประเภทที่ 5 ในด้านความรู้สึก (4.06 ± 0.99 , มาก) ด้านการรับรู้หรือการเชื่อ (3.76 ± 1.02 , มาก) ด้านความพร้อมที่จะกระทำ (3.78 ± 0.86 , มาก) ด้านความคิดเห็นต่อประโยชน์ของการใช้พืชกระท่อม (3.61 ± 0.93 , มาก) ด้านความคิดเห็นต่อโทษของการใช้พืชกระท่อม (3.29 ± 1.01 , ปานกลาง) ด้านความคิดเห็นต่อร่าง พ.ร.บ.พืชกระท่อม พ.ศ. ... (3.72 ± 0.99 , มาก) ในส่วนของข้อเสนอแนะของเจ้าหน้าที่ตำรวจต่อกรณีการถอดพืชกระท่อมออกจากบัญชียาเสพติดประเภทที่ 5 ส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการปลดกระท่อมออกจากกฎหมายยาเสพติดประเภท 5 ควรควบคุมการขายให้ได้มาตรฐานเพื่อไม่อันตรายต่อผู้บริโภค เปิดให้ขายได้โดยเสรี และควรมีการส่งเสริม ให้จัดการบรรยายให้ความรู้กับผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อเพิ่มทักษะความรู้ความเข้าใจ จากผลการวิจัยดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

ความรู้ทั่วไปต่อพืชกระท่อม และทัศนคติต่อกรณีการถอดพืชกระท่อมออกจากบัญชียาเสพติดประเภทที่ 5 ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ เป็นงานวิจัยที่จะช่วยให้ภาครัฐบาล หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปใช้ประโยชน์เป็นแนวทางในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น ที่เกี่ยวข้องกับการถอดกระท่อมออกจากยาเสพติดประเภท 5

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรทำการเปลี่ยนกลุ่มตัวอย่างเป็นสาขาวิชาชีพอื่น ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง และได้รับผลกระทบจากกรณี ที่เกี่ยวข้องกับการถอดกระท่อมออกจากยาเสพติดประเภท 5

เอกสารอ้างอิง

- เครือข่ายพัฒนาวิชาการและข้อมูลสารสนเทศ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
(2562). รายงานผลการสำรวจครัวเรือนเพื่อคาดประมาณจำนวนประชากร ผู้ใช้สารเสพติดของ
ประเทศไทย ปี พ.ศ. 2562. เครือข่ายองค์การวิชาการสารสนเทศ สำนักงานคณะกรรมการ
ป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กระทรวงยุติธรรม. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: จรัสสินทวงศ์.
สยามโฆษชยพฤษ. (2538). ภูมิปัญญาของชาติ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหิดล.
สาวิตรี อัสณางค์กรชัย และ อาภา ศิริวงศ์ ณ อยุธยา. (2548). พืชกระท่อมในสังคมไทย. กรุงเทพฯ:
บางกอกบลิ๊ก.
สำนักงาน ป.ป.ส. กระทรวงยุติธรรม. (2556). รวมกฎหมายยาเสพติดพร้อมด้วยกฎกระทรวง ระเบียบ
ข้อ บังคับที่เกี่ยวข้อง. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัดบางกอกบลิ๊ก.
อัจฉรา นาคไธสง. (2545). ทักษะของพนักงานสอบสวนที่มีต่อการปฏิบัติงานของผู้ตรวจพิสูจน์
ยาเสพติด กองพิสูจน์หลักฐาน: ศึกษากรณีพนักงานสอบสวนในกองบังคับการตำรวจนครบาล
1-9 (สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
อรพินท์ นิรนาทกุล. (2557). การกำหนดความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ศึกษานโยบายทางอาญา กรณี
การเสพ และการครอบครองกัญชา (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์.
Dalton, F. E. (1968). *Personal management: Theory and Practice*. New York: The Macmillan Company.
Krech, D. & Cruthfield, R.S. (1980). *Theory and Problem of Social Psychology*. New York: Mc Graw-Hill.
Murphy, G., & Murphy, L. B. (1937). *Experimental Social Psychology*. New York: Harper and Row.

การบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

The Special Education Administration in School

under Bangkok Metropolitan Administration

สมฤดี พลละวูทิไธมทัย

Somruedee Palavutitotai

นักศึกษาลัทธิสุตรปรัชญาดุขภูิปันตติต สวริชการบริหการการศึกษ มหาวิทยาลัทธิศิลปการ

Doctoral student in Educational Administration, Silpakorn University, Thailand

E-mail: Somruedee60252929@gmail.com

Received June 1, 2022; Revised August 25, 2022; Accepted August 25, 2022

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ใช้เทคนิคการวิจัยอนาคตแบบ EDFR รวบรวมความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ 21 คน คัดเลือกแบบเจาะจงตามเกณฑ์ที่กำหนด เครื่องมือที่ใช้ คือ การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง และแบบสอบถาม สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่ามัธยฐาน ค่าฐานนิยม ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ และการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิจัยพบว่า การบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย 7 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการกำหนดนโยบายควรให้ผู้บริหารทุกระดับมีความรู้ เข้าใจเกี่ยวกับการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษ โรงเรียนทุกแห่งบริการอย่างเท่าเทียมและเสมอภาค มีส่วนงานเฉพาะการศึกษาพิเศษและกรอบอัตรากำลังครูเพียงพอ ส่งเสริมอาชีพ และจัดตั้งศูนย์การศึกษาพิเศษของกลุ่มเขต 2) ด้านการวางแผนของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร มีการวางแผนกลยุทธ์ ร่วมมือกันระหว่างโรงเรียน ครอบครัว นักสหวิชาชีพ และเครือข่ายทุกภาคส่วน 3) ด้านการบริหารงานวิชาการ มีการวิเคราะห์หลักสูตร จัดกิจกรรมตามความต้องการจำเป็นพิเศษ ครูทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล และแผนการสอนเฉพาะบุคคล นำชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพมาใช้ สนับสนุนการวิจัย ประเมินผลความก้าวหน้าเป็นรายบุคคล 4) ด้านการบริหารงานบุคคลสรรหาและคัดเลือกครูโดยร่วมมือกับสถาบันผลิตครู จัดสรรทุน และทำข้อตกลงบรรจุ การรักษาและพัฒนา ส่งเสริมความก้าวหน้าทางวิชาชีพ สร้างขวัญกำลังใจ และเน้นที่ผลการพัฒนาเด็กเป็นสำคัญ 5) ด้านการบริหารงานทั่วไปปรับปรุงสภาพแวดล้อม พัฒนาฐานข้อมูล ประชาสัมพันธ์ และจัดตั้งกองทุน 6) ด้านการบริหารงบประมาณ จัดสรรตามความจำเป็น และปฏิบัติแบบมุ่งเน้นผลงานเป็นสำคัญ และ 7) ด้าน

การจัดสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษายึดหลักทุกคนสามารถใช้ประโยชน์ร่วมกันได้

คำสำคัญ: การบริหารจัดการ; การบริหารการศึกษาพิเศษ; โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

Abstract

The article aimed to study the special education administration in school under Bangkok Metropolitan Administration. The EDFR Prospective Research technique was used to collect the opinions of 21 experts using purposive sampling. The research tools were semi-structured interviews and questionnaires. Statistics for data analysis include median, mode, interquartile range, and data analysis.

The research results found that 1) Policy determination – Administrators at all levels should have knowledge and understanding about special education administration. All schools should provide equal and equitable services. There was a special education section and a framework for adequate teacher staffing. There was career promotion and the establishment of a special education center in the district. 2) Planning of schools under Bangkok – There should be collaborative strategic planning between schools, families, interprofessionals, and networks in all sectors. 3) Academic administration includes curriculum analysis – Activities were organized according to special needs. Teachers made individual education plans and individual lesson plans. Professional learning communities had been implemented. Individual research and progress evaluation were supported. 4) Personnel management, recruitment and selection of teachers in cooperation with teacher production institutes – Funds were allocated and agreements were made to accommodate the work. There was development and promotion of professional advancement. Morale was built and the focus was on child development results. 5) General Administration – The environment had been improved. There was database development, public relations and fund establishment. 6) Budget Management – Budgets were allocated as needed and performance-oriented practices were in place. 7) Arrangement of facilities – Media, services, and other educational assistance should be organized based on design principles for everyone to share Universal Design for Learning.

Keywords: Administration; Special Education Administration; School under Bangkok Metropolitan Administration

บทนำ

การศึกษาถือเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการยกระดับคุณภาพชีวิตที่ดี สร้างโอกาสการเข้าถึง การศึกษาอย่างมีคุณภาพ และการลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ระบุว่ารัฐมีหน้าที่ในการลดความเหลื่อมล้ำและกำหนดสิทธิ เสรีภาพของปวงชนชาวไทย และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 และ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 ตามมาตรา 10 กล่าวถึง การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสารและการเรียนรู้ หรือทพพลภาพ จัดให้มีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ โดยไม่เสียค่าใช้จ่ายและให้มีสิทธิได้รับเทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความ ช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา นอกจากนี้คำนึงถึงสิทธิและหน้าที่ตามพระราชบัญญัติการจัดการศึกษา สำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2556 ให้ได้รับโอกาสทางการศึกษาอย่างเสมอภาค และเท่าเทียมตามความสามารถ ความสนใจ ความถนัดและความต้องการจำเป็นพิเศษของบุคคลนั้น รวมถึงการจัดสภาพแวดล้อมระบบสนับสนุนการเรียนการสอน พร้อมกับประสานความร่วมมือจาก ชุมชนหรือนักวิชาชีพ

จากการรายงานข้อมูลสถานการณ์ด้านคนพิการในประเทศไทย พบว่าจำนวนประชากรใน กรุงเทพมหานคร มีคนพิการที่จดทะเบียนคนพิการอยู่ในกรุงเทพมหานคร คิดเป็นร้อยละ 4.51 และมี สถานการณ์ของคนพิการจำนวนเพิ่มมากขึ้นทุกปี (กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ, 2562) กรุงเทพมหานครจึงได้จัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2560–2564) ขึ้นเพื่อกำหนดเป็นทิศทางในการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการของ หน่วยงานและเครือข่ายการบริการในพื้นที่กรุงเทพมหานครร่วมกัน

สภาพการจัดการศึกษาและการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนในสังกัด กรุงเทพมหานคร มีโรงเรียนจำนวน 437 โรง กระจายในพื้นที่ 50 สำนักงานเขต มีทั้งเด็กปกติทั่วไป และเด็กที่มีความต้องการพิเศษที่เรียนรวมกับเด็กปกติ และมีห้องการศึกษาพิเศษในโรงเรียนเดียวกัน (สำนักการศึกษา, 2554) โดยโรงเรียนไม่สามารถเลือกรับนักเรียนเข้าเรียนได้ ทั้งนี้มีเด็กที่มีความ ต้องการพิเศษทุกประเภท ทุกระดับความรุนแรง และทุกระดับชั้นเรียน แบ่งตามประเภทความพิการ ได้แก่ บกพร่องการเรียนรู้ ร้อยละ 37.22 บกพร่องทางสติปัญญา ร้อยละ 35.05 ออทิสติก ร้อยละ 13.00 บกพร่องทางอารมณ์/พฤติกรรม ร้อยละ 8.53 บกพร่องทางร่างกาย/สุขภาพ ร้อยละ 2.22 พิการ ชำช่อน ร้อยละ 1.81 บกพร่องทางการได้ยิน ร้อยละ 1.13 บกพร่องทางการพูด/ภาษา ร้อยละ 0.86 บกพร่องทางการมองเห็น ร้อยละ 0.18 ซึ่งจำนวนเด็กที่มีความต้องการพิเศษแต่ละโรงเรียนมีจำนวนไม่ เท่ากัน บางโรงเรียนมีทุกระดับชั้น หรือบางระดับชั้น และไม่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษเลย แสดงว่า การบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครหลายรูปแบบ หลายลักษณะ รวมทั้งขึ้นอยู่กับ การเข้ามารับบริการทางการศึกษาของเด็กที่มีความต้องการพิเศษในแต่ละปีอีกด้วย

ดังนั้นจึงไม่มีระเบียบและแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนในการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานคร

บทความวิจัยนี้จึงนำเสนอแนวทางการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานคร และแนวทางการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครว่า ควรไปในทิศทางใดที่เป็นประโยชน์ต่อการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษ ให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษ ได้รับโอกาสในการศึกษาอย่างเท่าเทียมและเสมอภาคกันอย่างมีคุณภาพ ซึ่งจักได้นำไปใช้เป็นแนวทาง ข้อเสนอเชิงนโยบายต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อทราบการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

สมมติฐานการวิจัย

การบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครเป็นกระบวนการบริหาร ซึ่งในแต่ละขั้นตอนมีการดำเนินการที่เป็นพหุวิธีการ

การทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษใน โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนการจัดการศึกษาพิเศษ เทคนิคการ วิจัยอนาคตแบบ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานคร กรุงเทพมหานครได้มีนโยบายสำหรับการจัดการเรียนรวม มีเป้าหมายเพื่อให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษเข้าเรียนร่วมกับนักเรียนปกติได้ และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนของสังคม ทั้งสำนักงานการศึกษา สำนักงานเขต และโรงเรียนอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน รับนักเรียนทั้งหมดโดยไม่เลือกปฏิบัติว่าเป็นเด็กปกติหรือเด็กที่มีความต้องการพิเศษ จัดการเรียนการสอนห้องเรียนปกติที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษเรียนรวมอยู่ในห้องเรียนปกติได้ และเปิดสอนการจัดการศึกษาพิเศษ (เรียนรวม) และห้องเรียนการศึกษาพิเศษเรียนรวม แต่ไม่มีระเบียบปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครที่ชัดเจน โดยมีแนวทางการจัดการศึกษาพิเศษในโรงเรียน ด้วยการนำกลยุทธ์ในการพัฒนาการเรียนรู้ของบุคคลที่มีความต้องการพิเศษ FLASH Model (ศรียา นิยมธรรม, 2555) เป็นการพัฒนางานการศึกษาพิเศษโดยเฉพาะโดยนำจิตวิทยานิยามมาเป็นตัวแปรสำคัญ การตอบสนองต่อการช่วยเหลือ Response to Intervention หรือเรียกกันว่า RtI (Doore et al., 2012) และแนวคิดการช่วยเหลือในการจัดบริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม (Early Intervention: EI) ให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มหรือมีความเสี่ยง สำหรับเด็กแรกเกิดถึงอายุ 5 ปี (ทมลา บุญญาญณ์, 2560)

ซึ่งจะต้องมีกระบวนการบริหาร ประกอบด้วย การวางแผน (Planning) การจัดการองค์กร (Organizing) การอำนวยการ (Directing) การนำ (Leading) หรือการจูงใจผู้ปฏิบัติ (Motivation) และการควบคุม (Controlling) ซึ่งมีแนวทางการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในรูปแบบต่าง ๆ ได้แก่ การบริหารจัดการเรียนร่วมโดยใช้โครงการสร้างชีวิต (SEAT Framework) (พิมพ์พรรณ เทพสุเมธานนท์, 2555) รูปแบบการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม SPISIR เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปในทิศทางเดียวกันในการพัฒนาศักยภาพคนพิการที่มีการทบทวนกฎหมาย นโยบายในการจัดการเรียนร่วมโดยคำนึงถึงกระบวนการบริหารจัดการที่ใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School Based Management: SBM) กรอบโครงสร้างชีวิต (Student, Environment, Activities, Tool: SEAR) กระบวนการบริหารคุณภาพ (Plan, Do, Check, Act: PDCA) รวมทั้งการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม นำมาวิเคราะห์และสร้างเป็นกรอบการดำเนินงาน (สมพร หวานเสร็จ, 2562) และแนวคิดการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในการสร้างความตระหนักแก่สาธารณชน การพัฒนากลไกในการบริหารจัดการหน่วยงานที่จัดการศึกษาพิเศษ การพัฒนาวิธีจัดสรรงบประมาณของหน่วยงานที่รับผิดชอบผ่านสายงานปกติ การพัฒนาครู และการพัฒนาเทคโนโลยีการศึกษาพิเศษ (ผดุง อารยะวิญญู, 2555)

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนการจัดการศึกษาพิเศษ เป็นแนวคิดในการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนให้บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ ทั้งผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการวางแผน กำหนดเป้าหมาย ดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการ การจัดการศึกษาพิเศษ มีการนิเทศ ติดตาม กำกับ ประเมินผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการ นำผลการดำเนินงานมาปรับปรุงพัฒนา และรายงานผลการดำเนินงาน (เมธี เชษฐวิสูตร, 2558) ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ด้านกระบวนการ (Process) การวางแผน (Planning) การจัดการองค์กร (Organizing) การส่งเสริมสนับสนุน (Supporting) การประสานงาน (Coordinating) การควบคุม (Controlling) และ การรายงานผล (Reporting) ด้านผลลัพธ์ (Outputs) มาตรฐานการศึกษา ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการศึกษาเรียนร่วมและการจัดกระบวนการเรียนรู้ ได้รับการดูแลช่วยเหลือ สนับสนุนด้านงบประมาณ สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาอย่างเพียงพอ และเงื่อนไขภายนอก การได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครองและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

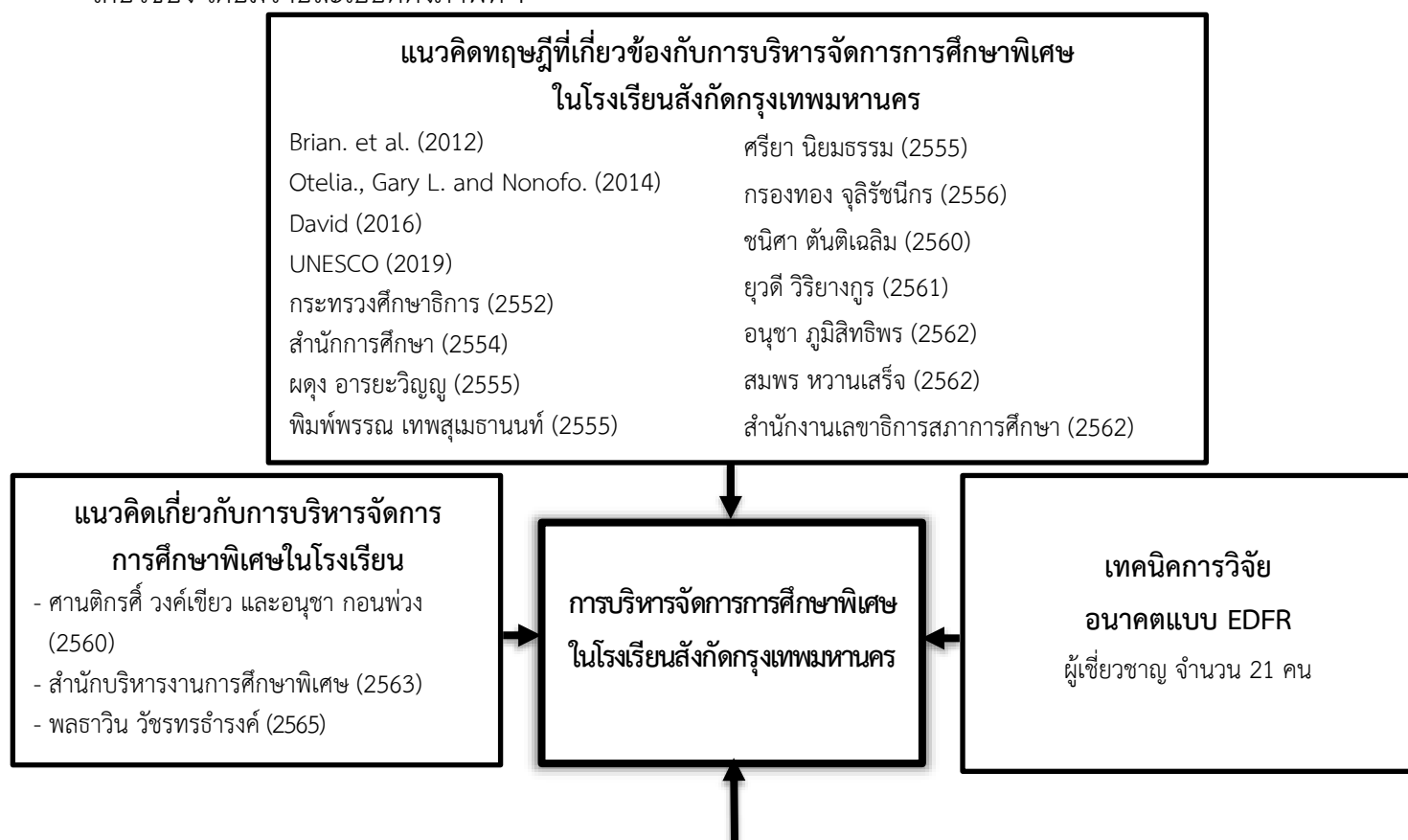
เทคนิคการวิจัยอนาคตแบบ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) เป็นเทคนิคการวิจัยอนาคตที่พัฒนารูปแบบมาจากเทคนิคการวิจัยอนาคตสองเทคนิค คือ เทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) และการวิจัย อี เอฟ อาร์ (Ethnographic Futures Research : EFR) โดยการผสมผสานทั้งสองเทคนิคให้มีความยืดหยุ่นในระเบียบวิธีวิจัยเพื่อให้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ตามปัญหาและวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่หลากหลาย มีเป้าหมายอยู่ที่การสำรวจและศึกษาแนวโน้มที่เป็นไปได้ หรือน่าจะเป็นของเรื่องที่ศึกษาให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ (จุฬพล พูลภัทรชีวิน, 2562) ทั้งที่พึงประสงค์และไม่พึงประสงค์เพื่อหาทางทำให้แนวโน้มที่พึงประสงค์เกิดขึ้น ในขณะเดียวกันก็หาทางป้องกันหรือขจัดแนวโน้มที่ไม่พึงประสงค์ให้หมดไปด้วยการเริ่มลงมือทำตั้งแต่ปัจจุบัน โดยมีขั้นตอนตั้งแต่การกำหนด

และเตรียมตัวกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ เป็นการทำ EDFR รอบที่ 1 การสัมภาษณ์มีลักษณะและขั้นตอนคล้ายกับ อี เอฟ อาร์ แต่ อี ดี เอฟ อาร์ มีความยืดหยุ่นมากกว่า จากนั้นนำมาวิเคราะห์/สังเคราะห์ข้อมูล สร้างแบบสอบถาม ส่งแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญ เป็นการทำ EDFR รอบที่ 2 รอบที่ 3 จากนั้นนำมาเขียนอนาคตภาพ

จากการทบทวนวรรณกรรมดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยได้นำแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนการจัดการศึกษาพิเศษ เทคนิคการวิจัยอนาคตแบบ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มาใช้ในการวิเคราะห์กำหนดกรอบแนวคิดเพื่อสร้างและพัฒนาเครื่องมือ จากนั้นได้เก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้เทคนิคการวิจัยอนาคตแบบ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) โดยใช้การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) และแบบสอบถาม (Questionnaire) กับกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ และแปลผลการวิจัย เพื่อทราบการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ขั้นตอนนี้ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีดำเนินการวิจัย

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร” ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดของการวิจัยจากแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษ แนวคิดตัวอย่างโรงเรียนการจัดการศึกษาพิเศษ แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษ ในโรงเรียน เทคนิคการวิจัยอนาคตแบบ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยมีรายละเอียดดังภาพที่ 1

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

- Danielle Angelina (2013)	- Udie (2021)
- Williams (2015)	- Usang (2021)
- Kendra (2016)	- รัฐณิรณช นามแก้ว (2557)
- Mwenya N. (2016)	- สุมาลี งามฤทธิ์ (2559)
- Patrice A. (2017)	- เอกชัย อ้ายม่าน (2559)
- Kevin J. (2018)	- เรื่องสิทธิ์ นามทอง (2560)
- Muhammad A., and Amina (2019)	- ภักธมัย เตียสะ (2560)
- Michael P. (2019)	- จุฑารัตน์ ใจแก้ว (2560)
- Chung-Hau, et al. (2019)	- สมจิต ไชยเชษฐ (2561)
- Christopher J., et al. (2019)	- ปกรณ์กิตติ ม่วงประสิทธิ์ (2561)
- Mudjito, and Murtadlo (2019)	- กนก ยนต์ชัย (2561)
- Shari E. (2020)	- สำนักงานเลขาธิการสภา การศึกษา (2562)
- Kartika Eva and Sugito (2021)	- อรุชา สว่างโลก (2562)
	- จิตราพร แก้วพรม (2564)

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่องการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ใช้การวิจัยเชิงอนาคตด้วยเทคนิคการวิจัยอนาคตแบบ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) มีแผนแบบการวิจัยในลักษณะการศึกษาแบบกลุ่มตัวอย่างเดียว ตรวจสอบสมการการณ์ ไม่มีการทดลอง (The One-Shot, Non-Experimental Case Study) เก็บข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 21 คน ที่ได้จากการคัดเลือกกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ โดยใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ตามเกณฑ์ที่กำหนด เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) ใช้ในการทำ EDFR รอบที่ 1 เพื่อสัมภาษณ์กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 21 คน และแบบสอบถาม (Questionnaire) ใช้ในการทำ EDFR รอบที่ 2 และรอบที่ 3 เพื่อสอบถามกลุ่มผู้เชี่ยวชาญกลุ่มเดิม ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาศึกษาแนวคิด ทฤษฎีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครมาวิเคราะห์กำหนดกรอบแนวคิดเพื่อสร้างและพัฒนาเครื่องมือ จากนั้นได้เก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้เทคนิคการวิจัยอนาคตแบบ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) โดยมีรายละเอียดของการดำเนินการ ดังนี้

การทำ EDFR รอบที่ 1 ผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 21 คน แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ประกอบด้วย กลุ่มที่ 1 ผู้บริหารระดับนโยบายของกรุงเทพมหานคร กลุ่มที่ 2 ผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร และกลุ่มที่ 3 นักวิชาการศึกษาเกี่ยวกับการจัดการศึกษาพิเศษ โดยได้จากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ตามเกณฑ์ที่กำหนด โดยใช้การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) เกี่ยวกับการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัด

กรุงเทพมหานคร เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญตอบได้ตามความคิดเห็นและประสบการณ์ของผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์และสังเคราะห์เข้าด้วยกันกับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคนอื่น

การทำ EDFR รอบที่ 2 ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญในการทำ EDFR รอบที่ 1 จำนวน 21 คน มาพัฒนาและสร้างเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ เกี่ยวกับการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยได้รับคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลในการทำ EDFR รอบที่ 2 จากผู้เชี่ยวชาญกลุ่มเดิม และนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลหาค่ามัธยฐาน (Median) ค่าฐานนิยม (Mode) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) เพื่อพิจารณาหาความเป็นไปได้และความสอดคล้องและความคิดเห็นที่เป็นเอกฉันท์ (Consensus) โดยพิจารณาค่ามัธยฐานที่มากกว่า 3.50 ขึ้นไป ค่าสัมบูรณ์ของผลต่างระหว่างมัธยฐานกับฐานนิยม มีค่าไม่เกิน 1.00 และมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์น้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.50 ของแต่ละข้อคำถาม

การทำ EDFR รอบที่ 3 หากผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นไม่สอดคล้อง ให้ดำเนินการเก็บข้อมูลในการทำ EDFR รอบที่ 3 โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญกลุ่มเดิม โดยใช้แบบสอบถามฉบับเดียวกันกับการทำ EDFR รอบที่ 2 แต่มีการเพิ่มค่ามัธยฐาน (Median) ค่าฐานนิยม (Mode) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) ของแต่ละข้อคำถามที่วิเคราะห์ได้จากการทำ EDFR รอบที่ 2 พร้อมทั้งแสดงเครื่องหมายคำตอบของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคน ที่ตอบในการทำ EDFR รอบที่ 2 ลงในแบบสอบถามสำหรับการทำ EDFR รอบที่ 3 เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนทราบความคิดเห็นของตนเอง และกลุ่มที่ตอบแบบสอบถามไว้ จากนั้นนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคน ยืนยันคำตอบเดิมหรืออาจเปลี่ยนความคิดเห็นใหม่ ถ้าหากต้องการยืนยันคำตอบเดิมแต่เป็นคำตอบที่ไม่ได้อยู่ในขอบเขตพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) ต้องให้เหตุผลประกอบ จากนั้นนำข้อมูลที่ได้ในการทำ EDFR รอบที่ 3 มาวิเคราะห์หาค่ามัธยฐาน (Median) ค่าฐานนิยม (Mode) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) ของแต่ละข้อคำถามใหม่ เพื่อวิเคราะห์และแปลผลการวิจัย เพื่อทราบการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร หากผลการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลในการทำ EDFR รอบที่ 2 ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องที่เป็นฉันทามติ (Consensus) ทุกข้อคำถาม ไม่ต้องดำเนินการทำ EDFR รอบที่ 3 ต่อไป

ผลการวิจัย

จากผลการสังเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยใช้เทคนิคการวิจัยอนาคตแบบ EDFR พบแนวโน้มความเป็นไปได้และมีความสอดคล้องกันของผู้เชี่ยวชาญอย่างเป็นฉันทามติ ผลการวิจัยพบว่าการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย 7 ด้าน ดังนี้

ด้านการกำหนดนโยบายควรให้ผู้บริหารทุกระดับของกรุงเทพมหานครมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษ โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครทุกแห่งสามารถให้บริการกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษอย่างเท่าเทียมและเสมอภาค จัดโครงสร้างองค์กรให้มีส่วนงานบริหารการศึกษาพิเศษเป็นการเฉพาะ จัดสรรกรอบอัตรากำลังครูการศึกษาพิเศษให้เหมาะสมและเพียงพอ ส่งเสริมการศึกษาเพื่ออาชีพ และจัดตั้งศูนย์การศึกษาพิเศษประจำกลุ่มเขต

ด้านการวางแผนของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครควรมีการวางแผนกลยุทธ์ กำหนดผู้รับผิดชอบให้ชัดเจน จัดเตรียมให้เด็กทุกคนสามารถเรียนรวมกัน ระดมสมองแบบรวมพลังความร่วมมือกันของโรงเรียน ครอบครัว และนักวิชาชีพ การสร้างเครือข่ายความร่วมมือทุกภาคส่วน และกำกับ ติดตาม ประเมินผลอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

ด้านการบริหารงานวิชาการมีการวิเคราะห์หลักสูตรทั่วไปและหลักสูตรเฉพาะให้สอดคล้องตามประเภทของความพิการ และจัดกิจกรรมตามความต้องการจำเป็นพิเศษ ครูจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล และแผนการสอนเฉพาะบุคคล พัฒนาการสอนด้วยชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สนับสนุนการวิจัย จัดให้นิทรรศการหรือเวทีให้แสดงความสามารถหรือผลงาน การวัดผลประเมินผล เพื่อประเมินความก้าวหน้า และการรายงานผลเป็นรายบุคคล

ด้านการบริหารงานบุคคลสรรหาและคัดเลือกครูจากการสร้างความร่วมมือกับสถาบันผลิตครูการศึกษาพิเศษ จัดสรรทุน และทำข้อตกลงบรรจุข้าราชการครู และการรักษาและพัฒนาบุคลากร ส่งเสริมความก้าวหน้าทางวิชาชีพ สร้างขวัญกำลังใจ และผลการปฏิบัติงานเน้นการพัฒนาเด็กเป็นสำคัญ

ด้านการบริหารงานทั่วไปปรับปรุงสภาพแวดล้อมโดยคำนึงถึงการเข้าถึง การใช้ประโยชน์ ความปลอดภัย การพัฒนาระบบฐานข้อมูลเด็กเป็นรายบุคคล บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา ประชาสัมพันธ์การให้บริการจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร และการจัดตั้งกองทุน

ด้านการบริหารงบประมาณจัดสรรงบประมาณ แผนการใช้งบประมาณตามความจำเป็น ลำดับความสำคัญและการปฏิบัติสู่ การบริหารจัดการการศึกษาพิเศษแบบมุ่งเน้นผลงานเป็นสำคัญ อย่างเหมาะสมและเพียงพอ และรายงานผลการดำเนินงานและประเมินผลแผนงานหรือโครงการ และ

ด้านการจัดสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษายึดหลักการออกแบบให้ทุกคนสามารถใช้ประโยชน์ร่วมกันได้ รวมถึงการสนับสนุนสื่อ บริการห้องเสริมวิชาการ และการประเมินผลและรายงานผล

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย 7 ด้าน ได้แก่ ด้านการกำหนดนโยบาย ด้านการวางแผนในโรงเรียนสังกัด

กรุงเทพมหานคร ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารงานทั่วไป ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการจัดสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ว่า การบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครเป็นกระบวนการบริหารซึ่งในแต่ละขั้นตอนมีการดำเนินการที่เป็นพหุวิธีการที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครทุกโรงเรียนในทุกสำนักงานเขตของกรุงเทพมหานครทุกแห่งสามารถรองรับและให้บริการทางการศึกษากับเด็กที่มีความต้องการพิเศษทุกประเภทโดยไม่มีข้อจำกัดหรือข้อแม้ในการรับนักเรียนเข้าเรียน และสอดคล้องตามแนวคิดทางการจัดการศึกษาพิเศษ (Children with special needs) ขององค์การสหประชาชาติ เป็นการศึกษาเพื่อปวงชน (Education for All) ที่เน้นโอกาสทางการศึกษาของเด็กทุกคนอย่างเท่าเทียมและเสมอภาคสามารถอภิปรายผลการวิจัยดังนี้

ด้านการกำหนดนโยบายเป็นสิ่งที่ต้องดำเนินการในอันดับแรกเพื่อให้ทุกภาคส่วนในโรงเรียนมีเป้าหมายที่ชัดเจนร่วมกัน ด้วยการสร้างความตระหนักและความเข้าใจการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษให้กับผู้บริหารทุกระดับของกรุงเทพมหานคร เกี่ยวกับกฎหมาย ระเบียบ แนวปฏิบัติต่าง ๆ ของการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษ สอดคล้องกับวิลส์เลียม (Kimberly, 2015) และเคนเดอร์ (Kendra, 2016) ว่าผู้บริหารที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษจะทำให้มีความมั่นใจในการจัดการศึกษาพิเศษมากขึ้น และสอดคล้องกับทอมป์สัน (Patrice, 2017) ผู้บริหารที่ได้รับประสบการณ์การบริหารจัดการการศึกษาพิเศษที่เหมาะสมจะส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครทุกแห่งสามารถให้บริการการศึกษาแก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษตามเป้าประสงค์ที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ระยะ 20 ปี ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2561-2564) และการเพิ่มโอกาสการเข้าถึงการศึกษาและไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง “No Child Left Behind” ควรเน้นที่ความสามารถของเด็กมากกว่าที่จะคำนึงถึงความพิการหรือความบกพร่อง การปรับโครงสร้างองค์กรให้มีส่วนงานบริหารการศึกษาพิเศษทั้งระดับสำนักงานการศึกษา ระดับสำนักงานเขต และระดับโรงเรียนเพื่อนำนโยบายลงสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม สอดคล้องกับ เรื่องสิทธิ นามกอง (2560) จัดให้มีการกำหนดอัตรากำลังของครูการศึกษาพิเศษให้เหมาะสมและเพียงพอกับความต้องการ ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างสำนักงานการศึกษา สำนักงานเขต และโรงเรียน เน้นการส่งเสริมการศึกษาเพื่ออาชีพและควรมีการจัดตั้งศูนย์การศึกษาพิเศษประจำกลุ่มเขต อย่างน้อยกลุ่มเขตละ 1 ศูนย์การศึกษาพิเศษเพื่อให้คำปรึกษาข้อเสนอแนะ แลกเปลี่ยนทรัพยากร อำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษากับในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครทุกแห่งได้อย่างร่วมมือรวมพลังกัน

ด้านการวางแผนของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครตั้งแต่การวิเคราะห์ SWOT Analysis เพื่อวางแผนกลยุทธ์การบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียน มากำหนดเป็นวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ของสถานศึกษาให้ครอบคลุมพัฒนาการเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ทั้งนี้จัดให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการผู้รับผิดชอบงานต่าง ๆ อย่างชัดเจน และผู้บริหารควรสร้างความตระหนักและ

ความรับผิดชอบในบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการ ซึ่งจำเป็นต้องมีการเตรียมความพร้อมของในการ
 รับเด็กทุกคนเข้าเรียนทั้งเด็กปกติและเด็กที่มีความต้องการพิเศษได้เรียนรวมกัน ควรวางแผนการ
 ประชุมเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และระดมสมองร่วมกัน สอดคล้องกับจุฑารัตน์ ใจแก้ว (2560) ควร
 มีการประชุมผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ อย่างรวมพลังความร่วมมือระหว่าง
 ผู้บริหาร ครูทั่วไป ครูการศึกษาพิเศษ พ่อ แม่ ผู้ปกครอง และนักสหวิชาชีพเพื่อพัฒนาเด็กที่มีความ
 ต้องการพิเศษแบบองค์รวมทั้งกาย ใจ สติปัญญา และสังคม รวมไปถึงการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ
 กับทุกภาคส่วน พร้อมกับการกำกับ ติดตาม และประเมินผลการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษอย่าง
 เป็นระบบและต่อเนื่อง สอดคล้องกับสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2562)
 เกี่ยวกับปัจจัยความสำเร็จในการส่งเสริมและพัฒนาผู้บริหารในการบริหารสถานศึกษาพิเศษนั้นคือการ
 วางแผนกลยุทธ์การบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียน

ด้านการบริหารงานวิชาการ ซึ่งถือเป็นหัวใจของการบริหารสถานศึกษาควรดำเนินการ
 วิเคราะห์หลักสูตรทั่วไปและหลักสูตรเฉพาะสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษให้สอดคล้องตาม
 ประเภทของความพิการ และจัดกิจกรรมตามความต้องการจำเป็นพิเศษเป็นรายบุคคล สอดคล้องกับ
 ปกรณ์กิตติ ม่วงประสิทธิ์ (2561) ว่าควรปรับหลักสูตรจากหลักสูตรปกติทั่วไป และจัดทำหลักสูตร
 เฉพาะให้พิจารณาถึงระดับความพิการและทักษะเฉพาะที่จำเป็น ครูจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะ
 บุคคล (IEP) และแผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP) ที่สอดคล้องกับแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล
 (IEP) ที่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ควรควบคู่กับการฝึก
 ประสบการณ์ชีวิตให้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ทั้งนี้ควรมีการนำชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC)
 เพื่อนำมาแลกเปลี่ยนเทคนิควิธีการสอนร่วมกัน สอดคล้องกับอรุชา สว่างโลก (2562) ว่าผู้บริหารควร
 ส่งเสริมการบริหารวิชาการด้วยการนำชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้
 ระหว่างกัน นอกจากนี้แล้วควรมีการสนับสนุนกระบวนการวิจัยเพื่อพัฒนาความก้าวหน้าให้กับเด็กที่มี
 ความต้องการพิเศษ โรงเรียนควรจัดให้มีพื้นที่ให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้แสดงความสามารถด้วย
 รูปแบบนิทรรศการหรือเวทีให้เกิดความภูมิใจและเห็นคุณค่าในตนเอง และประเมินผลเด็กที่มีความ
 ต้องการพิเศษตามแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) เพื่อประเมินความก้าวหน้าสอดคล้องกับ
 เอกชัย อ้ายม่าน (2559) ว่าครูควรจัดทำเกณฑ์การวัดผลและประเมินผลอ้างอิงจากแผนการจัดการ
 เรียนรู้รายบุคคล และรายงานผลการพัฒนาความก้าวหน้าให้ผู้ปกครองทราบเป็นรายบุคคลอย่าง
 ต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

ด้านการบริหารงานบุคคลในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครมีศักยภาพในการประสานความ
 ร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ เป็นอย่างสูงทั้งในสังกัดกรุงเทพมหานคร และหน่วยงานภายนอกสังกัด
 กรุงเทพมหานคร สอดคล้องกับสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2562) ว่าควรให้ความสำคัญตั้งแต่
 การสรรหาและคัดเลือกครูเข้ามาบรรจุเป็นข้าราชการครูกรุงเทพมหานคร จึงควรสร้างความร่วมมือกับ
 สถาบันผลิตครูการศึกษาพิเศษและจัดทำข้อตกลงการบรรจุรับราชการครูในโรงเรียนสังกัด

กรุงเทพมหานคร และการจัดสรรทุนให้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 หรือบุตรข้าราชการครูและบุคลากรศึกษาที่มีความประสงค์ศึกษาต่อในสาขาการศึกษาพิเศษ และเมื่อจบการศึกษาแล้วให้บรรจุรับราชการครู ในส่วนของการรักษาและการพัฒนาบุคลากรควรดำเนินการประชุมและอบรมเชิงปฏิบัติการครูทุกคนสามารถคัดกรองและประเมินเด็ก จัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) และแผนการสอนเฉพาะบุคคล (Individual Implementation Plan: IIP) และการศึกษาต่อ ทั้งนี้ควรดำเนินการจัดสรรเงินเพิ่มสำหรับตำแหน่งที่มีเหตุพิเศษของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ปฏิบัติหน้าที่สอนคนพิการ (พ.ค.ก.) พร้อมกับจัดสรรเงินเพิ่มให้กับครูที่ไม่มีวุฒิการศึกษาพิเศษแต่ผ่านการอบรมให้ได้รับค่าตอบแทนพิเศษ สนับสนุนการศึกษาพัฒนาสื่อนวัตกรรม เทคโนโลยี ทุนวิจัย และส่งเสริมความก้าวหน้าทางวิชาชีพและการเลื่อนวิทยฐานะ การยกย่องเชิดชูเกียรติ และควรมีการประเมินผลการปฏิบัติงานที่เน้นผลจากการพัฒนาเด็กที่มีความต้องการพิเศษเป็นสำคัญ

ด้านการบริหารงานทั่วไปควรมีการปรับปรุงสภาพแวดล้อมโดยคำนึงถึงการเข้าถึง การใช้ประโยชน์ และความปลอดภัยของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ สอดคล้องกับเอกชัย อ้ายมาน (2559) จึงควรจัดให้มีบรรยากาศในห้องเรียนและนอกห้องเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้และตอบสนองต่อความแตกต่างระหว่างบุคคล รวมถึงการจัดการให้มีการพัฒนาระบบฐานข้อมูลของเด็กที่มีความต้องการพิเศษเป็นรายบุคคล ข้อมูลบริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา เพื่อความสะดวกในการสืบค้นและการประสานงานความร่วมมือ ควรมีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลการให้บริการการศึกษากับเด็กที่มีความต้องการพิเศษของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร และการจัดตั้งกองทุน

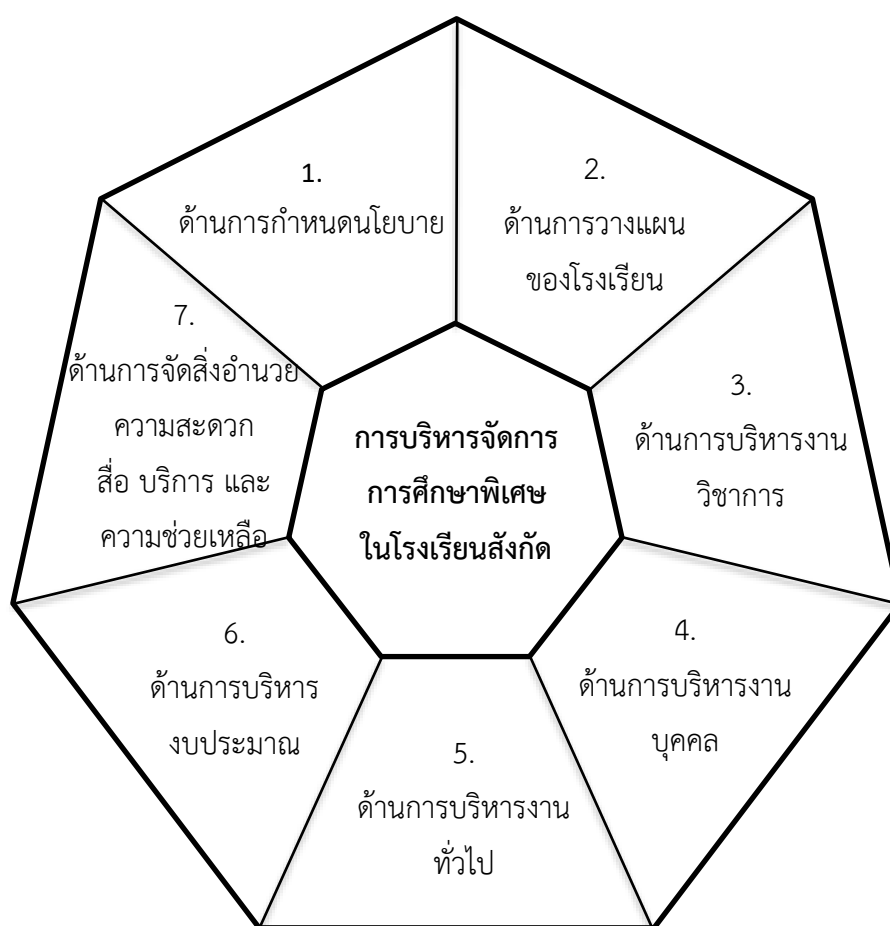
ด้านการบริหารงบประมาณควรมีการจัดสรรงบประมาณได้อย่างเหมาะสมและเพียงพอกับความต้องการจำเป็นพิเศษ และแผนการใช้งบประมาณตามความจำเป็น และการปฏิบัติสู่การบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนแบบมุ่งเน้นผลงานเป็นสำคัญ สอดคล้องกับอรุษา สว่างโลก (2562) ดังนั้นควรมีการวิเคราะห์งบประมาณให้สอดคล้องกับการดำเนินงานของการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียน และผลการปฏิบัติงานควรจัดให้มีการจัดระบบการจัดซื้อจัดจ้าง เน้นผลผลิตและผลลัพธ์ตามความจำเป็นพิเศษเป็นรายบุคคลใช้งบประมาณด้วยความโปร่งใสและตรวจสอบได้ สร้างความร่วมมือกับองค์กรภายนอก

ด้านการจัดสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา สอดคล้องกับ พิมพ์พรรณ เทพสุเมธานนท์ (2555) ดังนั้นจึงควรยึดหลักการออกแบบเครื่องใช้ต่าง ๆ โดยคำนึงถึงรูปร่างขนาด ประโยชน์ใช้สอยและความคุ้มค่าซึ่งเป็นการออกแบบการเรียนรู้เพื่อทุกคนสามารถใช้ประโยชน์ร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Universal Design for Learning : UDL) การสนับสนุนสื่อการจัดการศึกษาพิเศษให้ครูทุกคนได้เข้าถึงและใช้ประโยชน์อย่างเหมาะสมและคุ้มค่า การพัฒนาสื่อการเรียนการสอนและแหล่งเรียนรู้ ตามแผนการสอนเฉพาะบุคคล (Individual Implementation Plan : IIP) การจัดบริการห้องเสริมวิชาการ (Resource Room) ไว้บริการช่วยเหลือ

สนับสนุน และอำนวยความสะดวกแก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษ และการประเมินผลและรายงานผลการใช้สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

ผู้วิจัยได้องค์ความรู้มาจากการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปเป็นแผนภาพการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร มีข้อค้นพบสำคัญของการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร มี 7 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการกำหนดนโยบาย 2) ด้านการวางแผนของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร 3) ด้านการบริหารงานวิชาการ 4) ด้านการบริหารงานบุคคล 5) ด้านการบริหารงานทั่วไป 6) ด้านการบริหารงบประมาณ และ 7) ด้านการจัดสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา ตามภาพที่ 2 ดังนี้

ภาพที่ 2 รูปแบบการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

สรุป

การบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย 7 ด้าน ดังนี้

- 1) ด้านการกำหนดนโยบายควรให้ผู้บริหารทุกระดับของกรุงเทพมหานครมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษ โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครทุกแห่งสามารถให้บริการกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษอย่างเท่าเทียมและเสมอภาค จัดโครงสร้างองค์กรให้มีส่วนงานบริหารการศึกษาพิเศษเป็นการเฉพาะ จัดสรรกรอบอัตรากำลังครูการศึกษาพิเศษให้เหมาะสมและเพียงพอส่งเสริมการศึกษาเพื่ออาชีพ และจัดตั้งศูนย์การศึกษาพิเศษประจำกลุ่มเขต
- 2) ด้านการวางแผนของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครควรมีการวางแผนกลยุทธ์ กำหนดผู้รับผิดชอบให้ชัดเจน จัดเตรียมให้เด็กทุกคนสามารถเรียนรวมกัน ระดมสมองแบบรวมพลังความร่วมมือกันของโรงเรียน ครอบครัว และนักสหวิชาชีพ การสร้างเครือข่ายความร่วมมือทุกภาคส่วน และกำกับ ติดตาม ประเมินผลอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง
- 3) ด้านการบริหารงานวิชาการมีการวิเคราะห์หลักสูตรทั่วไปและหลักสูตรเฉพาะให้สอดคล้องตามประเภทของความพิการ และจัดกิจกรรมตามความต้องการจำเป็นพิเศษ ครูจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล และแผนการสอนเฉพาะบุคคล พัฒนาการสอนด้วยชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สนับสนุนการวิจัย จัดให้นิทรรศการหรือเวทีให้แสดงความสามารถหรือผลงานการวัดผลประเมินผลเพื่อประเมินความก้าวหน้า และการรายงานผลเป็นรายบุคคล
- 4) ด้านการบริหารงานบุคคลสรรหาและคัดเลือกครูจากการสร้างความร่วมมือกับสถาบันผลิตครูการศึกษาพิเศษ จัดสรรทุน และทำข้อตกลงบรรจุข้าราชการครู และการรักษาและพัฒนาบุคลากร ส่งเสริมความก้าวหน้าทางวิชาชีพ สร้างขวัญกำลังใจ และผลการปฏิบัติงานเน้นการพัฒนาเด็กเป็นสำคัญ
- 5) ด้านการบริหารงานทั่วไปปรับปรุงสภาพแวดล้อมโดยคำนึงถึงการเข้าถึง การใช้ประโยชน์ ความปลอดภัย การพัฒนาระบบฐานข้อมูลเด็กเป็นรายบุคคล บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา ประชาสัมพันธ์การให้บริการจัดการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร และการจัดตั้งกองทุน
- 6) ด้านการบริหารงบประมาณจัดสรรงบประมาณ แผนการใช้งบประมาณตามความจำเป็น ลำดับความสำคัญและการปฏิบัติสู่การบริหารจัดการการศึกษาพิเศษแบบมุ่งเน้นผลงานเป็นสำคัญอย่างเหมาะสมและเพียงพอ และรายงานผลการดำเนินงานและประเมินผลแผนงานหรือโครงการ และ
- 7) ด้านการจัดสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษายึดหลักการออกแบบให้ทุกคนสามารถใช้ประโยชน์ร่วมกันได้

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 ด้านการบริหารงานวิชาการ ปรับกระบวนการทัศน์ใหม่ในการพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิดเกี่ยวกับการเรียนรู้และพัฒนาคน (Early Childhood Education) และจัดการสอนแบบตอบสนองต่อความ

ช่วยเหลือ (Response to Intervention) ร่วมกับการเรียนการสอนให้เข้ากับความต้องการอย่างหลากหลาย (Differentiated Instruction) เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล

1.2 ด้านการบริหารงานบุคคล จัดเตรียมครูทุกคนให้มีความรู้ ความสามารถ และทักษะในการจัดการศึกษาพิเศษ รวมถึงสร้างความศรัทธาของครูที่มีต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษว่าเด็กทุกคนสามารถพัฒนาได้

1.3 ด้านการบริหารงานทั่วไป การปรับปรุงสภาพแวดล้อมโดยคำนึงถึงการเข้าถึง การใช้ประโยชน์ และความปลอดภัยของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ และการพัฒนาระบบฐานข้อมูล

1.4 ด้านการบริหารงบประมาณ ควรจัดสรรงบประมาณและแผนการใช้งบประมาณตามความจำเป็นพิเศษเป็นรายบุคคล และการปฏิบัติสู่การบริหารจัดการการศึกษาพิเศษ

1.5 ด้านการจัดสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษายึดหลักการออกแบบสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อที่ทุกคนเข้าถึงและใช้ประโยชน์ร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ (UDL)

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาเปรียบเทียบการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครของแต่ละกลุ่มเขต

2.2 ควรศึกษาปัจจัยในการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

2.3 ควรศึกษาแนวทางรูปแบบการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

2.4 ควรศึกษาเปรียบเทียบผลการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษระหว่างรูปแบบโรงเรียนเฉพาะทาง และรูปแบบการเรียนรวม

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ. (20 ธันวาคม 2562). รายงานข้อมูลสถานการณ์ด้านคนพิการในประเทศไทย ข้อมูลสิ้นสุด ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2562. สืบค้นเมื่อ 14 มีนาคม 2563, จาก <http://dep.go.th/uploads/Docutents/8565960f-cb64-416a-827f-643a8a34ee15รายละเอียดข้อมูลคนพิการ%20ธ.ค.62.pdf>
- จุฬารัตน์ ใจแก้ว. (2560). การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนแกนนำการเรียนรวมกลุ่มกรุงเทพมหานคร. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 15(1), 65–77.
- จุมพล พูลภัทรชีวิน. (2562). การวิจัยอนาคตแบบเดลฟายและชาติพันธุ์วรรณนา. สืบค้นเมื่อ 28 พฤศจิกายน 2562, จาก <http://ejournals.swu.ac.th/index.php/enedu/article/view/5854/5491>

- ทมลลา บุญกาญจน์. (2560). การช่วยเหลือโดยใช้กิจวัตรประจำวันเป็นฐาน ในการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม (Routines-Based Early Intervention: RBEI). *วารสารวิจัยและพัฒนาการศึกษาพิเศษ*, 6(1), 91-92.
- ปกรณกิตติ ม่วงประสิทธิ์. (2561). กระบวนการบริหารโรงเรียนที่จัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษเรียนรวม สังกัดสำนักบริหารการศึกษาพิเศษ โดยใช้โครงสร้างซีท. *วารสารบัณฑิตวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่*, 9(1), 93-113.
- ผดุง อารยะวิญญู. (2555). แนวทางการพัฒนาการศึกษาพิเศษไทย. *วารสารวิจัยและพัฒนาการศึกษาพิเศษ*, 1(1), 17-21.
- พิมพ์พรรณ เทพสุเมธานนท์. (2555) การบริหารจัดการเรียนรวมโครงสร้างซีท (SEAT) ในสถานศึกษา. *วารสารนักรบริหาร*, 32(2), 216-222.
- เมธี เชษฐวิสูตร. (2558). การบริหารการศึกษาสู่มาตรฐานการศึกษาพิเศษ โรงเรียนแกนนำจัดการเรียนรวม สำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษา จังหวัดน่าน. *วารสาร Veridian E-Journal สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 8(1), 1049-1058.
- เรืองสิทธิ์ นามทอง. (2560). การประเมินความต้องการจำเป็นในการใช้ทรัพยากรทางการบริหารเพื่อจัดการศึกษาแบบเรียนรวมของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25. *วารสารศึกษาศาสตร์ ฉบับวิจัยบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 11(4), 142-153.
- ศรียา นิยมธรรม. (2555). FLASH MODEL กลยุทธ์ในการพัฒนาการเรียนรู้ ของบุคคลที่มีความต้องการพิเศษ. กรุงเทพฯ: โอ.คิว.บุ๊คเซ็นเตอร์.
- สมพร หวานเสรีจ. (2562). การส่งเสริมสนับสนุนการจัดการเรียนรวมโดยใช้รูปแบบ SPISIR. *วารสาร Sikkhana*, 6(7), 151-162.
- สำนักการศึกษา. (2554). *การเตรียมความพร้อมการจัดการเรียนรวมในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร*. กรุงเทพฯ: หน่วยศึกษานิเทศก์.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). *การติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาเรียนรวมสำหรับเด็กพิการและเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ*. นนทบุรี: 21 เซ็นจูรี.
- อรุชา สว่างโลก. (2562). การบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนรวมตามเกณฑ์มาตรฐานการจัดการศึกษาในโรงเรียนเรียนรวมสังกัดกรุงเทพมหานคร. *วารสารการวิจัยการบริหารการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา*, 9(2), 162-171.
- เอกชัย อ้ายมาน. (2559). แนวทางการบริหารจัดการเรียนรวมสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษทางการศึกษา โรงเรียนแม่จันวิทยาคม. *วารสารครุศาสตร์วิชาการ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย*, 1(2), 40-54.
- Doore, B. et al. (2012). *Response to Intervention in Maine Status report of Implementation*. USA: Orono.

- Kendra Schneider. (2016). An Investigation of Education Leaders' Perceptions of Their Knowledge of Special Education Law. *Student Work*, (January 2016), 75–77.
- Kimberly A. W. (2015). Social Justice: Principals' Perceptions of Their Own Preparedness with Special Education Administration. ProQuest LLC.
- Patrice A. Thompson. (2017). Effective Leadership Competencies of School–Based Special Education Administrators. *Journal of Special Education Leadership*, 30(1), 31–47.

ผลของกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทาง
การเรียนรู้และความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
พระนครศรีอยุธยาเขต 1

Effect of 5 STEPs learning process on learning achievement and
scientific creativity of Prathomsuksa 5 students under the Ayutthaya
Primary Educational Service Area Office 1

รรินทร์ อุณหะ¹ และ แสน สมนึก²

Rarintorn Unha¹ and Saen Somnuk²

^{1,2}มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

^{1,2}Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University, Thailand

E-mail: ¹rarintornnew@gmail.com; ²Saensomnuk22@gmail.com

Received October 17, 2023; Revised October 25, 2023; Accepted December 12, 2023

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และ 2) เปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 ที่ได้รับการสอนด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น ก่อนเรียนและหลังเรียน รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงทดลอง โดยกลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดลาย (ทวีปัญญา) ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 15 คน ใช้วิธีคัดเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 3 ชนิด ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และ 3) แบบวัดความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าทีกรณีกลุ่มตัวอย่างไม่อิสระจากกัน (t-test Dependent samples)

ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการ

สอนด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น มีคะแนนความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น; ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาวิทยาศาสตร์; ความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์

Abstract

The purposes of this article were 1) to compare students' science achievement and 2) to compare students' scientific creativity between pre-learning and post-learning through 5 STEPs learning process of Prathomsuksa 5 students under the Ayutthaya Primary Educational Service Area Office 1. The research model was experimental research. The sample consisted of 15 students at Wat Lay (taweepunya) school in the first semester of the academic year 2022 using purposive sampling. The instruments were: 1) twenty lesson plans of 5 STEPs learning process; 2) science achievement test; and 3) scientific creativity test. Data were analyzed by using mean, standard deviation, and t-test Dependent samples.

The findings showed that: 1) The students' post-learning science achievement who learned through 5 STEPs learning process in Science and Technology subject after learning was higher than pre-learning significantly different at .05. 2) The students' post-learning scientific creativity who learned through 5 STEPs learning process after learning was higher than pre-learning significantly different at .05.

Keywords: 5 STEPs learning process; Science achievement; Scientific creativity

บทนำ

วิทยาศาสตร์มีบทบาทสำคัญยิ่งในสังคมโลกปัจจุบันและจะมีบทบาทมากขึ้นในอนาคต เพราะวิทยาศาสตร์มีความเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตประจำวัน ทุกคนจึงจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาให้รู้วิทยาศาสตร์ เพื่อที่จะมีความรู้ ความเข้าใจโลกธรรมชาติและเทคโนโลยีที่มนุษย์สร้างสรรค์ขึ้น เนื่องจากความรู้วิทยาศาสตร์เป็นพื้นฐานที่สำคัญในการพัฒนาเทคโนโลยี เครื่องมือเครื่องใช้ ตลอดจนกระบวนการและผลผลิตต่าง ๆ ที่ใช้ในการประกอบอาชีพและดำรงชีวิตประจำวัน (Institute for the Promotion of Teaching Science and Technology, 2012) ประกอบกับศตวรรษที่ 21 เป็นยุคที่โลกต้องเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ต้องมีการ

ปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ถูกผลักดันเข้าสู่ระบบการศึกษาในหลายประเทศทั่วโลก ดังนั้นทักษะที่สำคัญที่สุดในศตวรรษที่ 21 จึงเป็นทักษะของการเรียนรู้ คนยุคใหม่จึงต้องมีทักษะสูงในการเรียนรู้ ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม เพราะการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทุกด้านและทุกรูปแบบ การแก้ปัญหาจึงต้องใช้ความคิดใหม่ ๆ อย่างมาก ซึ่งจะทำให้เกิดนวัตกรรมที่เกิดจากความคิดใหม่ ๆ นั้น (Atin, 2019)

จากการศึกษาผลการทดสอบระดับชาติ (O-NET) วิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 ในปีการศึกษา 2562 2563 และ 2564 พบว่า คะแนนเฉลี่ยของนักเรียนได้ 26.69, 32.10 และ 33.46 ตามลำดับ ซึ่งคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนไม่ผ่านเกณฑ์ของการทดสอบ (ร้อยละ 50) ผลคะแนนดังกล่าวเป็นอีกสิ่งหนึ่งที่สะท้อนให้เห็นว่าการจัดการศึกษาในปัจจุบันอาจยังไม่ดีพอสำหรับการพัฒนาความรู้ความสามารถทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียน นอกจากนั้นการจัดการเรียนการสอนในปัจจุบันควรมีการพัฒนาสมรรถนะสำคัญของนักเรียนในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะความสามารถในการคิดต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่การสร้างความรู้หรือสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจได้อย่างเหมาะสม (Ministry of Education, 2017) จากความสามารถในด้านความคิด จะเห็นได้ว่าความคิดสร้างสรรค์เป็นสิ่งที่มีความสำคัญ มีคุณภาพมากกว่าความสามารถด้านอื่น ๆ และเป็นสิ่งที่ส่งเสริมความเจริญก้าวหน้าของประเทศชาติ คนในประเทศใดที่มีการนำความคิดสร้างสรรค์มาใช้ในการพัฒนาประเทศมาก ประเทศนั้นก็ยิ่งมีความเจริญก้าวหน้ามากยิ่งขึ้น (Panmanee, 2014)

กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น เป็นกระบวนการสำคัญในการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะและศักยภาพความเป็นสากล คือ เป็นบุคคลที่มีคุณภาพ มีทักษะในการค้นคว้า แสวงหาความรู้และมีความรู้พื้นฐานที่จำเป็น สามารถคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ สร้างสรรค์ สามารถสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ มีทักษะชีวิต ร่วมมือในการทำงานกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี (Office of the Basic Education Commission, 2012) กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น ประกอบด้วย 1) การระบุคำถาม 2) การแสวงหาสารสนเทศ 3) การสร้างความรู้ 4) การสื่อสาร และ 5) การตอบแทนสังคม ซึ่งเป็นกระบวนการสอนที่มีรากฐานมาจากเสาหลักแห่งการเรียนรู้ 4 ประการ ขององค์การ UNESCO จะเห็นได้ว่ากระบวนการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น เป็นกระบวนการสอนที่มีความเหมาะสมกับกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เนื่องจากขั้นตอนในการสอนมีความสอดคล้องกับกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ที่จะช่วยส่งเสริมให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหา พัฒนาด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สอดคล้องกับ Kanthiya (2016) ได้ทำการศึกษาการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์โดยใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น วิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น สูงวก่าก่อนเรียน อีกทั้งในขั้นตอนของกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น ยังเน้นให้

นักเรียนรู้จักการค้นคว้า สร้าง ประยุกต์นำเอาความรู้ที่ได้ไปใช้ได้ในอนาคต หรือสร้างสรรค์ชิ้นงานใหม่ ส่งผลให้นักเรียนพัฒนาด้านความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ สอดคล้องกับ Chuayphan (2017) ได้ทำการศึกษาผลของการใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น ที่มีต่อทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า ความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการสอนด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาผลของกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 ก่อนเรียน และหลังเรียนด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 ก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น

สมมติฐานการวิจัย

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 หลังเรียนด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น สูงกว่าก่อนเรียน
2. ความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 หลังเรียนด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น สูงกว่าก่อนเรียน

การทบทวนวรรณกรรม

1. กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น

1.1 ความหมายของกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น

Office of the Basic Education Commission (2012) กล่าวว่า กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น เป็นกระบวนการสำคัญในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะและศักยภาพ

ความเป็นสากล คือ มีทักษะในการค้นคว้า แสวงหาความรู้และมีความรู้พื้นฐานที่จำเป็น สามารถคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ สร้างสรรค์ สามารถสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ มีทักษะชีวิต ร่วมมือในการทำงานกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี

จากที่กล่าวมาสามารถสรุปได้ว่า กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น หมายถึง กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง มุ่งให้ผู้เรียนเป็นบุคคลที่มีคุณภาพ มีทักษะการคิด และสามารถเรียนรู้และสร้างความรู้ด้วยตนเองได้

1.2 ขั้นตอนการสอนของกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น

Office of the Basic Education Commission (2012) ได้กล่าวถึงกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น ไว้ดังนี้

1. การตั้งคำถาม/สมมติฐาน (Learning to Question) เป็นการฝึกให้ผู้เรียนรู้จักคิด สังเกต ตั้งคำถามอย่างมีเหตุผล และสร้างสรรค์ ซึ่งจะส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในการตั้งคำถาม

2. การสืบค้นความรู้และสารสนเทศ (Learning to Search) เป็นการฝึกแสวงหาความรู้ ข้อมูล และสารสนเทศ จากแหล่งเรียนรู้อย่างหลากหลาย เช่น ห้องสมุด อินเทอร์เน็ต หรือจากการฝึกปฏิบัติ ทดลอง เป็นต้น ซึ่งจะส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ในการแสวงหาความรู้

3. การสร้างองค์ความรู้ (Learning to Construct) เป็นการฝึกให้ผู้เรียนนำความรู้และสารสนเทศที่ได้จากการแสวงหาความรู้ มาถกแถลง อภิปราย เพื่อนำไปสู่การสรุปและสร้างองค์ความรู้

4. การสื่อสารนำเสนออย่างมีประสิทธิภาพ (Learning to Communicate) เป็นการฝึกให้ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้มาสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีทักษะในการสื่อสาร

5. การบริการสังคมและจิตสาธารณะ (Learning to Service) เป็นการนำความรู้สู่การปฏิบัติ ซึ่งผู้เรียนจะต้องเชื่อมโยงความรู้ไปสู่การทำประโยชน์ให้กับสังคมและชุมชนรอบตัวตามวิถีภาวะของผู้เรียนและจะส่งผลให้ผู้เรียนมีจิตสาธารณะและบริการสังคม

จากการศึกษาขั้นตอนการสอนแบบบันได 5 ขั้น สามารถสรุปได้ว่า การสอนแบบบันได 5 ขั้น ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. การระบุคำถาม (Learning to Question) 2. การแสวงหาสารสนเทศ (Learning to Search) 3. การสร้างความรู้ (Learning to Construct) 4. การสื่อสาร (Learning to Communicate) และ 5. การตอบแทนสังคม (Learning to Service)

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2.1 ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไว้ดังนี้

Phasiphon (2016) กล่าวว่า เป็นความสามารถอันเป็นผลมาจากประสบการณ์การเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้รับการเรียนการสอนในช่วงระยะเวลาใดเวลาหนึ่งที่ผ่านไป การวัดความรู้ความสามารถ

ทางสมองหรือสติปัญญาของบุคคลนั้นวิธีการที่ใช้กันมากและเหมาะสมที่สุดคือการสอบและเครื่องมือวัดที่ใช้สำหรับการสอบ คือ แบบสอบซึ่งเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการสอบผู้เรียน

จากที่กล่าวมาสามารถสรุปได้ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความสามารถอันเป็นผลมาจากประสบการณ์การเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้รับจากการเรียนการสอนในช่วงระยะเวลาใดเวลาหนึ่ง โดยวัดความรู้ ความเข้าใจ ความสามารถในการนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินค่า จากการทดสอบโดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2.2 องค์ประกอบของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

Ritjaroon (2016) และ Phattiyathani (2019) ได้กล่าวถึงพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัย ว่า เป็นสมรรถภาพทางด้านสมองหรือสติปัญญาของบุคคลในการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ แบ่งเป็น 6 ระดับเรียงตามลำดับขั้นตอนการเกิดพฤติกรรมจากขั้นต่ำสุดถึงขั้นสูงสุด คือความรู้ ความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์และการประเมิน

จากที่กล่าวมาสามารถสรุปได้ว่า การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการประเมินผลการเรียนรู้ด้านพุทธิพิสัย ซึ่งเป็นการวัดตามแนวคิดและทฤษฎีของบลูม (Bloom) ซึ่งประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ คือ ความรู้ความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินค่า แต่ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้สร้างแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ประเมินด้านพุทธิพิสัยตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด ในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งระดับความรู้ด้านพุทธิพิสัยสูงสุดตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง 2560) ที่นักเรียนในระดับนี้สามารถเรียนรู้ได้คือการวิเคราะห์ ดังนั้นในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยได้สร้างแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ ความรู้ความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ และการวิเคราะห์

3. ความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์

3.1 ความหมายของความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ มีผู้ให้ความหมายของความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ไว้หลายท่าน ดังนี้

Tanak (2020) กล่าวถึงความหมายของความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ว่าเป็นความสามารถทางสติปัญญาในการคิดสิ่งใหม่ ๆ และมีคุณค่าต่อตนเองและสังคมเพื่อใช้ในการคิดและแก้ปัญหาด้วยความเป็นเหตุเป็นผลโดยอยู่บนพื้นฐานของข้อมูล

จากที่กล่าวมาสามารถสรุปได้ว่า ความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์มีความหมายคล้ายคลึงกับความคิดสร้างสรรค์แบบทั่วไป แต่แตกต่างกันตรงที่ความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์จะเป็นการเกิดความคิดแปลกใหม่ สร้างสรรค์สิ่งใหม่ พัฒนาหรือปรับปรุงสิ่งเก่าโดยอาศัยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เข้ามาเป็นเครื่องมือในการค้นคว้าจนเกิดการสร้างสรรค์ความรู้ใหม่ ๆ ด้วยตนเอง โดยเกิดความคิดสร้างสรรค์ 4 ด้าน คือ ความคิดคล่องแคล่วทางวิทยาศาสตร์ ความคิดยืดหยุ่นทางวิทยาศาสตร์ ความคิดริเริ่มทางวิทยาศาสตร์ และความคิดละเอียดลออทางวิทยาศาสตร์

3.2 องค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์

Torrence (1992) ได้จำแนกองค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์ไว้เป็น 4 องค์ประกอบคือ

1. ความคิดคล่องแคล่ว (Fluency) เป็นการคิดหาคำตอบได้อย่างรวดเร็วในเวลาที่มีอย่างจำกัด

2. ความคิดยืดหยุ่น (Flexibility) เป็นการคิดหาคำตอบจากปัญหาได้อย่างหลากหลายแนวทาง มีการคิดนอกกรอบภายใต้เงื่อนไขของความเป็นไปได้

3. ความคิดริเริ่ม (Originality) เป็นลักษณะความคิดที่แตกต่างไปจากเดิมมีความแปลกใหม่ มีการตัดแปลงความคิดประยุกต์จนเกิดสิ่งใหม่ขึ้น โดยมีประโยชน์ต่อส่วนรวม

4. ความคิดละเอียดลออ (Elaboration) เป็นความสามารถในการคิดแบบถี่ถ้วน เก็บตกรายละเอียด ไม่มองข้ามจุดเล็ก ๆ ไป

จากองค์ประกอบข้างต้นสามารถนำมาประยุกต์เป็นองค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งก็มีความคล้ายคลึงกับองค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์แบบทั่วไป ซึ่งประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่

1. ความคิดคล่องแคล่วทางวิทยาศาสตร์ 2. ความคิดยืดหยุ่นทางวิทยาศาสตร์ 3. ความคิดริเริ่มทางวิทยาศาสตร์ และ 4. ความคิดละเอียดลออทางวิทยาศาสตร์

3.3 การวัดและการประเมินการคิดสร้างสรรค์

Panmanee (2014) ได้สรุปวิธีการวัดความคิดสร้างสรรค์ไว้ดังนี้

1. การสังเกต หมายถึง การสังเกตพฤติกรรมของบุคคลที่แสดงออกเชิงสร้างสรรค์โดยพฤติกรรมที่สังเกต

2. การวาดภาพ หมายถึง การให้นักเรียนได้วาดภาพในเชิงสร้างสรรค์จากสิ่งที่เรากำหนดให้โดยถ่ายทอดมาจากจินตนาการหรือความเป็นไปได้

3. รอยหยดหมึก หมายถึง การให้เด็กวัยประถมศึกษาตอบคำถามจากการหยดหมึกว่าเป็นภาพอะไรบ้าง ตอบโดยไม่จำกัดความคิดของเด็ก โดยดูจากความแปลกใหม่ ความตลก จินตนาการ ความรู้สึกรับรู้

4. การเขียนเรียงความและงานศิลปะ หมายถึง การกำหนดหัวข้อและจากนั้นให้นักเรียนนำไปเขียนเป็นเรียงความ โดยกำหนดหัวข้อที่แปลกใหม่ ชัดแย้งกับความเป็นจริง เพื่อให้นักเรียนได้เกิดความคิดสร้างสรรค์ และมีการประเมินจากงานศิลปะของนักเรียนด้วย

5. แบบทดสอบ หมายถึง การสร้างแบบทดสอบ แล้วมาให้นักเรียนได้ทดลองทำโดยแบบทดสอบนั้นต้องเป็นแบบทดสอบที่มีความเป็นมาตรฐานอาจได้ทั้งแบบที่เป็นภาพหรือเป็นข้อความเพื่อสร้างความสนใจของเด็ก

จากการศึกษาจะเห็นได้ว่าในการวัดความคิดสร้างสรรค์นั้นสามารถทำได้หลากหลายวิธี ได้แก่ การสังเกต การวาดภาพ การตอบคำถาม และการใช้แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และการ

ใช้แบบทดสอบ โดยในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกการวัดความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ด้วยแบบทดสอบแบบอัตนัย

3.4 เกณฑ์ในการตรวจให้คะแนนความคิดสร้างสรรค์

Charoenthip (1999) ได้กำหนดเกณฑ์ที่ใช้ในการตรวจข้อสอบวัดความคิดสร้างสรรค์มีรายละเอียดดังนี้

1. คะแนนความคิดคล่องแคล่ว พิจารณาจากคำตอบที่มีการคิดที่สอดคล้องกับเงื่อนไขที่ตั้งไว้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ หรือคำตอบที่ชัดเจนและตรงประเด็นมากที่สุด โดยจะนับจากปริมาณความคิด ที่ไม่ซ้ำกันในเรื่องเดียวกัน ตรวจสอบจากคำตอบที่เป็นไปตามเงื่อนไขของแบบทดสอบ โดยให้คะแนนคำตอบละ 5 คะแนน ไม่ว่าคำตอบนั้นจะซ้ำกับผู้อื่นหรือไม่

2. คะแนนความคิดยืดหยุ่น พิจารณาจากกลุ่มคำตอบของนักเรียนแต่ละคนตามวิธีคิดที่แตกต่างกัน นับจำนวนกลุ่มให้คะแนน กลุ่มคำตอบละ 5 คะแนน ไม่ว่าคำตอบนั้นจะซ้ำกับผู้อื่นหรือไม่

3. คะแนนความคิดริเริ่ม พิจารณาจากคำตอบที่แปลกใหม่แตกต่างไปจากคำตอบของผู้อื่น ซึ่งอาจเกิดจากการนำเอาความรู้เดิมมาดัดแปลงและประยุกต์ให้เกิดเป็นสิ่งใหม่ โดยการเปรียบเทียบกับเกณฑ์การให้คะแนนความคิดริเริ่ม

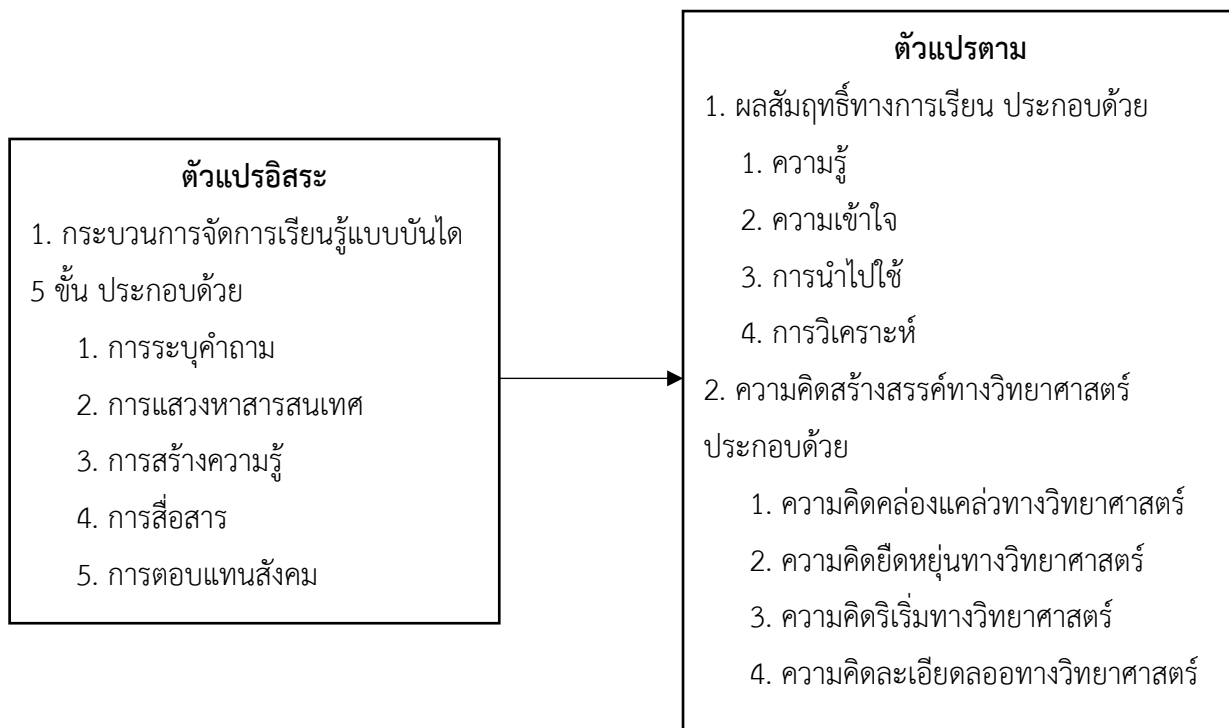
4. คะแนนความคิดละเอียดลออ พิจารณาจากจำนวนคำตอบทุกคำตอบที่นักเรียนตอบต่ำสุด 5 คะแนน ถ้าคำตอบที่นักเรียนตอบมีการอธิบายรายละเอียดเพิ่มเติมหรือเสริมความคิดเดิมและมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติให้คะแนนเพิ่มอีก 5 คะแนน

คะแนนความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนแต่ละคนหาได้จากผลบวกของคะแนนความคิดคล่องแคล่ว คะแนนความคิดยืดหยุ่น คะแนนความคิดริเริ่ม และคะแนนความคิดละเอียดลออ รวมทั้งหมด 4 ข้อ

ซึ่งผู้วิจัยได้นำแนวการให้คะแนนของ Charoenthip มาปรับปรุงประยุกต์ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เนื่องจากเป็นการให้คะแนนที่มีความเหมาะสมกับแบบวัดความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ของผู้วิจัยที่เป็นแบบอัตนัย เพราะเป็นการให้นักเรียนได้ใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการหาคำตอบอย่างเต็มความสามารถ

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องผู้วิจัยสามารถนำเสนอกรอบแนวคิดในงานวิจัยได้ดังนี้

ระเบียบวิธีการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 จำนวน 177 โรงเรียน จำนวน 201 ห้อง เป็นนักเรียน จำนวน 3,837 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดลาย (ทวีปัญญา) อำเภอนครหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 จำนวน 1 ห้อง นักเรียนจำนวน 15 คน ซึ่งใช้วิธีคัดเลือกแบบเจาะจง โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นกลุ่มทดลองที่ได้รับการสอนด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แผนการจัดการเรียนรู้กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น เรื่อง สสารและการเปลี่ยนแปลงของสสาร โดยใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดลาย (ทวีปัญญา) จำนวน 10 แผน แผนละ 2 ชั่วโมง รวมเป็น 20 ชั่วโมง โดยแผนการจัดการเรียนรู้มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.88–1.00 และมีค่าความเหมาะสมเฉลี่ย 4.62 ซึ่งมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด

2.2 แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เรื่อง สสารและการเปลี่ยนแปลงของสสาร เป็นแบบทดสอบปรนัย ชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.80–1.00 มีค่าความยากง่าย (p) อยู่ระหว่าง 0.32–0.71 ค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.25–0.75 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .83

3. แบบวัดความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ เป็นแบบทดสอบแบบอัตนัย ด้านละ 1 ข้อ รวมจำนวน 4 ข้อค่าดัชนีความสอดคล้องทุกข้อ 1.00 ซึ่งมีความเชื่อมั่นเท่ากับ .73

3. วิธีดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ทดสอบความรู้ก่อนเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 โรงเรียนวัดลาย (ทวีปัญญา) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 จำนวน 1 ห้อง นักเรียนจำนวน 15 คน โดยใช้แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง สสารและการเปลี่ยนแปลงของสสาร และแบบวัดความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งเป็นกลุ่มทดลอง

2. ดำเนินการทดลองกับกลุ่มทดลอง ในรายวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เรื่อง สสารและการเปลี่ยนแปลงของสสาร ด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น

3. เมื่อดำเนินการสอนเสร็จสิ้น ทำการทดสอบหลังเรียนกับกลุ่มทดลอง โดยใช้แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง สสารและการเปลี่ยนแปลงของสสาร และแบบวัดความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์

4. นำผลคะแนนที่ได้จากการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ก่อนและหลังเรียนด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น มาวิเคราะห์หาค่าทางสถิติต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณทำโดยวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยเลขคณิต ($\bar{x}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) จากแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ให้สอดคล้องตามวัตถุประสงค์ดังนี้

1. นำคะแนนเฉลี่ยจากแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน มาเปรียบเทียบกันเพื่อวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยที่ได้จากการทำแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้สูตร t-test แบบ dependent sample t-test

2. นำคะแนนเฉลี่ยจากแบบวัดความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ก่อนเรียนและหลังเรียน มาเปรียบเทียบกันเพื่อวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยที่ได้จากการทำแบบวัดความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ โดยใช้สูตร t-test แบบ dependent sample t-test

ผลการวิจัย

1. ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น ได้ผลดังตาราง 1

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น

การทดสอบ	คะแนน		t	Sig
	$\bar{X}$	SD		
ก่อนเรียน	13.07	4.92	7.007	.000*
หลังเรียน	19.27	3.51		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

จากตารางที่ 1 เห็นได้ว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคะแนนความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น ได้ผลดังตาราง 2

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคะแนนความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 5 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น

การทดสอบ	คะแนน		t	Sig
	$\bar{X}$	SD		
ก่อนเรียน	7.47	2.53	12.452	.000*
หลังเรียน	14.13	2.31		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

จากตาราง 2 เห็นได้ว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น มีคะแนนความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการเปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ อาจเนื่องมาจากกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ กิจกรรมเน้นให้ผู้เรียนได้ศึกษา ค้นคว้า สร้างความรู้ด้วยตนเอง อีกทั้งขั้นตอนในการจัดการเรียนรู้อย่างส่งเสริมให้ผู้เรียนมีการคิดแบบกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ จึงมีความเหมาะสมกับการใช้ในการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาวิทยาศาสตร์ สอดคล้องกับ Jitchayawanich (2020) ที่กล่าวว่ากระบวนการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้อยู่บนฐานวิธีการทางวิทยาศาสตร์ เน้นให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้โดยนำความรู้ไปสร้างสรรค์ผลงานหรือภาระงานตอบแทนสังคม จึงทำให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ Appamano (2019) พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และงานวิจัยของ Kanthiya (2016) พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น สูงกว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. ผลการเปรียบเทียบคะแนนความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ อาจเนื่องมาจากกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น เป็นกระบวนการที่เน้นให้ผู้เรียนมีอิสระในการออกแบบการศึกษาหาความรู้ สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง อีกทั้งยังมีการนำความรู้ที่ได้ไปปรับประยุกต์ใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานหรือภาระงานที่มีประโยชน์ต่อสังคม ซึ่งสามารถส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ได้ครบทุกองค์ประกอบ สอดคล้องกับ Dechakupt & Yindeesuk (2015) ที่อธิบายถึงพฤติกรรมของผู้เรียนที่ควรเกิดขึ้นในการใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น โดยมีความสอดคล้องระหว่างกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้นกับความคิดสร้างสรรค์ดังนี้ กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น ประกอบด้วย 1) การระบุคำถาม เป็นขั้นที่นักเรียนเกิดความสงสัย เกิดการคาดคะเนคำตอบหรือตั้งสมมติฐานจากการทบทวนประสบการณ์เดิมของตนเองอย่างมีเหตุผล ส่งผลให้เกิดความคิดคล่องแคล่วและยืดหยุ่น 2) การแสวงหาสารสนเทศ เป็นขั้นที่นักเรียนในกลุ่มร่วมกันพิสูจน์สมมติฐาน เพื่อหาคำตอบของคำถามสำคัญ ส่งผลให้เกิดความคิดคล่องแคล่ว ยืดหยุ่น และละเอียดลออ 3) การสร้างความรู้ เป็นขั้นที่นักเรียนจะต้องนำความรู้ที่ได้มาสื่อความหมายข้อมูลหลังจากการวิเคราะห์ข้อมูล มีการแปลความหมายข้อมูลเพื่อการสรุปผล/สร้างความรู้ด้วยตัวนักเรียนเอง ส่งผลให้เกิดความคิดยืดหยุ่น ริเริ่ม และละเอียดลออ 4) การสื่อสาร เป็นขั้นที่นักเรียนจะต้องนำเสนอความรู้ และการเรียนรู้ที่ได้จากการสร้างความรู้ด้วยตนเองหน้าชั้น

เรียน ส่งผลให้เกิดความคิดยืดหยุ่นและริเริ่ม 5) การตอบสนองสังคม ในขั้นนี้นักเรียนจะต้องมีการประยุกต์ความรู้หรือนำความรู้ไปใช้ในสถานการณ์ใหม่ นักเรียนสามารถทำกิจกรรมสร้างชิ้นงานขึ้น ส่งผลให้เกิดความคิดคล่องแคล่ว ยืดหยุ่น ริเริ่ม และละเอียดลออ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Chuayphan (2017) พบว่า ความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนที่เรียนด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น สูงกว่าการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำวิจัยไปใช้

1. ในการนำกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น ไปใช้นั้นครูผู้สอนสามารถปรับกิจกรรมในขั้นตอนต่าง ๆ ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทของนักเรียนและโรงเรียนของตนเองได้
2. การจัดการเรียนรู้ที่จะส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ได้นั้นครูจะต้องมีรู้และเข้าใจเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์เป็นอย่างดี ควรเลือกใช้เทคนิค กิจกรรมต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับความรู้ความสามารถตามช่วงอายุของนักเรียน เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนความคิดสร้างสรรค์ครบทั้ง 4 องค์ประกอบ คือ ความคิดคล่องแคล่ว ความคิดยืดหยุ่น ความคิดริเริ่ม และความคิดละเอียดลออ
3. ผู้บริหารสถานศึกษาและบุคคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาควรมีนโยบายนำกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น มาปรับประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา เนื่องจากกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น เป็นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง สอดคล้องกับการศึกษาในศตวรรษที่ 21

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น ในสาระอื่นในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี หรือในรายวิชาอื่น ๆ และในระดับชั้นอื่น
2. ควรศึกษาเปรียบเทียบกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น กับวิธีการสอนอื่น ๆ เช่น การจัดการเรียนรู้แบบสะเต็ม การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ เป็นต้น
3. ควรศึกษาผลที่ได้จากการใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น นอกเหนือจากทักษะความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ เช่น ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการคิดอย่างเป็นระบบ ทักษะชีวิตและอาชีพ ทักษะด้านสารสนเทศสื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นสำหรับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21

องค์ความรู้ใหม่จากการศึกษา

จากการวิจัยทำให้เกิดองค์ความรู้ ซึ่งเป็นกระบวนการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน ในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ ด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น ดังแผนภาพ

ภาพที่ 1 กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น

จากภาพที่ 1 แสดงถึงกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น สามารถอธิบายโดยสังเขปดังนี้

1. **การกระตุ้นคำถาม** เป็นขั้นที่ทำให้นักเรียนเกิดความสงสัย เกิดการคาดคะเนคำตอบหรือตั้งสมมติฐานจากการทบทวนประสบการณ์เดิมของตนเอง
2. **การแสวงหาสารสนเทศ** เป็นขั้นที่ทำให้นักเรียนพิสูจน์สมมติฐาน เพื่อหาคำตอบของคำถามสำคัญ
3. **การสร้างความรู้** เป็นขั้นสื่อความหมายข้อมูลหลังจากการวิเคราะห์ข้อมูล มีการแปลความหมายข้อมูลเพื่อการสรุปผล/ สร้างความรู้ด้วยตัวนักเรียนเอง และนักเรียนมีการสะท้อนความคิดกัน
4. **การสื่อสาร** เป็นขั้นที่นักเรียนนำเสนอความรู้ และการเรียนรู้ที่ได้จากการสร้างความรู้ด้วยตนเองหน้าชั้นเรียน โดยการนำเสนออาจเสนอเดี่ยวหรือทีม นำเสนอผลงานความรู้ที่ได้ด้วยหลากหลายวิธี
5. **การตอบแทนสังคม** เป็นขั้นที่นักเรียนมีการประยุกต์ความรู้หรือนำความรู้ไปใช้ในสถานการณ์ใหม่ นักเรียนสามารถทำกิจกรรมสร้างชิ้นงานขึ้น

จะเห็นได้ว่ากระบวนการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น เป็นกระบวนการที่ส่งเสริมผู้เรียนให้สามารถเรียนรู้ สร้างความรู้ด้วยตนเอง อีกทั้งขั้นตอนในการสอนอยู่บนฐานวิธีการทางวิทยาศาสตร์ เน้นให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้โดยนำความรู้ไปสร้างสรรค์ผลงานหรือภาระงานตอบแทนสังคม จึงทำให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ได้ครบทั้ง 4 องค์ประกอบ ได้แก่ ความคิดคล่องแคล่วทางวิทยาศาสตร์ ความคิดยืดหยุ่นทางวิทยาศาสตร์ ความคิดริเริ่มทางวิทยาศาสตร์ และความคิดละเอียดลออทางวิทยาศาสตร์ สอดคล้องกับแนวคิดของทอแรนซ์

สรุป

ผลการวิจัยเรื่องผลของกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 พบว่า

1. ค่าเฉลี่ยคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. ค่าเฉลี่ยคะแนนความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุปในภาพรวมของบทความเห็นได้ว่ากระบวนการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น เป็นกระบวนการจัดการเรียนการสอนแบบ Active learning รูปแบบหนึ่งที่มีความเหมาะสมกับสังคมแห่งศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นยุคที่โลกต้องเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว การศึกษาข้อมูลข่าวสารสามารถทำได้อย่างรวดเร็ว คนยุคใหม่จึงต้องมีทักษะสูงในการเรียนรู้ ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมถือเป็นทักษะที่สำคัญ กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น สามารถพัฒนาความรู้ความสามารถในด้านการคิดได้เป็นอย่างดี เนื่องจากเป็นกระบวนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนศึกษา ค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง เกิดเป็นองค์ความรู้ของตนเอง นำไปสื่อสารกับบุคคลอื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ และนำเอาความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้กับเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่จะเกิดในอนาคตต่อไป

References

- Appamano, I. (2019). *Development of academic achievement and scientific process skills of prathomsuksa 2 students using 5 – step ladder learning management*. (Master of Education). Rajabhat Maha Sarakham University.
- Atin, S. (2019). *The science and art of learning management in the 21st century*. Bangkok: KhonKaen University Printing House.

- Charoenthip, N. (1999). *Scientific Creativity: A Holistic Perspective*, Volume 1. Bangkok: Siam Over Cheese Pro Company Limited.
- Chuayphan, P. (2017). *Effects of using the 5–step learning process on scientific process skills. and scientific creativity, science learning subject group of Mathayom 3 students. Journal of Education Thaksin University*, 17(2), 163–173.
- Dechakupt, P., & Yindeesuk, P. (2015). *Learning management in the 21st century*. Bangkok: Chulalongkorn University Printing House.
- Institute for the Promotion of Teaching Science and Technology, (IPST). (2012). *Professional science teacher. Guidelines for learning Effective teaching*. Bangkok: Inter Education Supplies.
- Jitchayawanich, K. (2020). *Methods for organizing learning in the 21st century*. Bangkok: Chulalongkorn University Printing House.
- Kanthiya, P. (2016). *The Development of Analytical Thinking Skills for Science through Five Steps Learning Management of Secondary School*. *Journal of Graduate Research*, 7(2), 137–152.
- Ministry of Education. (2017). *The Basic Education Core Curriculum B.E.2551*. Bangkok: The Agriculture Co-operative Federation of Thailand Printing National.
- Office of the Basic Education Commission. (2012). *Guidelines for organizing teaching and learning in schools, international standards*. Bangkok: Agricultural Cooperative Assembly Press of Thailand.
- Panmanee, A. (2014). *Train to think. Think creatively*. Bangkok: Chulalongkorn University.
- Phasiphon, C. (2016). *Measuring and evaluating learning outcomes*. Bangkok: Chulalongkorn University Press.
- Phattiyathani, S. (2019). *Educational measurement*. Kalasin: Prasan Printing.
- Ritjaroon, P. (2016). *Principles of educational measurement and evaluation*. Bangkok: House of Curmist.
- Tanak, E. (2020). *Teaching how to think like a scientist*. Bangkok: Cyberprint Group.
- Torrence, E. P. (1992). A National Climate for Creativity and invention. *Gifted Child Today*, 5(1), 10–14.

Brand Communication and Consumers' Brand Purchase Intention in social media: Mediator Effect of Brand Image, Brand Association/Awareness, Brand Loyalty

Liwen Zhang¹ and Fuangfa Amponstira²

^{1,2}Management, Shinawatra University, Thailand

E-mail: ¹474775292@qq.com; ²fuangfa.a@siu.ac.th

Received May 11, 2022; **Revised** December 10, 2023; **Accepted** December 12, 2023

Abstract

This article mainly researched the mediating effects of brand image, brand awareness, association, and brand loyalty on brand communication and purchase intention in social network brand communication. The sample group consisted of mobile phone users who used the Xiaohongshu APP. The research used SEM and mediation test to test the hypothesis. The results showed that brand image, brand awareness, association and brand loyalty played a mediating role between brand communication and purchase intention. Research also suggested that on social media, brands could still attract consumers' attention by creating a unique image and showcasing their brand's personality. Moreover, it could be done through the connection between social media platforms and consumers so that recognition, memories and associations increased purchase preferences. Finally, brands could also build and maintain brand loyalty through social media to increase product stickiness among consumers, significantly influencing consumer purchasing decisions.

Keywords: Firm–Created Social Media Communication; User–Generated Social Media Communication; Brand Image; Brand Association/ Awareness; Brand Loyalty; Purchase Intention

Introduction

Social networks are changing the traditional way of marketing. Traditional brand communications, which used to be controlled and managed by brands and marketing managers, are gradually being replaced, and the content of communications is being reshaped by consumers. Therefore, it becomes crucial for brand managers to understand consumers' consumption behavior

on the Internet (Schivinski & Dabrowski, 2016), traditional advertising methods are no longer the only source of brand communication (Li & Bernoff 2011), in this era, brands are able to communicate directly with consumers on these social media platforms (Jamali & Khan, 2018).

The drivers of consumer attitudes in social media campaigns are always unpredictable (Jamali, M., & Khan, R. 2018), and this unpredictability is a detriment for brands to develop communication strategies (Hutter et al., 2013). The continuous increase in the types of new media has led to the continuous exploration of effective brand communication methods by enterprises. Assessing that brand communication in the new media environment, through brand image, brand awareness/association, brand loyalty, can still influence consumers' purchase intention, which can provide enterprises with the basis and direction for formulating social media brand communication strategies.

Conceptual framework and hypothesis development

1. Brand communication

The importance of brand equity is reflected in the brand's ability to provide its customers with a good experience (Keller, 1993). If a company or brand manager wants to build a strong brand equity in the market, it is very important to understand the core dimensions of brand image (Hutter et al., 2013). It is worth noting that companies increase their capital investment in brand communication because they believe that doing so can affect consumers' perceptions of brands and consumption preferences (Hauser, 2011), which is because consumers are more inclined to choose familiar brands. or products (Coates et al., 2006). In order to further the influence of brand communication on social media on consumers' purchase intention, it can be divided into two forms according to the content source of brand communication: (a) Firm–created social media communication and (b) User–generated social media communication (Godes & Mayzlin, 2009). The difference between the two is that company–created social media communications are managed by the company, while user–generated social media communications are not under the control of the company (Vanden Bergh et al., 2011).

The current research on enterprise creation mainly focuses on the research direction in word of mouth and electronic word of mouth (Chu & Kim 2011). The characteristics of word–of–mouth created by enterprises are first initiated by enterprises, but ultimately implemented by consumers (Godes & Mayzlin, 2009). As a result, many companies are now realizing that they need to focus on building a two–way connection with consumers to facilitate consumer engagement in their

activities (Li & Bernoff, 2011). In this process, marketing managers hope that they can interact with loyal consumers through social media, so as to influence consumers' perceptions of products, disseminate information, learn from and understand audiences (Godes & Mayzlin, 2009). It is worth noting that while corporate-created social media communications are increasing, this approach is still a new way of advertising (Nielsen, 2012).

On the other hand, the rapid development of the Internet and Web 2.0 has allowed consumers to become active in the process of acquiring information and purchasing (Kozinets et al. 2008), and in the process, the number of online brand communities has grown rapidly Promotes an increase in user-generated branded content (Nielsen, 2012). Today, UGC has become a tool for corporate or brand managers to gain insight into consumer behavior, needs and psychology (Christodoulides et al., 2012). In general, research on UGC has focused on the process of content creation rather than its dissemination process, conceptualizing it in a manner similar to eWOM (Kozinets et al., 2008). There is now a consensus in the literature that social media communication, UGC and eWOM are all associated with consumer self-awareness without any commercial intent and outside the company's control (Berthon et al., 2012). But brand managers can use UGC to collect and analyze consumers' thoughts in a way that keeps communication costs low compared to traditional channels (Krishnamurthy & Dou 2008). Furthermore, consumers are more likely to accept and trust UGC content, which makes this type of communication more impactful than traditional advertising (Godes & Mayzlin, 2009).

2. Purchase intention

The task of brand communication is to inform, persuade and remind consumers, directly or indirectly, of their valuable products (Aghaei et al., 2014). Therefore, brand communication is an important way for companies and their products to establish dialogue and connection with consumers (Keller, 2009). Brand communication creates consumer experience, builds consumer community and contributes to the increase of brand equity by building brand image in consumers' memory (Luo & Donthu, 2006). In this process, a high level of brand awareness and a positive brand image have specific effects on brand-related pricing, distribution, and promotions. Consumers with a high level of brand loyalty are more likely to pay a premium for a brand (Aghaei et al., 2014). Likewise, a positive image should lead to increased consumer searches (Godes & Mayzlin, 2009). Therefore, Aaker (1991) believed that consumer brand loyalty can reduce the marketing cost of enterprises, and at the same time can make the relationship between enterprises and channels more stable, thereby increasing their competitiveness. Aghaei et al., (2014) pointed out that consumers'

perceptions can increase or decrease brand loyalty. Chi et al., (2009) pointed out that customers' perception of product or brand quality will affect their trust in the brand, which in turn affects their brand attitude and purchasing behavior.

Consumers' purchase intention is regarded as a subjective tendency towards products and can be used as an important indicator for predicting consumer behavior (Kotler, 2003). Zeithaml (1988) used purchase likelihood, purchase intention, and purchase consideration as measurement items to measure purchase intention. Engel et al. (1995) proposed the most recognized consumer purchase decision model; Mowen and Minor (2001) believed that consumer decision-making is a series of processes from perceiving a problem, finding a solution, evaluating alternatives, and making a decision. Results; Engel et al. (1995) further argued that purchase intentions can be divided into unplanned purchases, partially planned purchases and fully planned purchases. Unplanned purchases can be seen as an impulse buying behavior, meaning that consumers make purchase choices on an ad hoc basis; partial planned purchases refer to the category and size of the product that consumers only decide before purchasing the product, but the brand and size of the product are not. Type is a decision made at the store; a fully planned purchase is one where the consumer has a clear purchase goal before entering the store. In addition, Kotler (2003) argues that an individual's attitude towards a brand or product, and the unpredictable environment in which they have been placed, can have an impact on purchase intention, for example, when the price is higher than expected (Dodds et al., 1991).

3. Brand image

Brand image is composed of functional and symbolic brand beliefs, it is defined as the rational or emotional perception of a specific brand by consumers (Dodds et al., 1991), to a certain extent, brand image refers to a specific product category, And unique customization for specific brand categories (Luo & Donthu, 2006). In other words, different brand image is actually the unique personality of different brands, which is an important concept of brand differentiation, which can also be called brand personality (Aaker, 1997). The personality of the brand reflected by the differentiated brand image will affect consumers' purchase intention to a certain extent. The more positive the brand personality, the higher the willingness of consumers to buy the brand (Wang & Yang, 2008). Personality in a brand, like a person's personality, is enduring because of its uniqueness (Aaker, 1996). Therefore, marketing practitioners need to be aware of the importance of establishing a clear and unambiguous brand personality (Kotler, 2003).

According to Aaker (1996), a product's packaging, price, attributes and categories, and even the socioeconomic class of a product's target population, can affect its personality. Beyond that, advertising style, logos, time-to-market, country of origin, the image of the company and its president, celebrity endorsements, sponsorships, and user image that have nothing to do with a product's role and function all have an impact on its brand personality. Keller (2013) believes that a person's behavior will affect other people's views on his personality, and the information content, communication method and promotion method of a brand in the process of communication will also affect the brand's personality image in the minds of consumers, thereby affecting the brand's relationship with the brand. customer relationship. In addition, even with the passage of time or the interference of competitors, a strong and distinct brand personality can still strengthen consumers' memory associations with the brand (Wang & Yang, 2008). In other words, consumers who do not consume or buy brands do not actually build relevant brand memories or strengthen associations (Aaker, 1996). Based on research on brand image, the following assumptions are made:

H1a: Brand image has a positive impact in the process of firm-created social media communication influencing consumers' purchase intentions;

H2a: Brand image positively influences the process of user-created social media communication influencing consumers' purchase intention;

4. Brand awareness/association

Brand awareness refers to the brand's "reputation" in the minds of consumers (Aaker, 2010). Brand awareness is the result of brand-related exposure and experience accumulated by consumers. In other words, what attracts consumers to a brand or product ultimately increases consumer awareness of its brand. Gerber et al. (2014) argue that what needs to be established before building brand awareness is a strong brand association process. Well-known brands often allow consumers to associate in many different directions and different types. This is similar to the findings of Dodds et al., (1991). Consumer perceptions of prestige brands differ from functional brands because prestige brands are more closely related to consumers' self-concept (Wang & Yang, 2008). Keller (2013) defines brand association as an information memory node associated with a brand node, which is important to both marketers and consumers. Brand associations are used by marketers to differentiate, position, and expand brands, creating positive brand attitudes and feelings; consumers can use brand associations to process, organize, and retrieve remembered brand information and help them make purchasing decisions (Aaker, 2008).

5. Brand loyalty

Research has found that brand loyalty has a huge impact on marketing costs. Attracting new customers costs more than five times the cost of maintaining loyal customers (Moorman et al., 1992), so a brand's loyal users can serve as a set of free communication channels, even more reliable than any known channel. Because these users are real, vivid examples and intuitive spokespeople. If there are influential KOLs or stars among these people, the effect will be more obvious. In particular, a highly loyal consumer base can generate predictable sales and profit streams. In other words, a brand is only valuable if it has the potential to create a loyal consumer base (Dowling, 2001).

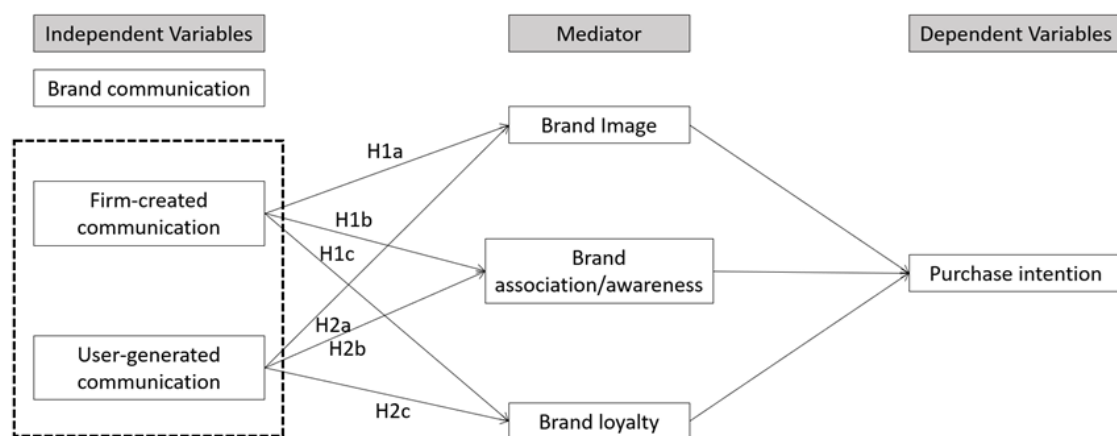

Figure 1. Conceptual Framework

Research methodology

In this research, SEM (Structural Equation Modelling) was used to assess the mediating effect of consumers' brand image, brand association/ awareness brand loyalty in the process of influencing consumers' purchase intention in social media brand communication. First of all, the survey method is used, and the sample population is consumers who use XHS (Xiaohongshu) and Florasis at the same time. In addition, according to Cochran formula confirmed that a total of 400 questionnaires were distributed throughout the process; then a snowball method is used to collect the questionnaires; finally, the collected data will be analyzed by SPSS and AMOS. data analysis.

Results and analysis

400 research papers were issued in total, and 388 valid questionnaires were recovered, with a 97% recovery rate. In order to analyze the collected data more scientifically and obtain more

accurate research hypothesis verification results, this research used SPSS to conduct reliability and validity analysis of the collected data, followed by structural equation models with mediation effects using Amos.

1. Demographic characteristics

Analysis of the collected questionnaire data that 388 respondents were mostly women (78.35%) and 21.65% were men. Among them, 3.09% were under the age of 18, and the rest were 18–25 (13.92%), 26–30 (32.99%), 31–35 (21.1%) and older than 35 (8.25%). Regarding the range of funds that the respondents can use for shopping and consumption per month, most people can use 1501–2000(CNY) (30.67%) per month, less than 1500(CNY) accounts for 24.23%, 2011–2500(CNY) accounts for 22.42%, 2501–3000(CNY) accounts for 13.14%, higher than 3000(CNY) accounts for 9.54%. It can be found that most people can use the funds for shopping every month in the range of 0–2500(CNY). Regarding the time spent on social media every day, only 4.64% had less than 1 hour, 7.22% had more than 8 hours, and the rest were distributed as 1–3 hours (31.96%), 3–5 hours (40.98%), 5–8 hours (15.21%), most people spend 1–5 hours a day on social networks.

2. Reliability and validity

This article used Cronbach's alpha and CFA analysis to test the reliability and validity of the scale. In this research, the average α of the Cronbach scale was above 0.70, and the reliability coefficient of the research data was higher than 0.8, which indicates that the data has good reliability and can be used for further analysis. After that, the CFA method was used to explore the validity of the scale. In this research, KMO, Bartlett's spherical test, common degree value, variance interpretation rate value, factor loading coefficient were performed on the data through SPSS. From the research, the common degree values for all research items are higher than 0.4, indicating that the information about the research items can be extracted effectively. In addition, the KMO value is 0.874, which is greater than 0.6, and the data can be effectively extracted. In addition, the variance explanation rate values of the six factors are 15.030%, 14.422%, 12.037%, 11.750%, 11.421%, and 8.494%, respectively, and the cumulative variance explanation rate after rotation is 73.153% > 50%. It means that the information about the research item can be extracted effectively.

3. Scale confirmatory factor analysis

Confirmatory factor analysis is used to test the convergent validity of the items within each variable. The main purpose is to test the degree of fit between the actual measurement data and the theoretical framework. Using Amos to test the model, it can be found that Factor loadings greater

than 0.7 indicates that each loading is statistically significant; composite reliability greater than 0.7 indicates high internal consistency of the facet questions; Average Variance Extracted greater than 0.5 indicates high reliability. It is suggested that the standard value should be greater than 0.5. Overall model fit indicator. When using confirmatory factor analysis validity tests, it is necessary to evaluate the fit of the model.

It can be seen from the Table1. below that CMIN/DF is 1.386, which is less than 3, GFI, AGFI, NFI, TLI, IFI, and CFI all reach the higher than 0.9, and RMSEA is 0.032, which is less than 0.08. Most of the fitting indicators are in line with general SEM research. Therefore, it can be considered that this model has a good fit.

Table 1 Model fit

Fit metrics	acceptable range	Measurements
CMIN	–	189.839
DF	–	137
CMIN/DF	<3	1.386
GFI	>0.8	0.952
AGFI	>0.8	0.934
RMSEA	<0.08	0.032
NFI	>0.9	0.946
IFI	>0.9	0.984
TLI(NNFI)	>0.9	0.980
CFI	>0.9	0.984

As can be seen from Figure 2 and Table 2 below, the standardized factor load of each item is greater than 0.5, the residuals are all positive and significant, and it is obvious that there is no violation of the estimation. The compositional reliability of FC, UG, BL, BI, BA, and PI were 0.851, 0.839, 0.813, 0.780, 0.844, and 0.832, which were all greater than 0.7, and the average variation extraction was 0.590, 0.636, 0.592, 0.642, 0.575, and 0.623, respectively; are all greater than 0.5, all meet the standard of convergent validity, and the degree of fit is also within an acceptable range, so all items are reserved for follow-up analysis.

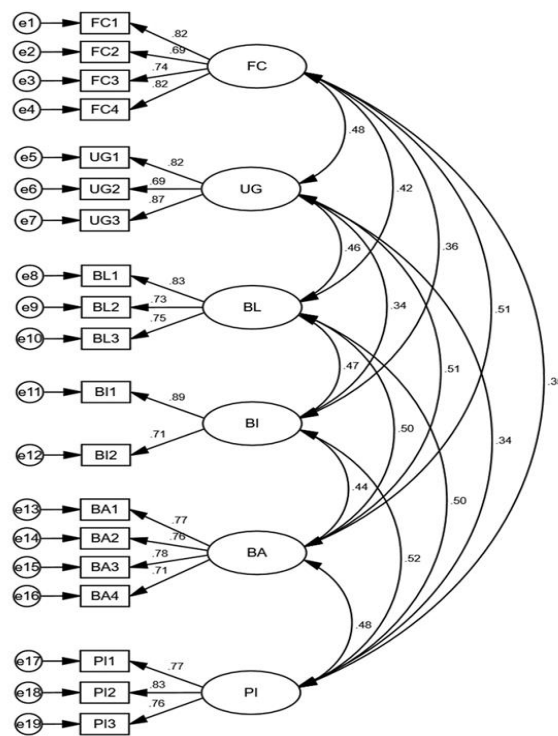

Figure 2 Confirmatory factor analysis

Table 2 Confirmatory factor analysis results

Factor	Items	Unstandarized estimates	S.E.	C.R. (t-value)	P	Standarized estimates	CR	AVE
FC	FC1	1				0.82	0.851	0.59
	FC2	0.862	0.062	13.844	***	0.686		
	FC3	0.949	0.063	15.086	***	0.738		
	FC4	1.035	0.061	16.898	***	0.82		
UG	UG1	1				0.818	0.839	0.636
	UG2	0.923	0.066	13.924	***	0.693		
	UG3	1.157	0.069	16.785	***	0.871		
BL	BL1	1				0.825	0.813	0.592
	BL2	0.983	0.071	13.79	***	0.729		
	BL3	0.887	0.063	14.132	***	0.751		
BI	BI1	1				0.885	0.78	0.642
	BI2	0.879	0.088	10.008	***	0.708		
BA	BA1	1				0.774	0.844	0.575
	BA2	1.043	0.071	14.645	***	0.762		
	BA3	1.06	0.07	15.056	***	0.784		

Factor	Items	Unstandardized estimates	S.E.	C.R. (t-value)	P	Standardized estimates	CR	AVE
	BA4	0.934	0.069	13.607	***	0.71		
PI	PI1	1				0.773	0.832	0.623
	PI2	1.05	0.07	15.066	***	0.828		
	PI3	1.11	0.078	14.296	***	0.764		

4. Correlation analysis and discriminant validity

It can be seen from Table 3 below that the correlation coefficients of FC, UG and BL are 0.353 and 0.376 respectively, and the P values all reach the current level of 0.01, indicating that there is a significant positive correlation between FC, UG and BL; The correlation coefficients of FC, UG and BI are 0.287 and 0.281 respectively, and the P values all reach the current level of 0.01, indicating that there is a significant positive correlation between FC, UG and BI; the correlation coefficients of FC, UG and BA were 0.432 and 0.433, respectively, and the P values all reached the current level of 0.01, indicating that there was a significant positive correlation between FC, UG and BA; the correlation coefficients of BL, BI, BA and PI were 0.408, 0.411, 0.405, and the P values all reached the current level of 0.01, indicating that there is a significant positive correlation between BL, BI, BA and PI.

Table 3 Correlation analysis and discriminant validity

	FC	UG	BL	BI	BA	PI
FC	0.768					
UG	.399**	0.797				
BL	.353**	.376**	0.769			
BI	.287**	.281**	.393**	0.801		
BA	.432**	.433**	.427**	.362**	0.758	
PI	.295**	.286**	.408**	.414**	.405**	0.789

** . The correlation is significant at a confidence level (two tests) of 0.01.

* . The correlation is significant at a confidence level (two tests) of 0.05.

5. Structural Equation Modeling (SEM)

In this research, several indicators were selected to evaluate the fitness of the overall model, including CMIN test, CMIN/DF ratio, GFI, AGFI, RMSEA, NNFI, IFI, and CFI. When evaluating the degree of fit between the model and the data, each factor should be considered comprehensively. When most of the indicators meet the requirements, the model can be considered to have a good

fit with the data. It can be seen from the table below that CMIN/DF is 1.689, which is less than 3 or less, GFI, AGFI, NFI, TLI, IFI, and CFI all reach the standard of 0.9 or more, and RMSEA is 0.042, which is less than 0.08. Most of the fitting indicators are in line with general SEM research. Therefore, it can be considered that this model has a good fit.

Table 4 Model fit

Fit metrics	acceptable range	Measurements
CMIN	–	239.787
DF	–	142
CMIN/DF	<3	1.689
GFI	>0.8	0.938
AGFI	>0.8	0.917
RMSEA	<0.08	0.042
NFI	>0.9	0.931
IFI	>0.9	0.971
TLI(NNFI)	>0.9	0.964
CFI	>0.9	0.970

It can be seen from Figure 3 below that the standardized coefficient of FC on BL is 0.271, and $P < 0.05$, indicating that FC has a significant positive correlation effect on BL; the standardized coefficient of UG on BL is 0.355, and $P < 0.05$, indicating that UG It has a significant positive correlation effect on BL; the normalization coefficient of FC on BI is 0.277, and $P < 0.05$, indicating that FC has a significant positive correlation effect on BI; the normalization coefficient of UG on BI is 0.223, and $P < 0.05$, It shows that UG has a significant positive correlation effect on BI; the normalization coefficient of FC on BA is 0.348, and $P < 0.05$, indicating that FC has a significant positive correlation effect on BA; the normalization coefficient of UG on BA is 0.367, and $P < 0.05$ 0.05, indicating that UG has a significant positive correlation effect on BA; the standardized coefficient of BL on PI is 0.270, and $P < 0.05$, indicating that BL has a significant positive correlation effect on PI; the standardized coefficient of BI on PI is 0.322, and $P < 0.05$, indicating that BI has a significant positive correlation effect on PI; the standardized coefficient of BA on PI is 0.239, and $P < 0.05$, indicating that BA has a significant positive correlation effect on PI.

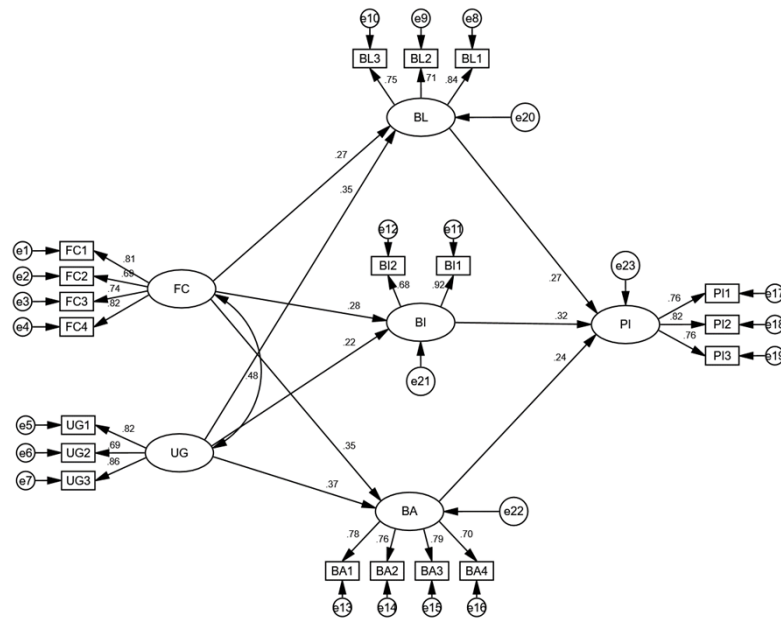

Figure 3 Structural Equation Modeling

6. Mediation effect

This article adopts the bootstrap method. Set the bootstrap sample size to 5000, and perform the mediation effect test. According to the research of Preacher Z et al., if the bootstrap confidence interval does not contain 0, the corresponding mediating effect exists.

Table 5 Mediation effect

p	Indirect Effects	Bias–Corrected		Percentile	
		95%CI		95%CI	
	value	Lower	Upper	Lower	Upper
1FC_BL_PI indirect effect	0.073	0.028	0.147	0.022	0.133
2UG_BL_PI indirect effect	0.096	0.038	0.184	0.031	0.169
3FC_BI_PI indirect effect	0.089	0.03	0.18	0.02	0.164
4UG_BI_PI indirect effect	0.072	0.01	0.172	0.005	0.161
5FC_BA_PI indirect effect	0.083	0.034	0.168	0.023	0.147
6UG_BA_PI indirect effect	0.088	0.035	0.177	0.025	0.156

From the above Table 5, it can be found that the confidence interval of the Percentile method does not include 0, indicating that the mediation effect exists, and the estimated value of the mediation effect is 0.073, 0.096, 0.089, 0.072, 0.083, 0.088 respectively. Therefore, the analysis results show that BI, BA, BL has a mediating effect in the FC and UG–PI structural model, and the hypothesis is true.

Discussion and conclusions

Research has found that brand image mediates the relationship between brand communication and purchase intention, indicating that consumers will buy familiar and well-known products (Macdonald & Sharp, 2000). In addition, brand awareness/association plays a mediating role between brand communication and purchase intention, which means that well-known brands and brands with high association are more able to influence consumers' purchase intention (Lin, 2006). Finally, brand loyalty can also play a mediating role in the process of brand communication affecting purchase intention, that is, brand loyalty represents the repurchase commitment of consumers. This means that consumers will not change brand loyalty in different situations and will still buy their favorite brands (Oliver, 1997). The findings can help companies and brand managers formulate brand communications on social media to influence consumers' purchase intentions.

Aaker (1996) believes that brand awareness refers to the strength of a brand's existence in the minds of consumers. In other words, brand awareness refers to the ability of consumers to identify or recall the brand in their product category (Pappu et al., 2005). In addition, brand association can be understood as anything related to a brand in the eyes of consumers, which can include product profiles, consumer conditions, corporate awareness, brand characteristics, signs and symbols, etc. (Aaker & Joachimsthaler, 2000). Brand awareness and brand association can be combined into a specific dimension called brand awareness/association (Yoo et al., 2000). Finally, it is worth noting that brand loyalty, as a commitment of consumers, will not lead to conversion behavior due to contextual influences within a certain range, but it still needs to be maintained (Oliver, 1997). Only when consumers always choose The potential of brand loyalty can only be realized when the brand is their first choice (Yoo & Donthu, 2001).

In the digital age, new media has affected people's consumption habits and choices, and brand communication is an important part of brand management strategies. In new media, it mainly motivates consumers to buy products by providing them with a good product experience. Companies must face this challenge to develop new brand communication strategies, because this new situation of word-of-mouth marketing is more powerful than traditional word-of-mouth marketing (Ertimur & Gilly, 2012). Therefore, it is very important to research the influence of brand communication on consumers' purchase intention in social media. With the rise of social media, it is difficult for companies to effectively establish or maintain consumers' brand loyalty and associations in social media. The drivers of consumer attitudes in social media campaigns are always unpredictable (Jamali, M., & Khan, R. 2018). This unpredictability is a disadvantage for brands to develop

communication strategies (Hutter et al., 2013). The continuous increase in the types of new media has led to the continuous exploration of effective brand communication methods by enterprises.

References

- Aaker, D. A. (2009). *Managing brand equity*. Simon and Schuster.
- Aaker, D. A. (2010). *Building strong brands*. London: Free Press.
- Aaker, D. A., & Joachimsthaler, E. (2000). The brand relationship spectrum: The key to the brand architecture challenge. *California management review*, 42(4), 8–23.
- Aghaei, M., Hayati, M., & Asadollahi, A. (2014). Effect of integrated marketing communication infrastructures on brand personality to improve the performance of the brand in Iran's chain stores. *Research Journal of Recent Sciences*, 3(5), 1–6.
- Berthon, P. R., Pitt, L. F., Plangger, K. & Shapiro, D. (2012). Marketing meets Web 2.0, social media, and creative consumers: Implications for international marketing strategy. *Business Horizons. Kelley School of Business, Indiana University*, 54(3), 275–282.
- Chi, H. K., Yeh, H. R., & Yang, Y. T. (2009). The impact of brand awareness on consumer purchase intention: The mediating effect of perceived quality and brand loyalty. *The Journal of International Management Studies*, 4(1), 135–144.
- Coates, S. L., Butler, L. T., & Berry, D. C. (2006). Implicit memory and consumer choice: the mediating role of brand familiarity. *Applied Cognitive Psychology*, 20, 1101–1116.
- Dodds, W., Monroe, K., & Grewal, D. (1991). Effects of price, brand, and store information on buyers' product evaluation. *Journal of Marketing Research*, 28, 307–319.
- Engel, J. F. Blackwell, R. D., & Miniard, P. W. (1995). *Consumer behavior* (8th ed.) New York: Dryden Press.
- Fombrun, C. J. (1996) *Reputation Realizing Value from the Corporate Image*. Boston, M.A.: Harvard Business School Press.
- Gerber, C., Terblanche–Smit, M., & Crommelin, T. (2014). Brand recognition in television advertising: The influence of brand presence and brand introduction. *Acta Commercii*, 14(1). doi. org/10.4102/ac.v14i1.182.
- Godes, D. & Mayzlin, D. (2009) Firm–Created Word–of–Mouth Communication: Evidence from a Field Test. *Marketing Science*, 28(4), 721–739.
- Hair, J. F. , Black, B. , Babin, B. , Anderson, R. E. , & Tatham, R. L. (2007). Multivariate data analysis:international edition. *Journal of Rheumatology*, 35(2), 357–358.

- Hauser, J. R. (2011). A marketing perspective on recognition-based heuristics. *Judgement and Decision Making*, 6, 396–408.
- Hutter, K., Hautz, J., Dennhardt, S., & Füller, J. (2013). The impact of user interactions in social media on brand awareness and purchase intention: the case of MINI on Facebook. *Journal of Product & Brand Management*, 22, 342–351.
- Jamali, M., & Khan, R. (2018). The impact of consumer interaction on social media on brand awareness and purchase intention! Case study of Samsung. *Journal of Marketing*, 144(1), 114–129.
- Keller, K. L. (2009). Building strong brands in a modern marketing communications environment. *Journal of marketing communications*, 15(2–3), 139–155.
- Kotler, P. (2003). *Marketing Management*. (11th ed.). New Jersey: Prentice Hall.
- Kozinets, R. V., Hemetsberger, A., & Schau, H. J. (2008). The wisdom of consumer crowds: Collective innovation in the age of networked marketing. *Journal of macromarketing*, 28(4), 339–354.
- Li, C., Bernoff, J., & Groot, M. (2011). *Groundswell*. Boston, Mass: Harvard Press.
- Luo, X., & N. Donthu. (2006). Marketing's credibility: A longitudinal study of marketing communication productivity (MCP) and shareholder value. *Journal of Marketing*, 70, 70–91.
- Macdonald, E. K., & Sharp, B. M. (2000). Brand awareness effects on consumer decision making for a common, repeat purchase product: A replication. *Journal of Business Research*, 48, 5–15.
- Mangold, W. G. & Faulds, D. J. (2009). Social media: The new hybrid element of the promotion mix. *Business Horizons*, 52(4), 357–365.
- Mowen, J. C., & Minor, M. (2001). *Consumer behavior: A framework* (2nd ed.). Upper Saddle River, New Jersey: Prentice–Hall.
- Muntinga, D. G., Moorman, M. & Smit, E. G. (2011). Introducing COBRAs: Exploring motivations for brandrelated social media use. *International Journal of Advertising*, 30(1), 13–46.
- Oliver, R. L. (1997). *A Behavioral Perspective on the Consumer*. New York: McGraw Hill.
- Pappu, R., Quester, P. G., & Cooksey, R. W. (2005). Consumer-based brand equity: improving the measurement—empirical evidence. *Journal of Product & Brand Management*, 14(3), 143–154.

ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการทางภูมิศาสตร์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียนและเจตคติต่อการเรียนวิชาภูมิศาสตร์ของนักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 3

Effects of Learning Management Using Geographic Process of
Ninth Grade Students' Learning Achievements And Attitudes Towards
Learning In Geography Subject

อานันท์ เจริญสุข

Anan Jaroensook

มหาวิทยาลัยศิลปากร

Silpakorn University, Thailand

E-mail: ananjaroensook17@gmail.com

Received June 15, 2022; Revised December 26, 2023; Accepted December 27, 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการทางภูมิศาสตร์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อการเรียนวิชาภูมิศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยเป็นการวิจัยเชิงทดลอง โดยมีวัตถุประสงค์ในการวิจัยเพื่อ 1) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภูมิศาสตร์ทวีปอเมริกาใต้ก่อนและหลังเรียนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้กระบวนการทางภูมิศาสตร์ 2) ศึกษาเจตคติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนวิชาภูมิศาสตร์โดยใช้กระบวนการทางภูมิศาสตร์ สำหรับเครื่องมือที่นำมาใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการทางภูมิศาสตร์ จำนวน 3 หน่วยการเรียนรู้ รวม 15 คาบเรียน 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภูมิศาสตร์ก่อนและหลังเรียน และ 3) แบบวัดเจตคติที่มีผลต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการทางภูมิศาสตร์ โดยนำไปใช้ทดลองกับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 44 คน ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) ที่ใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและสถิติทดสอบทีแบบไม่เป็นอิสระต่อกัน ผลการวิจัยพบว่า ดังนี้ 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภูมิศาสตร์ของชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการทางภูมิศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่

ระดับ .05 2) เจตคติต่อการเรียนวิชาภูมิศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการทางภูมิศาสตร์หลังเรียนมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงมาก ซึ่งกล่าวโดยสรุปได้ว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการทางภูมิศาสตร์ประกอบด้วยขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน โดยแต่ละขั้นตอนมีความสัมพันธ์กัน ซึ่งการจัดการเรียนรู้แต่ละครั้งมีลักษณะความสัมพันธ์กันเป็นวงจรการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง โดยอาศัยระยะเวลาหนึ่งจึงส่งเสริมให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจทางภูมิศาสตร์ได้จนนำไปสู่การเกิดเจตคติที่ดีต่อการเรียนวิชาภูมิศาสตร์มากขึ้น

คำสำคัญ: กระบวนการทางภูมิศาสตร์; เจตคติต่อการเรียนวิชาภูมิศาสตร์; ภูมิศาสตร์ทวีปอเมริกาใต้

Abstract

This research investigated the effects of learning management using geographic process that influenced the learning achievements and attitudes towards learning in geography subject of ninth grade students. It was experimental research. The research objectives were 1) to compare the pre-test and post-test achievements of students in the geography of South America in ninth grade using the geography process and 2) to study the attitude of ninth grade students towards the geography lesson using the geography process. The research tools include: 1) learning plan using geography processes, 3 learning units, totaling 15 class periods 2) pre-test and post-test academic achievement test for geography subjects, and 3) attitude measurement that affected learning management using geographic processes. In this case, it would be tested with a sample of 44 ninth grade students in the first semester of the 2021 academic year using simple random sampling in the classroom as the random unit. Statistics for data analysis were mean, standard deviation, and t-test independence. The research results found that: 1) The learning achievement in geography of ninth grade students who received learning using the post-test geography process was higher than the pre-test with statistical significance at the .05 level. 2) The attitude towards learning geography of ninth grade students who were taught using the post-test geography process was at a very high level. In summary, learning management using geographic processes consisted of a 5-step learning management process. Each step was related to each other. Each learning arrangement relied on a continuous cycle of practice over a period of time, thus promoting students' knowledge and understanding of geography and leading to a more positive attitude towards studying geography.

Keywords: Geographic process; Attitude towards Learning in Geography Subject; Southern American Geography

บทนำ

ความเจริญก้าวหน้าในกระแสโลกาภิวัตน์ทำให้เกิดการพัฒนาด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ อีกทั้งความก้าวหน้าด้านต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ทำให้ความคิดของปัจเจกบุคคลมีความแตกต่างกัน ไม่ว่าจะเป็นทัศนคติ แนวคิด ความเชื่อต่าง ๆ ของมนุษย์ จึงกล่าวได้ว่า กระแสโลกาภิวัตน์มีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตและวิถีวัฒนธรรมของมนุษย์ ในฐานะผู้สอนจึงจำเป็นต้องเตรียมเยาวชนให้พร้อมกับการดำรงชีวิตในยุคปัจจุบัน เพื่อจะได้สามารถปรับตัวให้ทันต่อสถานการณ์โลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว นอกจากนี้การศึกษาค้นคว้าข้อมูลทิศทางและกรอบยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560–2564) ซึ่งเกิดในช่วงเวลาของการปฏิรูปประเทศ โดยจัดทำบนพื้นฐานของกรอบยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2560–2579) ซึ่งเป็นแผนหลักของการพัฒนาประเทศและเป้าหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืน รวมทั้งการปรับโครงสร้างประเทศไปสู่ประเทศไทย 4.0 (กรอบยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12: 2560–2564)

อย่างไรก็ตามการเรียนวิชาภูมิศาสตร์ให้ประสบผลสำเร็จนั้น เจตคติก็นับเป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่งที่นักเรียนควรได้รับการส่งเสริมให้เกิดขึ้นเมื่อได้เรียนวิชาภูมิศาสตร์ เพราะเจตคติเป็นสิ่งที่มียิทธิพลต่อพฤติกรรมการแสดงออกต่อสิ่งแวดล้อมหรือสิ่งเร้าซึ่งอาจเป็นไปได้ทั้ง คน วัตถุ สิ่งของหรือความคิด (Ideas) ซึ่งเจตคติอาจเป็นทั้งเชิงบวกหรือเชิงลบก็ได้ หากบุคคลมีเจตคติเชิงบวกต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งก็จะมีพฤติกรรมที่แสดงออกต่อสิ่งนั้น แต่หากมีเจตคติเชิงลบก็จะหลีกเลี่ยงการแสดงออกต่อสิ่งนั้น (สุรางค์ โค้วตระกูล, 2559) นอกจากนี้อม งามนิสัย (2559) และเมธอรินทร์ วรรณรัตน์ (2562) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเจตคติ พบว่า นักเรียนมีเจตคติเชิงลบต่อวิชาภูมิศาสตร์ โดยมองว่าเป็นวิชาที่เน้นท่องจำเนื้อหาเพื่อนำไปสอบเพียงอย่างเดียว ซึ่งแสดงถึงการมีเจตคติเชิงลบต่อการเรียนวิชาภูมิศาสตร์ล้วนเป็นปัญหาสำคัญอย่างหนึ่งที่ทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภูมิศาสตร์ที่ต่ำ ซึ่งหากนักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการจัดการเรียนรู้วิชาภูมิศาสตร์ก็จะมีพฤติกรรมการแสดงออกที่ดีต่อกิจกรรมการเรียนรู้ แต่หากมีเจตคติไม่ดีต่อการจัดการเรียนรู้วิชาภูมิศาสตร์ก็อาจจะหลีกเลี่ยงในการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียน ไม่สนใจเรียน ดังนั้นเจตคติที่ดีจึงมีความสำคัญอย่างมากที่จะช่วยทำให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการทางภูมิศาสตร์

จากปัญหาที่กล่าวมาข้างต้นเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้วิชาภูมิศาสตร์และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจึงจำเป็นต้องแสวงหาแนวทางในการแก้ไข เพื่อให้ผู้วิจัยได้พัฒนาตนเองและจัดการเรียนวิชาภูมิศาสตร์ให้สอดคล้องกับการปรับปรุงหลักสูตรสาระภูมิศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง 2560) เพื่อเป็นประโยชน์ต่อนักเรียนที่จะได้รับความรู้ที่ทันสมัยและเรียนรู้วิชาภูมิศาสตร์ให้เข้าใจอย่างลึกซึ้งผ่านการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการทางภูมิศาสตร์ โดยผู้วิจัยมุ่งหวังให้นักเรียนได้ฝึกคิดวิเคราะห์เกี่ยวกับปรากฏการณ์ทางภูมิศาสตร์ด้วยการใช้ทักษะทางภูมิศาสตร์ที่หลากหลาย อีกทั้งให้นักเรียนได้มีความสนุกสนานกับการเรียนรู้ที่เกิดจากความเข้าใจจนนำไปสู่การมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนวิชาภูมิศาสตร์

ต่อไปในอนาคต ตลอดจนนำองค์ความรู้ไปประยุกต์ใช้ต่อการเรียนรู้เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์อย่างสูงสุดในสาขาวิชาเกี่ยวข้องจนสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันหรือที่เรียกว่า มีความสามารถทางภูมิศาสตร์ จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงทำการศึกษาผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการทางภูมิศาสตร์ที่มีต่อ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อการเรียนวิชาภูมิศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภูมิศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังเรียน ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการทางภูมิศาสตร์
2. เพื่อศึกษาเจตคติต่อการเรียนวิชาภูมิศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการทางภูมิศาสตร์

สมมติฐานการวิจัย

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภูมิศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการทางภูมิศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
2. เจตคติต่อการเรียนวิชาภูมิศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการทางภูมิศาสตร์อยู่ในระดับสูง

การทบทวนวรรณกรรม

การจัดการเรียนรู้วิชาภูมิศาสตร์มุ่งเน้นให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะทางกายภาพ ภัยพิบัติ ลักษณะกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคมในภูมิภาคต่าง ๆ ของโลก ความร่วมมือด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมระหว่างประเทศ เพื่อเตรียมพร้อมกับการรับมือภัยพิบัติ และการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน ซึ่งผู้วิจัยใช้กระบวนการทางภูมิศาสตร์ในการจัดการเรียนรู้ที่มีขั้นตอนอย่างเป็นระบบ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การตั้งคำถามเชิงภูมิศาสตร์ การตั้งคำถามจะต้องเป็นคำถามที่มีความเป็นไปได้ในการค้นหาคำตอบ นำมาสู่การตั้งสมมติฐานของคำตอบ 2) การเก็บรวบรวมข้อมูล นักเรียนจะต้องรวบรวมข้อมูลจากการอ่านและแปลข้อมูลจากการสอบถาม การออกภาคสนาม 3) การจัดการข้อมูล นักเรียนต้องจัดการและนำเสนอด้วยวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้ง่ายต่อการวิเคราะห์ข้อมูล จะต้องจัดกลุ่มให้อยู่ในรูปแบบแผนภาพ แผนผัง แผนที่และกราฟ ทำให้เห็นภาพที่สรุปที่ชัดเจนในการจัดการข้อมูลนั้น 4) การวิเคราะห์ข้อมูล เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลจากแหล่งข้อมูล เช่น ความสัมพันธ์ทางพื้นที่ ตาราง กราฟ และ 5) การสรุปเพื่อหาคำตอบ การสรุปคำตอบจากข้อมูลที่ถูกระบุรวบรวมข้อมูล การจัดการข้อมูลและการวิเคราะห์อย่างเป็นขั้นตอน ด้วยการนำเสนอ อภิปราย

นอกจากนี้เจตคติต่อการเรียนวิชาภูมิศาสตร์ นับเป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่งที่นักเรียนควรได้รับการส่งเสริมให้เกิดเมื่อเรียนวิชาภูมิศาสตร์ เนื่องจากเจตคติมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมสนองตอบต่อสิ่งแวดล้อมหรือสิ่งเร้า หากนักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนวิชาภูมิศาสตร์ก็จะมีพฤติกรรมที่ตอบสนองกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการทางภูมิศาสตร์ แต่หากมีเจตคติไม่ดีอาจจะหลีกเลี่ยงการตอบสนองต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการทางภูมิศาสตร์ ดังนั้นเจตคติจึงมีความสำคัญที่จะช่วยทำให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการทางภูมิศาสตร์

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการทางภูมิศาสตร์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อการเรียนวิชาภูมิศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผู้วิจัยสามารถวางแผนออกจะกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยได้ ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูลในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/6 โรงเรียนอัสสัมชัญธนบุรี เลขที่ 92 ถนนอัสสัมชัญ แขวงบางไผ่ เขตบางแค กรุงเทพมหานคร สังกัดมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย จำนวน 1 ห้องเรียน มีนักเรียนจำนวน 44 คน รวม 5 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 คาบเรียน รวมทั้งสิ้น 15 คาบเรียน ซึ่งมีการดำเนินการทดลองตามขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นตอนการทดลอง

1.1) ผู้วิจัยดำเนินการสร้างเครื่องมือ ดังนี้ 1) แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการทางภูมิศาสตร์ 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภูมิศาสตร์ทวีปอเมริกาใต้ 3) แบบวัดเจตคติต่อการเรียนวิชาภูมิศาสตร์

1.2) ผู้วิจัยชี้แจงและอธิบายการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการทางภูมิศาสตร์มาใช้ในกิจกรรมการเรียนรู้ ตลอดจนบทบาทและหน้าที่ของนักเรียนในการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้

2. ขั้นตอนการทดลอง

2.1) ผู้วิจัยให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบก่อนเรียน (Pre-Test) โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภูมิศาสตร์ทวีปอเมริกาใต้และแบบวัดเจตคติต่อการเรียนวิชาภูมิศาสตร์

2.2) ผู้วิจัยดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามแผนรายคาบโดยใช้กระบวนการทางภูมิศาสตร์ ที่สร้างไว้ 5 แผนการจัดการเรียนรู้และเริ่มดำเนินการทดลองในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 รวม 5 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 คาบเรียน รวมทั้งสิ้น 15 คาบเรียน

2.3) ผู้วิจัยให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบหลังเรียน (Post-Test) โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภูมิศาสตร์ทวีปอเมริกาใต้และแบบวัดเจตคติต่อการเรียนวิชาภูมิศาสตร์

3. ขั้นตอนหลังการทดลอง

ผู้วิจัยเปรียบเทียบผลการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภูมิศาสตร์ทวีปอเมริกาใต้และเจตคติต่อการเรียนวิชาภูมิศาสตร์ก่อนและหลังเรียน เพื่อตรวจสอบว่าหลังจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการทางภูมิศาสตร์ สามารถพัฒนาให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ตลอดจนความสามารถทางภูมิศาสตร์ เรื่อง ภูมิศาสตร์ทวีปอเมริกาใต้สูงกว่าก่อนเรียนหรือไม่และเจตคติของนักเรียนที่มีต่อการใช้กระบวนการทางภูมิศาสตร์อยู่ในระดับใด จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ สรุปผลและอภิปรายผลการวิจัยตามลำดับ

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยมีรายละเอียดขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภูมิศาสตร์ทวีปอเมริกาใต้ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการทางภูมิศาสตร์

ผลจากการใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ภูมิศาสตร์ทวีปอเมริกาใต้ โดยใช้กระบวนการทางภูมิศาสตร์เป็นแบบทดสอบก่อนและหลังเรียน เป็นแบบปรนัยจำนวน 30 ข้อ และแบบอัตนัย 1 ข้อ มีคะแนนรวม 40 คะแนน โดยผลของการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภูมิศาสตร์ทวีปอเมริกาใต้ก่อนและหลังเรียนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้กระบวนการทางภูมิศาสตร์ โดยมีรายละเอียดตามตารางที่ 19 ดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภูมิศาสตร์ทวีปอเมริกาใต้ก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้กระบวนการทางภูมิศาสตร์

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	จำนวนนักเรียน	คะแนนเต็ม	ค่าเฉลี่ย (M)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)	t	p
ทดสอบก่อนเรียน	44	40	19.45	4.89	11.27	.000*
ทดสอบหลังเรียน	44	40	26.97	4.65		

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน เรื่อง ภูมิศาสตร์ทวีปอเมริกาใต้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้กระบวนการทางภูมิศาสตร์หลังเรียนมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t = 11.27$, $p = .000^*$) ซึ่งคะแนนเฉลี่ย (M) หลังเรียน เท่ากับ 26.97 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ 4.65 สูงกว่าคะแนนเฉลี่ย (M) ก่อนเรียน เท่ากับ 19.45 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ 4.89 เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาเจตคติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนวิชาภูมิศาสตร์ทวีปอเมริกาใต้โดยใช้กระบวนการทางภูมิศาสตร์

ผลจากการศึกษาเจตคติของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการทางภูมิศาสตร์ โดยมีรายละเอียดดังตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 2 ผลการศึกษาเจตคติที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการทางภูมิศาสตร์

รายการประเมิน	ค่าเฉลี่ย (M)	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน (SD)	ระดับ เจตคติ	ลำดับที่
ด้านความรู้ ความเข้าใจ				
1. นักเรียนเข้าใจปรากฏการณ์ทางพื้นที่ที่เกิดจากธรรมชาติและมนุษย์	4.52	0.51	สูงมาก	5
2. นักเรียนใช้ความรู้ทางภูมิศาสตร์ในการอธิบายเหตุผลทางภูมิศาสตร์ผ่านกระบวนการเชื่อมโยงปฏิสัมพันธ์ระหว่างธรรมชาติกับมนุษย์	4.61	0.54	สูงมาก	4
3. นักเรียนวิเคราะห์สาเหตุและผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและมนุษย์สร้างขึ้น	4.66	0.48	สูงมาก	3
4. นักเรียนใช้เทคนิคและเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ในการสืบค้น รวบรวมข้อมูลทางภูมิศาสตร์	4.70	0.46	สูงมาก	1
5. นักเรียนสรุปและตอบคำถามข้อมูลทางภูมิศาสตร์ได้	4.68	0.47	สูงมาก	2
รวมด้านความรู้ความเข้าใจ	4.64	0.39	สูงมาก	1
ด้านความรู้สึก				
1. นักเรียนรู้สึกท้อแท้ทุกครั้งเมื่อต้องอธิบายและวิเคราะห์สถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลทางภูมิศาสตร์	4.52	0.51	สูงมาก	4
2. นักเรียนรู้สึกกระตือรือร้นเมื่อต้องค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลทางภูมิศาสตร์เพื่อมาประกอบกิจกรรมการเรียนรู้	4.64	0.53	สูงมาก	3
3. นักเรียนรู้สึกสนุกสนานกับการทำกิจกรรมและการอภิปรายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้อมูลทางภูมิศาสตร์กับผู้อื่นและเพื่อนร่วมชั้นเรียน	4.73	0.45	สูงมาก	1

รายการประเมิน	ค่าเฉลี่ย (M)	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน (SD)	ระดับ เจตคติ	ลำดับที่
4. นักเรียนรู้สึกว่าการใช้เครื่องมือทางภูมิศาสตร์มีความน่าสนใจและสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้จริง	4.48	0.55	สูงมาก	5
5. นักเรียนรู้สึกชื่นชอบการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการทางภูมิศาสตร์ในการเรียนรู้ภูมิศาสตร์	4.70	0.46	สูงมาก	2
รวมด้านความรู้สึก	4.61	0.42	สูงมาก	2
ด้านพฤติกรรมการแสดงออก				
1. นักเรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อมูลทางภูมิศาสตร์ผ่านสื่อสังคมออนไลน์	4.48	0.55	สูง	4
2. เมื่อมีโอกาสนักเรียนจะเข้าร่วมกิจกรรมและเข้าร่วมแข่งขันทักษะวิชาการทางภูมิศาสตร์เพื่อพัฒนาศักยภาพด้านภูมิศาสตร์	4.64	0.53	สูงมาก	2
3. นักเรียนแสวงหาความรู้ทางภูมิศาสตร์จากแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย	4.66	0.48	สูงมาก	1
4. นักเรียนติดตามข้อมูล ข่าวสาร เหตุการณ์ และสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับปรากฏการณ์ทางภูมิศาสตร์	4.48	0.55	สูง	4
5. นักเรียนนำความรู้จากการใช้กระบวนการทางภูมิศาสตร์ ไปร่วมกิจกรรมและจัดงานวิชาการเกี่ยวกับภูมิศาสตร์	4.64	0.49	สูงมาก	3
รวมด้านพฤติกรรมการแสดงออก	4.58	0.46	สูงมาก	3
ภาพรวม	4.61	0.41	สูงมาก	

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย เรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการทางภูมิศาสตร์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อการเรียนวิชาภูมิศาสตร์ทวีปอเมริกาใต้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สามารถสรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้กระบวนการทางภูมิศาสตร์ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 1 เนื่องจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการทางภูมิศาสตร์ทั้ง ซึ่งเป็นขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ที่สามารถเชื่อมโยงองค์ความรู้ได้อย่างเป็นระบบ ทำให้นักเรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง ประกอบกับในการจัดการเรียนรู้ผู้สอนได้ฝึกให้นักเรียนมีมุมมองทางภูมิศาสตร์โดยใช้หลักการของโครงความคิดทางภูมิศาสตร์ มาเป็นกรอบในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ อีกทั้งยังนำทักษะสำคัญทางภูมิศาสตร์มาจัดการเรียนรู้มาบูรณาการสอดแทรกในการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการทางภูมิศาสตร์ในแต่ละขั้นตอน เพื่อเพิ่มศักยภาพของนักเรียนให้เกิดการคิดวิเคราะห์ สอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ (2560) และกนก จันทรา (2561) ที่ให้แนวทางการจัดการเรียนรู้ทางภูมิศาสตร์ที่จะพัฒนานักเรียนให้เกิดความรู้ความเข้าใจจนถึงขั้นสร้างความสามารถทางภูมิศาสตร์ได้ ซึ่งส่งผลให้นักเรียนเข้าใจปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นบนโลกที่ล้วนมีเหตุผลสัมพันธ์กับปัจจัยด้านที่ตั้ง ลักษณะทางกายภาพ ลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรม ตลอดจนเข้าใจกลไกของธรรมชาติและ การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม จนนำไปสู่การพัฒนาทักษะการคิดของมนุษย์อย่างเป็นระบบ และยังสอดคล้องกับ กนก จันทรา (2561) ที่กล่าวถึงกระบวนการทางภูมิศาสตร์ไว้ว่า สามารถใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับการเรียนรู้แบบสืบสอบและการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสาระภูมิศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการทางภูมิศาสตร์สูงขึ้น อย่างไรก็ตามในแผนการจัดการเรียนรู้ทั้ง 5 แผน มีขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการทางภูมิศาสตร์ 5 ขั้นตอน โดยทุกขั้นตอน ทุกกิจกรรมการเรียนรู้ช่วยเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจทางภูมิศาสตร์ได้อย่างต่อเนื่อง

อย่างไรก็ตามการนำกระบวนการทางภูมิศาสตร์มาเป็นขั้นตอนหลักในการจัดการเรียนรู้ เพื่อก่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจทางภูมิศาสตร์นั้นในระหว่างการจัดการเรียนรู้ผู้วิจัยยังส่งเสริมให้นักเรียนเกิดทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2560-2579 โดยใช้ทักษะสำคัญทางภูมิศาสตร์ในการเพิ่มศักยภาพในการเรียนรู้ของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ (2560) อรรถพล อนันตวรสกุล (2561) และกนก จันทรา (2561) ได้อธิบายถึงทักษะทางภูมิศาสตร์ไปในทิศทางเดียวกันว่า เป็นทักษะที่จำเป็นสำหรับนักเรียนเพื่อการเรียนรู้วิชาภูมิศาสตร์ โดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้สอดแทรกทักษะทางภูมิศาสตร์ด้วยการตอบคำถามและแก้ปัญหาประเด็นหรือปัญหาที่ผู้สอนได้ตั้งขึ้นด้วยการลงมือปฏิบัติในสภาพแวดล้อมจริงอย่างเหมาะสม

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้ดำเนินการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า ผลการวิจัยเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับคณภัฏ บุตระแสน (2561) พบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการทางภูมิศาสตร์ส่งผลให้นักเรียนมีผลการเรียนรู้หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนจะเกิดความรู้ ความเข้าใจทางภูมิศาสตร์ได้ เมื่อได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการทางภูมิศาสตร์ที่มีพัฒนาการสูงขึ้น

2) เจตคติต่อการเรียนวิชาภูมิศาสตร์ ผลการวิจัยพบว่า เจตคติต่อการเรียนวิชาภูมิศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการทางภูมิศาสตร์ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงมากซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 เมื่อพิจารณารายด้านแล้วพบว่า นักเรียนมีเจตคติด้านความรู้ ความเข้าใจในระดับสูงมากเป็นลำดับที่ 1 ทั้งนี้เป็นผลมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการทางภูมิศาสตร์ซึ่งมีขั้นตอน 5 ขั้นตอน ทั้งนี้กระบวนการทางภูมิศาสตร์สามารถส่งเสริมเจตคติต่อการเรียนวิชาภูมิศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ได้นั้น ดังที่ คณภัฏ บุตระแสน (2561) และเฉณณรินทร์ วรณรัตน์นางกูร (2562) ได้ศึกษาพบว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการทางภูมิศาสตร์จะทำให้ให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ สามารถตั้งคำถามเชิงภูมิศาสตร์ระหว่างเรียนจนนำไปสู่การแสวงหาคำตอบจากการค้นคว้าในกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เครื่องมือทางภูมิศาสตร์ ร่วมกับเทคโนโลยีสารสนเทศทางภูมิศาสตร์อื่น ๆ

อย่างไรก็ตามนักเรียนกลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยเจตคติต่อการเรียนวิชาภูมิศาสตร์อยู่ในระดับสูงมาก อาจเนื่องมาจากกระบวนการทางภูมิศาสตร์ที่ประกอบไปด้วยขั้นตอนที่มีกิจกรรมการเรียนรู้ที่ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนเกิดเจตคติที่ดีต่อการเรียนวิชาภูมิศาสตร์ โดยมีองค์ประกอบ 3 ด้าน คือ 1) ด้านความรู้ ความเข้าใจ 2) ด้านความรู้สึก และ 3) ด้านพฤติกรรมที่แสดงออก สามารถอภิปรายความสัมพันธ์ระหว่างเจตคติต่อการเรียนวิชาภูมิศาสตร์โดยภาพรวมแต่ละด้านกับกิจกรรมการเรียนรู้ที่ปรากฏในแต่ละขั้นตอนของกระบวนการทางภูมิศาสตร์ ได้ดังนี้

เจตคติต่อการเรียนวิชาภูมิศาสตร์ด้านความรู้ความเข้าใจ ด้านความรู้สึกและด้านพฤติกรรมที่แสดงออกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการทางภูมิศาสตร์ ผู้วิจัยเห็นความแตกต่างระหว่างการจัดการเรียนรู้วิชาภูมิศาสตร์ในอดีตกับปัจจุบัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการทางภูมิศาสตร์ในแต่ละขั้นตอนมีส่วนส่งเสริมให้นักเรียนเกิดเจตคติที่ดีต่อการเรียนวิชาภูมิศาสตร์ในแต่ละขั้น ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 การตั้งคำถามเชิงภูมิศาสตร์เป็นการให้นักเรียนร่วมกันตั้งคำถามทางภูมิศาสตร์จากภาพแหล่งเรียนรู้ทางภูมิศาสตร์ โดยครูมีบทบาทในการเตรียมสื่อการเรียนรู้จากแหล่งต่าง ๆ อย่างหลากหลาย โดยใช้คำถามเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสงสัย ท้ายทาย ตื่นเต้น ทำให้นักเรียนเกิดกระบวนการคิดระหว่างผู้สอนกับนักเรียน และนักเรียนกับนักเรียน ขั้นตอนที่ 2 การรวบรวมข้อมูล นักเรียนร่วมกันสืบค้นและรวบรวมข้อมูลเพื่อนำข้อเท็จจริงมาตอบคำถามทางภูมิศาสตร์ที่ได้ตั้งประเด็นไว้ ซึ่งในขั้นตอนนี้ข้อมูลที่นักเรียนได้จะสืบค้นจากแหล่งข้อมูลที่นำเชื่อถือแล้วนำข้อมูลที่ได้จากการสืบค้นมารวบรวมเพื่อเตรียมเข้าสู่ขั้นตอนต่อไป

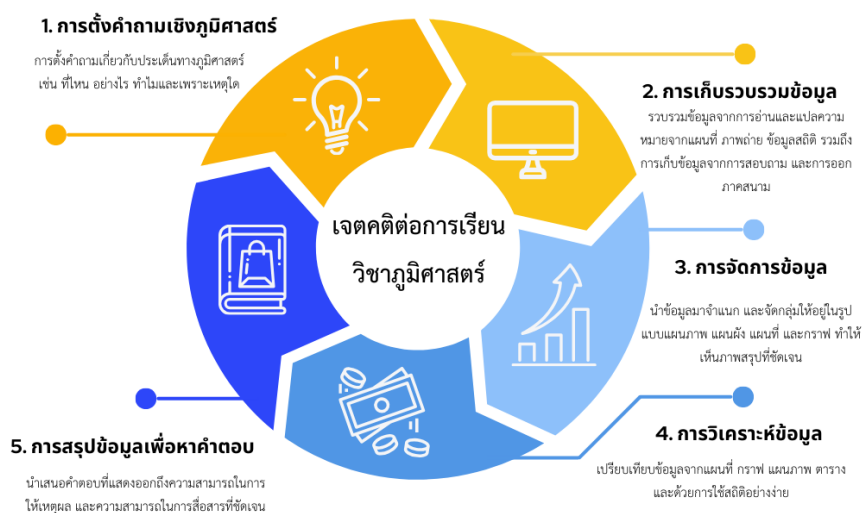
โดยครูมีบทบาทในการแนะนำวิธีการสืบค้นข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือและหลากหลาย ขั้นตอนที่ 3 การจัดการข้อมูล นักเรียนจะต้องนำข้อมูลที่ได้จากการสืบค้น ค้นคว้าและรวบรวมมาจัดทำเป็นกราฟ แผนผัง นำเสนออย่างเป็นระบบ โดยมีประเด็นศึกษาครบถ้วนและมีองค์ประกอบที่สวยงามน่าสนใจ สามารถเขียนตอบคำถาม อธิบายความคิดได้อย่างถูกต้องอย่างเป็นระบบ ขั้นตอนที่ 4 การวิเคราะห์ และแปลผลข้อมูล นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปรายแลกเปลี่ยนประเด็นที่แต่ละกลุ่มได้ศึกษาที่แตกต่างกัน หลังจากอภิปรายในประเด็นของแต่ละกลุ่มแล้วเพื่อนกลุ่มอื่น ๆ ก็สามารถที่จะเสนอแนะข้อมูลเพิ่มเติมได้ ขั้นตอนที่ 5 การสรุปเพื่อตอบคำถาม นักเรียนแต่ละกลุ่มจะได้อภิปรายหน้าชั้นเรียน เพื่อตอบคำถามหรือปรากฏการณ์ทางภูมิศาสตร์ที่เกิดขึ้นที่และนั้งประเด็นไว้ ทั้งนี้ นักเรียนที่ไม่ได้นำเสนอสามารถซักถามและแสดงความคิดเห็นได้หลังจากกลุ่มที่อภิปรายเรียบร้อยแล้ว เพื่อให้นักเรียนกล้าแสดงความคิดเห็นอย่างถูกต้อง สามารถต่อยอดองค์ความรู้ทั้งภายในห้องเรียน โรงเรียนและนอกโรงเรียน

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการทางภูมิศาสตร์ประกอบด้วยขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ 5 ขั้นตอนมีความสัมพันธ์กัน ซึ่งการจัดการเรียนรู้แต่ละครั้งมีลักษณะความสัมพันธ์กันเป็นวงจรการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง โดยอาศัยระยะเวลาหนึ่งจึงส่งเสริมให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจทางภูมิศาสตร์ได้จนนำไปสู่การเกิดเจตคติที่ดีต่อการเรียนวิชาภูมิศาสตร์มากขึ้น

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากการวิจัยทำให้เกิดองค์ความรู้ ซึ่งเป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการทางภูมิศาสตร์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อการเรียนวิชาภูมิศาสตร์ ดังแผนภาพ

ความสัมพันธ์ของกระบวนการทางภูมิศาสตร์และเจตคติต่อการเรียนวิชาภูมิศาสตร์

สรุป

สรุปในภาพรวมของบทความ การจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการทางภูมิศาสตร์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อการเรียนวิชาภูมิศาสตร์ โดยทั้ง 2 แนวคิดดังกล่าวมีความสัมพันธ์กัน ถือเป็นแนวคิดที่มุ่งหวังให้นักเรียนได้ฝึกฝนการใช้กระบวนการคิดทางภูมิศาสตร์

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1) จากการวิจัยพบว่า การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการทางภูมิศาสตร์ ในการตั้งคำถามเชิงภูมิศาสตร์นั้นเกิดขึ้นได้ค่อนข้างยาก เนื่องจากการจัดการเรียนรู้ช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด 19 โดยรูปแบบการจัดการเรียนรู้เป็นแบบออนไลน์ผ่านระบบ Webex Meetings ทำให้นักเรียนหลายคนมีความกังวลอย่างมาก ไม่กล้าตั้งคำถาม ปิดก้องและไม่แสดงตัวตนในระบบการเรียนออนไลน์ ดังนั้นครูจึงต้องช่วยอธิบายการตั้งคำถามเพื่อเป็นแนวทางในการตั้งคำถามของนักเรียนในช่วงระยะแรกและระหว่างการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ

1.2) จากการวิจัยพบว่า เจตคติของนักเรียนที่มีต่อการเรียนวิชาภูมิศาสตร์อยู่ในระดับที่สูงขึ้นอย่างเห็นได้ชัด ดังนั้นผู้สอนควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นส่งเสริมการเรียนรู้แบบ Active Learning เพื่อให้นักเรียนได้มีส่วนร่วม ทำท่าย ตื่นเต้น เราใจ สนุกสนาน ด้วยสื่อทำมือผสมผสานระหว่างเทคโนโลยีสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ที่หลากหลาย

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นส่งเสริมการเรียนรู้แบบ Active Learning และเปิดโอกาสให้นักเรียนได้อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างผู้สอนกับนักเรียน อีกทั้งนำเทคโนโลยีสารสนเทศทางภูมิศาสตร์มาบูรณาการการจัดการเรียนรู้ ประกอบกับการใช้วิธีการออกภาคสนามทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กนก จันทรา. (2561). การรู้เรื่องภูมิศาสตร์ ถอดบทเรียนประสบการณ์การจัดการเรียนรู้ภูมิศาสตร์ในชั้นเรียนที่เสริมสร้างการรู้เรื่องภูมิศาสตร์. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กรมวิชาการ.(2542). กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ: การศาสนา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2544). คู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ: CURS ภา
ลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม
(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545*. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุ.
- กิตติคุณ รุ่งเรือง. (2556). *การจัดการเรียนการสอนภูมิศาสตร์*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ทิตนา แหมมณี. (2542). *14 วิธีสอนสำหรับครูมืออาชีพ*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิตนา แหมมณี. (2555). *ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*.
กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มาเรียม นิลพันธุ์. (2555). *วิธีวิจัยทางการศึกษา*. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สมประสงค์ นวมบุญลือ. (2558). *สังคมศึกษา ความหมาย รากศัพท์ ตัวชี้วัด*. นครปฐม: มหาวิทยาลัย
ศิลปากร.
- สิริวรรณ ศรีพล. (2552). *การจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและ
วัฒนธรรม*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- อรรถพล อนันตวรฤกษ์. (2561). *มโนทัศน์ทางภูมิศาสตร์ในการสอนภูมิศาสตร์*. เอกสาร
ประกอบการอบรมเชิงปฏิบัติการ Geo-Literacy สำหรับครูสังคม จัดโดย คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ณ อาคารวิจัยและการศึกษาต่อเนื่อง สมเด็จพระเทพ
รัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ชั้น 2, 21 เมษายน 2561.
- Anderson, L.W., & Krathwohl, D.R. (2001). *A Taxonomy for learning, teaching, and assessing:
A revision of Bloom's Taxonomy of education objectives*. New York: Addison Wesley
Longman.
- Bloom, B.S. (1956). *Taxonomy of education objectives*. Cognitive domain, New York: McKay.
- Piaget, J. and B. Inhelder. (1964). *The Growth of Logic: From Childhood to Adolescence*.
New York: Basic Books.
- Thorndike, E.L. (1955). *Measurement and Evaluation in Psychology and Education*. New York: 705
John Wiley and Sons.

แนวทางพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนกาญจนาอนุเคราะห์ ตามแนวคิดทักษะการคิดขั้นสูง

Approaches for Developing Academic Management of Kanchananukroh School Based on Concept of Higher-Order Thinking Skills

อัชปาณี ชนะผล¹ และ สุกัญญา แซ่มซอย²

Atchapanee Chanapol¹ and Sukanya Chaemchoy²

^{1,2}สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

^{1,2}Educational Administrative Program, Faculty of Education, Chulalongkorn University, Thailand

E-mail: ¹atchapanee.non@kn.ac.th, ²sukanya.chae@chula.ac.th

Received June 1, 2022; Revised June 24, 2022; Accepted June 25, 2022

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนกาญจนาอนุเคราะห์ ตามแนวคิดทักษะการคิดขั้นสูง 2) เพื่อนำเสนอแนวทางพัฒนาการบริหารวิชาการของโรงเรียนกาญจนาอนุเคราะห์ ตามแนวคิดทักษะการคิดขั้นสูง รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้แนวคิดการบริหารวิชาการและทักษะการคิดขั้นสูงเป็นกรอบการวิจัย พื้นที่วิจัย คือ โรงเรียนกาญจนาอนุเคราะห์ จังหวัดกาญจนบุรี กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนโรงเรียนกาญจนาอนุเคราะห์ จำนวน 173 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจงและสุ่มอย่างง่ายเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ 1) แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนกาญจนาอนุเคราะห์ ตามแนวคิดทักษะการคิดขั้นสูง 2) แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางพัฒนาการบริหารวิชาการของโรงเรียนกาญจนาอนุเคราะห์ ตามแนวคิดทักษะการคิดขั้นสูง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นและการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1. ผลการวิจัยความต้องการจำเป็นของการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนกาญจนาอนุเคราะห์ ตามแนวคิดทักษะการคิดขั้นสูงลำดับสูงสุด คือ การประเมินผล ($PNI_{modified}=0.617$) รองลงมา คือ การจัดการเรียนรู้ ($PNI_{modified}=0.526$) และพัฒนาหลักสูตร ($PNI_{modified}=0.429$) ตามลำดับ 2. ผลการวิจัยได้แนวทางพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนกาญจนาอนุเคราะห์ ตามแนวคิดทักษะการคิดขั้นสูง มีทั้งหมด 3 แนวทางหลัก 6 แนวทางย่อย

ข้อค้นพบจากงานวิจัยนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาได้รับทราบข้อมูลจากครูผู้สอน บุคลากรภายในสถานศึกษาถึงความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนกาญจนาอนุเคราะห์ตามแนวคิดทักษะการคิดขั้นสูงเรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปน้อย และสามารถนำแนวทางการพัฒนาการบริหารวิชาการไปพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดทักษะการคิดขั้นสูงต่อไป

คำสำคัญ: แนวทางพัฒนา; การบริหารวิชาการ; ทักษะการคิดขั้นสูง; ความต้องการจำเป็น

Abstract

This article aimed to 1) study the priority needs in developing academic management of Kanchananukroh school based on the concept of higher-order thinking skills and 2) propose some approaches for developing academic management of Kanchananukroh school based on the concept of higher-order thinking skills. The research methods were qualitative research. Academic management concepts and higher-order thinking skills were used as the research framework. The research areas were Kanchananukroh school, Kanchanaburi Province. The population consisted of 173 school administrators and teachers at Kanchananukroh school using the purposive sampling and simple random sampling. The instrument for collecting data were five – rating scale questionnaires. Data were analyzed using mean, standard deviation, priority needs index and content analysis.

The research results showed that: 1. The current and the desirable states in developing academic management of Kanchananukroh school based on the concept of higher-order thinking skills, the evaluation ($PNI_{modified}=0.617$) was at the highest level, followed by learning management ($PNI_{modified}=0.526$) and curriculum development ($PNI_{modified}=0.429$). 2. Approaches for developing academic management of Kanchananukroh school based on the concept of higher-order thinking skills comprised 3 approaches, 6 sub-approaches.

This finding made the school administrators aware of the priority needs in developing academic management in Kanchananukroh School based on the concept of higher-order thinking skills in descending order from teachers and personnel in the school. In addition, guidelines for the development of academic administration could be used to further develop students' advanced thinking skills.

Keywords: Approaches for developing; Academic management; Higher-order thinking skills;

Priority Need

บทนำ

สถานการณ์ปัจจุบันทั่วโลกกำลังเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรม การเมือง เศรษฐกิจ และเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว ส่งผลต่อการทำงานของบุคคล โลกการทำงานปรับเปลี่ยนจากการทำงานที่ใช้บุคคลที่มีองค์ความรู้เดียวกัน ทักษะเดียวกัน และทำงานในสายเดียวกัน จำเป็นต้องจัดการศึกษาให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงกับสถานการณ์โลกที่เต็มไปด้วยความรู้และข้อมูลที่เพิ่มขึ้น (สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย, 2558) ภายใต้การเปลี่ยนแปลงดังกล่าว การศึกษาในศตวรรษที่ 21 จึงต้องเป็นการเตรียมความพร้อม เพื่อให้บุคคลไปเผชิญการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว รุนแรง พลิกผัน และคาดไม่ถึง คนยุคใหม่จึงต้องมีทักษะที่สูงในการเรียนรู้ (วิจารณ์ พานิช, 2556) รูปแบบในการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนด้วยการเพิ่มพูนทักษะต่างๆ ให้แก่ผู้เรียน หน่วยงานทางการศึกษาจึงจำเป็นต้องพัฒนานวัตกรรมทางด้านหลักสูตร และกระบวนการจัดการเรียนรู้ในแนวทางใหม่ ๆ ผ่านรูปแบบการวัดและประเมินผลทางการศึกษาที่ให้ความสำคัญกับทักษะทางปัญญา (จักรกฤษณ์ สิริริน, 2561) จากรายงานการติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาตามนโยบายด้านการศึกษาของรัฐบาลปี 2556 พบปัญหาคุณภาพหลักสูตรการศึกษา คือ มีการเปลี่ยนหลักสูตรบ่อย เนื้อหาสาระในหนังสือหรือตำราเรียนไม่มีการปรับให้สอดคล้องกับหลักสูตร เวลาที่กำหนดไม่สอดคล้องกับการสอนให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และสร้างสรรค์ได้ ดังนั้น การศึกษาไทยจึงต้องปรับเปลี่ยนจากการให้ความสำคัญที่ความรู้ มาเป็นการให้ความสำคัญที่กระบวนการคิดของผู้เรียน การคิด และการสอนคิด เป็นเรื่องที่สำคัญอย่างยิ่งในการจัดการศึกษาเพื่อให้เกิดคุณภาพ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2556)

กระทรวงศึกษาธิการและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดแนวทางการปฏิรูปการศึกษาโดยได้ประกาศจุดเน้นในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนแต่ละระดับชั้นเน้นให้ผู้เรียนมีทักษะในการคิดขั้นสูง เนื่องจากในปัจจุบันเรื่องของการพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูง เป็นเรื่องที่สำคัญอย่างยิ่งที่ประเทศต่างๆ ทั่วโลกหันมาศึกษาและเน้นในเรื่องของการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดทักษะการคิดขั้นสูง แต่อย่างไรก็ตามในสองทศวรรษที่ผ่านมาวงการการศึกษาทั้งในประเทศและต่างประเทศ ได้ค้นพบว่าการพัฒนาสติปัญญาและทักษะการคิดของผู้เรียนยังทำได้ในขอบเขตที่จำกัด และยังไปไม่ถึงเป้าหมายที่สูงสุดที่ต้องการ ทั้ง ๆ ที่มีความพยายามในการคิดค้นนโยบายใหม่ ๆ และการสนับสนุนงบประมาณ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2554)

โรงเรียนกาญจนาภิเษกเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ มีเป้าประสงค์ให้ผู้เรียนมีทักษะและความสามารถในการคิด ทักษะความสามารถเกี่ยวกับการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง และร่วมรับผิดชอบต่อสังคมโลก อีกทั้งโรงเรียนยังเป็นสถานศึกษานำร่องด้านการพัฒนานวัตกรรม จากการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามแนวคิดทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 จากรายงานการประเมินตนเองของโรงเรียนปีการศึกษา 2562 พบว่าด้านที่ควรพัฒนา คือ การพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ มีทักษะในการแก้ปัญหา รวมถึงข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาสู่

นวัตกรรม นอกจากนี้ จากรายงานผลการประเมินตนเองของโรงเรียนปีการศึกษา 2563 ได้กำหนดแนวทางพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้ดีขึ้นกว่าเดิมในด้านการพัฒนาทักษะการคิดอย่างเป็นระบบของผู้เรียน (โรงเรียนกาญจนาภิเษก, 2563) ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาการบริหารวิชาการตามแนวทางพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนกาญจนาภิเษกตามแนวคิดทักษะการคิดขั้นสูง

บทความวิจัยนี้ นำเสนอความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนกาญจนาภิเษกตามแนวคิดทักษะการคิดขั้นสูง และนำเสนอแนวทางพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนกาญจนาภิเษกตามแนวคิดทักษะการคิดขั้นสูง เพื่อนำแนวทางไปปรับปรุงพัฒนาการจัดการศึกษาในสถานศึกษาให้ตรงกับความต้องการของผู้เรียน และพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูงให้กับผู้เรียนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนกาญจนาภิเษก ตามแนวคิดทักษะการคิดขั้นสูง
2. เพื่อนำเสนอแนวทางพัฒนาการบริหารวิชาการของโรงเรียนกาญจนาภิเษก ตามแนวคิดทักษะการคิดขั้นสูงเพื่อศึกษา

การทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยศึกษาเอกสาร ตำราที่มีสาระสำคัญเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการจากกระทรวงศึกษาธิการ (2552); สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552); ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553); สุกัญญา แซ่มซ้อย (2565) และทักษะการคิดขั้นสูง ผู้วิจัยยึดระดับการคิดด้านพุทธิพิสัยทฤษฎีการเรียนรู้ของบลูม ฉบับปรับปรุง Bloom's taxonomy revised (2001) ดังนี้

1. การบริหารวิชาการ หมายถึง การบริหารและดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน ให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของสถานศึกษา เพื่อเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน ประกอบด้วย การพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ และการประเมินผล

1.1 การพัฒนาหลักสูตร หมายถึง การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น และ การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร เพื่อระบุผลลัพธ์การเรียนรู้ที่พึงประสงค์ในการพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูง

1.2 การจัดการเรียนรู้ หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และการจัดสภาพบรรยากาศ สื่อ นวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้ของผู้เรียนที่พัฒนาทักษะการคิดขั้นสูง

1.3 การประเมินผล หมายถึง การประเมินผลการเรียนรู้และการประเมินผลหลักสูตร เพื่อนำผลการประเมินไปปรับปรุงและพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูงและพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา

2. แนวคิดเกี่ยวกับทักษะการคิดขั้นสูง

ทิตนา แคมณี และคณะ (2544) ได้นำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับทักษะการคิดออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1) ทักษะการคิดพื้นฐาน เป็นทักษะการคิดเบื้องต้นสำหรับการคิดในระดับที่สูงขึ้น ส่วนใหญ่เป็นทักษะการสื่อความหมาย คือ เป็นทักษะการรับสารที่แสดงถึงความคิดของผู้อื่นเข้ามารับรู้ ตีความ/จดจำ และเมื่อต้องการที่จะระลึกเพื่อนำมาเรียบเรียงและถ่ายทอดความคิดของตนให้แก่ผู้อื่นก็สามารถแปลงความคิดให้อยู่ในรูปของภาษาต่าง ๆ เช่น ข้อความ คำพูด ดนตรี

2) ทักษะการคิดที่เป็นแกนหรือทักษะการคิดทั่วไป เป็นทักษะจำเป็นที่ใช้อยู่เสมอในชีวิตประจำวัน ในการเรียนรู้เนื้อหาวิชาต่างๆและเป็นพื้นฐานของการคิดขั้นสูงที่มีความซับซ้อน

3) ทักษะการคิดขั้นสูง เป็นทักษะการคิดที่มีหลายชั้น ต้องอาศัยทักษะการสื่อความหมาย และทักษะการคิดที่เป็นแกนหลายๆทักษะในแต่ละชั้น

Anderson and Krathwohl (2001) ได้นำเสนอ Bloom's revised taxonomy โดยแบ่งพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัยแบ่งออกเป็น 6 ระดับ ได้แก่ การจำ การเข้าใจ การประยุกต์ใช้ การวิเคราะห์ การประเมินค่า และการสร้างสรรค์ นอกจากนี้ยังได้แบ่งพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัยตามระดับการคิดออกเป็น 2 ระดับ ดังนี้

1) การคิดพื้นฐาน เป็นกระบวนการคิดใน 3 ระดับล่าง หรือในส่วนที่เป็นฐานของพีระมิด คือ ระดับการจำ การเข้าใจ และการประยุกต์ใช้ ทักษะการคิดทั้ง 3 ระดับสามารถใช้ความรู้ความเข้าใจที่มีอยู่มาแก้ไขปัญหา ไม่มีการคิดแปลกใหม่ไปจากเดิม การคิดในระดับนี้จึงไม่ก่อให้เกิดการพัฒนาและการสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ

2) การคิดขั้นสูง เป็นกระบวนการคิดใน 3 ระดับบน ได้แก่ การวิเคราะห์ การประเมินค่า และการคิดสร้างสรรค์ การคิดในระดับนี้ก่อให้เกิดการพัฒนาและการสร้างนวัตกรรมใหม่ๆขึ้นมา โดยอาศัยพื้นฐานจากความรู้ ความเข้าใจ และฝึกคิดอยู่ตลอดเวลา

กล่าวโดยสรุป ทักษะการคิดขั้นสูง (Higher Order Thinking Skills) หมายถึง การคิดที่มีองค์ประกอบซับซ้อน ทั้งวิธีการและขั้นตอนในการใช้ทักษะหลายประการร่วมกัน เพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาและนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากแนวคิดที่กล่าวมา ผู้วิจัยยึดระดับการคิดด้านพุทธิพิสัยทฤษฎีการเรียนรู้ของบลูม ฉบับปรับปรุง 3 ระดับบน เพื่อมุ่งเน้นพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูงของผู้เรียน (Bloom's taxonomy revised, 2001) ดังนี้

การวิเคราะห์ (Analyzing) หมายถึง การแยกสิ่งหนึ่งออกเป็นส่วนต่าง ๆ และกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งเหล่านั้นกับส่วนอื่น ๆ หรือกับภาพรวมของสิ่งนั้น ๆ ว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างไร ประกอบด้วยทักษะย่อย 3 ประการ คือ การเปรียบเทียบความแตกต่าง (differentiating), การจัดระบบ (organizing), และการกำหนดคุณลักษณะ (attributing)

การประเมินค่า (Evaluating) หมายถึง การพิจารณาตัดสินคุณค่า ประกอบด้วยการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล ความคิด การกระทำ (checking) และการวิพากษ์ข้อมูล เรื่องราว เหตุการณ์อย่างมีหลักการ (critiquing)

การสร้างสรรค (Creating) หมายถึง การนำองค์ความรู้ต่าง ๆ ที่มีมาทำให้สอดคล้องเป็นสิ่งที่ใหม่ในรูปแบบต่าง ๆ โดยผ่านกระบวนการ การสร้าง(generating), การวางแผน (planning), การผลิต (producing)

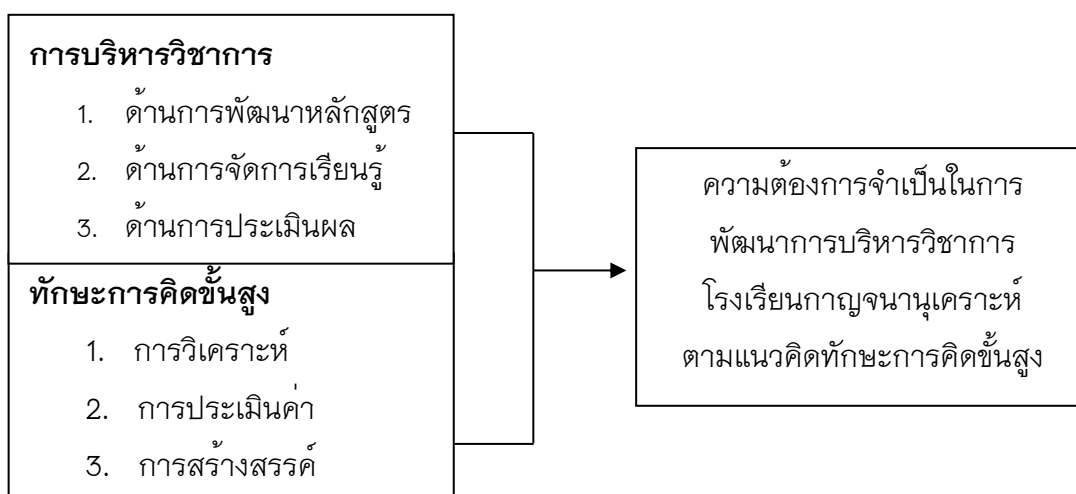
จากการทบทวนวรรณกรรมดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยได้นำแนวคิดทักษะการคิดขั้นสูงฉบับ Bloom's Revised Taxonomy (2001) ซึ่งเป็นกระบวนการทางปัญญาที่ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนควรให้ความสำคัญต่อกระบวนการบริหารวิชาการ ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ และการประเมินผล เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารวิชาการที่มุ่งเน้นพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูงของผู้เรียนอย่างเป็นระบบ หากผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจ กระบวนการปัญญาในแต่ละระดับเป็นอย่างดีจะสามารถนำไปจัดการเรียนรู้เพื่อมุ่งเน้นพัฒนาการใช้สติปัญญาของผู้เรียนจากขั้นพื้นฐานไปสู่ขั้นสูง ซึ่งจะเกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนเกิด การคิดวิเคราะห์และคิดสร้างสรรค์ มุ่งสร้างองค์ความรู้ให้เกิดขึ้นอันจะนำไปสู่การเกิดสมรรถนะของ ผู้เรียนต่อไป

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยเรื่องการบริหาร วิชาการโรงเรียนกาญจนาอนุเคราะห์ตามแนวคิดทักษะการคิดขั้นสูง โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. การบริหารวิชาการ สังเคราะห์ขอบข่ายการบริหารวิชาการ 3 ด้าน ซึ่งผู้วิจัยได้มาจากการ สังเคราะห์แนวคิดของ กมล ภูประเสริฐ (2545); รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2552); กระทรวงศึกษาธิการ (2552); สันติ บุญภิรมย์ (2552); สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552); ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553); ปองสิน วิเศษศิริ (2555); สุกัญญา แซ่มซ้อย (2565)

2. แนวคิดทักษะการคิดขั้นสูง ผู้วิจัยยึดระดับการคิดด้านพุทธิพิสัยทฤษฎีการเรียนรู้ของบลูม ฉบับปรับปรุง (Bloom's taxonomy revised, 2001) 3 ระดับบนของพีระมิด คือ การวิเคราะห์ การ ประเมินค่า และการสร้างสรรค เพื่อมุ่งเน้นพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูงของผู้เรียน

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ พื้นที่วิจัย คือ โรงเรียนกาญจนาอนุเคราะห์ จังหวัดกาญจนบุรี โดยมีการแบ่งขั้นตอนการวิจัย 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาเอกสาร หลักการ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารวิชาการและแนวคิดทักษะการคิดขั้นสูง โดยมีแหล่งข้อมูล คือ เอกสาร หลักการ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

ขั้นตอนที่ 2 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนกาญจนาอนุเคราะห์ตามแนวคิดทักษะการคิดขั้นสูง โดยมีประชากร คือ โรงเรียนกาญจนาอนุเคราะห์ ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหาร 5 คน ใช้วิธีคัดเลือกแบบเจาะจง และครู 168 คน ใช้วิธีการคัดเลือกแบบสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย ใช้เครื่องมือเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนโรงเรียนกาญจนาอนุเคราะห์ตามแนวคิดทักษะการคิดขั้นสูง แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนกาญจนาอนุเคราะห์ตามแนวคิดทักษะการคิดขั้นสูง แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติค่าเฉลี่ยเลขคณิตและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ขั้นตอนที่ 3 วิเคราะห์ดัชนีความต้องการจำเป็นของการบริหารวิชาการโรงเรียนกาญจนาอนุเคราะห์ตามแนวคิดทักษะการคิดขั้นสูง โดยมีแหล่งข้อมูล คือ สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนกาญจนาอนุเคราะห์ตามแนวคิดทักษะการคิดขั้นสูง ใช้ดัชนีลำดับความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นตอนที่ 4 ร่างแนวทางพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนกาญจนาอนุเคราะห์ตามแนวคิดทักษะการคิดขั้นสูง โดยมีแหล่งข้อมูล คือ ลำดับความต้องการจำเป็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของการบริหารวิชาการโรงเรียนกาญจนาอนุเคราะห์ตามแนวคิดทักษะการคิดขั้นสูง ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นตอนที่ 5 ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของร่างแนวทางพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนกาญจนาอนุเคราะห์ตามแนวคิดทักษะการคิดขั้นสูง โดยผู้ทรงคุณวุฒิในการประเมิน 3 ท่าน คือ ผู้อำนวยการโรงเรียนกาญจนาอนุเคราะห์ 1 ท่าน ศิษยานุศิษย์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี 1 ท่าน และนักวิชาการด้านการบริหารการศึกษา 1 ท่าน ใช้ค่านิยาม และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) ในการวิเคราะห์ข้อมูล แล้วนำร่างแนวทางมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์และเสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความเหมาะสม

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 สรุปลำดับความต้องการจำเป็นของการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนกาญจนาภิเษก ตามแนวคิดทักษะการคิดขั้นสูง พิจารณาตามข้อย่อยของขอบข่ายการบริหารวิชาการ และองค์ประกอบทักษะการคิดขั้นสูง

การบริหารวิชาการ	ประเด็น	ทักษะการคิดขั้นสูง			เฉลี่ยรวม	ลำดับความต้องการจำเป็น
		การวิเคราะห์	การประเมินค่า	การสร้างสรรค์		
1. การพัฒนาหลักสูตร	PNI _{modified}	0.443	0.487	0.477	0.429	3
	(ลำดับ)	(3)	(1)	(2)		
2. การจัดการเรียนรู้	PNI _{modified}	0.530	0.533	0.550	0.526	2
	(ลำดับ)	(3)	(2)	(1)		
3. การประเมินผล	PNI _{modified}	0.572	0.759	0.608	0.617	1
	(ลำดับ)	(3)	(1)	(2)		

วัตถุประสงค์ที่ 1 จากตารางที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า ความต้องการจำเป็นของการขอบข่ายการบริหารวิชาการ ลำดับที่ 1 คือ การประเมินผล (PNI_{modified}=0.617) รายองค์ประกอบทักษะการคิดขั้นสูงด้านการประเมินค่า มีความต้องการจำเป็นสูงสุด (PNI_{modified}=0.759) ความต้องการจำเป็นของการขอบข่ายการบริหารวิชาการ ลำดับที่ 2 คือ การจัดการเรียนรู้ (PNI_{modified}=0.526) รายองค์ประกอบทักษะการคิดขั้นสูงด้านการสร้างสรรค์ มีความต้องการจำเป็นสูงสุด (PNI_{modified}=0.550) ความต้องการจำเป็นของการขอบข่ายการบริหารวิชาการ ลำดับที่ 3 คือ การพัฒนาหลักสูตร (PNI_{modified}=0.429) รายองค์ประกอบทักษะการคิดขั้นสูงด้านการประเมินค่า มีความต้องการจำเป็นสูงสุด (PNI_{modified}=0.487)

วัตถุประสงค์ที่ 2 นำเสนอแนวทางพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนกาญจนาภิเษกตามแนวคิดทักษะการคิดขั้นสูง ได้แนวทางทั้งสิ้น 3 แนวทางหลัก 6 แนวทางย่อย ดังนี้

แนวทางที่ 1 พัฒนาการประเมินผลหลักสูตรที่มุ่งเน้นทักษะการคิดขั้นสูง ด้านการประเมินค่า

แนวทางย่อยที่ 1.1 พัฒนาตัวชี้วัดการประเมินผลหลักสูตรที่มุ่งเน้นพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูงด้านการประเมินค่าของผู้เรียน

แนวทางย่อยที่ 1.2 ปรับปรุงการดำเนินการประเมินผลหลักสูตรสถานศึกษา มุ่งเน้นพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูงด้านการประเมินค่า

แนวทางที่ 2 พัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นทักษะการคิดขั้นสูง ด้านการสร้างสรรค์

แนวทางย่อยที่ 2.1 ส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูงด้านการสร้างสรรค์

แนวทางย่อยที่ 2.2 ส่งเสริมความสามารถครูในการใช้พัฒนาและผลิตสื่อ จัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูงด้านการสร้างสรรค์

แนวทางที่ 3 พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่มุ่งเน้นทักษะการคิดขั้นสูง ด้านการประเมินค่า

แนวทางย่อยที่ 3.1 วิเคราะห์โครงสร้างหลักสูตรเพื่อกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่มุ่งเน้นพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูง ด้านการประเมินค่า

แนวทางย่อยที่ 3.2 ปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาที่มุ่งเน้นพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูงด้านการประเมินค่า

อภิปรายผลการวิจัย

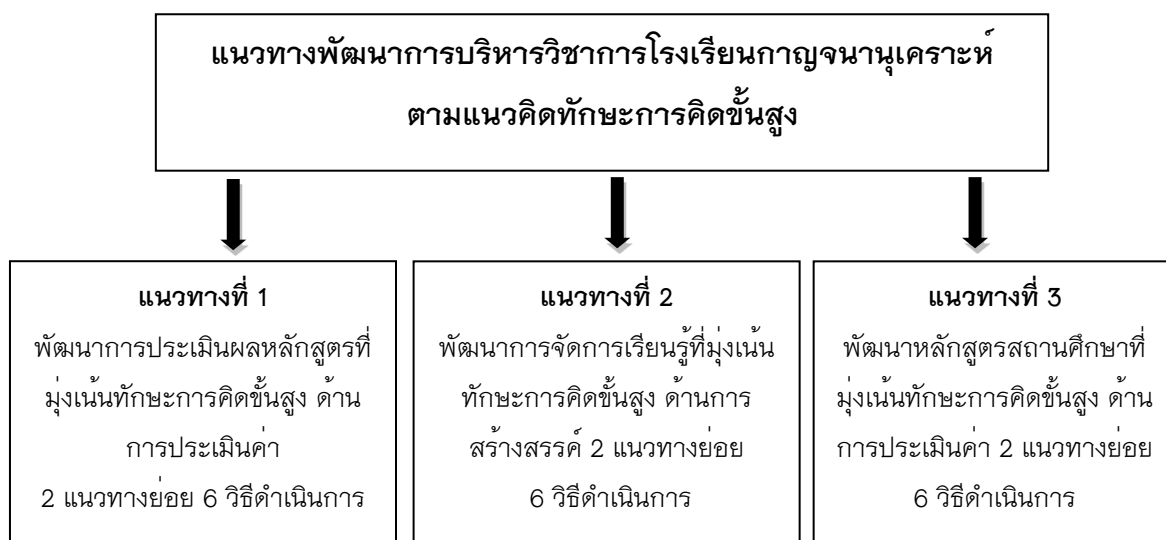
ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนกาญจนาภิเษกฯ ตามแนวคิดทักษะการคิดขั้นสูงสูงสุด คือ การประเมินผล รองลงมา คือ การจัดการเรียนรู้ และการพัฒนาหลักสูตร ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การประเมินผลมีความสำคัญทั้งการประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการประเมินผลหลักสูตร เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายหรือผลลัพธ์ของหลักสูตรที่ได้วางไว้ ซึ่งสอดคล้องกับ การบริหารวิชาการที่ตอบสนองการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคพลิกผันว่าการประเมินผลเป็นกลไกสำคัญที่จะทำให้การจัดการเรียนรู้บรรลุตามเป้าหมายหรือผลลัพธ์ตามที่หลักสูตรได้ออกแบบไว้ และครูผู้สอนต้องนำเครื่องมือประเมินผลไปใช้ในกระบวนการจัดการเรียนรู้ โดยมุ่งเน้นการประเมินผลเพื่อการพัฒนา (สุกัญญา แซ่มซ้อย, 2565) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กัลย์วิสัย ธาราวร (2559) พบว่า ครูมัธยมศึกษามีความต้องการจำเป็นเพื่อพัฒนาความสามารถในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของครูมัธยมทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านการออกแบบการวัดและประเมินผลการเรียนรู้และการสร้างเครื่องมือ 2. ด้านการดำเนินการวัดและประเมินผล และ 3. ด้านการตรวจให้คะแนน การรายงานผล และการนำไปใช้

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า แนวทางพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนกาญจนาภิเษกฯ ตามแนวคิดทักษะการคิดขั้นสูง โดยในแนวทางการพัฒนาการประเมินผลหลักสูตรที่มุ่งเน้นทักษะการคิดขั้นสูง มีลำดับความต้องการจำเป็นสูงสุด เป็นเพราะสถานศึกษายังไม่มีการวางแผนการประเมินผลที่ชัดเจนในการวัดทักษะการคิดขั้นสูงของผู้เรียน โรงเรียนต้องมีการกำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมินหลักสูตร เพื่อนำมาวางแผนการประเมินหลักสูตร โดยต้องคำนึงถึงการกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างหรือกลุ่มเป้าหมาย การกำหนดแหล่งเรียนรู้ ระยะเวลา และเกณฑ์ในการประเมินนำไปสู่การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินหลักสูตร เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลวิเคราะห์ข้อมูล และจัดทำรายงานผลการประเมินหลักสูตร (สุกัญญา แซ่มซ้อย, 2565) และสอดคล้องกับรายงานผลการวิจัยและพัฒนากรอบสมรรถนะผู้เรียนที่มีข้อเสนอเชิงนโยบายในการขับเคลื่อนกรอบสมรรถนะว่า ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูวัดและประเมินผลผู้เรียนเพื่อการเรียนรู้ (assessment for learning) และวัดและประเมินผลตามสภาพจริง โดยดำเนินการด้วยวิธีที่หลากหลาย ซึ่งทำให้ผู้เรียน

สามารถพัฒนาตนเอง และครูเกิดการเรียนรู้ร่วมกันไปกับผู้เรียน อีกทั้งยังช่วยให้ครูย้อนกลับมาพิจารณาการสอนของตนเองและปรับปรุงการสอนให้มีประสิทธิภาพต่อไป (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562)

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

ได้แนวทางพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนกาญจนาอนุเคราะห์ ตามแนวคิดทักษะการคิดขั้นสูงที่มีความเหมาะสมและเป็นไปได้ โดยจำแนกตามขอบข่ายการบริหารวิชาการ 3 ด้าน มีทั้งหมด 3 แนวทางหลัก 6 แสดงให้เห็นดังแผนภาพที่ 1

ภาพที่ 1 แนวทางพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนกาญจนาอนุเคราะห์ตามแนวคิดทักษะการคิดขั้นสูง

สรุป

กระบวนการทางปัญญาหรือระดับพฤติกรรมการเรียนรู้ด้านพุทธิพิสัย เป็นพฤติกรรมด้านความสามารถของสมอง ที่แสดงถึงสติปัญญาการรับรู้เรื่องราวต่างๆ จากการเรียนรู้และประสบการณ์ เป็นพฤติกรรมสำคัญที่ผู้สอนจะต้องพัฒนาและนำไปสู่การจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาทักษะการคิดขั้นสูง และเสริมสร้างสมรรถนะให้กับผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า ความต้องการจำเป็นสูงสุดในการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนกาญจนาอนุเคราะห์ตามแนวคิดทักษะการคิดขั้นสูง ได้แก่ การประเมินผล ซึ่งการ

ประเมินจะเป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญที่จะทำให้ครูสามารถวัดและประเมินผลผู้เรียนรายบุคคลได้ว่าแต่ละคนมีการพัฒนาหรือต้องส่งเสริมในด้านไหน เพื่อให้ครูได้มีการออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีการประเมินผลที่สอดคล้องกับกิจกรรมผู้เรียนก็จะได้พัฒนาทักษะการคิดขั้นสูงได้อย่างเต็มศักยภาพ รวมทั้งการประเมินผลสามารถบ่งบอกความสามารถของผู้เรียนเป็นรายบุคคลได้ ส่งผลให้ครูสามารถวางแผนพัฒนาผู้เรียนรายบุคคลได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นสถานศึกษาควรนำไปพัฒนาให้เกิดประโยชน์ต่อสถานศึกษาต่อไป

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า แนวทางพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนกาญจนาภิเษราช ตามแนวคิดทักษะการคิดขั้นสูง มีทั้งหมด 3 แนวทางหลัก ดังนั้นสถานศึกษาควรดำเนินการดังนี้ สถานศึกษาควรนำแนวทางไปพัฒนาต่อเนื่องเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลกับสถานศึกษาต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

งานวิจัยนี้ได้ข้อค้นพบ แนวทางพัฒนาการบริหารวิชาการของโรงเรียนกาญจนาภิเษราชตามแนวคิดทักษะการคิดขั้นสูง ที่สำคัญ คือ การประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนด้านทักษะการคิดขั้นสูงสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ โดยควรให้ความสำคัญกับ ทักษะการคิดขั้นสูง สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับการพัฒนาการบริหารวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษประจำจังหวัดกาญจนบุรี

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: หลักสูตรกลางดพรว.
- กัลย์วิสิทธิ์ ชาราว. (2559). การประเมินความต้องการจำเป็นของครูเพื่อพัฒนาความสามารถในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา. *วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา*, 11(3), 374–389.
- ทิตนา แหมมณี และคณะ. (2544). *วิทยาด้านการคิด*. กรุงเทพฯ: เดอะมาสเตอร์กรุ๊ป แมเนจเม้นท์.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). *การบริหารงานวิชาการ*. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริม กรุงเทพมหานคร.
- ปองสิน วิเศษศิริ. (2555). *เอกสารประกอบการสอนวิชา 2747732 การบริหารงานวิชาการกับการประกันคุณภาพการศึกษา*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ. (2552). *การบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. สงขลา: ศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัยทักษิณ.
- วิจารณ์ พานิช. (2556). *วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ. ตถาตา พับลิเคชั่น.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2552). *การประเมินการเรียนรู้: ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย*. กรุงเทพฯ: สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา.

สันติ บุญภิรมย์. (2552). *การบริหารงานวิชาการ*. กรุงเทพฯ: บั๊ค พอยท์.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552). *แนวทางการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. พิมพ์ครั้งที่ 4*. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2556). *รายงานการวิจัยแนวทางการพัฒนาการศึกษาไทยกับการเตรียมความพร้อมศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2558) *แนวทางการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่เน้นสมรรถนะทางสาขาวิชาชีพ*. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย

สุกัญญา แซ่ม้อย. (2565) *การบริหารวิชาการที่ตอบสนองการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคพลิกผัน*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Anderson, L. W., & Krathwohl, D. R. (2001). *A Taxonomy for Learning, Teaching and Assessing: A Revision of Bloom's Taxonomy of Educational Objectives: Complete Edition*. New York: Longman.

Dewey, John.(1950). *How we Think*. Lexington D.C.: Heath and Company.

Ennis, R .H. (1985). *A logical basis for measuring critical thinking skill*. *Educational Leadership*, 43(2), 44–48.

Harkins, A. M. (2008). Leapfrog principles and practices: Core components of education 3.0 and 4.0. *Futures Research Quarterly*, 24(1), 19–31.

Conklin, W. (2013). *Higher-Order Thinking Skills*. CA: Shell Educational Publishing, Inc.

Torrance, E.P. (1962). *Guiding Creative Talent*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice–Hall, Inc.

กลยุทธ์การชี้แนะการจัดการเรียนการสอนออนไลน์
ของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา
Online Instruction Coaching Strategies for Teachers
in Secondary Schools

ศุภณัฐ สารรัตน์¹, บุนทริกา บุลภักดี² และ จุไรรัตน์ สุตรุง³
Supanat Sararat¹, Buntarika Bulpakdi² and Jurairat Sudrung³

^{1,2,3}คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

^{1,2,3}Faculty of Education Chulalongkorn University, Thailand

E-mail: ¹6280195927@student.chula.ac.th; ²buntarika.b@chula.ac.th; ³jurairat.su@chula.ac.th

Received November 12, 2023; Revised December 8, 2023; Accepted December 9, 2023

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการชี้แนะการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ 2) ศึกษาจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภาวะคุกคามของการชี้แนะการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ และ 3) จัดทำกลยุทธ์การชี้แนะการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยแบบผสมวิธี ประชากร คือ โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยให้มีกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 180 โรงเรียน ด้วยการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน และมีผู้ให้ข้อมูลแต่ละโรงเรียน 5 คน ดังนี้ ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ 1 คน และครู 2 คน รวม 900 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามและแบบประเมินความเหมาะสมของร่างกลยุทธ์ และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดัชนีความต้องการจำเป็น และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ภาพรวมของการชี้แนะการจัดการเรียนการสอนออนไลน์อยู่ในระดับปานกลางและระดับมาก ซึ่งด้านการวัดและประเมินผลการจัดการเรียน การสอนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด และมีดัชนีความต้องการจำเป็นของการชี้แนะการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ที่มีค่าสูงสุด คือ ด้านการเลือกแพลตฟอร์มการจัดการเรียนการสอน โดยกลยุทธ์การชี้แนะการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ประกอบด้วย 3 กลยุทธ์หลัก 6 กลยุทธ์รอง และ 29 วิธีดำเนินการ ซึ่งมีกลยุทธ์หลัก คือ 1) พัฒนานโยบายและบริหารจัดการชี้แนะการจัดการ

เรียนการสอนออนไลน์ 2) ส่งเสริมให้มีการชี้แนะการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ และ 3) ส่งเสริมให้มีการวิเคราะห์บทวน เพื่อประเมินและติดตามผลการชี้แนะการจัดการเรียนการสอนออนไลน์

คำสำคัญ: กลยุทธ์; การชี้แนะ; การเรียนการสอนออนไลน์

Abstract

The purposes of this article were 1) to study the current and desirable conditions of online instruction coaching; 2) to analyze the strengths, weaknesses, opportunities, and threats of online instruction coaching; and 3) to formulate online instruction coaching strategies for teachers in secondary schools. The research design was mixed research. The population was secondary schools under the Office of the Basic Education Commission. The sample consisted of 180 schools using multi-stage sampling. There were 5 informants per school, consisting of the school director, the deputy director of the academic administration group, the head of the learning subject group and 2 teachers, totaling 900 people. The research instruments were questionnaire and suitability assessment form of draft strategy. The statistics for data analysis were frequency, mean, standard deviation, percentage, priority need index, and content analysis.

The results found that the overall current condition was at a moderate level and the overall desirable condition was at a high level. When considering each aspect, the evaluation and assessment of instruction had the highest average value. In terms of measurement and evaluation of teaching and learning management, the average was at the highest level. The highest priority index for online instruction coaching was the selection of teaching and learning platforms. Strategies for online instruction coaching of secondary school teachers included 3 key strategies, 6 sub-strategies, and 29 procedures. The main strategies were 1) developing policies and managing online instruction coaching 2) promoting online instruction coaching, and 3) supporting re-analysis to evaluate and follow up online instruction coaching.

Keywords: Strategies; Coaching; Online Instruction

บทนำ

จากสถานการณ์ทางการศึกษาที่เกิดขึ้นในศตวรรษที่ 21 ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา นั้น โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงในด้านของเทคโนโลยีสารสนเทศที่เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการดำเนินชีวิตของมนุษย์ จึงส่งผลต่อพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยตรง (Niyomrat et al., 2021) ทำให้การจัด

การศึกษาต้องมีการปรับเปลี่ยนให้ทันต่อกระแสโลกาภิวัตน์ ในบางสถาบันการศึกษาได้มีการนำเอา การเรียนรู้ออนไลน์ (Online Learning) มาช่วยในการจัดการเรียนการสอน เพื่อเป็นการขยายโอกาสใน เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่สามารถเรียนรู้ได้ทุกเวลาและทุกสถานที่ (Wayo et al., 2020) ประกอบกับ ในช่วงสถานการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ที่รัฐบาลมีการจำกัดไม่ให้มีการ รวมกลุ่มของคนหมู่มาก เช่น การเรียนการสอนในสถานศึกษา ทำให้ Office of the Basic Education Commission (2020) กำหนดให้มีการจัดการเรียนการสอนทางไกล ซึ่งหนึ่งในวิธีการที่นิยมใช้ในโรงเรียน มัธยมศึกษาใช้ คือ การจัดการเรียนการสอนในรูปแบบออนไลน์ แต่เมื่อเริ่มจัดการเรียนการสอนพบว่า เกิดปัญหาและอุปสรรคเป็นอย่างมาก จากข้อมูลในรายงานของ Office of the Education Council (2020) การจัดการเรียนการสอนออนไลน์ในสถานการณ์ดังกล่าวมีปัญหาตั้งแต่ระดับนโยบายจนถึง ระดับปฏิบัติการ ในระดับนโยบายพบว่านโยบายของรัฐและหน่วยงานต้นสังกัดไม่เหมาะสมกับบริบทใน ทุกท้องที่ และในส่วนในระดับปฏิบัติการผู้สอนมีปัญหาในการใช้งานเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการ สอนออนไลน์ รวมทั้งการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ไม่เหมาะสมกับเนื้อหาการเรียนและ สภาพแวดล้อมของการเรียน นอกจากนี้ยังพบปัญหาอื่น ๆ เช่น ปัญหาด้านเทคนิค ได้แก่ เครือข่าย อินเทอร์เน็ตขาดความเสถียร หรือโรงเรียนขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ให้กับนักเรียน เป็นต้น

จากปัญหาที่พบในการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ ทางหน่วยงานการศึกษาต่าง ๆ จึงได้ ค้นคว้าหาวิธีการที่จะนำมาช่วยเหลือนักเรียนให้สามารถจัดการเรียนการสอนออนไลน์ได้อย่างมี ประสิทธิภาพ ซึ่งหนึ่งในวิธีการที่น่าปรับใช้มากที่สุด คือ การนิเทศการสอนด้วยกระบวนการที่ หลากหลายและเหมาะสมต่อบริบทของโรงเรียน สอดคล้องกับแนวทางของ Office of the Education Council (2021) ให้มีการปรับเปลี่ยนวิธีการนิเทศและการติดตามผลต่าง ๆ โดยจากข้อมูลการนิเทศการ สอนด้วยการชี้แนะ (Coaching) นั้นมีความเหมาะสมอย่างยิ่งในช่วงเวลาที่ไม่สามารถจัดการเรียนการ สอนในที่ตั้งได้ตามปกติ จากข้อมูลของ Gottesman & Jennings (2000) การถ่ายทอดการเรียนรู้หรือ ทักษะใหม่ให้แก่ครูและผู้บริหาร โดยเฉพาะกระบวนการปฏิบัติงานที่ไม่คุ้นเคยหรือไม่ได้ปฏิบัติอย่าง สม่ำเสมอด้วยการชี้แนะ สามารถเกิดความคงทนในการเรียนรู้มากกว่าวิธีการอื่นถึงร้อยละ 90 อีกทั้งยังเห็นเช่นเดียวกับ Office of the Education Council (2017) ได้ศึกษาเกี่ยวกับแนวโน้มของการ พัฒนานวัตกรรมครูทั่วโลก ส่วนใหญ่แต่ละประเทศจะให้ผู้บริหารหรือครูที่มีประสบการณ์สูงในโรงเรียน หรือบริบทเดียวกันมาดำเนินการเกี่ยวกับการชี้แนะ การเป็นพี่เลี้ยง หรือการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ วิชาชีพมากกว่าการฝึกอบรมแบบชุดสำเร็จที่ออกแบบโดยส่วนกลาง และจากผลการวิจัยของ Dokmai et al. (2023) พบว่า ผลการประเมินโปรแกรมพัฒนานวัตกรรมครูออนไลน์ที่ประกอบด้วยกิจกรรมการ ชี้แนะและกิจกรรมอื่น สามารถทำให้นักศึกษาครูจัดการเรียน การสอนออนไลน์เบื้องต้นได้ ทั้งที่ไม่เคย เรียนทฤษฎีที่เกี่ยวกับศาสตร์การสอน หรือผ่านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพแต่อย่างใดมาก่อน และ ผลการวิจัยของ Nernprom (2023) พบว่าการชี้แนะสามารถช่วยเหลือนักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจ ทักษะกระบวนการ และเจตคติต่อการจัดการเรียนการสอนออนไลน์เพิ่มขึ้น

จากเหตุผลทั้งหมดที่ได้กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเกี่ยวกับการชี้แนะการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา พร้อมทั้งจัดทำกลยุทธ์การชี้แนะการจัดการเรียนการสอน โดยผลการวิจัยในครั้งนี้จะเป็นแนวทางในการพัฒนาการดำเนินการชี้แนะการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ให้มีประสิทธิภาพสูงสุด เพื่อให้ครูสามารถจัดการเรียนการสอนออนไลน์ได้ในสถานการณ์ที่ไม่สามารถมาเรียนในที่ตั้งได้อย่างมีคุณภาพ อันจะส่งผลในการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการชี้แนะการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา
2. เพื่อศึกษาจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภาวะคุกคามการชี้แนะการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา
3. เพื่อจัดทำกลยุทธ์การชี้แนะการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา

การทบทวนวรรณกรรม

1. การชี้แนะ ได้จากการสังเคราะห์แนวคิดของ Joyce & Shower (1988); Mink, Owen & Mink (1993); Beach & Reinhartz (2000); Costa & Gramston (2002); Laorueandee (2013); Wongyai & Patpol (2014); Sudrung (2016); Glickman, Gordon & Ross-Gordon (2018) พบว่ากระบวนการชี้แนะมี 6 ขั้นตอน ดังนี้

1.1 การเตรียมการ ผู้ชี้แนะต้องสร้างความเข้าใจ ความพร้อม ความสัมพันธ์ในเชิงบวก และการกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ให้แก่ผู้รับการชี้แนะให้ได้ เพื่อนำไปสู่การวิเคราะห์แนวปฏิบัติที่เหมาะสมต่อผู้รับการชี้แนะ

1.2 การวางแผน ผู้ชี้แนะต้องวางแผนรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องด้วยวิธีการต่าง ๆ พร้อมทั้งกำหนดวิธีการในการดำเนินงานและตัวชี้วัดในการวัดประเมินผลการปฏิบัติแก่ผู้รับการชี้แนะ

1.3 การชี้แนะ ผู้ชี้แนะจะนำเอาวิธีการหรือกลยุทธ์ต่าง ๆ ไปปฏิบัติ หรือกิจกรรมอื่นที่เหมาะสมต่อสภาพปัญหาของผู้รับการชี้แนะ โดยคำนึงถึงสภาพการปฏิบัติงานและความแตกต่างระหว่างบุคคล ในขณะที่ชี้แนะอาจเปิดโอกาสให้ผู้รับการชี้แนะตั้งคำถามเพื่อขอคำชี้แนะเพิ่มเติมได้

1.4 การประยุกต์ใช้ ผู้รับการชี้แนะนำเอาความรู้ ทักษะกระบวนการ หรือเจตคติที่ได้รับการถ่ายทอดจากผู้ชี้แนะมาปรับใช้ หรือสังเคราะห์แนวปฏิบัติใหม่ และนำเอาสิ่งที่ได้จากขั้นปฏิบัติการชี้แนะมาทดลองใช้

1.5 การสะท้อนผล ผู้รับการชี้แนะได้นำเสนอข้อมูลย้อนกลับ หรือทบทวนแนวปฏิบัติ ส่งผลให้ผู้รับการชี้แนะมีการไตร่ตรองสะท้อนคิดสิ่งที่เกิดจากการชี้แนะ รวมไปถึงสิ่งที่ผู้รับการชี้แนะยังไม่เข้าใจ

1.6 การประเมินผลและติดตามผล ผู้ชี้แนะนำผลการปฏิบัติงานหรือข้อมูลส่วนอื่นที่เกิดจากการดำเนินงานมาวิเคราะห์เพื่อตรวจสอบพัฒนาการ หรือการแก้ไขปรับปรุงความรู้ ทักษะ หรือเจตคติของผู้รับการชี้แนะ และยังเป็นข้อมูลย้อนกลับในการดำเนินการชี้แนะในครั้งต่อไป

2. การจัดการเรียนการสอนออนไลน์ ได้นำแนวคิดของ Podapol (2020) มาปรับใช้ ซึ่งมีกระบวนการอยู่ 5 ขั้นตอน ดังนี้

2.1 การเลือกแพลตฟอร์มการจัดการเรียนการสอน การเลือกเทคโนโลยีที่ช่วยสร้างประสิทธิภาพในการเรียนการสอน หรือเป็นระบบการสื่อสารระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนหรือผู้เรียนด้วยกัน เพื่อสนองต่อการเรียนรู้เฉพาะตน รวมถึงการเข้าถึงทรัพยากรและอุปกรณ์ที่ใช้จัดการเรียนการสอน

2.2 การออกแบบบทเรียนออนไลน์ เป็นการดำเนินการต่าง ๆ ก่อนการเรียนการสอนออนไลน์ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยการใช้วิธีการ การสื่อสาร สื่อและเทคโนโลยี รวมถึงการวัดประเมิน เพื่อแก้ไขปัญหาการเรียนรู้ของผู้เรียน

2.3 การจัดการห้องเรียนออนไลน์ ผู้สอนจัดเตรียมเนื้อหาบทเรียนและกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้สอนและผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน ซึ่งอาจจะเป็นแบบประสานเวลาหรือต่างเวลากัน

2.4 การใช้สื่อในการเรียนการสอนออนไลน์ การใช้ตัวกลางในการสื่อความหมายกับผู้เรียน และเป็นช่องทางให้ผู้สอนสามารถเผยแพร่สาระความรู้และจัดเก็บความรู้ได้ โดยสื่อกลางเหล่านั้นอาจเป็นอุปกรณ์หรือวิธีการต่าง ๆ ที่สามารถใช้ในการเรียนการสอนออนไลน์ได้

2.5 การวัดและประเมินผลการจัดการเรียนการสอน การวัดประเมินเพื่อตรวจสอบผลการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยสามารถทำได้ 2 รูปแบบ คือ 1) การวัดประเมินรูปแบบดั้งเดิม และ 2) การวัดประเมินตามสภาพจริง โดยให้เหมาะสมกับบริบทออนไลน์

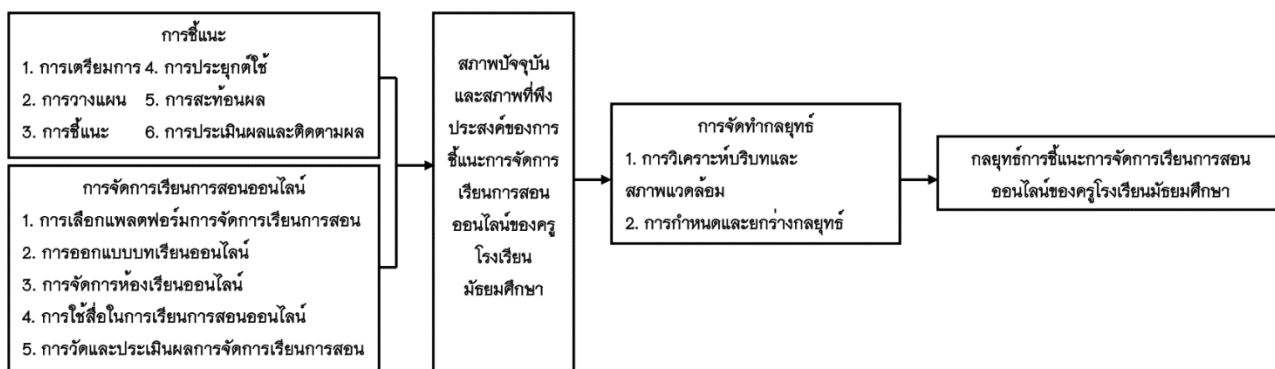
3. การจัดทำกลยุทธ์ ได้นำแนวคิดของ Siribanpitak (2009) มาปรับใช้ ซึ่งมีองค์ประกอบอยู่ 2 ส่วน ดังนี้

3.1 การวิเคราะห์บริบทและสภาพแวดล้อม โดยวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภาวะคุกคาม (SWOT Analysis) จากการหาดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI_{modified})

3.2 การกำหนดและยกร่างกลยุทธ์ด้วยวิธี TOWS Matrix โดยการจับคู่กลยุทธ์ 4 คู่ ได้แก่ กลยุทธ์ S-O, กลยุทธ์ S-T, กลยุทธ์ W-O และกลยุทธ์ W-T จากการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงผสมวิธี (Mixed Method Research) ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย จากการสังเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับการชี้แนะของ Joyce & Shower (1988); Mink, Owen & Mink (1993); Beach & Reinhartz (2000); Costa & Gramston (2002); Laorueandee (2013); Wongyai & Patpol (2014); Sudrung (2016); Glickman, Gordon & Ross-Gordon (2018) และนำแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ของ Podapol (2020) โดยมีรายละเอียด ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงผสมวิธี ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 2,358 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่าง คือ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 180 โรงเรียน ด้วยการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling) ซึ่งมีวิธีการ ดังนี้ 1) กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากสูตรของ Weiers (2005) 2) แบ่งประชากรตามขนาดโรงเรียนแต่ละขนาด 3) กำหนดสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่าง ดังตารางที่ 1 และ 4) ทำการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) เพื่อให้ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างตามที่กำหนด โดยมีผู้ให้ข้อมูลแต่ละโรงเรียนมีจำนวน 5 คน ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน, รองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารวิชาการ, หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ 1 คน และครู 2 คน รวมทั้งสิ้น 900 คน

ตารางที่ 1 สัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ขนาดโรงเรียน	จำนวนประชากร	ร้อยละ	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
ขนาดเล็ก	941	39.92	72
ขนาดกลาง	722	30.64	55
ขนาดใหญ่	221	9.36	17
ขนาดใหญ่พิเศษ	474	20.10	36
รวม	2,358	100.00	180

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มี 2 ชนิด ได้แก่ 1) แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ตอนที่ 2 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการชี้แนะการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ และตอนที่ 3 ข้อคิดเห็นเพิ่มเติมจากผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นคำถามปลายเปิด (Open-Ended Question) ให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดยวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) หากมีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 0.50 ขึ้นไป แสดงว่า ข้อคำถามนั้นมีความเหมาะสมหรือสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และนำแบบสอบถามไปปรับปรุงแก้ไขให้มีความชัดเจนมากขึ้น 2) แบบประเมินความเหมาะสมของร่างกลยุทธ์ ด้วยการนำข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามไปวิเคราะห์ผล เพื่อหาจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภาวะคุกคาม จาก SWOT Analysis แล้ว นำข้อมูลดังกล่าวไปยกร่างกลยุทธ์ตามแนวคิด TOWS Matrix จากนั้นนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบ เพื่อนำร่างกลยุทธ์มาปรับปรุงให้เหมาะสมมากขึ้นตามข้อเสนอแนะ

การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยผู้วิจัยได้ดำเนินการส่งแบบสอบถามไปยังโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 180 โรงเรียน ทำให้มีผู้ให้ข้อมูล จำนวน 900 คน ระหว่างเดือน กุมภาพันธ์ ถึงเดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2566 ซึ่งได้รับแบบสอบถามตอบกลับเป็นจำนวน 712 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 79.11 นำข้อมูลเชิงปริมาณมาวิเคราะห์ด้วยสถิติพื้นฐาน โดยแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามจะใช้ความถี่และร้อยละ และการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ โดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และดัชนีความต้องการจำเป็นของ Wongwanich (2019) เพื่อนำข้อมูลไปวิเคราะห์เป็นจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภาวะคุกคาม ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพ เพื่อจัดทำเป็นกลยุทธ์ โดยใช้แนวคิด TOWS Matrix และวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบประเมินความเหมาะสมของร่างกลยุทธ์จากข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของผู้ทรงคุณวุฒิ ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 ผลการวิจัยพบว่าสภาพปัจจุบันของการชี้แนะการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาารายด้านการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนการสอนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 3.58$, S.D. = 1.19) ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของการชี้แนะการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งด้านการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนการสอนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 4.25$, S.D. = 0.85) และในส่วนดัชนีความต้องการจำเป็นของการชี้แนะการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ภาพรวมมีค่า 0.283 โดยด้านที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ ด้านการเลือกแพลตฟอร์มการจัดการเรียนการสอน ($PNI_{\text{modified}} = 0.317$) ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และดัชนีความต้องการจำเป็นในภาพรวมของการชี้แนะการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา

การชี้แนะการจัดการเรียนการสอนออนไลน์	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI modified	ลำดับความต้องการจำเป็น
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ		
1. การเลือกแพลตฟอร์มการจัดการเรียนการสอน	3.17	1.25	ปานกลาง	4.18	0.90	มาก	0.317	1
2. การออกแบบบทเรียนออนไลน์	3.40	1.20	ปานกลาง	4.22	0.89	มาก	0.242	5
3. การจัดการห้องเรียนออนไลน์	3.25	1.22	ปานกลาง	4.23	0.86	มาก	0.300	3
4. การใช้สื่อในการเรียนการสอนออนไลน์	3.33	1.16	ปานกลาง	4.18	0.89	มาก	0.255	4
5. การวัดและประเมินผลการจัดการเรียนการสอน	3.58	1.19	มาก	4.25	0.85	มาก	0.312	2
รวม	3.28	1.12	ปานกลาง	4.21	0.88	มาก	0.283	

วัตถุประสงค์ที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามด้วยวิธี SWOT Analysis ในภาพรวมของการชี้แนะการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา มีประเด็นที่เป็นจุดแข็ง 59 ประเด็น จุดอ่อน 32 ประเด็น โอกาส 11 ประเด็น และภาวะคุกคาม 18 ประเด็น

วัตถุประสงค์ที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า กลยุทธ์การชี้แนะการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยนำจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภาวะคุกคามมาวิเคราะห์เนื้อหาตามแนวคิด TOWS Matrix พบว่ากลยุทธ์ดังกล่าว ประกอบด้วย 3 กลยุทธ์หลัก 6 กลยุทธ์รอง และ 29 วิธีดำเนินการ ดังนี้

กลยุทธ์หลักที่ 1 พัฒนานโยบายและบริหารจัดการชี้แนะการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ มี 2 กลยุทธ์รอง ได้แก่ กลยุทธ์รองที่ 1 ส่งเสริมให้มีการวิเคราะห์ข้อมูลและกำหนดเป้าหมายให้เหมาะสมต่อการชี้แนะการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ มี 4 วิธีดำเนินการ และกลยุทธ์รองที่ 2 สนับสนุนการวางแผนดำเนินงานชี้แนะและบริหารจัดการทรัพยากรที่เกี่ยวข้องกับการชี้แนะการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ มี 7 วิธีดำเนินการ

กลยุทธ์หลักที่ 2 ส่งเสริมให้มีการชี้แนะการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ มี 2 กลยุทธ์รอง ได้แก่ กลยุทธ์รองที่ 1 ส่งเสริมการชี้แนะการจัดการเรียนการสอนออนไลน์อย่างเป็นระบบ มี 6 วิธีดำเนินการ และกลยุทธ์รองที่ 2 ส่งเสริมให้มีการปรับประยุกต์การชี้แนะการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ มี 4 วิธีดำเนินการ

กลยุทธ์หลักที่ 3 ส่งเสริมให้มีการวิเคราะห์บททวน เพื่อประเมินและติดตามผลการชี้แนะการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ มี 2 กลยุทธ์รอง ได้แก่ กลยุทธ์รองที่ 1 สนับสนุนให้มีการทบทวนข้อมูลการสะท้อนผลการชี้แนะการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ มี 4 วิธีดำเนินการ และกลยุทธ์รองที่ 2 ส่งเสริมการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนากระบวนการชี้แนะการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ มี 4 วิธีดำเนินการ

และในส่วนการประเมินความเหมาะสมของร่างกลยุทธ์จากผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่ากลยุทธ์หลัก กลยุทธ์รอง และวิธีดำเนินการมีความเหมาะสมทั้งหมด

อภิปรายผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้มีการแบ่งประเด็นการอภิปรายผลการวิจัยออกเป็น 2 ตอน ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้
ตอนที่ 1 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และคำดัชนีความต้องการจำเป็นในการชี้แนะการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา

สภาพปัจจุบันของการชี้แนะการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาพบว่า ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนเป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมาก ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่าการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ในโรงเรียนมัธยมศึกษาเป็นวิธีการใหม่ที่น่าสนใจในช่วงเวลาที่ไม่สามารถจัดการศึกษาในรูปแบบปกติได้ ซึ่งทำให้ผู้เรียนและผู้สอนไม่ได้อยู่ในบริเวณหรือพื้นที่เดียวกัน เพื่อให้การวัดประเมินผลยังสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาผู้เรียนให้ตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้ได้มากที่สุด จึงจำเป็นต้องมีการนำเทคโนโลยีมาปรับใช้และต้องมีแนวทางการปฏิบัติที่ชัดเจนและสามารถใช้งานได้จริง ซึ่งสอดคล้องกับ Office of The Basic Education Commission (2020) ได้กำหนดนโยบายและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนออนไลน์ช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของ COVID-19 ซึ่งเน้นให้ครูผู้สอนออกแบบการวัดประเมินผลตามสภาพจริง โดยนำเอาเทคโนโลยีที่ใช้งานด้วยระบบอินเทอร์เน็ตมาปรับใช้ รวมถึงการประเมินร่วมกับวิธีการอื่น ๆ เช่น รูปแบบการประเมินด้วยวิธี On-hand และยังมีความเห็นเช่นเดียวกับ Thailand Development Research Institute (2020) การเรียนการสอนออนไลน์ทำให้การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและผู้สอนลดลง ทำให้ผู้สอนต้องเน้นให้เกิดการประเมินระหว่างเรียนเป็นหลัก โดยอาจจะเป็นแบบทางการและไม่ทางการ เช่น การประเมินการตอบโต้ระหว่างผู้สอนและผู้เรียน หรือการประเมินอัตราการเข้าเรียน เป็นต้น

สภาพที่พึงประสงค์ของการชี้แนะการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาพบว่า ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนเป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมาก ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่าการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ที่ผู้เรียนและผู้สอนไม่ได้เผชิญหน้ากันโดยตรง อาจจะทำให้สภาพแวดล้อมบางส่วนไม่เหมือนกับการเรียนการสอนแบบปกติ และจากสถานการณ์ที่ทำให้มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการเรียนการสอนอย่างฉับพลัน ทำให้ผู้สอนไม่สามารถปรับวิธีการสอน

หรือวิธีการวัดและประเมินผลได้ทันที จึงทำให้ต้องมีการช่วยเหลือหรือส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถมีศักยภาพในการสอนหรือการวัดประเมินผลแบบออนไลน์เพิ่มขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ Boonnak et al. (2021) กระบวนการพัฒนาอาจารย์ผู้สอนให้สามารถจัดการเรียนการสอนออนไลน์ได้ ประกอบด้วย การสาธิต การสอน การอบรมการใช้งานอุปกรณ์ และการศึกษาค้นคว้า ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการชี้แนะ และผลการวิจัยสรุปได้เบื้องต้นพบว่าการประเมินเกี่ยวกับผลการดำเนินการพัฒนาอาจารย์ตามองค์ประกอบของการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ ซึ่งด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการวัดประเมินผลการเรียนการสอน

ดัชนีความต้องการจำเป็นในการชี้แนะการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาพบว่า ด้านการเลือกแพลตฟอร์มการจัดการเรียนการสอน มีดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่าผู้สอนมีความจำเป็นอย่างมากที่จะเลือกใช้เครื่องมือ แอปพลิเคชัน หรือแพลตฟอร์มให้เหมาะสมต่อสภาพแวดล้อมของผู้เรียน และบริบทอื่น ๆ เช่น เทคนิคการสอน เนื้อหาของรายวิชา หรือรูปแบบการวัดประเมินผล เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเกิดการเรียนรู้ที่ผู้สอนได้ตั้งจุดประสงค์การเรียนรู้ไว้ให้ได้มากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ Satsin & Wongwisukul (2021) เมื่อผู้สอนใช้เครื่องมือในการเรียนการสอนออนไลน์ที่เหมาะสมต่อบริบทของรายวิชาและเทคนิคการจัดการเรียนการสอนจะทำให้ผู้เรียนมีความใฝ่เรียนรู้ที่เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ และมีความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนออนไลน์ที่มากขึ้น และผู้สอนสามารถพัฒนาตนเองให้ประยุกต์ใช้เทคโนโลยีข้างต้นในการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งมีความเห็นเช่นเดียวกับการศึกษาของ Kongmaus (2013) ผู้สอนพัฒนาตนเองเกี่ยวกับการนำเทคโนโลยีหรือแอปพลิเคชันการเรียนการสอนออนไลน์มาใช้ให้เหมาะสมกับวิธีการสอน กิจกรรมการเรียนการสอน สภาพแวดล้อม และจุดประสงค์การใช้งานของเครื่องมือเหล่านั้น จะส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่เพิ่มขึ้นของผู้เรียน

ตอนที่ 2 การนำเสนอกลยุทธ์การชี้แนะการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา

กลยุทธ์หลักที่ 1 พัฒนานโยบายและบริหารจัดการชี้แนะการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ ประกอบด้วย 2 กลยุทธ์รอง ได้แก่ กลยุทธ์รองที่ 1 ส่งเสริมให้มีการวิเคราะห์ข้อมูลและกำหนดเป้าหมายให้เหมาะสมต่อการชี้แนะการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ ประกอบด้วยวิธีดำเนินการ 4 วิธี ดังนี้ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าการเริ่มต้นในการชี้แนะควรมีแนวทางชัดเจน โดยมีการออกแบบวิธีการที่เหมาะสมต่อสภาพแวดล้อมของโรงเรียน และการดำเนินนโยบายที่เกิดจากการประสานความร่วมมือของผู้สอนและผู้บริหาร สอดคล้องกับ Rittikoo (2019) ปัจจัยที่สนับสนุนการชี้แนะให้ประสบผลสำเร็จต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างผู้บริหาร ผู้ชี้แนะ และผู้สอน และในการวางแผนการดำเนินงานการออกนโยบายเบื้องต้น โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นหรือปัญหาที่เกิดขึ้น และเช่นเดียวกับงานวิจัยของ Somjettana & Amornsiriphong (2021) การขับเคลื่อนนโยบายเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น

พื้นฐาน มีระดับการดำเนินงานในระดับมากที่สุด ซึ่งเป็นการสะท้อนว่าผู้บริหารของหน่วยงานทางการศึกษาแต่ละระดับควรจะต้องมีการวางแผนในการสนับสนุนการปฏิบัติงานของสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ ไม่ว่าจะเป็นการวางแผนเชิงนโยบาย การวางแผนเกี่ยวกับทรัพยากร การพัฒนาบุคลากร เป็นต้น

กลยุทธ์รองที่ 2 สนับสนุนการวางแผนดำเนินงานชี้แนะและบริหารจัดการทรัพยากรที่เกี่ยวข้องกับการชี้แนะการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ ประกอบด้วยวิธีดำเนินการ 7 วิธี ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าการดำเนินงานเกี่ยวกับการชี้แนะการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ต้องมีการเตรียมการบริหารจัดการทรัพยากร อุปกรณ์ และวัสดุต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะเทคโนโลยีที่เกื้อหนุนให้สามารถจัดการเรียนการสอนออนไลน์ได้โดยที่ไม่เกิดการขาดช่วงหรือดำเนินการได้อย่างไม่ขัดข้อง สอดคล้องกับ Organization for Economic Cooperation and Development (2022) ในการระบาดของโรค COVID-19 ทำให้รัฐบาลของประเทศต่าง ๆ เลือกใช้การเว้นระยะห่างทางสังคม จึงไม่สามารถจัดการศึกษาในรูปแบบปกติได้ ส่งผลให้มีการนำเอาเทคโนโลยีสารสนเทศมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ รวมถึงการดำเนินการอื่นที่เกี่ยวข้องด้วย โดยเฉพาะการนิเทศ การชี้แนะ หรือการสนับสนุนอื่น เพื่อช่วยเหลือให้ผู้สอนและบุคลากรสามารถดำเนินการเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ได้อย่างราบรื่น และโรงเรียนควรที่จะต้องมีการสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกหรือองค์กรอื่นที่มีความเชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยี เพื่อให้โรงเรียนได้สามารถนำปรับใช้กับกิจกรรมต่าง ๆ เช่น กิจกรรมการสอน กิจกรรมการชี้แนะ เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับ Office of the Basic Education Commission (2022) การพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและองค์กรภายนอกโดยนำเอาเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาปรับใช้ในการเรียนการสอน อีกทั้งการบริหารจัดการทรัพยากรหรือเทคโนโลยีที่ดี จะส่งเสริมให้การดำเนินงานชี้แนะหรือการดำเนินการอื่นได้อย่างตรงเป้าหมายและให้พร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

กลยุทธ์หลักที่ 2 ส่งเสริมให้มีการชี้แนะการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ ประกอบด้วย 2 กลยุทธ์รอง ได้แก่ กลยุทธ์รองที่ 1 ส่งเสริมการชี้แนะการจัดการเรียนการสอนออนไลน์อย่างเป็นระบบ ประกอบด้วยวิธีดำเนินการ 6 วิธี ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าสถานศึกษาต้องมีการจัดโครงสร้างการดำเนินงานด้วยการคัดเลือกหรือแต่งตั้งบุคลากรภายใน หรือบุคคลภายนอกที่มีความเชี่ยวชาญ หรือทักษะเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ หรือสามารถชี้แนะการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ด้วยเทคนิคหรือวิธีการต่าง ๆ ให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพได้ สอดคล้องกับ Office of the Education Council (2022) โรงเรียนต้องมีการสรรหาหรือพัฒนาบุคลากรที่มีประสบการณ์ความเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนการสอนออนไลน์มาชี้แนะผู้สอน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Pasatcha (2020) ครูที่ผ่านกระบวนการชี้แนะจะมีสมรรถนะในการบูรณาการเทคโนโลยีสารสนเทศกับการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยภาพรวมและรายบุคคลเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ

กลยุทธ์รองที่ 2 ส่งเสริมให้มีการปรับประยุกต์การชี้แนะการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ ประกอบด้วยวิธีดำเนินการ 4 วิธี ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่ากระบวนการปรับประยุกต์ในการชี้แนะเป็นการเชื่อมโยงความรู้ใหม่เพื่อทบทวนและค้นหาแนวทางการพัฒนาเป็นของตนเอง โดยผู้ชี้แนะมีหน้าที่สำคัญในการกระตุ้นให้ผู้รับการชี้แนะเกิดไฟเรี่ยวแรงและเน้นลงมือปฏิบัติจริง เพื่อให้รับรู้ถึงข้อบกพร่องหรือข้อดีใน แต่ละวิธีการที่ได้ลงมือไป และนำไปสะท้อนผลเพื่อหาวิธีการที่เหมาะสมที่สุดกับสภาพแวดล้อมของการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ในแต่ละรายวิชา สอดคล้องกับงานวิจัยของ Dokmai et al. (2023) การนำ กลยุทธ์การชี้แนะมาปรับประยุกต์ใช้ โดยมีการนำกิจกรรมที่หลากหลายมาช่วยเหลือแก่นักศึกษาครู ดังนี้ การศึกษาดูด้วยตนเองจากแพลตฟอร์มการศึกษาออนไลน์ การสัมภาษณ์แลกเปลี่ยนเรียนรู้จากผู้เชี่ยวชาญการสะท้อนคิด การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ การปฏิบัติการสอนแบบจุลภาคออนไลน์ การวิพากษ์ผลการสอน และการให้ผลย้อนกลับ เป็นต้น โดยนักศึกษาครูที่ผ่านการใช้โปรแกรมดังกล่าวสามารถเขียนแผนการจัดการเรียนรู้และปฏิบัติการสอนออนไลน์ได้อยู่ในระดับดี

กลยุทธ์หลักที่ 3 ส่งเสริมให้มีการวิเคราะห์ทบทวน เพื่อประเมินและติดตามผลการชี้แนะการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ ประกอบด้วย 2 กลยุทธ์รอง ได้แก่ กลยุทธ์รองที่ 1 สนับสนุนทบทวนข้อมูลการสะท้อนผลการชี้แนะการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ ประกอบด้วยวิธีดำเนินการ 4 วิธี ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าผู้ชี้แนะต้องมีกิจกรรมหรือวิธีการในทำให้ผู้รับการชี้แนะสามารถค้นพบการแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง และเพื่อให้กิจกรรมที่จัดในครั้งต่อไปมีประสิทธิภาพมากขึ้นจึงจำเป็นที่จะต้องปรับปรุงและพัฒนา โดยปรับประยุกต์จากปัญหาที่พบและสภาพแวดล้อมที่เป็นอยู่ เช่นเดียวกับ Knight (2009) การให้ข้อมูลย้อนกลับจะทำให้ทราบถึงพฤติกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมของผู้รับการชี้แนะ และเป็นประโยชน์ต่อการนำข้อมูลดังกล่าวไปปรับปรุงหรือพัฒนาให้เหมาะสมต่อผู้รับการชี้แนะต่อไป และยังพบว่ากระบวนการประเมินผลและติดตามผลยังสามารถช่วยพัฒนาทักษะการชี้แนะของผู้รับการชี้แนะได้ดีมากขึ้น ซึ่งมีความเห็นเช่นเดียวกับงานวิจัยของ Rattanaphan, Jaroensuk & Boonchit (2022) เมื่อมีการประเมินผลและติดตามผลของการนิเทศแบบชี้แนะและการเป็นพี่เลี้ยงพบว่าผู้ชี้แนะมีทักษะการนิเทศแบบชี้แนะและการเป็นพี่เลี้ยงที่เพิ่มขึ้นก่อนการประเมินผลและติดตามผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

กลยุทธ์รองที่ 2 ส่งเสริมการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนากระบวนการชี้แนะการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ ประกอบด้วยวิธีดำเนินการ 4 วิธี ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าเมื่อการดำเนินการชี้แนะไปเป็นเรียบร้อยแล้วต้องมีการตรวจสอบว่าสิ่งที่ได้ทำไปนั้นบรรลุต่อจุดประสงค์ หรือผู้สอนมีพัฒนาการเพิ่มขึ้นหรือไม่ จะต้องมีการติดตามผลและประเมินผล ดังนั้นปัญหาของการเรียนการสอนออนไลน์ที่ประสบความสำเร็จน้อย เนื่องจากส่วนใหญ่สถานศึกษาขาดการประเมินผลและติดตามผล สอดคล้องกับ Costa and Garmon (2002) การติดตามผลของการชี้แนะจะทำให้ทราบถึงขั้นตอนที่บรรลุวัตถุประสงค์ของการปฏิบัติการชี้แนะ และเช่นเดียวกับ Maneeon (2017) การชี้แนะเป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากตัดสินใจที่ผ่านการประเมินผลว่าเมื่อปรับการเรียนการสอนให้นำไปสู่การเรียนรู้แบบนำตนเอง

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากการวิจัยครั้งนี้มีองค์ความรู้ใหม่ที่ค้นพบมีอยู่ 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 กระบวนการชี้แนะที่มาจาก การสังเคราะห์แนวคิดของนักวิชาการหลายท่าน ซึ่งสามารถนำเอากระบวนการดังกล่าวไปใช้ประยุกต์ใช้ในการช่วยเหลือและพัฒนาศักยภาพผู้สอนทั้งในการเรียนการสอนปกติหรือการเรียนการสอนออนไลน์ได้ และส่วนที่ 2 กลยุทธ์ที่ใช้ในการบริหารจัดการให้เกิดกระบวนการชี้แนะการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่า มีกลยุทธ์หลักอยู่ 3 ประเด็น ซึ่งเป็นกลยุทธ์ที่สามารถพัฒนาเป็นแนวทางปฏิบัติงานด้านการชี้แนะในรูปแบบวงจรต่อเนื่องได้

สรุป

การนิเทศการสอนในช่วงสถานการณ์ที่ไม่สามารถเข้ามาปฏิบัติงานในพื้นที่บริเวณโรงเรียนได้ตามปกติ นั้น ไม่สามารถดำเนินการได้หรือดำเนินการได้อย่างลำบาก ทำให้การจัดการศึกษาในด้านต่าง ๆ ต้องมีการปรับปรุงพัฒนากลยุทธ์ใหม่ เพื่อให้สามารถดำเนินการไปได้อย่างราบรื่นและมีประสิทธิผลสูงสุด ทำให้มีความจำเป็นต้องนำเอากระบวนการชี้แนะมาประยุกต์ในการวิจัยครั้งนี้

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการชี้แนะการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ คือ ด้านการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนการสอน ดังนั้นควรดำเนินการ ดังนี้ ควรจัดให้มีการช่วยเหลือและพัฒนาศักยภาพของผู้สอนในด้านนี้ด้วยการชี้แนะที่มีวิธีการที่หลากหลายและเหมาะสมต่อการเรียนการสอนออนไลน์และสภาพแวดล้อมที่แตกต่างของผู้เรียน

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า ภาพรวมของการวิเคราะห์ SWOT Analysis ประเด็นที่เป็นจุดอ่อนมากที่สุด คือ ด้านการออกแบบบทเรียนออนไลน์ และประเด็นที่เป็นภาวะคุกคามมากที่สุด คือ ด้านการเลือกแพลตฟอร์มการจัดการเรียนการสอน ดังนั้นควรดำเนินการ ดังนี้ หน่วยงานต้นสังกัดควรมีการจัดสรรทรัพยากรให้เพียงพอ เพื่อช่วยเหลือผู้สอนและผู้เรียนสามารถเข้าถึงทุกแพลตฟอร์มได้อย่างทั่วถึง

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า กลยุทธ์การชี้แนะการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ประกอบด้วย 3 กลยุทธ์หลัก 6 กลยุทธ์รอง และ 29 วิธีดำเนินการ ดังนั้นควรดำเนินการ ดังนี้ โรงเรียนควรนำเอากลยุทธ์ไปปรับใช้ในการกำหนดแนวทางการดำเนินการชี้แนะให้เหมาะสมต่อความแตกต่างของผู้สอนที่เป็นผู้รับการชี้แนะแต่ละบุคคลได้

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษากลยุทธ์การชี้แนะการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ในโรงเรียนมัธยมศึกษาแต่ละขนาด

2.2 ควรศึกษาเกี่ยวกับผลของการนำกลยุทธ์การชี้แนะการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา เมื่อเกิดสถานการณ์ที่ไม่สามารถจัดการเรียนการสอนในที่ที่ตั้งได้

References

- Beach, D. M., & Reinhartz, J. (2000). *Supervisory Leadership: Focus on Instruction*. Boston: Allyn and Bacon.
- Boonnak, S., Phupimthong, B., Tanpan, J., Lawansiri, P., & Anonchan, S. (2021). A Model of Online Instructional Development of Mahamakut Buddhist University, Srilanchang Campus. *Journal of Srilanchang Review*, 7(2), 53–70.
- Costa, A. L., & Garnton, R. J. (2002). *Cognitive Coaching : A Foundation for Renaissance School* (2nd ed.). Massachusetts: Christopher–Gordon.
- Dokmai, P., Supprakob, S., Potisart, J., & Prachopchok, P. (2023). The Development of Online Teacher Professional Development Program to Enhance Learning Management Ability in STEM Education of Freshman Science Student Teachers. *STOU Education Journal*, 16(1), 176–194.
- Glickman, C. D., Gordon, S. P., & Ross–Gordon, J. M. (2018). *Supervision and Instructional Leadership* (10th ed.). New York: Pearson.
- Gottesman, B. L., & Jennings, J. O. (2000). *Peer Coaching for Educators* (2nd ed.). Lancaster: Technimic.
- Joyce, R. B., & Shower, B. (1988). *Student Achievement Though Staff Development*. New York: Longman.
- Knight, J. (2009). *Coaching: Approaches and Perspectives*. California: Corwin.
- Kongmanus, K. (2018). Digital Learning Tools: Ways of Digital Education Era. *Journal of Education Naresuan University*, 20(4), 279–290.
- Laorueandee, W. (2013). *Instructional Supervision and Coaching Science of Professional Development: Strategic Theory to Practice* (12th ed.). Nakhornprathom: Silpakorn University Press.
- Maneeon, S. (2017). The Teacher Development in the 21st Century with Coaching Technique. *Journal of Education Silapakorn University*, 15(2), 61–73.

- Mink, O. G., Owen, K. Q., & Mink, B. P. (1993). *Developing High Performance People: The Art of Coaching* (3rd ed.). Massachusetts: Addison–Wesley Publishing.
- Nernprom, A. (2023). The Development of Blended Supervision Process with Cooperative Supervision to Enhance Learning Management Competencies of Vocational Teachers in Industrial and Community Education Colleges in The Southern Area. *Institute of Vocational Education Southern Region 1 Journal*, 8(1), 13–22.
- Niyomrat, P., Artpairin, J., Watcharakan, P., & Raksatan, C. (2021). Online Teaching Format under The Circumstances of Coronavirus Disease 2019 (COVID–19). *Journal of Human Society*, 11(2), 1–16.
- Office of the Basic Education Commission. (2020). *Guidelines for Teaching of Schools Under The Office of The Basic Education Commission In The Situation of The Pandemic Coronavirus Disease 2019 (COVID–19), Academic Year 2020*. Bangkok: Department of Academic Affair and Educational Standard.
- Office of the Basic Education Commission. (2022). *Basic Educational Development Plan (2023 – 2027)*. Bangkok: Department of Policy and Basic Educational Plan.
- Office of the Education Council. (2017). *The National Education Plan 2017 –2036*. Bangkok: Prikwarn Graphic.
- Office of the Education Council. (2020). *Online Learning in The COVID–19 Pandemic Era: Crisis or Opportunity of Thai Education*. Bangkok: Department of Educational Standards and Learning Development.
- Office of the Education Council. (2021). *Learning Model for Students at The Basic Education Level in COVID–19 Pandemic Situation*. Bangkok: Prikwarn Graphic.
- Office of the Education Council. (2022). *Model of Learning Management by Digital Platforms with The Participation of The Private Organizations*. Bangkok: 21 Century.
- Organization for Economic Cooperation and Development. (2022). *A framework to Guide An Education Response to The COVID–19 Pandemic of 2020*. Retrieved July 8, 2023, from https://drive.google.com/file/d/1O1hZMx32LIVabpfhPg_dSO9hlglsmhLi/view?fbclid=IwAR13qE5B2G5xvupngwSx2n5U-c-7CoH4f6zrVBfEV6EJtzCdveqhMCXdWWw.
- Pasatcha, P. (2020). A Development of Pracharath Schools Master Teachers by Integrating Information Technology and 21st Century Skills Learning Management Through Coaching and Mentoring System. *Journal of Teacher Professional Development*, 1(1), 32–44.

- Podapol, C. (2020). *Online Learning Management: New Normal of Education*. Retrieved March 13, 2021, from <https://slc.mbu.ac.th/article/28181>
- Rattanaphan, N., Jaroensuk, B., & Boonchit, Y. (2022). A Development of Internal Supervision Manual Through A Guiding Process And Mentoring System of Basic Education Schools Under The Chanuanniphan Network, Surat Thani Primary Educational Service Area Office 3. *Journal of MCU Ubon Review*, 7(3), 741–754.
- Rittikoo, W. (2019). Instructional Coaching: Guidelines for The Development of Teacher's Instruction. *Ratchaphruek Journal*, 17(1), 1–10.
- Satsin, T., & Wongwiseskul, S. (2021). Lessons Learned from Online Teaching: Challenges for Teachers under COVID – 19 Situations. *Journal of The Royal Thai Army Nurses*, 22(1), 1–9.
- Siribanpitak, P. (2009). *Educational Administration and Management for A Small World*. Bangkok: Prikwarn Graphic.
- Somjettana, M., & Amornsiriphong, S. (2021). The Implementation of Thailand's Basic Education Institutional Policy During The Coronavirus Disease Pandemic (COVID–19). *Silpakorn Educational Research Journal*, 13(2), 443–460.
- Sudrung, J. (2016). *In School Supervision*. Bangkok: Danex.
- Thailand Development Research Institute. (2020). *How to Teaching in The COVID–19 Situation: from Foreign to Thai Lessons*. Retrieved June 19, 2023, from <https://tdri.or.th/2020/05/examples-of-teaching-and-learning-in-covid-19-pandemic/>
- Wayo, W., Charoennukul, A., Kankaynat, C., & Konyai, J. (2020). Online Learning under The COVID–19 Epidemic : Concepts and Applications of Teaching and Learning Management. *Regional Health Promotion Center 9 Journal*, 14(34), 285–298.
- Weiers, M. R. (2005). *Introduction to Business Statistics* (5th ed.). Pensylvania: Brooks/Cole.
- Wongwanich, S. (2019). *Need Assessment Research* (4th ed.). Bangkok: Chulalongkorn University Press.
- Wongyai, W., & Patpol, M. (2014). *Cognitive Coaching* (3rd ed.). Bangkok: Jaransanitwong Press.

ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการนำนโยบายสวัสดิการผู้สูงอายุไปปฏิบัติ: กรณีศึกษาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสมุทรปราการ
Important factors affecting effectiveness of implementing Elderly Welfare Policy: A case study of the Local Administrative Organization, Samut Prakan Province

ประสิทธิ์ เจตน์ทรงธรรม

Prasit Jedsongtham

นักศึกษาลัทธิศาสตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานคร

Doctor of public administration Faculty of Political Science Bangkokthonburi University, Thailand

E-mail: Prasit.jedsongtham@hotmail.com

Received May 16, 2022; Revised December 25, 2023; Accepted December 26, 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ 3 ข้อ คือ (1) เพื่อศึกษาลักษณะของการนำนโยบายสวัสดิการผู้สูงอายุไปปฏิบัติ (2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่เอื้ออำนวยต่อประสิทธิผลของการนำนโยบายสวัสดิการผู้สูงอายุไปปฏิบัติ และ (3) เพื่อศึกษาถึงผลกระทบของการนำนโยบายสวัสดิการไปปฏิบัติที่มีต่อผู้สูงอายุ การวิจัยนี้มีลักษณะเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ แหล่งข้อมูลที่สำคัญมาจากเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง การสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วม และการสัมภาษณ์เจาะลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 20 ท่าน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ก็คือ แนวในการสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างชุดหนึ่ง ข้อมูลที่เก็บได้ทั้งหมดทำการวิเคราะห์โดยการบรรยายความ

ผลการวิจัยพบว่า จากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้ค้นพบสิ่งต่าง ๆ ต่อไปนี้ (1) เกี่ยวกับลักษณะของนโยบายสวัสดิการผู้สูงอายุไปปฏิบัติ พบว่า นโยบายเข้าสู่ระเบียบวาระได้สำเร็จสาเหตุมาจากกระแสสามกระแส คือ กระแสการเมือง กระแสปัญหาผู้สูงอายุ และ กระแสนโยบาย (2) เกี่ยวกับปัจจัยที่เอื้อต่อประสิทธิผลของการนำนโยบายสวัสดิการผู้สูงอายุไปปฏิบัติ พบว่าปัจจัยที่เกี่ยวข้องเรียงตามลำดับความสำคัญจากมากไปน้อย ได้แก่ 1) ภาวะความเป็นผู้นำ 2) ทรัพยากรนโยบาย (3) ลักษณะการบริหารจัดการ 4) ความต้องการของผู้สูงอายุ และ 5) ความร่วมมือร่วมใจของหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง (3) เกี่ยวกับผลกระทบของการนำนโยบายสวัสดิการผู้สูงอายุไปปฏิบัติ อาจจะกล่าวได้ว่า มีทั้งผลกระทบทางบวกและทางลบ ผลกระทบในทางบวก ได้แก่ การที่ผู้สูงอายุมี

สุขภาพกายและสุขภาพที่ดีขึ้นตลอดจนมีรายได้ที่เพิ่มขึ้น ส่วนผลกระทบในทางลบ ได้แก่ งบประมาณมีไม่เพียงพอ และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการนำนโยบายสวัสดิการผู้สูงอายุไปปฏิบัติไม่มีความรู้ความเข้าใจผู้สูงอายุอย่างแท้จริง

คำสำคัญ: สวัสดิการผู้สูงอายุ; การนำนโยบายไปปฏิบัติ

Abstract

The three objectives of this research were (1) to investigate the nature of implementing the elderly welfare policy; 2) to study factors that facilitate the effectiveness of implementing the elderly welfare policy; and (3) to study the impact of implementing welfare policies on the elderly. This research was qualitative research. Important data sources were obtained from relevant documents, non-participant observation, and in-depth interviews with 20 key informants. The data collection tool was a series of semi-structured interviews. All collected data were then analyzed using descriptive analysis.

The results showed that the qualitative data analysis allowed the researcher to discover the following factors: (1) Policy had successfully entered the agenda because of three trends: politics, elderly issues, and policy. (2) Factors contributing to the effectiveness of implementing the elderly welfare policy, there were related factors from highest to lowest: 1) leadership 2) policy resources 3) management styles 4) needs of the elderly, and 5) collaborative efforts of relevant government agencies. (3) Impact of implementing the elderly welfare policy, there were both positive and negative impacts. The positive impact was that the elderly had better physical health and higher incomes. On the other hand, negative impacts were insufficient budget and related staff who did not have true knowledge and understanding of the elderly.

Keywords: Elderly Welfare; Policy Implementation

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรทั่วโลกมีผลให้ประชากรผู้สูงอายุมีสัดส่วนเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ทวีปยุโรปเป็นภูมิภาคที่มีผู้สูงอายุมากที่สุด แสดงให้เห็นว่าการเพิ่มขึ้นของประชากรโลกมีสัดส่วน ร้อยละ 100 ในขณะที่การเพิ่มขึ้นของผู้สูงอายุมีสัดส่วนร้อยละ 224 นั่นคือ “โลกกำลังจะกลายเป็นโลกของ ผู้สูงอายุ” (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2561) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัด

สมุทรปราการ เป็นหน่วยงานหนึ่งตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยการพัฒนาท้องถิ่นนั้นการการจะสร้างเสริมสุขภาพและการป้องกันโรคต่าง ๆ ในพื้นที่ให้ประสบผลสำเร็จ ทำให้ประชาชนมีสุขภาพดีครอบคลุมทุกมิติ คือกายดี จิตดี สังคมดี และปัญญาดีภายใต้โครงการคนไทยแข็งแรง เมืองไทยแข็งแรง (healthy Thailand) นั้นจะต้องอาศัยความร่วมมือของภาคีเครือข่าย เป็นภาคีที่สำคัญด้านสุขภาพ ทั้งนี้โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทำให้ผู้สูงอายุมีสุขภาพอนามัยที่แข็งแรงทั้งทางร่างกายและจิตใจ สามารถดำเนินชีวิตโดยพึ่งพาตนเองได้ ซึ่งถ้าไม่สามารถใช้ชีวิตเองได้ตามปกติ ก็อาจจัดสวัสดิการให้มีบุคคลซึ่งมีจิตอาสา และทำงานด้านการดูแลผู้สูงอายุ มาเป็นผู้ดูแลผู้สูงอายุ(กิตติยา ศรีเลิศฟ้า, 2558)

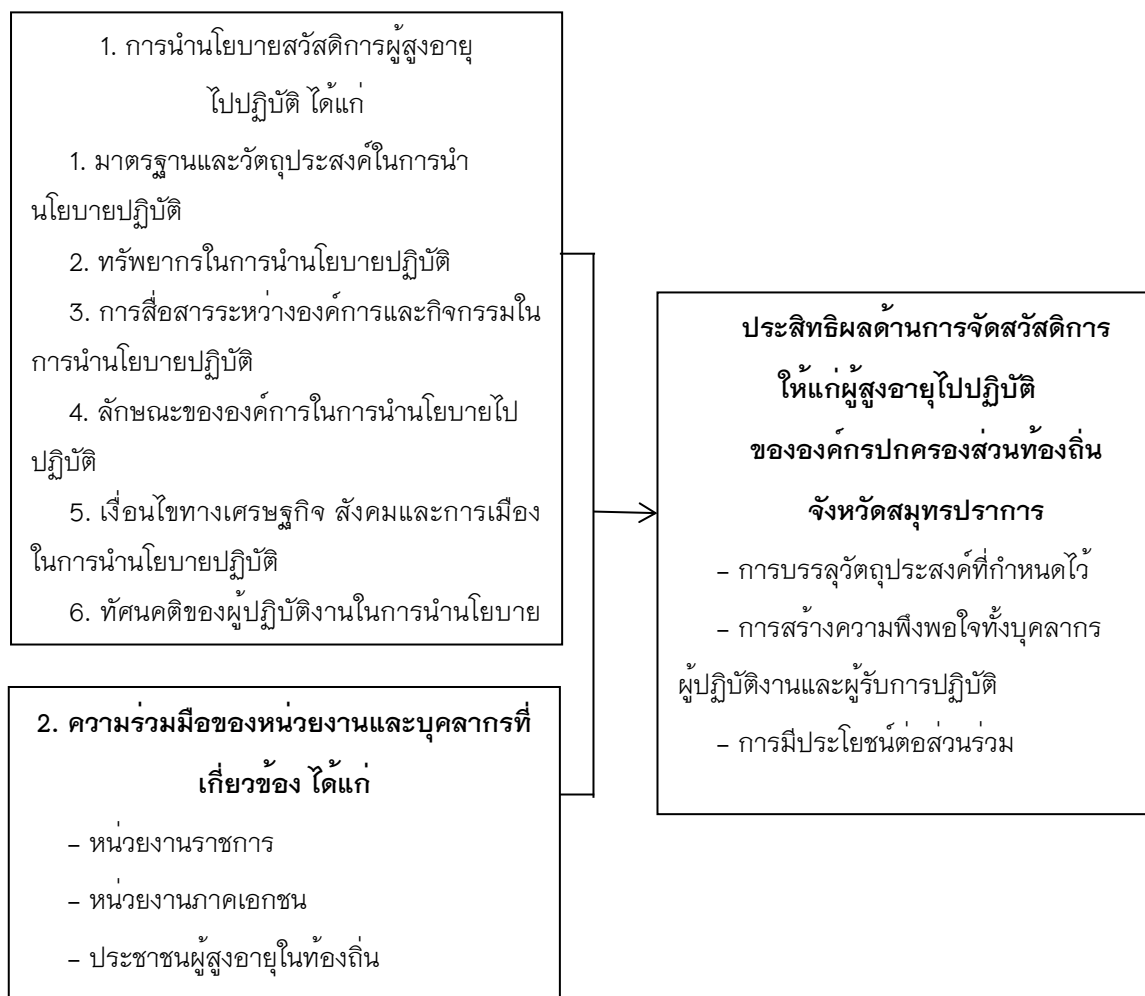
ปัจจุบันประเทศไทยกำลังจะก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ มีจำนวนผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นอย่างมาก อันเนื่องมาจากการที่ผู้สูงอายุให้ความสำคัญในการดูแลสุขภาพของตนเองเพิ่มมากขึ้น รวมกับความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยีทางการแพทย์ จึงทำให้ผู้สูงอายุมีการรวมตัวกันเพื่อจัดชมรมหรือกลุ่มผู้สูงอายุในการดูแลสุขภาพขึ้นมาเป็นจำนวน และการพัฒนาการบริการหรือการดำเนินการที่เป็นประโยชน์แก่ผู้สูงอายุการสนับสนุนและส่งเสริมการศึกษาวิจัยด้านผู้สูงอายุ (ปาริชาติ ซาสีเครือ, 2561) เพื่อให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดี และมีความสุขในบั้นปลายของชีวิต โดยคำนึงถึง การมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุ หน่วยงาน หรือองค์กรที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาคเอกชนและภาครัฐ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีหน้าที่โดยตรงในการให้บริหารสาธารณะแก่ผู้สูงอายุและมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับผู้สูงอายุ อันจะทำให้รู้และเข้าใจปัญหาของผู้สูงอายุ ซึ่งจะทำให้การบริหารจัดการและการดำเนินการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุเป็นไปในทิศทางที่สอดคล้องกับความจำเป็นและความต้องการของผู้สูงอายุได้อย่างแท้จริง อันจะส่งผลให้สามารถทำให้มีการจัดสวัสดิการสังคม ด้วยการคุ้มครองส่งเสริม และพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น (ปิยะ กล้าประเสริฐ, 2561) เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการส่งเสริมการดูแลสุขภาพ สมรรถภาพทางกายได้อย่างถูกต้อง ต่อเนื่องยั่งยืน โดยเฉพาะที่เป็นประโยชน์ต่อการกำหนดนโยบาย การพัฒนาการบริการและการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุสามารถดำรงชีวิตอยู่ใน สังคมอย่างเหมาะสมการดำเนินการให้มีการติดตามประเมินผลการดำเนินการตามแผนผู้สูงอายุแห่งชาติที่มีมาตรฐานอย่างต่อเนื่องและการพัฒนาระบบข้อมูลทางด้านผู้สูงอายุให้เป็นระบบและทันสมัยเพื่อให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาประสิทธิผลด้านการจัดสวัสดิการให้แก่ผู้สูงอายุไปปฏิบัติขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสมุทรปราการ
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการนํานโยบายด้านการจัดสวัสดิการให้แก่ผู้สูงอายุไปปฏิบัติขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสมุทรปราการ

3. เพื่อพัฒนาปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการนำนโยบายสวัสดิการผู้สูงอายุไปปฏิบัติขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสมุทรปราการ

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ตามขั้นตอนในการดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาจากเอกสารทางวิชาการ ผลงานวิจัย บทความทางวิชาการต่างๆ ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ เพื่อให้ผู้วิจัยได้ข้อมูลที่ต้องการและจัดทำข้อมูลใหม่ให้ครอบคลุมกับความเป็นจริงมากที่สุด

2. กลุ่มเป้าหมาย โดยพิจารณาเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักที่สามารถให้ข้อมูลได้ดีที่สุด ได้แก่ ผู้บริหาร หัวหน้าส่วนสวัสดิการสังคม และผู้สูงอายุ โดยรวมทั้งสิ้นจำนวน 20 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) จากข้อคำถามที่เปิดกว้างแบบกึ่งโครงสร้าง (Semi Structure Interview) เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกเป็นวิธีการสัมภาษณ์ที่ต้องการรายละเอียดมากที่สุดในเรื่องที่ผู้ศึกษาต้องการ และมีคุณภาพตรงกับวัตถุประสงค์ในการศึกษาวิจัยมากที่สุด

4. วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ผู้วิจัยได้ขออนุญาตผู้ให้ข้อมูลในการบันทึกเสียงขณะสัมภาษณ์เมื่อเสร็จสิ้นแล้ว แล้วนำมาวิเคราะห์เนื้อหาให้สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีที่เลือกใช้เพื่อ นำเสนอข้อมูลในรูปแบบพรรณนา (บุษกร เขียวจินตาทานต์, 2561) ในขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

5. การพิทักษ์สิทธิผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพโดยไม่เปิดเผยรายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์ตามความประสงค์ของผู้ให้ข้อมูล การสัมภาษณ์นี้ผู้วิจัยต้องเข้าไปมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ให้ข้อมูลอย่างใกล้ชิด ตั้งแต่ขั้นตอนการสร้างสัมพันธภาพ เพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลเกิดความไว้วางใจทำให้ได้ข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือมากที่สุด

ผลการวิจัย

โดยผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยที่ได้จากการสัมภาษณ์ ซึ่งมีรายละเอียดต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพด้านการจัดสวัสดิการให้แก่ผู้สูงอายุไปปฏิบัติขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสมุทรปราการ โดยสรุปว่าเมื่อกำหนดนโยบายที่ดีแล้ว ภาครัฐจะนำนโยบายไปบริหารหรือนำไปปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลตามเป้าหมายที่ต้องการ กระบวนการจะมี ประสิทธิภาพ และประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใดขึ้นกับปัจจัยความสำเร็จหรือล้มเหลวในการนำนโยบายไปปฏิบัติ ซึ่งการพิจารณาความสำเร็จและความล้มเหลวของนโยบาย อาจพิจารณาจากตัวนโยบายและขั้นตอนการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ หรือพิจารณาที่คุณค่าเชิงคุณธรรม นำแนวปฏิบัติไปใช้แล้วบังเกิดผลดี ผลที่เกิดขึ้นเป็นผลที่พึงประสงค์ ผลโดยรวมทั้งประเทศเป็นไปตาม ประารณนา เป็นต้น หากพิจารณาจากปัจจัยแวดล้อมภายนอก (External Perspective) ความสำเร็จ ของนโยบาย อาจพิจารณาได้จากการได้รับการสนับสนุน การมีความผูกพัน และการมีอิทธิพลต่อนโยบายอื่นที่ต้องการเปลี่ยนแปลง โดยผู้วิจัยนำเสนอผลการสัมภาษณ์ส่วนบุคคลซึ่งสามารถแยกพิจารณาได้ดังนี้

การสัมภาษณ์ส่วนบุคคลผู้แทนผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสมุทรปราการให้ ความสำคัญตรงกันว่า “การนำนโยบายไปปฏิบัติผู้รับนโยบายไปปฏิบัติมีต่อผู้ออกคำสั่งหรือผู้กำหนดนโยบาย และในทางกลับกัน ถ้าระดับของความร่วมมือต่ำ ก็หมายความว่าระดับของความล้มเหลวในการนำนโยบายไปปฏิบัติจะมีอยู่สูง”

การสัมภาษณ์ส่วนบุคคลผู้แทนหัวหน้าส่วนสวัสดิการสังคมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสมุทรปราการให้ความสำคัญตรงกันว่า “การนำนโยบายไปปฏิบัติสามารถพิจารณา ตามนโยบายเต็ม

ไปด้วยความขัดแย้งหรือมีอุปสรรคข้อขัดข้องเกิดมากเท่าใด ระดับความล้มเหลวก็น่าจะสูงมากขึ้นเท่านั้น”

การสัมภาษณ์ส่วนบุคคลผู้แทนผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสมุทรปราการให้ความสำคัญตรงกันว่า “การนำนโยบายไปปฏิบัติสามารถพิจารณาได้จากการที่นโยบายนั้นได้ก่อให้เกิดผลการปฏิบัติในระยะสั้น ถ้าเกิดผลตามที่พึงปรารถนาดังกล่าว ก็ถือว่านโยบายนั้นประสบผลสำเร็จในการนำไปปฏิบัติ”

2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการนำนโยบายด้านการจัดสวัสดิการให้แก่ผู้สูงอายุไปปฏิบัติขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสมุทรปราการ โดยสรุปว่ากระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติมีตัวแปรหลากหลายที่ส่งผลให้นโยบายที่นำไปปฏิบัติประสบผลสำเร็จหรือล้มเหลว โดยนโยบายจะต้องได้รับความร่วมมือจากหลายฝ่าย ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรต่าง ๆ คือ การมีมาตรการควบคุม ดูแล ประเมินผลการปฏิบัติงานหรือให้มีหนังสือแสดงผลการดำเนินงาน แสดงความก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง และการได้รับประโยชน์ของผู้ที่เกี่ยวข้อง คือ ทุกฝ่ายเห็นประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการนำนโยบายไปปฏิบัติตามลำดับ โดยผู้วิจัยนำเสนอผลการการสัมภาษณ์ส่วนบุคคลซึ่งสามารถแยกพิจารณาได้ดังนี้

การสัมภาษณ์ส่วนบุคคลผู้แทนผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสมุทรปราการให้ความสำคัญตรงกันว่า “การปฏิบัติตามนโยบายจะประสบความสำเร็จมากที่สุด เมื่อนโยบายนั้นเรียกร้องให้มีการเปลี่ยนแปลงสิ่งต่างๆ น้อยที่สุด และมีความเห็นพ้องต้องกันในวัตถุประสงค์น้อย”

การสัมภาษณ์ส่วนบุคคลผู้แทนหัวหน้าส่วนสวัสดิการสังคมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสมุทรปราการให้ความสำคัญตรงกันว่า “จากค่านิยมที่มีอยู่ ประสพการณ์ที่ผ่านมาและความต้องการของผู้ที่จะได้รับผลกระทบจากนโยบายนั้นนโยบายจะได้รับการนำไปปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพเพียงใดและความต้องการของผู้ที่จะได้รับผลกระทบจากนโยบายนั้นเป็นสำคัญ”

การสัมภาษณ์ส่วนบุคคลผู้แทนผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสมุทรปราการให้ความสำคัญตรงกันว่า “ความเห็นผลได้ของนโยบายนั้น นโยบายที่สามารถส่งผลที่สามารถเห็นได้ชัดเจนจะมีโอกาสในการประสบความสำเร็จในทางปฏิบัติมากกว่านโยบายที่ไม่สามารถชี้ให้เห็นถึงผลที่ชัดเจน”

3. เพื่อพัฒนาปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการนำนโยบายสวัสดิการผู้สูงอายุไปปฏิบัติขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสมุทรปราการ โดยสรุปว่าจากการนำนโยบายไปปฏิบัติพบว่าผลกระทบในด้านบวกคือนโยบายการพัฒนาสวัสดิการผู้สูงอายุจะทำให้สวัสดิการผู้สูงอายุดีขึ้น ทั้ง ทางสุขภาพร่างกายจิตใจและรายได้ผลกระทบในด้านลบคือปัญหาด้านความจำกัด ของงบประมาณ การขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องผู้สูงอายุของบุคลากรในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งการมีบุคลากรจำนวนน้อยไม่สามารถดูแลผู้สูงอายุได้ทั่วถึง และควรปรับปรุงการนำนโยบายไปปฏิบัติหลายด้านได้แก่งานด้าน งบประมาณการบริหารบุคลากรการจัดทำฐานข้อมูลอย่างบูรณาการและการจัดให้

มี เครือข่ายความร่วมมือที่มีประสิทธิภาพตามลำดับ โดยผู้วิจัยนำเสนอผลการการสัมภาษณ์ส่วนบุคคล ซึ่งสามารถแยกพิจารณาได้ดังนี้

การสัมภาษณ์ส่วนบุคคลผู้แทนผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสมุทรปราการให้ความสำคัญตรงกันว่า “การปฏิบัติให้เป็นไปตามนโยบายมีมากขึ้นเท่าใด โอกาสที่นโยบายจะล้มเหลวก็มีมากขึ้นเท่านั้น”

การสัมภาษณ์ส่วนบุคคลผู้แทนหัวหน้าส่วนสวัสดิการสังคมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสมุทรปราการให้ความสำคัญตรงกันว่า “การปฏิบัติให้เป็นไปตามนโยบายก็มากขึ้นเท่านั้นจุดตัดสินใจจำนวนมากที่เองที่เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้นโยบายของรัฐบาลกลางมักจะมีโอกาสในการประสบปัญหา มากกว่านโยบายของรัฐบาลท้องถิ่น”

การสัมภาษณ์ส่วนบุคคลผู้แทนผู้สูงอายุองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสมุทรปราการให้ความสำคัญตรงกันว่า “นโยบายนี้อาจจะประสบปัญหาได้ถ้าถูกแทรกแซงจากหน่วยงานระดับบนมากเกินไปจนสมควรนโยบายที่มุ่งเสริมสร้างขวัญมากกว่าการลงโทษ มักจะประสบปัญหาเนื่องจากหน่วยงานที่วางนโยบายขาดความรู้ความเข้าใจที่ดีในการจูงใจคนให้เปลี่ยนพฤติกรรม”

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่าการกำหนดแผนงานที่มีความสอดคล้องกับแนวทางการปฏิบัติโดยเฉพาะความพร้อมและเพียงพอของทรัพยากร หน่วยงานผู้รับผิดชอบและโครงการเร่งด่วนที่สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของผู้สูงอายุรวมถึงบริบททางวัฒนธรรม ค่านิยมของชุมชนท้องถิ่นเพื่อให้ตรงตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของแผนงาน ในหลักการต่อมา ได้มีการประชุมทำความเข้าใจและชี้แจงในหลักการปฏิบัติให้คณะผู้บริหารท้องถิ่นทราบ ตามกระบวนการบริหารท้องถิ่นที่กำหนดหลังจากนั้นได้กำหนดหน่วยงานและผู้รับผิดชอบในการนำโครงการผู้สูงอายุไปปฏิบัติ มีความเชื่อมโยงกับแนวทางการปฏิบัติในด้านแผนรายจ่ายของงบประมาณ หน่วยงานผู้ปฏิบัติและให้ความสำคัญกับโครงการเร่งด่วนที่เห็นว่ามีประโยชน์และส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีให้แก่ผู้สูงอายุรวมถึงมีการกระจายอำนาจให้แก่หน่วยงานปฏิบัติได้อย่างทั่วถึงเพื่อความสะดวกต่อการปฏิบัติหน้าที่ นอกจากนี้ ยังให้ความสำคัญกับบริบททางวัฒนธรรมค่านิยมของท้องถิ่นในการการบริหารจัดการดูแลผู้สูงอายุของเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งกล่าวได้ว่า ประสิทธิภาพการบริหารจัดการดูแลผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดร้อยเอ็ด ได้ให้ความสำคัญในขั้นตอน การกำหนดแผนงานที่เชื่อมโยงกับแนวทางปฏิบัติ การจัดลำดับความสำคัญของโครงการ กระจายอำนาจให้แก่หน่วยงานผู้ปฏิบัติรวมถึงการนำโครงการไปปฏิบัติที่มีความต่อเนื่องเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมายของประสิทธิภาพการบริหารจัดการดูแลผู้สูงอายุต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของปิโมรยา วิเศษศรี และคณะ (2563) พบว่าประเด็นเรื่องผู้สูงอายุเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นในประเทศที่พัฒนาแล้วประเด็นดังกล่าวถูกองค์การระหว่างประเทศส่งผ่าน และถ่ายทอดแนวคิดนโยบายมายังประเทศที่

กำลังพัฒนาผ่านการประชุมสัมมนาของ องค์การระหว่างประเทศการก่อตัวของนโยบายผู้สูงอายุของประเทศไทยเป็นไปตาม ตัวแบบผู้นำแปลงรูปผ่านองค์กรตัวแทนกล่าวคือส่วนราชการในฐานะผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในนโยบายดำเนินการทางการเมืองผ่านกลุ่มผลประโยชน์ที่ตนเองจัดตั้งและให้เงิน สนับสนุนเพื่อเรียกร้องให้รัฐบาลไทยกำหนดนโยบายผู้สูงอายุและผลกระทบที่เกิดขึ้น พร้อมทั้งผลงานวิจัยของณัฐธิดา จุมปา และเพ็ญพักตร์ ไชยณรงค์ (2561) ศึกษาวิจัยเรื่องสิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสมและปลอดภัยสำหรับผู้สูงอายุและผู้พิการกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตสร้างความเสมอภาคในสังคม ผลการวิจัยพบว่ารูปแบบสิ่งอำนวยความสะดวกที่รัฐ จัดบริการให้กับผู้สูงอายุ ได้แก่ รูปแบบสิ่งอำนวยความสะดวกที่รัฐจัดบริการในสถานที่ราชการ และรูปแบบสิ่งอำนวยความสะดวกที่รัฐจัดบริการในชุมชนตามลำดับ

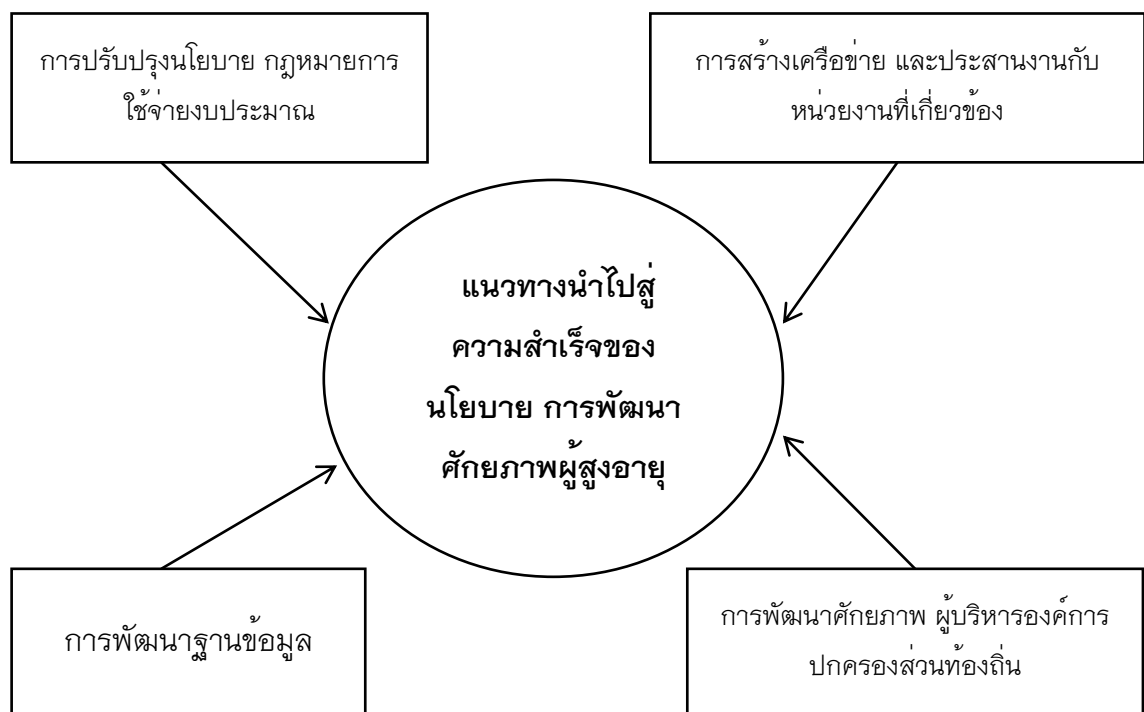
ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่าความพร้อมและความเพียงพอของทรัพยากร ด้านงบประมาณ บุคลากร และวัสดุอุปกรณ์ โดยเฉพาะด้านงบประมาณได้รับการอุดหนุนจากรัฐบาล และงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลจัดเก็บเองอีกส่วนหนึ่ง ประกอบกับองค์การบริหารส่วนตำบลแต่ละแห่งได้วางแผนเตรียมการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนในการจัดทำโครงการผู้สูงอายุไว้ล่วงหน้า และสภาองค์การบริหารส่วนตำบลให้ความร่วมมือในการแปรรูปงบประมาณสนับสนุนเป็นอย่างดี รวมถึงมีหลักธรรมาภิบาลในการบริหารงบประมาณที่โปร่งใสซึ่งสอดคล้องกับ ผลงานวิจัยของศิริสุข นาคะเสนีย์ (2561) ผลการศึกษาพบว่าช่องทางที่ทำให้นโยบายล้มเหลวประการหนึ่งคือเป้าหมายไม่ชัดเจนในด้านคุณค่าทำให้ฝ่ายที่นำนโยบายไปปฏิบัติหรือฝ่ายบริหาร สามารถบิดเบือนเป้าหมายได้ตั้งนั้น เป้าหมายและวัตถุประสงค์ของนโยบายหากมี ความชัดเจนจะสามารถนำไปสู่ความสำเร็จที่เป็นจริง

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่าส่วนใหญ่มีความชัดเจนในเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการบริหารจัดการดูแลผู้สูงอายุให้แก่ผู้ปฏิบัติทราบชัดเจนทำให้ผู้รับนโยบายไปปฏิบัติเข้าใจในวัตถุประสงค์และเป้าหมายของนโยบาย และกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม ที่เหมาะสมกับบริบททางวัฒนธรรมของท้องถิ่นรวมถึงผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติ ไม่บิดเบือนแนวทางการนำนโยบายไปปฏิบัติ จึงส่งผลทำให้ผู้ได้รับประโยชน์จากนโยบายสามารถเข้าถึงการบริการที่บรรลุมเป้าหมายที่เกิดประสิทธิผล ด้านความพึงพอใจ สำหรับองค์การบริหารส่วนตำบลบางแห่งที่ยังไม่มีความชัดเจนในเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของนโยบาย พบว่า ยังไม่ให้ความสำคัญกับการจัดโครงการให้แก่ผู้สูงอายุที่สอดคล้องกับสภาพปัญหา ความต้องการของผู้สูงอายุทุนทางสังคมของท้องถิ่นซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเอนก ศรีนนท์ และนิเทศ ดินณะกุล (2564) ศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการนำนโยบายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุไปปฏิบัติของเทศบาลเมืองในจังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า มีอยู่ 5 ด้าน คือ ด้านวัตถุประสงค์ หรือมาตรฐานของนโยบาย, ด้านการสื่อสารและการทำให้ปฏิบัติตามนโยบาย, ด้านคุณสมบัติของหน่วยงานที่รับผิดชอบนโยบาย, ด้านสภาพสังคม เศรษฐกิจและการเมือง, และด้านคุณสมบัติของบุคลากรผู้รับผิดชอบของนโยบายพร้อมทั้งสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของสมศักดิ์ สามัคคีธรรม และสุพรรณิ ไชยอำนวย. (2560) ศึกษาวิจัยเรื่องสวัสดิการ

ชุมชนกับการสร้างสังคมเข้มแข็งในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า การจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชนใช้หลักคุณธรรม 5 ประการ คือ 1)การรู้จักหน้าที่และปฏิบัติตามหน้าที่ 2)เน้นการมีส่วนร่วม 3)การบริหารอย่างประชาธิปไตย 4)เข้าถึงข้อมูล และ5)รับผลประโยชน์อย่างภราดรภาพ นับว่าเป็นทุนทางสังคมและวัฒนธรรมโดยใช้หลักศาสนาทำให้เกิดสวัสดิการชุมชนที่ประสบความสำเร็จตามลำดับ

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย พบว่าวัตถุประสงค์และเป้าหมายขององค์กร มีผลต่อประสิทธิภาพในการบริหารงาน ขององค์กรทั้งภาครัฐและภาคเอกชน โดยการบริหารจัดการเพื่อการพัฒนาทางด้านผู้สูงอายุระดับชาติและการพัฒนาบุคลากรด้านผู้สูงอายุ เพื่อให้การดูแลผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดร้อยเอ็ดประสบความสำเร็จโดยมุ่งลดความซับซ้อนในการให้บริการแก่ผู้สูงอายุที่มีอยู่ให้มากที่สุด โดยการรวบรวมการบริการต่าง ๆ ที่คล้ายคลึงกันเข้าไว้ด้วยกัน การลดและจัดขั้นตอนที่ไม่จำเป็นออกไป โดยสามารถนำเสนอได้ดังภาพที่ 2 ดังต่อไปนี้

ภาพที่ 2 โมเดลประสิทธิภาพของการนำนโยบายสวัสดิการผู้สูงอายุไปปฏิบัติ
ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสมุทรปราการ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งนี้

1.1 เป็นฐานการพัฒนาสวัสดิการผู้สูงอายุโดยมีนักวิชาการหลากหลายสาขาเข้ามาช่วยวิเคราะห์ ข้อมูลทางวิชาการเพื่อย่อยข้อมูลเหล่านี้แล้วนำเสนอต่อสาธารณชนให้เข้าใจจะช่วยผลักดันให้การนำนโยบายการพัฒนาคุณภาพ ชีวิตผู้สูงอายุไปปฏิบัติประสบความสำเร็จได้อย่างยั่งยืน

1.2 การเคลื่อนไหวของสังคมเป็นตัวสร้างพลังประชาคมเป็นพลังพลเมืองที่เริ่มมี ความเข้มแข็งและเข้ามามีส่วนร่วมในการริเริ่มผลักดันให้เกิดปรากฏการณ์การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติอย่างกว้างขวางมากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การวิจัยครั้งต่อไปควรขยายผลการวิจัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ ครอบคลุมทั่วทั้งประเทศเพื่อที่จะได้รับทราบข้อมูลนโยบายโครงการการดำเนินงาน ตลอดจนการอบรมส่งเสริมความรู้ ในพื้นที่ต่างๆเพื่อใช้เป็นแนวทางในการเสนอ ความสำเร็จของการนำนโยบายการพัฒนาสวัสดิการ ผู้สูงอายุขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นไปปฏิบัติในระดับประเทศต่อไป

2.2 ควรศึกษาในเชิงเปรียบเทียบกับหน่วยงานอื่นๆที่มีนโยบายการพัฒนา สวัสดิการ ผู้สูงอายุเพื่อหาแนวทางในการสร้างความร่วมมือและประสานงานกัน ระหว่างหน่วยงานอื่นกับองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กรมกิจการผู้สูงอายุ. (2561). สถิติผู้สูงอายุ. สืบค้นเมื่อ 20 พฤศจิกายน 2564, จาก <http://www.dop.go.th/th/know/1>
- กิตติยา ศรีเลิศฟ้า. (2558). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการนำนโยบายผู้สูงอายุไปปฏิบัติ. (วิทยานิพนธ์ ปรญญาดุขภักธิบัณฑิต). มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ณัฐธิดา จุมปา และเพ็ญพักตร์ ไชยณรงค์. (2561). สิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสมและปลอดภัยเพื่อ ผู้สูงอายุและผู้พิการกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตสร้างความเสมอภาคใน สังคม: กรณีศึกษา ชุมชนชาติพันธุ์บนพื้นที่สูงจังหวัดเชียงราย. *Veridian E Journal ฉบับภาษาไทย สาขา มนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์และศิลปะ*, 11(3), 1508-1509.
- ปาริชาติ ชาลีเครือ. (2561). ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วน จังหวัดชัยภูมิ. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร.*, 6(4), 1620-1632.
- ปิยะ กล้าประเสริฐ. (2561). ข้อเสนอเชิงนโยบายในการเตรียมความพร้อมด้านบริการสาธารณะของ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดปทุมธานีในการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ. *Journal of MCU Peace Studies*, 6(4), 1607-1619.

- บุษกร เชี่ยวจินดาภานต์. (2561). เทคนิคการวิจัยเชิงคุณภาพแบบกรณีศึกษา. *วารสารศิลปศาสตร์ปริทัศน์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ*, 13(25), 103–118.
- โมรยา วิเศษศรี และคณะ. (2563). ประสิทธิภาพการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร. *วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยวิทยาเชิงพุทธ*, 5(9), 79–94.
- ศิริสุข นาเคเสนีย์. (2561). พฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุในกรุงเทพมหานคร. *วารสารวิจัยรำไพพรรณี*, 12(1), 39–48.
- สมศักดิ์ สามัคคีธรรม และสุพรรณิ ไชยอำนาจ. (2560). สวัสดิการชุมชนกับการสร้างสังคมเข้มแข็งในเขตกรุงเทพมหานคร. *วารสารรวมพฤษ มหวิทยาลัยเกริก*, 35(1), 96–110.
- เอนก ศรีนนท์ และนิเทศ ดินณะกุล (2564) ศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุไปปฏิบัติของเทศบาลเมืองในจังหวัดปทุมธานี. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์*, 4(2), 8–26.

การบริหารโรงเรียนคุณธรรมสังกัดกรุงเทพมหานคร

Moral School Management Under Bangkok

Metropolitan Administration

กันต์ลภัส อชิรปัญญานันท์

Kanlapat Achirapanyanan

นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร

Doctoral student in Educational Administration, Silpakorn University, Thailand

E-mail: Kanlapat.achi@gmail.com

Received June 19, 2022; Revised July 2, 2022; Accepted November 27, 2023

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อทราบองค์ประกอบเชิงยืนยันของการบริหารโรงเรียนคุณธรรมสังกัดกรุงเทพมหานคร 2) เพื่อทราบผลการเปรียบเทียบการประเมินโครงการโรงเรียนคุณธรรมสังกัดกรุงเทพมหานคร ด้วยการใช้ CIPP Model กับการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงพรรณนา ใช้แนวคิดศูนย์โรงเรียนคุณธรรม มูลนิธิยุวสถิรคุณ เป็นกรอบการวิจัย พื้นที่การวิจัยคือโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน ได้แก่โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 205 โรงเรียน ใช้วิธีคัดเลือกตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งประเภท กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิเคราะห์การประเมินโครงการ ได้มาจากการสุ่มอย่างง่ายในแต่ละเขต ได้โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครจำนวน 50 โรงเรียน และผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ใช้วิธีคัดเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามความคิดเห็น แบบประเมินผลโครงการโรงเรียนคุณธรรมสังกัดกรุงเทพมหานคร การวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ ความถี่ ร้อยละ ค่ามัธยฐานเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันใช้การวิเคราะห์เนื้อหาแล้วเขียนบรรยายเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า 1. องค์ประกอบเชิงยืนยันการบริหารโรงเรียนคุณธรรมสังกัดกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ 1) การวางแผนและการมีส่วนร่วม 2) การจัดการเรียนการสอน 3) การส่งเสริมสนับสนุน 4) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ โดยมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ 2. ผลการประเมินโครงการโรงเรียนคุณธรรมสังกัดกรุงเทพมหานคร ด้วยการใช้ CIPP Model พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด

จำนวน 1 ด้าน ได้แก่ ด้านสภาวะแวดล้อม และอยู่ในระดับมาก จำนวน 3 ด้าน ส่วนการประเมินผลโครงการโรงเรียนคุณธรรมสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่าทุกด้านมีความเหมาะสม

คำสำคัญ: การบริหารโรงเรียนคุณธรรม; โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร; การประเมินโครงการโรงเรียนคุณธรรม

Abstract

This Article aimed to 1) study the confirmatory factor analysis of moral school administration under Bangkok Metropolitan Administration and 2) to compare the evaluation of the moral school administration project under Bangkok using the CIPP Model and evaluation by experts. The research format was descriptive research using the concept of the Moral School Center " Yuwasathirakhun Foundation" as the research framework. The research area was schools under Bangkok Metropolitan Administration. The sample group in the confirmatory factor analysis consisted of 205 schools under Bangkok. The sample was selected using stratified random sampling. The sample in the project evaluation analysis was drawn from simple random sampling in each district. A total of 50 schools under Bangkok and 5 experts were obtained using the purposive sampling. The research tools were questionnaires and evaluation forms for the Moral School Project under Bangkok Metropolitan Administration. Data were analyzed using frequency, percentage, arithmetic mean, and standard deviation. Confirmatory factor analysis and descriptive content analysis were performed.

The research results showed that: 1. The confirmatory factor analysis of moral school administration comprised 4 components: 1) planning and participation 2) teaching and learning management 3) promotion and support 4) learning measurement and evaluation. 2. The comparison between the evaluation of moral school administration using CIPP Model found that overall aspect was at high level. When considering each aspect, at the highest level there were 1 aspect, that is, the environment, and at the highest level there were 3 aspects. Evaluation of the moral school project under Bangkok by experts showed that the overall and each aspect were appropriate.

Keywords: Moral school administration; Schools under Bangkok Metropolis; Evaluation of Moral School Project

บทนำ

ประเทศไทยได้เดินหน้าปฏิรูปประเทศอย่างเต็มรูปแบบในทุกด้าน ตั้งแต่ปี 2560 ทั้งด้าน เศรษฐกิจ สังคม การเมือง และการศึกษา เพื่อเตรียมการเข้าสู่ประเทศที่พัฒนาแล้วภายในปี 2579 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) และนโยบาย Thailand 4.0 โดยมีเป้าหมายให้ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการ เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี, 2662) มุ่งเตรียมความพร้อมและวางรากฐานในการ ยกกระดับประเทศไทยให้เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว มีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ด้วยการพัฒนาตาม ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อวางรากฐานให้คนไทยเป็นคนที่มีสมบูรณ์ มีคุณธรรมจริยธรรม มีระเบียบวินัย มีค่านิยมที่ดี มีจิตสาธารณะ และมีความสุข โดยมีสุขภาวะและ สุขภาพที่ดี ครอบครัวอบอุ่น ตลอดจนเป็นคนเก่งที่มีทักษะ ความรู้ความสามารถและพัฒนาตนเองได้ ต่อเนื่องตลอดชีวิต นอกจากนี้ ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ยังกำหนดตัวชี้วัดของเป้าหมายเรื่อง คนไทย ส่วนใหญ่มีทัศนคติและพฤติกรรมตามบรรทัดฐานที่ดีของสังคม เพื่อให้ไทยส่วนใหญ่มีทัศนคติและ พฤติกรรมตามบรรทัดฐานที่ดีของสังคมเพิ่มขึ้น จำเป็นต้องมีกลยุทธ์ระดับปฏิบัติการที่สอดคล้องและ เหมาะสมกับบริบทในการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมาย

กรุงเทพมหานครเป็นองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ (สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร, 2559) มีระเบียบการปกครองตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติการบริหาร ราชการกรุงเทพมหานคร ตระหนักถึงความสำคัญในการจัดการศึกษา มีความมุ่งมั่นที่จะพัฒนา การศึกษาขั้นพื้นฐานพัฒนาให้เด็กในพื้นที่กรุงเทพมหานครเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพทั้งองค์ความรู้มี คุณธรรมและมีทักษะในการดำรงชีวิต นอกจากนี้ ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 ได้กำหนดคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ของนักเรียนไว้ 8 ประการ ได้แก่ 1) รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ 2) ซื่อสัตย์สุจริต 3) มีวินัย 4) ใฝ่เรียนรู้ 5) อยู่อย่างพอเพียง 6) มุ่งมั่นในการทำงาน 7) รักความเป็น ไทย และ 8) มีจิตสาธารณะ ซึ่งโรงเรียนทุกแห่งต้องจัดการเรียนรู้ ให้ครอบคลุมคุณลักษณะทั้ง 8 ประการ จึงถือว่าผ่านเกณฑ์ การประเมิน

โครงการโรงเรียนคุณธรรมเป็นการดำเนินงานเพื่อสืบสานพระราชปณิธานเดินตามรอยเบื้อง พระยุคลบาทของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ตามพระราช ประสงค์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 10 (ศูนย์โรงเรียนคุณธรรม มูลนิธิยุวสถิรคุณ, 2560) ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ โดยร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น พื้นฐานในฐานะผู้รับผิดชอบ การจัดการศึกษาสำหรับเยาวชนส่วนใหญ่ของประเทศให้เป็นพลเมืองที่มี คุณภาพ อีกทั้งรับผิดชอบในการจัดการศึกษาเพื่อให้เยาวชนทุกคนมีความรู้ความสามารถ เป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข ตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ จัดทำ “โครงการโรงเรียนคุณธรรม ” เพื่อพัฒนาโรงเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้นักเรียน ครู ผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษา ตระหนัก รู้ เข้าใจและ มีกระบวนการคิดอย่างมีเหตุผล ชี้นำคุณค่าแห่งคุณธรรมความดีอย่างเป็น

ธรรมชาติ และสร้างความรู้สึกลึกซึ้งประทับใจดี รวมทั้งสร้างเครือข่ายชุมชนองค์กรแห่งคุณธรรม โดยประสานความร่วมมือ จากหน่วยงานและองค์กรที่ทำงานด้านคุณธรรมอย่างเป็นรูปธรรม

บทความวิจัยนี้นำเสนอการบริหารโรงเรียนคุณธรรมสังกัดกรุงเทพมหานคร แนวทางในการบริหารโครงการโรงเรียนคุณธรรม กระบวนการพัฒนาการบริหารโรงเรียนคุณธรรมสังกัด กรุงเทพมหานคร เพื่อปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนให้สามารถพัฒนาสู่ความเป็นคนที่สมบูรณ์ คือเป็นคนดี เก่งและมีความสุขอย่างแท้จริง มีความสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ มีสติปัญญา ความรู้ มีคุณธรรมจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

จากสภาพความเป็นมาและปัญหาของการวิจัยดังที่ได้กล่าวมาข้างต้น เพื่อให้มีความชัดเจนในการตอบคำถาม ผู้วิจัยจึงได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัยไว้ ดังนี้

1. เพื่อทราบองค์ประกอบเชิงยืนยันของการบริหารโรงเรียนคุณธรรมสังกัดกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อทราบผลการเปรียบเทียบการประเมินโครงการโรงเรียนคุณธรรมสังกัดกรุงเทพมหานคร ด้วยการใช้ CIPP Model กับการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ

สมมติฐานการวิจัย

1. องค์ประกอบเชิงยืนยันของการบริหารโรงเรียนคุณธรรมสังกัดกรุงเทพมหานคร สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์
2. ผลการเปรียบเทียบการประเมินโครงการโรงเรียนคุณธรรมสังกัดกรุงเทพมหานคร ด้วยการใช้ CIPP Model กับการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญสอดคล้องกัน

การทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยในครั้งนี้ได้ศึกษากรอบแนวคิดที่เกี่ยวข้องจากองค์ความรู้และแนวคิดทฤษฎีในเรื่องโรงเรียนคุณธรรม การบริหารโรงเรียนคุณธรรม บริบทของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร และการประเมินการบริหารโรงเรียนคุณธรรมสังกัดกรุงเทพมหานคร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

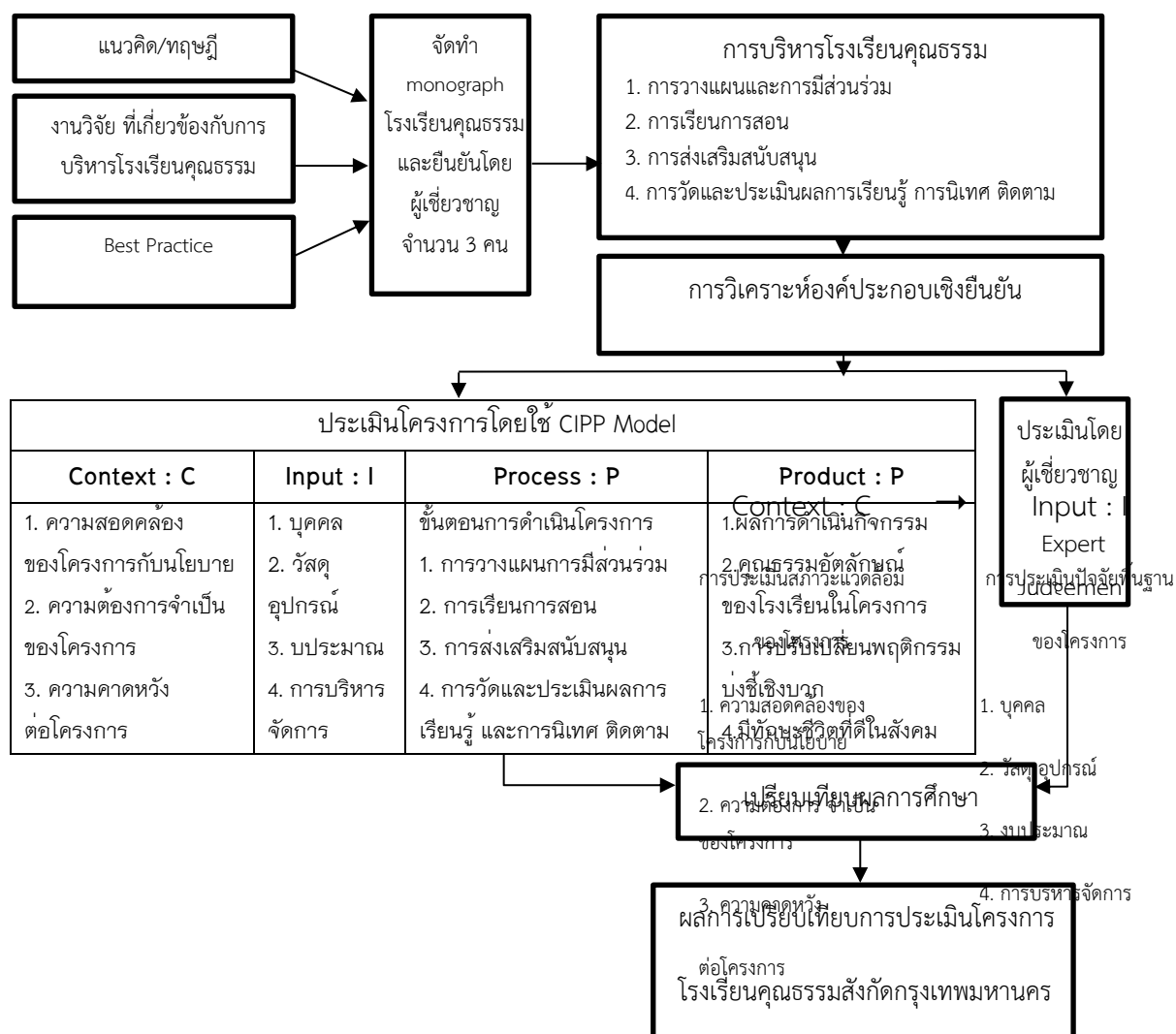
แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารโรงเรียนคุณธรรม โรงเรียนคุณธรรม คือสถานศึกษาที่ผู้บริหารครู นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง มีส่วนร่วมในกระบวนการขับเคลื่อนกิจกรรมส่งเสริมความดีในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ซึ่งนำไปสู่การพัฒนาและปรับเปลี่ยนเป็นพฤติกรรมที่พึงประสงค์ได้อย่างยั่งยืนและนำไปขยายเครือข่ายได้ (ปภัสร์ดี วีระกิตติ และคณะ, 2560) เมื่อผู้บริหารสถานศึกษาและคณะครูสนใจและตัดสินใจจะพัฒนาโรงเรียนให้เป็นโรงเรียนคุณธรรม (ศูนย์โรงเรียนคุณธรรม มูลนิธิยุวสถิรคุณ, 2560) จะต้องคำนึงถึงหลักการ

ดังต่อไปนี้ 1) ความสนใจและเต็มใจ 2) ใช้กระบวนการมีส่วนร่วม 3) มีการติดตามและประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ และนำผลการประเมินมาปรับปรุงแผนการปฏิบัติงานคุณธรรมอย่างต่อเนื่อง โรงเรียนคุณธรรมคือการพัฒนาคุณธรรมอัตลักษณ์ผู้เรียน (วรุฒิ แสงเฟื่อง, 2561) คือการพัฒนาพฤติกรรมบ่งชี้เชิงบวกจะตรงกับการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน เป็นรูปแบบหนึ่งในกระบวนการขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรม และเป็นกระบวนการสำคัญ ที่จะนำโรงเรียนคุณธรรมสู่ความสมดุลและยั่งยืน และในหนังสือ The moral imperative of school leadership (Fullen, 2003) ได้กล่าวถึงประเด็นนี้ว่าการจะปฏิรูปการศึกษาได้นั้น กระบวนการต้องเริ่มจากการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนต้องเป็นผู้นำที่มีค่านิยมที่ดีงามและสามารถประสานความร่วมมือร่วมใจของครูและบุคลากร

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารโรงเรียนคุณธรรมสังกัดกรุงเทพมหานคร การบริหารโรงเรียนคุณธรรม ศูนย์โรงเรียนคุณธรรมมูลนิธิยุวสถิรคุณ (ศูนย์โรงเรียนคุณธรรม มูลนิธิยุวสถิรคุณ, 2560) ได้มีนโยบายและแนวทางการดำเนินงานของประธานกรรมการมูลนิธิยุวสถิรคุณ ความสำคัญของการพัฒนา หลักการสำคัญ กระบวนการพัฒนาและการนิเทศติดตามโรงเรียนคุณธรรม ส่วนโครงการโรงเรียนคุณธรรมในสังกัดกรุงเทพมหานคร (ปัญญาเดช พันธุ์วัฒน์, 2559) กระบวนการสร้างโรงเรียนคุณธรรมในเขตพระนคร กิจกรรมที่ใช้ในการขับเคลื่อนโครงการโรงเรียนคุณธรรม การวิเคราะห์สังเคราะห์ การถอดองค์ความรู้บทเรียน และสร้างแบบจำลอง (Model) ในการ ขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรมที่ประสบผลสำเร็จ จากองค์ความรู้ที่ได้จากการติดตามประเมินผล สำหรับกระบวนการขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรมในสังกัดกรุงเทพมหานคร การขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรม และกระบวนการสร้างโรงเรียนคุณธรรมสังกัดกรุงเทพมหานคร

การประเมินโครงการแบบ CIPP Model การที่จะทราบว่าโครงการที่ได้ดำเนินการไปแล้วบรรลุวัตถุประสงค์มากน้อยเพียงใดหรือการจะตัดสินใจดำเนินโครงการต่อไปในลักษณะใดจึงจะเกิดผลคุ้มค่าที่สุด (รัตนะ บัวสนธ์, 2550) โดยใช้แนวคิดโมเดลชิปในการประเมินของสตฟเฟิลบีม (Stufflebeam's CIPP Model) 1. การประเมินสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation) ซึ่งจะช่วยให้การตัดสินใจเกี่ยวกับการวางแผนในการกำหนดวัตถุประสงค์ 2. การประเมินปัจจัยพื้นฐาน (Input Evaluation) เป็นการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงสร้างเพื่อกำหนดรูปแบบของโครงการ 3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการตัดสินใจในด้านการประยุกต์ใช้ เพื่อควบคุมการดำเนินการของโครงการ 4. การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) จะช่วยในการตัดสินใจ เพื่อตัดสินใจและดูผลสำเร็จของโครงการ

จากการทบทวนวรรณกรรมดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยได้นำแนวคิดเกี่ยวกับการการบริหารโรงเรียนคุณธรรมสังกัดกรุงเทพมหานคร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาใช้ในการวิเคราะห์ กำหนดกรอบแนวคิดเพื่อสร้างและพัฒนาเครื่องมือ จากนั้นได้เก็บรวบรวมข้อมูล นำผลมาวิเคราะห์ และแปลผลการวิจัย เพื่อทราบการบริหารโรงเรียนคุณธรรมสังกัดกรุงเทพมหานคร

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยนี้เป็นงานวิจัยแบบเชิงพรรณนา (Descriptive Research) ที่มีการศึกษากลุ่มตัวแปรเดียวโดยศึกษาจากทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการสอบถามระดับความคิดเห็นแบบกลุ่มตัวอย่างเดียวตรวจสอบสภาวะการณ์โดยไม่มีการทดลอง (the one-shot, non-experimental, case study design) การศึกษาวิจัยครั้งนี้ใช้โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครเป็นหน่วยวิเคราะห์ จำนวน 437 โรงเรียน การวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ชั้นคือ ชั้นที่ 1 การวิเคราะห์องค์ประกอบการบริหารโรงเรียนคุณธรรมสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยได้จากการสังเคราะห์แนวคิด/ทฤษฎี งานวิจัย แนวปฏิบัติที่ดี (Best practice) โรงเรียนต้นแบบเขตพระนคร เกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนคุณธรรม นำมาจัดทำรายงานผลการสังเคราะห์การบริหารโรงเรียนคุณธรรมให้ผู้เชี่ยวชาญยืนยัน จากนั้นจัดทำแบบสอบถามความคิดเห็นหาคุณภาพของเครื่องมือ นำไปสอบถามกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 205 โรงเรียน ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งประเภท (stratified random sampling) จำแนกตามขนาด

ของโรงเรียน กำหนดผู้ให้ข้อมูลที่โรงเรียนละ 2 คน ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้ดูแลโครงการโรงเรียนคุณธรรม รวมทั้งสิ้น จำนวน 410 คน เก็บรวบรวมข้อมูลและนำไปวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis : CFA) เพื่อแสดงความตรงเชิงโครงสร้างการบริหารโรงเรียนโรงเรียนคุณธรรมสังกัดกรุงเทพมหานคร ชั้นที่ 2 การเปรียบเทียบผลการประเมินโครงการโรงเรียนคุณธรรมสังกัดกรุงเทพมหานคร ด้วยวิธี CIPP Model กับการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ โดยกำหนดการวิจัยออกเป็น 2 ส่วน คือ 1) การประเมินโครงการโรงเรียนคุณธรรมสังกัดกรุงเทพมหานคร ด้วยวิธี CIPP Model โดยกลุ่มตัวอย่าง คือ โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครจากสำนักงานเขต 50 เขต ๆ ละ 1 โรงเรียน รวมจำนวนโรงเรียนทั้งสิ้น 50 โรงเรียน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) กำหนดผู้ให้ข้อมูลโรงเรียนละ 2 คน ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้ดูแลโครงการโรงเรียนคุณธรรม รวมทั้งสิ้น จำนวน 100 คน 2) การประเมินโครงการโรงเรียนคุณธรรมสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ใช้แบบสอบถามเกี่ยวกับการประเมินผลโครงการโรงเรียนคุณธรรมสังกัดกรุงเทพมหานคร ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (purposive method) โดยมีเกณฑ์การคัดเลือก ได้แก่ เป็นผู้เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานด้านการส่งเสริมคุณธรรม จำนวน 2 คน และผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 3 คน เครื่องมือที่ใช้ 1) แบบยืนยันการบริหารโรงเรียนคุณธรรมสังกัดกรุงเทพมหานคร 2) แบบสอบถามความคิดเห็นการบริหารโรงเรียนคุณธรรมสังกัดกรุงเทพมหานคร 3) แบบสอบถามการประเมินผลโครงการโรงเรียนคุณธรรมสังกัดกรุงเทพมหานคร ด้วยวิธี CIPP Model 4) แบบสอบถามการประเมินผลโครงการโรงเรียนคุณธรรมสังกัดกรุงเทพมหานคร สถิติที่ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ (frequency : f) ร้อยละ (percentage : %) มัชฌิมเลขคณิต (Arithmetic Mean : $\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation: SD) การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis : CFA) และใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) แล้วเขียนบรรยายเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

1. การยืนยันองค์ประกอบการบริหารโรงเรียนคุณธรรมสังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับหนึ่ง เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมและยืนยันความถูกต้องของตัวแปรสังเกตที่สามารถวัดตัวแปรแฝงในแต่ละกลุ่ม ประกอบด้วย ตัวแปรด้านการวางแผนและการมีส่วนร่วม ตัวแปรด้านการจัดการเรียนการสอน ตัวแปรด้านการส่งเสริมสนับสนุนและตัวแปรด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ โมเดลการวัดองค์ประกอบการบริหารโรงเรียนคุณธรรมสังกัดกรุงเทพมหานครประกอบด้วย ตัวแปรสังเกตได้ 4 ตัวแปร มีผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน ดังตารางที่ 1-3

ตารางที่ 1 แสดงผลการตรวจสอบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ค่า Kaiser–Meyer–Olkin measure of sampling adequacy: KMO และ Bartlett's Test of Sphericity ของตัวแปรที่สังเกตได้ องค์ประกอบการบริหารโรงเรียนคุณธรรมสังกัดกรุงเทพมหานคร

ตัวแปรที่สังเกตได้	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์			
	Plan	Education	Support	Evaluation
Plan	1			
Education	0.798**	1		
Support	0.781**	0.757**	1	
Evaluation	0.702**	0.761**	0.741**	1
Kaiser–Meyer–Olkin measure of sampling adequacy: KMO = 0.841 Bartlett's Test of Sphericity : Chi-Square= 1395.713 df = 6 p = 0.000				

หมายเหตุ ** $p \leq 0.01$

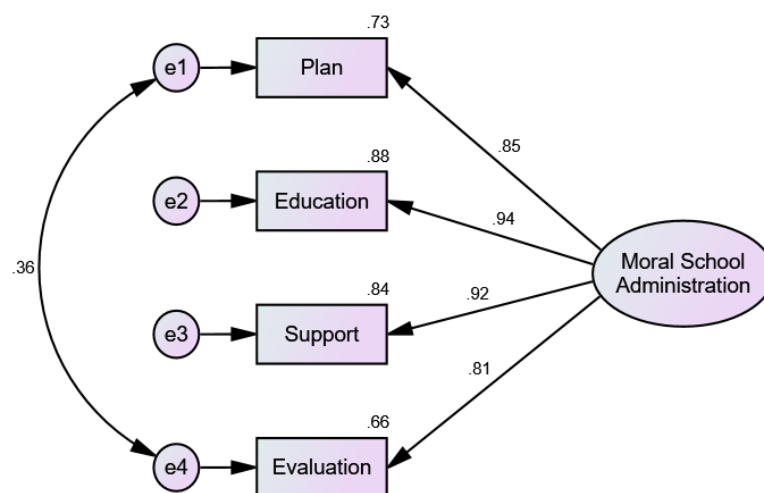
จากตารางที่ 1 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝงขององค์ประกอบการบริหารโรงเรียนคุณธรรมสังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝงมีค่าอยู่ระหว่าง 0.702–0.798 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทุกคู่ โดยตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันมากที่สุดสามลำดับแรก เรียงจากมากไปน้อย ได้แก่ Plan กับ Education มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.798 รองลงมาคือ Plan กับ Support มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.781 และ Evaluation กับ Education มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.761 ตามลำดับ ตัวแปรสังเกตได้ขององค์ประกอบการบริหารโรงเรียนคุณธรรมสังกัดกรุงเทพมหานคร มีความสัมพันธ์กันมากกว่า 0.30 ทุกตัวแปร ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนี Kaiser–Meyer–Olkin (KMO) มีค่าเท่ากับ 0.841 สถิติทดสอบ Bartlett's Test of Sphericity มีค่า Chi-Square = 1395.713 df = 6 p = 0.000 แสดงให้เห็นว่าเมทริกซ์สหสัมพันธ์นี้มีความแตกต่างจาก เมทริกซ์เอกลักษณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 แสดงว่าตัวแปรมีความสัมพันธ์กันมากพอ และเหมาะสมที่จะนำไปใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันได้

ตารางที่ 2 ค่าดัชนีความสอดคล้องของโมเดลองค์ประกอบเชิงยืนยันขององค์ประกอบการบริหารโรงเรียนคุณธรรมสังกัดกรุงเทพมหานคร (MSA)
ตารางที่ 2 ค่าดัชนีความสอดคล้องของโมเดลองค์ประกอบเชิงยืนยันขององค์ประกอบการบริหารโรงเรียนคุณธรรมสังกัดกรุงเทพมหานคร (MSA)

สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบ	เกณฑ์ที่ใช้พิจารณา	ค่าที่คำนวณได้	ผลการพิจารณา
χ^2	ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ > 0.05	0.04	–
χ^2	ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ > 0.05	0.04	–
df	–	1	–
p-value	$p > 0.05$	0.84	ผ่านเกณฑ์

สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบ	เกณฑ์ที่ใช้พิจารณา	ค่าที่คำนวณได้	ผลการพิจารณา
χ^2	ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ > 0.05	0.04	–
χ^2 / df	$\chi^2 / df < 2$	0.04	ผ่านเกณฑ์
CFI	≥ 0.90	1.00	ผ่านเกณฑ์
GFI	≥ 0.90	1.00	ผ่านเกณฑ์
AGFI	≥ 0.90	0.99	ผ่านเกณฑ์
RMR	< 0.05	0.000	ผ่านเกณฑ์
RMSEA	< 0.05	0.000	ผ่านเกณฑ์

จากตารางที่ 2 พบว่า ดัชนีความสอดคล้องโมเดลองค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับหนึ่งขององค์ประกอบการบริหารโรงเรียนคุณธรรมสังกัดกรุงเทพมหานคร (MSA) มีค่าสถิติที่ใช้ในการตรวจสอบ ดังนี้ ค่าไค-สแควร์ (χ^2) เท่ากับ 0.04 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.84 (p-value เท่ากับ 0.84) ค่าไค-สแควร์ (χ^2 / df) เท่ากับ 0.04 ค่าดัชนีวัดความกลมกลืนเชิงสัมพัทธ์ (CFI) เท่ากับ 1.00 ค่าดัชนีวัดความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ 1.00 ค่าดัชนีวัดความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) เท่ากับ 0.99 ดัชนีการากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของความคลาดเคลื่อน (RMR) เท่ากับ 0.000 และค่ารากที่สองของค่าเฉลี่ยความคลาดเคลื่อนกำลังสองของการประมาณค่า (RMSEA) เท่ากับ 0.000 ซึ่งผ่านเกณฑ์ทุกค่า แสดงว่าโมเดลสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ดังนั้น จึงมีความเหมาะสมที่สามารถนำไปวิเคราะห์องค์ประกอบ เมื่อวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันขององค์ประกอบการบริหารโรงเรียนคุณธรรมสังกัดกรุงเทพมหานคร ดังภาพที่ 2

Chi-square=.043,df=1,P-value=.835, Chi-square/df=.043,
CFI=1.000,GFI=1.000, AGFI=.999, RFI=1.000,NFI=1.000,
TLI=1.004,RMSEA=.000, RMR=.000

ภาพที่ 2 โมเดลองค์ประกอบการบริหารโรงเรียนคุณธรรมสังกัดกรุงเทพมหานคร

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันองค์ประกอบการบริหารโรงเรียนคุณธรรมสังกัด กรุงเทพมหานคร

ตัวแปรที่สังเกตได้	ค่าน้ำหนัก องค์ประกอบ มาตรฐาน (B)	ความคลาดเคลื่อน มาตรฐาน (S.E.)	ค่าสถิติ (t)	สปส. การทำนาย (R ²)
Plan	0.85	–	–	0.73
Education	0.94	0.05	25.29**	0.88
Support	0.92	0.05	24.54**	0.84
Evaluation	0.81	0.04	24.99**	0.66
ค่าความแปรปรวนเฉลี่ยที่สกัดได้ (AVE หรือ ρ_v) = 0.775				
ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัด (CR หรือ ρ_c) = 0.932				

หมายเหตุ ** $p \leq .01$

จากภาพที่ 2 และตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันองค์ประกอบการบริหารโรงเรียนคุณธรรมสังกัดกรุงเทพมหานครพบว่า โมเดลองค์ประกอบการบริหารโรงเรียนคุณธรรมสังกัดกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบจาก 45 ตัวแปร โดยมีน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรมีค่าเป็นบวกตั้งแต่ 0.81–0.94 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกตัว โดยน้ำหนักองค์ประกอบได้แก่ ด้านการวางแผนและการมีส่วนร่วม (Plan) ด้านการจัดการเรียนการสอน (Education) ด้านการส่งเสริมสนับสนุน (Support) และด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ (Evaluation) มีค่าตั้งแต่ 0.85, 0.94, 0.92 และ 0.81 ตามลำดับ ซึ่งเป็นค่าตัวแปรน้ำหนักของตัวแปรในองค์ประกอบที่มากกว่า 0.40 จัดว่าเป็นค่าที่อยู่ในเกณฑ์ที่เหมาะสม (Hair et al., 2006) และพบว่าค่าความแปรปรวนเฉลี่ยที่สกัดได้ (AVE) ของแต่ละองค์ประกอบเท่ากับ 0.775 จัดว่ามีความเหมาะสม (AVE $\geq$ 0.50) (Fornell & Larcker, 1981; Hair et al., 2006) จากการพิจารณาค่าสถิติขององค์ประกอบการบริหารโรงเรียนคุณธรรมสังกัดกรุงเทพมหานครค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดเชิงองค์ประกอบ เท่ากับ 0.932 จัดว่ามีความเหมาะสม (CR $\geq$ 0.70)

2. ผลการประเมินโครงการโรงเรียนคุณธรรมสังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า

2.1 การประเมินผลโครงการโรงเรียนคุณธรรมสังกัดกรุงเทพมหานคร ในด้านสภาวะแวดล้อม ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต ซึ่งนำองค์ประกอบการบริหารโรงเรียนสังกัดคุณธรรม มาประเมินโดยใช้รูปแบบการประเมินซิปป์ (CIPP Model) ดังตารางที่ 4

(n=100)

ตารางที่ 4 แสดงค่ามัชฌิมเลขคณิต ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการบริหารโรงเรียน
คุณธรรมสังกัดกรุงเทพมหานคร

(n=100)

ข้อที่	การบริหารโรงเรียนคุณธรรม สังกัดกรุงเทพมหานคร	ค่ามัชฌิมเลขคณิต ($\bar{X}$)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ระดับ
1	ด้านสภาวะแวดล้อม	4.50	.35	มากที่สุด
2	ด้านปัจจัยพื้นฐาน	4.48	.43	มาก
3	ด้านกระบวนการ	4.30	.40	มาก
4	ด้านผลผลิต	4.35	.39	มาก
รวม		4.41	.39	มาก

จากตารางที่ 4 พบว่า การประเมินผลโครงการโรงเรียนคุณธรรมสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.41$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 1 ด้าน ได้แก่ ด้านสภาวะแวดล้อม ($\bar{X} = 4.50$) อยู่ในระดับมาก จำนวน 3 ด้าน โดยเรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้าน ($\bar{X} = 4.48$) ด้านผลผลิต ($\bar{X} = 35$) และด้านกระบวนการ ($\bar{X} = 4.30$)

2.2 การประเมินผลโครงการโรงเรียนคุณธรรมสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยผู้เชี่ยวชาญ (Expert Judgement) จำนวน 5 คน ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis) พบว่า ผลการประเมินโครงการโรงเรียนคุณธรรมสังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านสภาวะแวดล้อม (Context evaluation) ด้านปัจจัยพื้นฐาน (Input evaluation) ด้านกระบวนการ (Process evaluation) และด้านผลผลิต (Product evaluation) ทุกด้านมีความเหมาะสม คิดเป็นร้อยละ 100

2.3. การบริหารโรงเรียนคุณธรรมสังกัดกรุงเทพมหานครเมื่อเปรียบเทียบผลการประเมินระหว่างการใช้ CIPP Model กับการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ โดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ทั้งด้านสภาวะแวดล้อม ด้านปัจจัยพื้นฐาน ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต มีความคิดเห็นสอดคล้องไปในทางเดียวกันทั้ง 4 ประเด็นการประเมิน

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันการบริหารโรงเรียนคุณธรรมสังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า องค์ประกอบการบริหารโรงเรียนคุณธรรมสังกัดกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย ด้านการวางแผนและการมีส่วนร่วม ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการส่งเสริมสนับสนุน และด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ องค์ประกอบทั้งหมดมีความครอบคลุมการบริหารโรงเรียนคุณธรรม เป็นการดำเนินงานโดยทุกคนมีส่วนร่วมเพื่อให้การ

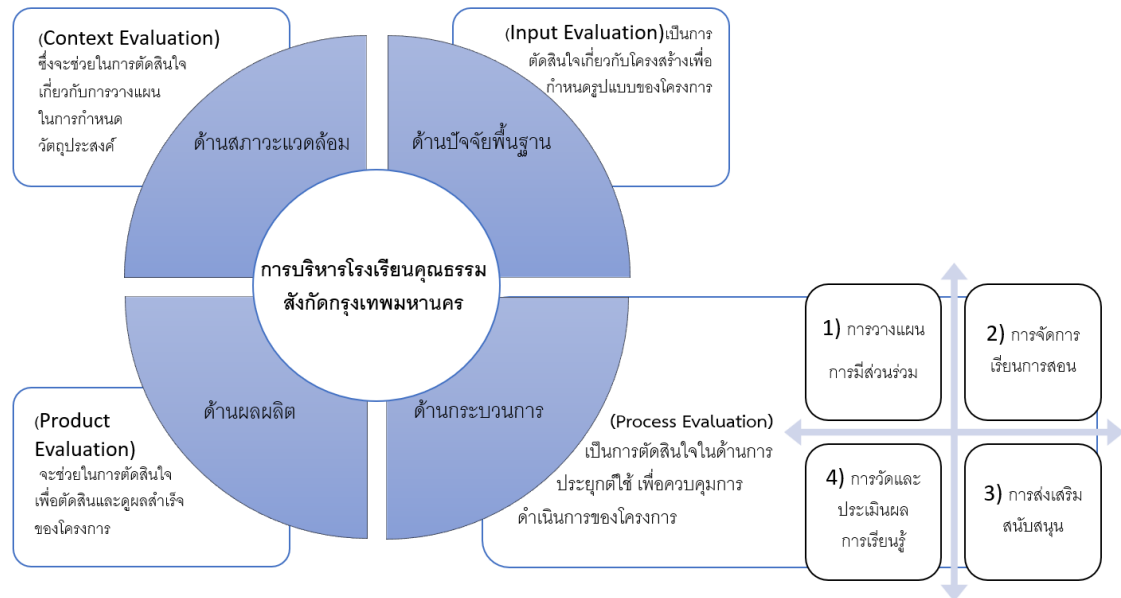
บริหารงานโรงเรียนคุณธรรมเกิดประสิทธิผลในการสร้างเยาวชนที่ดีของบ้านเมืองและมีความต่อเนื่องและยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับ ศูนย์โรงเรียนคุณธรรม (มูลนิธิยุวสถิรคุณศูนย์โรงเรียนคุณธรรม มูลนิธิยุวสถิรคุณ, 2560) พบว่า เมื่อผู้บริหารสถานศึกษาและคณะครูสนใจ และตัดสินใจจะพัฒนาโรงเรียนให้เป็นโรงเรียนคุณธรรม จะต้องคำนึงถึงหลักการ ดังต่อไปนี้ 1) ความสมัครใจและเต็มใจ 2) ใช้กระบวนการมีส่วนร่วม โดยร่วมกันคิด (วางแผน) ร่วมกันทำและร่วมกันประเมินผล 3) มีการติดตามและประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ และนำผลการประเมินมาปรับปรุงแผนการปฏิบัติงานคุณธรรมอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับพระครูสมุทรศรีธรรม ปณฺญาวชิโร (ท่านุ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การส่งเสริมคุณธรรม นักเรียนระดับประถมศึกษา โรงเรียนวัดเปาโรหิตย์ เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร วัตถุประสงค์ของการวิจัย คือ 1) เพื่อศึกษาการส่งเสริมคุณธรรมนักเรียน ระดับประถมศึกษา โรงเรียนวัดเปาโรหิตย์ และ 2) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมคุณธรรมนักเรียนระดับประถมศึกษา โรงเรียนวัดเปาโรหิตย์ เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมระดับประถมศึกษา ภาพรวม 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ สุทธิพงษ์ ก้องเวหา ได้ศึกษาการประเมินโครงการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน โรงเรียนกระบกวิทยาการ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นครูคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน นักเรียน และผู้ปกครองนักเรียน ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ถึง นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนกระบกวิทยาการ ปีการศึกษา 2560 ผลการศึกษา พบว่า 1) ด้านสภาวะแวดล้อม พบว่าโดยรวมผลการประเมินอยู่ในระดับมาก 2) ด้านปัจจัยนำเข้า พบว่าโดยรวมผลการประเมินอยู่ในระดับมาก 3) ด้านกระบวนการ พบว่าโดยรวมผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด 4) ด้านผลผลิต เกี่ยวกับคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก

ผลการเปรียบเทียบการประเมินโครงการโรงเรียนคุณธรรมสังกัดกรุงเทพมหานคร ด้วยการใช้ CIPP Model กับการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญพบว่า การประเมินผลโครงการโรงเรียนคุณธรรมสังกัดกรุงเทพมหานคร วิจัยผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพไปพร้อม ๆ กัน โดยใช้รูปแบบการประเมินชิปป (CIPP Model) และการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ ด้านสภาวะแวดล้อม ด้านสภาวะแวดล้อม ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต การประเมินโดยใช้ CIPP Model พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก การประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่า โดยรวมเห็นว่ามีความเหมาะสม จึงสรุปได้ว่า ผลการประเมินโครงการโรงเรียนคุณธรรมสังกัดกรุงเทพมหานคร ทั้ง 4 ด้านสภาวะแวดล้อม ทั้งในเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะมีการวิเคราะห์ด้านสภาวะแวดล้อมที่เหมาะสม รูปแบบการจัดการศึกษาโรงเรียนคุณธรรม สอดคล้องกับพันธกิจและเป้าหมายการจัดการศึกษาของโรงเรียน สอดคล้องกับสภาพแวดล้อม สอดคล้องกับงานวิจัยของหทัยทิพย์ ฉางแก้ว (หทัยทิพย์ ฉางแก้ว, 2560) ได้ศึกษาการประเมินโครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 ใช้รูปแบบการประเมินแบบชิปป ผลการประเมินพบว่า ด้านผลผลิต ได้แก่ ผลสำเร็จในการจัดกิจกรรมตามโครงการ

พัฒนา คุณธรรมจริยธรรมเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 อยู่ในระดับมาก และผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนด สอดคล้องกับ ปฏิบัติใจเมือง ได้ศึกษาการประเมินโครงการคุณธรรม จริยธรรม ของโรงเรียนชั้นนำศึกษาคณะอาเภอบางสามารถ สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด โดยใช้รูปแบบการประเมินซิปป์ (CIPP MODEL) ผลการวิจัยพบว่า ด้านกระบวนการดำเนินงานตามโครงการมีความเหมาะสม ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ มีการประเมินผลการปฏิบัติงานตามโครงการอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องด้วยวิธีการที่หลากหลายครบทุกกิจกรรม ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ มีการให้ความรู้ประชุมชี้แจง สื่อสารประชาสัมพันธ์ สอดคล้องกับงานวิจัยของโกสินทร์ ช่างบุญ ได้วิจัยเรื่องการติดตามผลการดำเนินงานโครงการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนโรงเรียนขุนยวมวิทยา อำเภอบางยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน ผลการวิจัยพบว่า การติดตามผลการดำเนินงานโครงการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนโรงเรียนขุนยวมวิทยา อำเภอบางยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน จำนวน 4 ด้าน ดังนี้ ด้านการวางแผน พบว่าทางโรงเรียนมีการวางแผนการดำเนินงานอย่างชัดเจน ด้านการปฏิบัติตามแผน พบว่า ทางโรงเรียนมีเป้าหมายเดียวกันในการกำหนดการดำเนินงานในโครงการ ด้านการทดสอบ พบว่า ทางโรงเรียนมีการกำกับ นิเทศ ติดตามโครงการโดยหัวหน้ากิจกรรมแต่ละกิจกรรมเพื่อรายงานต่อผู้บริหารโดยใช้แบบกำกับ นิเทศ ติดตามและมีการประชุมเพื่อสรุปผลการดำเนินงานกิจกรรมต่าง ๆ และด้านการปรับปรุง พบว่า ทางโรงเรียนมีการนำผลการประเมินโครงการมาวิเคราะห์สิ่งที่ต้องพัฒนา และสิ่งที่ต้องปรับปรุงแก้ไขเพื่อเกิดประโยชน์สูงสุดแก่นักเรียน

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

ผู้วิจัยได้องค์ความรู้มาจากการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปเป็นแผนภาพการบริหารโรงเรียนคุณธรรม สังกัดกรุงเทพมหานคร มีข้อค้นพบสำคัญ 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การวางแผนการมีส่วนร่วม 2) การจัดการเรียนการสอน 3) การส่งเสริมสนับสนุน 4) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ซึ่งนำไปเป็นส่วนหนึ่งของการประเมินโครงการโรงเรียนคุณธรรมสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยใช้ CIPP Model ในด้านกระบวนการ ตามภาพที่ 3 ดังนี้

ภาพที่ 3 การบริหารโรงเรียนคุณธรรมสังกัดกรุงเทพมหานคร

สรุป

การบริหารโรงเรียนคุณธรรมสังกัดกรุงเทพมหานคร เป็นเครื่องมือรูปแบบหนึ่งในการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรมให้ประสบความสำเร็จ เพื่อให้โรงเรียนในการนำหลักการกระบวนการ 4 องค์ประกอบ คือ ด้านการวางแผนและการมีส่วนร่วม ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการส่งเสริมสนับสนุน และด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ไปปรับประยุกต์ใช้ในการวางแผนพัฒนาตามบริบทของโรงเรียน โดยติดตามและประเมินผล และนำผลการประเมินมาปรับปรุงแผนการปฏิบัติงานคุณธรรมอย่างต่อเนื่อง เพื่อการพัฒนาพฤติกรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ยั่งยืนต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 ด้านการวางแผนและการมีส่วนร่วม ควรมีการสร้างการมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรมที่เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งทางคุณธรรมจริยธรรม

1.2 ด้านการจัดการเรียนการสอน ควรมีการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อกระตุ้นการมีส่วนร่วมของนักเรียนในการค้นหาต้นทุนคุณธรรม สร้างองค์ความรู้ โดยอาศัยหลักธรรมมาเป็นกรอบในการคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหา

1.3 ด้านการส่งเสริมสนับสนุน ควรมีการสร้างเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านคุณธรรม ร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ ในการขับเคลื่อนโครงการได้อย่างราบรื่นและเกิดประสิทธิผล

1.4 ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ควรส่งเสริมให้โรงเรียนจัดทำแบบฟอร์มการประเมินตนเองในการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรมขึ้น นำผลการประเมินที่ได้มาวิเคราะห์ สรุปผลและร่วมกันหาแนวทางในการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการพัฒนาการศึกษาวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารโรงเรียนคุณธรรมสังกัดกรุงเทพมหานคร และโรงเรียนสังกัดอื่น ๆ เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาให้มีรูปแบบที่เหมาะสมในการบริหารโรงเรียนคุณธรรมให้เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2559). *รพว.ศธ. ให้นโยบายผู้บริหาร*. สืบค้นเมื่อ 25 สิงหาคม 2559, จาก http://moe.go.th/moe/th/news/detail.php?NewID=43199&Key=news_act
- กลุ่มงานพัฒนามาตรฐานและการประกันคุณภาพ สำนักงานยุทธศาสตร์การศึกษา สำนักงานการศึกษา. (2561). *รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2559*. กรุงเทพฯ: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- โกสินทร์ ช่างบุญ. (2560). *การติดตามผลการดำเนินงานโครงการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนโรงเรียนขุนยวมวิทยา อำเภอขุนยวมวิทยา จังหวัดแม่ฮ่องสอน* (วิทยานิพนธ์บริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น).
- จิตรภรณ์ วนัสพงศ์ และชนัญชิตา ทูมมานนท์. (2561). *การขับเคลื่อนโครงการโรงเรียนคุณธรรมในสังกัดกรุงเทพมหานครสู่ความยั่งยืน*. กรุงเทพฯ: เทเวศประกันภัย (มหาชน) จำกัด.
- เทเวศ ประกันภัย (มหาชน) จำกัด และสถานศึกษาในเขตพระนคร. (2559). *โครงการโรงเรียนคุณธรรม*. กรุงเทพฯ: เทเวศประกันภัย (มหาชน).
- ปวิวัติ ใจเมือง. (2559). *การประเมินโครงการคุณธรรมจริยธรรม ของโรงเรียนซีเหล็กพิทยาคม อำเภออาจสามารถ สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด*. วารสารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด, 5(2), 67-77.
- ปัญญาเดช พันธุ์วัฒน์. (2559). *การติดตามประเมินผล และสังเคราะห์องค์ความรู้โครงการโรงเรียนคุณธรรมในสังกัดกรุงเทพมหานคร*. (รายงานการวิจัย). มหาวิทยาลัยสวนดุสิต.
- ปัทมวดี วีระกิตติ และคณะ. (2560). *คู่มือปฏิบัติโรงเรียนคุณธรรม*. กรุงเทพฯ: สหมิตรพรินต์ติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.

- พระครูสมุห์ศรีธัญญ์ ปญฺญาวชิโร (ท่านุ). (2556). *การส่งเสริมคุณธรรมนักเรียนระดับประถมศึกษา โรงเรียนวัดเปาโรหิตย์ เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร* (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- รัตน์ บัวสนธิ์. (2550). *ทิศทางและอาณาบริเวณการประเมิน*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วรวิทย์ แสงเฟื่อง. (2561). *โรงเรียนคุณธรรม: ตอนสังเคราะห์องค์ความรู้การขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรมในสังกัดกรุงเทพมหานคร*. กรุงเทพฯ: เทเวศ ประกันภัย.
- วีรวิท คงศักดิ์. (2559). *โรงเรียนคุณธรรม “บางมุลนาโมเดล”*. สืบค้นเมื่อ 18 มกราคม 2559, จาก <http://moralcenter.or.th/2014/?article>
- ศูนย์โรงเรียนคุณธรรม มูลนิธิยุวสถิรคุณ. (2560). *กระบวนการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรมทำอย่างไรให้ประสบความสำเร็จ*. กรุงเทพฯ: สหมิตรพรินติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- สำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร. (2562). *แผนปฏิบัติการประจำปี พ.ศ. 2562*. กรุงเทพฯ: หน่วยงานศึกษานิเทศก์.
- สำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร. (2559). *แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานกรุงเทพมหานคร ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560–2563)*. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี. *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง พ.ศ. 2560 – 2564*. เข้าถึงเมื่อ 15 ธันวาคม 2562, จาก <http://plan.bru.ac.th/wp-content/uploads/2018/แผนพัฒนา-12-pdf>
- สุทธิพงษ์ กองเวหา. (2560). *การประเมินโครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน โรงเรียนกระบากวิทยาคาร*. มหาสารคาม: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3.
- หทัยทิพย์ ฉางแก้ว. (2560). *การประเมินโครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.
- Fullan, M. (2003). *The moral imperative of school leadership*. Thousand Oaks, CA: Corwin press.
- Goleman, Daniel. (2007). *Moral intelligence*. Pennsylvania: Wharton School Publishing.
- John, W. B. (1970). *Research in Education*. Englewood Cliffs. New Jersey: Prentice–Hall Inc.
- Robert, V. K. and Daryle W.M. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607–610.

ประสิทธิผลการจัดกิจกรรมสุขศึกษาโดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีความสามารถ
แห่งตนต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการบริโภคอาหารของผู้สูงอายุ
โรคความดันโลหิตสูง ตำบลสาริกา จังหวัดนครนายก

Effectiveness of Health Education Program Applying Self-Efficacy
Theory on Dietary Behavior Change for Hypertension in the Elderly,
Sarika sub-district, Nakhon Nayok province

กมลมาลย์ วิรัตน์เศรษฐสิน¹ และ จุมพพร เชื้อวชาญ²

Kamonmarn Virutsetazin¹ and Tamaporn Chaiwcharn²

¹มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น

²สาขาสารณสุขศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

¹Western University, Thailand

²Department of Public Health Faculty of Science and Technology, Bansomdejchaopraya Rajabhat University, Thailand

E-mail: ¹kmm_swu@gmail.com; ²Tamaporn.ch@bsru.ac.th

Received June 4, 2022; Revised June 17, 2022; Accepted June 18, 2022

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาประสิทธิผลของการจัดกิจกรรมสุขศึกษาโดยประยุกต์ทฤษฎีความสามารถแห่งตนที่มีผลต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการบริโภคอาหารของผู้สูงอายุโรคความดันโลหิตสูง รูปแบบการเป็นกรวิจัยกึ่งทดลอง โดยใช้แนวคิดผลการวิเคราะห์ตนเอง TOWS Matrix เป็นกรอบการวิจัย พื้นที่วิจัย คือ ชุมชนหมู่ที่ 3 และหมู่ที่ 4 ตำบลสาริกา อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพเฉลิมพระเกียรติ 60 พรรษา นวมินทราชินี กลุ่มตัวอย่างจำนวน 106 คน หญิง 77 คน ชาย 29 คน กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา จำนวน 60 คน เลือกโดยการเลือกแบบเจาะจง แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบ กลุ่มละ 30 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ Dependent t – test และ Independent t – test

ผลการศึกษาพบว่าหลังการทดลองกลุ่มทดลองมีความรู้เรื่องอาหารสำหรับความดันโลหิตสูง การรับรู้ความสามารถตนเองในการควบคุมอาหารสำหรับความดันโลหิตสูง และพฤติกรรมเลี่ยงการบริโภคอาหารหวาน มัน เค็ม ดีวก่อนการทดลอง และดีวกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการวิจัยก่อให้เกิดรูปแบบ L-M-S มีคุณค่าต่อการนำไปบูรณาการทฤษฎีความสามารถแห่ง

ต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ประกอบด้วยคำถามนำ การวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมเสริม
ประสบการณ์ตรงที่ประสบความสำเร็จ และสถานการณ์จำลอง

คำสำคัญ: กิจกรรมสุขศึกษา; ความสามารถแห่งตน; พฤติกรรมการบริโภคอาหาร; ผู้สูงอายุ; ความดัน
โลหิตสูง

Abstract

The purpose of this article was to study the effectiveness of health education activities by applying the theory of self-efficacy affecting dietary behavior modification of the elderly with hypertension. The model was quasi-experimental research using the TOWS Matrix self-analysis concept as the research framework. The research area was Village No. 3 and Village No. 4, Salika Sub-district, Mueang District, Nakhon Nayok Province, in the area of responsibility of the 60th Birthday Anniversary of Nawamintha Rachin Hospital. The sample consisted of 106 people, 77 women and 29 men. A sample of 60 people was selected using purposive sampling. There were divided into experimental and comparative groups of 30 people each. Data were analyzed using statistical t-test Dependent and t-test Independent.

The results showed that after the post-experiment, the experimental group had better knowledge about foods for high blood pressure, self-efficacy in controlling food for high blood pressure, and behavior to avoid consuming sweet, fatty, and salty foods than the pre-experiment and was significantly better than the control group at the .05 level. The results of the study formed the L-M-S model, which was valuable for integrating the theory of self-efficacy for behavior change. This included leading questions, environmental analysis along with successful direct experiences, and simulations.

Keywords: Health Education Program; Self-Efficacy; Dietary Behavior; Hypertension; Elderly

บทนำ

จากการเปลี่ยนแปลงทางสรีระ จิตใจและอารมณ์ มีผลทำให้ผู้สูงอายุประสบปัญหาต่าง ๆ เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ในมุมมองของนักสาธารณสุขจะพบว่ามิติทางด้านสุขภาพคือพื้นฐานที่ส่งผลไปยังมิติทางอารมณ์และสังคม จากสถิติผู้สูงอายุมักป่วยด้วยโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง เช่น โรคความดันโลหิตสูง เบาหวาน มะเร็ง วัณโรค เส้นเลือดในสมอง หัวใจ กระดูกหักเส้นประสาท และข้อเสื่อม ซึ่งปัญหาของโรคดังกล่าวล้วนเป็นโรคที่สืบเนื่องมาจากการรับประทานอาหารไม่ถูกต้องตามหลักโภชนาการ

และจากสภาพปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของครอบครัวเป็นครอบครัวเดี่ยวมากขึ้น ในอนาคตจะมีผู้สูงอายุในครัวเรือนอยู่ตามลำพังเพิ่มมากขึ้น การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวทำให้เกิดปัญหาการขาดการดูแล ผู้สูงอายุจำเป็นต้องพึ่งตนเอง (บรรลุศิริพานิช และคณะ, 2558; สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว, 2556)

ปัญหาสุขภาพที่สำคัญของผู้สูงอายุ คือ โรคความดันโลหิตสูง โรคเบาหวาน ซึ่งมีระดับความรุนแรงและอันตรายต่อผู้สูงอายุใกล้เคียงกัน อีกทั้งยังอาจตรวจพบอาการแทรกซ้อนของโรคใดโรคหนึ่งในสองโรค แต่เมื่อพิจารณาจากอาการและการแสดงของโรค ความดันโลหิตสูงจัดว่าเป็นภัยเงียบต่อสุขภาพ มีความจำเป็นที่ต้องได้รับการแก้ไขหรือบรรเทาให้ลดลง (สมจิตต์ สิ้นธุชัย และคณะ, 2564) คณะวิจัยได้เลือกศึกษากลุ่มผู้สูงอายุที่ป่วยเป็นโรคความดันโลหิตสูง ตำบลสาริกา อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก มีประชากร 9,743 คน ผู้สูงอายุร้อยละ 12.83 (1,250 คน) ผู้สูงอายุที่ป่วยเป็นโรคเรื้อรังร้อยละ 47.68 (596 คน) (ศูนย์ข้อมูลประเทศไทย, 2564) เน้นประเด็นไปที่สาเหตุที่เกิดจากพฤติกรรมกรรมการบริโภคและได้รับการยอมรับจากการวิจัย ซึ่งการจะแก้ปัญหาให้กลุ่มเป้าหมายเกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม จำเป็นต้องมีการพัฒนาองค์ความรู้ และมีทักษะเกี่ยวกับเรื่องการบริโภคอาหารจากการศึกษาของสุนันทา ศรีศิริ (2555); ยุภาพร นาคกลิ้ง และคณะ (2557); ปฐมธิดา บัวสม และคณะ (2562); สายฝน สุภาศิริ, จักรกฤษณ์ วังราษฎร์ และวราภรณ์ บุญเชียง (2564) และศิริรัตน์ ณะประวัตติ, ชุภาศิริ อภินันท์เดชา และศิริวิทย์ หลิมโตประเสริฐ (2564) ได้ทำวิจัยถึงทดลองในกลุ่มผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงโดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีการรับรู้ความสามารถตนเอง เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของโปรแกรมปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพ พบว่าหลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีการรับรู้ความสามารถตนเอง และพฤติกรรมการดูแลตนเองมากกว่าก่อนการทดลอง และมากกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการสร้างเสริมให้กลุ่มผู้สูงอายุที่ป่วยเป็นโรคความดันโลหิตสูงได้รับรู้ถึงความสามารถตนเองและความคาดหวังในผลลัพธ์ของการบริโภคอาหารตามทฤษฎีความสามารถแห่งตนของแบนดูรา (Bandura, 1997) ซึ่งผลของการดูแลตนเองด้านต่าง ๆ จะนำไปสู่การมีสุขภาพที่สมบูรณ์ ปราศจากภาวะแทรกซ้อน และที่สำคัญสามารถชะลอความเสื่อมสภาพของร่างกายได้

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของการจัดกิจกรรมสุขศึกษาโดยประยุกต์ทฤษฎีความสามารถแห่งตนที่มีผลต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมกรรมการบริโภคอาหารของผู้สูงอายุโรคความดันโลหิตสูง

สมมติฐานในการวิจัย

1. ภายหลังการทดลองกลุ่มทดลองมีความรู้เรื่องอาหารสำหรับความดันโลหิตสูงดีกว่าก่อนการทดลอง

2. ภายหลังการทดลองกลุ่มทดลองมีการรับรู้ความสามารถตนเองในการบริโภคอาหารสำหรับความดันโลหิตสูงดีกว่าก่อนการทดลอง
3. ภายหลังการทดลองกลุ่มทดลองมีพฤติกรรมการเลืองบริโภคอาหารหวาน มัน เค็ม ดีกว่าก่อนการทดลอง
4. ภายหลังการทดลองกลุ่มทดลองมีความรู้เรื่องอาหารสำหรับความดันโลหิตสูงดีกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ
5. ภายหลังการทดลองกลุ่มทดลองมีการรับรู้ความสามารถตนเองในการบริโภคอาหารสำหรับความดันโลหิตสูงดีกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ
6. ภายหลังการทดลองกลุ่มทดลองมีพฤติกรรมการเลืองบริโภคอาหารหวาน มัน เค็ม ดีกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ

การทบทวนวรรณกรรม

ทฤษฎีการเรียนรู้เชิงปัญญาสังคม (Social Cognitive Learning theory)

เป็นทฤษฎีเกี่ยวกับการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเฉพาะที่เกิดจากการเรียนรู้ ซึ่งการรับรู้ความสามารถของตนเองเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการทางความคิดและก่อให้เกิดความรู้สึกว่าฉันทำได้ แบนดูรา (Bandura, 1986) ได้ประมวลบทบาทความสามารถของตนเองในการบรรลุเป้าหมายการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม กล่าวคือ การตัดสินใจที่จะกระทำพฤติกรรมใด ๆ ให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ เกิดจากการรับรู้ความสามารถของตนเองและเมื่อบุคคลได้แสดงพฤติกรรมใด บุคคลจะรับรู้ในความสามารถของตนและเรียนรู้ถึงผลลัพธ์ของการแสดงพฤติกรรมนั้น ๆ ประกอบด้วยแนวทางการพัฒนาการรับรู้ความสามารถของตนเอง ดังนี้ ประสบการณ์ความสำเร็จของตนเอง (Enactive mastery experience) การใช้ตัวแบบ (Model) หรือการสังเกตประสบการณ์จากตัวผู้อื่น (Vicarious experience) การพูดชักจูง (Verbal persuasion) และ การกระตุ้นทางอารมณ์ (Emotional arousal)

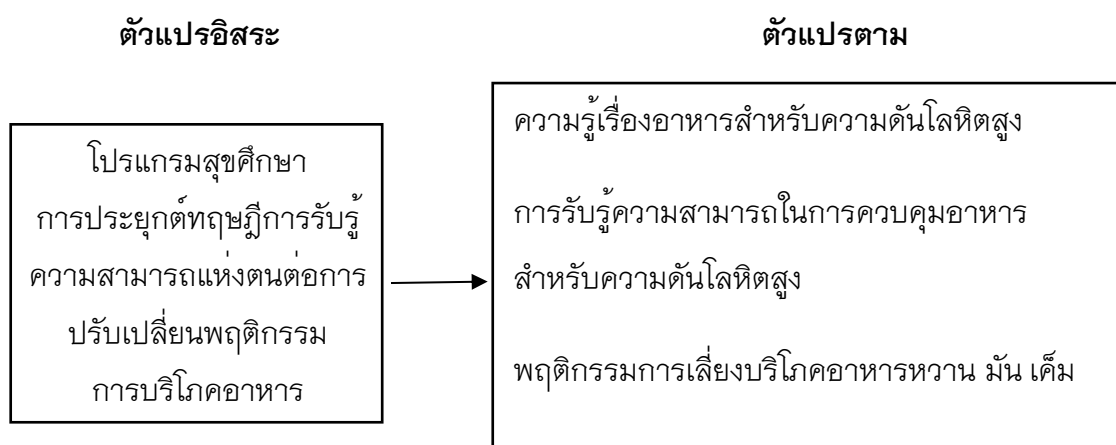
การวิเคราะห์จุดอ่อนจุดแข็ง (SWOT analysis)

การประเมินสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกองค์กร ระบุจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส ข้อจำกัด อัลเบิร์ต ฮัมฟรีย์ (Albert Humphrey) เป็นผู้เริ่มแนวคิดนี้ โดยการคัดสรรข้อมูลที่จะนำมาใช้ได้อย่างถูกต้องและเชื่อถือได้ ปรับปรุงทุก ๆ ช่วงเวลาที่สถานการณ์เปลี่ยนแปลง วิเคราะห์อย่างละเอียดในทุกประเด็นด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์ (Empirical Studies) นำข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์ในรูปแบบความสัมพันธ์แบบแมตริกซ์ทาวส์ (TOWS Matrix) (Wehrich, 1982) พิจารณารวมเป็นคู่ ๆ พิจารณาประเด็น SWOT ที่สำคัญเป็นทางเลือกในการวางกลยุทธ์ (Alternative Strategies) ผลของการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ในข้อมูลแต่ละคู่ คือ แนวทางการกำหนดยุทธศาสตร์สำคัญ (Grand Strategy) 4 กลยุทธ์ ได้แก่ กลยุทธ์เชิงรุก (Infensive strategy) กลยุทธ์เชิงป้องกัน/รับ (Preventive strategy) กลยุทธ์เชิงแก้ไข/พัฒนา (Correction strategy) กลยุทธ์เชิงรับ/ถอย (Defensive strategy)

ผู้วิจัยได้ประยุกต์ทฤษฎีการเรียนรู้เชิงปัญญาสั่งคมมาใช้ในการจัดกิจกรรมสุขศึกษาสำหรับผู้สูงอายุโรคความดันโลหิตสูง ฝึกให้กลุ่มตัวอย่างมีทักษะเพียงพอที่จะประสบความสำเร็จได้ สร้างความสามารถอย่างค่อยเป็นค่อยไปและให้เกิดความสำเร็จตามลำดับขั้นตอน พร้อมกับให้รับรู้ว่ามี ความสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมกรรมการบริโภคอาหารได้ และกำหนดวิธีการสำคัญในการลดการ บริโภคอาหารรสหวานจัด เค็มจัด และอาหารไขมันสูง โดยการวิเคราะห์จุดอ่อนจุดแข็งเพื่อเป็นแนวทางการปฏิบัติในชีวิตประจำวันและควบคุมระดับความดันโลหิต

กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยประยุกต์ทฤษฎีการรับรู้ความสามารถแห่งตนต่อการปรับเปลี่ยน พฤติกรรมการบริโภคอาหารของผู้สูงอายุโรคความดันโลหิตสูง ตำบลสาริกา จังหวัดนครนายก จัดประสบการณ์การเรียนรู้ รู้ตัวรู้ตน อร่อยปาก-ลำบากสุขภาพด้วยคำถามนำ กิจกรรมตลาดจำลอง และการวิเคราะห์สภาวะแวดล้อม ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นวิจัยกึ่งทดลอง(Quasi experimental research) พื้นที่วิจัย คือ ชุมชนหมู่ที่ 3 และหมู่ที่ 4 ตำบลสาริกา อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของโรงพยาบาลส่งเสริม สุขภาพเฉลิมพระเกียรติ 60 พรรษา นวมินทราชินี

ประชากร คือ ผู้ป่วยสูงอายุโรคความดันโลหิตสูง มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป ตำบลสาริกา อำเภอ เมือง จังหวัดนครนายก ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพเฉลิมพระเกียรติ 60 พรรษา นวมินทราชินี จำนวน 12 หมู่บ้าน

กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา

1. เลือกชุมชน 2 ใน 12 หมู่ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) ได้ชุมชนหมู่ที่ 3 สาริกา และหมู่ที่ 4 กุดซัง มีผู้ป่วยสูงอายุโรคความดันโลหิตสูงจำนวน 106 คน หญิง 77 คน ชาย 29 คน

2. เลือกชุมชนหมู่ที่ 3 และ 4 ด้วยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Assigned random sampling) ได้ชุมชนหมู่ที่ 3 เป็นกลุ่มเปรียบเทียบ และหมู่ที่ 4 เป็นกลุ่มทดลอง

3. เลือกกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 ด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) และโดยวิธีการจับคู่ (Matching) ตัวแปรเพศเป็นเกณฑ์ในการควบคุม

เกณฑ์การคัดตัวอย่างเข้า

- 1) มีอายุ 60 – 70 ปี
- 2) ได้รับการตรวจและวินิจฉัยโรคความดันโลหิตสูง ยืนยันสถานภาพกลุ่มตัวอย่าง
- 3) มีสภาพการรับรู้ในระดับที่สามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรม และความเชื่อมั่นของตนอย่าง

อิสระ

- 4) สมัครใจและสามารถเข้าร่วมในกระบวนการวิจัย โดยไม่เป็นสมาชิกกลุ่มใด ๆ
- 5) สามารถรวมตัวกันตามนัดหมายและกลับเข้าสู่สังคมตามปกติ ไม่มีการจัดตั้งกลุ่มหรือ

อาสาสมัคร

- 6) ไม่มีผลประโยชน์หรือค่าตอบแทนใด ๆ นอกเหนือจากวัตถุประสงค์การวิจัย

เกณฑ์การคัดตัวอย่างออก

- 1) ขาดตัวในช่วงที่เก็บรวบรวมข้อมูล
- 2) มีอาการเจ็บป่วย ไม่สามารถร่วมกิจกรรมได้ ในช่วงที่เก็บรวบรวมข้อมูล

การดำเนินการทดลอง

กลุ่มทดลอง 30 คน แบ่งกลุ่ม ๆ ละ 5 คน จัดประสบการณ์การเรียนรู้ 4 กิจกรรม

1. กิจกรรมรู้ตัวรู้ตน ตอบแบบประเมินภาวะสุขภาพ และการบริโภคอาหารรส หวาน มัน เค็ม เพื่อให้เกิดการรับรู้ความเสี่ยงต่อการเกิดโรค

2. กิจกรรมอร่อยปาก ลำบากสุขภาพ ด้วยคำถามนำ สมาชิกแลกเปลี่ยนประสบการณ์การจัดการตนเอง สมาชิกติดตาม ให้กำลังใจ และใช้โอกาสสร้างสัมพันธ์ภายในกลุ่ม

3. กิจกรรมตลาดจำลอง แต่ละกลุ่มแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์และความรู้ในการเลือกซื้ออาหารภายในกลุ่ม

4. กิจกรรมการวิเคราะห์สถานะแวดล้อม (SWOT Analysis) กลุ่มทดลองแต่ละกลุ่มแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสุขภาพและการดูแลตนเองในประเด็น SWOT ที่สำคัญ และรวมกลุ่มใหญ่วิเคราะห์ในรูปแบบความสัมพันธ์แบบแมตริกซ์ทาวส์ (TOWS Matrix)

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามที่กลุ่มผู้วิจัยสร้างขึ้น และคุณภาพเครื่องมือแบ่งเป็น 4 ส่วน คือ หาความตรงของเนื้อหาโดยให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน คำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง (Indexes of Item – Objective Congruence: IOC) (Turner & Carlson, 2003) ระหว่าง 0.67–1.00 นำไปทดลองใช้ (try out) ในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีคุณลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่าง 30 ราย ต.หินตั้ง จังหวัดนครนายก คำนวณค่าความเชื่อมั่นหาสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Chronbach's alpha coefficient) (Best & Kahn, 1993)

1. ความรู้เรื่องอาหารสำหรับความดันโลหิตสูง ลักษณะคำถามเป็นแบบสองตัวเลือกจำนวน 16 ข้อ กำหนดการให้คะแนน คือ ตอบถูก 1 คะแนน ตอบผิด 0 คะแนน ได้ค่าความเชื่อมั่น .69

2. การรับรู้ความสามารถตนเองในการควบคุมอาหารสำหรับความดันโลหิตสูง คำถามมีลักษณะทางบวกและลบ กำหนดเกณฑ์การประเมิน 3 ระดับ ได้แก่ เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย จำนวน 8 ข้อ กำหนดการให้คะแนน คือ ข้อความทางลบ ให้ 1–3 คะแนน ข้อความทางบวก ให้ 3–1 คะแนน ได้ค่าความเชื่อมั่น .74

3. การปฏิบัติเรื่องพฤติกรรมความเสี่ยงบริโภคอาหารหวาน มัน เค็ม เป็นการเลือกตอบตามความจริง 4 ระดับ ได้แก่ ปฏิบัติเป็นประจำ ปฏิบัติบ่อยครั้ง ปฏิบัติบ่อยครั้ง ไม่เคยปฏิบัติเลย จำนวน 10 ข้อ กำหนดการให้คะแนน คือ ข้อความทางลบ ให้ 1–4 คะแนน ข้อความทางบวก ให้ 4–1 คะแนน ได้ค่าความเชื่อมั่น .79

รวบรวมข้อมูลโดย ผู้วิจัย ระหว่างเดือน มีนาคม ถึงเดือน เมษายน พ.ศ. 2565 นำข้อมูลเชิงปริมาณมาวิเคราะห์ด้วยสถิติ t – test Dependent และ t – test Independent

ผลการวิจัย

ตาราง 1 จำนวน (ร้อยละ) ของกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบ จำแนกตามเพศ

ลักษณะกลุ่มเป้าหมาย		กลุ่มทดลอง	กลุ่มเปรียบเทียบ
เพศ	ชาย	8(25.00)	6(20.00)
	หญิง	24(75.00)	24(80.00)
สถานภาพสมรส	คู่	20(62.50)	21(70.00)
	หม้าย/หย่า/แยกกันอยู่	12(37.50)	9(30.00)
ระดับการศึกษา	ไม่ได้เรียน	0	3(10.00)
	ประถมศึกษา	28(87.50)	24(80.00)
	มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	4(12.50)	3(10.00)
อาชีพ	ไม่ได้ทำงาน	4(12.50)	3(10.00)

ลักษณะกลุ่มเป้าหมาย		กลุ่มทดลอง	กลุ่มเปรียบเทียบ
รายได้	เกษตรกร	4(12.50)	9(30.00)
	กิจการส่วนตัว/ค้าขาย	20(62.50)	15(50.00)
	รับจ้าง	4(12.50)	0
	ข้าราชการบำนาญ	0	3(10.00)
	ไม่มีรายได้	4(12.50)	6(20.00)
	ต่ำกว่า 5,000 บาท	8(25.00)	3(10.00)
	5,001 – 10,000 บาท	20(62.50)	18(60.00)
	10,001 – 15,000 บาท	0	3(10.00)
ประวัติ HT ของครอบครัว	ไม่มี	8(25.00)	21(70.00)
	มี	24(75.00)	9(30.00)

จากตารางที่ 1 กลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 มีลักษณะสังคมประชากรใกล้เคียงกัน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีสถานภาพสมรสคู่ มีการศึกษาระดับประถมศึกษา ประกอบอาชีพกิจการส่วนตัว/ค้าขาย มีรายได้อยู่ในระดับ 5,001 – 10,000 บาท ส่วนประวัติโรคความดันโลหิตสูงของครอบครัว กลุ่มทดลองมีประวัติพี่น้องมีโรคความดันโลหิตสูงร้อยละ 75.50 กลุ่มเปรียบเทียบ มีประวัติพี่น้องมีโรคความดันโลหิตสูงร้อยละ 30

ตาราง 2 จำนวน (ร้อยละ) ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานความรู้ก่อนและหลังดำเนินโครงการของกลุ่มทดลอง และกลุ่มเปรียบเทียบ

ผลลัพธ์	กลุ่มทดลอง		กลุ่มเปรียบเทียบ	
	ก่อนทดลอง	หลังทดลอง	ก่อนทดลอง	หลังทดลอง
ระดับความรู้				
ดี (> 75 %)	24(75.00)	32(100.00)	15(50.00)	15(50.00)
พอใช้ (50–70%)	8(25.00)	0	15(50.00)	15(50.00)
$\bar{X} \pm S$ (ระดับ)	82.81 $\pm$ 12.83(ดี)	99.21 $\pm$ 2.20(ดี)	75.62 $\pm$ 20.50(ดี)	76.87 $\pm$ 19.33(ดี)
ระดับการรับรู้				
ดี(3.34–5.00)	8(25.00)	32(100.00)	12(40.00)	12(40.00)
พอใช้(2.67–3.33)	12(37.50)	0	9(30.00)	12(40.00)
ควรปรับปรุง(1.00–2.66)	12(37.50)	0	9(30.00)	26(20.00)

ผลลัพธ์	กลุ่มทดลอง		กลุ่มเปรียบเทียบ	
	ก่อนทดลอง	หลังทดลอง	ก่อนทดลอง	หลังทดลอง
$\bar{X} \pm S$ (ระดับ)	3.10 $\pm$ 0.54(พอใช้)	3.92 $\pm$ 0.38(ดี)	3.08 $\pm$ 0.58(พอใช้)	3.07 $\pm$ 0.52(พอใช้)
ระดับพฤติกรรม				
ดี(3.01–4.00)	12(37.50)	32(100.00)	12(40.00)	15(50.00)
พอใช้(2.01–3.00)	20(62.50)	0	18(60.00)	15(50.00)
$\bar{X} \pm S$ (ระดับ)	2.88 $\pm$ 0.32(พอใช้)	3.48 $\pm$ 0.20(ดี)	3.04 $\pm$ 0.33(พอใช้)	2.96 $\pm$ 0.24(พอใช้)

จากตารางที่ 2 ก่อนการทดลอง กลุ่มตัวอย่างมีระดับคะแนนเฉลี่ยความรู้ การรับรู้ และพฤติกรรมในระดับใกล้เคียงกัน หลังการทดลอง กลุ่มทดลองทุกคนมีระดับคะแนนเฉลี่ยความรู้ การรับรู้ และพฤติกรรมในระดับดี กลุ่มเปรียบเทียบ มีระดับคะแนนเฉลี่ยความรู้ การรับรู้ และพฤติกรรมในระดับค่อนข้างคงที่

ตาราง 3 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความรู้ การรับรู้ และพฤติกรรมการบริโภคอาหาร ภายในกลุ่มและระหว่างกลุ่มตัวอย่าง

ผลลัพธ์	ระยะทดลอง	กลุ่มทดลอง	กลุ่มเปรียบเทียบ	Ind-t(p-value)
ระดับความรู้	ก่อนทดลอง	82.81 $\pm$ 12.83	75.62 $\pm$ 20.50	0.80(0.420)
	หลังทดลอง	99.21 $\pm$ 2.20	76.87 $\pm$ 19.33	2.85*(.004)
	Dep-t(p-value)	2.21*(.027)	1.41(.157)	
ระดับการรับรู้	ก่อนทดลอง	3.10 $\pm$ 0.54	3.09 $\pm$ 0.58	0.13(.893)
	หลังทดลอง	3.92 $\pm$ 0.38	3.07 $\pm$ 0.52	3.04*(.002)
	Dep-t (p-value)	2.52*(.012)	0.20(.810)	
ระดับพฤติกรรม	ก่อนทดลอง	2.88 $\pm$ 0.32	3.04 $\pm$ 0.33	1.02(.305)
	หลังทดลอง	3.48 $\pm$ 0.20	2.96 $\pm$ 0.24	3.56*(.<.001)
	Dep-t(p-value)	2.17*(.012)	1.48(.138)	

การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความรู้ การรับรู้ และพฤติกรรมการบริโภคอาหาร ภายในกลุ่มตัวอย่าง ผลการทดสอบทางสถิติพบว่า กลุ่มทดลองมีผลการทดสอบทางสถิติคะแนนเฉลี่ยความรู้ ($t = 2.21$) ผลการทดสอบทางสถิติคะแนนเฉลี่ยการรับรู้ ($t = 2.52$) และผลการทดสอบทางสถิติคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการบริโภคอาหาร ($t = 2.17$) หลังการทดลองดีกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนกลุ่มเปรียบเทียบผลการทดสอบทางสถิติพบว่าผลการ

ทดสอบทางสถิติคะแนนเฉลี่ยความรู้ ($t = 1.41$) ผลการทดสอบทางสถิติการรับรู้ ($t = 0.20$) และผลการทดสอบทางสถิติพฤติกรรมการบริโภคอาหาร ($t = 1.48$) หลังการทดลองและก่อนการทดลองไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

การเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มตัวอย่าง ก่อนการทดลอง กลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่มมีคะแนนเฉลี่ยความรู้ การรับรู้ และพฤติกรรมการบริโภคใกล้เคียงกัน ผลการทดสอบทางสถิติพบว่าคะแนนเฉลี่ยไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ หลังการทดลองกลุ่มทดลองมีผลการทดสอบทางสถิติคะแนนเฉลี่ยความรู้ ($t = 2.85$) ผลการทดสอบทางสถิติคะแนนเฉลี่ยการรับรู้ ($t = 3.04$) และผลการทดสอบทางสถิติคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการบริโภคอาหาร ($t = 3.56$) หลังการทดลองดีกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการวิเคราะห์ตนเองโดยใช้ TOWS Matrix (Wehrich, 1982) ของกลุ่มทดลอง

ปัจจัยภายใน ปัจจัยภายนอก	จุดแข็ง (S)	จุดอ่อน (W)
	สุขภาพเป็นเรื่องที่ต้องดูแลระยะยาว ต้องใส่ใจดูแลตนเอง ควบคุมอาหาร เดินออกกำลังกายตอนเช้า ไม่ประมาทในเรื่องสุขภาพ ห้ามน้ำ ตนเอง ให้กำลังใจตนเอง สังเกตตนเอง ชีวิตแบบเรียบง่าย มีสวนสมุนไพรและ ผัก ปลูกกินเองกิน ประหยัดอาหารเองที่ บ้าน	ทานง่าย ๆ ไม่พิถีพิถัน ความเคยชิน น้ำพริกปลาร้า ผักต้ม ผลไม้ปลูกเอง ทุเรียน เงาะ คนเรามีเกิดก็ต้องมี เพลอตามใจปาก เชื่อจากคำบอกเพื่อนบ้านแนะนำ ผลิตภัณฑ์
โอกาส (O)	รุกไปข้างหน้า (SO)	พัฒนา (WO)
สิ่งแวดล้อมชุมชนเอื้อต่อการใช้ชีวิตให้ มีความสุข ไม่แข่ง ช้น ไม่รีบเร่ง ไม่ เครียด อาหารที่อุดมสมบูรณ์ไม่ใช่ สารเคมี ชุมชนอยู่กันอย่างเรียบง่าย มีการ แบ่งปันให้ความรู้ในเรื่องสมุนไพร มีเครื่องออกกำลังกายในชุมชน	ผลักดันชุมชนธรรมชาติ ประชาเข้มแข็ง ปลอดภัยโรคความดันโลหิตสูง	การแบ่งปันเมนูอาหารในชุมชน ลดหวาน มัน เค็ม
อุปสรรค (T)	สร้างพันธมิตร (ST)	ปรับเปลี่ยน (WT)
เครียด กังวลสุขภาพในอนาคต กลัวไม่ มีคนดูแล และอื่น ๆ คือ ห่วงลูกที่ ทำงานไกลบ้าน ปัญหาสุขภาพของ บุคคลในครอบครัว	สร้างวัฒนธรรมความเชื่ออาหาร	ก้าวสู่สังคมใหม่ พิจารณาตัวเอง ตักเตือนตัวเอง แก้ไขตัวเอง

อภิปรายผลการวิจัย

1. กลุ่มทดลองมีความรู้เรื่องอาหารสำหรับความดันโลหิตสูงดีกว่าก่อนการทดลอง และดีกว่ากลุ่มเปรียบเทียบมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้เนื่องจากกิจกรรม “กิจกรรมรู้ตัวรู้ตน” ประเมินภาวะสุขภาพและการบริโภคอาหารรสหวาน มัน เค็ม สามารถเสริมสร้างการรับรู้ความเสี่ยงต่อการเกิดโรคและพฤติกรรมเสี่ยง และการนำสู่กิจกรรมอรรถประโยชน์ ลำบากสุขภาพ “เรื่อนำรู้...ความดันโลหิตสูง” สามารถเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้ด้วยคำถามทำให้เกิดการคิด กระตุ้นความรู้เดิม (Activation of prior knowledge) และเสริมความรู้ใหม่ที่เจาะจง (Encoding specificity) เกี่ยวกับอาหารหวาน มัน เค็ม และต่อเติมความเข้าใจ (Elaboration of knowledge) โภชนาการผู้สูงอายุให้สมบูรณ์ (Schmidt, 1983) พร้อมตัวอย่างเมนูอาหาร และร่วมกันสรุปเนื้อหา ความรู้และสาระที่ได้จากการเรียน สอดคล้องกับการศึกษาของไพโรจน์ มะกล่ำดำ (2558) ที่ศึกษาผลของโปรแกรมการส่งเสริมพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้สูงอายุที่ป่วยด้วยโรคความดันโลหิตสูง พบว่า ภายหลังการทดลองกลุ่มทดลองมีความรู้เกี่ยวกับโรคความดันโลหิตสูงเพิ่มขึ้น และมีความคาดหวังในความสามารถของตนเองในการควบคุมโรคความดันโลหิตสูงเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < 0.05$ รวมถึงมีการปฏิบัติตัวในการดูแลตนเองเพื่อควบคุมโรคความดันโลหิตสูงดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2. กลุ่มทดลองมีการรับรู้ความสามารถตนเองในการควบคุมอาหารสำหรับความดันโลหิตสูงดีกว่าก่อนการทดลอง และดีกว่ากลุ่มเปรียบเทียบมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้เนื่องจากกลุ่มทดลองมีการรับรู้พฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดโรค และมีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การจัดการตนเองระหว่าง “กิจกรรมอรรถประโยชน์ ลำบากสุขภาพ” โดยเฉพาะประสบการณ์ที่ประสบความสำเร็จ (Mastery Experiences) ซึ่งเป็นประสบการณ์ตรง ทำให้รับรู้ว่าจะสามารถควบคุมอาหารลดความดันโลหิตได้ เสริมด้วยการวิเคราะห์ตนเอง แลกเปลี่ยนจุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส อุปสรรคของการดูแลตนเองในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมบริโภคอาหาร กำหนดทางเลือกเชิงปฏิบัติ (TOWS Matrix) เพื่อพัฒนาความสามารถในตนเองในเชิงรุก การสร้างพันธมิตร การพัฒนาตนเอง และการปรับเปลี่ยนตนเองในการควบคุมอาหารลดความดันโลหิต สอดคล้องกับการศึกษาผลของโปรแกรมการส่งเสริมสุขภาพต่อการรับรู้ความสามารถตนเองและความคาดหวังผลลัพธ์ต่อการดูแลตนเองของผู้สูงอายุโรคความดันโลหิตสูง จังหวัดเชียงราย ของสายฝน สุภาศรี, จักรกฤษณ์ วังราษฎร์ และวราภรณ์ บุญเชียง (2564) ซึ่งพบว่ากลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยการรับรู้ความสามารถตนเองสูงกว่าก่อนได้รับโปรแกรมการส่งเสริมสุขภาพ และสูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบมีนัยสำคัญทางสถิติ และสอดคล้องกับการศึกษาผลของโปรแกรมการส่งเสริมสมรรถนะแห่งตนในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพของผู้สูงอายุโรคความดันโลหิตสูงของสุนันทา ศรีศิริ (2555) ซึ่งพบว่าการจัดกิจกรรมตามโปรแกรม ทำให้กลุ่มตัวอย่างมีความสามารถตนเองเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และสอดคล้องกับการศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมสร้างเสริมการรับรู้ความสามารถของตนเองต่อพฤติกรรมสุขภาพ ของผู้สูงอายุโรคความดันโลหิตสูง ของศิริรัตน์ ณะประวัติ, ชุภาศิริ อภินันท์เดชา และศิริวิทย์ หลิมโตประเสริฐ (2564) ที่พบว่า

กลุ่มทดลองมีการรับรู้ความสามารถตนเอง และพฤติกรรมการบริโภคอาหาร การออกกำลังกาย การรับประทานยา และการจัดการความเครียดสูงกว่าก่อนการทดลอง และสูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

3. กลุ่มทดลองมีพฤติกรรมการเลี่ยงบริโภคอาหารหวาน มัน เค็มดีกว่าก่อนการทดลอง และดีกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้เนื่องจาก “กิจกรรมตลาดนัดสุขภาพ” ช่วยให้กลุ่มทดลองสามารถเดินจ่ายตลาดเลือกซื้ออาหารและวัตถุดิบจากตลาดจำลองซึ่งจำลองสถานการณ์ให้ปฏิบัติเสมือนจริง นำไปใช้ในชีวิตประจำวัน มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการเลือกซื้ออาหารภายในกลุ่ม นำมาอธิบายถึงอาหารและวัตถุดิบที่กลุ่มซื้อมา ให้กลุ่มอื่นแสดงความคิดเห็น วิพากษ์ การเรียนรู้เสมือนจริงทำให้เกิดมุมมองที่เป็นประโยชน์สามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงได้ และสมาชิกที่เป็นตัวแบบ (Modeling) ติดตาม ให้กำลังใจ (Emotional Arousal) ใช้โอกาสสร้างสัมพันธ์ (Verbal Persuasion) การสร้างบรรยากาศที่เป็นมิตร เป็นกันเอง สร้างความมั่นใจว่าพฤติกรรมที่ตัวแบบปฏิบัตินั้นสามารถทำได้ สอดคล้องกับการศึกษาการส่งเสริมสมรรถนะแห่งตนต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพของผู้สูงอายุกลุ่มเสี่ยงโรคความดันโลหิตสูง ในตำบลมณี อำเภอกะปง จังหวัดพังงา ของปฐมธิดา บัวสม และคณะ (2562) การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ กระตุ้นทางอารมณ์ กล่าวชมเชยผู้สูงอายุที่สามารถทำได้ ประสบความสำเร็จมาเป็นตัวแบบเพื่อให้เกิดความยั่งยืนของพฤติกรรมสุขภาพ พบว่าผู้สูงอายุกลุ่มเสี่ยงโรคความดันโลหิตสูง มีพฤติกรรมการดูแลตนเองมากกว่าก่อนทดลอง และสอดคล้องกับการศึกษาผลของโปรแกรมการสร้างเสริมการรับรู้ความสามารถตนเองต่อพฤติกรรมสุขภาพของผู้สูงอายุโรคความดันโลหิตสูงที่ควบคุมระดับความดันโลหิตไม่ได้ ของยุภาพร นาคกลิ้ง และปราณี ทัดศรี (2560) พบว่ากลุ่มทดลองมีค่าคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการควบคุมอาหาร การออกกำลังกาย และการรับประทานยา สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

4. จากการวิจัยทำให้เกิดองค์ความรู้ ซึ่งเป็นกระบวนการพัฒนาเทคนิคการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม (Behavior Modification) ด้วย L-M-S Model ดังแผนภาพ

ขั้นตอนการจัดกิจกรรมสุขศึกษาตาม L-M-P Model มีคุณค่าต่อการนำไปบูรณาทฤษฎีความสามารถแห่งตนต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการบริโภคอาหารของผู้สูงอายุโรคความดันโลหิตสูง ดังนี้

1) กระบวนการเรียนรู้ด้วยคำถามนำ ซึ่งเป็นเงื่อนไขการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลัก คำถามนำก่อให้เกิดการคิดกระตุ้นความรู้เดิม (Activation of prior knowledge) และเสริมความรู้ใหม่ที่เจาะจง (Encoding specificity) และต่อเติมความเข้าใจโภชนาการ (Elaboration of knowledge) สำหรับผู้สูงอายุให้สมบูรณ์ (Schmidt, 1983)

2) การวิเคราะห์สภาวะแวดล้อม (SWOT Analysis) เป็นกิจกรรมเสริมประสบการณ์ตรงที่ประสบความสำเร็จ (Mastery Experiences) และกำหนดทางเลือกเชิงปฏิบัติด้วยการวิเคราะห์ความสัมพันธ์แบบแมตริกซ์ทาวส์ (TOWS Matrix)

3) กิจกรรมตลาดจำลอง (Simulation) ซึ่งจำลองสถานการณ์ให้ปฏิบัติเสมือนจริง มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ภายในกลุ่มในการเลือกซื้ออาหาร 1 มื้อ ประกอบด้วย อาหารคาว 3 อย่าง อาหารหวาน 1 อย่าง และผลไม้ 2 อย่าง

สรุป

จุดเริ่มต้นการรับรู้ความเสี่ยงต่อการเกิดโรค และนำเข้าสู่บทเรียนด้วยคำถามนำ ส่งผลให้กลุ่มตัวอย่างมีความรู้สึกว่าตัวเองมีความสามารถที่จะทำกิจกรรมนั้น ๆ ได้ก่อนที่จะใช้ความพยายามที่จะทำกิจกรรม และการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การจัดการตนเอง (Mastery Experiences) สมาชิกที่เป็นต้นแบบติดตาม ให้กำลังใจ ใช้โอกาสสร้างสัมพันธ์ (Modeling & Emotional Arousal Verbal Persuasion) สร้างบรรยากาศการระดมความคิดในการวิเคราะห์ตนเองโดยใช้ TOWS Matrix ได้เป็นอย่างดี

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งนี้

1. การนำสู่บทเรียนด้วยคำถามนำที่กระตุ้นความรู้เดิม ช่วยในการเสริมความรู้ใหม่ที่เจาะจง และต่อเติมความเข้าใจองค์ความรู้ให้สมบูรณ์

2. การแลกเปลี่ยนประสบการณ์การจัดการตนเองที่ประสบความสำเร็จซึ่งเป็นประสบการณ์ตรง เป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดในพัฒนาการรับรู้ความสามารถของตนเอง จำเป็นต้องฝึกทักษะให้มีเพียงพอที่จะประสบความสำเร็จ และการใช้สมาชิกในกลุ่มเป็นตัวแทนหลาย ๆ ตัวแบบในการติดตาม ให้กำลังใจ ในบรรยากาศเป็นกันเอง ทำให้ได้เรียนรู้พฤติกรรมหลาย ๆ อย่าง มีความยืดหยุ่นมากขึ้นในการปฏิบัติ

3. การจำลองสถานการณ์ตลาดนัดสุขภาพให้ปฏิบัติเสมือนจริง ทำให้เกิดมุมมองที่เป็นประโยชน์สามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงได้

4. แนวทางปฏิบัติของ TOWS Matrix เป็นช่องทางพัฒนาการรับรู้ความสามารถตนเองในเชิงรุก การสร้างพันธมิตร การพัฒนาตนเอง และการปรับเปลี่ยนตนเองในการควบคุมอาหารลดความดันโลหิต

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

งานวิจัยนี้ได้ข้อค้นพบเกี่ยวกับภูมิปัญญาของผู้สูงอายุในการดำรงชีวิตที่เกิดจากการสะสมประสบการณ์ทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งภูมิปัญญาด้านความคิดและความรู้สึกต่อพฤติกรรมที่มีความสำคัญในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการบริโภคอาหาร (Behavior-specific cognitions and affect) ซึ่งสะท้อนให้เห็นแนวคิด วิเคราะห์ และตกผลถึงการแก้ไขปัญหาที่เป็นลักษณะของตนเองใน TOWS Matrix ผลการวิจัยครั้งนี้สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการศึกษาในกลุ่มผู้สูงอายุ โดยควรให้ความสำคัญกับภูมิปัญญาในการแก้ปัญหสุขภาพ สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุในชุมชน

เอกสารอ้างอิง

- ไพโรจน์ มะกล้าดำ. (2558). ผลของโปรแกรมการส่งเสริมพฤติกรรม的自我ดูแลตนเองของผู้สูงอายุที่ป่วยด้วย โรคความดันโลหิตสูง. *วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร*, 10(1), 20–39.
- บรรลุ ศิริพานิช และคณะ. (2558). สถานการณ์ผู้สูงอายุไทย ปี พ.ศ. 2557. สืบค้นเมื่อ 20 เมษายน 2565, จาก https://www.dop.go.th/download/knowledge/knowledge_th_20161608145901_1.pdf
- ปฐมธิดา บัวสม และคณะ. (2562). ผลของโปรแกรมประสิทธิภาพตนเองต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีความเสี่ยงต่อความดันโลหิตสูง ตำบลลำนารายณ์ อำเภอกะพง จังหวัดพังงา. *วารสารการพัฒนาศาสนาชุมชน มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 5(4), 549–567.
- ยุภาพร นาคกลิ้ง และปราณี ทัดศรี. (2560). ผลของโปรแกรมการสร้างเสริมการรับรู้ความสามารถตนเองต่อพฤติกรรมสุขภาพของผู้สูงอายุโรคความดันโลหิตสูงที่ควบคุมระดับความดันโลหิตไม่ได้. *วารสารสมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี*, 6(1), 27–35.
- ศิริรัตน์ ณะประวัตติ, ชุภาศิริ อภินันท์เดชา และศิริวิทย์ หล่มโตประเสริฐ. (2564). ประสิทธิภาพของโปรแกรมสร้างเสริมการรับรู้ความสามารถของตนเองต่อพฤติกรรมสุขภาพ ของผู้สูงอายุโรคความดันโลหิตสูง. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น*, 18(2), 290–303.
- สมจิตต์ ลินธวัช และคณะ. (2564). คู่มือการพัฒนาความรอบรู้ด้านสุขภาพของผู้สูงอายุโรคเบาหวานและความดันโลหิตสูง สำหรับบุคลากรสุขภาพ. นนทบุรี: สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข.
- สายฝน สุภาศิริ, จักรกฤษณ์ วังราชภูร์ และวราภรณ์ บุญเชียง. (2564). ผลของโปรแกรมการส่งเสริมสุขภาพต่อการรับรู้ความสามารถตนเองและความคาดหวังผลลัพธ์ต่อการดูแลตนเองของผู้สูงอายุโรคความดันโลหิตสูง จังหวัดเชียงราย. *วารสารสาธารณสุขศาสตร์*, 51(1), 33–42.
- สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว. (2556). มาตรฐานครอบครัวเข้มแข็ง. สืบค้นเมื่อ 20 เมษายน 2565, จาก <http://stat.thaifamily.in.th/StartpageFamily01.aspx>

สุนันทา ศรีศิริ. (2555). ผลของโปรแกรมการส่งเสริมสมรรถนะแห่งตนในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพของผู้สูงอายุโรคความดันโลหิตสูง ศูนย์บริการสาธารณสุข 19 วงศ์สว่าง กรุงเทพมหานคร. *วารสารคณะพลศึกษา*, 15 (ฉบับพิเศษ), 208-315.

Bandura, Albert. (1997). *Self-efficacy: The exercise of control*. New York: W. H. Freeman.

Best, J. W., & Kahn, J. V. (1993). *Research in Education* (7thed.). New Jersey: Prentice Hall.

Schmidt, H.G. (1983). Problem-based learning: rationale and description. *Medical Education*, 17(1), 11-16.

Turner, R. C. & Carlson, L. (2003). Indexes of Item-Objective Congruence for Multidimensional Items, International. *Journal of Testing*, 3(2), 163-171.

Wehrich, H. (1982). The TOWS matrix – A tool for situational analysis. *Long Range Planning*, 15(2), 54-66.

Development of English Reading Potential Using the Blended Teaching Techniques of SQ6R with Local Context Based Learning for Undergraduate Students

Mattana Chankit¹ and Apapan Tiya Wong²

^{1,2}Department of English for Service Business Industry, Faculty of Social Technology, Rajamangala University of Technology Tawan-ok, Thailand
E-mail: ¹apapan_ti@rmutto.ac.th

Received November 17, 2023; **Revised** December 18, 2023; **Accepted** December 19, 2023

Abstract

This research aimed to 1) create a set of learning activities using the blended teaching technique SQ6R with a local context-based learning 2) assess the learning management outcomes for the development of reading skills for better comprehension through a collaborative skill-building approach along with the SQ6R technique 3) compare students' English language reading abilities for pre-learning and post-learning comprehension. The research design was quantitative research. The research area was Rajamangala University of Technology Tawan-ok, Chanthaburi province. The sample group was undergraduate students who enrolled in English for Study Skills course in the first semester of the academic year 2023. The 55 samples were obtained using the purposive sampling method. The research tools were four sets of learning activity modules that employed the blended teaching technique SQ6R with a local context-based learning. Data analysis was conducted using a One-Way ANOVA statistical test to compare differences between the means of two dependent variables (T-test Dependent).

The research findings revealed that the researchers had developed a set of learning activity modules using the blended teaching technique SQ6R with a local context-based approach. There were four sets of modules: 1. Local Food for Life ($\bar{X} = 4.24$) 2: Seasons Change ($\bar{X} = 4.31$) 3: Chanthaburi Only ($\bar{X} = 4.33$) and 4: Christmas in Chanthaburi ($\bar{X} = 4.39$). The overall average score was 4.32 ($\bar{X} = 4.32$, $SD = 0.08$). 2. The assessment results of the learning activity modules using the blended teaching technique SQ6R with a local context-based approach, both pre-learning (E1) and post-learning (E2) equal 83.43/85.71, which was higher than the set criteria. 3. The mean

score of the pre-test for students at Rajamangala University of Technology Tawan-ok, Chanthaburi Campus was 8.77 (29.23%). After receiving instruction using the learning activity modules, the post-teaching test yielded a mean score of 24.41 (81.34%). Furthermore, the comparing of reading abilities of the students before and after receiving instruction using the learning activity modules, it was found that the students' reading abilities were significantly higher after instruction at a statistical significance level of 0.05.

Keywords: Development of Potential; English Reading; Blended teaching technique SQ6R; Local context-based learning

Introduction

The main policy on reforming learning and developing the potential of people of all ages in Thailand and the urgent policy for preparing the Thai people for the 21st century expects that learners of all ages will be developed in every dimension, becoming virtuous, skilled, high-quality individuals, ready to contribute to the country's development towards stability, prosperity, and sustainability (Ministry of Education Announcement, 2021). The education system in the digital age has undergone changes in the way teaching and learning are organized to align with the context of digital information technology in the 21st century. The rapid changes in this context have led to the emergence of new knowledge and sciences, which play a significant role in driving changes in lifestyles and the environment to adapt to the future changes in the world (Winithasathitkul & Yaemkhwanyuen, 2022). Education management is considered essential to prepare learners for life in the 21st century, equipping them with international skills. In addition to the Thai language, which serves as the primary language, the English language is highly important because it is a global language used for communication worldwide and widely recognized (Pachontarapak et al., 2021). The problem with English language in undergraduate students is that, despite students having studied English in general education for over six years in secondary education, most students are unable to apply their knowledge and language skills effectively in real-life situations (Janghol et al., 2021) also supported that English reading skills a challenging issue for the development of Thai learners' skills. The reasons for the difficulty in developing English language skills can be divided into two factors: external factors such as the content of the lesson and the level of difficulty of language and vocabulary, etc. and internal factors include learners' anxiety, prior knowledge, and various experiences that should be integrated to develop English reading skills in the digital age.

The use of the SQ6R learning technique is one of the instructional strategies employed to develop English reading skills, focusing on comprehension in all eight stages of learning such as survey, question, read, record, recite, review, reflect and reshape (Sangkhalak, 2021) conducted research and found that the use of the SQ6R learning technique helps in developing reading skills and strengthens the habit of reading very well. Furthermore, flexibility in learning is a crucial factor in the digital age education system and is a reform in 21st century skill development. An example of flexible learning management, such as collaborative work, problem-solving, critical thinking, learner-centered data usage, and stimulating learning (Mika Mononen, Sari Havu-Nuutinen, Minna Haring, 2023; Haug & Mork, 2021). Moreover, flexible learning in the context of Local Context Based Learning can be integrated collaboratively to serve as an educational approach that emphasizes the revitalization of learning through the study of local environments and communities while connecting with the culture and experiences of learners.

The rapidly changing context of the 21st century and the challenges in developing English reading skills for undergraduate students have led the researcher to establish the research objectives. These objectives aim to create and evaluate the learning outcomes of a set of learning activities that combine the SQ6R teaching technique with a local context-based approach to develop the English reading potential of undergraduate students in Rajamangala University of Technology Tawan-ok. As it's found that learners still lack reading skills and are unable to summarize main ideas when reading, the SQ6R teaching process helps students develop a step-by-step thinking process. Furthermore, Local Context-Based Learning enables learners to understand familiar contexts and fosters the development of reading skills for comprehension. This research presents a process of integrating learning through a set of activities that combine the SQ6R teaching technique with local context-based learning. This creates research value and develops a learning process that is valuable for the development of teaching and learning strategies that is useful in both teachers and students. It helps learners enhance critical thinking and systematic analysis skills more effectively.

Research objectives

1. To create a set of learning activities using the blended teaching technique SQ6R with a local context-based learning process to develop the English reading capabilities of undergraduate students.

2. To assess the results of learning management for the development of reading comprehension skills using a combined approach of skill training and the SQ6R technique by undergraduate students.

3. To compare English reading comprehension abilities before and after learning among students.

Research hypothesis

The reading comprehension abilities of students improved significantly after learning using the SQ6R technique with a Local Context-Based Learning process, compared to their performance before instruction.

Literature Review

1. Developing Learner Capacities

As the world enters the 21st century, significant changes have occurred in almost every dimension. The ability to communicate and connect with people from around the globe has become rapid and seamless. Today, we incorporate technology into our daily lives, with mobile phones serving as the hub for everything we need. Robots play an increasingly significant role in collaboration with humans, and as children grow up, many aspects of life undergo substantial transformations (British Council, 2023).

Therefore, the important and essential components for learners' skills in the 21st century that Kru Chiang Rai (2020) mentioned are as follow: 1) Communication Skills is ability to express oneself, exchange information, negotiation, conflict resolution, rational decision-making about accepting or rejecting information. 2) Critical Thinking is ability to analyze, synthesize, create, systematize, and think reasonably to build knowledge or information for making appropriate decisions for oneself and society. 3) Problem-Solving Skills is ability to solve problems and obstacles based on reason, ethics, and information. 4) Life Skills is ability to adapt to social and environmental changes and avoid unwanted behavior that affects oneself and others. 5) Technology Use is ability to choose appropriate technology along with various process skills for personal and social development.

2. English Reading

2.1 The meaning of reading: Coopun & others 2021 indicated reading is a complex language process, and for readers to understand the meaning of what they read correctly, they must rely on connecting their prior experiences and knowledge with the information they are reading.

Additionally, reading skills, such as vocabulary knowledge, language structure, sentence structure, and interpretation, play a crucial role in aiding comprehension.

2.2 The importance of reading: Reading English in the current era can help enhance critical thinking. English language proficiency leads to a natural fluency in using English, eliminating the need for translation and assisting in the memorization of vocabulary and sentence patterns used in daily life. If learners excel in English reading, it not only puts them ahead of others in education and the workforce but also opens up opportunities for further education and employment (Rangsi, 2022).

2.3 Levels of Reading Comprehension: The processes of categorizing comprehension levels in reading is similar, involving a progression from easy to difficult, allowing readers to comprehend various reading activities for understanding, as summarized by Rangsi (2022). 1) Literal comprehension level is the level where readers understand the text as written, grasp the meaning, and recognize the important points presented by the author in the literal statements. 2) Interpretative comprehension level is the level at which readers have the ability to interpret and analyze cause and effect, draw conclusions, and form opinions based on information that is not explicitly stated in the reading material. 3) Applied comprehension level is the level at which readers can apply their knowledge in relation to their existing knowledge or connect it with knowledge from various subjects and use it in new situations.

2.4 Assessment of Reading Comprehension

Measuring and assessing reading comprehension can be done in various ways, tailored to the content and objectives, and aligned with the established standards. Assessment should cover comprehension from the sentence level to the understanding of the entire passage. The format of the assessment depends on the teacher's specific goals in measuring reading behavior. To effectively assess reading comprehension, it should be a multi-step process that includes assessment before reading, during reading, and after reading. This approach aims to enhance reading comprehension levels. Assessors should choose appropriate methods for evaluation (Prasertsilp, 2022).

3. Organizing Learning Activities in SQ6R Method

SQ6R is a reading and study technique that helps in understanding and efficient retention of information, which is derived from the following steps:

Survey (S): A quick review of content to get an overview and make predictions about the data. Questions (Ask): Ask questions about the content to guide the learner in reading and serve as an objective. Read (R1): Thoroughly examine the content and answer questions that arise in the questioning process. Record (R2): Write down important information obtained during reading details

and answers to questions. Reciting (R3): Understand and remember necessary information, vocabulary, and answers, perhaps by taking short notes. Underline important points or try reading aloud to help with memory. Review (R4): Review the reading material again, focusing on areas not fully understood. Reflection (R5): Consider questions that conflict with recorded information. Reshape (R6): Use information gained from reading to create summaries, self-assessment tests, or creative writing based on what has been learned (Chiewphasa, 2020).

4. Local context base learning

Context-Based Learning is an approach to education that supports learners in learning from real-life situations, which promotes and develops their learning from the context and real-life events that occur in their daily lives. Learning through Context-Based Learning also helps learners connect learning to their daily lives, as it involves learning from things that are close to them, making it easy to understand. Therefore, organizing learning based on context is essential and can develop learners to become effective learners (Kongchai, 2020). The research of Noor & Purnamasari (2019) indicates context-based Learning also stimulates interest in the lesson and awareness of the context environment which helps to develop the learner's abilities effectively. In addition, to use context-based Learning as a tool help learner to develop problem-solving skills in various contexts related to their study as well (Hayati & others, 2020).

The research framework

This research is quantitative and follows the research framework based on the SQ6R concept by William (2005), which consists of 8 steps: Survey, Question, Read, Record, Recite, Review, Reflect, and Reshape. The study also incorporates concepts and theories related to teaching and learning using the Local Context-Based Learning approach. The details are as follows Figure 1:

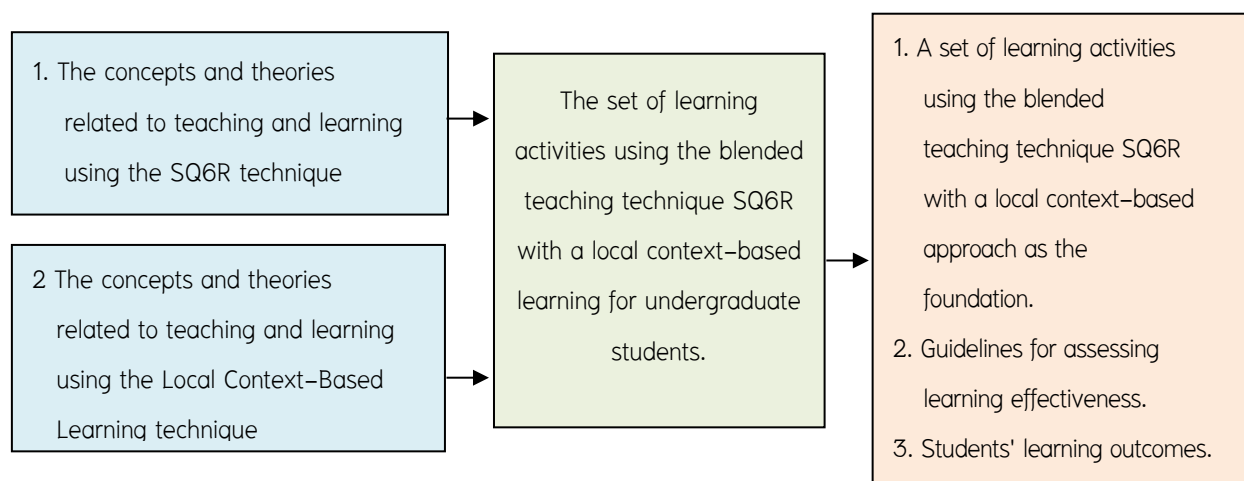

Figure 1 Research framework

Research methodology

1. Population and sample: This research specifies the research area, which is Rajamangala University of Technology Tawan-ok Chanthaburi Campus. The population consists of 136 undergraduate students. The sample group comprises 55 undergraduate students who enrolled in English for Study Skills course during the first semester of the academic year 2023.

2. Research plan: In this research, the researcher employed a One-Group Pretest-Posttest Design (Panaraj, 2022), which was obtained through purposive sampling. Classrooms were used as units for sampling, resulting in three groups: Group 1 with 29 students, Group 2 with 25 students, and Group 3 with 1 student. The data collection occurred between July and September of the year 2023. The research measurements involved using a pretest and posttest to assess learning outcomes (Charunroj, 2017).

3. Research Instrument: The research tools used in the study are a set of learning activities using the blended teaching technique SQ6R with a local context-based learning. The creation of the learning activity set involves a process to ensure quality as follows:

3.1) To study the details and course descriptions of Rajamangala University of Technology Tawan-ok and to review theoretical documents and research work

3.2) Creating a research tool involves developing a set of learning activities that combine the blended teaching technique SQ6R with local context-based learning. This approach integrates the content components with the learners' local context, including their environment, culture, and interests. It aims to connect English language reading materials with real-life experiences of the learners through the use of examples, stories, or situations from the local context to illustrate concepts or vocabulary in the reading materials. This approach makes the content more accessible and engaging for the learners. The developed set of activities consists of 4 sets, with each set containing 15 questions, totaling 60 questions. Each set of teaching and learning activities requires approximately 3 hours to complete, resulting in a total duration of 12 hours, following the sequence as follows.

Set of learning activities 1: "Local Food for Life"

Set of learning activities 2: "Seasons Change"

Set of learning activities 3: "Chanthaburi Only"

Set of learning activities 4: "Christmas in Chanthaburi"

Each plan consists of the following steps for SQ6R-based learning activities: Begin by having students discuss the local context of the reading material in relation to the context in each activity set from their experiences, the teaching staff is responsible for encouraging students to ask questions that are connected to the vocabulary of the local community. During the reading activities,

there will be an emphasis on helping the students comprehend the content they read through writing and speaking activities related to the lesson content. This is for establish connections with the local environment and the students' experiences. Then, the students will summarize the content using their own words, focusing on the connection with their local context.

3.3) To assess the effectiveness of the English reading activities and test their congruence with the learning objectives, a set of English reading activities and a multiple-choice test with four options was presented to three English teaching experts for evaluation. They were asked to assess the Index of Item Objective Congruence (IOC). The evaluation was conducted using a 5-level Likert scale with the following criteria: Level 5 points indicate "Highly congruent" Level 4 points indicate "Highly congruent" Level 3 points indicate "Moderately congruent" Level 2 points indicate "Slightly congruent" Level 1 point indicates "Not congruent"

3.4) the evaluations from the three experts were calculated to find the mean ($\bar{x}$) and standard deviation (SD) using the following criteria:

A mean score of 4.51–5.00 indicates the learning activity set is highly suitable.

A mean score of 3.51–4.50 indicates the learning activity set is very suitable.

A mean score of 2.61–3.40 indicates the learning activity set is moderately suitable.

A mean score of 1.81–2.60 indicates the learning activity set is somewhat suitable.

A mean score of 1.00–1.80 indicates the learning activity set is not very suitable.

The assessment results of the English reading learning activity sets are as follows: Set 1 has a mean score of 4.24, Set 2 has a mean score of 4.31, Set 3 has a mean score of 4.33, and Set 4 has a mean score of 4.39, resulting in a combined mean score of 4.32 ($\bar{x} = 4.32$, $SD = 0.08$). These assessment results fall within the category of highly suitable.

The assessment results of the English for Study Skills test, which consisted of 60 items, revealed an item objective congruence (IOC) with an average of 0.98. Subsequently, the difficulty level of the test items fell within the range of 0.57 to 0.97. The discrimination index ranged from 0.31 to 0.82, and the reliability coefficient was 0.62, calculated using the KR-20 formula (Phaenthong, 2019).

3.5) The learning activities were revised and improved based on feedback and evaluation by experts. These refined activities were then tested with students who were enrolled in the English for Study Skills course in the first semester of the academic year 2023, which didn't include the sample group in order to identify the deficiencies in the activities and the suitable timing for learning, these will be revised before being tested with the sample group.

4. Data collection

4.1) To explain the details of the steps and learning management practices using a combination of SQ6R teaching techniques and local context–based learning to increase students' English reading potential. 4.2) To assess students' English reading proficiency before utilize the blended teaching technique SQ6R and local context–based learning by a pre–test, consisting of 60 questions, and it took 120 minutes to complete. 4.3) To conduct learning management by using a combination of SQ6R teaching techniques and local context–based learning according to the designed steps for the set of learning activities, each set consists of 3 hours. 4.4) To conduct post–tests to assess students' English reading abilities, with a test consisting of 60 questions, taking 120 minutes to complete. 4.5) To analyzing the data obtained from the experiments using statistical methods according to the research objectives.

5. Data analysis

the data was analyzed for testing the research hypotheses as follows: 5.1) To assess the effectiveness of the English for Study Skills tests, the data was analyzed by comparing the average scores between the learning activities and the post–learning reading comprehension test to calculate the effectiveness (E1/E2) based on the 80/80 standard. 5.2) The comparison of scores obtained from the pre–learning reading comprehension test (Pre–test) with those from the post–learning test (Post–test) involved calculating the mean ($\bar{x}$) and standard deviation (S.D.) and conducting a dependent t–test to compare the differences between two means that are not independent of each other.

Results

In objective 1, a set of learning activities using the SQ6R teaching technique, based on a local context–based learning technique, was developed to enhance the English reading skills of undergraduate students. Subsequently, it was evaluated by three language experts, and the assessment results showed the highest level of suitability ($\bar{X}$ = 4.70, S.D. = 0.35). This set of learning activities is a blend of environmental, cultural, and student interest factors, aiming to connect English reading materials with the real–life experiences of the learners to connect English reading materials to learners' real–life experiences through the use of local examples, stories, or situations to illustrate concepts or vocabulary in the reading materials, making the content more accessible and engaging. The developed set of learning activities consists of four sets, namely: "Local Food for Life" "Seasons Change" "Chanthaburi Only" and "Christmas in Chanthaburi" The assessment results

for these English reading learning activity sets are as follows: Set 1 has an average score of 4.24. Set 2 has an average score of 4.31. Set 3 has an average score of 4.33 and set 4 has an average score of 4.39. The overall average score for all sets is 4.32 ($\bar{X} = 4.32$, $SD = 0.08$), indicating that the assessment results fall within a high level of suitability.

Objective 2 aimed to assess the effectiveness of learning activities for developing reading comprehension skills through a combination of cooperative skills and the SQ6R technique for undergraduate students. The results of the evaluation of the academic achievement test with 60 questions in the subject English for study skills to find the consistency index, the average value was 0.98. Then to find the difficulty resulted between 0.57 – 0.97, the Index of discrimination was from 0.31 – 0.82 and the confidence value equaled to 0.62 using the KR-20 formula (Phaenthong, 2019).

The assessment results for the set of learning activities that incorporate the SQ6R teaching technique, based on a local context-based learning, were obtained through an experimental study involving undergraduate students. The study included three sample groups, consisting of: Group 1: 29 students, Group 2: 25 students and Group 3: 1 student. In total, there were 55 students in the study. The sample groups were selected by using purposive sampling. The assessment criteria were set at E1/E2 (80/80), as indicated in Table 1

Table 1 Showing the results of the evaluation of the learning activity set.

Students	Score during study (E1)			Post test score (E2)			Criterion
	Full score	Total Score	M	Full score	Total Score	M	80/80
55	60	17.54	83.43	60	48.82	85.71	Above criterion
Assessment Results of Learning Activities E1/E2 equal 83.43/85.71							

From Table 1, it is evident that the assessment results of the learning activities, using the blended teaching technique SQ6R with a local context-based learning for both – during learning (E1) and post-learning (E2) scored 83.43/85.71, which is higher than the criterion. These results indicate that the data obtained from the experiment have been used to improve and enhance the learning activity sets.

Objective 3: To compare the English language reading comprehension abilities of students before and after learning by administering pre- and post-teaching assessments using the learning activity sets that utilize the blended teaching technique SQ6R with a local context-based learning. The research findings indicate that the average score of students at Rajamangala University of

Technology Tawan-ok, before being taught by using the blended teaching technique SQ6R with a local context-based learning approach is 8.77 with a standard deviation of 3.89. The average score of student test performance after receiving instruction through the learning activity sets that utilize the blended teaching technique SQ6R with a local context-based learning is 24.41 with a standard deviation of 2.68.

The average score after receiving instruction using the learning activity sets that utilize the blended teaching technique SQ6R with a local context-based learning is higher than the average score before receiving instruction.

Based on the data analysis, it is evident that after students were taught using the learning activity sets that utilize the blended teaching technique SQ6R with a local context-based learning, they were able to achieve higher test scores. When examining the difference in means using a t-test, the calculated t-value was 14.723, with a statistically significant difference at the level of 0.05.

This indicates that teaching with the learning activity sets that incorporate the blended teaching technique SQ6R with a local context-based learning had a positive impact on students' ability to score higher on tests, as illustrated in Table 2.

Table 2 The results of the students' test at Rajamangala University of Technology Tawan-ok before and after being taught using the SQ6R technique to enhance their English reading proficiency.

Test	N	Full score	$\bar{X}$	SD	t	df	p-value
Pre-test	55	60	17.54	3.89	14.723	21	0.000*
Post-test	55	60	48.82	2.68			

* Statistically significant at the level of 0.05

The research findings indicate that, when applied to the target group, the learning activity sets that use the blended teaching technique SQ6R with a local context-based learning can enhance English reading proficiency effectively for undergraduate students. The research results showed that the mean score of students at Rajamangala University of Technology Tawan-ok, before being taught using the learning activity sets that incorporate the SQ6R technique to enhance their English reading proficiency was 8.77 (29.23%) of the total score. In addition, the mean score in the post-teaching test after being instructed using the SQ6R technique to enhance English reading proficiency was 24.41 (81.34%). When comparing the mean and percentages of the test scores of students before and after instruction using

the SQ6R technique to enhance English reading proficiency, there was a difference of 15.64 in the mean and a difference of 52.14 in the percentages.

Discussion

From this research, it revealed that by developing English reading proficiency using the blended teaching technique SQ6R with a local context-based learning for undergraduate students, the researchers were able to address the following key points:

1. The creation of four learning activity sets using the blended teaching technique SQ6R with a local context-based learning were as follows: 1: "Local Food for Life" (Mean = 4.24), Set 2: "Seasons Change" (Mean = 4.31), Set 3: "Chanthaburi Only" (Mean = 4.33) and Set 4: "Christmas in Chanthaburi" (Mean = 4.39) The overall average evaluation score for these sets was 4.32 ($\bar{X}$ = 4.32, SD = 0.08). The assessment results are at a highly suitable level. These learning activity sets were designed following the concept of (Williams. S, 2005) and were systematically developed. They were deemed suitable for learning activities and were confirmed by experts in the English language, with the evaluation scores being the highest level of appropriateness. Consequently, these learning activity sets were tested with actual students. These learning activity sets can be used appropriately for actual learning activities, as they have been thoroughly checked and confirmed by English language experts. The assessment results indicate the highest level of suitability. Therefore, the researchers have proceeded to implement these learning activity sets with students.

2. The assessment of the learning management for the development of reading skills with the combination of cooperative skills and the SQ6R technique equal a score of 83.43/85.71, which is higher than the set criteria. The assessment results from the 60-question test show an average consistency index of 0.98, and the difficulty index falls within the range of 0.57 – 0.97. The index of discrimination ranges from 0.31 to 0.82, and the reliability coefficient is 0.62, calculated using the KR-20 formula (Phaenthong, 2019). Since the SQ6R blended teaching technique is a step-by-step reading approach that helps learners gradually develop their reading skills, it resembles a step that guides learners through various stages towards their reading goals. This approach enhances reading skills progressively and consists of eight steps: Survey (S), Question (Q), Read (R1), Record (R2), Recite (R3), Review (R4), Reflect (R5), and Reshape (R6). The results are consistent with the results of (Chiewphasa and Kongarun, 2022) who studied competency-based learning management with SQ6R reading technique to develop critical reading skill for students of the faculty of education of Phetchabun Rajabhat University. This research found a learning plan based on competency along with

the SQ6R reading technique to enhance critical reading skills for students from the Faculty of Education, Phetchaburi Rajabhat University. It had an efficiency of 83.90/84.90, which was higher than the 80/80 criteria. Moreover, it has an efficiency of 83.90/84.90, which is higher than the 80/80 threshold. Moreover, (Sangkalak & Ketpan 2021) who investigated the development of reading for main idea skills by skill practice with SQ6R reading techniques for Mathayomsuksa 3 students disclosed that the efficiency was in the criteria of 89.15/86.44, which is higher than the specified criteria of 80/80. Furthermore, (Rusmiati & others, 2022) mentioned using SQ6R method in increasing EFL students' reading comprehension could help to improve students' competency statistically significant at a level of 0.05.

3. The comparison of the English reading comprehension abilities of undergraduate students using the blended teaching technique SQ6R with a local context-based learning, it was found that the mean scores of Rajamangala University of Technology Tawan-ok students before receiving instruction using the learning activities was 8.77 (29.23%) and after being taught using the learning activities, their scores increased to an average of 24.41 (81.34%). When comparing the reading abilities of the students before and after being taught using the learning activities, it was found that the reading abilities of the students improved significantly after the instruction, as indicated by a statistically significant difference at the level of 0.05. This demonstrates that the implementation of the blended teaching technique SQ6R with a local context-based learning helps students develop their reading skills systematically, progressing step by step towards their goals, resulting in enhanced reading abilities. Similar to the findings in the study conducted by Prasertsilp (2022) on the effects of using SQ6R technique and authentic materials for improving grade six students' reading comprehension skills, it was found that students' reading skills in English for comprehension improved significantly after learning using the SQ6R technique and authentic materials, with a statistically significant difference at the level of 0.05. Likewise, in the study by Rangsi (2022) on the development of English reading comprehension through the SQ6R technique of the 10th-grade students at Ratanaratbumrung school, it was found that the effectiveness in English reading comprehension among 10th-grade students improved significantly after learning using the SQ6R technique, with a statistically significant difference at the 0.05 significance level.

New knowledge from research

This research delivers a valuable contribution to the field of language education by providing evidence of the efficacy of a blended instructional approach that integrates the SQ6R technique with

context-relevant learning materials. Figure 2 depicts the conceptual framework that showcases the interconnected modules of the SQ6R technique, which is combined with local context-based learning. The present study incorporates a blended teaching approach that encompasses many learning activities, taking into account the learners' environment, culture, and interests. This approach establishes connections between English language reading materials and the learners' real-life experiences. This study employs the utilization of examples, narratives, or contextual scenarios to elucidate concepts or terminology found within the reading materials, hence enhancing the accessibility and appeal of the content. This study presents a series of instructional modules aimed at improving reading abilities, encouraging reading comprehension, and motivating students to establish connections between their acquired knowledge and their immediate surroundings. The framework additionally offers pedagogical approaches and procedures that educators can employ to enhance reading proficiency among various groups of students within the same educational setting. Further, this blended instructional approach can accommodate the student-centered context as a comprehensive methodology for learners in various locations.

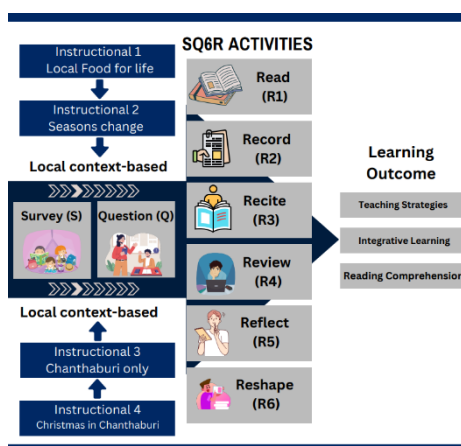

Figure 2 Conceptual framework of blended teaching technique using SQ6R with local context-based learning

Suggestions

From the research results, the researcher has the following suggestions:

1. Implications of the Study

1.1) Teaching with the blended teaching technique SQ6R and local context-based learning is a method of developing teaching techniques to help learners become more familiar with their local context through reading. It enables learners to adapt to their local context and use it to enjoy learning. This approach fosters relationships and familiarity with peers, leading to greater interaction and improvement in reading skills.

1.2) Teachers should study the fundamental principles, methods, and techniques, understand them thoroughly, and comprehend their students. They need to explain the steps, learning objectives, and assessment criteria to ensure that all students understand and can successfully engage in the activities, both individually and as a group. This is essential for organizing effective and truly beneficial teaching and learning activities.

2. Suggestions for future research

2.1) It is advisable to take the blended teaching technique SQ6R with a local context-based learning and apply it to teaching in other subjects. Adjust the teaching process to make it suitable for each specific subject. Because using the SQ6R technique can increase comprehension, not just language learning. There are other learning areas that this technique can help students understand effectively, such as how to improve reading comprehension of algorithm on basic programming subjects by SQ6R technique that showed the SQ6R learning model can improve students' reading comprehension algorithms (Wiyana, Basori & Efendi, 2019).

2.2) It is recommended to assess the satisfaction of the students with the teaching process that employs the blended teaching technique SQ6R with a local context-based learning. This assessment can serve as a guideline for further enhancing the effectiveness of the teaching approach.

2.3) It is advisable to study and compare the teaching approach that utilizes the blended teaching technique SQ6R with a local context-based learning to other teaching methods. This comparison can help identify the most suitable teaching techniques that are most effective for the students.

References

- British Council. (2023). *What skills do children in the 21st century need?*. Retrieved October 21, 2023, from <https://shorturl.asia/EhorO>
- Charunroj, J (2017). *Research Techniques in Linguistics*. (2th ed.). Bangkok: Kasetsart University.
- Chiewphasa, P. & Kongarun, K. (2020). Competency-Based Learning Management with SQ6R Reading Technique to Develop Critical Reading Skill for Students of the Faculty of Education of Phetchabun Rajabhat University. *Academic Journal of Phetchaburi Rajabhat University*, 12(3), 63–71.
- Coopun, J., Sornpakdee, N., & Yangyeun, W. (2021). *The development of English reading skill through employing an e-collaborative learning for engineering students of college of industrial technology and management, RUTS*. Retrieved October 21, 2023, from <https://shorturl.asia/s0tbp>

- Hayati, U., Johar, R. & Marwan. (2020). The integration of local context through problem-based learning (PBL) to improve junior high school students problem-solving skills. *Journal of Physics: Conf*, 1460(1) [https://doi: 10.1088/1742-6596/1460/1/012036](https://doi.org/10.1088/1742-6596/1460/1/012036).
- Haug, B.S. & Mork, S. M. (2021). Taking 21st century skills from vision to classroom: What teachers highlight as supportive professional development in the light of new demands from educational reforms. *Teaching and Teacher Education*, 100, 103286.
- Janghol, S., Paunpom, S., Hunthanee, A., & Mejang, S. (2021). A study of factors affecting english reading problems of english-major students, faculty of education, Naresuan University. *Aksara Pibul Journal*, 2(2), 42-56.
- Kongchai, I. (2020). Context Based Learning. *Journal of Legal Entity Management 2 and Local Innovation*, 8(6), 443-450.
- Kru Chiang Rai. (2020, May). *Developing the potential of students is important*. Retrieved October 21, 2023, from <https://shorturl.asia/asG5D>
- Ministry of Education. (2021). *Ministry of Education Announcement*. Retrieved October 21, 2023, from <https://shorturl.asia/lc10u>
- Mononen, M., Havu-Nuutinen, S., and Haring, M. (2023). Student teachers' experiences in teaching practice using team teaching in flexible learning space. *Teaching and Teacher Education*, 125, 104069.
- Noor, I., & Purnamasari, N. (2019). The use of local context learning material in integrated teaching and learning instruction at junior secondary school (jss): a case study in Pekanbaru district, Riau province, Indonesia. *Asian Institute of Research*, 2(1), 231-241.
- Pachontarapak, B., Photaksin, N., & Mookmanee, N. (2021). English Learning problems for Thai people. *Journal of MCU Ubon Review*, 6(3), 912-920.
- Panaraj, Y. (2022). *Statistics for educational research*. (2rd ed). Cupress.
- Phaenthong, C. (2019). *KR-20: Confidence value obtained from Excel*. Retrieved October 21, 2023, from <https://shorturl.asia/FJGZ7>
- Prasertsilp, K. (2022). *The effects of using sq6r technique and authentic materials for improving grade six students' reading comprehension skills* [Master's Thesis]. Silpakorn University.
- Rangsi, C. (2020). *The Development of the English Reading Comprehension through the SQ6R Technique of the 10th Grade Students at Ratanaratbumrung School*. [Master's Thesis]. Silpakorn University.
- Rusmiati, R., Maharani, P., & Susidamaiyanti, S. (2022). The use of sq6r method in increasing efl students' reading comprehension, *Journal of English Language and Education*, 2(1), 31-39.

- Sangkhalak, T., & Ketpan, J. (2021). The development of reading for main idea skills by skill practice with sq6r reading techniques for Mathayomsuksa 3 students. *Ganasha journal*, 17(2), 77–88.
- Williams, S. (2005). Guiding students through the jungle of research literature. College teaching. Retrieved October 21, 2023, from <https://www.researchgate.net>
- Winithasathitkul, P., & Yaemkhwanyuen, C. (2022). Active Learning: Guidelines for Teaching Excellence in the 21st Century. *Journal of Educational Innovation and Research*, 6(3), 921–933.
- Wiyana, R., Basori., & Efendi, A. (2019). Implementation of sq6r learning model to improve reading comprehension of algorithm on basic programming subjects. *Journal of Informatics and Vocational Education (JOIVE)*, 2(1), 40–44.

นวัตกรรมการบริหารจัดการงานบริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดนครปฐม

Innovation in Service Management of Local Administrative Organizations in Nakhon Pathom Province

ปรัชญา จำนงค์

Prachya Chamnong

นักศึกษาลัทธิศาสตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานคร

Doctor of public administration Faculty of Political Science Bangkokthonburi University, Thailand

E-mail: Prachya99.999@gmail.com

Received May 16, 2022; Revised December 14, 2023; Accepted December 15, 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษานวัตกรรมการบริหารจัดการงานบริการหน่วยงานราชการกับประชาชนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครปฐม รูปแบบการวิจัยแบบใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Approach) ซึ่งใช้การรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร และเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เจาะลึกผู้ให้ข้อมูล ที่สำคัญ (Key-Informant) ที่อยู่ภายใต้ขอบเขตของการศึกษา ซึ่งได้แก่ ได้แก่ ผู้บริหารจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดนครปฐม จำนวน 23 คน

ผลการวิจัยพบว่า (1) นวัตกรรมภาครัฐ ประกอบด้วย นวัตกรรมบริการ นวัตกรรมการส่งมอบบริการ นวัตกรรมการบริหาร/องค์การ นวัตกรรมทางความคิด นวัตกรรมเชิงนโยบาย และนวัตกรรมเชิงระบบเรียกว่า ระบบราชการ 4.0 ซึ่งเป็นแนวคิดการปรับเปลี่ยนกระบวนการ การบริหารจัดการภาครัฐใหม่ ทั้งนี้ การสร้างนวัตกรรมภาครัฐนั้น จำเป็นต้องมีการขับเคลื่อนโดยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็น ผู้บริหาร ข้าราชการ หรือบุคลากรภาครัฐ ซึ่งเป็นกลไกสำคัญในฐานะผู้ให้บริการ ตลอดจนประชาชนในฐานะผู้รับบริการ อย่างไรก็ตาม การสร้างนวัตกรรมภาครัฐยังคงประสบปัญหากับความเป็นระบบราชการที่เป็นระบบที่ไม่มีความยืดหยุ่น ไม่มีความคล่องตัว ยึดติดกับระเบียบ แบบแผน ทำให้เกิดความล่าช้าและไม่ตอบสนองกับความต้องการของประชาชน ซึ่งประเด็นปัญหาดังกล่าวยังเป็นความท้าทายที่องค์กรภาครัฐในบริบทของไทยจะต้องให้ความสำคัญในการพัฒนาและแก้ไขปัญหา เพื่อการขับเคลื่อนนวัตกรรมภาครัฐให้มีประสิทธิภาพได้ในอนาคต

คำสำคัญ: การสร้างนวัตกรรมภาครัฐ; การบริการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

Abstract

The purpose of this research was to study innovations in service management of government agencies and the people of local government organizations in Nakhon Pathom Province. The research format was qualitative research using data collection from documents and in-depth interviews. The key informants were 23 executives from local administrative organizations in Nakhon Pathom Province.

Government innovation consists of service innovation, service delivery innovation, administrative/organizational innovation, innovative thinking, policy innovation, and system innovation, also known as bureaucracy 4.0. In this regard, it was considered the concept of systematically changing the public administration process. Government innovation must be driven by cooperation from all relevant sectors, such as administrators, civil servants, or government personnel who are important mechanisms as service providers, as well as citizens as service recipients. However, innovation in the public sector still faced the problem of a bureaucracy that was inflexible, agile, and clinging to regulations, causing delays and not responding to people's needs. This issue was also a challenge in the sense that Thai public sector organizations must give importance to development and problem solving in order to drive effective government innovation in the future.

Keywords: Government Innovation; Services, Local Government Organizations

บทนำ

จากสภาพสังคมปัจจุบันเป็นยุคเทคโนโลยี ข้อมูลข่าวสารสนเทศ ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาทั้งทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี อันเป็นผลมาจากการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ และการปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางเศรษฐกิจ การเมืองมีผลทำให้ประเทศต่าง ๆ ในโลกต้องพึ่งพาซึ่งกันและกันมีความเชื่อมโยงระหว่างกันมากขึ้น (ศุภวัฒนากร วงศ์ธนวสุ, ดิเรก ปัทมสิริวัฒน์, พีรสิทธิ์ คำนวนศิลป์, ลีลี โกศยานนท์, หดวน ชูเพ็ญ, และธัชเฉลิม สุทธิพงษ์ประชา, 2557) ดังนั้นบุคคลหรือคณะบุคคลจะรับตำแหน่งเป็นผู้ปกครองจะต้องได้รับความเห็นชอบจากประชาชน นโยบายในการปกครองประเทศจะต้องสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนส่วนใหญ่ การที่จะเป็นประชาธิปไตยที่แท้จริงนั้นต้องเป็นการปกครองแบบนี้จึงเป็นการปกครองของประชาชนโดยประชาชน และเพื่อ ประชาชน (ปัทมธร เขียวชัยพุกภัย, 2561) การบริหารราชการแผ่นดินของประเทศไทยตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหาร ราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 8) พ.ศ. 2553 กำหนดให้จัดระเบียบบริหารราชการแผ่นดินออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ บริหารราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น โดยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นในปัจจุบันมี 4 รูปแบบ

ประกอบไปด้วย (1) องค์การบริหารส่วนจังหวัด (2) เทศบาล (3) องค์การบริหารส่วนตำบล และ (4) ราชการบริหารส่วนท้องถิ่นอื่นตามที่กฎหมายกำหนดประกอบด้วยกรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา (ธนิต ยืนยง, 2561)

นวัตกรรมการบริหารจัดการองค์กรภาครัฐเป็นรูปแบบใหม่ในการจัดการองค์กร (Organization Management) การดำเนินงาน (Operations) และการให้บริการ (Service) อันเป็นผลมาจากการสร้างพัฒนาเพิ่มพูน ต่อยอด หรือประยุกต์ใช้องค์ความรู้ และแนวปฏิบัติต่าง ๆ ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการพัฒนาประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และคุณภาพของ การปฏิบัติงานของ หน่วยงานภาครัฐ ในขณะที่ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ ได้กล่าวถึง นวัตกรรม ภาครัฐ ว่า เป็นการพัฒนาระบบราชการที่เกิดจากการใช้ความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ และความคิด สร้างสรรค์ ในการพัฒนา เพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงและก่อให้เกิดคุณค่าต่อสาธารณะ (Public Values) หรือประโยชน์ในเชิงเศรษฐกิจและสังคม (วุฒิสาร ตันไชย, 2557) ซึ่งสามารถพัฒนาให้เป็นนโยบายใหม่ บริการใหม่ และกระบวนการใหม่หรือผลิตภัณฑ์ใหม่ ทั้งนี้ สรุปได้ว่าการสร้างนวัตกรรมภาครัฐจึงเป็นการคิดค้น ศึกษา แสวงหาวิธีการใหม่หรือเรื่องใหม่ ซึ่งทำให้เกิดผลที่สามารถนำมาปรับปรุงหรือออกแบบ นโยบาย ระบบ ความคิด การบริหาร/องค์กร การส่งมอบ บริการ และการบริการของภาครัฐ ให้สามารถตอบสนองความต้องการและความคาดหวังของประชาชน (โกวิทย์ พวงงาม, 2558) รวมทั้งสามารถแก้ไขปัญหาที่แปร เปลี่ยนไปตามการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในโลกได้ โดย นวัตกรรมภาครัฐ ได้ถูกกำหนดให้มีรูปแบบ หรือขอบเขตภายใต้กรอบบทบาทและหน้าที่ของรัฐบาล (Role and Functioning of Government) (กิตติระวี เลขากุล, 2561)

ดังนั้นจากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการวิจัยเรื่อง “นวัตกรรมการบริหารจัดการงานบริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครปฐม” โดยสามารถนำนวัตกรรมการบริหารจัดการงานบริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครปฐมไปใช้ในส่วนราชการอื่นได้และทราบปัญหาในการบริหารราชการหน่วยงานราชการในประเทศไทยที่เป็นข้อจำกัดในการพัฒนาประเทศไทย ซึ่งทำให้ทราบปัจจัยความสำเร็จที่ก่อให้เกิดประสิทธิผลในการบริหารงานราชการหน่วยงานราชการในประเทศไทยของประเทศไทยโดยสามารถนำแนวทางการบริหารราชการหน่วยงานราชการในประเทศไทยที่ก่อให้เกิดประสิทธิผลในการพัฒนาประเทศไทยไปใช้ในการพัฒนาส่วนราชการอื่นได้อีกในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

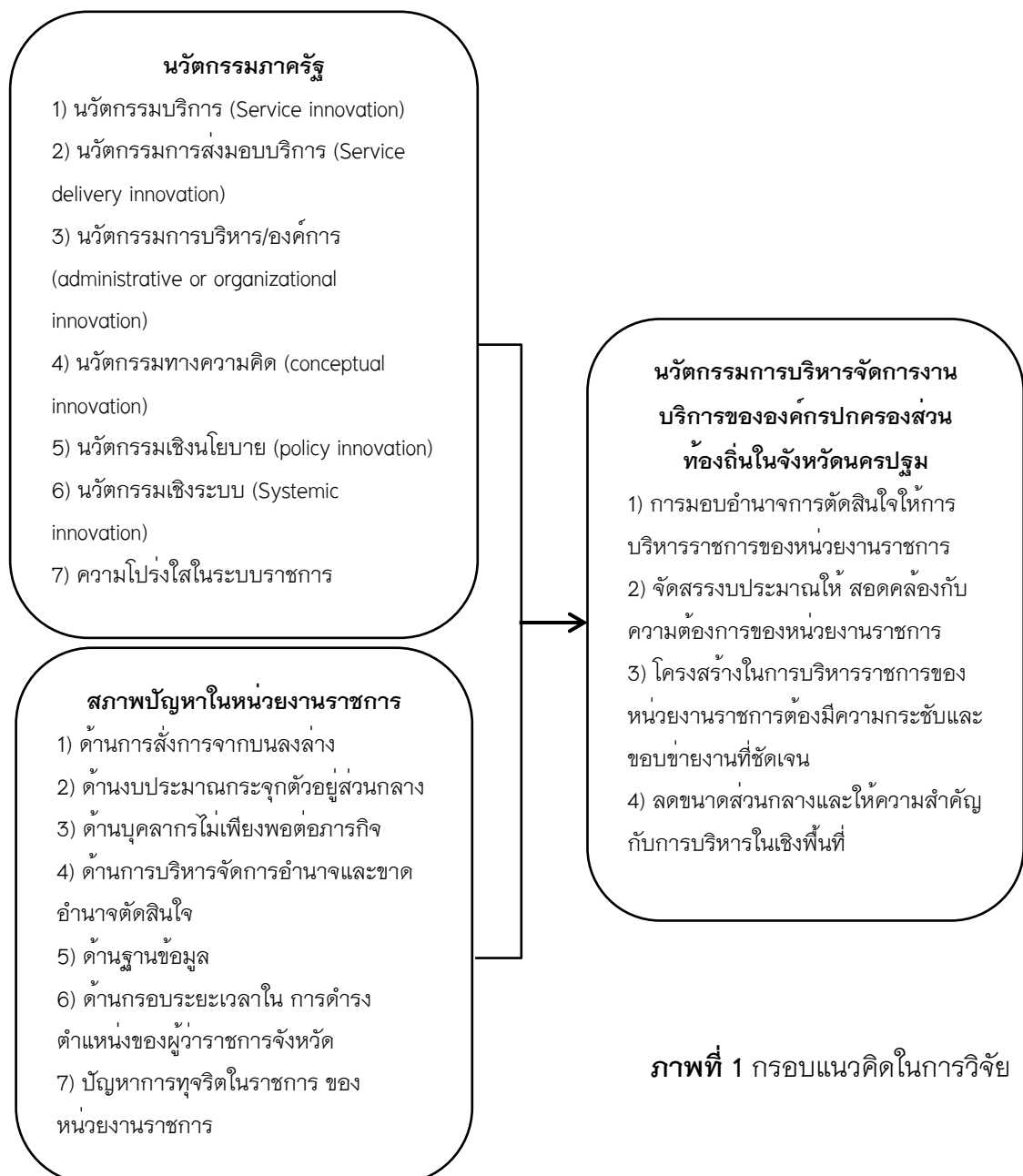
1. เพื่อศึกษานวัตกรรมการบริหารจัดการงานบริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครปฐม
2. เพื่อศึกษาปัญหาในนวัตกรรมการบริหารจัดการงานบริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครปฐม

3. เพื่อศึกษาปัจจัยความสำเร็จที่ก่อให้เกิดประสิทธิผลในนวัตกรรมการบริหารจัดการงานบริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครปฐม

4. เพื่อศึกษาแนวทางนวัตกรรมการบริหารจัดการงานบริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครปฐม

กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “นวัตกรรมการบริหารจัดการงานบริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครปฐม” โดยประกอบไปด้วยปัจจัยหรือ ตัวแปรต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก เพื่อให้การศึกษาเป็นไปได้อย่างมีข้อจำกัดต่าง ๆ การสร้างกรอบการวิจัย เลือกเฉพาะปัจจัยสำคัญ (Critical Success Factors) เป็นกรอบแนวคิดในการศึกษา จากการศึกษา ทบทวนวรรณกรรมและผลงานที่เกี่ยวข้อง โดยสามารถเขียนเป็นระบบได้ดังต่อไปนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ด้วยเทคนิคการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) โดยมีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ได้แก่ ผู้บริหารจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดนครปฐม โดยมีการคัดเลือกตามเทศบาลในประเทศไทยแบ่งออกเป็น 3 ประเภทตามจำนวนประชากรและรายได้ของเทศบาลนั้น ๆ ในพรบ.เทศบาล พ.ศ. 2496 มาตรา 9, 10, 11 ได้กำหนดขนาดเทศบาล ได้แก่

1.1 เทศบาลแต่ละแห่งมีนายกเทศมนตรีทำหน้าที่เป็นผู้บริหารงานในท้องถิ่นที่เทศบาลนั้นทั้งหมด ปัจจุบันเทศบาลทุกประเภทมีฝ่ายบริหารที่มาจากการเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่นโดยตรง โดยกลุ่มตัวอย่างได้แก่

1.2 อำเภอพุทธมณฑล จำนวน 2 แห่ง ได้แก่ เทศบาลตำบลคลองโยง เทศบาลตำบลศาลายา

1.3 อำเภอสภาพานจำนวน 5 แห่ง ได้แก่เทศบาลตำบลอ้อมใหญ่ เทศบาลเมืองกระทุ่มล้ม เทศบาลเมืองไรซิง เทศบาลเมืองสภาพาน เทศบาลตำบลบางกระพี้

1.4 อำเภอบางเลนจำนวน 4 แห่ง ได้แก่เทศบาลตำบลลำพญา เทศบาลตำบลบางหลวง เทศบาลตำบลรางกระทุ่ม เทศบาลตำบลบางเลน

1.5 อำเภอดอนตูม จำนวน 1 แห่ง ได้แก่เทศบาลตำบลสามง่าม

1.6 อำเภอนครชัยศรีจำนวน 3 แห่ง ได้แก่เทศบาลตำบลห้วยพลู เทศบาลตำบลขุนแก้ว เทศบาลตำบลนครชัยศรี

1.7 อำเภอกำแพงแสน จำนวน 1 แห่ง ได้แก่เทศบาลตำบลกำแพงแสน

1.8 อำเภอเมืองนครปฐมจำนวน 7 แห่ง ได้แก่เทศบาลตำบลโพรงมะเดื่อ เทศบาลตำบลบ่อพลับ เทศบาลตำบลดอนยายหอม เทศบาลตำบลมาบแค เทศบาลตำบลธรรมศาลา เทศบาลเมืองนครปฐม เทศบาลนครนครปฐม โดยมีกลุ่มตัวอย่าง โดยรวมทั้งสิ้นจำนวน 23 คน

2. เครื่องมือในการวิจัยและการสร้างเครื่องมือในการวิจัยดังนี้

2.1 เครื่องมือในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) โดยผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้า ตำรา เอกสาร บทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์

2.2 พัฒนาเครื่องมือการวิจัยจากวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.3 นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างเสร็จแล้ว เสนอผู้ทรงคุณวุฒินำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไข แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์แล้วจึงนำไปจัดพิมพ์เป็นเครื่องมือเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ติดต่อกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างที่วิจัยได้เตรียมคำถามไว้ โดยดำเนินการตามขั้นตอนสำคัญ ดังต่อไปนี้

3.1 การนัดหมายและกำหนดวันสัมภาษณ์ ผู้วิจัยทำการประสานกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก (key informants) โดยชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัยและกำหนดสัมภาษณ์

3.2 การแนะนำตัวและการสร้างความสัมพันธ์ ก่อนการสัมภาษณ์ผู้วิจัยแนะนำตัว ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์ และชี้แจงก่อนสัมภาษณ์ถึงข้อมูลที่ได้จากผู้ให้สัมภาษณ์จะเป็นความลับไม่เปิดเผยรายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์ โดยจะใช้เวลาในการสัมภาษณ์ประมาณ 30–60 นาที

3.3 การสัมภาษณ์ ผู้วิจัยจะถามคำถามที่ละข้อตามแบบสัมภาษณ์ครบทุกด้าน และผู้วิจัยจะใช้คำถามเพิ่มเติมในประเด็นที่ยังขาดอยู่

3.4 การยุติสัมภาษณ์ ผู้วิจัยกล่าวขอบคุณผู้ให้สัมภาษณ์ และอาจนัดหมายสัมภาษณ์เพิ่มเติมทางโทรศัพท์เพื่อให้ครอบคลุมตามประเด็นที่ศึกษา

4. การพิทักษ์สิทธิผู้ให้ข้อมูล การพิทักษ์สิทธิผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพนั้น เพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลเกิดความไว้วางใจทำให้ได้ข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือมากที่สุด เพื่อเป็นการเก็บรักษาความลับ ความปลอดภัย คำถามที่ใช้ต้องไม่คุกคามอารมณ์ ความรู้สึก และ เคารพสิทธิของผู้ให้ ผู้วิจัยจึงทำการพิทักษ์สิทธิของผู้ให้ข้อมูล

5. การตรวจสอบข้อมูล สำหรับการตรวจสอบความเที่ยงตรงของข้อมูล ใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูล แบบสามเส้า (Data Triangulation) คือ การแสวงหาความเชื่อได้ของข้อมูลจากแหล่งที่แตกต่างกัน (บุษอริ ยีหมะ, 2552) ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้วิธีการตรวจสอบสามเส้า (Triangulation)

6. วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ผู้วิจัยได้ขออนุญาตผู้ให้ข้อมูลในการบันทึกเสียงขณะสัมภาษณ์เมื่อเสร็จสิ้นแล้ว ได้นำมาถอดความแบบคำต่อคำ และจัดกลุ่มประเด็นเนื้อหาให้สอดคล้องกับคำถามตาม วัตถุประสงค์การวิจัย แล้วนำมาวิเคราะห์เนื้อหาให้สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีที่เลือกใช้เพื่อ นำเสนอข้อมูลในรูปแบบพรรณนา (บุษกร เชี่ยวจินดาภานต์, 2561)

ผลการวิจัย

โดยผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยที่ได้จากการสัมภาษณ์ ซึ่งมีรายละเอียดต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษานวัตกรรมการบริหารจัดการงานบริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครปฐม โดยสรุปว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นองค์กรที่เกิดขึ้นตามหลักการกระจายอำนาจ การปกครองกล่าวคือ เป็นองค์กรที่รับมอบภารกิจบางอย่างจากรัฐมาดำเนินการจัดทำเองโดยภารกิจที่จัดทำนั้นเป็นเรื่องที่มีความ เกี่ยวข้องโดยตรงกับท้องถิ่น และเป็นกิจการที่ท้องถิ่นสามารถจัดทำได้อย่างมีประสิทธิภาพมากกว่ารัฐ เนื่องจากเป็นกิจการที่มีลักษณะเฉพาะ ขึ้นอยู่กับสภาพความเป็นอยู่ของท้องถิ่นแต่ละแห่ง ดังนั้นองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นจะเข้าใจปัญหาและจัดทำภารกิจได้ดีกว่า ส่วนกลาง มีอิสระในการบริหารจัดการโดยอยู่ ภายใต้การกำกับดูแลจากส่วนกลางและมีขอบเขตขึ้นอยู่กับรัฐเป็นผู้กำหนด อำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น โดยใช้วัตถุประสงค์ของการใช้

อำนาจหน้าที่เป็นเกณฑ์สามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ อำนาจ หน้าที่ในการจัดทำบริการสาธารณะ (service public) และอำนาจหน้าที่ในการควบคุมตรวจสอบ (police) การบริหารราชการส่วนท้องถิ่น คือ การให้หลักการกระจายอำนาจ (decentralization) ให้กับประชาชน โดยตรง การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น เพื่อให้ประชาชนมีอำนาจในการตัดสินใจเกี่ยวกับกิจการต่าง ๆ ตาม ภารกิจหน้าที่ที่ระบุให้ ดำเนินการอย่างชัดเจน มีพื้นที่รับผิดชอบชัดเจน มีผู้บริหารที่ได้รับการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชน และได้รับความเห็นชอบจากสภาท้องถิ่น

2. เพื่อศึกษาปัญหาในนวัตกรรมการบริหารจัดการงานบริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดนครปฐม โดยสรุปว่าจากสภาพแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา มีการแข่งขันเพื่อชิง ความเป็นเลิศ ดังนั้นวิธีที่ จะทำให้ผู้บริหารประสบความสำเร็จสูงสุด คือ ผู้บริหารต้องเปลี่ยนแปลง ตนเอง เบิร์นส์ (Burns) เสนอ ความเห็นว่า การแสดงความเป็นผู้นำยังเป็นปัญหาอยู่จนทุกวันนี้ เพราะ บุคคลไม่มีความรู้เพียงพอในเรื่อง กระบวนการของความเป็นผู้นำ เบิร์นส์ อธิบายความเข้าใจใน ธรรมชาติของความเป็นผู้นำว่าตั้งอยู่บนพื้นฐาน ของความแตกต่างระหว่างความเป็นผู้นำกับอำนาจที่มี ส่วนสัมพันธ์กับผู้นำและผู้ตาม อำนาจจะเกิดขึ้นเมื่อผู้นำ จัดการบริหารทรัพยากร โดยเข้าไปมีอิทธิพล ต่อพฤติกรรมของผู้ตามเพื่อบรรลุเป้าหมายที่ตนหวังไว้ ความเป็น ผู้นำจะเกิดขึ้นเมื่อการบริหารจัดการ ทำให้เกิดแรงจูงใจ และนำมาซึ่งความพึงพอใจต่อผู้ตาม ความเป็นผู้นำถือ ว่าเป็นรูปแบบพิเศษของการ ใช้อำนาจ (special form of power)

3. เพื่อศึกษาปัจจัยความสำเร็จที่ก่อให้เกิดประสิทธิผลในนวัตกรรมการบริหารจัดการงาน บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครปฐม โดยสรุปว่ากระบวนการในการวางแผนเป็น หน้าที่ของผู้บริหารทุกระดับที่ต้องวางแผนเพื่อใช้เป็นบรรทัดฐานใน การปฏิบัติงาน และเป็นแนวทาง เพื่อมุ่งสู่ผลสำเร็จที่คาดหวังในอนาคต ดังมีผู้กล่าวไว้ว่า การปฏิบัติงานจะ ประสบผลสำเร็จมากหรือน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับการวางแผนและถ้าวางแผนดีก็เท่ากับปฏิบัติงานสำเร็จไปแล้ว กว่าครึ่ง โดยการ วางแผน หมายถึงการวางแผน คือ การหาทางเลือกที่ดีที่สุดในการปฏิบัติงาน โดยใช้ปัจจัย ต่าง ๆ และมีเหตุผลเพื่อให้การดำเนินงานในอนาคตเป็นไปโดยเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพที่สุด เป็น กระบวนการเกี่ยวกับการคิดและการตัดสินใจที่ละเอียดอ่อน และต้องกระทำให้เสร็จสิ้น ก่อนจะมีการ ดำเนินกิจกรรม

4. เพื่อศึกษาแนวทางนวัตกรรมการบริหารจัดการงานบริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดนครปฐม โดยสรุปว่าปัจจุบันนวัตกรมกลายเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นสำหรับการปรับตัวของ ภาครัฐในการ เตรียมพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในโลกภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ ไม่ว่าจะเป็น การ เปลี่ยนแปลงด้านโครงสร้างประชากรที่เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ การเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีดิจิทัล ที่มีความก้าวหน้าของการสื่อสารสมัยใหม่ (Social Media) การเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจหรือการ เปลี่ยนแปลงด้านสภาพภูมิอากาศ ทำให้ภาครัฐไทยอาจจะไม่สามารถใช้วิธีการบริหารจัดการภาครัฐ เช่นเดิมและจำเป็นจะต้องหาวิธีการบริหารจัดการภาครัฐใหม่เพื่อเตรียมพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง

และการแก้ไขปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้น ซึ่งการสร้างนวัตกรรมภาครัฐ (Public Innovation) เป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยให้ภาครัฐไทยสามารถปรับตัวทันต่อความเปลี่ยนแปลงและความก้าวหน้าของโลกและช่วยให้ภาครัฐไทยมีกลไกที่มีประสิทธิภาพสามารถแข่งขันกับประเทศอื่น ๆ ในโลกได้ ในขณะเดียวกันยังช่วยส่งเสริมเกื้อหนุนให้ภาคธุรกิจพัฒนาต่อไปได้อย่างก้าวไกลและช่วยตอบสนองต่อความต้องการและความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อการบริการภาครัฐที่สูงขึ้นเรื่อย ๆ อีกทั้งยังเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยผลักดันให้เกิดระบบราชการ 4.0 ขึ้นให้สอดคล้องกับนโยบาย Thailand 4.0 ของรัฐบาลไทยที่มุ่งในการพัฒนาประเทศให้พร้อมรองรับการเปลี่ยนแปลงของโลกที่เกิดขึ้นในหลายด้าน

อภิปรายผลการวิจัย

ประเด็นที่ 1 เพื่อศึกษานวัตกรรมการบริหารจัดการงานบริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครปฐม พบว่าในโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านของความก้าวหน้า ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ไม่เพียงแต่การปรับตัวในภาคมีการปรับใช้กลยุทธ์ในการดำรงอยู่ขององค์กรเท่านั้น การปรับตัวของภาครัฐให้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงก็เป็นสิ่งสำคัญเป็นอย่างมาก เช่นกัน หนทางหนึ่งที่จะเอื้อให้ภาครัฐปรับตัวต่อความต้องการประชาชนและสามารถแก้ไขปัญหาสังคมที่ซับซ้อนได้ดีขึ้นก็คือ รัฐจะต้องมีกลยุทธ์ในการสร้าง สอดคล้องกับผลงานวิจัยของดวงฤทธิ์ เบ็ญจาธิกุลชัยรุ่งเรือง (2564) ศึกษาวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืนของกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมที่สำคัญที่สุดนั้นก็คือจะต้องให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการวางแผนงานพัฒนาท้องถิ่น ในการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานพัฒนาท้องถิ่นโดยหามาตรการ สร้างแรงจูงใจปลูกฝังค่านิยมที่ดีเพื่อเชิญชวนประชาชนให้มีส่วนร่วม และผลงานวิจัยของพีระพงษ์ วรภัทร์ธีระกุล (2564) ภาวะผู้นำ และวัฒนธรรมองค์การที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตในการทำงานของบุคลากรสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกากระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.). ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมด้านภาวะผู้นำที่มุ่งเน้นในการทำงาน และการปลูกฝังสร้างค่านิยม จะส่งผลต่อบุคลากรซึ่งสามารถรับรู้วิธีการทำงาน ที่เป็นประโยชน์ต่อองค์การอย่างยั่งยืนต่อไปในอนาคตตามลำดับ

ประเด็นที่ 2 เพื่อศึกษาปัญหาในนวัตกรรมการบริหารจัดการงานบริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครปฐม พบว่าการนำนวัตกรรมมาใช้ในภาครัฐ ทำให้เกิดการพัฒนาองค์กรภาครัฐไปสู่การเป็นองค์กรแห่งนวัตกรรม (Innovative Organization) ที่มีรูปแบบกระบวนการ จัดการองค์กรที่ส่งผลให้ระบบการทำงาน และการให้บริการขององค์กรที่มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น ผ่านนโยบาย โครงสร้างองค์กร ระบบ รูปแบบ และการสร้างนวัตกรรมขององค์กรภาครัฐ ซึ่งเป็นสิ่งที่องค์กรภาครัฐจะต้องให้ความสำคัญอย่างมากในปัจจุบัน สอดคล้องกับผลงานวิจัยของพีระพงศ์ กนกเลิศวงศ์ และธนสุวิทย์ ทับทิมธวัช (2563) ศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารการปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยพบว่าทิศทางและแนวโน้มในการบริหารปกครอง

ท้องถิ่นในอนาคต มีผลมาจากด้านกลยุทธ์ และรองลงมาตามลำดับ คือ ด้านบุคลากร ด้านทักษะ ด้านโครงสร้าง ด้านรูปแบบการ บริหารด้านระบบ และด้านค่านิยมร่วมตามลำดับ พร้อมทั้งผลงานวิจัยของนฤมล เพ็ญสิริวรรณ (2562) ศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารเทศบาลตำบลในจังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยภายในองค์กร ประกอบด้วย ด้านโครงสร้างองค์กร ด้านมาตรฐานในการทำงาน ด้านความรับผิดชอบ และด้านความรู้สึกรู้สึกผูกพันต่อองค์กร ปัจจัยภายนอกองค์กร ประกอบด้วย ด้านสภาวะการเปลี่ยนแปลงในยุคไทยแลนด์ 4.0 ด้านความคาดหวังของคนในพื้นที่ ด้านการร่วมมือกันทำงานระหว่างเทศบาลกับ ประชาชน และด้านการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการ และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของวสินเนศวร์ ชีรการุณวงศ์ (2562) ศึกษาวิจัยเรื่องการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของเทศบาลตำบลในจังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยพบว่า ด้านความสามารถในการสร้างความพึงพอใจ ด้านการพัฒนาองค์กร ด้านกระบวนการภายในด้านผลลัพธ์การดำเนินการ และด้านการจัดหาและการจัดสรรทรัพยากร ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของเทศบาลตำบลในจังหวัดนนทบุรี

ประเด็นที่ 3 เพื่อศึกษาปัจจัยความสำเร็จที่ก่อให้เกิดประสิทธิผลในนวัตกรรมการบริหารจัดการงานบริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครปฐม พบว่าขนาดขององค์การบริหารส่วนตำบล มีผลกระทบกับเรื่องรายได้และการพัฒนา ซึ่งรายได้ของท้องถิ่นในปัจจุบันการจัดเก็บรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบลเองยังได้ไม่มาก เพราะสภาพพื้นที่เศรษฐกิจและสังคม และอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายบัญญัติให้สามารถจัดเก็บได้มีไม่มาก พร้อมทั้งความเป็นอิสระขององค์การบริหารส่วนตำบล ปัจจุบันยังถูกควบคุมกำกับดูแลเรื่องกฎ ระเบียบ กฎหมายที่เกี่ยวข้องถูกตรวจสอบจากสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน (สตง.) ทำให้รู้สึกว่าขาดความเป็นอิสระไม่สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริงโดยสอดคล้องกับส่วนแนวคิดการกระจายอำนาจ คือ แนวคิดการโอนหรือขยายการบริการสาธารณะบางเรื่องจากรัฐหรือองค์กรภาครัฐส่วนกลางไปให้ชุมชนในท้องถิ่นต่าง ๆ ซึ่งอาจเป็นการกระจายอำนาจทางพื้นที่การกระจายอำนาจทางหน้าที่ (Cramer & Persaud, 2004; นันทิดา จันทร์ศิริ, 2558; บุญอริ ยี่หมะ, 2555; วุฒิสาร ตันไชย, 2557) การกระจายอำนาจการเมืองการกระจายอำนาจการบริหารหรือการกระจายอำนาจการคลัง (Schneider, 2003; White, 2011)

ประเด็นที่ 4 เพื่อศึกษาแนวทางนวัตกรรมการบริหารจัดการงานบริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครปฐม พบว่าความพยายามที่จะใช้นวัตกรรม ปรับองค์การใหม่ และนิยามการทำงานของรัฐบาลใหม่ตามยุคสมัย เพื่อช่วยไม่ให้รัฐบาลล้มเหลว จึงต้องคิดถึงการนำ นวัตกรรมมาใช้โดยการนำนักเทคโนโลยีจากภายนอกเข้าไปในรัฐบาล มิใช่ปล่อยให้เติบโต กันเองภายในซึ่งก็อาจไม่ทันต่อสถานการณ์ เทคโนโลยีที่เปลี่ยนไป โดยสอดคล้องกับผลงานวิจัยของอภิษฎา ศรีเครือดัง, นภัทร์ แก้วนาค, ธนุ ทดแทนคุณ และลัดดา แพรภัทรพิศุทธ (2563) ศึกษาวิจัยเรื่องรูปแบบการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมความโปร่งใส ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทยในทศวรรษหน้า ผลการวิจัยพบว่า การเสริมสร้างการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมความโปร่งใสขององค์กรปกครอง

ส่วนท้องถิ่นไทยในทศวรรษหน้า มีองค์ประกอบสำคัญ 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการสื่อสาร ด้านการประสานงาน ด้านการสร้างความร่วมมือ ด้านการกำกับดูแล และด้านการโน้มน้าวใจตามลำดับ

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย พบว่า นวัตกรรมการบริหารจัดการงานบริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครปฐม มีดังนี้ 1) การสร้างความเข้าใจในบริบทภาพรวม (understand the broad context) เพื่อเริ่มต้นรับรู้เกี่ยวกับความรู้สึกนึกคิด ประสบการณ์ในการรับบริการ ความไม่พึงพอใจ และความต้องการของประชาชนผู้ให้บริการ 2) การเข้าถึงสภาพปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียฝ่ายต่าง ๆ (gain empathy for stakeholder's real needs) โดยอาจจัดให้ข้าราชการได้มีโอกาสเข้ามาสังเกตการณ์ สัมผัส และเผชิญหน้ากับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริง เพื่อให้เห็นถึงปัญหาช่องว่างระหว่างฝ่ายผู้กำกับควบคุมดูแล/ ผู้ให้บริการ (regulator/service provider) กับฝ่ายผู้รับบริการ (user) ตลอดจนเริ่มต้นมองหาโอกาสในการปรับปรุง 3) การทดลองด้วยความคิดที่หลากหลาย (experiment with diverse ideas) อันเป็นการระดมสมองเพื่อสำรวจค้นหา (explore) หรือสร้างจินตนาการทางความคิด (Ideate) การสร้างต้นแบบ (prototype) รวมทั้งการทดลอง/การทดสอบ (testing) ความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติจริง และ 4) การวางกลยุทธ์ขยายผล (strategize the rollout) อันเป็นการนำผลการทดลองไปสู่การปฏิบัติในวงกว้างต่อไป โดยสามารถนำเสนอได้ดังภาพที่ 2 ดังต่อไปนี้

ภาพที่ 2 โมเดลรูปแบบนวัตกรรมการบริหารจัดการงานบริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครปฐม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งนี้

1.1 สามารถนำรูปแบบนวัตกรรมการบริหารจัดการงานบริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครปฐมที่เสริมสร้างประสิทธิผลของหน่วยงานราชการในประเทศไทยไปใช้ในส่วนราชการอื่นได้

1.2 สามารถนำเอาปัญหาในนวัตกรรมการบริหารจัดการงานบริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครปฐมที่เป็นข้อจำกัดในการพัฒนาประเทศไทย

1.3 สามารถนำเอาปัจจัยความสำเร็จที่ก่อให้เกิดประสิทธิผลในนวัตกรรมการบริหารจัดการงานบริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครปฐม

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การส่งเสริมนวัตกรรมในองค์กรภาครัฐต้องการเปลี่ยนแปลงที่จะสนับสนุนองค์การและประชาชนในการทำงาน

2.2 แนวคิดใหม่ลงวิธีการใหม่และทำงานในวิธีการใหม่เป็นความพยายามของภาครัฐ ที่จะขับเคลื่อนตัวเองด้วยนวัตกรรม

2.3 การปฏิสัมพันธ์ระหว่างนวัตกรรมภาครัฐกับเจ้าหน้าที่รัฐ จึงเป็นความท้าทายของรัฐบาล นวัตกรรมที่ต้องบริหารปกครองครอบคลุมมิติการจัดการทุนมนุษย์องค์การและเทคโนโลยีอย่างที่ไม่สามารถแยกออกจากกันได้ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

โกวิทย์ พวงงาม. (2558). *ประชาธิปไตยทางการคลังไทย*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

กิตต์ระวี เลขากุล. (2561). *ธรรมาภิบาลวัฒนธรรมองค์การที่ส่งผลต่อประสิทธิผลองค์กรของเทศบาลในเขตภาคใต้ของประเทศไทย* (ดุชนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.

ดวงฤทธิ์ เบ็ญจาธิกุลชัชรุ่งเรือง. (2564). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืนของกรุงเทพมหานคร. *วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ*, 6(3), 76-91.

นฤมล เพ็ญสิริวรรณ. (2562). ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารเทศบาลตำบลในจังหวัดนนทบุรี. *วารสารมหาจุฬานาครธรรมศน์*, 6(10), 2641-5658.

นันธิดา จันทรศิริ. (2558). ธรรมาภิบาลระดับท้องถิ่น: มุมมองด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการท้องถิ่น. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี*, 7(2), 95-117.

- บุญอริ ยี่หะ. (2552). *ความรู้เบื้องต้นทางรัฐศาสตร์* (พิมพ์ครั้งที่ 2). สงขลา: สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.
- บุษกร เชี่ยวจินดาภานต์. (2561). เทคนิคการวิจัยเชิงคุณภาพแบบกรณีศึกษา. *วารสารศิลปศาสตร์ปริทัศน์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ*, 13(25), 103–118.
- ปັນณธร เขียวชัยพุกภัย. (2561). ทิศทางองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นไทยในอนาคต. *วารสาร มจร พุทธปัญญาปริทรรศน์*, 3(2), 183–196.
- ธนิศร ยืนยง. (2561). การมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดนครนายก. *วารสารมหาจุฬานาครธรรม์*, 5(2), 119 – 135.
- ธัญพล ชุ่ม. (2558). *ตัวแบบการบริหารจัดการที่มีผลต่อประสิทธิภาพของเทศบาลตำบลในเขตภาคกลางของประเทศไทย* (ปริญญาานิพนธ์ปริญญาคุชฎบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสยาม.
- พีระพงษ์ วรภัทร์ธีระกุล. (2564). ภาวะผู้นำและวัฒนธรรมองค์การที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตในการทำงานของบุคลากรสำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.). *วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยเวสเทิร์น มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 7(2), 60–71.
- พีรพงศ์ กนกเลิศวงศ์ และธนสุวิทย์ ทับทิมรัญ. (2563). ปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารการปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนนทบุรี. *วารสารวิชาการ มจร บุรีรัมย์*, 5(1), 109–121.
- วุฒิสาร ตันไชย. (2557). *การกระจายอำนาจและประชาธิปไตยในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.
- วลินเนศวร์ ชีรการุณวงศ์. (2562). *การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของเทศบาลตำบลในจังหวัดนนทบุรี* (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยปทุมธานี.
- อภิษฎา ศรีเครือตง, นภัทร์ แก้วนาถ, ธนุ ทดแทนคุณ และลัดดา แพรภัทรพิศุทธ. (2563). รูปแบบการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมความโปร่งใส ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นไทยในทศวรรษหน้า. *วารสารศิลปศาสตรราชชมงคลสุวรรณภูมิ*, 2(1), 341–356.
- Schneider, A. (2003). Decentralization: Conceptualization and measurement. *Studies in Comparative International Development*, 38(3), 32–56
- White, S. (2011). *Government decentralization in the 21st century: A literature review*. Washington, D. C.: Center for Strategic and international Studies (CSIS).

รูปแบบการท่องเที่ยวโดยใช้ม้าในเขตทหาร กองทัพบก

Horse-based tourism model in the Royal Thai Army

ชนัดดา ยังเฟื่องมน¹ และ ถีทัต ตรีศิริโชติ²

Chanadda Youngfeungmon¹ and Teetut Tresirichod²

¹วิทยาลัยพาณิชยศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

²คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

¹Graduate School of Commerce, Burapha University, Thailand

²Faculty of Busuniness Administration, Rajamangala University of Technology, Thailand

E-mail: ¹Talook34@gmail.com; ²teetut_t@rmutt.ac.th

Received June 23, 2022; Revised December 15, 2023; Accepted December 18, 2023

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่อง รูปแบบการท่องเที่ยวโดยใช้ม้าในเขตทหาร กองทัพบก มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างรูปแบบการท่องเที่ยวโดยใช้ม้าในเขตทหาร กองทัพบก เพื่อให้เกิดรูปแบบการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ และเป็นทางเลือกให้กับนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ โดยใช้วิธีวิจัยแบบผสมวิธี (Mix method research) คือ การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) โดยการแจกแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวที่เดินทางไปเที่ยวโดยการใช้อาชาในเขตทหาร กองทัพบก ในปี พ.ศ.2564 จำนวน 310 ชุด และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) กับผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวโดยใช้ม้าในเขตทหาร กองทัพบก จำนวน 17 คน ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการท่องเที่ยวโดยใช้ม้าในเขตทหาร กองทัพบก ประกอบด้วย องค์ประกอบด้านสถานที่ การบริการจัดการการท่องเที่ยว คุณภาพการบริการของหน่วยงาน การบริการจัดการการท่องเที่ยวที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยว และการพัฒนาการบริการท่องเที่ยวของหน่วยงาน เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศสามารถเข้ามาใช้บริการ และได้รับความพึงพอใจสูงสุด โดยมีข้อเสนอแนะที่สำคัญคือ การสร้างความหลากหลายทางการท่องเที่ยว และการแสวงหาเครือข่ายทางการท่องเที่ยว

คำสำคัญ: รูปแบบการท่องเที่ยว; ม้า; เขตทหาร; กองทัพบก

Abstract

The objective of this research was to create the horse-based tourism model in the Royal Thai Army for a new and alternative tourism model for both Thai and foreign tourists. It was mixed method research. In this regard, quantitative research was conducted through the distribution of questionnaires to a sample group of 310 tourists traveling by horses in the Royal Thai Army in 2021. Qualitative research was conducted using in-depth interviews with 17 experts involved in horse-based tourism in the Royal Thai Army. The research results showed that the horse-based tourism model in the Royal Thai Army consisted of tourism management service locations, agency service quality, tourist attraction management services, and agency tourism service development to accommodate both Thai and foreign tourists and create maximum satisfaction. An important suggestion was to create tourism diversity and tourism networks.

Keywords: Tourism Model; Horse; Military area; Royal Thai Army

บทนำ

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทยมีการพัฒนาและเติบโตมาอย่างต่อเนื่อง และสร้างรายได้จากนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เพิ่มขึ้น อีกทั้งขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวอยู่ในอันดับที่ดีขึ้นและแหล่งท่องเที่ยวของไทยได้รับความนิยมติดอันดับต้น ๆ ของโลก ดังนั้น หากประเทศไทยต้องการรักษามาตรฐานของคุณภาพ การให้บริการ รวมถึงความปลอดภัย จึงควรมีการกำหนดแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวไทยในระยะต่อไป และให้ความสำคัญกับการพัฒนาที่อยู่บนพื้นฐานของศักยภาพและโอกาสของประเทศไทยควบคู่ไปกับการแก้ไขปัญหาพื้นฐาน เพื่อรักษาขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศในตลาดโลก (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2561) ซึ่งแผนยุทธศาสตร์การส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวในเขตทหารกองทัพบก (พ.ศ. 2561–2564) ให้ความสำคัญในด้านการพัฒนาการท่องเที่ยว บุคลากรการท่องเที่ยวเพื่อสร้างรายได้และกระจายรายได้สู่ชุมชนในหน่วยทหาร รวมทั้งการเตรียมความพร้อมสำหรับอุตสาหกรรมท่องเที่ยวสู่การเติบโตในอนาคต และการลงทุนเพื่อพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศสมัยใหม่ระหว่างภาครัฐและเอกชน (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2561)

แหล่งท่องเที่ยวในเขตทหารเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความน่าสนใจมีความแตกต่างจากแหล่งท่องเที่ยวอื่น เพราะมีความหลากหลายทั้งในด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ด้านประวัติศาสตร์ การท่องเที่ยวในรูปแบบผจญภัย และกิจกรรมต่าง ๆ ที่สามารถนำมารวมไว้ในแหล่งท่องเที่ยวแห่งเดียวกันได้อย่างสอดคล้อง ซึ่งการท่องเที่ยวในเขตทหารจะมีคามแตกต่างกันไปตามสภาพพื้นที่ตั้ง อีกทั้ง

ทั้งยังมีความปลอดภัยสูงเนื่องจากมีเจ้าหน้าที่ที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านคอยให้คำแนะนำและดูแลการประกอบกิจกรรมระหว่างท่องเที่ยว รวมถึงอุปกรณ์สำหรับทำกิจกรรมที่ได้มาตรฐาน จึงถือได้ว่าแหล่งท่องเที่ยวในเขตทหารเป็นอีกแหล่งท่องเที่ยวที่ควรได้รับการส่งเสริมและพัฒนา สอดคล้องกับการท่องเที่ยวในเขตทหารในยุโรปและสหรัฐอเมริกาได้รับความนิยมอย่างมาก เพราะในเขตพื้นที่ทหารจะมีความอุดมสมบูรณ์ในด้านทรัพยากรทางธรรมชาติ คุณค่าทางประวัติศาสตร์ทั้งด้านการเมือง การปกครอง และความมั่นคงของประเทศได้เป็นอย่างดี ซึ่งการนำทรัพยากรทั้งในรูปธรรมและนามธรรมในพื้นที่ทหารมาสร้างกิจกรรมและรูปแบบการท่องเที่ยวสามารถสร้างรายได้และผลประโยชน์ (บรรจบมูลเชื้อ, 2563) ด้วยเหตุนี้ รัฐบาลได้มีนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อให้สอดคล้องกับกรอบยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ซึ่งกองทัพได้ร่วมกับกระทรวงท่องเที่ยวและกีฬาได้มีการจัดบันทึกข้อตกลงว่าด้วยความร่วมมือ ด้านการส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวในเขตทหาร ภายใต้โครงการ Amy Land หรือ ดินแดนท่องเที่ยวในเขตทหาร เพื่อเปิดบริการให้กับประชาชนในรูปแบบการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ และเป็นทางเลือกให้กับนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศได้เลือกใช้บริการแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลาย เป็นการสร้างสัมพันธ์ที่ดีระหว่างประชาชนกับกองทัพอีกด้วย (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2561) ซึ่งการท่องเที่ยวโดยใช้อาชญาเป็นรูปแบบหนึ่งของการท่องเที่ยวเชิงกีฬา สร้างความเพลิดเพลินความสนุกสนาน นักท่องเที่ยวได้รับประสบการณ์และความรู้ใหม่ สร้างความแข็งแรงของร่างกาย รองรับนักท่องเที่ยวทุกเพศทุกวัย และการท่องเที่ยวในพื้นที่ทหารยังเป็นการส่งเสริมอาชีพสร้างรายได้เพิ่มให้กับชุมชนทหารและครอบครัว รวมถึงประชาชนในพื้นที่ใกล้เคียง (หนังสือพิมพ์คู่แผ่นดิน, 2563) ซึ่งกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (2561) กำหนดแนวคิด Army Land ประกอบด้วย 1) การท่องเที่ยวเพื่อการนันทนาการและผจญภัย 2) การท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ 3) การท่องเที่ยวเพื่อการฝึกอบรม 4) การท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพและการกีฬา 5) การท่องเที่ยวพักผ่อนหย่อนใจและธรรมชาติ 6) การท่องเที่ยวเพื่อการประชุมและนิทรรศการ และ 7) การท่องเที่ยวเพื่อความรับผิดชอบและการตอบแทนทางสังคม ดังนั้น ผู้วิจัยจึงศึกษาเพื่อหาแนวทางการกำหนดรูปแบบการท่องเที่ยวโดยใช้อาชญา ในการสร้างภาพลักษณ์การท่องเที่ยวที่แปลกใหม่ และดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มีทางเลือกมากขึ้น เพื่อเสริมสร้างความประทับใจ ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณภาพการบริการของหน่วยงานการท่องเที่ยวโดยใช้อาชญาในเขตทหารกองทัพบก
2. เพื่อศึกษาองค์ประกอบการท่องเที่ยว พฤติกรรมการท่องเที่ยว และการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยใช้อาชญาในเขตทหารกองทัพบก มีอิทธิพลกับคุณภาพการบริการของหน่วยงานการท่องเที่ยวโดยใช้อาชญาในเขตทหาร กองทัพบกทั้งนี้เพื่อการสร้างรูปแบบการท่องเที่ยวโดยใช้อาชญาในเขตทหาร กองทัพบกในอนาคต

สมมติฐานการวิจัย

สมมติฐาน H1 เปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับคุณภาพการบริการของหน่วยงานการท่องเที่ยวโดยใช้อาชาในเขตทหาร กองทัพบก

สมมติฐาน H2 องค์ประกอบการท่องเที่ยวโดยใช้อาชาในเขตทหาร กองทัพบก มีอิทธิพลกับคุณภาพการบริการของหน่วยงานการท่องเที่ยวโดยใช้อาชาในเขตทหาร กองทัพบก

สมมติฐาน H3 พฤติกรรมการท่องเที่ยวโดยใช้อาชาในเขตทหาร กองทัพบก มีอิทธิพลกับคุณภาพการบริการของหน่วยงานการท่องเที่ยวโดยใช้อาชาในเขตทหาร กองทัพบก

สมมติฐาน H4 การบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยใช้อาชาในเขตทหาร กองทัพบก มีอิทธิพลกับคุณภาพการบริการของหน่วยงานการท่องเที่ยวโดยใช้อาชาในเขตทหาร กองทัพบก

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการท่องเที่ยว เป็นแนวคิดที่อธิบายถึงความหมายพื้นฐานของการท่องเที่ยวในบริบทต่าง ๆ อย่างหลากหลาย ทั้งจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวและนักวิชาการหลายท่าน โดยที่ Davidson (1995) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยว หมายถึง การเดินทางออกจากบ้านพักเป็นการชั่วคราวระยะสั้น เพื่อไปเยี่ยมญาติมิตรหรือมีวัตถุประสงค์อื่น ๆ ทางด้านการท่องเที่ยว เช่น พักผ่อน การกีฬา การประชุม สัมมนา เป็นต้น โดยที่ Mill (1990) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยว หมายถึง กิจกรรมทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับการสร้างความประทับใจการบริการและการสร้างความพึงพอใจให้กับนักท่องเที่ยว โดยสามารถสรุปได้ว่าเป็นการเดินทางชั่วคราวระยะสั้น ที่ได้รับประทับใจและมีความพึงพอใจในการเดินทางนั้น

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมการท่องเที่ยว เป็นพฤติกรรมหรือการกระทำที่แสดงออกของนักท่องเที่ยว เพื่อมุ่งตอบสนองสิ่งใดสิ่งหนึ่งในสภาพการณ์ใดสภาพการณ์หนึ่ง โดยพฤติกรรมภายนอกของนักท่องเที่ยวเป็นพฤติกรรมที่ผู้อื่นสามารถสังเกตได้โดยอาศัยประสาทสัมผัส ส่วนพฤติกรรมภายในของนักท่องเที่ยว (Tourist's covert behavior) เป็นการกระทำของอวัยวะต่าง ๆ ภายในร่างกาย รวมทั้งความรู้สึกนึกคิด และอารมณ์ที่ถูกควบคุมอยู่ภายใน ซึ่งจะมีความสัมพันธ์กันโดยพฤติกรรมภายในจะเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมภายนอกเป็นส่วนใหญ่ ซึ่ง ฤดีกร เดชาชัย (2557) ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมการท่องเที่ยว หมายถึง พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวขึ้นอยู่กับปัจจัยกำหนดการท่องเที่ยว และประเภทของนักท่องเที่ยว กล่าวได้ว่า นักท่องเที่ยวกลุ่ม Drifter และกลุ่ม The explorer เป็นนักท่องเที่ยวที่ต้องการไปยังแหล่งท่องเที่ยวใหม่ ๆ และต้องการมีปฏิสัมพันธ์กับคนในพื้นที่ปรับตัวเข้ากับแหล่งท่องเที่ยวและคนในพื้นที่ได้เป็นอย่างดี ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า เป็นนักท่องเที่ยวที่มีพฤติกรรมในการท่องเที่ยวโดยชุมชน ในขณะที่ สิริรัตน์ นาคแป้น (2555) ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมนักท่องเที่ยว หมายถึง พฤติกรรมของบุคคลที่เป็นนักท่องเที่ยวผู้ซึ่งแสวงหาสถานที่ท่องเที่ยวจัดซื้อสินค้าบริการเกี่ยวกับการท่องเที่ยว ใช้ประโยชน์ และประเมินสินค้าและบริการทางการ

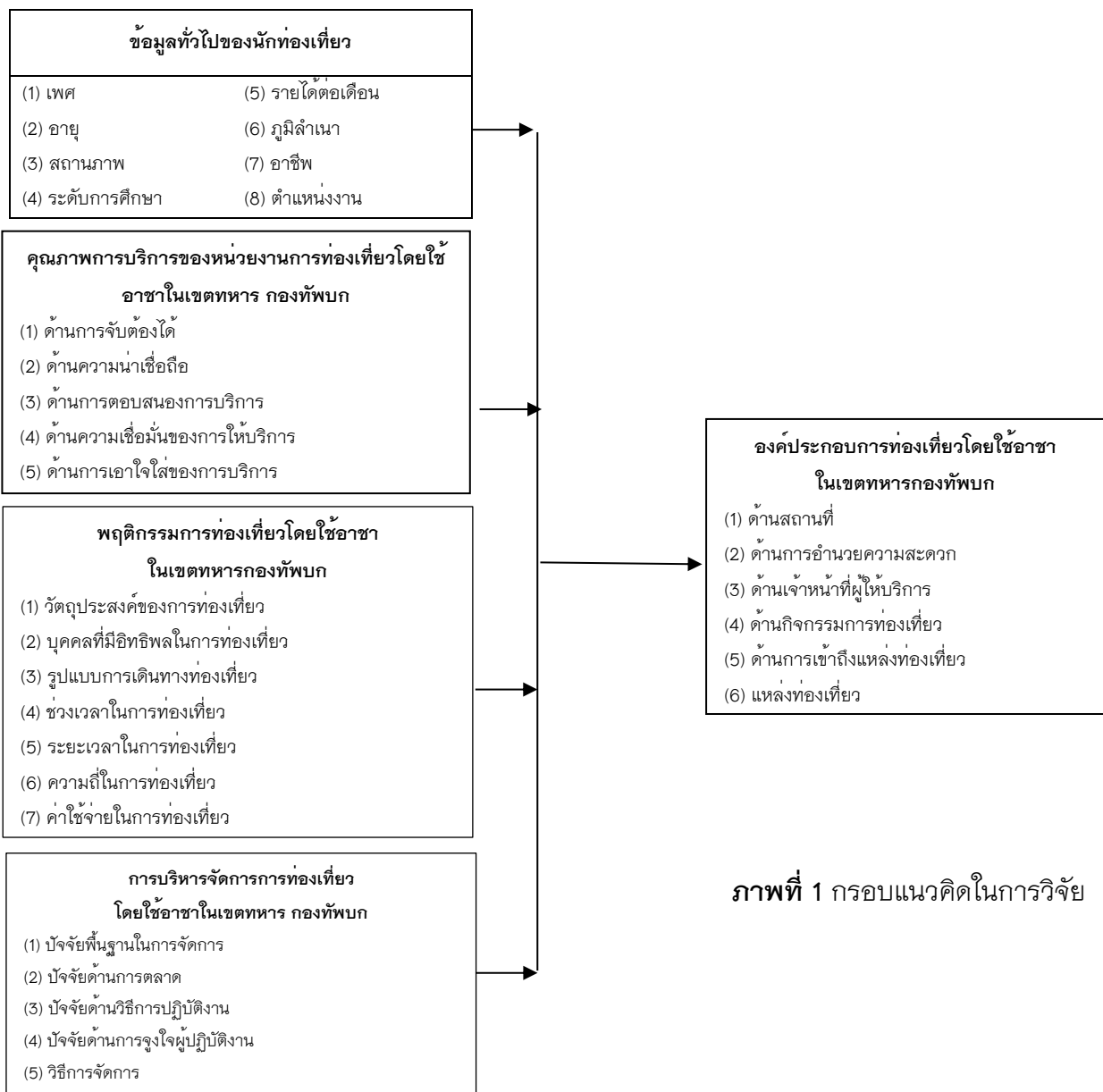
ท่องเที่ยว ที่คาดว่าจะสามารถตอบสนองความต้องการของบุคคลนั้นได้ สามารถสรุปได้ว่าการแสดงออกทางกายจากบุคคลในกลุ่มที่มีความสัมพันธ์ทางการท่องเที่ยวด้วยกัน

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการท่องเที่ยว การบริหารจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญของการท่องเที่ยวเนื่องจากเป็นสิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยวให้เข้ามาเที่ยวชมและประโยชน์อื่นที่มากมายจากทรัพยากรการท่องเที่ยวที่ก่อให้เกิดกระแสอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว และพัฒนาทรัพยากรท่องเที่ยวให้อยู่ในสภาพที่เหมาะสม การสร้างจิตสำนึก รวมถึงการมีระบบการจัดการที่มีประสิทธิภาพเพื่อพัฒนาให้ทรัพยากรการท่องเที่ยวคงอยู่อย่างยั่งยืนต่อไป (กุชงค์ แยมพรปรี, 2559) และยังได้กล่าวถึงหลักบริหารการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ประกอบด้วย การอนุรักษ์และใช้ทรัพยากรอย่างพอดี ที่ต้องมีวิธีการจัดการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่เดิม ทั้งมรดกทางธรรมชาติและมรดกทางวัฒนธรรมอย่างเพียงพอ หรือใช้อย่างมีประสิทธิภาพ และใช้อย่างประหยัดให้คุ้มค่า โดยคำนึงถึงต้นทุนอันเป็นคุณค่า คุณภาพของธรรมชาติ วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น การลดการบริโภคใช้ทรัพยากรที่เกินความจำเป็นและลดการก่อของเสีย ตลอดจน การรักษาและส่งเสริมความหลากหลายทางธรรมชาติ สังคมและวัฒนธรรม มีการวางแผนขยายฐานการท่องเที่ยว โดยรักษาและส่งเสริมให้มีความหลากหลายเพิ่มขึ้นในแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและทางวัฒนธรรมที่มีอยู่เดิม โดยการเพิ่มคุณค่า มาตรฐานและการบริการ เพื่อให้ให้นักท่องเที่ยวใช้เวลาท่องเที่ยวในสถานที่นั้นนานขึ้น หรือกลับไปเที่ยวซ้ำอีก รวมถึงการประสานการพัฒนาการท่องเที่ยวกับแผนกลยุทธ์ แผนการพัฒนาของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อเพิ่มศักยภาพการท่องเที่ยวในระยะยาว ขยายฐานเศรษฐกิจในท้องถิ่น ส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวในท้องถิ่น โดยสรรหาความโดดเด่นของทรัพยากรในท้องถิ่นนำไปประชาสัมพันธ์และส่งเสริมการขายการท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้าไปท่องเที่ยวมากขึ้น พร้อมทั้งสร้างการมีส่วนร่วม สร้างเครือข่ายพัฒนาการท่องเที่ยวกับท้องถิ่น โดยทำงานร่วมกับท้องถิ่นแบบเป็นองค์กรร่วม ร่วมประชุมปรึกษากับผู้เกี่ยวข้องที่มีผลประโยชน์ร่วมกัน เพื่อเพิ่มศักยภาพให้กับแหล่งท่องเที่ยว การประเมินผลกระทบการท่องเที่ยว การแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมและด้านการตลาด การพัฒนาบุคลากร ให้ความรู้ ฝึกอบรม ส่งพนักงานที่เกี่ยวข้องดูงานอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้มีความรู้ แนวคิดและวิธีปฏิบัติในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน จัดเตรียมข้อมูลคู่มือบริการข่าวสารการท่องเที่ยวให้พร้อม การบริการการขายให้พร้อมเพียงต่อการเผยแพร่ ซึ่งอาจจะจัดทำในรูปแบบสื่อทัศนูปกรณ์รูปแบบต่าง ๆ ตลอดจนการประเมินผล ตรวจสอบผลกระทบและศึกษาวิจัยอย่างสม่ำเสมอ โดยสอบถามจากผู้ใช้บริการโดยตรงจากใบประเมินหรือวิจัยตลาดการท่องเที่ยว เพื่อให้ทราบผลของการบริการและนำมาปรับปรุง แก้ไขจัดการการบริการอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อเสริมสร้างความประทับใจ ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับคุณภาพการบริการการท่องเที่ยว การวัดคุณภาพการบริการมีข้อกำหนด 5 ข้อ ที่ลูกค้าใช้ในการตัดสินคุณภาพบริการ ได้แก่ ความน่าเชื่อถือ การสร้างความมั่นใจ รูปลักษณ์ทางกายภาพ การดูแลเอาใจใส่ และการตอบสนอง โดยที่ลูกค้าจะใช้ข้อกำหนดทั้ง 5 ข้อใน

การตัดสินใจคุณภาพการบริการ โดยเปรียบเทียบระหว่างความคาดหวังและบริการที่ได้รับจริง ซึ่ง Zeithaml, Parasuraman & Berry (1990) ได้กล่าวถึง การตอบสนอง (R: Responsiveness) หมายถึง ความตั้งใจที่แสดงถึงความพร้อมยินดีให้บริการเสมอและรวดเร็วและมีการตอบสนองลูกค้าด้วยความตั้งใจและเต็มใจให้บริการ เพื่อแสดงถึงการเอาใจใส่ในงานบริการอย่างเต็มที่ และยังกล่าวถึง การให้ความมั่นใจแก่ลูกค้า หมายถึง การบริการจากพนักงานที่มีความรู้ ความสามารถในการให้ข้อมูลที่ถูกต้อง มีทักษะในการทำงาน สามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้า และมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี สามารถทำให้ลูกค้าเกิดความเชื่อถือนและรู้สึกปลอดภัย สร้างความมั่นใจว่าลูกค้าได้รับการบริการที่ดี รวมถึง Lovelock (1996) ยังได้กล่าวถึงความมั่นใจ หมายถึง ผู้ให้บริการมีความรู้และทักษะที่จำเป็นในการบริการ สุภาพและเป็นมิตร มีความซื่อสัตย์และสามารถสร้างความมั่นใจให้แก่ลูกค้าได้ และความมั่นคงปลอดภัย โดยสามารถสรุปได้ถึงความสำคัญในเรื่องคุณภาพการให้บริการ ด้วยความเต็มใจและจริงใจ ตลอดจนให้ความเชื่อมั่นแก่ลูกค้า

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

ผู้วิจัยได้ออกแบบการศึกษาเพื่อให้ได้รูปแบบการท่องเที่ยวโดยใช้อาชาในเขตทหาร กองทัพบก โดยใช้วิธีวิจัยแบบผสมวิธี (Mix method research) ทั้งการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ คือนักท่องเที่ยวที่เดินทางไปท่องเที่ยวโดยใช้อาชา ในเขตทหาร กองทัพบก ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรการหาขนาดกลุ่มตัวอย่างของ ของ Krejcie & Morgan (1970) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 310 คน และทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) กับผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว โดยใช้อาชาในเขตทหาร กองทัพบก จำนวน 17 คน (ทศพร ศิริสัมพันธ์, 2546)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเพื่อใช้ในการเก็บข้อมูลคือ แบบสอบถามแบ่งเป็น 6 ส่วน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลลักษณะส่วนบุคคล ประกอบด้วย (1) เพศ (2) อายุ (3) สถานภาพ (4) ระดับการศึกษา (5) รายได้ต่อเดือน (6) ภูมิลำเนา (7) อาชีพ และ (8) ตำแหน่งงาน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับองค์ประกอบการท่องเที่ยวโดยใช้อาชาในเขตทหารกองทัพบก ประกอบด้วย (1) ด้านสถานที่ (2) ด้านการอำนวยความสะดวก (3) ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ (4) ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว (5) ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (6) แหล่งท่องเที่ยว ประกอบด้วยข้อคำถาม 24 ข้อ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการท่องเที่ยวโดยใช้อาชาในเขตทหารกองทัพบก ประกอบด้วย (1)วัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยว (2) บุคคลที่มีอิทธิพลในการท่องเที่ยว (3) รูปแบบการเดินทางท่องเที่ยว (4) ช่วงเวลาในการท่องเที่ยว (5) ระยะเวลาในการท่องเที่ยว (6) ความถี่ในการท่องเที่ยว และ (7) ค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยว จำนวน 7 ข้อ

ตอนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยใช้อาชาในเขตทหาร กองทัพบก ประกอบด้วย (1) ปัจจัยพื้นฐานในการจัดการ ได้แก่ คน เครื่องจักร เงินทุน และ วัสดุสิ่งของ (2) ปัจจัยด้านการตลาด (3) ปัจจัยด้านวิธีการปฏิบัติงาน (4) ปัจจัยด้านการจูงใจผู้ปฏิบัติงาน และ (5) วิธีการจัดการ ประกอบด้วยข้อคำถาม 20 ข้อ

ตอนที่ 5 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับคุณภาพการบริการของหน่วยงานการท่องเที่ยวโดยใช้อาชาในเขตทหาร กองทัพบก ประกอบด้วย (1) ด้านการจับต้องได้ (2) ด้านความน่าเชื่อถือ (3) ด้านการตอบสนองการบริการ (4) ด้านความเชื่อมั่นของการให้บริการ และ (5) ด้านการเอาใจใส่ของการบริการ ประกอบด้วยข้อคำถาม 20 ข้อ

ตอนที่ 6 คำถามปลายเปิด (Open Ended Questionnaire) เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะอย่างอิสระ

โดยข้อคำถามในส่วนที่ 2 – 5 แต่ละคำตอบเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งกำหนดคำตอบตามวิธีของ Likert (ธำนิษฐ์ ศิลป์จารุ, 2557) มี 5 ระดับ

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือวิจัย

1. ศึกษาหลักการทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้วนำผลการศึกษามาสร้างเป็นแบบสอบถามและกำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างเครื่องมือ
2. สร้างเครื่องมือในการวิจัยและเสนอร่างเครื่องมือต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะ
3. นำเครื่องมือที่ปรับปรุงแล้วเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความตรงทางเนื้อหา (Content Validity) จำนวน 4 ท่านตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของข้อคำถามในแบบสอบถาม โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (Index of Congruence: IOC) แล้วคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ ตั้งแต่ .75 ขึ้นไปมาใช้
4. ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ได้หลังจากทำการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ไปทดสอบกับประชากรซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างของการวิจัยแต่มีคุณสมบัติเช่นเดียวกัน (Pilot Test) จำนวน 30 ตัวอย่าง และทำการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาด้วยวิธีของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ใช้เกณฑ์พิจารณาคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาตั้งแต่ .80 ขึ้นไป
5. นำเครื่องมือที่ทดลองใช้แล้วเสนอที่อาจารย์ปรึกษา เพื่อปรับปรุงเครื่องมือให้ถูกต้องสมบูรณ์และจัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งเป็น 2 ส่วนคือ

1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ที่ใช้เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างในการแสดงผลการวิเคราะห์ในรูปแบบตารางโดยค่าสถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
2. สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) เพื่อใช้ทดสอบสมมติฐานในการวิจัยเพื่อสรุปผลอ้างอิงไปยังประชากรที่ศึกษา โดยกำหนดระดับความเชื่อมั่นที่ 95% และทดสอบความน่าเชื่อถือของแบบสอบถามโดยใช้ค่า Cronbach's Alpha ส่วนสถิติที่นำมาใช้ทดสอบสมมติฐาน คือ การวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคล และพฤติกรรมการท่องเที่ยวโดยใช้อาชานในเขตทหารกองทัพบกกับคุณภาพการบริการของหน่วยงานการท่องเที่ยว โดยการทดสอบค่าที ด้วยสถิติ Independent Sample T-Test และการทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว (One Way ANOVA) ทดสอบรายคู่ ด้วยวิธี LSD และวิเคราะห์ความสัมพันธ์ ของ (1) องค์ประกอบการท่องเที่ยวโดยใช้อาชานในเขตทหาร กองทัพบก มีอิทธิพลกับคุณภาพการบริการของหน่วยงานการท่องเที่ยวโดยใช้อาชานในเขตทหาร กองทัพบก (2) การบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยใช้อาชานในเขตทหาร กองทัพบก มีอิทธิพลกับคุณภาพการบริการของหน่วยงานการท่องเที่ยวโดยใช้อาชานในเขตทหาร กองทัพบก โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple linear regression Analysis)

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็น เพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 69.00 มีอายุระหว่าง 30-49 ปี คิดเป็นร้อยละ 44.50 มีสถานภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ 58.40 ประกอบอาชีพ เป็นพนักงานประจำ คิดเป็นร้อยละ 33.90 ส่วนใหญ่ทำงานในตำแหน่งพนักงานประจำ คิดเป็นร้อยละ 33.90 มีระดับการศึกษาในระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 58.40 มีรายได้ต่อเดือน 10,001-20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 41.60 ส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคใต้คิดเป็นร้อยละ 36.50 มีอาชีพ ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขายคิดเป็นร้อยละ 30.60

ส่วนด้านพฤติกรรมการท่องเที่ยวของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์เพื่อพักผ่อนหย่อนใจ คิดเป็นร้อยละ 35.20 บุคคลที่มีอิทธิพลในการท่องเที่ยว คือ ครอบครัว/ญาติพี่น้อง คิดเป็นร้อยละ 35.80 ส่วนใหญ่เดินทางมาท่องเที่ยวมาครอบครัว/ กลุ่มเพื่อน คิดเป็นร้อยละ 37.70 มีช่วงเวลาที่ใช้ในการท่องเที่ยวจะเป็น วันเสาร์-อาทิตย์ ร้อยละ 54.80 โดยใช้ระยะเวลาในการท่องเที่ยวอยู่ที่ 1-3 วัน คิดเป็นร้อยละ 86.20 และมีความถี่ในการท่องเที่ยว 11 ครั้ง/ปี คิดเป็นร้อยละ 52.30 และค่าใช้จ่ายที่ใช้ในการท่องเที่ยวต่อครั้งอยู่ที่ 5,001 ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 64.80

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับองค์ประกอบการท่องเที่ยวพบว่า กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญอยู่ในระดับมากทั้งภาพรวมและรายด้าน ซึ่งด้านที่ให้ความสำคัญสูงสุดที่สุด คือ ด้านสถานที่ท่องเที่ยว รองลงมาคือ ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ , ด้านการอำนวยความสะดวก, ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว, ด้านแหล่งท่องเที่ยว และที่ต่ำสุดคือ ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยใช้อาชาในเขตทหาร กองทัพพบว่า กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญอยู่ในระดับมากทั้งภาพรวมและรายด้านซึ่งด้านที่ให้ความสำคัญสูงสุดที่สุด คือ ด้านวิธีการปฏิบัติงาน รองลงมาคือ ด้านการตลาด, ด้านการจูงใจผู้ปฏิบัติงาน , ด้านปัจจัยพื้นฐานในการจัดการ และที่ต่ำสุดคือ ด้านวิธีการจัดการ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับคุณภาพการบริการของหน่วยงานการท่องเที่ยวพบว่า กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญอยู่ในระดับมากทั้งภาพรวมและรายด้าน ซึ่งด้านที่ให้ความสำคัญสูงสุดที่สุด คือ ด้านการจับต้องได้ รองลงมาคือ ด้านความน่าเชื่อถือ, ด้านความเชื่อมั่นของการให้บริการ, ด้านการตอบสนองการบริการ และที่ต่ำสุดคือ ด้านการเอาใจใส่ของการบริการ

วัตถุประสงค์ที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า ผลการวิเคราะห์ความมีอิทธิพลระหว่างข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยวกับคุณภาพการบริการของหน่วยงานการท่องเที่ยวโดยใช้อาชาในเขตทหาร กองทัพพบพบว่า ตำแหน่งงานที่แตกต่างกันมีอิทธิพลต่อการคุณภาพการบริการของหน่วยงานการท่องเที่ยวโดยใช้อาชาในเขตทหาร กองทัพแตกต่างกัน (Sig.= .03) ส่วนด้าน เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน อาชีพ ภูมิลำเนา ที่แตกต่างกันมีอิทธิพลต่อคุณภาพการบริการของหน่วยงานการท่องเที่ยวโดยใช้อาชาในเขตทหาร กองทัพ ไม่แตกต่างกัน

ผลการวิเคราะห์ความมีอิทธิพลของ องค์ประกอบการท่องเที่ยวโดยใช้อาชา ในเขตทหาร กองทัพบก กับคุณภาพการบริการของหน่วยงานการท่องเที่ยวโดยใช้อาชา ในเขตทหาร กองทัพบก ในภาพรวม พบว่า องค์ประกอบการท่องเที่ยวโดยใช้อาชาในเขตทหารบก กองทัพบกมีอิทธิพลต่อคุณภาพการบริการของหน่วยงานการท่องเที่ยว ร้อยละ 38 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01 เมื่อทำการทดสอบรายด้านพบว่า ด้านสถานที่ ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว และด้านแหล่งท่องเที่ยว มีอิทธิพลต่อคุณภาพการบริการของหน่วยงานการท่องเที่ยวโดยใช้อาชา ในเขตทหาร กองทัพบก ซึ่งพบว่า ด้านสถานที่มีอิทธิพล ร้อยละ 28 ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวมีอิทธิพลร้อยละ 19 และด้านแหล่งท่องเที่ยวมีอิทธิพลร้อยละ 28 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01

ผลการวิเคราะห์ความมีอิทธิพลของข้อมูลพฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยวโดยใช้อาชาในเขตทหาร กองทัพบกกับคุณภาพการบริการของหน่วยงานการท่องเที่ยวโดยใช้อาชาในเขตทหาร กองทัพบก พบว่า ระยะเวลาในการท่องเที่ยวต่อครั้งที่แตกต่างกันมีอิทธิพลต่อการคุณภาพการบริการของหน่วยงานการท่องเที่ยวโดยใช้อาชาในเขตทหาร กองทัพบก แตกต่าง (Sig. = .02) ส่วนด้านพฤติกรรมอื่น ๆ มีอิทธิพลต่อคุณภาพการบริการของหน่วยงานการท่องเที่ยวโดยใช้อาชาในเขตทหาร กองทัพบกไม่แตกต่างกัน ผลการวิเคราะห์ความมีอิทธิพลของ การบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยใช้อาชา ในเขตทหาร กองทัพบก กับคุณภาพการบริการของหน่วยงานการท่องเที่ยวโดยใช้อาชา ในเขตทหาร กองทัพบก โดยภาพรวม พบว่า การบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยใช้อาชา ในเขตทหาร กองทัพบกมีอิทธิพลต่อ คุณภาพการบริการของหน่วยงานการท่องเที่ยว ร้อยละ 87 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01 และเมื่อทำการทดสอบเป็นรายด้านพบว่า การบริหารจัดการท่องเที่ยวโดยใช้อาชา ในเขตทหาร กองทัพบก ด้านปัจจัยพื้นฐานในการจัดการ ด้านวิธีการปฏิบัติงาน ด้านการจูงใจผู้ปฏิบัติงาน ด้านวิธีการจัดการ มีอิทธิพลต่อคุณภาพการบริการของหน่วยงานการท่องเที่ยวโดยใช้อาชา ในเขตทหาร กองทัพบก ซึ่งพบว่า ด้านปัจจัยพื้นฐานในการจัดการ มีอิทธิพลร้อยละ 22 ด้านวิธีการปฏิบัติงาน มีอิทธิพลร้อยละ 8 ด้านการจูงใจผู้ปฏิบัติงาน มีอิทธิพลร้อยละ 49 และด้านวิธีการจัดการ มีอิทธิพลร้อยละ 14 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01

ผลการสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) กับผู้เชี่ยวชาญจำนวน 17 คน พบว่า

ประเด็นแรก รูปแบบการท่องเที่ยวโดยใช้อาชาในเขตทหาร ปัจจุบันมีรูปแบบการให้บริการ 2 รูปแบบ ได้แก่ ด้านการกีฬา เช่น การขี่ม้าเพื่อออกกำลังกาย การขี่ม้าเพื่อแข่งขันในระดับสากล และด้านสุขภาพ เช่น การใช้อาชาบำบัด เพื่อให้เด็กที่ต้องการรับการดูแลเป็นพิเศษได้เข้าใช้บริการ โดยทั้งสองรูปแบบจะเป็นท่องเที่ยวแบบไม่เน้นผลกำไรและประชาชนได้รับประโยชน์อย่างแท้จริง

ประเด็นที่สอง ปัจจัยด้านบริหารจัดการการท่องเที่ยว ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มส่วนใหญ่มีความคิดเห็นสิ่งที่จะสามารถดึงดูดให้เดินทางมาท่องเที่ยว ได้แก่ ภาพลักษณ์ที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยใช้อาชาในเขตทหาร การจัดกิจกรรมนอกเหนือจากการขี่ม้า การประชาสัมพันธ์ และอนุญาตให้ผู้ประกอบการอื่นสามารถเข้าประกอบกิจการในพื้นที่ทหารได้ เช่น ร้านกาแฟ ร้านอาหาร เป็นต้น

ประเด็นที่สาม ด้านการบริการของหน่วยงาน ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มมีความคิดเห็นการให้บริการในปัจจุบันมีการให้บริการที่ดี เจ้าหน้าที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน สามารถดึงดูดให้นักท่องเที่ยวกลับมาใช้บริการอีกครั้ง แต่ก็จะมีข้อจำกัดเรื่องบริการที่ครบวงจร เช่น ร้านสะดวกซื้อ ร้านกาแฟ และร้านอาหาร

ประเด็นที่สี่ ด้านการพัฒนาคุณภาพการบริการของหน่วยงานการท่องเที่ยว ในอนาคต ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มให้ความเห็นว่าควรมี การพัฒนาคุณภาพการบริการของหน่วยงานท่องเที่ยวโดยใช้ภาษาในเขตทหารเป็นอย่างยิ่งเพื่อเสริมสร้างภาพลักษณ์การท่องเที่ยว ทั้งทางด้านการให้บริการที่ครอบคลุมนักท่องเที่ยวทุกกลุ่มอายุ และพัฒนาด้านการประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางต่าง ๆ และเพิ่มกิจกรรมที่หลากหลายมากขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

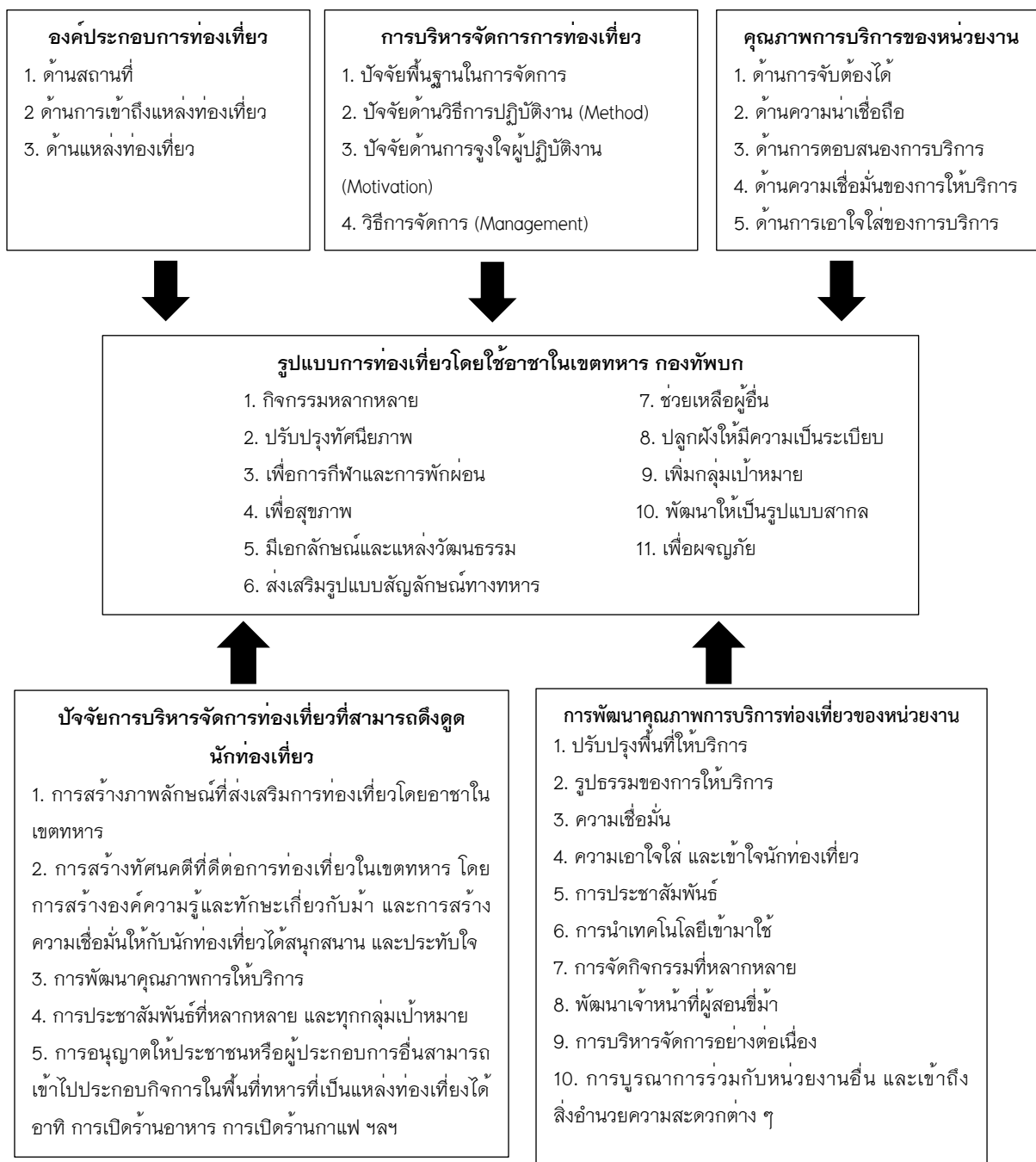
อภิปรายผลตามวัตถุประสงค์การวิจัยที่ 1 จากผลการวิจัยพบว่า นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญกับคุณภาพการบริการของหน่วยงานการท่องเที่ยวโดยใช้ภาษาในเขตทหาร กองทัพบก ทั้งภาพรวมและรายด้าน โดยให้ความสำคัญสูงสุดกับด้านการจับต้องได้ รองลงมาคือ ด้านความน่าเชื่อถือ ด้านความเชื่อมั่นของการให้บริการ ด้านการตอบสนองการบริการ และด้านการเอาใจใส่ของการบริการ ด้านการจับต้องได้ หมายถึง สิ่งต่าง ๆ ที่นักท่องเที่ยวสามารถสัมผัสและมองเห็นได้ เช่น สถานที่ท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวก อุปกรณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เป็นต้น นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญกับด้านนี้มากที่สุด เนื่องจากเป็นสิ่งที่นักท่องเที่ยวจะสัมผัสและรับรู้ได้เมื่อเดินทางมาถึงแหล่งท่องเที่ยว ด้านความน่าเชื่อถือ หมายถึง การที่นักท่องเที่ยวเชื่อว่าหน่วยงานการท่องเที่ยวจะให้บริการตามมาตรฐานและสัญญาที่ตกลงกันไว้ นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญกับด้านนี้ เนื่องจากต้องการความมั่นใจว่าจะได้รับบริการที่ดีและเป็นไปตามที่คาดหวังไว้ ด้านความเชื่อมั่นของการให้บริการ หมายถึง การที่นักท่องเที่ยวเชื่อว่าหน่วยงานการท่องเที่ยวจะให้บริการด้วยความซื่อสัตย์สุจริตและเต็มใจ นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญกับด้านนี้ เนื่องจากต้องการได้รับการบริการจากเจ้าหน้าที่ที่มีความซื่อสัตย์สุจริตและเต็มใจให้บริการ ด้านการตอบสนองการบริการ หมายถึง การที่หน่วยงานการท่องเที่ยวสามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวได้อย่างรวดเร็วและทันท่วงที นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญกับด้านนี้ เนื่องจากต้องการได้รับการบริการที่รวดเร็วและทันกับความต้องการ ด้านการเอาใจใส่ของการบริการ หมายถึง การที่หน่วยงานการท่องเที่ยวให้ความสำคัญกับความต้องการของนักท่องเที่ยวและพยายามตอบสนองความต้องการเหล่านั้นอย่างดีที่สุด นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญกับด้านนี้ เนื่องจากต้องการได้รับการบริการที่ใส่ใจและคำนึงถึงความต้องการของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับ Robert Christie Mill (1990) สิ่งที่น่าสนใจในแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ วัฒนธรรม ส่งเสริมสุขภาพ รวมถึงการท่องเที่ยวโดยใช้ภาษาในเขตทหาร ยังส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวได้รับความพึงพอใจ ซึ่งสอดคล้องกับ กอบกาญจน์ เจริญทอง (2556) อธิบายถึงแรงจูงใจและพฤติกรรมของ

นักท่องเที่ยวทั้งปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก เช่น แรงจูงใจ บุคลิกภาพ ความสนใจ ความเหมาะสมของผลิตภัณฑ์ วิธีการได้รับข้อมูลจากแหล่งท่องเที่ยว นโยบายการจัดการ และสภาพภูมิประเทศของแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งถือเป็นจุดเด่นของรูปแบบการท่องเที่ยวโดยใช้อาชาในเขตทหาร

อภิปรายผลตามวัตถุประสงค์การวิจัยที่ 2 จากผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการบริการของหน่วยงานการท่องเที่ยวโดยใช้อาชาในเขตทหาร กองทัพบก ได้แก่ ข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยว ด้านสถานที่ท่องเที่ยว ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว และด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยใช้อาชาในเขตทหาร กองทัพบก ข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยวที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการบริการ ได้แก่ ตำแหน่งงานที่แตกต่างกัน นักท่องเที่ยวที่มีตำแหน่งงานเป็นผู้บริหารหรือเจ้าของกิจการให้ความสำคัญกับคุณภาพการบริการมากกว่านักท่องเที่ยวที่มีตำแหน่งงานอื่น เนื่องจากนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้มีรายได้สูงและคาดหวังจะได้รับบริการที่มีคุณภาพ ด้านสถานที่ท่องเที่ยวที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการบริการ ได้แก่ ด้านสถานที่ ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว และด้านแหล่งท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญกับด้านสถานที่มากที่สุด เนื่องจากสถานที่ท่องเที่ยวเป็นปัจจัยสำคัญในการดึงดูดนักท่องเที่ยวมาใช้บริการ ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการบริการ ได้แก่ ด้านสถานที่และด้านแหล่งท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญกับด้านสถานที่มากที่สุด เนื่องจากนักท่องเที่ยวต้องการความสะดวกในการเดินทางไปถึงแหล่งท่องเที่ยว ด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยใช้อาชาในเขตทหาร กองทัพบกที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการบริการ ได้แก่ ด้านปัจจัยพื้นฐานในการจัดการ ด้านวิธีการปฏิบัติงาน ด้านการจูงใจผู้ปฏิบัติงาน และด้านวิธีการจัดการ นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญกับด้านวิธีการปฏิบัติงานมากที่สุด เนื่องจากนักท่องเที่ยวต้องการได้รับการบริการจากเจ้าหน้าที่ที่มีความเชี่ยวชาญและมีความรู้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชนิษฐา ใจเป็ง (2563) ได้ศึกษาการจัดการท่องเที่ยวในเขตทหารโดยหน่วยบัญชาการสงครามพิเศษในจังหวัดลพบุรี พบว่าพื้นที่หน่วยบัญชาการสงครามพิเศษมีทรัพยากรทางธรรมชาติและที่มนุษย์สร้างขึ้นอันอุดมสมบูรณ์ อีกทั้งยังมีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมภายในพื้นที่ มีจุดแข็งในด้านภูมิทัศน์ รวมถึงทัศนียภาพที่สวยงาม การสร้างแผนกลยุทธ์การจัดการท่องเที่ยวคือ พัฒนารูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยว ส่งเสริมการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวในเขตทหาร สร้างเครือข่ายพันธมิตรและประสานงานระหว่างหน่วยงานทหารในจังหวัดลพบุรี อีกทั้งพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถในด้านการท่องเที่ยวซึ่งเกิดประโยชน์ต่อการจัดการท่องเที่ยวในเขตทหารอย่างแท้จริง

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยสามารถสรุปรูปแบบการท่องเที่ยวโดยใช้อาชาในเขตทหาร กองทัพบก ซึ่งมีปัจจัยของแต่ละองค์ประกอบที่นำไปประยุกต์ใช้ด้านการท่องเที่ยวให้มีความสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์การส่งเสริมและพัฒนากการท่องเที่ยว รวมถึงยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ที่กำหนดแนวทางการท่องเที่ยวตามแนวคิด Army Land โดยมีองค์ประกอบ ตามภาพดังนี้

ภาพที่ 2 รูปแบบการท่องเที่ยวโดยใช้อาชาในเขตทหาร กองทัพบก

จากภาพพบว่ารูปแบบการท่องเที่ยวโดยใช้อาชาในเขตทหาร กองทัพบก ควรประกอบด้วย องค์ประกอบ 5 ด้าน คือ องค์ประกอบการท่องเที่ยว, การบริหารจัดการการท่องเที่ยว, คุณภาพบริการของหน่วยงาน, การบริหารจัดการท่องเที่ยวที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยว และการพัฒนาคุณภาพการบริการการท่องเที่ยวของหน่วยงาน โดยมีรูปแบบการท่องเที่ยวโดยใช้อาชาในเขตทหาร กองทัพบก ประกอบไปด้วย การมีกิจกรรมหลากหลาย เช่น กิจกรรมการขี่ม้าให้มีความหลากหลาย มีความ

น่าสนใจกับทุกช่วงวัย และเป็นตามความต้องการของนักท่องเที่ยวการปรับปรุงทัศนียภาพ เช่น มีความเป็นธรรมชาติ ร่มรื่น มีความแตกต่างจาก แหล่งท่องเที่ยวเดียวกัน สามารถดึงดูดใจนักท่องเที่ยวได้ ควรมีการกีฬาและการพักผ่อน เช่น ด้านสถานที่ที่มีความปลอดภัย สะอาด เหมาะกับการท่องเที่ยวโดยใช้ม้า การดำเนินการเพื่อสุขภาพ เช่น ให้บริการโดยอาสาที่ชัดเจน และปฏิบัติได้ กิจกรรมมีความเหมาะสมกับ ทุกช่วงวัย การมีเอกลักษณ์และแหล่งวัฒนธรรม เช่น การบำบัดฟื้นฟูผู้ป่วย ให้ความรู้ด้านการขี่ม้า ปลูกฝังอุดมการณ์รักชาติ การส่งเสริมรูปแบบสัญลักษณ์ทางทหาร เช่น เจ้าหน้าที่ให้บริการอย่างเต็มใจและให้บริการในการใช้งานเกี่ยวกับม้าอย่างเท่าเทียมกัน การให้ความช่วยเหลือผู้อื่น เช่น เจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวโดยใช้ม้า วัสดุอุปกรณ์มีความทันสมัยเพียงพอต่อความต้องการ การปลูกฝังให้มีความเป็นระเบียบ เช่น เน้นย้ำต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบอย่างเคร่งครัด ปลูกฝังให้รักชาติ การ เพิ่มกลุ่มเป้าหมาย เช่น มีแพ็คเกจทัวร์ส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยว โปรโมชันต่าง ๆ การโฆษณาและประชาสัมพันธ์ที่ตรงกับกลุ่มเป้าหมาย การพัฒนาให้เป็นรูปแบบสากล เช่น มีการกำหนดระเบียบขั้นตอนในการเข้าใช้บริการ มีเจ้าหน้าที่ที่เพียงพอต่อการให้บริการการท่องเที่ยว และการท่องเที่ยวเพื่อการผจญภัย เช่น เจ้าหน้าที่มีประสบการณ์ในการให้บริการเกี่ยวกับม้า เน้นพัฒนาทักษะด้านการขี่ม้าสร้างประสบการณ์ใหม่ ๆ ให้กับนักท่องเที่ยว

สรุป

รูปแบบการท่องเที่ยวโดยใช้ม้าในเขตทหาร กองทัพบก พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยว องค์ประกอบการท่องเที่ยวโดยใช้ม้า ในเขตทหารกองทัพบก และพฤติกรรมการท่องเที่ยวโดยใช้ม้าในเขตทหาร กองทัพบก มีอิทธิพลเชิงบวกต่อคุณภาพการบริการของหน่วยงานการท่องเที่ยวโดยใช้ม้าในเขตทหารกองทัพบก สามารถสรุปได้ว่าการบริหารจัดการท่องเที่ยวเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวซึ่งมีปัจจัยในการพิจารณาในเรื่อง การอนุรักษ์ รักษา คงสภาพ เพิ่มความหลากหลายของกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว สร้างคุณค่ามาตรฐานในการให้บริการ เพื่อให้เกิดการกลับมาท่องเที่ยวซ้ำ โดยมีการวางแผนงานร่วมกับเครือข่ายองค์กรที่เกี่ยวข้องอย่างสอดคล้องประสาน รวมถึงการพัฒนาบุคลากรให้มีทักษะความพร้อมในการให้บริการในการท่องเที่ยว การพัฒนาด้านการตลาดให้สอดคล้องกับพฤติกรรมและแนวโน้มของนักท่องเที่ยวในปัจจุบันซึ่งจะมีความเป็นตัวตนสูงและมีความต้องการที่แตกต่างกันไป อีกทั้งการใช้สื่อตลาดอิเล็กทรอนิกส์เข้ามาช่วยเสริมสร้างการทำกลยุทธ์ทางการตลาดให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ตลอดจนการวิจัยประเมินผลเพื่อการพัฒนาคุณภาพการให้บริการการท่องเที่ยวให้ดียิ่งขึ้นไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 ควรมีการทำงานแบบบูรณาการในการประสานระหว่าง หน่วยงานทหารที่เปิดรับนักท่องเที่ยว โดยใช้อาชา และหน่วยงานภาครัฐอื่น เช่น กระทรวงท่องเที่ยวและกีฬา หน่วยงานที่ดูแลเรื่องทรัพยากรป่าไม้ หน่วยงานปศุสัตว์ และหน่วยงานภาคเอกชนอื่น ๆ เช่น ผู้ประกอบการโรงแรม ผู้ประกอบการขนส่ง เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการให้บริการ และความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว และแหล่งท่องเที่ยวจะต้องมีการพัฒนาคุณภาพการบริการ การประชาสัมพันธ์ผ่านทางสื่อต่าง ๆ มีกิจกรรมที่หลากหลายระหว่างรอการขึ้นรถ รวมถึงร้านสะดวกซื้อ ร้านกาแฟภายในแหล่งท่องเที่ยวเพื่อรองรับความต้องการของนักท่องเที่ยวทั้งก่อนและหลังจากทำกิจกรรมจากการขึ้นรถ

1.2 หน่วยงานจะต้องศึกษา เตรียมความพร้อม ด้านต่าง ๆ และฝึกอบรมกำลังพล เจ้าหน้าที่ อุปกรณ์เครื่องมือ เทคโนโลยี รวมถึงผู้ประกอบการทั้งในพื้นที่และนอกพื้นที่ใกล้เคียง เพื่อให้เกิดความพร้อมในการให้บริการนักท่องเที่ยวที่เข้ามา รวมถึงการพัฒนาทักษะของผู้เชี่ยวชาญ กำลังพล และเจ้าหน้าที่ ทางด้านการสื่อสาร ภาษา เพื่อเตรียมต้อนรับนักท่องเที่ยวที่เป็นชาวต่างชาติ เพิ่มการประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางสื่อต่าง ๆ เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้ทราบถึงแหล่งท่องเที่ยวโดยใช้อาชาในเขตทหาร

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษารูปแบบการท่องเที่ยวและความตั้งใจกลับมาท่องเที่ยวซ้ำของนักท่องเที่ยวในภาคอื่น ๆ ของประเทศไทยเพื่อเปรียบเทียบว่าผลการศึกษาเป็นไปในทิศทางเดียวกันหรือไม่ หรือแตกต่างกันอย่างไร

2.2 ควรศึกษารูปแบบการท่องเที่ยวในรูปแบบอื่นๆ เช่น การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การท่องเที่ยวรูปแบบกีฬา หรือการศึกษาพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติ เพื่อเปรียบเทียบว่าผลการศึกษาเป็นไปในทิศทางเดียวกันหรือไม่ หรือแตกต่างกันอย่างไร

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2561). พิธีลงนาม ขอดกลองความร่วมมือ การส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวในเขตทหาร กองทัพบก โครงการ “อาร์มีแลนด์”. สืบค้นเมื่อ 7 กรกฎาคม 2562, จาก <https://www.mots.go.th/News-view.php?nid=11094>
- หนังสือพิมพ์ คู่แผ่นดิน. (2563). แหล่งท่องเที่ยวในเขตทหาร พื้นที่กองทัพภาคที่ 3. สืบค้นเมื่อ 24 ธันวาคม 2563, จาก <http://www.xn--42c6aobm0m5a5d2cc.com/2019/?p=11377>
- กอบกาญจน์ เหริญทอง. (2556). ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมนักท่องเที่ยวตลาดน้ำอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม (สารนิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสยาม.

- ชนิษฐา ใจเป็ง. (2563). การจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนบนฐานวัฒนธรรมชุมชนบ้านนาต้นจั่น จังหวัดสุโขทัย (รายงานการวิจัย). มหาวิทยาลัยคริสเตียน.
- ทศพร ศิริสัมพันธ์. (2546). การพัฒนาระบบการตรวจราชการและผู้ตรวจราชการ. *วารสารวิธีวิทยาการวิจัย*, 16(2), 199–220.
- บรรจบ มูลเชื้อ. (2563). รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่กองทัพเรือ. *วารสารมหาจุฬาริชาการ*, 7(1), 288–300.
- พัชรา ตีระติเรก. (2559). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการบริษัทนำเที่ยวของประชากรในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล (การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2557). การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS และ AMOS. พิมพ์ครั้งที่ 13. นนทบุรี: เอสอาร์พรีนติ้งแมสโปรดักส์.
- ภูงศกัณธ์ แยมมพรวิ. (2559). ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวอำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี กรณีศึกษา: เทศบาลเมืองชะอำ. *วารสารการวิจัยการบริหารการพัฒนา*, 6(2), 34–45.
- ฤทธิกร เดชาชัย. (2557). การจัดการผลกระทบจากการท่องเที่ยวโดยชุมชนของชนเผ่าอาข่า จังหวัดเชียงราย (วิทยานิพนธ์บริหารศาสตรดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- สิริรัตน์ นาคแป้น. (2555). พฤติกรรมและแรงจูงใจของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติในการมาท่องเที่ยวเกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- Buhalis, D. (2000). Marketing the competitive destination in the future. *Tourism Management*, 21(1), 97–116.
- Christopher H. L. (1996). *Service Marketing* (3rd ed.). New Jersey: Prentice Hall.
- Davidson, R. (1995). *Tourism* (2nd ed.). Essex: Longman.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607–610.
- Mill, R. C. (1990). *Tourism the international Business*. New Jersey: Prentice–Hall, Inc.
- Zeithaml, V. A., Parasuraman, A. & Berry, L. L. (1990). *Delivering Quality Service*. New York: The Free Press.

สำนักงานกองบรรณาธิการ
สถาบันเทคโนโลยีนวัตกรรมทางการศึกษาและการวิจัยแห่งสุวรรณภูมิ (สนว.)
เลขที่ 22/2 ม.5 ต.หนองปรือ อ.พนัสนิคม จ.ชลบุรี 20140 โทร 038-198600
094-9615665